د تروږمي مسافر

Download from:aghalibrary

۵

لیکوال: نسیم حجازی

ژباړن: زبیر شفیقي

ددې اثر پر دوهم چاپ
د ژباړن خو کرښې

الحمد لله د اروابناد نسیم "حجازي" د تاریخي ناولونو پښتو ژباړې دومره تودې استقبال شوې، چې ما یې تصور نشو کولي.

په اردو ژبه کې چې ددې آثارو څومره هرکلی شوی وُ په همغه پیمانه یې افغاني ځوانانو هر کلي کړی دي. چې زه پرې د ستر پروردګار شکرونه ادا کوم.

دادی ددې آثارو د بیا خپراوی په لړ کې د میوند خپرندویې ټولنې په زیار د "تر وروستي مسافر" په نوي بڼه دوهم ځل دچاپ ویاړ مومي چې زه یې د داستاني ادب مینه والو ته مبارکي وایم او د میوند خپرندویې ټولنې ته د همدغې رغنده آثارو دخپراوي برې غواړم.

"شفیقي"

سینتافی

په ۱٤۹۱ م د وروستي میاشتي یو سهار په ختیځ غرونو لمر د خپلو زرینو وړانگو جال خپراوه، د جنوب په غرنیو سیمو کې ویدو تیارو ورو ورو خپله لمن ورنغښتله او د سیرانویدا، الفجاره او الحمه په لوړو څوکو د واورو تاجونه ځلیدل.

د سینتافي په پوځي قرارگاه کې گرځیدل راگرځیدل پیل شوي وو، ملکه ازابیلا له شاهي خیمې نه لږ لرې پر یوه غونډۍ ولاړه وه او د غرناطې ښنه منظره یې په مخکې وه، کله کله به ددې سترگې په شاوخوا غځیدلیو خیمو او یا له پراوه بیرته د «ویگا» په لوړو ژورو کې په هغو ویجاړو کلیو او کورونو میخ شوې چې هلته سوځیدلیو او کنډواله کورونو د جگړې د تباهي گواهي ویله.

خو څو شیبې وروسته به دغه له سحره ډك ښار چې دی ته په شپږ میلې کې پروت ؤ او په وار وار یې لیدلی ؤ او لوړ لوړ منارونه او گنبزې یې په ذهن کې انځور وو بیرته د دې د سترگو مخې ته راغی.

د جگړې په ورځو کې چې دې لومړې ځل له دې غونډۍ نه دغه ښار لیدلی ؤ، هغه مهال لمر په لویدو ؤ او دې ته داسې ښکاریدله چې د «سینتافي» او الحمرا» فاصله یو په یو ختمه شوه، له هغې شیبې وروسته دغه غونډۍ د دې د ځانگړې میل یو مقام ؤ. د دې د اساني لپاره یې د ورختلو لاره صافه او پراخه کړه، او په څوکه یې یوه ښکلې خیمه هم ودروله. په عام ډول به چې کله هغه بهر ته وتله نو د خدمتگارانو او وینځو بشپړ لښکر به ورسره ؤ، خو چې کله به څه ذهني پریشاني ور پیدا شوه نو دې ته به د خاصو همزولو ملگرې هم گرانه پریوتهنن هم د دې همدغسې حالت ؤ چې کله له شاهي خیمې نه ووتله یوازې دوې خدمتگارې ورسره وې چې کله غونډۍ ته ورسیدله هغوې یې هم رخصت کړې.

«ازابیلا» پردې خبره اندیښمنه وه چې د قسطلي پادري او د کلیسا د احتساب

د څانګي مشر په خپل ليك کي د اوربند پر تړون سخت احتجاج کړی ؤ او فرديناند ته يي دا مشوره ورکړې وه چي د اوربند تړون زر تر زره فسخه او په غرناطه يرغل وکړي.

د دي ليك ځواب ضروري ؤ خو فرديناند د «زيمنس» پرليك له سرسري نظر اچولو پرته نور هيڅ ارځښت ورنکړ، د شپي د ډوډۍ پر وخت د دربم ځل لپاره ملکی/ د هغه ليك يادونه وکړه، خو فرديناند دا وويل او خبره يي شاته وغورځوله چي : پردی به سهار غور کوو... اوس ډير ستومانه يم.

او چي کله سهار شو هغه په چکر وتلی ؤ.

* * * * *

ازابيلا تر لږ ځنده خيمي ته نژدې ولاړه وه. بيا شاته شوه په يوه کرسۍ کښيناسته، ناڅاپه يي د اس د پښو ترپهار واوريد، ځکه شوه ښي لوري ته يي وکتل، فرديناند د غونډۍ سرته ور وخوت له اس نه پلی شو ور وړاندي شو د ملکی لاس يي ښکل کړل بيا يي وويل:

نن ډيره يخني ده تا بايد په خيمه کي استراحت کړی وای.

ملکی ځواب ورکړ: کله چي منزل دومره لنډ شي بيا مسافر آرام نشي کولی.

نن سهار ما غوښتل تاته دا در په ياد کړم چي د اوربند لس ورځي تيري شوی او د تړون له مخی بايد موږ د غرناطي او سينتفاني ترمنځ دغه ٦ ميله لاره په شپيتو نورو ورځو کي ووهو.

فرديناند ځواب ورکړ: ملکی ! ته ولي داسي نه وايي چي دغه شپږ ميله او شپيته ورځي د هغه اولس د مرګ او ژوند ترمنځ ورروستی واټن دی چي پردی ځمکه يي اته سوه کاله حکومت کړی دی. ماته معلومه ده چي ستا پر ذهن تر اوسه د «زيمنس» د ليك اغيزه شته، خو هغه بوډا پادري ته څه معلومه ده چي کوم اولس چي موږ د مرګ ورروستي څنډې ته راوستی دی، په څو کلونو کي يي د جبل الطارق څخه د پيرنی تر غرونو پوري د کليسا بيرغونه رانسکور کړي وو.

«زيمنس» پردی څوك پوهولی شي چي کله د دي اولس زوال پيل شوی ؤ هم د کليسا متحد ځواك د الکبير تر دری پوري څو پړاوه ايله په څلورو پيړيو کي ووهل، او په دي څلورو پيړيو کي چي کله د دوی د دفاع جذبه را ويښه شوی ده نو د کلونو حساب يي په ورځو کي بيرته پرې کړی دی.

دوی دواړه په کرسيو کښيناستل، ازابيلا وويل: زما مقصد ستا له رايي سره

اختلاف نه ؤ، زه پردې خبره وياړم چې په کومو لاسونو چې د اندلس ډېوه مړه کيږي هغه زما د ميړه دي، زه هسې خپل جذبات او احساسات ښکاروم، که تا د «زيمينس» ليك تر پايه تول لوستی وای دا بدګوماني به درسره نه وه چې هغه ستا سترو بريو ته اهميت نه ورکوي.

: ما د هغه لیك لوستی دی. هغه غواړي چې زه زر تر زره اورښند مات او په غرناطه حمله وکړم، هغه يوازې يو پادري دی.او زه د ټولو حالاتو څارونکی يو سپاهي يم.

هغه داسې ګڼي چې د غرناطې خلك مړه شوي دي او اوس د دوی د مړيو د شکولو خبره پاتې ده، خو زما په نظر غرناطه په همدې حالت هم يوه اور غورځوونکي غره ته ورته ده، چې په تل کې يې لا لاوا خوټيږي، د دې اور غورځوونکي پرڅوکه د کليسا د تخت ايښودلو نه وړاندې د دې داړ ضروري دي چې هغه «لاوا» سړه شي.

دا سهې ده چې زموږ پوځونه اوس له غرناطې نه يوازې شپږ ميله لرې پراته دي. خو د اورښند له ترون نه وړاندې ما دا داړ ترلاسه کړی چې زموږ جګړه به اوس د غرناطې د شاوخوا پرځای د ديوالونو دننه وي، او کوم کار چې زموږ پوځ په کلونو کې ونکړای شو. هغه اوس د هغو خلکو په لاس پوره کيږي چې په غرناطه کې دننه اوسيږي او د خپل اولس فکري حصار ماتولي شي، آيا زما دا بري ووړکي دي کوم هدف چې موږ د زرګونو سپاهيانو د قربانولو په صورت کې ترلاسه کولای شوای هغه د هغه سړي په لاس پوره کيږي چې زموږ دښمنان يې د کلا وروستي ساتونکي ګڼي.

ازابيلا ورېل : زه هره شيبه دا دعا کوم چې کومې هيلې تا په ابو عبدالله پورې تړلي هغه ترسره شي. خو کله کله ما دا خبره انديښمنه کړې چې هغه يو ځل له تا سره وعده خلافي کړې ده. ځکه خو پر هغه دويم ځلي اعتماد کول هوښياري نه ده.

فردیناند وویل : د قسطلې پادري هم همدا خبره په لیك کې لیکلې ده، خو دا بلکل غلطه ده چې زه پر هغه اعتماد کوم، هغه يو عياش، سست او د(بدليدونکي)مزاج خاوند دی. خو زما ورته اړتيا ده، ماته ځکه د هغه ضرورت دی چې د خپل قوم د ذليلولو کومې وسيلې چې ده پيدا کړې دي هغه نور څوك نشي برابرولی، نن د غرناطې حالت هغه زمري ته ورته دی چې له ټټيې کيدو

وروسته د یوه بوټی په بیخ کی خپل زخمونه څټی، اوس زه د وروستی گوزار لپاره له وړاندی کیدو دمخه ابو عبدالله ته دا فرصت ورکول غواړم چی دغه تپی زمری وتړی او زما په پښو کی یی وغورځوی.

ملکی وویل : ستا باور دی چی کـه په راتلونکو شپیتو ورځو کی دننه د غرناطی اولس د جگړی پریکړه وکړه نو ابو عبدالله به د هغوی د احساساتو په مقابل کی ودریدای شی؟

فردیناند: ابو عبدالله غوندی خلك د هری تالندی سره د الوتو او د هر سیلاب سره د بهیدو لپاره تیار دی، دوی تل یوی تکیی ته ضرورت لری، کله چی موږ هغه ته تکیه ورکړه نو هغه له خپل پلار نه هم بغاوت وکړ، او کله چی موسی بن ابی غسان تر لاس ونیو نو زموږ پرخلاف ودرید.

اوس په غرناطه کی بل موسی نشته او ابو عبدالله د یوه داسی سړی په واك کی دی چی زه یی د خپل بری ضمانت گنم، هغه دی داسی ځای ته رسولی دی چی د بیرته راتلو لاره نه لری، موږ باید د خدای «ج» شکر ادا کړو چی کوم سړی موسی بن ابی غسان ترکانو او بربریانو ته د خپل استازی په حیث واستاوه هغه د مالتا په جیل کی پروت دی. که هغه له بهرنی نړۍ نه دمرستی په ترلاسه کولو بریالی شوی وای نو زموږ جوړه لوبه به ویجاړه شوی وه.

: د خدای «ج» شکر دی چی ستا دا وروستۍ اندیښنه هم لری شوی.

فردیناند ځواب ورکړ: دا اندیښنه به هغه مهال لری شی چی هغه د یوه بندی په څیر زما مخی ته وړاندی شی، او د هغه پیژندونکی دا گواهی ورکړی چی حامد بن زهره همدی دی.

ملکه اندیښمنه شوه ویی پوښتل : ایا دا امکان هم شته چی د مالتا خلکو بل څوك د حامد بن زهره په نامه نیولی وی، او زموږ سفیر هم د هغه په اړه د زیاتی پوښتنی ضرورت نه وی احساس کړی؟

: نه! په مالتا کی زموږ سفیر ډیر هوښیار سړی دی، زما یوازی دا اندیښنه ده چی کومه کښتی موږ د بندی د راوستلو لپاره استولی ده د هغی د بیرته راستنیدو څه احوال تر اوسه نه دی راغلی.

ملکی په اندیښنه وویل : تا ویل چی د ترکانو جنگی بیړۍ په دی وختونو کی د روم په بحیره کی گزمی کوی، خدای «ج» د نه کوی چی زموږ کښتی ته کومه پیښه نه وی شوی.

فردیناند ځواب ورکړ: که د یوې کښتۍ په له لاسه ورکولو هغه خطر لرې کیدای شي چې د حامد بن زهره د ژوندې را ستنیدو په صورت کې موږ ته را پیښیدای شي نو دا سودا گرانه نه ده.

: ته هغه دومره خطرناك گڼې؟

: کله کله د شپې په چوپتیا کې د یوه پهره دار چیغه ټول کلې را ویښ کړي. دا زما ږومبنۍ ذمه واري ده، چې زه په کوم کلي شوا خون وروړم هلته باید د کوم ویښ پهره دار کریږه له کومې روانه وزي، چې موږ د گټلې جنگ له سره جگړې ته اړ نه شو.

ملکه آزرده شوه خپل میړه ته یې وکتل، ددې حالت هغه ماشوم ته ورته ؤ چې له لاسه یې یوه ښکلې نانځکه بیرته اخلې.

فردیناند دې ته د تسلې په دود وویل: ازابیلا! زما دا مقصد نه ؤ چې تا اندیښمنه کړم، زما باور دی چې د نوې کال له پیلیدو سره به زه تاته په تحفه کې غرناطه درکوم، خو بیا هم ځینې جگړه ایز تدبیرونه داسې وي چې یوازې د لښکر مشر باید پرې خبر وي. زما په زړه کې ډیرې داسې خبرې دي چې تر اوسه مې تاته نه دي ویلې، ددې لپاره نه چې زه په څه خبره ستا اعتماد ترلاسه کول ضروري گڼم. بلکې زما هیله وه چې زه کومورځ ناڅاپه زیرې درکړم او ته زیاته پرې خوښه شې.

د ازابیلا بڼه له خوښۍ وځلیده، جگه شوه ځوگامه وړاندې ولاړه او فردیناند د ختیځ په لورې اشاره وکړه ویې ویل ته د درې له مخ ځورنه لږ وړاندې وگوره!

ملکې څو شیبې په ځیر ځیر وکتل بیا یې وویل: هلته زیات خلك ښکاري هغوی څه کوي؟

: هغوی سرك جوړوي، ستا پام نه دی شوی دا کار له درې ورځو راسې روان دی. او که ستا سترگې یو میل وړاندې نور هم لیدای شي نو ته به هلته د غرناطې خلك وگورې چې خپله برخه کار یې نژدې پای ته رسولې دی.

ملکې په حیرانۍ وپوښتل: ستا دا مطلب دی چې ابو القاسم هغوی زموږ د برې د لارې په هوارولو او پراخولو گومارلې دي؟

فردیناند ځواب ورکړ: ابو القاسم د غرناطې خلکو ته ډاډ ورکړی دی چې دوی له سینتهافي څخه د ضروري شیانو د رانیولو اجازه ترلاسه کوي او دوی به بیا کولې شي چې خپل جوړ شوي شیان هم هلته وپلوري، اوس لږ دې بل لورې ته

راشه! ازابیلا له فرډیناند سره د غونډۍ بل اړخ ته ولاړه،

هغه ورته وویل : د شمال او لویدیز له لوریو سینتافی لوری ته راغلیو لارو ته وګوره، تا به تر اوسه په دی لارو هیڅکله هم دومره ګاډی‌ړنه وی لیدلی.

: مګر هغه څه شی راوړی؟ ملکی هغی لوری ته له څار وروسته وویل.

فرډیناند په موسکا ځواب ورکړ: غله، میوه، سابه، لرګی، واښه، چرګان، هګی، او ښایی د وزواو پسونو رمی هم وګوری! پرون ما امر کړی ؤ چی سینتافی باید ډیره لویه منډیی شی، او ابو القاسم ته دا پیغام ور رسیدلی دی چی بله ورځ به د «سینتافی» لاره پرانیزو، زما یوازی پردی خبره افسوس دی چی دا کار لږ ځنډنی شو.

ملکی په ډیر زحمت د خپلی پریشانی د پټولو هڅه کوله په اندیښنه یی وپوښتل:

آیا رښتیا هم د سوداګری دا لاره پرانیزی؟

: هو! زه د دی خبری عملی ثبوت ورکوم چی د قسطلی زړه سواندی ملکه دا نه خوښوی چی نوی رعیت یی له لوږی مړه شی، هسی هم «زمینسن» دا کار هم ښایی خوښ نه کړی،

ملکی وویل : زما خو دا ګومان دی چی که هغه پر دی خبرو خبر شی ځان وژلو ته به چمتو شی.

فرډیناند وموسکل: آیا هغه ته دا بس نه دی چی ورته وواېو د غرناطی خلکو ته د څو ورځو سیه خوراك په بدل کی د تل لپاره دوی د فقر او بی وسی جهنم ته ورغورځول زموږ لپاره ګرانه سودا نه ده.

ته به خیرانه شی چی دا واوری چی دغه تجویز هم د ابو القاسم ؤ. د هغه دا شکایت ؤ چی که د غرناطی اولس د جنوب له غرنیو حو څخه د خوراك وسایل برابروی د قبایلو سره یی اړیکی ځواکمنی کیږی، ما د هغه دا شکایت لری کړ، اوس باید موږ دا هڅه وکړو چی د غرناطی خلکو ته د خوراك څښاك څیزونه په ډیره غوره او مناسبه بیه ورکړو، وږی انسان له مړیدو وروسته د جګړی پر ځای خوب زیات غوره ګڼی.

ملکی وویل : که ماته د دی پروګرامونو معلومات وای نو دومره به اندیښمنه نه وای، مګر یوه خبره می ذهن ته نه رالویږی چی زموږ دښمن اته سوه کاله دلته د واکمنی کولو نه وروسته له خپل راتلونکی نه ولی نا خبره دی، ایا هغوی دومره

فکر هم نه شی کولی چی کله زموږ لپاره د غرناطی دروازی خلاصی شی، نو د دوی د حساب کتاب ورځ به پیلیږی؟

فردیناند ځواب ورکړ:

هغوی پر هر څه پوهیږی، خو کله چی پر کوم اولس زوال راځی نو هغوی د خپلی سلامتیا د نیغی لاری نه د کږیدو بهانی لټوی او تل ځان ته دا فریب ورکوی چی د دوی حیلی د دوی د زور او ځواك بدل کیدای شی. او د اولسونو د لویدو وروستی پړاو داسی وی چی د مقابلی او مقاومت پرځای ځان وژنه ورته اسانه ښکاری، نن زموږ د دښمن حالت همدغسی دی. دوی د ټولنیز ژوند د ذمه واریو نه د ځان ساتلو په خاطر د ټولنیز مرگ له خطر نه سترگی پټول ډیر اسانه گڼی، دا زموږ نیکمرغی ده چی د کومو خلکو هوښیاری او عقل دوی خپله وروستی تکیه گڼی همغوی خپل برخلیك پر موږ پوری تړلی دی.

ازابیلا ورېل: ابو عبدالله ته دا معلومه ده چی څو اونی وروسته به یی پاچاهی پای ته رسیږی، او د دی په بدل کی به په الفجاره کی د یوی وړوکی ځمکی ترلاسه کولو نه وروسته دی د یوه وړوکی زمیندار په حیث وی. او چی کله موږ وغواړو نو لری کولای او شړلای به یی شو، ابو القاسم هم په دی ښه پوهیږی، تمه نشی پاتی کیدای چی کله د ابو عبدالله پاچاهی ړنگه شی نو د ده وزارت هم ورسره ځی، بیا دوی په کوم امید دا لوبه لوبوی؟

فردیناند وموسکل: لوبه یوازی زما ده، هغوی دواړه خو یوازی د شطرنج دانی دی، ابو عبدالله د هغو کسانو له ډلی څخه دی چی که د ځنکندن په حالت کی وی هم مرگ ته به د دوکی ورکولو هڅه کوی، او ابو القاسم غوندی چالاك سړی ته دا داډ ورکول گران نه وو چی موږ دا هر څه کوو د ده د ښیگڼی لپاره یی کوو. کله چی د اوربند په اړه خبری کیدی نو د ده تر ټولو لویه هیله دا وه چی د وسلی له ایښودلو سره سره بیا لږ تر لږه تر یوه کاله هغه له الحمرا څخه ونه ویستل شی.

: او تا زما د اعتراض سره سره د ده دا غوښتنه ومنله؟

: تاته د احتجاج ضرورت نه ؤ. ما د ده ددی غوښتنی له منلو نه مخکی د دی ډاډ حاصل کړی ؤ چی کله زموږ لښکر غرناطی ته ننوزی نو ابو عبدالله به په غرناطه کی نه وی

: مگر دا څنگه امکان لری، موږ په کومه پلمه له خپل لیکلی تړون نه سرغړونه کولی شو؟ ملکی په حیرانی پوښتنه وکړه.

موږ ته به د کومې پلمې ضرورت نه شي، کله چې وخت راشي نو ابو القاسم به په يوه ورځ کې داسې حالات رامنځته کړي چې هغه به خپله رضا له الحمرا څخه ووزي، خو سمدستي هغه بايد په همدې ځان غولولو کې پاتې وي، همدغه لامل دی چې زه د هغه هيڅ غوښتنه نه ردوم. بلکې د ده استازو ته داسې ښکاره کوم چې موږ هغه ته نور هم ډېر څه ورکول غواړو، د ترون په دوهمه ورځ ما پټ دا پيغام ور واستاوه چې د غرناطې د مسلمان رعيت د اعتماد د ترلاسه کولو لپاره ماته د دوی څخه د پاچاهی د يوه نايب ضرورت دی او اوس هغه احمق داسې گومان کوي چې په الفجاره کې هغه ته د ځمکو ورکولو اعلان هسې د ده د وفاداري د ازموينې لپاره وو، که نه نو ما د هغه د نايب کولو پريکړه کړې ده، هغه په ځان تير ايستلو روږدی دی، او زه پردې پوهېږم چې هغه همدغسې روږدی وساتم.

فرديناند څو شيبې ازابيلا ته په داسې نظر کتل چې شاباس پرې ووايي بيا يې په ډاډمنه لهجه ووېل:

تر کومه چې په ابو القاسم پورې مربوطه ده ماته له هغه سره د څه وعدې ضرورت نشته، هغه د خپل اولس کښتې په گرداب کې ولېده زموږ کښتې ته راوخوت، او هغه پوهيدلی دی چې د ژوندي پاتې کيدو لپاره هغه زموږ تکيې ته اړتيا لري. ځکه خو له خپل اولس سره په خيانت کې دومره وړاندې تللی چې اوس د بيرته راگرځيدو لپاره لاره نه لري. زما په گومان به اوس ته ډاډه شوې وې؟

ملکې ومو سکل : هوکې! زه هر ډول ډاډ احساسوم چې زما ټولې دعاگانې قبولې شوې دي. نن به زه پادري «زمينس» ته ليکم چې زما مېړه په سياست او جگړه کې ستا مشورو ته اړتيا نه لري، ته يوازې دعا کوه، کاشکې نن موږ ته د حامد بن زهره په اړه هم کوم خبر راشي.

فرديناندووېل : تاته د هغه په اړه د څه انديښنې ضرورت نشته، زما ډيرې ورځې پخوا دا فکر کړی چې که د غرناطې اولس کوم لاربنود ومومي او هغه خلک د ابو عبدالله او ابو القاسم پرخلاف را وپارول او له دې سره جوخت، د بربر او ترکانو څو ډلگې لښکر هم د دوی مرستې ته راغئی نو زموږ دا ټولې نقشې به له خاورو سره برابرې کړي.

ملکې په انديښنه پاچا ته وکتل: نو تا د دې د علاج لپاره څه فکر کړی دی؟ زه دا زيرې درته اورولی شم چې ما د دې بندوبست کړی دی تاته معلومه ده

چې د اوربند د تړون سره سا د پوځ لپاره له دې ځایه لږ لږې د يو نوي ځای د جوړولو امر کړی ؤ. اوس هلته په سلگونو تنه شپه ورځ کار کوي.

: هوکې! مگر زه اوس هم وايم چې هغه تنگه دره د پوځ د ځای په ځای کولو لپاره مناسبه نه ده. او بيا چې ته د غرناطی فتحه دومره باوري گڼی نو د زيات لښکر راوستل خو ضروري نه دي نو بيا هلته د چوڼۍ جوړولو ضرورت څه دی؟

: که زه درته ووايم چې کله دغه چوڼۍ جوړه شوه نو د غرناطی کنجی به ستا په لاس کې وي نو باور به دې شي؟

ملکې د شکايت په لهجه وويل : ته د يوه ښه خبر د اوريدو نه وړاندې زما د هوښياري امتحان ولی ضروري گڼی! د خدای «ج» لپاره ووايه هلته څه لوبه روانه ده؟

فرديناند څو شيبې هغې ته په فاتحانه نظر کتل بيا يې وويل:

زه د خپل پوځ لپاره نوي چوڼۍ نه بلکې د دښمن لپاره کپس جوړوم، چې د غرناطی د آزادي روح به پکې بندي وي. د دې مياشتې تر پای ته رسيدو وړاندې به د غرناطی څلور سوه تنه يرغمل موږ ته سپارل کيږي، دغه څلور سوه تنه به د پوځ نه علاوه د هغو سردارانو او مشرانو له ډلې څخه وي چې په اولس کې د دوی له ملاتړ پرته هيڅ خوځښت نشی بريالی کيدای.

ازابيلا څو شيبې هکه پکه ولاړه وه او خپل خاوند ته يې کتل، بيا يې وويل:

ستا مطلب دا دی چې ابو عبدالله او د هغه وزير ابو القاسم به يې د وزو او پسونو په څير لاس او پښې تړلې تاته سپاري؟ د پوځ او اولس لخوا به يې هيڅ مزاحمت نه کيږي؟

: نه! دا د ابو القاسم ذمه واري ده، چې هلته به څه مزاحمت نه وي، او هغه په دې ذمه واري کې هغه وخت کاميابيدای شي چې د غرناطی خلکو د امن خواته د مايل کولو په خاطر زما تجويزونه بريالي شي د سوداگرۍ لارې خلاصول او ... سمدستی دوی ته د ژوند د اسانتياوو له برابرولو نه هدف دا دی چې دوی موږ د دښمنی پرځای خپل نيکی کوونکی وبولي.

: «څلور سوه عزتمن خلک!»

: هو! څلور سوه داسی خلک چې د ژوندی بيرته ورستنيدو مسأله يې زرگونو دوستانو ته د غرناطی د آزادي او غلامی له مسألی نه مهمه وی او موږ پر هغوی هره خبره ومنلای شو.

ملکی وویل : زه داسی فکر کوم لکه خوب چی وینم، ایا ستا دا باور دی چی ابو القاسم به ستا دا غوښتنه ومنی، او له اولس نه به هیڅ خطر احساس نه کړی؟

: هغه دا غوښتنه منلی ده او د هغه په وړاندی له اولس نه د خلاصون پوازینی لاره دا ده، د ده دا گومان دی چی کـه کوم سر شوخه د هغوی د راپارولو هڅه کړی نو د نفوذ خاوندان به یی د خپلو زامنو او وروڼو د سلامتی دښمنان بولی او د دوی پرخلاف به توری راوباسی.

ازابیلا وویل : اوس د زعینس د لیك په باب موږ ته د څه بحث ضرورت نشته، د هغه استازی د بیرته ستنیدو لپاره سخت ناکرار دی، که تاسو هغه ته څو دقیقی اجازه ورکړی نو سبا سهار ته به یی رخصت کړو.

: زه به یی سبـا تـه د لیـدو لپـاره راوغـواړم، زه نن ډیر مـصـرف یم : ابو القاسم د استازی انتظار کوم.

د ماضي روښنايي او د راتلونکې تياري

د غـره په لمنه يوه کلي کې دري خـواو ته په پراخـه باغـونو د خـزان اغـيـزي راښکاره شـوي وې، جنوب لوري ته د سـيرانوادا په لوړو څوکو تر لرې لرې ځايه لومړي واوري اورېدلې وې.

سلما د خپلي کلا پر بام لمر ته پرته وه، په پنځوس کلنی هم ددې په څېره کې د ځـواني د تازګۍ نخـښې وې، عـاتکه يوه څـوارلس پنځلس کلنه نجلۍ چې د بربريانو، هسپانيي او عربو د ښايست ګډې نخښې يې په ښکلې څېره کې وې يو کـتـاب په لاس کې په زينو کې راښکاره شـوه، وراندې ولاړه او له سلمـا سـره په قالينه کښيناستله.

هغې کتاب پرانست ويې ويل : کاکا ناويې!

زه د کتاب لپاره د سعيدي دوی کره تللې وم، ماويل زر به راستنه شم خو له زبيدې سره په خبرو وځنډېدم، سعيد تر اوسه له غرناطې، نه دی راستون شوی.

منصور ډير خفه ؤ، جعفر او زبيده هم ډير پريشانه وو، جعفر ويل، چې که هغه تر ماښامه رانه غی نو زه پخپله غرناطې ته ورپسې ځم، او احوال يې اخلم، د هغه دا انديښنه وه چې د غـرناطې د آزادي معـامله ګرو دی هم عـيـسويانو ته نه وي سپارلې.

سلما جګه شوه کيناستله، هغې ځواني نجلی ته يې په تسلی وويل:

عـاتکې! مـاته مـعلومـه ده چې د سـعيد په اړه د هغـه د وراره او نوکرانو څخه ستا انديښنه زياته ده، خو ته ډاډه اوسه چې ډير زر به ابو عبدالله څلور سوه تنه د يرغمل په توګه فرديناند ته وسپاري، له دې وروسته به دا انديښنه امکان نه لري

چې د غرناطې اوسېدونکي به د سولې د تړون پرخلاف چاته د خولې چوله کولو اجازه ورکړي.

زموږ په کلي کې د هغوی ستا د کاکا په اړه تشویش ؤ، ځکه خو د غرناطې د مشرانو دا ټینګار ؤ چې امین او عبید هم باید په هغه څلور سوه کسانو کې شامل شي، بیا هم دا هڅه کېږي چې د عمیر په څېر دوی هم له دې لست څخه وګڼګل شي.

عاتکې وویل : کاکاناوې! زه د سعید په باب ځکه پریشانه یم چې له هغه پرته د منصور څوك نشته.

سلمی وویل : لورې! زه به ستا کاکا ته ووایم چې کوم نوکر غرناطې ته واستوي او د هغه پوښتنه وکړي، خو ته باید دومره ډېره د سعید دوی کره ولاړه نه شې، ته اوس پېغله شوې یې، سعید ډېر ښه هلك دی ستا پر تره هم هغه د زامنو په څېر ګران دی، خو د عمیر نه خوښېږي چې ته له هغه سره راشه درشه کوې.

د عاتکې ځېره له غوسې نه وځلیده کتاب یې یوې خواته کېښود وېې ویل :

: تاته خو معلومه ده چې زه د عمیر نوم اورېدل هم نه غواړم.

سلمی وموسکل وېې ویل : ماته معلومه ده او زما هم د ده عادتونه خوښ نه دي، خو ستا کاکا هغه ته تر امین او عبید هم زیات ناز ورکوي، د هغه دا نظر دی چې کله ته لویه شې امکان لري هغه بیا دومره د کرکې وړ ونه ګڼې.

: کاکاناوې! دا ته څه وایې؟

: لورې زما دا مطلب نه دی چې تا څوك مجبورولی شي، خو ستا کاکا جان ویل چې عمیر ترڅو ورڅو پورې کور ته راځي د هغه په موجودیت کې ته لږ باید پام وکړې، هسې هم اوس ستا له کوره وتل ښه نه ښکاري، زه به د جعفر میرمن ته ووایم چې هغه زموږ کره راځي.

عاتکه لږ چوپه شوه بیا یې وویل: که کاکا جان د عمیر سپارښت کولی شي نو امین او عبید ورونو څه ګناه کړې وه؟

سلمی ځواب ورکړ : هغه هغوی هم راخلاصول غوښتل، خو وزیر ابو القاسم ویلې وو چې که ستا دری واړه زامن وباسو نو نور به هم داسې غوښتنه وکړي، ځکه خو په دوی کې یوازې د یوه د پاتې کېدو وعده کولی شي.

عاتکې وویل : او کاکا جان د امین او عبید پرځای د عمیر نوم ورکړ؟

: هو زما ناسکه زوی پر هغه ډېر ګران دی.

: او د هغه مور هم پر ده ډېره گرانه وه؟

سلمې ووېل : هو! هغه زما لپاره يو قيامت ؤ، که ستا کاکا د حامد بن زهره له ملامتې نه وېرېدای نو په دې کور کې زما ژوندې اوسېدل گران وو، خو اوس هغه مړه شوې ده او مورږ بايد دعا ورته وکړو.

عـاتکې ووېل : زبيدې ويل چې هغه د اشبيليې د يوې يهودي کورنۍ څخه وه او مور او پلار يې په غـرناطې کې له پناه اخسـتلو وروسـته مسلمـانان شوي وو. پلار جان له هغوی نه سخته کرکه کوله، اودمورجانۍ هم هيڅ خبرې ورسره زړه نه غوښتلې.

: لورې! ستـا پلار او مور زمـا پلويان وو، او يو ځل چې دوی ته معلومه شوه چې ستا کاکا زما له بچيانو سره ښه سلوك نه کوي نو هغه غرناطې ته بوتلل.

ستا کـاکا ستا له پلار نه يوازې يو نيم کـال کشر ؤ خو د نصير دورانـدې د هغه هيڅ دم نه ؤ. هغـه ډېر د هيـبت خـاوند ؤ، د دې سـيـمې هيـڅـا هم له هغـه سره سترگې په سترگو خبرې نشوای کولی.

عـاتکې! کله چې ته په غوسه شې نو څېره دې همـغسې ځليږي، سترگې دې کټ مټ د نصير په څېر دي.

کـاکا ناوې! زمـا لږ لږ هغه ورځې رايادېږي، خو تاسو ډېر زر بيرته له غرناطې نه راغلې.

: هوکې! د عـمير د مور له وفات وروسـته ستا کـاکـا په خپل زياتې پوه شو او زه بيرته ورسره راغلم.

: کاکا ناويې! که بده نه منې زه يوه پوښتنه درڅخه کوم؟

: ووايه!

: ايا دا امکان لرې چې کاکا جان د دښمن په غلامې داړه شي؟

: نه لورې! هغه سړي چې درې ورونه يې شهـيدان شوي وې، چې پر بدن يې د تورو او نيزو نخښې وې، او يو لاس يې هم غوڅ شـوی وي هغه د عيـسـويانو پر غلامۍ څرنگه راضې کيدای شي؟

: مگر هغه خپل زامن يرغمل استولي دي. ايا له دې نه دا نـه څرگندېږي چې هغه له زړه نه د غرناطې ماته منلې ده؟

سلمې ځـواب ورکـړ : دا خبـره د چا په خيـال او گـومـان کې هم نـه وه چې ابو عبدالله او د هغـه مشاور به د اورينـد د ترون د مودې له پای ته رسيدو نه دمخه

څلور سوه تنه د برغمل په ډول عیسویانو ته سپاري، کاشکي ستا تره د غرناطې د مشرانو او د ابو عبدالله د پریکړې د ماتولو اختیار درلودلای.

عاتکې وویل : کاکا ناوی! فرض کړه چې که حامد بن زهره په خپل مقصد کې بریالی شي او موږ ته بوه ورځ ناڅاپه دا خبر راشي چې د مراکش، ترکانو او یا مصریانو د مرستې لښکر د اندلس په خوا راخوځېدلی دی نو کاکا جان به څه وکړي؟ سعید وویل چې اندلس بیا د یوه یوسف بن تاشفین د راتلو انتظار کوي، د هغه باور ؤ چې حامد بن زهره به ناکام نه راستنیږي.

سلمی څو شیبې په دردناك نظر عاتکې ته کتل بیا یې ځان راقابو کړ ویې ویل : ته په دې فکر کې مه کېږه چې د اسلام غازیان میدان ته راووزي نو ستا تره به د اندلس د آزادۍ پرځای د خپلو زامنو غم کوي خو اوس د امیدونو ټولې ډیوې مړې شویدي، اوس به هیڅوك هم له بهر نه زموږ مرستې ته رانشي، له موږ نه پخوا د قرطبې، اشبیلیې، او طلیطلې مسلمانانو همدغسې خوبونه لیدل چې د تقدیر کومه معجزه به دوی د عیسویانو له مرئیتوبه وژغوري. خو په دې نړۍ د هغو خلکو لپاره د پناه هیڅ ځای نه و چې په خپلو لاسو یې ځان ته د مرګ سامان برابر کړی ؤ.

یوسف بن تاشفین د هغو خلکو د قربانیو انعام ؤ چې په توپان کې یې ډیوې بلې کړې وې، هغه غازي میره د هغو زړهتنیو علماؤ بلنې ته لبیك وواېه چې د اسلام د سرلوړۍ لپاره یې جیلونه او بندیخانې گاللې د هغه وخت سردارانو او مشرانو یې لارې غوره کړې وه، د هغوی ځپلمنځې سیالیو او رقابتونو اندلس د بربادۍ پر گړنگ درولی ؤ. خو د اولس زیاتره .تلك له خپل حال او راتلونکې څخه ناخبره نه ؤ، اولس د خپلې آزادۍ داخلي او بهرني غلیمان پیژندل او د هغوی په صفونو کې هغه لاربښوونکي و چې د ډلو، قبیلو او نسلونو ترمنځ یې راپورته کیدونکې د کینې او کرکې دیوالونه نړولي شوای. همدغه سبب ؤ چې کله یوسف بن تاشفین د اندلس پر ساحل پل کیښود نو ټول اولس یې هرکلي ته ورغلی ؤ د اولس ټولنیز شعور دومره ویښ ؤ چې د ډلو واکمن هم د هغه تر بیرغ لاندې ټولیدو ته مجبور شول. خو د غرناطې امیران نن د امن لپاره د خپلې آزادۍ سودا کولو ته چمتو دي، د اولس ټولنیز شعور او احساس لوټ شوی دی، او زموږ علما په داسې ځان تیر ایستلو باندې روږدي شوي دي چې که فردیناند پر غرناطه قبضه وکړي نو دوی به آرام خوب وکړای شي.

د اسلام غازیانو خپلې وینې نذرانه کړې، خو د غرناطې اولس له دې وینو څخه د خپلې خپلواکۍ ډیوې بلې نکړای شوې، که په دې اولس کې د ژوند کومه ساه پاتې وه نو د موسی بن ابي غسان حوصلو دوی ته د یوه اوسپنیز دیوال کار ورکولای شوای، خو کله چې هغه ستر غازي د خپلې وروستۍ وینا نه وروسته د ابو عبدالله له درباره راووت سترګې یې له اوښکو لمدې وې.

عاتکې وویل : کاکا ناوي! موږ باید نا امیده نه شو، تاته معلومه ده چې بدر بن مغیره له خپل لږ شمیر سربښندویانو سره تر اوسه جنګیږي او دښمن په دې حالت کې هم د هغوی حوصلې ورماتې نکړای شوې چې د شاهین دره له څلورو وارو لوریو کلابنده ده،

: ماته معلومه ده، خو دا د ګوتو په شمیر غازیان د ټول قوم د ګناهونو کفاره نشي ادا کولی. ستا کاکا ویل چې د شاهین درې او غرناطې ترمنځ لاره غوڅه شوې ده، اوس موږ ته دا هم معلومه نه ده چې هغوی به په څه ورځ ستونزمنو حالاتو کې له دښمن سره لاس او ګریوان وي؟. د هغوی په رګونو کې څومره وینې پاتې دي او په دې وینو به تر کومه پورې د ازادۍ د یوه بله وساتي؟

: موږ یوازې پردې خبر یو چې هغوی د غلامۍ پرځای د شهادت لاره غوره کړه او دوی د هغه انساني عظمت امانت داران دي چې یو مسلمان د برۍ او ماتې څخه بې پروا کوي.

د غرناطې په اولس کې دومره همت نشته چې د هغوی پر پله ولاړ شي، موږ یوازې ژوندي پاتې کېدل غواړو او ژوند له موږ نه لمن نغاړي. زموږ حالت د هغه انسان په څېر دی چې د مرګ له ویرې خپل ځان غرغره کوي.

د غرناطې د اوسیدونکو د بې حسۍ تر دې لوی بل ثبوت څه کیدای شي چې د موسی غوندې د سترو ارادو غازي چیغو هم د دوی ضمیرونه راویښ نکړای شول. او کله چې هغه د شهادت له ارزو سره د ابو عبدالله له درباره راووت نو یوازې ؤ.

عاتکې وویل : مګر د غرناطې څو علما، او امیران د ټول اولس د برخلیک پریکړه نشي کولی، مسلمانان ته یوازې د کوم حوصله ورکوونکې ضرورت دی، خدای «ج» دې وکړې چې حامد بن زهره په خپل هدف کې بریالی شي. بیا به وګورې چې د سیرانوادا په لمن کې د مسلمانانو هرکلی د آزادۍ غوښتونکو سنګرونه، او د غرناطې اولس به هم پاڅیدلی وي، سعید وویل چې د غرناطې خلک اوس هم د یو چا د اشارې انتظار کوي.

: د غرناطی خلك د هغه ورځی انتظار کوی چی فردیناند الحمرا ته ننوزی او له څو اونیو وروسته د دوی د برخلیك هغه توری شپی پیل شی چی هیڅ سهار نه لری، له الله نه دعا غواړم چی که د دی هیواد نه بهر زموږ څوك خواخوږی وی نو د اوربند د مودی له پوره کیدو څخه مخکی راورسیږی، تر کومه چی د غرناطی په اولس پوری اړه لری نو هغوی پردی خبره هم باور نه لری چی حامد بن زهره تر اوسه ژوندی دی.

: د خدای «ج» لپاره داسی مه وایه، هغه ژوندی دی هغه به خامخا راځی.

: لوری! زه تا د ناڅرګندو امیدونو د ډیوو له بلولو څخه نه ایساروم. خو زما د سترګو مخی ته داسی تیاری دی چی د هیڅ ډول رڼا تصور نشم کولی.

: کاکا ناوی! زه به د فردیناند غلامی ونه ګورم، په کومه ورځ چی زه پردی وپوهیږم چی نور موږ ته له غلامی پرته بله لاره نشته، نوزه به دلته ونه اوسیږم. زه به خپل ماما ته ورشم او د الفجاره له غازیانو سره به وړی ترړی هستوګنه غوره کړم.

پلار جان به ویل چی په دی دنیا د بوه مسلمان لپاره د آزادی تر ژوند لوی انعام د شهادت مرګ دی د عاتکی به سترګو کی اوښکی وځلیدی، هغه ناڅاپه جګه شوه اوښکی یی پاکی کړی د بام څنډی ته ولاړه د جنوب ختیز لوری ته یی د سیرانوادا واورینو څوکو ته وکتل.

سلمی جګه شوه ویی ویل : عاتکی راځه! نوره هوا سړه شوه، عاتکی بیله دی چی مخ ور واړوی ځواب ورکړ: کاکا ناوی ته درځه زه درپسی یم.

سلمی د زینو په لوری ولاړه.

عاتکه لږ څنډ وروسته ښی لور ته وګرځیده او د بام په بله څنډه یی په یو ګز لوړ دیوال څنګلی تکیه کړی لویدیځ لوری ته یی وکتل او د ماضی په تیارو کی ورکه شوه.

اوس د دی په مخکی هغه ژور خوړ ؤ چی هغه غرنی کلی یی په دوو برخو ویشه د شمال د وادی په مخ ځوړی کی تر یوی ویالی پوري غځیدلی ؤ.

خوړ دیر ژور نه ؤ، د کلی د دواړو غاړو ترمنځ له لږ لږ فاصلی وروسته د تګ راتګ لاری وی، خو سپاره بیا مجبور وو چی بیا د کلی نه لری د دری د مخ ځوړی نه په جلا جلا لارو کلی ته راشی او یا نیم میل پاس د غونډی پر سر راوګرځی چی دغه خوړ تری راغلی ؤ.

د هغې سترګې د خوږ په بله غاړه په يوه ټل کور ښخې وې، او دې د هغو ورځو تصور کاوه چې دې به د مورګو ته نيولې وه او ګرځېدله به.
دا د محمد بن عبدالرحمن کور ؤ، د هغه مور آمنه د دې د مور ملګرې وه او د کلي خلکو به ويل چې د دې پلار حامد بن زهره د غرناطې ډېر لوی عالم دی، د عاتکې پلار هم هغه ته زيات عقيدت درلود. کله چې دا په غرناطه کې له خپل پلار او مور سره اوسېدله نو د حامد بن زهره کور دوی ته ډېر نږدې ؤ. سعيد د حامد دريم زوی له دې نه پوازې دری کاله مشر ؤ او د دې د لوبو او ساعت تېرې وخت له هغه سره شريك تېر شو، د سعيد دوه مشران وروڼه د جګړې په لومړيو ورځو کې شهيدان شوي وو، او د عاتکې پلار او مور د هغوی د جهادي کارنامو او د بوډا پلار د صبر او حوصلې کيسې کولې.
د حامد بن زهره په کور کې د عاتکې لپاره تر ټولو زياته دلچسپي او خوښي د هغه لور آمنه وه، چې دې به خاله بلله، آمنې په خپل کور کې د ګاونډيو نجونو ته سبقونه ويل، او په پنځه کلنۍ عاتکه هم د هغې شاګرده شوه.
محمد بن عبدالرحمن د همدې کلي د يوه عزتمن کور ځوان ؤ، هغه له نصير نه څو کاله کشر ؤ، او کله به هغه غرناطې ته ولاړ نو له نصير سره به خامخا ورتلو، بيا د نصير په سبب د هغه اړيکې له حامد بن زهره سره پيدا شوې او بيا عاتکې يوه ورځ واورېدل چې د دې ښايسته استاده چې دې به ورته خاله جانه ويل د محمد بن عبدالرحمن د ژوند ملګرې کېدونکې ده.
کله چې دا شپږ کلنه وه نصير ته د يوې سرحدي کلا قومانده ورکړل شوه، هغه عاتکه او مور يې هماغه کلا ته ورسره بوتلل، دواده نه څو مياشتې وروسته محمد بن عبدالرحمن هم خپله مېرمن په کور کې پرېښودله او پخپله د جګړې محاذ ته ولاړ ، د هغه له رخصتېدو نه دوې مياشتې وروسته منصور وژل شو.
حامد بن زهره خپل وفادار نوکر جعفر او د هغه مېرمن د آمنې کره ور واستول. عاتکې په دې کلي کې هم د غرناطې په څېر له آمنې نه سبق وايه، او د هغې په ليدو د کلي نورو خلکو هم خپل ماشومان د آمنې کور ته ور واستول، تر دې چې د دوی د کور لانديني پوړ د يوې مدرسې بڼه غوره کړه.
سعيد به له غرناطې نه چې کله د حامد بن زهره او کله د کوم نوکر سره د خپلې خور د ليدو لپاره راتلو نو د دې وړوکې دنيا به د خوښيو ځخه ډکه شوه، دا به سهار وختي د آمنې کره ورغله که به د کور دروازه بنده وه نو جعفر کاکا ته به

بی ناری کړی، جعفر به په موسکا دروازه خلاصه کړه او عاتکه به په منډه کور ته ورننوته او په سعید پسی به یی ناری وهلی، سعید به چیرته غلی شو، هغه به بیا آمنی ته ورغله او تری پوښتل به یی چی سعید چیرته دی؟

آمنی به ځان ناګاره واچاوه یوی او بلی خواته به یی وکتل او عاتکی به بیا د کور په کونجونو او کوټو کی د هغه لټون کاوه، لږ ځنډ وروسته ټول کور کرسندو خنداګانو لړزاوه، په دی کلی کی د سعید اوسیدل ټولو ته په زړه پوری وو، او چی عاتکی به سبق ووایه نوره ټوله ورځ به یی له هغه سره په سات تیری تیروله، کله کله به یی هغه خپل کور ته ورسره بیوه او له هغه ځایه کله کله د کلی له نورو هلکانو سره بیا خوږ اویا غونډیو ته ولاړل.

کله چی بیا لږ رالوی شول بیا به په اسونو سپریدل او سپاره به په چکر وتل، سعید په لس کلنی کی ښه سپور ؤ او په سختو غرنیو لارو بی اس زغلولی شوای. او چی کله به عاتکی هغه ولید خپلی مور ته به یی ویل، چی زه هم په همدغو لارو پر اس چکر وهم، عماری به تر یوه وخته دا را ایساروله خو چی ځیل او ضد یی زیات شو نو اجازه یی ورکړه، خو له دی شرط سره چی د اس جلب به د یوه نوکر په لاس کی وی نوکر به هم ورسره ځی.

یو ځل نصیر څو ورځی په رخصت راغی، هغه چی د خپلی لور مینه ولیده یو ورکی بهیان یی ورته راونیو، او دری ورځی وروسته هغه خپلی میرمن ته ویل چی نور زموږ لور ته د کوم نوکر د ساتنی او څار ضرورت نشته،ځکه خو سبا ته چی نصیر پر اس سپور له کوره ووت عاتکه هم ورسره ملګری وه، تر دی وروسته به چی کله سعید کلی ته راغی د هغه سره به یی یوځای پر اس سپارلی کولی.

بیا دا ورځی هم د یوه خواږه خوب په څیر تیری شوی او دی داسی احساسوله چی د هوښیاریدو په پیل کی دی د ژوندانه په ښه کی دکور کرسندو خنداګانو تصور کاوه اوس یی دروورو لمن ورټولوله، د خوږ نه پوری غاړی ته هغه کور اوس هم د دی تر سترګو لاندی ؤ. خو د حامد بن زهره لور او زوم چی دی له فخره خاله جانه او ماما جان ورته ویل هلته نه وو.

*****

د منصور د زیږیدو په دریم کال محمد بن عبدالرحمن د جنوب جبهی ته تللی ؤ او د مالقه په خښتیځ کی د سمندر د غاړی د څو سیمو د ساتنی ذمه واری ورسپارل شوی وه، یوه ورځ آمنه خبره شوه چی هغه ټپی شویدی او د سمندر له

څنډې نه څو ميله لرې يوې کلا ته رسول شويدي. آمنې دغه خبر خپل پلار ته واستاوه او دايي هم ورته وليکل چې زه منصور جعفر او زبيدې ته پرېږدم او پخپله خپل خاوند ته ورځم، عاتکه او د هغه مور به هم منصور ته پام کوي، بيا هم سعيد د څو ورځو لپاره دلته راواستوي، زه چې د منصور د پلار له حالت څخه داده شم بيرته به راستنه شم.

ددې تره هاشم له آمنې سره څلور سپاره له کلې نه واستول او هغوی لځو ورځې وروسته بيرته راستانه شول دا خبر يې راوړ چې د محمد بن عبدالرحمن حالت ډېر د انديښنې وړ نه ؤ خو بيا هم د هغه د ټپ حالت داسې دی چې دوی درې اونۍ وروسته ايله د ګرځېدو راګرځېدو شي.

دا او مور به يې هره ورځ د آمنې دوی کره ورتلې او چې کله تر يوې مياشتې پورې څه احوال را معلوم نه شو نو هاشم بيا نوکر واستاوه چې احوال يې راوړي. خو د هغه د خوځېدو په دريمه ورځ د دې کلې يو مجاهد له هغه جبهې نه راستون شو هغه د کلي خلکو ته د محمد بن عبدالرحمن او د هغه د ميرمنې د شهادت کيسه کوله ويې ويل:

عيسويانو د ساحلي سيمو د نيولو نه وروسته پر غرنۍ کلا څو حملې وکړې خو بريالي نه شول، محمد بن عبدالرحمن چې مخ په رغيدو شو د کلا د دفاع قومانده يې په غاړه واخسته ځوابي حملې يې وکړې او دښمن يې بيرته د سمندر د څنډو په لورې ورټوليدو ته مجبور کړ، خو په دې موده کې دښمن پر مالقه د يرغل لپاره نور پوځونه هم ساحل ته راورسول يو لښکر په ساحل د ختيځ او بل د لويديځ په لوري پر مخ ولاړ، پر دې سربيره د سپرو ډلې هم د مالقه په لوري پرمختګ پيل کړ، ځکه خو د مالقه سردار د شاوخوا چونيو د پريښودلو پريکړه وکړه، هغه محمد بن عبدالرحمن ته هم امر وکړ چې هغه دې له منظم پوځ سره مالقې ته ځان ورسوي او د کلا د ساتنې ذمه واري درضا کارو قبايلو ته پريږدي.

په کلا کې دننه تر درې سوه تنو پورې سرتيري او نژدې څلويښت تنه ښځې وي.

محمد بن عبدالرحمن د لمر لويدونه وروسته هغوی ته د تياري حکم وکړ،، او د ماسختن له لمانځه نه وروسته مورږ د مالقې په لور وخوځېدو، د سمندر پر غاړه په پراخه لاره د دښمن د يرغل امکان ؤ، ځکه مو غرنۍ سخته او اوږده لاره غوره کړه. د شپې په وروستۍ برخه کې مورږ تر يوه تنګه لاره تيريدو چې ناڅاپه د ښي

لوری له غونډی‌ږنه د غشو او ډبرو باران پیل شو. د سترګو په رپ کی زموږ زیات خلك شهیدان او زیات ټپیان شول، یو شمیر سپاره له اسونو سره د لاری ترڅنګ خوړ ته ور وغورځیدل.

محمد بن عبدالرحمن په زوره زوره چیغی وهلی چی پلی سرتیری دی د غونډی سر ونیسی او سپاره دی له بنځو او ماشومانو سره خپل مزل ته دوام ورکړی. خو د شپی په تیاره کی د ښځو او ماشومانو په هیبتناکو کریږو کیّ د هغه چیغو ته د چا پام نه شو.

له ټیکه مرغه له شانه راتلونکو سپرو سرتیرو خپله ذمه واری احساس کړه او هغوی پر غونډی‌ږور وختل، د شپی په تیاره کی د دښمن لټول اسانه نه وو خو چی کله حمله راوړونکو تر شا د تکبیر ناری واوریدی نو وتښتیدل، په تیاره کی موږ ته د زخمیانو او شهیدانو سهی شمیر معلوم نه شو، میرونو خپلو ماینو ته، بچیانو خپلو پلرونو او میندو ته او سرتیرو خپلو سالارانو ته چیغی وهلی خود محمد بن عبدالرحمن څه درك نه لګیده، موږ ګومان کاوه چی د ماشومانو او تور سریو د ساتنی له دلی سره وراندی تیر شوی دی، د هغه مرستیال یوه سپاره ته امر وکړ چی د وراندی تللیو احوال معلوم کړی. که سالارو رسره ؤ مشوره ورکړه چی په دی تیاره کی موږ ته تر وړاندی تګه دا غوره ده چی د دی غونډی‌ږ پر سر شپه تیره کړو، بیا یی څو نورو خلکو ته امر وکړ چی د شاوخوا کلیو خلك د مرستی لپاره راوغواړی.

لږ څند وروسته وراندی تللی سپاره له ښځو او ماشومانو سره بیرته راستانه شول د هغوی له خولی معلومه شوه چی دوه میله وړاندی د ویالی پل تړیدلی دی، او څو تنه سپاره په بی خبری لاندی پریوتل، د محمد بن عبدالرحمن او د هغه د میرمنی هیڅ درك معلوم نه شو، د سپیده چاود نه دمخه د شاوخوا کلیو په سلګونو تنه خلك هلته ور ورسیدل، د مشالونو، په رڼا کی یی د شهیدانو مړی او- ټپیان راټول کړل. څو تنه له مشالونو سره خوړ ته ښکته شول او څو تنو نورو د ویالی په لوری منډه واخستله، په خوړ کی نژدی دڅلویښتو تنو مړی شاوخوا پراته وو، د آمنی مړی هم د هغی د آس تر تنه لاندی وموندل شو هلته پنځه تنه ټپیان هم وو خو محمد هلته هم نه ؤ.

کله چی سهار شو یوه سپاهی چیغی کړی: دلته راشی محمد بن عبدالرحمن دلته دی.

موږ چې په منډه ورغلو د محمد بن عبدالرحمن مړی د څوکۍ بلې ډډې ته پروت ؤ. د هغه ترڅنګ د دوو مسلمانو او پنځو عیسوی سرتیرو لاشونه هم پراته وو، یو نصرانی له ده نه څو ګامه لری د ځنکدن په حال کې ؤ، د محمد پر بدن پنځلس ټپونه وو او توره یې تر اوسه په لاس کې وه، مرستیال یې خپله چپنه وویستله او پر هغه یې وغوړوله بیا یې موږ ته وویل:

زه نن د خدای «ج» او د هغه د بندګانو په وړاندې شرمنده یم، ما دا سوچ هم باید نه وی کړی چې محمد له څه خطره تښتیدلی شی. ما تر اوسه پورې داسې ګومان کاوه چې حمله کوونکو زموږ د شانه راتلونکو د تکبیر چیغې اوریدلی دی او تښتیدلی دی. د داسې خلکو سره په مرګ او ژوند ملګرتیا یو ویاړ دی، د هغه د میرمنی مړی راورسوی.

د ډلې مرستیال ته دا معلومه وه چې موږ د یوه کلي یو ځکه یې ماته امر وکړ چې ته سملستي روان شه او توره یې کورنۍ ته ور ورسوه.

*****

حامد بن زهره او سعید چې د آمنې او محمد بن عبدالرحمن له شهادت څخه خبر شول کلي ته راغلل، حامد څو شپې تیرې کړې او بیا بیرته ستون شو هغه منصور هم له ځانه سره بیوه؛ خو د عاتکې مور د هغه د پالنې ذمه واری پخپله واخستله.

د محمد بن عبدالرحمن د کښتونو باغونو او کور څارنه د جعفر په غاړه وه، د هغه میرمن زبیده به کله کله د منصور د پام غلطولو لپاره د «عماره» دوی کره تله او کله به یې هغه رابلله، عماره غوښتل منصور تل له همدوی سره واوسی، خو هغه ویل چې د خپل آغا کور به ویجاړیدو ته پرې نږدی. همدغه حالت د سعید هم و، هغه د عاتکې او د هغې د مور د ټینګار سره سره له څو ورځو زیات پاتې نه شو، بیا هم د خپل خوریه د لیدو لپاره په ورځ کې یو، دوه ځله د هغوی کره خامخا ورتلو. او چې کله به بیرته تلو منصور به له هغه سره د تلو ضد کاوه.

عاتکې به ویل: وروړکیه له موږ سره نه پاتې کیږې؟

: نه زه مې له ماما سره ځم.

: تاته به کیسې څوك کوي؟

: ماما جان به یې راته کوي.

سعید به هغه په اوږه کیناوه او ورسره به ولاړ، خو چې کله به خپل کور ته

ورسيد عاتکه به يې ورياده شوه او هغه به لږ ځنډ وروسته بيرته راووست:
عاتکې! واخله دې درسره سنبال کړه.
هغې به ترې پوښتل : ولې منصوره له ماما سره دې جنګ کړی؟
: هوکې! هغه به شونډې بوڅې کړې او ځواب به يې ورکړ.
: ماما جان مې کيسې نه راته کوي.
زه مې د ماما کيسې نه اورم!!

*****

د هغو ورځو د څومره پيښو انځورونه د عاتکې په زړه پاتې وو، څو زمانې يو بل لټ وخوړ او د موسکا ګانو او کړسندو خنداګانو دغه ښايسته لړۍ په هغو اوښکو کې ډوبه شوه چې د قوم د ټولنيز احساس هنداره وه. نور د راتلونکې پر افق تيارو غلبه کړې وه، او د کلي د نورو نجونو او هلکانو په څير سعيد او عاتکې هم د هغو وطن پلورو کيسې اوريدې چې بې حسې او غداري يې د غرناطې د لښکر او د غرنيو قبايلو د غازيانو ستري فتحې په ماتو بدلې کړې وې.

بيا د غمونو او مصيبتونو هغه دوران پيل شو چې پر غرناطې د فرديناند د کلابندۍ کړۍ ورځ په ورځ تنګيده.

د عاتکې پلار نصير بن عبدالملک ته چې په ډيرو محاذونو يې غيرت او زړوتيا ښکاره کړې وه د دې کلي په شمال کې نژدې پنځه ميله لرې د يوې کلا او د هغه بنې او کيڼ لور ته چونيو قومانده ور سپارلې وه، چې اصل مقصد يې د «سيرا ورميجا» او الفجاره او غرناطې ترمنځ د اکمالاتو د لارو ساتنه او خلاص پاتې کيدل وو، نصير ته د دې مهم مسئوليت د سپارلو يو دليل دا و چې هغه د دې سيمې د يوې بانفوذه کورنۍ غړی ؤ او د خطر په وخت کې يې د خپل شخصي نفوذ په سبب هم له شاوخوا کليو څخه په زرګونو تنه رضاکار د پوځ مرستې ته رابللی شواى.

د عاتکې پلار د نوي مسئوليت له قبلولو سره په غرنيو قبايلو کې د جهاد د جذبې د تازه کولو لپاره د حامد بن زهره د خدمتونو ضرورت احساس کړ، ځکه هغه د غرناطې د پوځي سالار حضور ته ورغی او دا غوښتنه يې وکړه چې که حامد بن زهره د غرناطې پرځای زموږ کلي خپل مرکز او د اوسيدو ځای غوره کړي نو تر سيرانوادا پورې به ټول قبايل د ده غږ ته لبيک ووايي، کله چې زموږ کلي د

رضاکارانو مرکز شي نو د غرناطې د لارې پهرې به له شانه نورې هم په امن او خوندي شي.

حامد بن زهره هسې هم کلي په کلي د مجاهدينو د حوصلې د اوچتولو په خاطر گرځيده. هغه ته د پوځ د سالار اشاره کافي وه او غرناطه يې پرېښوده کلي ته راغى.

په کلي کې کاکا هاشم د حامد بن زهره غوره ملاتړ کوونکى شو، عاتکې د پلار په څير حامد بن زهره له کلونو کلونو راسې پيژاند، د هاشم مشران زامن په پوځ کې تر شامليدو وړاندې د ده شاگردان وو، په غرناطه کې د اوسيدو په وخت کې هاشم پخپله هم څو ځلې د هغه اروا پالې وينا اوريدلې وې. ځکه خو چې کله ده له خپل ورور څخه واوريدل چې هغه به له غرناطې نه دلته کلي ته راځي نو زيات خوشاله شو. هغه د خپلې سيمې ټولو مشرانو ته احوال ورکړ چې له وياله نه پورې غاړې ته د دغه ستر مجاهد هرکلي ته راټول شي.

بيا عاتکې د تصور په سترگو هغه اروا پاله منظره ليدله چې په زرگونو خلکو د بې دريغه خوښۍ په څپو کې حامد بن زهره ته هرکلي وايه.

لږ څنډ وروسته بيا دې، مور يې او د کلي نورو تورسريو د کورونو د دروازو له درشل څخه د حامد بن زهره د راتلو ننداره کوله، هاشم د هغه د اس جلب نيولې ؤ، او گڼ شمير خلك تر شا ورپسې روان وو، د گڼې گوڼې مخه د خوړ په بله غاړه د محمد بن عبدالرحمن د کور پرځاى د هاشم د کور په لورې وه.

بيا هغه دروازې ته نژدې ودريد، حامد له اس نه پلى شو ښې لورې ته په يوه لوړه وخوت او دوى د هغه اروا پاله وينا اوريده.

د هغه په خبرو کې يو سحر پروت ؤ، په حاضرينو کې يو داسې نه ؤ چې سترگې يې اوښلنې نه وې، د هغه د خبرو وروستي جملې د عاتکې په زړه ليکلې وې چې ويل يې:

: زما دوستانو!

د اولسونو په ژوند کې يو داسې مهال هم راځي چې د ټولنې د بقا غوښتنه هر سړي د دښمن مخې ته په ټېټر سپرکولو مبجوروي د ځوانانو په څير بوډاگان، واړه او ښځې هم توري اوچتوي او نن د الحمرا ډبرې هم دا وايي چې نن د غرناطې د آزادۍ د مړو شويو ډيوو د بلولو لپاره يوازې د قوم د زامنو وينې کافي نه دي. بلکې د قوم لورانې هم بايد خپلې وينې تويې کړي.

او عاتکې په زړه کې دا ویل چې کاشکې زه د قوم د یوې لور په حیث خپلې ذمه واري پوره کړای شم.

او کله چې دوی ورځې وروسته یې پلار څه وخت لپاره کور ته راغی نوورته وېې وویل: پلار جانه! حامد بن زهره ویل چې نن د اولس هر فرد ته د جنګي زده کړې ضرورت دی.

: هو لورې! مونږ له ډېرو حساسو حالاتوسره مقابله کوو او زه په دې خبره خوښ یم چې لور مې د اس سپارلې او غشي ویشتل زده کړي دي.

: مګر پلاره زه له دې زیات څه زده کول غواړم.

: ته څه زده کول غواړې؟

: زه د جهاد عملي تجربه ترلاسه کول غواړم ، ته ما له ځانه سره کلا ته دې نه درسره بیایې، هلته ماته ښوونکي هم پیدا کیدای شي.

: ستا کلا همدا کور دی لورې! او که خدای مه کړه کوم بد مهال راغی نو زما باور دی چې ته به د ځان ساتنه وکړای شي. خو إن شاء الله داسې وخت به نه راځي او تاته تر سعید ښه استاد چیرته پیدا کیدای شي؟

ما له رضا کارانو سره هغه د غشي ویشتو په مشق لیدلی دی، هغه په توره وهلو کې پوره مهارت لري، د عمر په سبب هغه دوه کاله نور هم په پوځ کې نشي شاملیدای او زه به ورته ووایم چې تر څو دلته اوسي تاته دې منظم وخت درکړي، عمیر هم اوس فارغ شوی دی، هغه به سبا ته راورسیږي او تر درې اونیو پورې به په کور کې وي. ته له هغه نه هم ډېر څه زده کولی شي.

: پلار جانه! هغه خو زه له سعید سره داس له سپارلی نه هم ایسارولم. یوه ورځ مې په انګړ کې د غشیو ویشتلو مشق کاوه هغه مې لینده ماته کړه.

پلار یې وموسکل وېې ویل : هغه لږ ساده دی.

: ډېر زیات احمق دی پلار جانه! هغه مې مور جانې ته ویل چې عاتکه ډې بې لارې کړې ده، یوه ورځ یې سعید پرمخ په څپېړه وواهه.

د هغې پلار وویل : سعید تر ده کشر دی، که نه دا امکان نه لري چې د حامد بن زهره زوی پرمخ څپېړه وخوري او چوپ پاتې شي.

: پلار جانه! سعید هم دې ډېکه کړ او په لښتي کې یې وغورځاوه.

: لورجانې دا به د وړوکتوب خبرې وي اوس هغه ډېر هوښیار شوی دی.

: نه پلار جانه په غرناطه کې په هستوګنه هغه نور هم بې عقل شوی دی. وایي

چې زه کله لوی شم د پوځونو سالار به شم.
: دا خو بده خبره نه ده.
: مګر هغه دا هم ویل چې کله د پوځ سالار شم نو سعید به پر خره سپروم او په ټول ښار به یې راګرځوم.
: پلار یې په خندا شو ویې ویل : تا به ځوروی لوری!
عماره وویل : عاتکې ته د درس جاري ساتل هم ضروري دي. زما په ګومان خو یې د حامد بن زهره کره ورواستوه.
نصیر ځواب ورکړ : که هغه لږ وخت دی ته وقف کړي نو دا به د دې نیکمرغي وي، خو دلته د هغه د کار ځنګوالي داسې دي چې په عام ډول باید له کوره بهر وي، بیا به هم زه نن له هغه نه وغواړم چې که یې فرصت وموند نو دا د ورغواړي، هسې هم دی ته زما د سپارښت اړتیا نشته، د حامد بن زهره ورسره زیاته مینه ده.
له دې وروسته به چې کله حامد بن زهره په کلي ؤ د دې لپاره یې لږ وخت ایسته او چې کله به په دوره روانیده نو دلوستلو لپاره به یې دې ته کتابونه پریښودل. سعید هم پر لپسې غشي ویشتل او توره وهل ور وښودل. نخو د دوی د ملګري دغه نوی پړاو ډیر لنډ ؤ.

*****

د فردیناند پوځونو د شمال د حاصلخیزو ځمکو او سیمو له تباه کولو وروسته د غرناطې په مخکې پړاو واچوه، دوی ته د جنوب لوری د هغو کلاګانو ارځښت او اهمیت زیات شو چې له غرنیو سیمو سره د تړاو په لارو کې پرتې وې، نصیر ته ځو ځو ورځې کورته د راتلو فرصت نه برابریدو، ځکه خو هغه خپله میرمن او لور هلته ور وغوښتل.
هغه کلا ډیره لویه نه وه، دننه یوازې پنځه سوه تنه پکې اوسیدای شوای. خو کلا په داسې ځای کې وه چې ډیره خوندي او یرغل کوونکي له څو ډوله ستونزو سره مخ کیدای شول.
دغه کلا په یوه لوړه غونډۍ جوړه وه، شمال لوري ته نژدې دوه سوه ګزه وړاندې لاندې یوه ویاله وه، جنوب لوري ته غرناطې ته تللې سړک له کلا نه سل متره لرې تیریده او همدغه سړک شمال ختیځ ته دومره کلا ته نژدې ؤ چې د کلا له برجونو نه لاندې د ډبرو باران تر غشو زیات خطرناک ؤ. او بیا دغه سړک د غره په لمنه

کې وړاندې تللې ۆ او د وياله تر پله پورې غځېدلې ۆ. له کلا نه د وياله تر پله پورې د سړك څوړ دومره خطرناك ۆ چې غرناطې ته د اکمالاتو هغه ګاډې چې غوړيانو کشولې له کلا نه، دويالې تر پله پورې بايد خلکو په تکيه رسولې واى او له هغې لوري تشې ګاډې بايد په پيچومې خلکو په تيل وهلو راخيژولې واى. د پله د ساتنې لپاره د وياله پورې غاړې ته هم يوه ډله سرتيرې پهره وو.

د کلا لويديځ لوري ته يو نيم ميل لرې هم يوې ژورې کندې د طبيعي کندې کار ورکاوه، جنوب لوري ته کلا د هغو سيمو او غرونو په سبب خوندې وه چې د جنګياليو قبايلو کلي د نه فتحه کيدونکو کلاګانو کار ورکاوه، له کوم لوري چې د ناڅاپي يرغل لږ امکان ۆ هلته د پوځ پهرې ولاړې وې.

د کلا په جنوب لويديځ کونج کې د يوه دوه پوړه کور پاسنې پور د عاتکې د پلار د هستوګنې لپاره غوره کړاى شوى ۆ. په لاندينې پوړ کې د نورو افسرانو کوړونه وو، دوى ته د کلا چاپيرياك د خپل کلي له چاپيرياك څخه ډير توپير نه درلود، په کلي کې له يوې مودې راهسې د اس په سپارلې شرميدله، څکه خو به سهار وختې د چکر لپاره وتله، خو دلته دې ته پوره آزادي وه، هره ورځ به يې څو څو ميله سپارلې کوله، او دې ته شاوخوا څوړونه، کندې او شيلې د خپل لاس د کرښو په څير معلوم وو.

د کلا په څير به د بهر پهره دارانو هم چې دا له لرې وليده وبه يې پيژندله، په پيل کې به چې له کلا نه وتله نو يو نوکر به ورسره ۆ. خو څو ورځې وروسته دې ته د ساتونکې اړتيا نه وه. دې به له زغليدونکې اس نه د غشو ويشتلو تمرين کاوه، او سرتيرو به چې دا ليدله په مراؤ څيرو به يې تازګې راغله.

د خپل سالار د لور حوصلې او ارادې به په دوى دومره ژوره اغيزه وکړه چې ډير خلك د خپلو اولادونو او کډو راوستلو ته چمتو شول. خو په کلا کې دننه دومره ځاى نه ۆ د دې پلار زياتره غوښتنې رد کړې.

د يوه افسر ميرمنې د دې لپاره د «غرناطې لور» نوم غوره کړ او څو ورځې وروسته همدغه نوم په کلا او شاوخوا پهرو کې مشهور شو.

لمر لويدو ته نژدې به هغې زياتره د کور له بام نه او کله له وياله نه پورې غاړې د يوې غونډۍ نه د جنوب مخ څوړ لوري ته کتل چې تر غرناطې پورې شنه فصلونه او باغونه غځيدلې وو.

کله کله به يې اس د جنوب په لوري وزغلاوه او خپل کلي ته به ولاړه.

د هغې کاکا به زیاتره له حامد سره په سفر وتلی ؤ. دی به د کاکا ناوې سره ولیدل، بیا به [ ] د منصور د لیدو په پلمه د هغوی کره ورغله او بیا به یې په بېرته راستنېدو کې د حامد له کتابونو څخه کوم یو ورسره راوړ.

سعید په هغو رضاکارانو کې شامل شوی ؤ چې غرناطې ته یې د غذایي او نورو ضروري شیانو کاروانونه رسول. او چې هغه به له غرناطې نه راستون شو، عاتکې به تر لږ ځنډه د هغه د لیدو موقع مونده.

د غرناطې له کلابندۍ نه وروسته فرډیناند ددغه کلا د نیولو لپاره څو ځلې هڅه وکړه خو کامیاب نشو. یوه شپه عیسویانو له زیاتو سرتیرو سره له درې لوریو حمله وکړه او د هغوی د سپرو ډلې پله ته نژدې راورسېدې خو د درنو زیانونو ګاللو وروسته بېرته په شا شول.

د کلا ساتونکو پر دې برې خوښۍ کوله چې د ختیځ لورې د یوې پهرې د غفلت په سبب د دښمن پلیو پوځونو حمله راوړه او تر ویاله پورې وتل، د یوې اوږدې لارې له وهلو وروسته دغه سپاهیان کلا ته نژدې راورسېدل، هغوی څو ځلې په زینو او کمندونو پر کلا د ورختلو هڅې وکړې خو د غشو په باران کې یې هیڅ ونه کړای شول. یو ساعت وروسته د شاوخوا کلیو رضاکاران وررسېدل او دښمن د سختو ځاني زیانونو نه وروسته ماته وخوړه خو په بېرته تلو کې چې تر ویالې پورې وتل دریمه برخه پوځ یې وژل شوی ؤ.

عاتکې د لومړي ځل لپاره په همدې جګړه کې عملاً برخه واخستله خو تر لمر ختو پورې د دې پلار ته دا نه وه معلومه چې هغه غیشي ویشتونکې چې د ده ترڅنګ ولاړ ؤ او د هر غشي له ویشتو سره به یې لاندې د دښمن د یوه سرتیري کریږې پورته کړې دده خپله لور وه.

دې د نارینه ؤ جامې اغوستې وې او مخ یې په خولۍ کې پټ ؤ، نصیر دې ته د شاباسي په اراده وراندې ورغی چې ناڅاپه یې له خولۍ نه په تاورا تاو ښکلو ویښتانو سترګې ولګېدې او بیا یې سترګې په هغو نازکو لاسونو میخ شوې چې له ګلونو سره لوبېدلو ته جوړ شوي وو.

د دې د پلار تندی ګونځې شو او بیله دې چې څه ووایي مخ یې واړاوه. دا لږ په دوو کې حیرانه ودرېده او بیا یې زړه نا زړه وویل : پلار جانه! ته لکه چې خفه شوی؟!

پلار یې مخ راوګرځاوه پر شونډو یې موسکا وه او په سترګو کې یې اوښکې

ډنډ وي.

یو سپاهي را وړاندې شو ويې ويل : جنابه! دا سرتيرى د انعام حقدار دى، زه نژدې ورسره ولاړ وم او زما باور دى چې د شپې د تيارې سره سره د دې يو غشى هم خالي نه دى وتلى.

پلار يې په مينه په خول لاس راتير كړ او ويې ويل : دا ځوان زما لور ده، د دې د غرناطې له ازادى نه زيات د بل انعام هيله نشته.

*****

اوس د ماضي هغه شيبې دې ته د ژوند شتمنې ګرځيدلې وه، بيا هغه ورځ هم راغله چې كله د غرناطې په شاوخوا د كلابندې كړۍ تنګه شوه او دې به د خپل با همته پلار په څيره كې د ستوماني او انديښنې نخښې ليدلې.

د كلا پر شاوخوا دفاعي پهرو د دښمن حملې زياتې او زورورې شوې. له بهر څخه زيات تپيان كلا ته راوړل شول. او د هغوى پر ځاى له كلا نه سرتيرى هلته واستول شول، د دې پلار د سرتيرو د كمبود پوره كولو لپاره له شاوخوا كليو څخه رضا كاران راټولول پيل كړل او پر دې سربيره يې له غرناطې څخه هم د مرستې غوښتنه وكړه.

دوې ورځې وروسته شل تنه پلي او اته تنه سپاره وروسيدل د هغوى سالار د عتبه په نامه ورسره معرفي شو، د هغه سترګې بورې او د وړېرې ويښتان يې سره رنګي وو.

عاتكې د پلار نه واوريدل چې دى د مالقه په جنګ كې اسير شوى ؤ او نصرانيانو اشبيلې ته ورسره بيولى ؤ، دوى اونې وړاندې له پنځو نورو بنديانو سره را تښتيدلى او غرناطې ته رارسيدلى دى.

د پوځ له قرارګاه نه څرګنده شوه چې دى ښه او هوښيار افسر دى او يو ملګرى يې ډير ښه توپچي دى.

دوى هفتې وروسته عتبه په خپله هوښيارى او چستې د عاتكې د پلار اعتماد ترلاسه كړ او د پنځوس تنو يوه ګروپ قومانده يې په اوږه ور واچوله.

په كلا كې د هغه په باب دا مشهوره وه چې يوازې په حكم اوريدو او حكم وركولو پوهيږي او بس، او د هغه پر شونډو موسكا هيڅكله نه راتله.

يوه ورځ هغه د يوه تپي په پټې بوخته وه، ناڅاپه يې احساس كړه چې څوك په دروازه كې ولاړ دى، وروې وكتل عتبه ؤ، هغه چې وليدل ددې وړپام شو يوى

خوا ته ولاړ.

یوه ورځ عاتکه په اس سپره شوه او له کلا را ووتله او ختیځ لوري ته ووتله، له کلا نه درې میله لرې هغې عتبه ولید چې په یوه ګړندي اس سپور دی هغې په تنګه لاره کې خپل اس یوې خواته کړ او هغه ته یې لاره ورکړه خو عتبه چې ور نژدې شو ناڅاپه یې د اس قیضه ورکش کړه هغې ته یې یو ځل وکتل او بیا یې سترګې ښکته واچولې ویې ویل:

وبخښه ته باید یوازې دې خواته رانه شي. پرون زموږ پهره دارانو لږ وړاندې د دښمن د کسانو تګ راتګ لیدلی ؤ. په عادي حالت کې هم د کلا د ساتونکې لور پهرې ته وزې نو باید د امنیت بشپړ تضمین یې وشي. تاسو دا ګستاخي مه ګڼئ له خطره ستاسو خبرول زما ذمه واري وه، د جنوب لوري تر دې خوندي دی خو هغه لوري ته هم باید له تاسو سره کوم ساتونکي ضرور وي.

هغې ځواب ورکړ : ته زما غم مه کوه زما د ډېر لرې تلو اراده نه وه، او کومه مشوره چې ته ماته راکوي پخپله هم بایدعمل پرې وکړي.

: زه ستا په مطلب ونه پوهیدم.

: زما مطلب دا دی چې د پوځ یو اعلی افسر باید د ځان خیال وساتي.

عتبه وویل : ته به ما هیڅکله هم غافل ونه وینې، اوس هم څلور تنه له ماسره شته، دوه تنه غشي ویشتونکي لاندې په خوړ کې دي او دوه پاس پر غونډۍ، د دې لارې څارنه کوي، نور په شاوخوا سیمه کې د دښمن څارنه کوي، خو که زه ونیول شوم هم د دښمن جیل راته نوې خبره نه ده مګر تاته ښایي معلومه نه وي چې هغوی له ښځو سره څه وړ سلوك کوي، ته د یوه زړور پلار لور یې، او ما ستا په باب ډېر څه اوریدلي دي. مګر ته بده مه منه زه مشوره درکوم چې په دې حال کې باید په کلا کې هم ونه اوسې، ستا سو کلي تر دې زیات خوندي دی.

زه به ستا له پلار نه وغوارم چې تا همالته واستوي؟

: نه، نه! د هغه د اندیښمن کولو هیڅ ضرورت نشته، زه د پام کولو وعده درکوم.

: ماته د دې اجازه شته چې درسره پاتې شم! عتبه په پوره سپین سترګې دې ته کتل خو د عاتکې څیره له غوسې تکه سره وخوټیده، د اس جلب یې راوګرځاوه او ویې ویل:

نه ته دې خپل کار کوه.

اوّ بیا د سترګو په رپ کې د دې اس له هوا سره خبرې کولې.

له دې وروسته عاتکې هغه ته له دې سره د خپرو موقع ور نکړه د سپرلي لپاره به دا د لرې تلو پر ځای د کلا شاوخوا راوګرځېده او بېرته به راغله، خو بیا به هم کله چې له کلاوتله دا به یې احساسوله چې د پورو سترګو او سرو ویښتانو خاوند دغه سړی یې له کومې ګوښې څخه څاري.

حمله او خیانت

او بیا دی د هغو شیبو تصور کاوه چې په کلا کې دننه ددی د خوبونو او خیالونو نړۍ ړناځاپه په تیارو کې ډوبه او ړنګه شوه. یوه شپه دا په درانه خوب ویده وه چې د درنې او ویروونکې چاودنې په غږ راویښه شوه، په کوټه کې تیاره وه، عاتکه تر لږ ځنډه د ویرې او اندیښنې په څپو کې پر بستره غځیدلې وه، چې بیا یې د خلکو د کریږو او فریادونو غږونه واوریدل نو جګه شوه کیناسته او بیا یې خپلې مور ته ناري کړي.

دمخامخ کوټې دروازه بیرته شوه او «عماره» په ویریدلي غږ وویل زه دلته یم.

: مور جانې دا څه وشول؟ پلار جان چیرته دی؟

: ماته هیڅ معلوم نه دی. هغه همدا اوس لاندې کوز شو ښایي دښمن حمله راوړې وي. مګر ما یوه ویروونکې چاودنه واوریده داسې مې ګڼله لکه چې زلزله وي.

عاتکه له بسترې نه راپورته شوه په مخامخ دیوال یې خپلې جامې او وسله ولټوله، عماره په تیاره کې ورغله او هغه یې تر لاس ونیوه ویې ویل:

: لورې! ته څه کوې. ستا د پلار امر دی چې ته باید له کوره بهر ته ونه وزې.

هغه د زینې دروازه له بهر نه وتړله ویل یې چې زه هم همدا اوس بیرته راستنیږم.

: مور جانې! زه د پلار له امر نه غاړه نه غړوم. خو د هغه تر بیرته راتلو پورې خو باید جامې بدلې کړم.

عماره څه ځواب ورنکړ. د هغې زړه بې دریغه ټکانونه خوړل، لږ ځنډ وروسته عاتکې د جامو له بدلولو وروسته وسله وتړله، چې یو عمر خوړلی نوکر مشال په لاس کې له ځلورو تور سریو او لږو ماشومانو سره کوټې ته ورننوت.

عاتکې ترې وپوښتل : پلار جان مې چیرته دی؟

: هغه لاندې دی او دا امر یې کړی چې تاسو دروازې بندې کړی.

دی لینده راپورته کړه او د روازې پلو ته یې مخه کړه، خو بوډا نوکر ور وړاندې شو تر مټ یې ونیوه ویې ویل : لوۍ! ته بهر ته نشې تلای.

دښمن د لویدیځ دیوال له سوري کولو نه وروسته کلا ته د ننوتلو هڅه کوي. موږ هغوی شاته تیل وهلي دي، خو حالت ډیر د اندیښنې وړ دی.

: د دښمن توپخانه دلته څه وړ راورسیده؟

: لوري دیوال یې په باروتو والوزاوه. او د برج نه لاندې د باروتو لپاره سوري له بهر نه نه بلکې کوم خاین دننه څخه کړي دي.

: دا څنګه امکان لري، څنګه کیدای شي چې ټول پهره داران دې ویده وي؟

: لوري د برج سره لاندې د سرتیرو کوټې دي او سوري له یوې کوټې څخه شوي دي، د دیوال سوري ډیر لوی نه دي خو له هغه سره ډیرې کوټې په څمکې لویدلې دي.

: زه لاندې نه څم خو له برج نه غشي ویشتلای شم.

عاتکې دا وویل او د خپل مټ د خلاصولو هڅه یې وکړه. خو عماره ورسره غاړه غړې شوه وې ویل : لوري! د خدای «ج» په خاطر د ده خبره ومنه!

بوډا سپاهي وویل : کله چې د دیوال سوري بند کړای شي نو بیا زه تانه ایساروم، خو په دې حالت کې باید د خپل پلار له امر نه سرغړاوی ونه کړې.

هغه خفه شوه ویې ویل : ډیر ښه زه برج ته نه خیژم مګر د کور بام خو خوندي دی لږ تر لږه خو مې هنلټه پرېږده!

: لوري! دښمن دې طرف ته نه هغه بل لوري ته دی او ګوره ته ما د جهاد څخه را ایساروی دا یې وویل او بیا یې مشال په دیوال کې چوخ کړ بهر ته ووت او دروازې ته یې زنځیر واچاوه.

لږ څنډ وروسته د کلا لویدیځ لوري ته د خلکو ګنه ګونه لږ شوه، عاتکې خپل زړه ته تسلي ورکوله چې دښمن په شاشو خو ناڅاپه د کلا ختیځ لوري ته شور ماشور پورته شو او د دې زړه ولوید. هغې د جګړه کوونکو د کریږو سره سره د تورو شرنګهار هم اوریده، په کوټه کې ماشومانو او ښځو په ویره ویره یو بل ته کتل.

د عاتکې په زړه کې ناڅاپه یو خیال راوګرځید. په منده د شا کوټې ته ولاړه، په کوټه کې دننه د کور سامان او د لرګیو دوه صندوقونه وو، دا په صندوق ودریده او د شا د دیوال کړکۍ یې خلاصه کړه، بهر ته یې وکتل، خولاندې یې د دښمن هیڅ نښه ونه لیده.

عماره ور نږدې شوه ورته ویې ویل: لوري ته څه کوې؟

: هيڅ نه موري ما بهر ته کتل خو دلته هيڅوك هم نشته. هغې زر کړکۍ بيرته بنده کړه او له خپلې مور سره بلې کوټې ته ولاړه، بيا يې د زينو له لورې د څو تنو د پښو له غږ سره د خبرو غږونه واوريدل او دې په حيرانۍ بلې کوټې ته کتل. د زينې او مجلس د کوټې دروازه بيرته شوه او د دې د پلار غږ اوچت شو.
: د خدای «ج» لپاره وخت مه ضايع کوئ، اوس به دښمن تر دې ځايه په را رسيدو کې ځنډ ونکړي. له تاسو نه دوه تنه زينه ساتئ. او نور بام ته اوچت شئ د جنوب برج پهره دارانو ته غږونه کوئ، که هغوی له همت نه کار واخست نو دښمن به د شپې پر ځای تر سهار رڼا پورې انتظار وکړي. ته هغوی بهر ته وباسه او تولې دروازې وتړه.
ده مشال را پورته کړ بلې کوټې ته ننوت، څو شيبې وروسته نصير دملاقات له کوټې نه راښکاره شو، د هغه په ليدو عماره چې خپله لور يې تر مټ نيولې وه يوه چيغه وکړه او پر غولی راولويده.
عاتکې په حيرانۍ د خپل پلار په وينو لمبيدلې وجود ته کتل، نصير ور ورانډې شو عماره يې په خپلو لاسو راپورته کړه پر بستره يې وغورزوله او بيا يې سيکه پريوه کرسۍ کيناست، د هغه سترګې د عماره پر مخ ښخې وې او ويل يې :
عماره عماره! زه روغ يم، بالکل رك روغ يم. يوې ښځې چيغې کړې تاسو څه ته ګورئ د هغه وينې بهيږي او بيا راوړاندې شوه په ټيکرې يې د هغه وينې پاکې کړې.
عاتکې خپل اعصاب راقابو کړل او بلې کوټې ته ولاړه د ملهم او پټۍ د سامان کځوره يې راواخستله او يوې ښځې ته يې ديوه په لاس ورکړه کځوره يې پرانستله چې د دوی بوډا نوکر عبدالله کوټې ته ورننوت دروازه يې بنده کړه ويې ويل :
تاسو ماشومان بلې کوټې ته بوزئ او چوپ يې وساتئ. يوې ښځې وويل : د خدای «ج» لپاره طبيب راولئ د ده زخم ډير ژور دی.
: اوس د طبيب لټول امکان نه لري، عاتکې لورې! دا کار بايد ته وکړې.
هغې په لړزيدليو لاسونو د خپل پلار د سر پر زخم ملهم کيښود او پټۍ يې پرې وتړله، بيا يې پلار خپل کميس وشلاوه په پښتيو کې يې يو بل ټپ ورونښود ويې ويل : لورې! زر کوه زما ملګرې زما د ورتلو انتظار کوي.
لږ ځنډ وروسته هغه د دوهم ټپ له تړلو څخه هم وزګاره شوه او د پلار يې بيا عماره ته پام شو: عماره، عماره! عماره سترګې وغړولې. او تر لږ ځنډه يې خپل

میره ته حیران حیران کتل. د هغې شونډې خوځېدلې خو له کومې نه يې غږ نه راوت. نصیر خپل لاس د هغې پر سر کېښود او د موسکۍ کیدلو هڅه يې وکړه او له دې سره يې سترګې اوښلنې شوې.

عماره د هغې لاس ونیو او ښکل يې کړ، او په سلګیو کې يې وویل: ستا زخم؟!

هغه ځواب ورکړ: زما زخم ډېر معمولي دی ته هسې وویریدې، عماره جګه شوه کیناستله.

: پلار جانه اوس به څه کيږي؟ عاتکې په ډېر زحمت وویل:

نصیر مخ وروګرځاوه هغې ته يې وکتل او خپل لاس يې وغځول هغې په غولي ګونډه ووهله او سر يې د پلار پر سینه ورکېښود او په ډېر زحمت يې خپلې سلګې راتم کړې.

د هغه پلار لکه چې له ځانه سره وايي : زما لورې عاتکې! زما غیرتي لورې! اوس ته باید له زیات همت څخه کار واخلې، موږ د بهرنی دښمن غابښ ماتولی شو، خو پخپلو کورونو کې د پټو غدارانو مقابله نشو کولی. موږ هغوی زغلولي وو، زما ملګریو د حصار سوری پخپلو مړیو پټ کړ، خو غدارانو ته د دروازې پرانستلو فرصت برابر شو ماتل د هغه په اړه په زړه کې اندیښنه احساسوله پلارجانه! ستا خو به پر هغه سرو ویښتانو خاوند سړي شك نه وي؟

: زما شك نه بلکې پوره باور دی چې هغه د دښمن جاسوس دی. په کوم ځای کې چې دیوال په باروتو الوزول شوی دی په هماغه ځای د ده د ملګرو کوټې وې چې له چاودنې نه لږ مخکې پهره دارانو له هغو کوټونه دوه تنه لیدلی وو چې دروازې ته تللي وو، دا زموږ بد مرغي وه چې عتبه نن پر دروازه پهره کوله. هلته څو وفادار سرتیري هم وو او د هغوی په موجودیت کې د دروازې پرانستل ممکن نه وو خو کله چې په دیوال کې سوری جوړ شو له هغوی نه زیات د غلیم د یرغل د مخنیوی لپاره هلته ورغلي وو.

عاتکې د لومړي ځل لپاره احساسوله چې د دې حیثیت د یو کمزورې او بې وسې نجلۍ نه زیات نه دی، هغې سر راپورته کړ خپل پلار ته يې وکتل او ويې ویل:

پلار جانه اوس به څه کیږي؟

: لور جانې! زه اوس هیڅ نشم ویلای. کیدای شي دښمن زموږ په وینو د خپلې

تتدي ماتولو لپاره تر سهاره انتظار وکړي او له ښهر نه موږ ته مرسته راورسيږي. خو که هغوی جګړې ته دوام ورکړ نو دلته په رارسيدلو کې به ځنډونه کړي، زما له خپلو ملګرو سره اوسيدل ضروري دي. خو پخوا له دې چې ښهر ته ووزم له تانه يوه وعده اخلم ايا ته د يوې نيکمرغه لور ثبوت راکولی شي؟

: پلار جانه! ما هيڅکله هم ستا اعتماد ته زيان نه دی رسولی، خو ته په دې حالت کې ښهر ته نشې تلای.

: زه بام ته ځم د ښهر احوال اخلم، که خدای مه کړه دښمن پر کور حمله وکړه نو بيرته به راکوز شم خو ته بايد له خپلې مور سره پاتې شې او ستاسو لپاره د شا کوټه تر دې غوره ده، عبدالله به له تاسو سره وي. ماشومان به په تياره کې ويريږي ځکه هلته بل مشال بل کړي خو کړکۍ بنده کړي چې رڼا ښهر ته ونه وزي.

دې څه ويل خو پلار بې په خوله کې ور ولويد: لورې! اوس د خبرو وخت نه دی، عبدالله ته څه ته ګورې! زر کوه د ماشومانو لپاره ډوډۍ او اوبه هم دننه يوسه. عماره استراحت ته اړتيا لري د هغې بستره هم دننه وغوړوه.

: نه زما بسترې ته ضرورت نشته. عماره په خپ غږ ووېل.

لږ ځنډ وروسته ماشومان او ښځې د شاکوټې ته تللې وې. خو عماره او عاتکه تر اوسه پورې زره نا زره د نصير په مخکې ولاړې وې. نصير اوبه وغوښتې او له څو غوړپه څښلو وروسته ناڅاپه ودريد وبې ويل: نوروخت مه تيروی وفاداری ميرمن خپل ميړه ته وکتل، د خپلې لور لاس يې ونيو او په لړزيدليو ګامونو بلې کوټې ته ولاړه.

د هغې پلار خپل وفادار ملګرې عبدالله ته وکتل: اوس ته درځه او دروازه بنده کړه. نوکر دننه ولاړ دروازه يې زنځير کړه او نصير وړاندې شو د ښهر دروازې ته يې له ښهر نه کولپ واچاوه.

عاتکې په وارخطايي چيغه کړه: پلار جانه! تا وعده کړې وه چې بام ته به ځې او بيرته به راښکته کيږې!

: لورې! زه هڅه کوم چې خپله وعده تر سره کړم، اوس زما خبرې په غور واوره، عبدالله به درته ووايي چې ما دروازه ولې بنده کړه. او زه غواړم که وځنډيدم نو تاسو د ده په وينا عمل وکړې. عبدالله! هغه سامان د صندوق شاته پروت دی.

: پلار جانه! پلارجانه! هغې غږونه پسې وکړل خو پلار يې څه ځواب ورنکړ او

څو شيبې وروسته يې د هغه د ګامونو غږ اورېد.

*****

عبدالله وويل : لورې په زوره چيغې مه وهه.

هغې خپلې مور ته وکتل ويې ويل : مور جانې ماته معلومه ده چې د صندوق تر شا څه شی دی، پلار جان غواړي چې مور د کلا نه ووزو او دی له مور سره نه ځي. د هغه باور ؤ چې مور به تر مرګه د ده ملګرتيا پرېنږدو ځکه هغه دروازه له بهر نه وتړله.

عبدالله د صندوق له شانه د پرې زينه راوايستله ويې ويل : لورې! کله چې مور دلته راغلو نو دا زينه دلته پرته وه، ښايي د دې کلا پخوانی ساتونکي ته دا خيال ور غلی وي چې دا به يې د بال بچ کومه ورځ په ښه راشي، خو ستا پلار جان په دغسې خبرو فکر ته هم چمتو نه ؤ، که نن هغه ته يوازې ستا د مرګ او ژوند مسأله واى نو دومره به انديښمن نه ؤ، خو ته پوهېږې چې له بندي ښځو سره نصرانيان څه ور سلوک کوي؟

د دې کلا ساتونکي تا د «غرناطې لور» په نامه پېژني، نن سبا د ژوند ستر ازموينښت دی، که تا له همت څخه کار واخست نو امکان لرې دا ښځې او ماشومان د دښمن د وحشيانه ظلمونو څخه وژغورل شي. اوس به د جنوبي برج ساتونکو اور بل کړی وي او زما باور دی چې بهر ته به د اور د لمبو رڼا دننه وضعيت ښه روښانه کړي وي، هغوی به دلته په رارسيدو کې ځنډ نه کوي خو که دښمن د هغوی د راتګ نه وړاندې زمور دفاعي ځواکونه وځپل بيا خو زمور ټوله هڅه دا ده چې تاسو او ماشومان بايد له کلا نه وباسو.

د شپې مهال به تاسو ته د جنوب سيمه خوندي وي او زمور تر کلي پورې به د لارې ټول خلك له تاسو سره مرسته خپل فرض ګڼي، اوس تاسو بايد بهر ته تلو ته چمتو شي. کله چې زه د زينې د ځړولو لپاره کړکۍ خلاصوم نو مشال بايد مړ شي چې رڼا يې بهر ته ولاړه نه شي. ستاسو څخه چې هر څوك مخکې کوزيږي هغه به يوې او بلې خواته له منډو او تيښتې ډډه کوي او ځای پر ځای به ديوال ته نژدې د نورو دورکوزيدو په انتظار پاتې کيږي.

*****

لږ ځنډ وروسته عبدالله زينه کړکۍ ته نژدې پر ديوال په اوسپنيزو ميخونو وتړله.

په کلا کې د جنګېدونکو چیغې او کوکارې د دوی هستوګنځای ته ور نژدې کېدې، ښځو او ماشومانو حیران دریان یو بل ته کتل، عاتکې سترګې په وره خښې کړې وې او له یوه ورکوټي درزه څخه یې بلې کوټې ته کتل. ناڅاپه دا په شا شوه او له درشل نه یې پاس محراب ته وکتل، بیا یې یو لوی صندوق راکش کړ دروازې ته یې کېښود. او یو بل ورکوټي صندوق یې را واخیست د هغه پر سر یې د کېښودو هڅه وکړه خو صندوق درونډ ؤ ونه توانېدله، عبدالله ورته وویل : لورې څه کوې؟

: هیڅ هم نه، ته مرسته راسره وکړه، زه د پاس دریځې نه هغه کور ځارم. زر کوه پر دې کور هم حمله وشوه لکه چې لاندې دروازې ماتې شوې عبدالله تر اوسه زړه نا زړه ولاړ ؤ چې دوو نورو ښځو له هغې سره مرسته وکړه ورو کې صندوق یې پورته کړ د لوی پر سر یې کېښود.

عاتکه په بېړه د صندوقونو پر سر ودرېده او له جالۍ نه یې بلې کوټې ته وکتل، د جالۍ سورۍ دومره ورکوټي وو چې دې ایله د بلې کوټې نیمایي غولې لیدلې شو، دې خنجر را ویوست او دوراسته لرګي یوه برخه یې ماته کړه.

عبدالله همغسې چیغې وهلې : ته څه کوې؟ له هوښیارۍ نه کار واخله، او اوس د هغه مور او نورې ښځې هم د بودا نوکر له اعتراض سره ملګرې شوې، هغې د نیم بالښت په اندازه په لرګي کې له سورۍ جوړولو وروسته خنجر په تیکې کې کېښود شاته یې راوکتل او ویې ویل : تاسو دومره ولې پرېشانه یاست؟ تاسو ګورئ که زه دا ټول محراب مات کړم هم دا دومره ورکوټي دې چې یو درې کلن ماشوم نشي ترې تیرېدای. ما یوازې دا غوښتل چې که مې پلار جان راشي زه یې ښه ولیدای شم.

عماره په ډوبېدونکي غږ وویل : هغه تر اوسه ولې رانغی ولې دومره وځنډېده؟

په کوټه کې تر لږ ځنډه چوپتیا خپره شوه بیا د هغو خلکو شور پورته شو چې د زینو په لور یې منډې وهلې او عبدالله چیغې کړې : هغوی د زینې لاندینۍ دروازه ماتوي، اوس تاسو چمتو کېږئ. عاتکې تر ټولو دمخه ستا نوبت دی.

هغه زر لاندې کوزه شوه لینده یې راواخیستله او ویې ویل : نه! تر ټولو دمخه د هغو ماشومانو مینډې باید کوزې شي، بیا به ماشومان کوز کړو بیا به مور جانه او وروستې به زما نوبت وي.

د ځنګ له کوټونه د خلکو د منډو رامنډو غږونه راغلل او بیا د درې ورونو د

خلاصیدلو او پوری کیدلو غږونه راغلل، هغه بیرته زر پر صندوق ودریده او تر سوری یی وکتل.

د هغی پلار له شپږ اوو تنو سره کوټی ته راننوت او په بیړه راغی د دروازی زنځیر یی خلاص کړ ویی ویل : عبدالله‌زر کوه نور ستاسو سره زیات فرصت نشته. عاتکه راکوزه شوه عبدالله صندوق له دروازی نه کش کړ دروازه یی بیرته کړه. له نصیر سره دری تنه نور له خپلو میرمنو او بچیانو سره د خدای پامانی لپاره ورننوتل. هغه یوی ښځی ته وویل : خوری! موږ ستا خاوند ونه موند، تاسو اوس بیړه کوی، دښمن به دلته په رارسیدو کی ځنډ ونه کړی! عبدالله مشال په بله کوټه کی بل ملگری ته ورکړ بیا یی دروازه بنده کره او ور پورته شو .کړکی یی پرانستله زینه یی لاندی وغورځوله.

د عاتکی پلار وویل : عبدالله یو ماشوم درسره واخله او لاندی کوز شه عبدالله یوه شیبه په اوښلنو سترگو ده ته وکتل بیا یی وویل : تاسو عاتکی ته ووایی چی په راکوزیدو کی ځنډ ونه کړی.

هغی خپل سر د پلار پر اوږه ورکیښود په هیله منه لهجه یی وویل : پلار جانه! زه ستا امر منم زه یوازی دومره غواړم چی د ټولو نه وروسته کوزه شم، ستا لور د ځان ساتنی په لاره کی باید لومړی نه وی.

: لوری! دا تا ولی داسی گومان کړی چی زه به ستا ژوند د نورو پر ژوند غوره بولم. زما باور دی چی تر ځنډه به دښمن را ایسار کړای شو، او تاسو ټول به په پوره ډاډ د ښکته کوزیدو فرصت ترلاسه کړی. که موږ له بهر نه څه مرسته تر لاسه نه کره هم دښمن به ستاسو د لټون پر ځای تر سهاره په کلا کی په مرگ ژوبله بوخت وی، بیا هم تاسو باید له سرك نه لری اوسی دغه ښځی او ماشومان کورته درسره بوزه، هلته به ستا کاکا د دوی لپاره مناسب بندوبست وکړی، که تا په خپل کلی کی څه خطر احساس کړ نو له خپلي مور سره د ماما کره ولاړه شه، عاتکي ډیر په زحمت خپلی سلگی‌را تم کړی ویی ویل : پلار جانه موږ به تر وروستۍ‌سلگی‌ستا د راتلو انتظار کوو.

*****

لږ ځنډ وروسته چی له دوو وړوکو لمجونو د هغوی میندو او عماره نه پرته نوری ښځی او ماشومان ښکته شوی وو حمله راوړونکو د زینی دوهمه دروازه ماتوله.

یو ځوان مشال له لاسه په بلی کوټی کی وغورځاوه او نصیر یی تر مټ ونیو

چیغه یې کړه : دښمن موږ ته د مرستې را رارسیدو د انتظار فرصت نه راکوي، د خدای «ج» په خاطر ته هم له دوی سره ولاړ شه. غرناطه تاته زیاته اړتیا لري.

نصیر له کوټې راووت وې ویل :غرناطه د شهیدانو وینو ته ضرورت لري او زما په رګونو کې لا څو څاڅکي وینه شته. بیا یې د کوټې دروازه له شانه بنده کړه غږ یې وکړ : عاتکې له شانه ته هم دروازه زنځیر کړه او په بیړه کیدو کې بیړه کوه.

دې د پلار وروستی امر عملي کاوه چې د زینې لخوا د دروازې د ماتیدو غږ یې واورید او له دې سره یې د خپل پلار غږ واورید چې موږ به په بله کوټه کې د دوی د ایسارولو هڅه کوو.

دا څو شیبې چوپه او حیرانه ودریده. بیا یې زر دروازه زنځیر کړه، صندوق یې ور تیل واهه دروازې ته یې پریښود پر هغې ودریده او بلې کوټې ته یې ور وکتل چې اوس خالي شوې وه، په دې ځند کې حمله راوړنکو د دوهمې دروازې د ماتولو هڅه کوله یوه ښځه کړکۍ ته نژدې ولاړه وه دوی ته یې راکتل. بیا یې غږ وکړ: عاتکې، عماره! زر راشئ تول چټکه شول.

دې مور ته وویل : مور جانې ورځه هغوی به ډېر زر ور رامات کړي.

: ته به څه کوې؟

: زه هم راځم، لور جانې زر کوه د خدای «ج» لپاره! په دروازه کې د خلکو چیغې او د تېرونو غږونه اوچت شول، عماره په ته زړه کړکۍ لوری ته ولاړه، خو یو درز یې پښتو ته زولنې واچولې. له دې سره یې د جنګیالیو چیغې او د تورو شرنګهار واورید. عماره څو شیبې حیرانه ودریده بیا یې زړه ولوید او لاس یې پرې ونیو او کښیناسته.

عاتکې وویل : مور جانې! خو چې غږ یې وانه ورید داړه شوه فکر یې کاوه چې تللې ده، د دې د زړه غږ دا و چې اوس باید په تلو کې ځنډ ونه کړي، اوس زه د هغوی هیڅ مرسته نشم کولی. خو د پلار مینې د عقل تولې پرېکړې رد کړې. د هغې اوس هم دا هیله وه چې د تقدیر کومه معجزه به یې پلار وژغوري.

له بهر نه ناڅاپه د دوی مرستندویان را ورسیږي، او بیا بنایي د دوی د تېښتې اړتیا هم نه وي.

په دې ځند کې څلور تنه له بلې کوټې نه دوهمې ته د دښمن د تورو د ګوزارونو په دفاع کې په شا راغلل وروستی سړی د دې پلار و، هغه چې دهلیز ته

نژدی راغی ځوابی حمله یی وکړه، حمله راوړونکو دوه مری پرځای پریښودل او په شا شول. یوه ځوان زر دروازه پوری کړه او زنځیر یی ور واچاوه.

*****

حمله راوړونکو اوس دا دروازه هم ماتوله نصیر دیوال ته شا کړی وه او ولاړ و. جامی یی په وینو سری وی او سترگی یی له بی سیکی نه پټیدی او غړیدلی. پاتی دری نور کسان هم زخمی زخمی وو، یو زلمی چی د ورمیږ له زخم نه یی وینی خوټیدی ناڅاپه وغورځید.

عاتکی پلار ته فریاد کول غوښتل خو د خولی چوله کولو جرئت یی ونه کړ. بیا یی غشی په لینده کی سم کړ او د ماتیدونکی دروازی په لوری یی وکتل. چا له بلی کوټی نه په عربی ژبه ویل : نصیره! ځان وژنه مه کوه! تالوبه بایللی ده، اوس ستا یو مرستندوی هم دلته نه راځی وسله وغورځوه زه اوس هم ستا د سر د امن ذمه واری اخلم.

نصیر چیغی کړی : عتبه! ته غدار یی، تا د اولس د آزادی معامله کړی ده، مگر زما توره یوازی مرگ رانه اخستی شی. ته یوازی زما د مری بیه اخستی شی. زما د عیسویانو د مربی کیدو قیمت نشی ترلاسه کولی.

او بیا دا دروازه هم ماته شوه، یو دیو صورته نصرانی له تبر سره وړاندی راغی او ورسره سم د عاتکی غشی د هغه په ورمیږ کی ښخ شو. هغه وغورځید او ورپسی نور را روان یوی او بلی خواته تیت پرك شول. خو د حمله راوړونکو یوه بله څپه د خپل ملگری په مری وروختل او کوټی ته ورغلل.

د دی پلار دوه تنه ټپی کړل او بیا یی د شا کوټی دروازی ته ډډه ولگوله، د ده یو ملگری پر غولی راوغوځید او ساه یی ورکړه، پاتی دوه نورو د زخمی زمریانو په څیر د ده ښی او کیڼ لوری ته حملی کولی. د عاتکی په غشیو دوه تنه نور نصرانیان هم ټپیان شول، او نصیر چیغی وهلی: عاتکی! زما خبره واوره، زر کوه، ته باید زما نافرمانی ونه کړی، بیا ناڅاپه د هغه آواز چوپ شو. عاتکی د سوری نه هغه توری او نیزی لیدلی چی د خپلو رقیبانو له لاسونو یی ورروستی بدل اخست. د عاتکی زړه له دی ویروونکی ننداری نه ولړزیده، په سترگو کی یی

اوښکی ډنډ شوی نژدی وه چی بی هوښه شی خو د وضعی نزاکت دی ته اړه کړه چی ځان راقابو کړی.

عتبه د حمله کوونکو په گڼه گوڼه کی لاره وکړه او وړاندی ولاړ، عاتکی پر

هغه د غیشي د ویشتلو هڅه وکړه خو ناڅاپه بېچ شو، هغه خپلو ملګرو ته وویل:
- تاسو لیونیان یاست ما درته ویل چې تاسو داسي سړي وواژه چې که مو ژوندی نیولی وای ډیر لوی کار مو ترې اخستلای شوای!!!

یو سړی راوړاندې شو دروازه یې ټیله کړه ویې ویل : په دې کوټه کې دننه هم خلك شته.

عتبه وویل : ته احمق کیږه مه! په دې کوټه کې له تور سریو او ماشومانو پرته نور څوك نشته او د هغوی ژوندی نیول ضروري دي.

د عتبه له ملګرو نه یوازې دوه تنه عاتکې سهي لیدای شوای، د هغوی شاته د عتبه څیره هم زیاته د دې له نظره پناه وه.

عتبه له لږ چوپتیا وروسته وویل : ماته معلومه ده چې ته دننه یې، او ستا په غشي یو داسې سړی وژل شوی دی چې ژوند یې ډیر ارځښتناك ؤ، زه افسوس کوم چې ستا پلار مي ونه ژغورلای شو. تاته په یاد دي چې ما خپل کور ته د تلو مشوره درکړې وه، اوس زه له تانه پرته ستا مور او نورو ماشومانو او ښځو ته هم پناه درکولی شم. مورې دا دروازه د سترګو په رپ کې ماتولای شو خو زه تا د یوه بریمن لښکر له ظلم نه ژغورل غواړم. مورې دا جګړه بایللې ده او زه ستانه پرته د اندلس د لکونو لورانو له مرګه ژغورل غواړم، ته یوه با تدبیره نجلۍ یې، زه د اندلس د مسلمانانو د نورې تباهي د مخنیوی لپاره ستا د مرستې غوښتونکی یم. پر ما اعتماد وکړه او دروازه خلاصه کړه، زه دا نه غواړم چې ته د یوی زنداني په څیر دې لښکر ته را وړاندې شې. زه په عزت ستا کور ته د استولو ذمه واري اخلم، ستا په سبب به ستا کلي هم خوندي او په امن وي، د خدای «ج» لپاره زما پر وعده اعتبار وکړه که نه نو زه به دا دروازه ماتوم. د خبرو په وخت کې د عتبه مخ ټول دې ته ښکاره شو، خو کله چې دې غوښتل غشی ورخوشي کړي له شا نه یې د چا ټوخی واورید:

عاتکې! عاتکې ته! عبدالله په ویریدلې لهجه وویل او له دې سره سم د دې له لړزیدونکو لاسونو غشی خوشي شو. عتبه زخمي شو او یوی خواته یې ځان وغورځاوه، دې د سترګو په رپ کې د هغه بنې وروځې ته نژدې غوځ پوستکي او سوری غوړنه پرته نور ونه لیدای شو.

عتبه چیغې کړې : یو لوری ته شی او بیا تیټ تیټ وړاندې ورشي دروازه ماته کړي!!

عاتکه په بیړه راکوزه شوه.

عبدالله چیغې وهلې : عاتکې، عاتکې! ته څه کوې د خدای«ج» لپاره له عقل نه کار واخله، ستا مور چیرته ده؟

: مور مې! دا وارخطا شوه زیاته یې کړه:

لاندې نه ده کوزه شوې!

: نه د خدای «ج» لپاره ووایه هغه چیرته ده؟

هغه په وارخطایي وراندې ولاړه خو دریڅې ته نژدې یې پښه ښنده شوه ټوك یې وخوړ او د یوې شیبې لپاره یې ساه بنده شوه، بیا یې چیغه کړه:

کاکاجانه! مور مې دلته ده ماته معلومه نه ده ما فکر کاوه چې کوزه شوې ده، دا بې سده وه، ما د تلو نه مخکې غوښتل یو ځل مې پلار جان ووینم خو هغه شهید شو.

عبدالله زر عماره په اوږه کړه او ویې ویل:

لورې ته زر ځان لاندې ورسوه، زه ستا مور دلته نشم پرېښودلای، وخت مه ضایع کوه هغوی دروازه ماتوي.

عاتکه له کړکۍ نه ووتله ویې ویل : ته به هغه را کړای شې؟

: ته د هغې فکر مه کوه اوس د خبرو وخت نه دی.

عاتکې په یوه لاس کې لینده نیولې وه او لاندې کوزه شوه، خو د زینو په منځ کې ناڅاپه ودریده او دریڅې ته یې وکتل، عبدالله دریڅې نه راوتلی ؤ او دې په تیاره کې دا احساسوله چې هغه یوازې نه دی.

دا زر لاندې کښته شوه دیوال ته نژدې څوك نه وو، څوګامه شاته ولاړه او د کندې په څنډه یې د عبدالله د راتګ انتظار کاوه عبدالله عماره په اوږه ورو ورو ښکته کوزیده او په زینو کې یې په احتیاط پل ایښودو د عاتکې زړه درزیده او په لینده کې یې غشی ایښی ؤ او پاس یې دریڅې ته کتل، ناڅاپه له دریڅې نه رڼا ښکاره شوه او یو سړي چې مشال یې په لاس کې ؤ سر له دریڅې بهر راوویوست او شور یې ګډ کړ له دې سره د دې له لیندې غشی ووت او مشال ځمکې ته راولوېد، په دې څنډ کې عبدالله ځمکې ته را رسیدلی ؤ، هغه وویل عاتکې په کنده کې کوزه شه، اوس به هغوی خامخا په موږ پسې راځي. ښې لاس ته وګرځه هلته د زیتون د ونو ترڅنګ یوه لاره لاندې کښته شوې ده.

دې له څه ویلو پرته لاره ونیوه او څو شیبې وروسته دوی تول په یوه نری لاره

لاندي کوزېدل، عماره تر اوسه بې سده وه.

عاتکي په وار وار د هغې په نبض لاس نيوه بيا يې له عبدالله نه پوښتل چي تر اوسه ولي په هوښ نه ده راغلې. هغه به د تسلي ورکولو هڅه کوله ويل به يې : لورى له حوصلي نه کار واخله إن شاء الله روغه به شي.

نژدې نيم ميل چي ولاړل عبدالله عماره په ځمکه پرې ايستله ويې ويل : زموږ ملګري به دلته شاوخوا چيرته وي، ته دلته ودرېږه زه به يې شاوخوا ولټوم، يوې ښځي له نژدې بوټونه سر راوويست ويې ويل:

تاسو ډير ځنډ وکړ موږ ويريدو چي تاسو په کومه بله لاره نه وي تللي.

لږ ځنډ وروسته ټولي ښځي او ماشومان راټول شول، يوې ښځي د عماره په نبض لاس کيښود ويې ويل : ددې بدن لړزيږي موږ بايد زر له دې ځايه روان شو.

عبدالله په بيړه هغه په اوږه کړه.

*****

نژدې درې ميله يې چي په کنده کې مزل وکړ دوې بلې غاړې ته په يوه غونډۍ د ختلو په وخت کې د عبدالله توان پاى ته ورسيد او له لږ لږ لارې وروسته يې د دمې جوړولو اړتيا ليدله.

کله چي د غونډۍ سرته وختل سپيدې وچاودې او د سهار سترګه په راختو وه، عبدالله عماره په ځمکه څملوله ويې ويل: اوس موږ لږ استراحت کولی شو..

موږ چي درې ته ورښکته شو يو کلي ته به ورسيږو. که خلک ترې تښتيدلي نه وي نو زموږ ملاتړ به وکړي.

عاتکي وويل : ته ډير ستومانه شوى که ماته اجازه راکوې د کلي خلک به راولم. امکان لري په کلي کې کوم طبيب هم پيدا شي.

عبدالله په غمجنه لهجه ځواب ورکړ: لورې! ستا تګ ته اړتيا نشته زه به پخپله ولاړ شم مګر ستا د مور نور طبيب ته ضرورت نشته، ما چي راپورته کړه دا مي احساس کړه چي د هغې د ژوند سفر پاى ته رسيدلى دى، ستا په خيرما هم ټوله لاره ځان ته دا دوکه ورکوله، ستا پلار دى ته چمتو نه ؤ چي تا ځان ته ورو بولي، خو ستا د مور جاني پردې ټينګار ؤ چي دواړه به په مرګ او ژوند يو د بل ملګرى وي.

دې په حيراني يوه شيبه خپلي مور ته کتل بيا يي سر پورته کړ آسمان ته يې وکتل او له سترګو نه يې د اوښکو سيلاب رامات شو. عبدالله جګ شو ويې

ویل:
زه ځم، سهار کیدونکی دی، موږ تر اوسه د خطر څخه نه یو راوتلي ځکه خو تاسو باید د بوټو له منځه راونه وزئ، عبدالله ددری لوری ته ولاړ، خو څو گامه وړاندی ناڅاپه د بوټیو په منځ کی کیناست، د عاتکی سترگی د خپلی مور پر مخ میخ وی خو نورو ښځو او ماشومانو عبدالله ولید چی غلی شو، د هغوی په زړونو کی د یوی ناڅاپی خطری احساس راپورته شو.

چا په لوړ آواز وویل: که ته له کلانه راتښتیدلی یی نو د غلی کیدو ضرورت نشته، موږ ستا خبری اوریدلی دی.

له دی سره د ښی او کیڼ لوري نه له بوټیو نه څو کسان راووتل، عبدالله چی پرمخی خپلو ملگرو خواته بیرته را ښوییده ودرید پوښتنه یی وکړه: تاسو څوک یاست؟

یو سړی ورمخکی شو ویی ویل: مه ویریږه، موږ مسلمانان یو، له دی کلی نه راغلی یو.

عبدالله وویل: تاسو ته معلومه ده چی په کلا حمله وشوه؟

: هوکی موږ چی د چاودنی غږ واورید دا خطر مو احساس کړ، او بیا مو چی په برج کی د اور لمبی ولیدی زموږ باور شو چی حمله شوی ده، زموږ سردار د رضاکارو له ډلی سره د جنوب کلا ته ولاړ، تر سهاره به د شاوخوا نورو کلیو رضاکاران هم هلته ور ورسیږی.

عبدالله وویل: اوس دوی د کلا د ساتونکو هیڅ مرسته نشی کولای.

یو سپور راوړاندی شو ویی پوښتل: ستا مطلب دا دی چی دښمن کلا نیولی ده؟

: دښمن کلا فتحه نه کړه بلکی یوه خاین دروازه خلاصه کړه، دا زموږ د سالار د میرمنی مړی دی. او هغه یی لور ده، سواره له اسونو پلی شول او د هغوی د پوښتنو په ځواب کی عبدالله د تیرو پیښو کیسه لنډه لنډه ورته تیره کړه. بیا یی وویل: اوس کلی ته د مړی رسولو لپاره ستاسو مرستی ته اړ یو.

رضا کار خپل یوه ملگری ته امر وکړ: په بیړه له کلی نه څوك راوله.

عاتکه زر جگه شوه ویی ویل: ستاسو باور دی چی په جنوبی کلا کی د سیمی رضاکاران راټولیږی؟

: هوکی! زموږ مشر هغوی ته همدا امر کړی دی، او په کلا کی د چاودنی دا

اغیزه وه چي په شاوخوا کلیو کي خلکو نغاري وړغولي.

دي وویل : تاسو ماته یو اس راکولی شی؟

: دلتـه زمـوږ سره څلور اسـونه دي، کـه د خبـر رسـولو لپـاره یوه آس ته زمـوږ ضرورت نه وای نو څلور واړه به مو درته سپارلي وو.

نه! ماته یوازي یو اس ضرورت دي. زه خپل کور ته خبر ورکول غواړم، تاسو د دي تور سریو او ماشومانو سره زما د مور مړي کلي ته ورسوی.

رضاکار وویل : د خبر لپاره ستا تګ ته ضرورت نشته، دا کار زه پخپله کوم. تاسو زموږ د سردار کورته تشریف یوسی، که بیا هم تاسو تر ایساریدو سفر کول غوره بلل نو د کلي هر سړي ستاسو ملګرتیا ته چمتو دي. ستا د مور مړي به له تا سره یوځای کورته ورسول شی.

عبدالله د رضاکار له رایي سره موافق ؤ، خو عاتکي وویل : نه زه په بیړه کلي ته ځان رسول غواړم.

زما د پلار او مور مړي باید په جلا جلا هدیرو کي خاورته ونه سپارل شي. زما باور دي چي موږ به بیا کلا ونیسو او د ټولو شهیدانو قبرونه به همالته وي. زه سمدستي خپل کلي ته ځکه ځان رسول غواړم چي که زموږ د سیمي خلك له خپلي ذمـه واري نه غـافل وي نو راویښ به یي کـړم، کـه دښـمن څو ورځي پـه کـلا کي دپښي ټینګولو فرصت ومـوند نو زموږ لپاره به یي بیرته نـیول ډیر ګران وي، او دا به بیا یوه بله سینتافي شي او د جنوب لوري ته به دوه مهمي لاري بندي شي.

:که ستا اراده دا وي نو یوه شیبه هم باید له لاسه ورنکړو.

زه به له تا سره ولاړ شم.

هغي یو ځل خپلي مور ته وکتل او بیا یي پر اس پښه واړوله.

ځوان په بیړه خپلو ملګرو ته له لارښوونی وروسته ورسره روان شو. لږ وروسته چي دوی تر یوه تنګي تیـر شـول په دره کي یې د نغـارو غـږونه او د آس د پښـو ترپهار اوریده.

: له لږ ختو سره یي د یوی غونډۍ پر ده د پلیو او سپرو مجاهدینو ډله ولیده، له دي سره یي د کـلا له لوري د ویرووـنکو چاودنو غـږونه واوریدل. زر یي د آس مـخه هغـه لوري ته ور واړوله او ورو یي کـتل د شمـال پر افق دودونه و ګـردونه خپاره وو، دي بیا اس پونده کړ او لږ ځنډ وروسته یي د لښکر په منځ کي د خپل کاکا په غیږ کي سلګی وهلي.

سعید دی ته نژدی ولاړ ؤ او په زحمت یی خپلی اوښکی راټم کړی وی.

هاشم په داږه زړه ددی داستان اوریدو فرصت ونه موند، ځو تنه سپاره چی د حملی نه وروسته د کلا د وضعی د احوال لپاره استول شوی وو اسونه یې چارګام زغلول او راورسیدل، هغوی خبر راوړ چی دښمن کلا پریښودله مونږ د دوی ځو تولګی د ویالی پر پله د تیریدو په حال کی ولیدل او راغلو.

هاشم لښکر ته د وړاندی تلو امر وکړ، او لږ ځند وروسته هغوی د سرك ښی لوری ته د یوی غونډی له څوکی نه د کلا ننداره کوله.

د ګردونو او دوړو سیلی ناسته وه، د هغی پرځای ... د اور لمبی پورته وی، په دیوالونو او برجونو کی ځای ځای چاکونه راغلی وو، او په کوم ځای چی دروازه وه هلته د ایرو او خاورو یو انبار پروت ؤ، د نورو زیاتو کوټو او ودانیو په څیر هغه ودانی هم پر ځمکه رالویدلی وه چی عاتکی ته د خوښیو زانګو وه.

دا په منډه کلا ته ننوتله، او لږ ځند وروسته هلته نور سرتیری هم راټول شول چی د عامی وژنی په وخت کی په یوه او بله خوا تښتیدلی او غلی شوی وو.

د دی په ورښو د لوېې له خاورو نه مړی راوویستل د نصیر مړی یی بلکل مسخه ... ی ؤ.

هاشم عوښتل چی د ورور مړی یی کلی ته یوسی، خو د عاتکی پردی ټینګار ؤ چی د نورو شه ... دانو په څیر دی د دی مور او پلار هم همدلته په کلا کی ښخ کړای شی، بالاخره هاشم څو تنه واستول چی د عماره مړی راوړی او مازدیګر مهال یی هغه د خپل میړه ترڅنګ خاوروته وسپارله.

د خپل تره په کور کی دی ته هر وخت د هغی کلا ویروونکی منظری سترګوته دریدی. او دی به تل د خپل مور او پلار پر وروستی آرام ځای د اوښکو مرغلری ښندلی.

نن هم د شمال لوری ته دي همغه کاږه واږه سرك ته کتل. د دی سترګو ته به د اوښکو پردی حایل شوی، وږ ورویی سلګی وکړی او په زړه کي یې وویل: مورجاني! تا پر دی بی رحمه نړۍ یوازی ولی پریښودم؟ او له دی سره سم د دی له سترګو د اوښکو دوه غټ څاڅکی لاندی وڅڅیدل.

د آزادۍ روح

ددې کلا له ورانيدو وروسته غرناطې ته ورغلې يوه مهمه لاره بشپړه خطرناکه شوه.

پر سرك پوازې د شپې لخوا د موادو کاروانونه تلاى شول چې د هغوى د ساتنې لپاره به شاوخوا د غيشو ويشتونکو ګروپونو تل پهره کوله.

د ختيځ لورى ته نورې غرنۍ لارې لږ خوندې او په امن وې خو هغه بيا دومره سختې او تنګې وې چې غله پوازې په کچرو پرې وړل کيداى شواى. په شمال کې د «ويګا» حاصلخيزه سيمه د دښمن د پرله پسې پرغلونو په سبب شاړه شوې وه، په دې ورځو کې موسى بن ابى غسان له ښاره راوت او پر دښمن به يې ځواب‌برغل کاوه، د هغه حملې به دومره زورورې او سختې وې چې دښمن به د سينتافې او غرناطې ترمنځ خپلې ټولې مورچلې پريښودلې او پر شاته تلو به مجبوريده. پر دې به د انديښمن قوم مورال را اوچت شو او هيلې به يې بيرته را ژوندۍ شوې چې دښمن ښايي په څو اونيو يا مياشتو کې يو ځل بيا پر کلا بندې ماتولو مجبور شي، وضعه به بدله شي، او د غرناطې پر اولس به د غذايي کمبود راغلې ستونزې لرې او لارې به خلاصې او د مصيبتونو روان دوران به پاى مومي.

عاتکه د هغو خلکو له ډلې څخه وه چې اوس يې هم پر دې خبره باورو ؤ چې د ملت د شهيدانو وينې به يې ضايع نه ځي او د غرناطې اولس به د غمونو او مصيبتونو له دې توپانونو څخه سرلوړى وزي.

حامد بن زهره به لرې لرې سيمو کې د جهاد لپاره تبليغ کاوه او څو څو ورځې به له کلې نه لرې ؤ.

سعيد د هغو رضاکارانو د يوې ډلې مشر و چې ځانونه يې خطر ته غورځولي وو او د غرناطې اولس ته به يې د ضرورى شيانو قافلې رسولې، کله به چې هغه

د هاشم کره ورغی نو عـاتکی ته به يې د غـرناطی د خلکو د همت او زړورتيـا کيسی کولی.

يو ځل هغـه پنځه ورځی وځنډېده له ده سره چی څوك د قافلی د ساتنی لپاره تللی وو بیرته راغلل هغوی وویل چی کله دوی قافله غرناطی ته ورسوله نو موسی بن ابی غسـان له ښاره راوتلی ؤ او پر دښمن يې برید کړی ؤ، سعیـد د بیرته را ستنیدو پرځای له هغه سره په جګړه کی شریك شو.

سعید پنځمه ورځ بیرته راسـتون شو، هغـه هاشم ته خبر ورکړ چی دری واړه زامن يې په غـرناطه کی روغ رمټ وو، عبیـد او امین د سر لښکر په توپانی ډلو کی د شهرت خاوندان شوی دی، او عمیـر د خوندی پوځ د یوی ډلی مشر غوره شوی دی، او هغه ویل چی که می فرصت وموندی یوه ورځ د څو ورځو لپاره کورته درځم.

یوه شپه عـاتکه په خپله کوټه کی ناسته وه کتاب يې لوست چی خدمتګاره ورننوته او ويې ویل : د سعید پلار راغلی دی، او سعید ورور هم ورسره دی.

حامد بن زهره له ذوو هفتـو راسی په کلی کی نه ؤ، او چی په عامو حالاتو کی به کله لـه سفر څخه راسـتون شو نو لومړی به يې تر هر چا وړاندی د عـاتکی د خیریت پوښتنه کوله، دی زر کتاب بند کړ او په بیړه لاندی کوزه شوه.

لږ ځنډ وروستـه دا د یوی کوټی د نیم خلاصی دروازی شاته ولاړه وه، د هاشم او حامد غږونه يې اوریدل، لږ ودریده او شرمیدلی کوټی ته ورننوته، هاشم دی ته وکتل ويې ویل : عاتکی ته ولاړه شه، موږ لږ ضروری خبری کوو.

عاتکه بیرته وګرځیده خو حامد وویل:

نه لوری! ته کښینه، کومی خبری چی د سعید د وړاندی کیدای شی هغـه ستا په وړاندی هم کیدای شی.

عـاتکی هاشم ته وکتل او د هغـه د لاس اشاره يې چی ولیـده د حامـد ترڅنګ کیناسته.

حامـد تر لږ ځنډه سر ښکتـه واچاوه او تر سوچ وروستـه يې هاشم ته وویل : د غرناطی اوسنی وضعه ډیره د اندیښنی وړ نه ده، موسی ثابته کړی ده چی موږ په دی اوسنی وخت کی هم د خپلو پلرونو روایات ژوندی ساتلی شو، خو اوس ژمی پیلیدونکی دی، چی واوری پیل شی نو د ضرورت وړ مـوادو د راوړو پاتی لاری به هم بندی شی مـوسی بن ابی غسـان هم دا خطر احسـاسوی چی کـه له بهـر نه

مرستي راونه رسيږي نو د کلابندۍ په حالت کي به د غرناطي د اولس مصيبتونه هم زيات شي. هغه چي کوم استازي له سمندر نه پوري غاړي اسلامي هيوادونو ته استولي ؤ تر اوسه پوري يي هيڅ پيغام ندی را رسيدلی.

داسي اټکل کيږي چي هغه تر اوسه له سمندر څخه نه وي پوري وتلی، امکان لري چي نصرانيانو هغه نيولی وي، اوس د هغه هيله ده چي زه د شمالي افريقا او ترکيي واکمنو ته دده پيغام بوسم.

: تا له موسی سره ليدلی دی؟

: نه هغه ماته ليك را استولی ؤ.

: مگر ته خو په سفر وتلی وی ليك چيرته در ورسيد؟

: د هغه ليك سعيد راوړی ؤ، او زه غواړم چي له څه ځنډ پرته روان شم.

هاشم سعيد ته وکتل ويی ويل : مگر تا خو له غرناطي نه تر راتلو وروسته ماته ونه ويل چي موسی د ده په نامه کوم ليك را استولی دی.

سعيد ځواب ورکړ : هغه ماته امر کړی ؤ چي له دوی پرته يي چاته ونه وايم.

حامد وويل : زه له تلو مخکي دا ويل غواړم چي اوس به زما له تگ وروسته زما پاتي کار سرته ورسوی.

د غرناطي د اولس د اخلي گډوډي، د ابو عبدالله د نا اهلي، او د خاينانو د پرلپسي دسيسو په سبب د جنوب آزاد قبايل مايوسه شوی دی. موسی يوازي په دی صورت کي جگړه جاري ساتلای شي چي له هغو سيمو څخه مرسته او د ضرورت وړ شيان ور رسيږي.

تاته به دا گرانه نه وي چي قبايل وپوهوی که د غرناطي اولس له موږ نه مأيوس شو نو د ابو عبدالله په دربار کي به د امن غوښتونکو پله درنه شي، موسی په خپل ليك کي ليکلي دي چي اوس هم ځيني سرداران ابو عبدالله ته د وسلي ايښودلو مشوره ورکوی او د علماؤ يوه بانفوذه ډله هم له دوی سره همنظره شويده.

زه په دی تمه ځم چي زموږ ورونه به موږ نه مايوسه کوی. هغوی د اندلس د حکومت د دعوه دارانو د خپلمنځي جگړی نه بی پروا کيدای شوای خو اوس فرديناند ته ماته ورکول د لکونو مسلمانانو د بقا سوال دی.

زما په غياب کي به د منصور پاملرنه هم ستا په ذمه وی، او زما باور دی چي سعيد هم ته ځوی وبولی، ما چي د موسی بن ابی غسان ليك ولوست د جعفر په

لاس مي پيغام د هغه خدمت ته واستاوه چي زه به ډير زر روان شم.

هاشم ووېل : زما دعاګاني درسره دي. خو ستا باور دي چي بهرني مسلمانان به زموږ ملاتړ ته تيار شي. او د غرناطي اولس به د هغوی په انتظار جګړه جاري وساتلای شي؟

حامد ځواب ورکړ: که موږ ځانونه د الله د نصرت حقدار ثابت کړل، نوموږ ته د مايوسی هيڅ دليل نشته د غرناطي اولس په هر صورت بايد د خپلو تيرو ګناهونو کفاره ادا کړي. اوس دوی د ابو عبدالله د تخت او تاج د دفاع لپاره نه بلکي د خپلي بقا لپاره جنګيږي او دوی پردي پوهيږي چي که يي حوصله ماته شوه نو په اندلس کي به يي هيڅ د پناه ځای پاتي نه وي.

زموږ ترکي ورونو د اروپا د خلکو غرور په خاورو کي را نسکور کړ. د هغوی د برباو سيلاو د پولينډ او اطريش تر سرحدونو پوري رسيدلی دی، د دوی په لاسو پر قسطنطنيه د اسلام د بري بيرغ رپيدلی د روم په بحيره کي د دوی سمندري ځواکونه د اندونيزيا او ايتاليا پر څنډو اورونه بل کړي دي.

زما پوره باور دی چي که هغوی زموږ لوري ته لږ پام راواړاوه او څو بيړی يي د اندلس څنډو ته را ورسيدي نو په ټول قوم کي به د ژوند نوی ساه وچليږي.

زه دا دعوا نه کوم چي ترکان به تر څو ورځو او مياشتو پوري زموږ مرستي ته راورسيږي خو دا په پوره داډ وايم چي که د غرناطي اولس د بري او شهادت له لاري پرته کومه بله لاره غوره نکړه نو هغوی به خامخا را ورسيږي. د اميدونو د سهار رڼا يوازي د هغو قافلو برخه ده چي د مايوسی په تيارو کي د عزم او ارادی ډيوي بلوي.

د غرناطي د اولس دا فرض دی چي تر څو د بري او نصرت د مالك په دربار کي د دوی د عاګاني نه دي قبولي شوي دوی دي د اميدونو د ډيوو د بلو ساتلو لپاره خپلي وينی ورکوي. يوه مسلمان ته د شهادت لاره د بري لاره ده، زه د غرناطي له اولس نه خطر نه احساسوم، هغوی ته د غلامی د ذلت پرځای د عزت او شهادت لاره ورښودل کيدای شي. زه د اندلس تر څنډو پوري راګرځيدلی يم، د هغو کليو او ښارونو احوال راته معلوم دي چي د هغو په اړه دا تصور کيده چي د نصرانيانو پر غلامی قانع شوي دي. زه دا په ځغرده وايم چي د هغوی په سينو کي د آزادي ولولي نه دي سړي شوي. کله چي له کوم افق نه د اميد يوه وړانګه وځليږي دوی به بيا راپورته شي.

زه یوازی د غرناطی د هغو مشرانو په باب اندیښمن یم چی خپل تدبیر ورته سمه لاره ښکاری.

زه له هغه آرامی خوښوونکو ویریږم چی داسی گنی چی کله د غرناطی سرتیری توری وغورځوی نو فردیناند به د امن له پیغام سره راشی. د هغوی کوروته او شتمنی به خوندی پاتی شی او د نصرانیانو په پهره کی به آرام خوب کوی.

که کومه ورځ تا دا احساس کړه چی په غرناطه کی د هغو ځان غولوونکو کسانو زور شونو ته باید هلته ورشی او سمی لاری ته یی راولی، د غرناطی آزادی غوښتونکی اولس او حقپال علما به درسره ملاتړ وی، اوس زه له تانه اجازه غوارم.

ته باید له خپلو ډیرو اعتمادی دوستانو څخه پرته زما په باب چاته څه ونه وایی چی څه پروگرام لرم. عاتکی ته هم باید پام وکړی.

حامد جگ شو ودرید.

هاشم وویل: ته سهار ته روانیږی؟

: نه زه همدا اوس ځم، په کور کی می اس تیار ولاړ دی.

: ستا سره به نور څوک حی؟

زه له دی ځایه یوازی ځم په مخه کی به له بل کلی نه څوک راسره روان کړم.

: زه تا ستا له کوره رخصتوم.

هغه تو له ننداره اوس د دی په سترگو کی وه چی کله حامد بن زهره د کور په دروازه کی په لمدو سترگو او موسکی خوله خدای پامانی کوله او بیا دی سر په سجده کیښود او د غرناطی د دغه ستر میره د بری د عاگانی یی کولی.

*****

د حامد بن زهره له روانیدو نه وروسته هم تر څو اونیو پوری د غرناطی اولس ته د مرستی د سامان په رسولو کی پوره برخه واخستله. خوچی کله له یوه پلوه د یخنی د موسم او واورو اوریدو له لامله لاری بندی او له ستونزو سره مخ شول له بل لوری د دښمن د چاپه غورځوونکو ډلو برغلو نه زیات شول نو عاتکی د ده په کړو وړو کی هم یو ژور بدلون احساس کړ، عمیر په هغو شپو ورځو کی دوه ځله کورته راغی، لومړی ځل یی دوی شپی تیری کړی او د غرناطی د اولس د بی وسی او بی چارگی کومی کیسی یی چی وکړی ډیری مایوسوونکی وی. دویم ځل هغه د شپی مهال کورته راورسید، عاتکی ته معلومه شوه چی د غرناطی دوه د

نفوذ خاوندان ورسره راغلي دي.
دا د غرناطي د نويو حالاتو اوريدوته ناکراره وه خوله عمير سره يي د ليدو فرصت ترلاسه نه کړ، ده خپل ميلمانه ميلمستون ته ورسول خپل پلار ته يي احوال ورکړ چي هغوی د ابو القاسم له لوري يو مهم پيغام راوړی دی. هاشم له ده سره ميلمستون ته ولاړ.
لږ څند وروسته عمير په انگړ کي نوکرانو ته ويل: تاسو زر ډوډی تياره کړی اسونو ته وابښه واچوی زينو نه مه لری کوی، موږ چي ډوډی وخورو بيرته ستنيږو، د پلار جان اس هم تيار کړی هغه هم له موږ سره ځي.
عاتکي تر لږ څنده په انديښنه خپلی کاکا ناوی ته کتل، بالاخره يي ورته وويل : د عمير له خيری نه داسي معلوميږي چي کوم ښه خبر يي نه دی راوړی. او اوس چي د ابو القاسم استازی شپه په شپه کاکا جان له ځانه سره بيايي نو د دی سبب د دی پرته هيڅ نشي کيدای چي په غرناطه کي يوه مهمه پيښه شوی ده.
سلمي ځواب ورکړ : لوری! ته بايد دومره پريشانه نه وی ته عمير پيژنی، که کوم بد خبر وای دننه به راغلی و او شور به يي گډ کړی ؤ. ته داډه اوسه که کومه مهمه خبره وه نو ستا کاکا به يي ماته له ويلو پرته غرناطی ته نه ځي، ما د عمير نه د امين او عبيد په باب هم ونه پوښتل.
لږ څند وروسته عاتکه د انديښني په حال کي بالاخانی ته خپلی کوټی ته روانه وه، د زيني په منځ کي د پاسني پوړ نه دوه گامه لاندی يوه کړکۍ د هستوگنی کوټو او ميلمستون ترمنځ د هغو کوټنيو بام ته خلاصيده چي نوکران پکی اوسيدل.
عاتکه دی کړکی ته ودريده، بيا يي زړه نا زړه کړکۍ پرانسته او د کوټو پر بام ورو ورکوزه شوه او په چوپو گامونو وړاندی ولاړه.
نژدی ديرش گامه وړاندی د دی بام يوه څنډه د ميلمستون د شاديوال سره پيوست وه .خو د ميلمستون د پراخه کوټو بامونه له دی بام نه تر يو نيم گز پوری اوچت وو. تر بام لاندی دوې وړی وړی دريڅی وی. يوه دريڅه پرانستی وه او له هغی نه د کوټی تته رڼاراوتله، عاتکه په گونډو شوه او دننه يي دورکتلو هڅه وکړه خو ديوال دومره پلن ؤ چي د دی نظر لاندی نشو لويدلی، دی يوازی خبری اوريدی.
يو چا ويل : گوره که دا معامله دومره مهمه نه وای نو صدر اعظم ابو القاسم

به د شپی مهال تاته د سفر زحمت نه درکاوه، هغه په خپل لیك کی ټول تفصیلات نشوای لیکلی. بیا هم ته د وضعی د نزاکت له او ډیر احساس کولی شی. موږ ته د غرناطی د ژغورنی وروستی فرصت دی او که موږ دا فرصت هم بایلو د نو زموږ راتلونکی نسلونه به مو معاف نه کړی.

د هاشم غږ اوچت شو: ما د ابو القاسم د امر له تعمیل نه غاړه نه ده غړولی، زه غرناطی ته د تلو لپاره چمتو یم خو که ابو القاسم دا غواړی چی زه د دی سیمی د ټولو قبایلو مسئولیت واخلم نو لومړی باید د دی قبایلو د مشرانو سره مشوره غواړم.

: که یی ته قانع نکړای شوای نو امکان لری ته هغه قانع کړی، ته —

یی د همدی لپاره غوښتی یی چی هغه ستا رایی ته زیات اهمیت ورکوی.

هاشم وویل : ډیر ښه زه تیار یم.

عمیر وویل : پلار جانه! زما باور ؤ چی ته به انکار نه کوی ځکه خو چی راغلم ستا د اس د زین کولو امر می وکړ.

هاشم وویل : ته ورشه مور ته دی تسلی ورکړه چی ستا ورونه په خیریت کی دی.

په کوټه کی د ګامونو غږ واوریدل شو، او عاتکه زر جګه شوه او د خپلی کوټی په لوری روانه شوه، د دی د زړه بار سپك شوی ؤ او زړه ته یی تسلی ورکوله چی وزیر ابو القاسم پر دښمن له پریکنده برید نه وړاندی د اولس له مشرانو سره مشوره کول غواړی، خو پردی کار شکمنه وه چی د موسی بن ابی غسان په موجودیت کی دا پیغام د وزیر لخوا ولی راغی او د دی د کاکا د دوه زړه توب سبب څه دی؟

*****

غرناطی ته د هاشم له تلو نه لس ورځی تیری شوی او په کلی کی هیچا ته معلومه نه وه چی هلته څه کیدونکی دی، په دی موده کی سعید هم په کلی کی نه ؤ، منصور به هره ورځ د عاتکی کورته راتلو خو د سعید په باب هغه هم څه دادمن خبر ورنکړای شو. یوه ورځ عاتکی زبیده راوغوښته او ټینګار یی پری وکړ چی سعید بیرته راستون شو خامخا یی دلته را واستوه.

دوی ورځی وروسته دا د سهار له لمانځه نه فارغه شوه چی منصور په منډه کوټی ته ورننوت او ویی ویل:

ماما جان راغی.

چیرته دی؟

: په جومات کی له خلکو سره خبری کوی، اوس به دلته راشی د شپی کورته راورسید.

عاتکه په بیړه له منصور سره لاندی ښکته شوه، هغی له برنډی نه د کاکا ناوی کوټی ته ورو کتل چی د قرآنکریم تلاوت یی کاوه. عاتکه په بیړه له انګړ نه تیره شوه او درشل ته نژدی ودریده او د سعید د راتلو انتظار یی کاوه.

لږ ځنډ وروسته سعید راښکاره شو، عاتکه څو ګامه دبڼ لوری ته چپه ودریده، سعید چی ورنژدی شو ویی ویل :

زه چی د شپی راغلم ستا پیغام راورسید، مګر ډیره ناوخته وه، ته ډیره پریشانه یی څه خبره ده؟

عاتکی وپوښتل : ته غرناطی ته تللی وی؟

: نه! ماته هلته د تلو فرصت په لاس نه دی راغلی. زه له څو ورځو راسی په الفجاره کی مصروف وم. ماته یی هلته د رضاکارانو راټولولو کار سپارلی ؤ.

عاتکی وویل : تاته معلومه ده چی په غرناطه کی کومه مهمه پریکړه کیدونکی ده؟

سعید ځواب ورکړ: زه یوازی دومره پوهیږم چی موسی بن ابی غسان به ډیر زر له ښاره راووزی او پر دښمن به بریدوکړی، او له دی سره سم به د سمندر ترڅنډو پوری په ټولو نیول شویو سیمو کی خلك پر دښمن ور پورته شی. د غرناطی وضعه دومره نازکه شوی چی نور موږ تر ډیری مودی پوری په یو نیم ټکر اکتفا نشو کولی.

تا یوه ورځ ویلی ووچی ابو عبدالله او د هغه وزیر ابو القاسم د جګړی په باب زیات امیدوار نه دی او که یی وس ورسیږی نو د جګړی دوام به خوښ نه کړی.

: هوکی د غرناطی اولس همداسی احساسوی خو د موسی بن ابی غسان په موجودیت کی د هغوی وس نه رسیږی.

: تاته معلومه ده چی هاشم کاکا له څو ورځو را سی په غرناطه کی دی؟

: هو زه چی کورته راغلم دغه خبره می واوریده.

: مګر تاته دا معلومه نه ده چی هغه د ابو القاسم په بلنه هلته تللی دی، د هغه له لوری دوه تنو پیغام راوړی ؤ چی صدر اعظم ته د لویی مشوری لپاره

ورغوښتی یی، عمیر له هغوی سره یوځای راغلی ؤ.

: مګر په دې کې د اندېښنې څه خبره ده، تاته معلومه ده چې ستا تره د لوی سالار سره همنظره دی او هغه ابو القاسم ته کومه غلطه مشوره نشي ورکولی.

عاتکې وویل: که د حملې په باب خبره وای نو د ابو القاسم پرځای باید د موسی بن ابی غسان لخوا کاکا جان ته پیغام راغلی وای، زه دا خطر احساسوم چې ابو القاسم د موسی بن ابی غسان د نفوذ راکمولو په خاطر د قوم د مشرانو راټولو او له ځان سره د هم نظره کولو پروګرام نه وي پیل کړی.

سعید ځواب ورکړ: په موجوده حالاتو کې باید موږ دغسې فکر ونه کړو، که د ابو القاسم په ذهن کې داسې خیال راوګرځي هم نو ستا کاکا به خپل همراز نکړي. که هغه له هاشم کاکا سره د مشورې ضرورت احساس کړی وي نو د هغې یوازینی سبب دا کیدای شي چې حالاتو دی هم د موسی په څیر فکر کولو ته اړ کړی دی او هغه له دښمن سره د وروستی جګړې لپاره د اولس د مشرانو ملاتړ غواړي. که نه نو ستا د کاکا جان په اړه هغه څه بد ګوماني نشي کولی چې د سولې په کوم پروګرام به ورسره خبرې غوره وبولي.

عاتکه هیله منه شوه ویې ویل : که ته دلته وای نو زه به دومره اندیښمنه نه وای، زما په زړه کې ډول ډول اندیښنې سر را اوچتوي، ما دا فکر کاوه چې ښایي د پوځ یو ټولګی له اوږدې جګړې نه مایوس او ستومانه شوی او د سولې ملګرتیا کوي او اوس له مخې نه د موسی دلرې کولو لپاره کوم زوږ سازش کوي.

سعید ومو سکل : د اندیښنې هیڅ چاره نشي کیدای ستا د داړ لپاره ایا دا بس نه دی چې ستا کاکا جان همدا اوس په غرناطه کې دی؟

عاتکې ځواب ورکړ: زه په هاشم کاکا بدګوماني نه کوم، خو له تیرو څو اونیو راسې یې په کړو وړو کې زیات بدلون راغلی، د جهاد د تبلیغ په اړه د هغه احساسات ساړه شوي دي او د جګړې پر ځای اوس د خپلو زامنو په باب فکر کوي.

: عاتکې! هر پلار د خپل اولاد په باب فکر کوي.

: پخوا خو دا حالت و چې که به چا لږ مایوسي ښودله نو دی به پرې په غوسه شو، له عمیر نه به په همدې خفه ؤ چې هغه د دښمن د ځواک نه ویریدلی ؤ. خو اوس عمیر د هغه په وړاندې پر موسی هم انتقاد کوي او دی چوپ وي.

سعید ځواب ورکړ: هغه پوهیږي چې عمیر بې عقل دی.

: نو آیا د حیرانی خبره نه ده چې د ابو القاسم استازی له عمیر سره راغلی وو؟

: عاتکې ته مې ځایه اندیښنې کوې، ته دا فکر ولې نه کوې چې د غرناطې نه راتلونکې ایلچې ته به د یوه لارښوونکې ضرورت ؤ او ستا د تره زوی به دومره احمق هم نه ؤ چې هغوی ته یې د خپل کور لاره نه وای وربښودلې.

عاتکې وخندل، د هغې له زړه نه د تشویش پاتې بار هم لرې شو.

سعید وویل : راځه زه کاکا ناوې ته سلام ته ورځم.

*****

بلې ورځې ته هاشم له غرناطې نه بیرته راستون شو.

سعید یې چې په راتلو خبر شو کور ته یې ورغې، هاشم پر بستره غځېدلې ؤ سلمې او عاتکه نژدې ورته ناستې وې عاتکې خپله چوکې سعید ته پرېښوده او شاته ولاړه.

سعید چې کېنیناست پوښتنه یې وکړه:

ماته همدا اوس منصور خبر راکړ چې ته له غرناطې نه راګرځېدلې یې او سمدستې ستا خدمت ته راغلم. ته څه وخت راورسیدلې؟

: ډیر وخت نه کیږي چې راورسیدم. هاشم له ستومانې نه په ډکه لهجه ځواب ورکړ.

: ستا طبیعت څنګه دی؟

: ډیر ستړی شوی یم، په غرناطه کې د خوب او آرام فرصت راته نه ؤ.

: ډیر وځندېدې، کاکا ناوې ستا په باب ډیره اندیښمنه وه،

: ګومان مې کاوه چې یو دوې ورځې به پاتې شم او بیرته به راشم خو دغرناطې حالت داسې ؤ چې زه له مجبورې پاتې شوم.

: کاکا ناوې ویل چې له هغه ځایه دوو تنو پیغام درته راوړی ؤ او ته ناڅاپې روان شوی.

هاشم سلمې ته وکتل او بیا یې سعید ته مخ واړاوه ویې ویل:

زه ابو القاسم ورغللی وم، په غرناطه کې د خوراکې موادو کمبود خطرناک حالت راوستلې دی که دښمن د یخنې د موسم تر پایه کلابندې ته دوام ورکړي نو په زرګونو تنه به له لوږې مړه شي، او د اولس په څیر به په لښکر کې هم مایوسې خپره شي.

د موسی بن ابی غسان تېنګار دا دی چې موږ بې له ځنډه باید له بشپړ پوځ سره بهر ته ور ووزو او پر دښمن کلکه حمله وکړو، خو د غرناطې د مشرانو یوه بانفوذه ډله د حملې مخالفت کوي.

: ته وزیر اعظم ورغوښتې وې آیا هغه هم د موسی د پلان مخالف دی؟

: نه! هغه یوازې دا غواړي چې له غرناطې نه د وروتلو او د پرېکنده جګړې نه وړاندې باید ځو نور محاذونه هم پرانستل شي، چې د دوی قوت ځو توټې شي.

له مانه هغوی پوښتل چې د غرنیو سیمو قبایل به د غرناطې د اولس د بار سپکولو لپاره څومره مرسته ورسره وکړي.

ما هغوی ته دا ځواب ورکړ چې زه د خپلې قبیلې او د خپلو څو ګاونډیو نورو قومونو ذمه واري اخستلای شم خو د نورو سیمو قبیلې چې د جګړې ډګر ته راکاږي باید له سردارانو سره یې مشوره وشي.

اوس د حکومت استازي هغوی ته ورغلي دي.

سعید ووېل : قبایلو موږ هیڅکله‌ته یو مایوسه کړي او اوس هم د غرناطې له اولس سره چې لړ او ډېره مرسته کېږي هغه هم د همدوی د اخلاص او قربانۍ نتیجه ده، له موسی بن ابی غسان سره دې ملاقات وشو؟

: هوکې! هغه ماته ووېل چې د غرناطې امن خوښوونکی د وسلې اېښودلو له خطرونو څخه یوه کړم، همدغه سبب ؤ چې زه بېرته زر راستون نه شوم.

سعید تر لږ ځنډه له چورت وهلو وروسته ووېل:

که ته بده نه منې نو په ډېر ادب درنه پوښتنه کوم چې سلطان ابو عبدالله او ابو القاسم خو به د موسی بن ابی غسان په ناخبرۍ کې کومه ځانګړې خطرناکه پرېکړه نه وي کړې؟

هاشم ځواب ورکړ: د هغوی په اړه زه د داسې خبرې فکر نشم کولی خو زما سره دا اندېښنه خامخا شته چې که موږ ته له بهرنیو هیوادونو څخه ملاتړ راونه رسیږي نو په غرناطه کې به د سوله خوښوونکو خلکو پله درنه شي، تر اوسه پورې ستا د پلار له لورې هم کوم پیغام نه دی راغلی خدای «ج» پوهیږي هغه چیرته دی!

موسی چې زه ولیدم د هغه په اړه یې پوښتنه راڅخه وکړه او ما له دې زیات څه ځواب ورنکړای شو چې که هغه ژوندی وي نو ان شاء الله ډېر زر به بېرته راشي.

: سعید بچیه ! د هغه د برې لپاره دعا کوه، که هغه له ترکانو نه د څو بېړیو

په راوستلو بریالي شو نو د غرناطي د اولس په منځ کې به نوی روح وچلیږي او بیا به وګوري چې د اندلس د هر مسلمان کور به په یوه مزبوط مورچل بدل شي.
ما د خپل توان او استعداد په اندازه پوره هڅه وکړه چې اولس د هغوی تر راتلو پورې د دښمن پرخلاف خپلې سینې سپر کړي. خو د اولس په رګونو کې اوس ډیره وینه نه ده پاتې.

سعید وویل : ته باید نا امیده نه شې، زما باور دی چې، پلار جان به زر بیرته راستون شي او د غرناطي خلك به د هغه تر راتګه جګړې ته دوام ورکړي.

: خدای «ج» د وکړي چې ستا هیلې پرځای ثابتې شي.

خو زما دا حالت دی چې کله د اولس د راتلونکې په فکر کې شم نو ساه مې بنده شي.

هاشم دا وویل او د حسرت په حالت کې یې سترګې پټې کړې.

لږ ځند وروسته چې سعید له کوټې نه بهر ووت عاتکې په انګړ کې د هغې انتظار کاوه سعید دی ته نږدې پښه ونیوله ویې ویل : عاتکې رښتیا ووایه اوس هم ته د خپل کاکا په باب ډاډمنه نه یې؟

: نه! اوس له ما سره د هغه په اړه څه بدګوماني نشته، زه یوازې د عمیر په سبب اندیښمنه وم.

سعید وویل : ما د هغه له خبرو نه دا احساس کړه چې د غرناطي له وضعې نه ډاډه نه دی، ځکه خو زما اراده ده چې زه یو ځل هلته ولاړ شم او بیرته راشم، تر نن ماښام به پنځوس تنه رضاکار چې له جنوب نه غله راوړي دلته راورسیږي، زه به هم ان شاء الله ورسره شامل شم او ان شاء الله چې هلته ورسیږم تا زه احوال به راوړم.

: مګر اوس خو د غرناطي هیڅ لاره خوندي نه ده.

: ماته معلومه ده خوله څو هفتو راسي د دښمن شواخون راوړونکو ګروپونو زیات تاوانونه زغملي دي. اوس دوی غرنیو سیمو ته په ننوتلو دا خطر احساسوي چې د هرې ډبرې ترشا او د هر بوټي په بیخ کې به زموږ یو تن کمین نیولی وي. او دوی چې کوم مناسب ځای ته ورسیږي نو د غشو او ډبرو تر باران لاندې به راځي. دغرناطي دسرك وروستي څو میله لاره زموږ لپاره ډیره خطرناکه وه خو اوس موږ هغه لاره پرېښې ده، او د خوراکي شیانو قافلې اوس د ګاډیو پرځای په کچرو باروو او په هغو تنګو او سختو لارو یې راوړو چې دښمن هلته هیڅ ځند

نشی جوړولی.

زموږ پوځ ته معلومه ده چې د اکمالاتو کاروان په کومه لاره راځي او څه مهال به را رسیږي ځکه خوکه د ښار شاو خوا د دښمن د یرغل امکانات وي هم د قافلې د ساتنې لپاره سرتیري ور استول کیږي.

عاتکې وویل : زه د غرناطې په اړه زیاته اندیښمنه یم. تاسو زر د بیرته راتلو هڅه وکړی.

*****

عاتکې گومان کاوه چې د غرناطې خطرناك حالت به هاشم خوب او آرام ته پرې نږدي او هغه به له نویو احساساتو او جذبې سره په غرنیو قبایلو کې د جهاد لپاره تبلیغ وکړي، خو اوس د هاشم وضعه داسې وه چې تبلیغ خو پرځای پریږده له کوره وتل یې هم نه خوښول.

د غرناطې له وضعې نه پریشانه خلك به د پوښتنې په خاطر ورته راتلل، له ده سره د هغوی د ټولو پوښتنو بوازې یو ځواب و چې غرناطه اوس د بوډاگانو د الفاظو پرځای د ځوانانو وینې ته ضرورت لري. که تاسو وینې ورکولی شئ نو دلته د خبرو پرځای هلته ولاړشئ. که نه نو دا دعا کوئ چې له بهر نه څوك ستاسو ملاتړ ته راورسیږي. ما د غرناطې له مشرانو سره کتلي دي اوس دا خبره له دوی نه پټه نه ده چې حامد بن زهره د اسلامي هیوادونو د ملاتړ ترلاسه کولو لپاره تللی دی. زما باور دی چې دوی به د هغه تر کامیاب راتلو پورې د وینې تر وروستۍ څاڅکې جنگ کوي. خو د غذایي موادو د کمبود په وجه د غرناطې حالات ډیر خراب شوي دي. ځکه خو دا دعا کوئ چې حامد بن زهره بیرته راستون شي او د غرناطې مشران داسې کومه غلطي ونه کړي چې زموږ د بربادی سبب شي.

د هاشم میرمن د هغه په باب ډیره اندیښمنه وه او هغې عاتکې ته ویل : لوری! خپل کاکا جان ته دې دعا کوه، دی له هغې ورځې نه ژ چې حوصله وبایلی خو اوس یې کوم غم دننه خوري، د شپې لټ په لټ اوړي. او کله کله په ناکراری راپورته شي او قدم وهي.

عاتکې به هغې ته په تسلې کې ویل : کاکا ناوی! په دې ورځو کې د اولس هر غمخور اندیښمن دی، کاکا جان ته مې په غرناطه کې د اوسیدو په وخت کې د هغو خلکو له خبرو څخه صدمه رسیدلې ده چې د خپلې آزادۍ په قیمت امن

غواړی، د هغه د ناکراری سبب دا هم دی چی تر اوسه د سعید د پلار جان احوال نه دی راغلی. خو زما باور دی چی کله هغه له کوم امیدوارونکی پیغام سره راورسیږی نو ډېره حوصله به هم بیا را ژوندی شی.

*****

غرناطی ته د سعید له تلو یوه هفته پوره شوی وه، خو هغه هم د هغه ځای په باب هیڅ احوال نه ؤ را استولی.

بیا یوه ورځ د غرناطی د لښکر د سالار موسی بن ابی غسان په باب ډول ډول آوازی خپری شوی.

یوه آوازه داسی وه چی هغه له ډیری مایوسی نه د عبدالله له دربار څخه راووت او بیا لږ ځنډ وروسته یوازی له ښاره بهر شو پر دښمن یی برید وکړ د دښمن لیکی یی څیری کړی او چیرته ورك شو.

یو خبر دا ؤ چی هغه له دښمن سره لاس په گریوان په جگړه کیوت څو تنه یی ووژل او بیا د سیند غاړی ته ورسید او بیا چی ښه تپی شو نو له اس سره یی ځان سیند ته واچاوه، چی د وسلی او زغری د وزن له امله په سیند کې ډوب شو او مړی یی هم بهر ته را ونه وت.

څینی خلکو دا هم ویل چی هغه پر دښمن له برید نه وروسته غرونو ته ولاړ او د جنگیالیو قبایلو له لښکر تیارولو وروسته به بیرته راوگرځی.

خو سبا ته دی خبر په کلی کی غوغا گډه کړه چی سلطان ابو عبدالله د لنډ مهالی سولی په خاطر د دښمن ټول شرطونه ومنل.

د دغه دردوونکی پیښی نه دری ورځی وروسته ماسپښین مهال سعید پر اس سپور د هاشم د کور مخی ته ورسید، هغه د برنډی مخی ته لمر ته پروت ؤ او سلمی نږدی ورته ناسته وه.

سعید له اس نه پلی شو ور وړاندی شو، هاشم راپورته شو، کیناست، دوارو څو شیبی په چوپه خوله یو بل ته کتل بیا د سعید له سترگو اوښکی راتویی شوی او هاشم د بی وسی په حالت کی سر ښکته واچاوه.

سلمی وویل : کښینه زویه!

هغه د هاشم ترڅنگ کیناست.

خالده د سلمی پنځه کلنه خور څه په برنډه کی ولاړه وه او عاتکی ته یی چیغی وهلی : خوری! هغه راغی، د منصور ماماجان راغی.

عاتکه له خپلې کوټې نه راووتله، ورو ورو يې ګامونه اخستل او وړاندې ورغله چې نژدې ورغله ودريده، د هغې د مخ رنګ تك زيړ اوښتی ؤ او د ژړا له لاسه يې سترګې پړسيدلې وې.

د سلمي د لاس په اشاره ور وړاندې شوه او سعيد ته نژدې کيناسته، تر لږ ځنډه هغوی چوپه خوله پر بل ته کتل، بالاخره سلمي په خپ غږ له سعيد نه وپوښتل:

سعيده اوس به څه کيږي؟

: کاکا ناوي! ماته ښکاري چې د اولس د آزادي روح يې ترڼې واخست او اوس به د خپلې راتلونکي په باب د هرې پوښتنې ځواب د دښمن د څيرې په ګونځو کې لټوو.

سلمي وپوښتل : ستا باور دی چې موسی بن ابی غسان شهيد شويدی؟

: هوکې!دښمن د هغه لاس ښار ته راليږلی ؤ. هغه يې په بازارونو او کوڅو کې وګرځاوه، د ښار پر خلکو ويره او ترهه خپره ده او حکومتي چارواکي اولس ته دا ډاډينه ورکوي چې سلطان يوازې د اويا ورځو لپاره د اوربند تړون کړی دی، په دې موده کې که له موږ سره له بهر نه ملاتړ وشو نو بيرته به جګړه پيل کړو.

هاشم وويل : که موسی بن ابی غسان د اويا ورځنې اوربند څخه وروسته د بيا جګړې پيليدو اميد درلوداي نو دومره به نه مايوسه کيدو، فرديناند دومره احمق نه دی، هغه پر دې پوهيږي چې اويا ورځې په امن کې تيرې کړي د غرناطې اولس به بيا د توري اوچتولو لپاره تيار نشي.

سعيد زړه نا زړه له هاشم نه وپوښتل : تاته معلومه وه چې سلطان ابو عبدالله او وزير ابو القاسم د وسلې اينبودلو پريکړه کړې ده؟

: نه ! زه يوازې پر دې پوهيدم چې د ابو عبدالله د تصميم نيولو اراده فلج شوې وه او د ابو القاسم لاس دومره مضبوط نه دی چې جګړې ته دوام ورکړای شي. ځکه خو که د ابو عبدالله په دربار کې د امن غوښتونکو پله درنده شوه او ده د هغوی د خبرو تر اغيزې لاندې کومه غلطه پريکړه وکړه نو هغه به د يوه وزير په حيث مخالفت ونکړای شي.

کله چې ما له هغه سره وليدل ډير مايوس ؤ. هغه ما ته وويل چې د موسی بن ابی غسان د ميړاني او اتلولي سره سره موږ له دې حقيقت څخه سترګې نه شو پټولی چې د غرناطې د امن خوښوونکو اميرانو او علماؤ په څير د پوځ ځينې

افسران هم د دې جګړې له پای نه مایوسه شوي دي او زما اندېښنه ده چې يوه ورځ ابو عبدالله ماته دا امر ونه کړي چې موږ بايد په هر قيمت سوله وکړو.

سعيد وويل : مګر په غرناطه کې خو داسې آوازې خپرې وي چې د غرناطې د امن غوښتونکو ملاتړ ابو القاسم کاوه او له موسى سره د ده اختلافونه ډېر زيات شوي وو.

هاشم ځواب ورکړ : تر اوسه اولس دننه حالاتو ځخه ناخبره دي. خبره اصلاً داسې وه چې موسى بيله ځنډه له ټول پوځ سره بهر پر دښمن بريد کول غوښتل او د ده دا ګومان ؤ چې په اوسنيو حالاتو کې به د غرناطې يو سړى هم د ده د پلان مخالفت ونه کړي. ځکه خو ده ابو عبدالله ته دا مشوره ورکړې وه چې ژر تر ژره د غرناطې مشران په الحمرا کې راټول کړه چې د پريکنده جګړې لپاره د دوى تائيد او ملاتړ ترلاسه کړو، خو له ابو القاسم سره دا ويره وه چې د امن خوښوونکو اميرانو د علماؤ يوه بانفوذه ډله به د هغه له دې تجويز سره مخالفت کوي. ابو القاسم د موسى د پوهولو هڅه کړې وه چې که ستا دا تجويز په ډک دربار کې رد شي نو پر اولس به ډېره بده اغيزه وکړي. ځکه ځو د دغسې معاملې په دربار کې د راپورته کولو پرځای يو ځل بايد دا تسلى وکړو چې هلته بايد ستا د طرحې د پلويانو ډله درنه وي.

او دا په هغه صورت کې امکان لري چې تاسو د ماتې خوړلې ذهنيت خاوندانو ته داډ ورکړي چې کله د غرناطې اولس ميدان ته را ودانګي نو يوازې به نه وي.

د دوى جګړه به په ټول اندلس کې خپره شي او بيا به بهرني اسلامي هيوادونه هم د دوى ملاتړ کوي، تر څو داسې يو حالت پيدا نشي د غرناطې اولس بايد له خپل حصار ځخه راونه وزي، خو د غرناطې د مشرانو په اړه دموسى اټکل غلط ؤ چې هغوى به د ځان وژنې پريکړه نه وي کړې، چې زه له غرناطې نه بيرته راستون شوي وم تا به په وار وار رانه پوښتل، ته ولې دومره پريشانه او خفه يې او ما به د ځان تيرولو هڅه کوله، خو نن زه درته ويلى شم چې زه له دې خبرې ځخه ويريدم چې که دغه معامله په دربار کې راپورته شي نو د غرناطې زياتره مشران به د موسى مخالفت کوي.

زه دا نه وايم چې موسى له بيرې نه کار اخست، د غرناطې وضعې هغه مجبور کړی ؤ چې په بيړه ګام واخلي خو د هغه ارادې او عزم ته په درناوې برسيره زه پردې ويريدم چې اوس به د غرناطې اولس د دغه ستر انسان د حوصلو ملاتړ ونه

کړي.

د ابو القاسم د ملامتولو هيڅ ګټه نشته، هغه د يوه داسې حاکم وزير دی چې د غرناطې پر اولس د يوه عذاب په بڼه را نازل شوېدی. اوس به د هغه وروستي هڅه دا وي چې د اوربند په وخت کې له دښمن نه زيات امتيازات واخلي. تر دې وروسته که غلامي زموږ په تقدير کې نه وه نو ښايي د الله کوم بنده مو مرستې ته راشي. خو اوس موږ ته تر جوش او احساساتو زيات هوښيارۍ او تدبير ته ضرورت دی.

اوس د غرناطې د اولس پريکړه اوروِل زموږ له توان څخه وتلي، او تر څو داسې اميدواروونکې حالت رانشي موږ بايد داسې خبره ونه کړو چې دښمن ته پردې سيمه د يرغل پلمه په لاس ورشي.

ته د حامد بن زهره زوی يې او تاته زيات د پام کولو ضرورت دی اوس ستا ساتنه زما تر ټولو لويه ذمه واري ده، او زه له تانه دا ژمنه غواړم چې د اوربند پر مهال به د احساساتي خلکو نه يوازې اوسې.

په غرناطه کې د هغه سربندويانو کمبود نشته چې هره شيبه احساساتي کيدای شي، کله چې داسې خلک درته راغلل نو ته به د دې خبرې خيال ساتې چې له هغوی سره د دښمن د جاسوسانو هم امکان شته. زما باور دی چې اوس به د غرناطې د اولس لپاره لارې پرانستل شي او ستا پرته به هم دا کار وشي. که ته هلته ولاړې نو له امين او عبيد نه پرته بايد له بل چا سره ايسار نشې.

زه اوس هم ستا د پلار د راتلو په انتظار يم، زما اميد پای ته نه دی رسيدلی چې هغه به د ځنکدن په حالت کې قوم ته د نوې ژوند له پيغام سره راستون شي. خو تر څو موږ داسې څه تکيه نه وي موندلې نو يوازې په سوله کې اوسيدل د نوې ازموينت د تيارې فرصت راکولی شي.

سعيد ووېل : کاکا جانه! نه بيغمه اوسه، زما له لورې به هيڅ بې احتياطي ونه ګورې، خو زه داسې احساسوم چې په دې ورځو کې ستا موجوديت په غرناطه کې ضروري دی. هلته به آزادي غوښتونکي ستا مشورو ته ضرورت لري.

هاشم ځواب ورکړ: زه نه پوهيږم چې اوس زما مشورې څه ګټه رسولی شي. بيا هم زه غواړم په دوو درې ورځو کې غرناطې ته ولاړ شم او ژر به د بيرته راستنيدو هڅه کوم. خو که په کوم سبب زما ډيرې ورځې تيرې شوې او په دې موده کې ستا د پلار څه پيغام راغی نو دا خبره به بل چاته نه کوې. که هغه پخپله راغی نو

د څه کولو نه وړاندې باید له ما سره مشوره وکړې، زه چې د ده د راتلو څخه خبر شم سمدستي به راشم. د تازه حالاتو له معلومولو وروسته به پخپله وپوهېږې چې سمدستي د هغو خلکو له نظره پټ باید خپلې ذمه وارې ترسره کړې.

*****

څلورمه ورځ هاشم غرناطې ته ولاړ، د هغه له تلو نه دوې هفتې وروسته د کلې درې کسه چې په پوځ کې شامل ؤ کورونو ته په رخصتي راغلل، هغوی دا خبر راوړ چې په غرناطه کې ځینې خلك د اوربند پرخلاف زيات خفگان ښيي، او خلك ځای ځای د ابو عبدالله پرخلاف مظاهرې کوي.

تېره هفته د البيين» له محلې نه د الحمرأ مانۍ په لوری د خلكو یوه مظاهره ولاړه، د هغوی د تیت پرك کولو لپاره پوځ راميدان ته شو.

په ښار کې دا آوازه هم توده ده چې فرديناند هم له دې وضعیت نه زيات پريشانه دی. هغه د پخوانۍ تړون له مخې له سلطان ابو عبدالله نه غوښتې دي چې د پوځ کوم افسران او د غرناطې د اميرانو د کورنيو کوم کسان سينتهافي ته د يرغمل په ډول استول کېږي باید زر تر زره يې ور واستوی که نه نو دی به د اوربند د تړون پابند نه وي.

د ځينو خلكو دا گومان دی چې د غرناطې امن غوښتونكي د بيا جگړې وروستي امکانات هم ختمول غواړي، هغوی ابو عبدالله ته مشوره ورکړې ده چې د هغو با نفوذه اميرانو څخه چې د بغاوت خطر احساسيږي د هغوی د راقابو کولو همدا يوه لاره ده چې د يرغمل په بڼه يې ژر تر ژره فرديناند ته وسپاري او ابو عبدالله د دوی د مشورې عملي کولو ته چمتو شویدی.

سعيد چې دا خبر واورید د هاشم کره ورغی او عاتکې ته یې وویل : ماته دا خبرو د منلو نه ښکاري، بيا هم زه غواړم غرناطې ته ولاړ شم، د هاشم کاکا احوال اخستل هم ضروري دي. د هغه د تلو هم ډېرې ورځې تيرې شوې، له کلي نه څلور کسه نور هم له ما سره روانيدو ته تيار دي او موږ به تر لږ ځنډه وخوځيږو.

عاتكې او د هغه د کاکا ميرمنې له سعيد سره د دې ژمنې اخستلو وروسته چې پام به کوې! خدای پاماني وکړه او لږ ځنډ وروسته پنځه پر بربنڼا ډوله گرنديو اسونو سپاره د غرناطې په لور وخوځيدل.

د سعيد له تلو دوې ورځې وروسته هاشم راغی، او خپلې کوټې ته چې ننوت بې حاله پریوت.

لږ څند وروسته هغه سلمی ته وویل:
زما تر اوسه پوری دا امید ؤ چی ښایی ابو القاسم د یرغملو له لست نه د امین او عبید نومونه وباسی، خو پر دی پریکړه د سلطان مهر لګیدلی دی او د لست یو نقل فردیناند ته استول شویدی، اوس به څه وخت ناڅاپه هغوی سینتهافی ته واستوی.

سلمی خپلي اوښکی پاکی کړی وبی ویل: مګر ابو القاسم خو ستا دوست دی.

: زما له ابو القاسم نه څه ګیله نشته، که د هغه وس وای نو خامخا به یی زما مرسته کړی وای، خو د پوځ د سالار دا ټینګار ؤ چی د پوځ د آرام ساتلو لپاره دښمن ته د عبید او امین په څیر د بانفوذه افسرانو سپارل ضروری دی. بیا هم ابو القاسم له ماسره دا وعده کړی چی هغه به څو ورځی وروسته بیرته را وغواړی.

سلمی! حوصله وکړه، زما په وړاندی د خپلو زامنو نه زیات د دی سیمی د ساتنی ذمه واری وه، ما نه غوښتل چی فردیناند می یو دښمن او عبدالله می باغی وبولی، خپل پوځونه دلته راواستوی او زه د زرګونو انسانانو د وژنی مجرم شم.

کوم څلور سوه تنه یی چی د فردیناند کمپ ته ور استولی دی د هغوی حیثیت به د بندیانو نه، د میلمنو وی. زما سره یوازی د دی خبری غم دی چی د راتلونکو امیدونو ټولی ډیوی مړی شوی دی.

عاتکی په حیرانی خپل کاکا ته کتل بیا یی په خپ غږ وویل : سعید ستا د احوال لپاره غرناطی ته درغی، هغه دی ونه لید؟

: هوکی ومی لید، غوښتل می بیرته یی راسره راولم، خو د هغه یو څه ضروری کارونه وو څکه له ما سره رانه غی، زما باور دی چی کومه خطرناکه لاره به نه غوره کوی او زر به بیرته راستون شی.

او اوس د عاتکی سترګی د ګنډي پوری غاړی ته په هغه ودانی ګنډلي وی چی د وخت په تیاروتوپانونو کی دی اوس هم هلته د امید کومه وړانګه لیدلی شوای.

دی ډیر په ناکراری د سعید انتظار کاوه، له زینی نه یی د کاکا ناوی غږ واورید: عاتکی! عاتکی لوری! ته تر اوسه دلته ولاړه یی؟ ډیره یخنی ده لوری!

دی په ژړه غونی غږ ځواب ورکړ: درځم کاکاناوی!

د هاشم میلمه

د اوربند پنځه ویشت ورځې تیرې شوې وې، خو د پنځه ویشتو ورځو دغه پیښې عاتکې ته د یوه زیرووونکي خوب په څیر ښکاریدې. کله به چې د هغو خوبونو لړۍ وشلیده نو دې به د بې وسۍ او بې کسۍ په حالت کې له خپل زړه نه پوښتل:

آیا په راتلونکو پنځه څلویښت ورځو کې داسې کومه معجزه امکان لري چې زموږ مظلوم قوم د غلامۍ له ذلت نه وژغورل شي! آیا دا امکان لري چې حامد بن زهره ناڅاپي راشي، او موږ ته پیغام راکړي چې د ترکیې، مراکش او الجزایر نه د اسلام د غازیانو لښکر زموږ د مرستې لپاره راخوځېدلی دی.

د دې پوښتنو په ځواب کې به کله د دې څېره د داډ او باور په رڼا ویړقیده او کله به د بې باورۍ او مایوسۍ تیارې پرې خپرې شوې.

یوه ورځ چې لمر لویده او په لویدیځ افق خپرې ورانګې سرې سرې ځلیدلې ناڅاپه دې د خالدې غږ واورید:

خورجانۍ ! خورجانۍ د منصور ماما راغی.

عاتکې تکان وخوړ زینې ته یې وکتل، خالده په منډه ورغله او د هغې لاس یې ونیو ورکش یې کړه، عاتکه لاندې ورسره ښکته شوه خو په انګړ کې هیڅوک هم نه وو، خالدې چې دا اندیښمنه ولیده وېې خندل.

: هغه دلته نشته، راشه زه یې در وښیم، ما چې هغه ولید ومې پیژاند، پر هغې پسې یو بل سپور هم را روان دی، خالدې عاتکه د انګړ د درشل په لوري ورسره بوتله چې دروازې ته نژدې شوه ویې ویل:

پاس وخیژه خور جانې هغوی له دې ځایه نه ښکاري. عاتکه چې درشل ته ورغله یوې او بلې خوا ته یې وکتل بیا یې په اندیښنې وپوښتل:

: چيرته دی؟

خالدی په خندا ځواب ورکړ: خورجانی! پاس وخيژه هغه به له هغه ځايه ووينی.

عـاتکه په يوه نری‌زينه د دالان بام ته وخـتله، خـالده په منډه د بام څنډې ته ولاړه او يو ځل يی له لاندی کتلو وروسته په ورو وويل:

خورجانی! هغه دی راغلل.

عـاتکه ور وړاندی شوه او بيـا يی ناڅاپه سترگی پر سعيـد ولگيدی، هغـه د حـويلی لويديځ کـونج ته رارسـيدلی ؤ وربسی يو بل سپـور هم و، چی دروازی ته راورسيدل له اسونو پلی شول، عـاتکی چی د سعيد ملگری وليد نو د يوی شيبی لپاره يی وينه په رگونو کی ودريده.

د هغـه پر سـر سپين پټکی ؤ، بوری سـترگې يې وې او د يوه غوږ منځ يی تر څنډی پوری شليدلی و، دسترگی له کونج څخه د غوږ تر مينځ پوری د زخم يو تت خـاپ اوس هم د هغـه پر مخ ښکاريده. ږيره يې خـرييلی او د سـرويښتـان يی په پټکی کی پټ وو که د هغه د بريتونو او وروځو د ويښتو رنگ د تور پر ځای سور وزمـه وای نو بيله کوم شکه دی ويلای شوای چی دا د همـاغـه ځيـری نخښی دی چی د دی په زړه نقش دی.

نوکران ور ووتل او د دوی د اسونو جلبونه يی ونيـول، سعيـد وويل : د ده اس په طبـيله کی وتړی او زمـا اس کـورته واسـتوی، جعفـر ته ووايی چی تر لږ څنډه درځم هاشم کاکا خو په کور دی که نه!

يوه نوکـر ځـواب ورکـړ: هغـه گـاوندی کلی ته د يوی جنازی لپـاره تللی ؤ، تر اوسه نه دی راغلی تاسو دننه کښينی هغه به راشی.

دوی چی له درشل نه تير شول او انگړ ته ننوتل نو عاتکی د بام له بلی څنډې نه ورته کتل.

ميلمه له سعيـد سره ميلمستون ته ننوت خالدی له عاتکی څخه وپوښتل : خور جانی هغه راوغواړم؟

: نه ته لږ صبر وکړه.

څو دقيقی وروسته سعيد له ميلمستون نه راووت عاتکه په بيړه له بامه ښکته شوه د هغه په لاره کی ودريده ويی ويل:

سعيده! له تا سره څوک راغلی دی؟

: د هغـه نوم طلحـه دی او زه تر دی زيات هغـه نه پيـژنم چی له قـرطبی نه

غرناطي ته راتښتيدلي دي او اوس د ابو القاسم په دفتر کې د قسطايي ژبې د ترجمان په حيث کار کوي. اوريدلي مې دي چې د اورېند د ترون د خبرو اترو په وخت کې يې هم د سلطان په دربار کې د يوه ترجمان ذمه واري سرته رسولې. څو ورځې وړاندې له هغه سره زما لومړۍ ملاقات وشو، هغه له عمير سره راغلی ؤ. عمير چې را پېژاند ويې ويل چې هاشم کاکا دې پېژني. په تيرو ورځو کې چې هغه غرناطي ته راغلی ؤ نو له ده سره يې ليده کاته شوي وو هاشم کاکا چې د ده داستان اوريدلی ؤ ډېره اغيزه يې پرې کړې وه، تر دې وروسته به چې کله عمير امين او عبيد ته ورتلو نو دی به ورسره ؤ، ماته يو مظلوم سړی ښکاري، نن سهار ماته معلومه شوه چې د کومو خلکو په باب چې پرېکړه شوې وه چې دښمن ته به يې د يرغمل په څير سپاري هغوی يې د شپې په وروستي برخه کې سينتافي ته استولي دي.

: امين او عبيد هم په هغوی کې وو؟

: هوکې! ما چې دا خبر واريد د هغوی له دوستانو سره مې وليدل او بيا عمير هم دا خبره تصديق کړه، زما اراده وه چې کور ته راشم هاشم کاکا ته داد ورکړم. خو د آزادي غوښتونکو په يوه غونډه کې شريک شوم او هلته راپاندې ناوخته شوه. بيا نژدې دوې بجې بيرته راغلم او د سفر تياري مې کاوه چې عمير طلحه راوست او ويې ويل چې ته که کلي ته ځې نو طلحه هم درسره بوزه. لوی وزير د پلار جان د تسلي لپاره هغه ته يو ليك ورکړی دی، عمير پخپله د ده سره راتلو خو د غرناطي د موجوده وضعې په خاطر هغه د رخصتي اخستل لازم ونه بلل.

عاتکې لږ فکر وکړ بيا يې وويل:

: ستا باور دی چې د ده نوم طلحه دی؟

: هوکې ما د ده همدا نوم اوريدلی دی مگر ته دومره اندېښمنه ولې يې؟

عاتکې ځواب ورکړ:

د تيرو وختونو پيښو ماته پر هر انسان بد گوماني راښودلې ده ما تا.ته د عتبه يادونه کړې وه ، هغه په همدې څېره ؤ، هغه زما په غشي ټپي هم شو او کټ مټ په همغه ځای د دغه سړي غوږ هم شليدلی دی خو د هغه د سر او ږيرې وېښتان سره وو. د ده ږيره نشته او د سر وېښتان مې يې ونه ليدل، خو که يې وروځې او بريتونه د تور پر ځای سره وزمه وای نو ما به داسې گڼله چې هغه خپل نوم اړولی دی.

: عاتکې! تا چې کومه پيښه په خپلو سترګو ليدلې ده هغه د ډېر قوي زړه خاوند لپاره هم له زغم نه وتلې ده، خو ددغه سړي په باب ته بدګوماني مه کوه، ستا د پلار قاتل ستا کور ته د راتلو جرئت چېرته کولی شي، او ته بيا پخپله وايي چې د هغه ورو ځي او برېتونه سره وو، زما په ګومان د هغه د زخم خاپ ته شکمنه کړې، خو داسې پېښې له امکان نه وتلې نه دي، د ډېرو خلکو د زخمونو نخښې يو شان کېدای شي.

عاتکې دادمنه ساه واخستله ويې ويل:

سعيده ! زه رښتيا هم بدګومانه شوې يم، ما دا فکر کاوه چې ښايي هغه په څه طريقه خپل ويښتان تور کړي وي، راځه دننه، کاکاناوي ډېره خفه ده.

سعيد له عاتکې سره روان شو او لږ ځنډ وروسته د سلمې په مخکې ناست ؤ.
سعيد هغې ته د غرناطې د وضعې په باب خبرې وکړې او د عبيد او امين په باب يې د تسلی نه وروسته لږ ځنډ د هاشم انتظار وکړ او بيا اوچت شو ويې ويل : کېدای شي هغه د شپې مهال تم شي، ځکه خو ماته اجازه راکړئ، زه به سهار وختي د هغه خدمت ته حاضر شم. عاتکې! که ستا سره د ميلمه په باب تر اوسه پورې څه تشويش وي نوزه به يې راسره بوزم.

: نه، نه! زما د هغه په باب څه انديښنه ده! پرې يې ږده که کاکا جان راشي بده به پرې ولګيږي.

*****

سلمې د ماسختن تر لمانځه د هاشم انتظار وکړ او بيا يې يوې خدمتګارې ته وويل :

اوس ښايي هغه رانه شي، ميلمه ته ډوډۍ ور واستوه، لږ ځنډ وروسته هغې له عاتکې سره خبرې کولې چې خدمتګاره کوټې ته ورننوته ويې ويل:

آغا راغې او سيده ميلمستون ته ولاړ، د ډوډۍ په باب يې وويل چې له ميلمه سره تر ليدو وروسته يې خوري.

عاتکه ناڅاپه جګه شوه ويې ويل:

کاکا ناوېې! زه ځم خوب راځي.

: دومره زر؟

: کاکا ناوېې! زما طبيعت وران دی، ښايي لمونځ وکړم او ويده شم.

خالده له بلې کوټې نه راغله او ويې ويل :

خور جانی! تا له ما سره د کیسی کولو وعده کړی ده. زه درسره ځم.
: نه، نه! هغه پریشانه شوه ویې ویل : ته دی په خپله بستره کی پریوزه، زه چی لمونځ وکړم درته راځم.
خالدی شونډی بوخڅې کړی ویې ویل:
: ته به له لمانځه وروسته ویده شی.
عاتکی د خفگان په حالت کی هغه ته مټ ونیوه بلی کوټی ته یی بوتله او زر یی پر بستره څملوله بړستن یی پری وغوړوله او په لږ غوسه ناکه لهجه یی ورته وویل:
ډیری رغېدونکی نجلی آرامه ویده شه که نه نو بیا به هیڅ کیسه نه درته اوروم.
خالدی چی د هغی حالت ولید وویریده، عاتکه له کوټی راووته دزینی په لوری ولاړه زړه یی په درزا ؤ.
لږ ځنډ وروسته دڅپه خپله کوټه کی د لمانځه ادا کولو ځای د هغی دریڅی سره غوړ نیولی ؤ چی د مزدورانو د کوټو څو بالښته اوچته وه او د میلمه او کاکا خبری یی اوریدی.
هاشم ویل:
دا څنگه کیدای شي چی هغه بیرته راستون شوی وی او زه پری خبر نه وم. ابو القاسم باید په داسی آوازو باور ونه کړی.
میلمه وویل : جنابه ! د حامد بن زهره په باب لومړنی خبر داسی ؤ چی هغه د مالتا په جیل کی پروت دی.
: ابو القاسم ته دا معلومه وه چی هغه بندی دی.
: نه! فردیناند دا خبر پټ ساتلی ؤ، او د هغه د راوستلو لپاره یی یوه جنگی بیړی ور استولی وه، په دی گومان چی په مالتا کی د ده سفیر په کوم بل سړی د حامد بن زهره گمان نه وی کړی. د هغه په بیړی‌کی هغه دوه تنه جاسوسان هم د حامد بن زهره د پیژندلو په خاطر استولی وو.
هغه بیړی‌له ډیرو ورځو راسی بی درکه وه او اوس دمالتا نه دا خبره معلومه شوه چی کوم بندی په هغه کی راوړل کیدو هغه حامد بن زهره ؤ.
په هغو ورځو کی د روم د سمندرگی په لویدیځو برخو کی د ترکانو او د هغو د بربری حلیفانو بیړیو گزمې کولې او دا خبره له اټکل نه لری نه وه چی دغه بیړۍ

ته به څه پیښه ور شوې وي، د فردیناند دا گومان و چې که د بربریانو او یا ترکانو په مرسته حامد بن زهره ژغورل شوی وي نو هغه لومړنی هڅه به همدا وي چې د جنگ بندي د ترون له مودې پوره کیدو نه دمخه غرناطې ته راورسیږي.

اوس وروستی خبر دا دی چې د کوم بهرنی یرغلگر درې بیړۍ په تیاره کې ساحل ته نژدې راغلې او د قسطلې د دوو کښتیو له ډیولو وروسته په کوم لور تښتیدلې دي.

د ډوبو شویو کښتیو ماڼوگان چې بچ شوي دي وایي چې یوه لویه کښتۍ چې ډزې یې ډیرې وژونکې او خطرناکې وې ساحل ته ډیره نژدې راغله،

هاشم پوښتنه وکړه : ستا دا مطلب دی چې نا معلومې بیړۍ حامد بن زهره پر ساحل کښته کړی دی؟

: د فردیناند همدا اندیښنه ده چې یرغل کوونکو د کوم مهم ضرورت نه پرته دومره لوی خطر نه شواې زغملی په کوته کې تر لږ څنډه چوپتیا حاکمه شوه بالاخره هاشم وویل: زما اوس هم باور نه راځي، خو که حامد بن زهره رښتیا هم پر څنډه پلې شوی وي نو د هغه په رارسیدو کې به ځنډونه شي.

میلمه وویل : امکان لري چې هغه په اوسنیو حالاتو کې غرناطې او یا خپل کلي ته تر تگ دا غوره وبولي چې کوم بل چیرته غلی شي او د یوه مناسب وخت انتظار وکړي. په هر صورت دا مسئله ډیره مهمه ده، هغه باید داسې فرصت ونه مومي چې فردیناند ته د اوربند ماتولو پلمه په لاس ورشي.

هاشم وویل که هغه له بهر نه کوم امیدوارووونکی پیغام راوړی وي نو همدلته به راشي او بیا به نیغ غرناطې ته ځي. که هغه د خلکو له نظره غلی کیدل غواړي نو ابو القاسم باید د هغه په باب اندیښنه ونه کړي.

: ابو القاسم څکه پریشانه دی چې پر هغه د هغو څلور سوه تنو د ژغورنې بار پروت دی چې د یرغملو په څیر دښمن ته سپارل شوي دي او ستا دوه بچیان پکې شامل دي.

ابو القاسم دا هیله لري چې که تاسو د نورو په اړه نه وي نو لږ تر لږه د خپلو بچیانو په خاطر خپلې ذمه وارې احساس کړي.

: آیا ابو القاسم اوس هم دا گومان کوي چې زه به حامد بن زهره ته د خپل کور د سوځولو لپاره اور تیاروم؟

: نه! له هغه سره یوازې د دې خبرې اندیښنه ده چې که تا هغه سمې لارې ته

رانه وست او هغه کومه هنګامه جوړه کړه نو نصرانیان به تر ټولو دمخه په همدې سیمه کې وحشت ښکاروي او د غرناطي خلك به له تا سره هیڅ همدردي هم نه کوي. بیا به د فردیناند په جیل کې ستا د ژمنو څه حال کیږي ته پردې ښه فکر کولی شي. په کوټه کې یو ځل بیا چوپتیا خپره شوه.

لږ ځنډ وروسته هاشم وویل:

مګر زه څه کولی شم، زه څه وړ هغه سمې لارې ته راوستلی شم؟ که هغه د قبایلو په راپارولو بریالی شو نو ددې سیمې یو سړی به هم پرالا د هغه پر خلاف د غږ اوچتولو جرئت ونه کړي.

: لوی وزیر همدا ویل چې هغه باید د خلکو د پارولو فرصت ترلاسه نه کړي. تاسو هغه ولیږوئ او وبې پوهوئ او بیا که تاسو له هغه نه د څه خطر احساس کاوه نو په داسې تجویزونو فکر کیدای شي چې څو اونۍ او یا څو میاشتې د هغه خوله بنده شي.

: ستا په خیال هغه باید ونیول شي؟

: هوکې! که د هغه سمې لارې ته راوستلو ته نورې لارې نه وي نو ته باید له دې اقدام نه هم ډډه ونه کړې.

هغه په داسې یوه ځای کې ساتل کیدای شي چې له هغه ځایه یې غږ خلکو ته ونه رسیدای شي، که هغه غرناطي ته ورسید نو موږ به مناسب ګام اوچت کړو، او بیا به تا ته د زحمت درکولو ضرورت نه وي. خو که هغه بهر اوسیدو او د څه بغاوت خورولو هڅه یې وکړه نو دغه بې خونده ذمه واري به ته تر سره کوې، موږ ته معلومه ده چې سعید د هغه زوی دی، موږ ته دا هم معلومه ده چې یو کشر لمسی یې هم دلته اوسي او ته پوهیږې چې هغه په حامد بن زهره څومره ګران دی.

: زه یوازې دومره پوهیږم که حامد بن زهره د بغاوت د جنډې اوچتولو پریکړه کړې وي نو د لسو بچیانو او شلو لمسیانو ژوند که په خطر کې ووینې هم په چلند کې به یې کوم بدلون را نشي.

همدغه لامل ؤ چې سعید مو په غرناطه کې ونه نیو ، لوی وزیر کوم داسې ګام پورته کول نه غواړي چې خلك پرې وپاریږي.

: نو بیا هغه څه غواړي؟

: هغوی دا غواړي چې تاسو له هغو بانفوذه خلکو سره اړیکې ونیسئ او په هر قیمت چې وي له حامد بن زهره نه یې د لرې ساتلو هڅه وکړئ. ځینې سرداران د

فردیناند له انتقام نه ویرول کیدای شي، ځیني نور د انعامونو په طمع راقابو کیدای شي. ابو القاسم د دی خبری ذمه واری اخلی چی تاسو له هغوی سره هر ډول وعدی وکړی هغه به ترسره کیږي. د زیاتی ډاډینی لپاره به هغوی دوی ته داسی لیکونه ور واستوی چی د ابو عبدالله او فردیناند مهرونه پری لگیدلی وی.

په کوټه کی دننه لږ ځنډ چوپتیا خپره وه، عاتکی غوښتل چی تره ته یی په چیغو چیغو ووایی چی د ابوالقاسم استازی زما د پلار قاتل دی او اصلی نوم یی عتبه دی، خو د هغه له کومی نه غږ ونه وت، دی له هغه ځایه تښتیدل غوښتل خو د گام اوچتولو سیك پکی نه ؤ.

هاشم وویل : که حامد له بهر نه د کوم امیدوارونکی خبر سره راغلی وی او خلکو ته ذا معلومه شي چی زه د هغه مخالفت کوم نو په دی سیمه کی به زما لپاره د ساه کښل گران شي.

· که تاته کوم خطر پیښ شو د ابو القاسم پر دوستی اعتماد کولی شي. هغه تاسو ته دا مشوره نه ده درکړی چی تاسو بی تدبیر او بی اټکله د هغه پرخلاف رامیدان ته شي، ترڅو ټول حالت معلوم نه شی ته باید له پوره احتیاط نه کار واخلی.

د ابو القاسم پردی باور دی چی حامد به د کوم گام اوچتولو نه وړاندی خامخا له تا سره مشوره کوی که تاسو هغه ته دا مشوره ورکړای شوه چی د بیرون د قبایلو له راپارولو نه د مخه د غرناطی آزادی غوښتونکی له ځان سره ملگری کول ضروری دی نو ستا ټول تشویشونه به لری شي.

حامد بن زهره یوازی له غرناطی نه بهر زمونږ لپاره سر درد جوړیدلی شي. چی سهار شو تاسو د هغه لټون پیل کړی. دا خبره ډیر وخت له هغه نه پټه نشی پاتی کیدای چی ځلور سوه تنه با نفوذه خلك فردیناند ته د یرغمل په توگه سپارل شویدی، او کله چی تاسو د هغه په وړاندی دا اندیښنه ښکاره کړی چی که فردیناند د اورېند د مودی له پوره کیدو وړاندی پر غرناطه د قبضی اراده وکړی نو د غرناطی اولس به یی مقابله ونکړی، نو زما باور دی چی هغه به ستا سره له مشوری پرته هیڅ، ولاړ شي او هغه هلته کوم لوی خطر نه شي راپیدا کولی.

هاشم وویل : ماته د څه پریکړی نه وړاندی د فکر کولو ضرورت دی. کیدای شی تر سهاره تاته یو ډاډمن ځواب درکړای شم، خو یوه خبره همدا اوس هم کولی شم چی زه په هیڅ حالت کی هم دا نشم زغملی چی په غرناطه کی له هغه سره د

دښمن په خير چلن وشي.

که هغه ته هلته د سر کوم خطر پيښ شو نو زه به د سلطان ابو عبدالله او وزير ابو القاسم د ملګري په حيث تر ژوندي پاتي کيدو د حامد بن زهره په ملګري مرګ غوره ګنم او عبيد او امين ته هم زه تر دي بله غوره لاره نه وينم.

ميلمه وويل : تاسو داسي فکر ولي کوي چي که هغه ته په غرناطه کي کوم خطر پيښ شي نو ابو القاسم به يوه شيبه هم وزير پاتي کيدل غوره ونه ګني او زما په ګومان په غرناطه کي د هغه ډير سخت مخالف هم پر هغه ظلم نشي زغملی، زموږ اصلي ربړه دا ده چي هغه په امن او چوپ وساتلی شي او زما باور دی چي په دي مسئله کي ته له ابو القاسم سره همنظره يې.

اوس ته ويده شه، زه به د شپي په وروستي برخه کي له دي ځايه روان شم، هغه وخت ښايي له تا سره ونه ليدای شم.

: نه ته چي راويښ شي نو ما به همدلته ووينی، او امکان لري چي د شپي کومه داسي خبره زما ذهن ته راشي چي زه هم درسره روان شم، په هر صورت له تا سره د خدای پاماني لپاره خامخا راځم.

*****

لږ څنډ وروروسته عاتکي په خپله کوټه کي د ډير خفګان په حالت کي قدم واهه.

: زما خدايه! څه وکرم، زه کمزوري او بې وسه يم، په دي کور کي زما حيثيت د يوي يتيمي او بې وسه نجلی نه زيات نه دی. په دي کلي کي يو څوك هم د کاکا پر خلاف زما په خبره باور نه کوي، ای د جزا او سزا مالکه! ماته همت راکړه چي کاکا مي له دي ګناه نه وژغورم.

بيا چي هغه په لمانځه ودريده نو سترګي يې نمجنی وی.

له لمانځه نه چي وزګاره شوه جګه شوه او بې سيکه پر خپله بستره وغځيده، بهر لري د وريځو دتنا، غړونه راتلل، دا تر ډيره په ناکراري لټ په لټ اوښته، بيا يې ناڅاپه داسي احساس کړه چي لاندي څوك دروازه ټکوي. هغه څو شيبي چوپه او بې حرکت پرته وه، بيا ناڅاپه راجګه شوه زر يې يو دريځه خلاصه کړه او انګړ ته يې ور وکتل.

هاشم ګرندي له انګړ نه تيريده او د هغه په مخه کي يو پهره دار مشال نيولی روان ؤ. د سترګو په رپ کي هغه د دي له سترګو الونيه شو.

: هغه چیرته ولاړ، آیا هاشم کاکا ناځاپهمیلمه ته څه ویل ضروري ویلل؟ آیا دا امکان لري چې د کاکا ضمیر ناڅاپه راویښ شوی دی. او هغه د یوه غدار د مړيخپه کولو ته چمتو شویدی او یا هغه د سهار پر ځای همدا اوس د حامد بن زهره د لټولو پریکړه کړې ده. د عاتکې په زړه کې ډیرې پوښتنې راپورته شوی خو هیڅ داډمن ځواب یې ونه موند.

ناڅاپه د بریښنا له پرق سره د کور دیوالونه ولړزیدل او بیا ورسره د شمال تونده څپه راغله، او شرکند باران پیل شو، عاتکې زر کړکۍ بنده کړه بیا د خپلې بسترې ترڅنګ ودریده او په چورتونو کې ډوبه شوه.

په دې تالنده او بریښنا کې به هغه سفر ونه کړي، او که تر سهاره باران اوریده نو امکان لري میلمه هم پاتې شي، چې کاکا وي بنایي د سعید دوی کره تګ راته آسانه نه وي خو د سعید خبرول ضروري دي، اوس که هغه له میلمه سره تر ډیره خبرې کوي نو سهار به د خوب کولو ضرورت لري، او زه به د دروازې له خلاصیدو سره بهر ته ولاړه شم.

سعید ویلی وو چې زه به سهار ته کاکا ته راشم امکان لري تر سهاره باران ودریږي. او هغه په جومات کې تر لمانځه وروسته سیده زموږ کور ته راشي. په هر صورت چې هر څنګه وي زه به خامخا هغه ته ورځم. ماته له هغه غدار سره د کاکا د خبرو اوریدل ضروري وو، امکان لري ما له هغوی نه نوی څه اوریدلی وای. خو اوس د باران او تونډ شمال په شور کې د هغوی غږونه زما تر غوږ نشي رارسیدای.

عاتکه بیرته پر بستره وغځیده او تر یوه ساعته لټ پر لټ اوښتو، وروسته خوب ورغی.

د عاتکې تشویش

عاتکه د درانه خوب نه ویښه شوه، په کوټه کې تر اوسه تیاره وه، بیا یې سترګې پټې کړې او په اړخ واوښته خو ناڅاپه یوه ویروونکې خیال د هغه بدن ټول ولړزاوه، له بسترې نه راجګه شوه. زر زر یې څادر پر سر کړ او د زینو په لور ګړندۍ شوه، څو شیبې وروسته دا په انګړ کې ولاړه وه.
باران تم شوی ؤ، په فضا کې دومره ګردونه وو چې څو ګامه لرې څه لیدل ګران وو، دا له انګړ نه تیره شوه او د حویلۍ د دروازې درشل ته ورسیده، دروازه تړلې وه، دې چې درنه پله وخوځوله وپوهیده چې دننه خوانه زنځیر ده، بیا یې ناڅاپه دروازې ته نژدې په ختۀ کې تازه د اسونو د پښو خاپونه ولیدل، دا یې چې ولیدل په بیړه د میلمستون په لوری ولاړه، د منځ کوټه خلاصه وه، هلته یوه شیبه ودریده او بیا د اسونو د طبیلې په لوری په منډه ولاړه، هلته یوازې دري اسونه وو د میلمه له اس نه پرته د دې د تره اس هم نه ؤ. اوس دې ته په دې کې د شک ځای نه و پاتې چې هغوی تللي وو، دا په بیړه بیرته دروازې ته راغله او په زوره زوره یې له ټکولو وروسته نوکرانو ته غږ وکړ.
یوه نوکر دروازه خلاصه کړه او په حیراني یې عاتکې ته کتل.په بیروني انګړ کې یو بل نوکر په برستن کې ځان نغارلی ؤ، عاتکې ترې وپوښتل: کاکا جان چیرته لاړو؟
: هغه دا ونه ویل چې چیرته درومي، هغه نیمه شپه د سعید دوی له کوره بیرته راستون شو او د شپې په ورستۍ برخه کې له میلمه سره یوځای بهر ته ووت.
: تاته معلومه ده چې هغه له سعید دوی کره تللی ؤ؟
: هو صیب! هغه له میلمه سره تر لیدو وروسته لږ څنډ آرام وکړ چې جعفر

راغی، ما ډیر ورته وویل چې هغه ویده دی خو هغه ټینګار کاوه چې زه همدا اوس ورسره ګورم.

: تا ته معلومه ده چې جعفر ولې راغلی ؤ؟

: نه هغه یوازې دا ویل چې مایو ضروري پیغام ورته راوړی، په کور کې نور څوك باید خبر نه شي چې زه یې لیدو ته راغلی وم.

زه ویریدم چې که هغه له کوټې راووزي پر ما به منت وکړي او بیا به د جعفر وار راځي، په ویره ویره مې د هغه د کوټې ور ورټکاوه، هغه په غوسه بهر راووت خو چې ما د جعفر نوم واخست نو د هغه ټوله غوسه سره شوه.

په خدای «ج» سوګند! دا هغه ته یوه له مصیبته ډکه شپه وه، دی چې له کوره ووت باران پیل شو، تر نیمې شپې پورې یې موږ د راتلو انتظار وکړ، بیا چې بیرته راستون شو نو موږ داړه شوو خو د شپې په وروستي برخه کې یې بیا پاڅولو او د اسونو د زین کولو حکم یې راته وکړ.

هغه میمله هم د سعید دوی کره ورسره تللی ؤ؟

: نه هغه په مزه خپل خوبونه غورول.

: ښه ده بهر دروازه خلاصه کړی.

: دومره زر، تر اوسه خو سهار شوی هم نه دی.

: ساده کیږی مه، سهار شوی دی ځنډ مه کوی!

: ته چیرته ځی؟

: هوکې! تاسو بیړه کوی وخت مه ضایع کوی.

نوکر زړه نا زړه بهرنی دروازه خلاصه کړه، عاتکه په منډه بهر ته ووته او د سترګو په رپ کې د نوکر له سترګو پناه شوه.

لږ ځنډ وروسته دا په یوه کنده کې ټیټه شوه، په مخ خوړی نری لاره ختې ډیری وې او دا د ښوئیدو له سببه ورو ورو ښکته تله، د کندې په منځ کې تر اوسه لږ لږ، اوبه بهیدلې، دې په راوتلیو ډبرو پښې ایښودلې او وړاندې تله، خو په یوه ډبره یې پښه ولړزیده، او په اوبو کې پریوته، تر ملا پورې یې جامې لندې شوی، خو دا زر راپورته شوه او د اوبو او ختو نه بې پروا یې بیا منډه واخستله.

څو شیبې وروسته دا د کندې په بله غاړه د سعید دوی د کور په مخ کې دریدلې وه، بهرنی د پاټك دروازه تړلې وه، دې په زوره زوره دروازه وټکوله او سعید ته یې چیغې وکړې خو دننه څخه هیڅ ځواب رانه غی.

د کور په څير د حجرې ديوال هم ډير لوړ نه ؤ، عاتکې څو شيبې يوې او بلې خوا ته په انديښنه له کتلو وروسته د حجرې پر ديوال ور ټوپ کړل او له لړ جنجال وروسته بل لورې ته ترې کوزه شوه، د پراخ انګړ نيمايي لاره يې چې ووهله د ګردونو له منځ يې په دوه پوړه کور سترګې ونښتې، بيا يې په تته رڼا کې د يوې کوټې تر دريڅې د ډيوې رڼا وليده، دا ورانډې ولاړه دروازه يې ټيله کړه چې بيرته شوه عاتکه د شمال د څپې په څير ننوته ورننوته او سعيده، سعيده! چيغې يې وهلې. يو سړی مخ پر قبله ناست ؤ او دعا يې کوله، عاتکې يې مخ ونه ليد، هغه په بيړه دعا پای ته ورسوله او عاتکې ته يې مخ ور واړاوه خو هغه سعيد نه ؤ.

عاتکه وارخطا شوه ويې ويل : ته څوك يې، سعيد چيرته دی؟ پردي سړي سر تر پښودې ته وکتل او له ځايه جګ شو هغه له سعيد نه په ونه جګ ؤ اود وريو له درانه څادرنه يې عاتکې دا احساس کړه چې هغه ؛ر عادي سړی نه دی، هغه په ډاډ ځواب ورکړ:

سعيد دلته نشته،،

: هغه چيرته دی؟ عاتکې په انديښنه وپوښتل:

: هغه په يوه داسې مهم کار پسې تللی دی چې له يادولو نه دمخه يې زه بايد تا وپيژنم چې څوك يې؟

عاتکه وارخطا غوندې شوه ويې ويل : هغه زما له کاکا سره تللی دی؟

: ما ته نه دی معلوم چې ستا کاکا څوك دی، زه په دې کلي کې نابلده يم.

: زما تره يې د شپې دلته راغوښتی ؤ، د خدای «ج» لپاره مامه پريشانه کوه جعفر چيرته دی؟

پردي سړي بيا وپوښتل : ته عاتکه نوميږې؟

عاتکه تر يوې شيبې پورې حيرانه ودريده بيا يې ځان راټابو کړ ويې ويل : هوکې مګر تا ته څه معلومه شوه؟

: ماته ستا په باب ډير معلومات دي، زه تر يوې مودې د حامد بن زهره د سفر ملګری وم، هغه د خپل زوی او لمسی سره ستا نوم هم زيات ياداوه، ما د هغه کلا په باب هم زيات اوريدلي دي چې ستا مور او پلار پکې ښخ دي. زه دې کور ته د يوه دوست په حيث راغلی يم او که تا ته څه پريشاني وی نو د سعيد او جعفر په شان پرَ ما هم اعتماد کولی شې.

: جعفر هم له هغوی سره تللی دی؟: هوکی! هغه ځواب ورکړ.
: تاسو ویل چی د حامد بن زهره سره د سفر اندیوال وی؟
: هوکی!
: د هغوی له لوری مو کوم پیغام راوړی ؤ؟
هغه دوه زړی شو دروازی لوری ته یی وکتل، په دروازه کی د څ د پښو غږ اوچت شو او عاتکی هم مخ ور واړاوه، زبیده کوټی ته ور ننوته او په حیرانی یی وویل:
: لوری ته په دی وخت کی؟
: عاتکی په وارخطایی وویل : تروری! دا د خبرو وخت نه دی زه پردی ځان پوهول غواړم چی د سعید پلار جان اوس چیرته دی؟
: لوری! هغه د شپی مهال ناڅاپه روان شو او زما په گومان به اوس غرناطی ته رسیدلی وی، خو ته باید دا خبره چاته ونه کړی.
د عاتکی رنگ تك زیړ شو او په مایوسونکی لهجه یی وویل :
هاشم کاکا له هغه سره ولیدل؟
: هوکی! هغه چی دلته راغی را ویی غوښت او د ملاقات نه لږ ځنډ وروسته ناڅاپه له دی ځایه روان شوی ؤ.
عاتکی نا بلده سړی ته مخ ور واړاوه ویی پوښتل: ته له هغه سره راغلی وی؟
: هوکی! زه د هغه د رارسولو په خاطر ورسره راغلی وم.
: هغه ، چی په مالتا کی بندی ؤ او دښمن خپله جنگی بیړۍ د هغه د راوستلو لپاره ور استولی وه؟
بیگانه سړی حیران شو ځواب یی ورکړ: هوکی! خو دا خبری تاته څه ور معلومی شوی!
عاتکی د هغه د پوښتنی پروا ونه کړه پوښتنه یی وکړه:
زه له تانه دا پوښتم چی هغه د قسطلی له بیړی نه څه ډول وتښتید او هغه دری بیړۍ چی د اندلس پرځنډو یی د دښمن دوی بیړی ډوبی کړی او حامد بن زهره یی پر ځنډه پلی کړ، له کومه ځایه راغلی وی؟
: نابلده «پردی» ځواب ورکړ: زه ستا هری پوښتنی ته ځواب ویلی شم خو تاته دا خبره دومره زر څه ور راورسیده چی د دښمن دوی کښتۍ ډوبی شوی دی؟
عاتکی ځواب ورکړ: تیر ماښام د وزیر ابو القاسم استازی زما کاکا ته راغلی

ؤ. د هغوی خبری چی ما واوریدی نو دا خطر می احساس کړ چی که حامد بن زهره غرناطی ته ولاړ شی نو وبه نیول شی، ماته دا معلومات نه ؤ چی دلته رارسیدلی که نه نو د شپی به زه د ده د خبرولو لپاره راغلی وم.
نابلده دی ته تسلی ورکړه ویی ویل : ته دومره اندیښنه مه کوه، حامد بن زهره په دغو خطرونو پوه دی چی په غرناطه کی وربښیدای شی، بیا هم هغه په دی داډه ؤ چی که دی د غدارانو د خبریدونه دمخه غرناطی ته ننوت نو اولس به له ده سره وی همدا سبب ؤ چی په دی مسئله کی هغه ستا له کاکا سره هم راز شریك نه کړ.
: مگر تاته دا معلومه نه ده چی زما کاکا هم د شپی په وروستی برخه کی چیرته تللی دی او د ابو القاسم استازی هم ورسره تللی دی. زما باور دی چی هغوی له غرناطی پرته بل ځای ته نه دی تللی، او د هغه همدا هدف دی چی په غرناطه کی د حامد بن زهره پرخلاف له غدارانو سره په دسیسی کی شریك شی.
دی بیا شاته وکتل زبیدی ته یی وویل : تروری! زه غرناطی ته ځم، تاسو زر تر زره یو نوکر راوبښ کړی چی له دری نه وړاندی پر سرك زما انظار کوی، زه به تر لږ ځنډه اس راولم او ځان به راورسوم.
نابلده وویل : ودریږه!دی شاته وروکتل.
: ستا باور دی چی کاکا دی...!
عاتکی خبره ورغوځه کړه ویی ویل : زه پوهیږم چی که می د خپل کاکا پر خلاف څه ووایم نو خلك به می لیونی وبولی. خو که تا د حامد بن زهره نه زما د پلار د شهادت او د کلا د الوزولو کیسه اوریدلی وی نو بنایی هغه د هغه غدار په اړه هم څه درته ویلی وی چی په باروتو یی د کلا له الوزولو وروسته دښمن ته لاره خلاصه کړی وه. اوس تا ته همدومره کافی ده چی همغه غدار د ابو القاسم د ایلچی په بنه تیره شپه زما د کاکا میلمه ؤ، هغه خپل نوم بدل کړی دی، د وینښتانو رنگ یی بدل کړی دی خو د هغه غوږ پر بدلیدو نه دی توانیدلی چی زما په غشی زخمی شوی ؤ، ما چی هغه ولید ومی پیژاند مگر که هغه بل څوك وای هم له خپل تره سره می یی چی خبری واوریدی په دی کی راسره شك پاتی نه دی چی هغه یو خاین دی، او د غرناطی معامله گرو زما د کاکا د ضمیر د قیمت ورکولو لپاره را استولی ؤ،
نا پیژندوی وویل : په دې حالاتو کی ستا تگ غرناطی ته مناسب نه دی، زه

ستا د پیغام رسولو ذمه واری اخلم، که حامد بن زهره ته په غرناطه کی د کوم سربښندوی ملگری ضرورت ؤ نو ته پر ما اعتماد کولی شی، ما قصداً ستا د پوښتنو ځواب نه درکاوه، اوس ستا د تسلی لپاره دا ویل ضروری بولم چی د هسپانیی په کومه بیړی کی حامد بن زهره سپور ؤ پر هغو د ترکانو یوی کښتی حمله وکړه او په همغه کښتی کی هغه د اندلس څنډو ته راورل شو.

عاتکی وویل : او ته په همغه کښتی کی د ده سره د سفر ملگری وی؟

: هوکی! هغه سترگی ښکته واچولی زیاته یی کړه:

زه د هغه کښتی کپتان یم، او دوی نوری کښتی زموږ د مرستی لپاره راغلی وی.

عاتکی د لومړی ځل لپاره د زور، شرافت، او سادگی یوی مجسمی ته په ځیر ځیر وکتل، او دی داسی احساس کړه چی د ویری، مایوسی او خفگان په تیارو کی ناڅاپه د رڼا یو ځلی راپورته شوی دی.

دی بیا وویل : مگر ته خو ترکی نه یی!

زبیدی وویل : لوری! د منصور بابا ویل چی دی د اندلس د یوی عزتمندی کورنی څخه دی او دوه ځله یی زما ژوند ژغورلی دی، خو دی غرناطی ته نشی تلای، آغا زما د وړاندی وویل چی غرناطی ته د ده تگ ډیر خطرناك دی، هغه به زر بیرته راستون شی او دی به رخصت کړی، که هغه په څه سبب وځنډیده نو سعید به راواستوی او سعید هم پر ما ټینگار کړی ؤ چی دی په کلی کی له چا سره باید ونه گوری.

نا آشنا وویل : د هغه دا خبره نه خوښیده چی زه بی سببه غرناطی ته د تلو خطر قبول کړم، خو اوس باید خامخا ولاړ شم، تاسو نوکر ته ووایی چی زما اس زین کړی.

عاتکه ناکراره غوندی شوه ویی ویل : تروری د خدای «ج» په خاطر زر کوه! زبیده بهر ته ووتله.

عاتکی نا آشنا ته وویل : تاسو په غرناطی کی څوك پیژنی؟

: نه! زه په وړوکتوب کی یو ځل له جپل پلار سره هلته تللی وم، هغه څلور ورځی له یوه دوست کره پاتی شو خو اوس زما دا هم په یاد نه دی چی هغه څوك ؤ؟

: بیا ته یو خدمتگار درسره بوزه.

: نه! که حکومت دومره را ویښ شوی وي نو د دې کلي یو سړی هم باید له ماسره ولاړ نه شي.

: زما په ګومان بنایي د هغوی لټول تاته ګران نه وي، تاسو د «البسین» لوی چوك ته ورشی، هلته له جومات سره جوخته د هغه مدرسه ده، د هغه د کور یوه دروازه جومات او بله یې شاته یوی تنګي کوڅې ته وتلې ده، کور یې له یوې مودې راسی تړلی دی، امکان لري چې هغه د اوسیدو لپاره له کوم دوست کره پاتې شوی وي، په هر حال د هغه درك له مدرسی نه ترلاسه کولی شی، اوس زر کوه تیاریږه، زه بهر ستا انتظار کوم.

عاتکې دا وویل او له کوټې نه بهر ووتله.

څو دقیقې وروسته نا آشنا هم له کوټې نه راووت د هغه پر سر سپینه پګړۍ او نور بدن یې په یوه پراخه چپنه کې پټ شوی ؤ د چپنې د پاسه یې پر ملا یو د څرمنې کمربند ؤ چې توره له تیکې سره پرې ځړیده.

په انګړ کې د زبیدې او عاتکې نه پرته دوه نوکران هم وو چې د یوه په لاس کې د هغه د اس قیضه وه، هغه اوږده اوږده ګامونه واخستل وړاندې ورغی او د نوکر نه یې د اس جلب واخست پښه یې پرې واړوله او د سترګو په رپ کې د انګړ له چمبر نه ووت.

ناڅاپه منصور له یوې کوټې نه راووت وړاندې راغی او په غریو نیولې غږ یې وویل : هغه ولاړ؟

زبیدې هغه ته تسلی ورکړه ویې ویل : زویه ! هغه د یوه ضروري کار لپاره ولاړ.

: ماما جان خو مې ویل چې زما تر راتګه به دې دلته وي، تا زه ولې راویښ نه کړم، هغه به بیا رانشي.

: هغه به خامخا بیا راشي بچیه! که دې زما پر خبره باور نه کیږي نو کوټې ته ورشه د هغه سامان وګوره. هغه خپل زیات شیان همدلته پریښي دي.

منصور لږ امیدوار شو د «سلمان» د کوټې په لوري یې منډه واخستله عاتکې له زبیدې نه وپوښتل:

تاسو ته د ده نوم معلوم دی؟

: نوم یې سلمان دی.

: هاشم کاکا ته معلومه شوه چې دی د ترکانو له سمندري پوځ څخه دی؟

: نه! آغا ستا کاکا ته یوازې دا وویل چې دغه سړی د الفجاره د یوې عربي قبیلې د مشر زوی دی او ده ته یې په لاره کې زما د ساتنې ذمه واري ورسپارلې وه.

تا یې تولې خبرې اوریدلې وې؟

: هوکې! کله چې دوی خبرې کولې زه یې د څنګ په کوټه کې وم. ستا د کاکا د خبرو له اوریدو وروسته ما دا تصور هم نشو کولی چې هغه له غدارانو سره ملګرې کیدای شي. د سعید پلار پر دې ډېر خفه ؤ چې ده خپل دوه زامن په یرغملو کې استولي وو. هغه ده ته د بې غیرتۍ او بې زړه توب پیغور ورکاوه، خو ستا کاکا په وار وار دا ویل چې دا یوه مجبوري وه، موږ د تیارۍ لپاره فرصت ته ضرورت درلود. اوس که تا له بهر نه د څه ملاتړ کوم امید راوړي وي نو زه درسره ملګرې یم، د دښمن پرخلاف په توره اوچتولو کې به له ما سره پردې هیڅ افسوس نه وي چې دوی به زما له دوو زامنو سره څه ډول سلوك کوي، تاسو وایئ چې په غرناطه کې یوه خطرناکه دسیسه په کار لویدلې ده، خو که ستا کاکا د هغه دښمن وای نو هغه به په وار وار دا نه ورته ویل چې په اوسنیو حالاتو کې غرناطه ستا لپاره بالکل خطرناکه ده.

: هاشم کاکا دا وویل؟

: هوکې!

: هغه څه ځواب ورکړ؟

: هغه ورته وویل چې زه به په دې خبره فکر وکړم، اوس ماته د خوب ضرورت دی.

عاتکې وویل : ترورې! د دې مطلب له دې پرته بل څه نشي کیدای چې هاشم کاکا غوښتل خبرې ترې راوباسي، ځکه چې د سعید پلار له هغه سره مشوره نه ده کړې او اعتماد یې نه دی پرې کړی. د هغه د ناځاپي تګ سبب همدا دی چې هغه هاشم کاکا ته د دې موقع ورکول نه غوښتل چې هغه ابو القاسم او نور غداران خبر کړي چې کله هغه غرناطي ته ور ورسیږي وبې نیسي. اوس هم زما پوخ باور دی چې هغه به نیغ غرناطي ته تللی وي.

زبیدې له لږ فکر وروسته پوښتنه وکړه: تاته معلومه ده چې هغه څه وخت وخوځېدل؟

: نوکرانو راته وویل چې د شپې په وروستي برخو کې روان شول.

د سعید پلار نژدی نیمه شپه چی ستا کاکا رخصت کړ ولاړ، د دی مطلب دا دی چی هغه به ستا له کاکا نه ډیر وړاندی غرناطی ته رسیدلی وی.

منصور موسکی بیرته راغی او ویی ویل : هغه خپله لینده، د غیشو کځوړه او یوه جوړه جامی پریښی دی، خو توره او تومانچه یی ورسره وړی دی.

عاتکی وپوښتل : تا له هغه سره تومانچه لیدلی وه؟

: هو! هغه زما دوراندی پر خپل ورانه ایښی وه.

ما له هغه سره یوه د باروتو ډکه کځوړه هم ولیده.

عـاتکی تروری! هغـه خـو به دا پاتی شیـان هسی بی کـاره نه وی گڼلی چی پریښی یی دی ستا باور دی چی هغه به بیرته راستون شی؟

: کـه د خدای «ج» خوښه وه خامخا به راشی، مگر زه پردی نه پوهیږم چی ته دومره ولی پریشانه یی؟

: زه پریشانه نه یم، پردی غوسه یم چی هغه له ما سره له لیدو پرته ولی ولاړ، او زبیدی ترور ولی ورته راویښ نه کړم، کله چی بابا روانیده نو راته ویی ویل چی نور ته د ده کوربه یی.

: ته هغه وخت ویښ وی؟ عاتکی وپوښتل؟

: هوکی! او د بابا جان له رخصتیدو وروسته هم هغه له ما سره ډیری خبری وکړی.

: هغه خو به ستا د بی معنی خبرو نه په تنگ شوی نه وی؟

: له چانه؟

: ستا له خبرونه!

: منصور په غوسه شو ویی ویل : ولی؟

: ته پردی هم نه پوهیږی چی خلك په نیمه شپه کی تر خبرو ویده کیدل زیات خوښوی. عاتکی هڅه کوله چی خپله موسکا پټه کړی.

منصـور نور هم غـوسـه شـو ویی ویل : زبیـدی تروری! ته خو لږ ددی جـامـو ته وگوره! داسی ښکاری لکه ټوله شپه یی چی کښان نیولی وی.

عاتکه په خندا شوه.

زبیدی وویل : لوری ! یخ دی ونه وهی، دننه راځه زه اور درته بل کړم.

: نه زه اوس کورته ځم! منصوره! ووایه ته راسره ځی که نه؟

منصور د خواب پرځای د هغی لاس ونیو.

*****

د غرناطی اته تنه مهم مشران د وزیر ابو القاسم په شانداره ماڼۍ کې په یوه پراخه کوټه کې ناست وو، هاشم د یوه خدمتګار سره د کوټې په دروازه کې ودریده او له لرې دریدو وروسته یې السلام علیکم! وویل او د درناوي لپاره ټول پاڅېدل خو هاشم چاته له لاس ورکولو پرته دروازې ته نژدې په یوه کرسۍ کیناست، د هغه تندی تروش ؤ.

په کوټه کې تر لږ ځنډه چوپتیا خپره شوه، بیا د غرناطی یوه سوداګر وپوښتل : څه خبره ده ته ډیر اندیښمن ښکاري!

هاشم په ډک غږ ځواب ورکړ: اوس د اندیښنی کلمه زموږ د احساساتو د ترجمانی لپاره بس نه دوه، ابو القاسم څه وخت راځي؟

: که په الحمرا کې څه مهمه پیښه نه وي نو اوس به راورسیږي، موږ یې هم له ډیر وخته انتظار کوو، یو ساعت وروسته څلور کسان نور هم پر هغوی ور زیات شول، هاشم په ډیره حیرانی د ابو عبدالله د تدبیر او د ابو القاسم د هوښیاری او د فردیناند د سخاوت او لورینی په اړه د دوی خبری اوریدی.

یوعمر خوړلی سړی چی له جامو نه د کومی مدرسی ښوونکی ښکاریدو ویل : زموږ اندیښنه وه چی ځینی بی تدبیره به د سولی د شرطونو پرخلاف د اولس د راپارولو هڅی وکړی. خو د خدای «ج» شکر دی چی د غرناطی خلکو د شر اچوونکو نه مخ اړولی دی، کومو خلکو چی تر پرونه لوی وزیر ته د بی غیرتی او بی حسی پیغورونه ورکول اوس یی د قوم احسان کوونکی ګڼی، اوس د غرناطی میندی لوی سلطان ته هم دعاګانی کوی چی اولس یی له زیاتی بربادی نه وژغوره.

د حکومت یوه چارواکی وویل : موږ باید د لوی وزیر شکر ګزار وو، چی د ښار د ډیرو با نفوذه کورنیو غړی یی فردیناند ته وسپارل، د راتلونکی لپاره یی د جګړی د پیښیدو امکانات ختم کړل، اوس که څوک شر جوړونکی د اولس د راپارولو هڅه وکړه نو په خوله به ګوزار وخوری.

یوه بل وویل : څو ورځی پخوا چا داَ ویلی شوای چی د دښمن پوځی قرارګاه به موږ ته د یوی منډیی حیثیت غوره کوی او د غرناطی په بازارونو کی به د غلی، سونګ موادو او میوو انبارونه جوړ شی. آبله ورځ، له لمر ختو تر ماښامه له سینتبافی نه غرناطی ته شپیته ګاډی راغلل، پرون د هغو شمیر تر سلو زیات ؤ،

پر کچرو او خرو هم زيات شيان راځي، د غرناطې په بازارونو کې د ژوند د ضروروي شيانو نرخونه په توندۍ سره ټيټيږي.

پردې سربيره فرديناند چې د جنوب لاره وتړله موږ ته يې نوري اسانتياوې جوړې کړې، د ابو القاسم دغه کارنامه له يوې سياسي معجزې نه کمه نه ده چې هغه اولس د مرگ له منگولو نه وژغوره او د امن او خوشحالي په لاره کې يې ودراوه.

ناڅاپه د هاشم زغم او صبر پای ته ورسيد او ويې ويل : د خدای «ج» لپاره ځانونه مه غولوئ!

د ټولو سترگې پر هاشم ميخ پاتې شوې، او په کوټه کې د لږ ځنډ لپاره چوپتيا شوه.

بيا يوه سړي وپوښتل : ستا مطلب؟

هاشم ځواب ورکړ : زما مطلب دا دی چې زموږ ځلور سوه تنه به ځو اونی د دښمن د ميلمستياو مزه وڅکي او بيا به د هغې په بدل کې د ټول اولس په غاړو کې د غلامۍ کړۍ واچول شي. تاسو به ځو ورځې د فرديناند د سخاوت او د خپلو مشرانو د تدبير او عقل ترانې ووايئ او وروسته به بيا ستاسو نور نسلونه تر پيړيو پيړيو پورې پر تاسو لعنتونه وايي، تاسو پردې خبره خوښ ياست چې د سينتافې لاره خلاصه شوه او ستاسو لپاره د امن او خوښۍ يو نوی دوران پيل شو، خو دا درته معلومه نه ده چې پردې لاره پر تاسو څومره بلاگانې نازليدونکې دي او ستاسو راتلونکي نسلونه به ستاسو د څو ورځو خوښۍ څومره دروند قيمت ادا کوي! ټول څو شيبې حيران وو او هاشم ته يې کتل، بيا د غرناطې يوه لوی سوداگر ووېل : هاشمه! پر تا څه وشول؟ ايا ته په اوربند خوښ نه يې؟

هغه ځواب ورکړ: يو ماته خوړلی او مايوس انسان له خپلو مصيبتونو څخه د خلاصون لپاره د مرگ آرزو کولی شي خو د ټول قوم پر غلامۍ او مرگ خوښيدای نه شي.

يوه پوځي افسر ووېل : مگر پخوا خو ستا نظر داسې نه ؤ. او تر کومه چې زما ياديږي تا دې فرديناند ته د دوو زامنو په يرغمل استولو هم اعتراض نه کاوه، اوس بايد داسې خبره ونه کړې چې د غرناطې د امن پرخلاف وي.

هاشم ځواب ورکړ: آيا زه پر خپله اشتباه د پښيماني حق هم نه لرم؟

يوه په عمر پوخ سړي ځواب ورکړ: ته د زړه له تله پښيمانه کيدای شې خو د

دی لپاره د لوی وزیر هستوګن ځای مناسب نه دی.

هاشم شونډې وچیچلې ویې ویل : تر کومه چې ماته معلومه ده شپږ اونۍ وروسته به فردیناند پر غرناطې قبضه وکړي او بیا به دا ځای زموږ د مدبر او هوښیار وزیر کورنه وي.

یو بل سړي وویل : تاسو له هاشم سره خبره مه کوئ، دی د خپلو بچیانو لپاره اندیښمن دی، خو زما باور دی چې د هغه اندیښنه به ډېر زر لرې شي.

موږ به له ابو القاسم نه وغواړو چې ستا سره دی د زامنو د ملاقات بندوبست وکړي.

هاشم چیغې کړې : د خدای «ج» لپاره په وار وار زما زامن مه یادوئ. او بیا له ما سره چا د خبرو جرئت ونه کړ.

لږ ځنډ وروسته ابو القاسم کوټې ته ورننوت او ټول کسان یې په درناوی ودریدل، ابو القاسم په ولاړه له یوه ځوان نه وپوښتل:

اوس د ښار وضعه څنګه ده؟

: ښاغلیه داسې څه خبر نه دی راغلی چې څه اندیښنه پرې ښکاره شي، ابو القاسم وړاندې ولاړ د مجلس د حاضرینو په مخکې په یوه کرسۍ کېناست او ویې ویل : تاسو ښاغلیو ته د خپلو عزیزانو د احوال لپاره په وار وار ماته د راتلو د زحمت اړتیا نشته هغوی د فردیناند په قرارګاه کې تر تاسو زیات ارام دي، که موږ فردیناند ته دا ډاډ ورکړای شو چې موږ د زړه له کومې د اوربند د شرایطو پوره پابندي کوو نو د هغوی د ډېر یرغمل ساتلو ضرورت به ونه ویني، له سینتهافي سره د سوداګرې د لارې پرانستل یو ډېر لوی بري دی او زما هیله ده چې تر څو ورځو پورې به تاسو له بندیانو سره د ملاقات اجازه هم ترلاسه کړای شي. اوس باید تاسو د بېځایه وخت تیرولو پرځای اولس ته ورشئ او هغوی ته دا ډاډ ورکړئ چې حکومت څه وایي ستاسو په خیر دی.

هاشم تر ډېره پورې سرځوړند اچولی ؤ او د هغوی خبرې یې اوریدلې ناڅاپه ابو القاسم هغه ته وکتل ټکان یې وخوړ ویې ویل : هاشمه! وبخښه زما پام نه ؤ چې ته هم شته یې، ته څه وخت راغلی؟

: زه همدا اوس راغلم. هغه په سړه لهجه ځواب ورکړ.

یوه سړي وویل : ښاغلیه! دی ستا پر بریاو ډاډه نه دی، د هغه دا نظر دی چې د غرناطې په لارې خلاصولو سره مو ډېر لوی خطر ته اوږه ورکړه.

: تاسو ته خو باید معلومه وي چې زه د ده نظر ته احترام لرم، اوس که تاسو ښاغلي اجازه راکړي زه له ده سره څو خبرې کوم.

ابو القاسم ودرید او هغوی ټول په وار وار ورغلل، خدای پاماني یې ورسره وکړه او له کوټې ووتل.

ابو القاسم بیرته په کرسۍ کیناست او له هاشم نه یې وپوښتل: تا ته زما پیغام در ورسید؟

: هوکې!

: نو بیا غرناطې ته د راتلو پرځای باید پر خپل کور کې پاتې وای، امکان لري د حامد بن زهره د راتلو په باب زما اندیښنې بې بنیاده وي خو د اندلس پر ساحل د فردیناند د دوو کښتیو تباهي کومه معمولي واقعه نه ده، له دې نه وړاندې د فردیناند له خوا دا خبر موږ ته راکړل شویدی چې کومه کښتۍ مالتا ته د حامد بن زهره د راوستلو لپاره استول شوې وه په سمندر کې یې درکه شوې ده، ځکه خو دا له قیاس نه لرې نه ده چې په لاره کې ترکي یا بربري کښتیو پرې حمله کړې وي او د حامد بن زهره د ژغورلو نه وروسته یې د اندلس پر غاړه د هغه د پلې کولو هڅه کړې وي. زما ګومان ؤ چې حامد بن زهره به غرناطې ته له راتلو دمخه له تا سره خامخا اړیکې نیسي او ستا د مشورې نه پرته به کوم مهم ګام اوچت نه کړي.

که حامد بن زهره بیرته راستون شو نو د قبایلو په پارولو کې به څنډ ونه کړي، ځکه خو تاسو زر بیرته ولاړ شئ او د قبایلو د آرام ساتلو هڅه وکړئ، فردیناند به ستا دا خدمت نه هیروي، ما ته پر دې پوهیدل ګران نه دي چې ته دې زمانو ته ډیر په اندیښنه کې یې، خو ته پر ما باید اعتماد وکړې، چې د حامد بن زهره خطر لرې شي زه به د هغوی د راخلاصولو هڅه وکړم.

هاشم هیله من شو ویې ویل : ښاغلیه په ما احسان وکړه همدا نن یې را ته راوغواړه.

: مګر زه ستا د ناڅاپي اندیښنې په سبب ونه پوهیدم.

: ښاغلیه ما له اندلس نه د هجرت پریکړه کړې ده.

: په څه سبب؟

: زه ویریږم چې غرناطې ته د دښمن ننوتل به ما ته له زغم نه وتلي وي، تاسو زما په باب دا داډ غوښت چې آرام واوسم، او چې زه له خپل کلي نه هجرت وکړم

نو زما په باب به ستا ټولې اندېښنې لرې شي.

ابو القاسم ځواب ورکړ: زما شخصاً هیڅ اندېښنه نشته، خو ته پوهیږې چې هغه څلور سوه تنه د فردیناند د ډاډ لپاره هغه ته تسلیم شوي دي، که زه د چا د بیرته راوستلو لپاره منډې رامنډې وکړم نو فردیناند به څه گومان کوي ـــ

او د غرناطې د نورو خلکو د خپلوانو او عزیزانو عکس العمل به څه وړ وي؟

هاشم پخپلو وچو شونډو ژبه رانیره کړه ویې ویل : د خدای «ج» لپاره زما مرسته وکړه! د خپلو بچیانو پرځای زه پخپله د فردیناند قرارگاه ته ورتلو ته چمتو یم.

ابو القاسم په بې پروايي ځواب ورکړ: له دې نه وړاندې ته هیڅ پریشانه نه وې، ستا د دې اندېښنې لپاره باید کوم معقول لامل وي.

: تر دې وړاندې ما دا سوچ کاوه چې هجرت نه کوم، خو اوس په اندلس کې د یوې ورځې تېرول هم راته گران ښکاري، زه تر مرگ وړاندې د خپلو زامنو په اړه دا ډاډ غوارم چې دوی په یوه خپلواک هیواد کې هستوگن دي.

ابوالقاسم په ځیر هغه ته وکتل او ناڅاپه یې لهجه بدله کړه ویې ویل : ته له مانه کومه خبره پټوې، ستا سترگې د کوم سملاسي خطر د احساس غمازي کوي، ته د کوم داسې مجلس نه زما مخې ته راغلی یې چې هلته د امن پرخلاف خبرې شوې دي.

: زه نیغ له خپل کلي نه ستا حضور ته راغلی یم.

: ماته معلومه ده خو ته سهي خبره ولې نه کوې؟

: سهي خبره!؟

: هو! ته ولې دا نه وایې چې زموږ خبرونه رښتیا وو، حامد بن زهره بیرته راغلی دی، تا له هغه سره لیدلي دي او له هغه سره له لیدو وروسته اوس ته له خپلو ذامه واریو نه د تښتیدو د لارې لټولو په فکر کې یې، هاشمه ته ما تیر ایستلی نه شې، ما چې ستا څیره ولیدله وپوهیدم چې حامد بن زهره راغلی دی، او ته د هغه راتگ د یوه نوي توپان د راتلو خبر گڼې. اوس لږ له همت نه کار واخله، که هغه غرناطې ته ننوتلی وي نو دا د تا ذمه واري ده چې هغه د نوي فتنې له راوېښولو نه ایسار کړې موږ په یوه کښتۍ کې سپاره یو او د دې کښتۍ د ډوبیدلو مخنیوی زموږ ټولو لومړنی فرض دی، ووایه هغه چیرته دی؟

: ښاغلیه! هغه غرناطې ته نه دی رارسیدلی که رارسیدلی وای هم ما به دا نه

ژ درته ویلي چې هغه چیرته دی.
: ته تیره شپه په خپل کور کې وې، که حامد بن زهره دلته نه وی راغلی نو پخپل کور کی به وی.
زه ستا څخه مننه کوم.
هاشم چیغه کړه : ته هغه په کلی کې نشی نیولی.
: هلته د هغه د نیولو هیڅ ضرورت نشته، زه یوازی هغه د ښار له دروازو نه لری غواړم، او که ته د خپلو زامنو دښمن نه وی نو زما سره باید مرسته وکړی.
ابو القاسم دا وویل او بیا یی لاسونه وپړقول، پهره دار کوټې ته ورننوت ابو القاسم امر ورته وکړ:
سمدستی کوتوال ته ورشه ورته ووایه چې د ښار پرتولو لارو پهرې ودروه، که حامد بن زهره ښار ته د ننوتلو هڅه وکړه نو ویی نیسی او سمدستی یی ماته راولی.
چې پهره دار ولاړ هغه بیرته هاشم ته وکتل: که هغه غرناطی ته تر راتلو د مخه د قبایلی خلکو د پارولو هڅه وکړه نو ماته به ګام په ګام ستا د مرستی ضرورت وی، که ته د خپلو زامنو خیر غوښتونکی وی نو د حکومت سره به پوره مرسته کوی، زه درسره وعده کوم چې یو ویښته به یی نه زیانیږی. زما هدف له بربادی څخه د غرناطی ژغورل دی. که ته ماته دا وویلی شی چې د بربریانو او ترکانو بیړی د اندلس پر څنډو د لنګر اچولو په حال کی دی نو زه به د هغوی د هر کلي لپاره تر هر چا وړاندی وم، خو که هغه یوازی راغلی دی نو د غرناطی خلکو ته به له هغه سره د موهومو امیدونو او خوشحالوونکو خبرو پرته هیڅ نه وی.
هاشم ځواب ورکړ: ښاغلیه! زه دا هڅه کوم چې هغه غرناطی ته د راتلو اراده پریږدی. مګر د هغه په نیولو کې درسره مرسته نشم کولی.
ابو القاسم لږ نرم شو ویی ویل : زه له تاسره وعده کولی شم چې زما له لاسه به حامد بن زهره ته کوم تاوان نه رسیږی، او که تاسو غواړی نو هغه له نیولو نه ژغورلی هم شی، خو دا ضروری ده چې هغه ته د خلکو د پارولو زمینه برابره نه شی.
یو نوکر کوټې ته ورننوت او ویی ویل :
ښاغلیه! د غرناطی کوتوال درسره لیدل غواړی، هغه کوم مهم خبر راوړی دی

: هغه دلته راولې.

نوکر له کوټې نه بهر ووت او لږ ځنډ وروسته یې د قوي متهو خاوند چې د پنځوس کلونو نه په عمر زیات معلومیده کوټې ته ورننوت او بیله څه مقدمې یې وویل:

: ښاغلیه! زه دې لورې ته راروان وم چې ستا استازې په مخه راغې، ما ستا د حکم سره سم پهره دارانو ته هدایت ورکړ، ابو القاسم په غوسه شو ویې ویل: اوس ته زما د حکم د سبب معلومولو لپاره راغلې یې؟

: نه ښاغلیه! زه دومره په خبره پوهیږم چې ستا په امر کې به خامخا کوم مصلحت وي، خو ما یو مهم خبر اوریدلی دی.

: څه دول خبر؟

: کوتوال د ځواب پر ځای په شك هاشم ته وکتل، ابو القاسم وویل:

ته ولې چوپ شوې، له هاشم نه د غرناطې یوه خبره هم پټه نه ده.

کوتوال وویل : ښاغلیه! زه تاته ددې خبرې لپاره راتلم چې حامد بن زهره ښار ته ننوتلی دی. هغه په البسین کې له چا کره اوسي. خپل کور یې تش دی، پخپله مدرسه کې هم نشته، کیدای شي چې دا هسې آوازه وي خو د ښار خلك د البسین په څلور لارې کې راټولیږي او زموږ خلکو له ډیرونه دا اوریدلې دي چې حامد بن زهره بیرته راستون شوی دی او نن د البسین په جوماتونو کې د ښار خلکو ته وینا کوي. په ښار کې داسې خبرې هم کیږي چې هغه د اسلامي هیوادونو له مشرانو څخه کوم امیدواروونکی پیغام راوړی دی.

ابو القاسم هاشم ته وکتل خو هغه وویل:

دا امکان نه لري، زه دا تصور هم نشم کولی چې هغه دې دلته را رسیدلی وي.

ابو القاسم وویل : تا هغه غرناطې ته له راتګه ایسار کړی ؤ؟

: هو کې!

: تا دا هم ورته وویل چې ستا د بچیانو په شمول د غرناطې څلور سوه کسان د یرغمل په ځیر تللي دي؟

: دا خبره هغه ته زما سره له لیدو وړاندې معلومه وه.

ابو القاسم له لږ فکر وروسته وویل : په دې حالاتو کې دا له اټکل نه لرې نه ده چې هغه ستا په اړه بد اعتمادي احساس کړې وي او غرناطې ته د راتګ د ارادې په باب یې تاته څه ویل مناسب نه وي بللي، په هر حال که هغه دلته را

رسیدلی وی نو د سهی احوال په معلومولو څنډ نه وزی.

ابو القاسم دا وویل او کوتوال ته یې پام واړاوه: ستا پردی پوهول ضروری نه دی چې په اوسنیو حالاتو کې دی ذمه واری څه دی؟ ته په البسین کې د داسی خلکو څخه کار اخستی شی چې د هری شیبې احوال درکړی خو ستا له لوری باید داسی څه گام اوچت نه شی چې خلك پری وپاریږی.

اوس به زه بیا سلطان ته ورځم، او زما به دا هڅه وی چې د غرناطی ټول با نفوذه خلك په ځانگړی توگه هغه خلك چې ورونه او زامن یې د یرغمل په توگه استول شوی دی په الحمرا کې راټول شی، سمدستی باید د ښار دروازی وتړل شی.

کوتوال په ویره ویره وویل: ښاغلیه! زما اندیښنه ده چې که حامد بن زهره غرناطی ته رارسیدلی وی نو آرام به نه کښینی، که ستا اجازه وي په البسین کی هم داسی کسان پیدا کیږی چې چاره یې وکړی.

هاشم جگ شو ودرید او له غوسی نه په ریږیدونکی غږ یې وویل:

په غرناطه کې پر حامد بن زهره لاس اوچتول د ماشومانو لوبه نه ده، که: هغه د وژلو هڅه وشوه نو د ښار هیڅ گوټ به درته په امن نه وی.

بیا هغه په هیله منه څیره ابو القاسم ته وکتل: ښاغلیه! ماته اجازه راکړی.

: ته چیرته روانیږی؟

: زه د حامد بن زهره د پیدا کولو هڅه کوم، امکان لری زه هغه د بربادی له لاری راوگرځوم.

: نه ته نور بهر ته نشی تللی.

هاشم څو شیبې هغه ته په حیرانی کتل، بیا یې په خپ غږ وویل:

ستا مطلب دا دی چې زه ستا بندی یم؟

: نه زما مطلب دا دی چې اوس ستا ساتنه زما ذمه واری ده. که د حامد بن زهره کوم ملگری ته زما له کوره د تلو په حال کې ولیدی نو ژوندی به بیرته راستون نه شی، ځکه خو تر څو ستا په اړه بله پریکړه نه وی شوی ته به همدلته اوسی.

هاشم څه ویل غوښتل خو ابو القاسم او کوتوال د کوټی نه ووتل او دی بی حاله پر کرسۍ ورولوید، لږ څنډ وروسته جگ شو دروازی پلو ولاړ خو هلته دوه تنه وسله وال پهره داران ولاړ وو. هغه ځان ملامتاوه بیرته راوگرځید او په کرسۍ کیناست.

د سلمان سفر

له غرناطې نه نژدې دوه میله لرې سلمان یوه کلي ته ننوت چې په دیوالونو او ورونو یې د تیرې جګړې نخښې برالاوې، د پراخه سرك دواړو غاړو ته کورونه زیاتره ویجاړ شوي وو او بامونه یې پر ځمکه رانسکور شوي وو، یوازې څو داسې کورونه تر سترګو کیدل، چې د ژوند نخښې پکې لیدې شوې.

چپ لورې ته د جومات بام لویدلی ؤ او نژدې هلته دوه تنه په یوه ګاډي کې د ویښو پر راوړو بوخت وو.

ګـاډي په دوو کـچـرو پورې تړلی وه، او کـوچوان چې یو د څوارلس کلو په شاوخوا کې هلك ؤ پاس پرې ناست ؤ. ښي لورې ته د یوې پراخې حویلې دیوال ؤ چې ځای ځای درزونه پکې راغلي وو. سلمان چې د حویلې دروازې ته نژدې شـو ناڅاپه یو بوډا سړی چې لکنه یې لګوله راووت د اس مخې ته راغې د اس تګ ډیر ګړندی نه ؤ سلمان په وخت د اس جلب راکش کړ او ښي اړخ ته یې ترې کوږ کړ خو بوډا سړي چې هغه یې د اس سره ډټکر هڅه کوله د مخامخ ورانې تلو پرځای شاته شو او له اس سره د ټکر په سبب یوې خواته وغورځید.

سلمان له اس نه راکوز شو هغه ته یې تکیه ورکړه ویې ویل:

ویخښنې تاسو خو به ډیر ژوبل شوي نه یاست؟

زه پر خپله بې احتیاطۍ پښیمانه یم.

یو ځوان په منډه بهر ته راووت او په غوسـه یې وویل : تاسـو په یوه پراخه میدان کې باید د اس د سپارلې مشق وکړې، او سترګې هم باید وغړوی.

کوچوان راکوز شو او په منډه ورغی ویې ویل : مسعوده!

په ادب خیال کوه ما ورته کتل د هغه غلطی نه وه.

بوډا هم راپورته شو ویې ویل : مسعوده ته ډیر احمق یې زه بالکل روغ یم، د

هغه هیڅ گناه نشته اشتباه زما وه، له حویلی نه یوه نجلی راښکاره شوه او وړاندی راغله له بوډا نه یی وپوښتل : څه خبره دو بابا ؟

: هیڅ نه لوری!

د نجلی عمرد لسو کلونو په شاوخوا کی ؤ، د هغی کمزوری او د نگر بدن د تیرو جگړو د مصیبتونو هنداره وه، هغی سلمان ته وکتل او په شرمیدلی لهجه یی تری وپوښتل :

ته له غرناطی نه راغلی؟

: نه زه هلته روان یم.

سلمان دا وویل او بیا یی مسعود ته وکتل : دی ناڅاپه د آس مخی ته راغی او زه افسوس کوم چی ښځه می وکړه خو ونه شوه هغه می له غورځیدو ونه ژغورلای شو.

مسعود ځواب ورکړ: ښاغلیه زه پخپله خبره پښیمانه یم، او بخښته درڅخه غواړم.

د سلمان آس په خولو لوند خیشت ؤ او له ستومانی سیلیده کوچوان یی جلب ونیو ویی ویل:

ښاغلیه ! ستا اس ډیر تږی ښکاری که دی اجازه وی زه اوبه پری وڅښنم.

: ډیره ښه ده خو زر بیرته راستون شه چی پر ما ځنډ وزی.

: ښاغلیه !دا دی زر بیرته راځم.

هلك آس جومات ته نژدی د کوهی په لوری بوت.

نجلی وویل : ښایی ته له لری راغلی وی؟

: هوکی!

: ښایی تر اوسه دی سبا ناری هم نه وی کړی، زموږ په کور کی ډوډی تیاره ده راځه!

: نه مننه زما بیړه ده.

بوډا وویل : راځه بچیه د دی کلی د سردار لور بلنه درکوی، له جگړی وروسته په دی ویجاړ کور کی ته لومړنی میلمه یی.

د اسماْ حوصله مه ماتوه.

: سلمان د نجلی پرسر د مینی لاس کیښود ویی ویل : که زما بیړه نه وای ستا بلنه می نه ردوله، پلار جان ته دی زما سلام ووایه او ورته ووایه چی که په بیرته

راستنیدو کی فرصت په لاس راغی نو دلته به ډودی وخورم او بیا به ځم.

مسعود وویل : ښاغلیه ! د هغه پلار شهید شوی دی.

سلمان اسماً ته وکتل ، د هغی په سترګو کی اوښکی ځلیدې.

بوډا وویل : د جګړی په ورځو کی دغه کلی ړنګ شوی ؤ، زموږ آغا خپل زامن او میرمن «اندراش» ته استولی وو، اوس یوه هفته وړاندی موږ بیرته راغلی یو، څو تنه زموږ نه وړاندی دلته را رسیدلی وو او که جګړه بیا پیل نه شوه نو امید دی چی پاتی کورونه هم زر بیرته ودان شی.

اسماً په ستومانی خپلی اوښکی پاکی کړی ویی ویل : بابا جګړه به خامخا پیلیږی. مور جانی می ویل چی دا ځل به موږ «اندراش» ته د تلو پرځای په غرناطه کی پاتی کیږو.

کوچوان چی د اس له اوبولونه وروسته بیرته راستون شو ویی ویل:

: ښاغلیه ! ستا آس ډیر تږی ؤ، ته باید د دومره ښکلی حیوان ډیر خیال وساتی.

سلمان د هغه له لاسه جلب ونیو اسما ته یی وکتل : اسماً زه ژمنه درسره کوم چی بیرته راوګرځیدم دلته به راګرځم تا به وینم او بیا به ځم.

: ته له کومه ځایه راغلی یی؟

: زه له ډیر لری ځایه راغلی یم، او سلمان پر اس سپور شو.

اسماً وویل : لږ ودریږه زه اوس بیرته راځم، او هغه بیا په منډه بیرته په کور ننوته، سلمان اندیښمن ودرید یوی او بلی خواته یی کتل.

بوډا وویل : د دی نجلی په خاطر ته خامخا باید راشی، اوس خو را سنبال شوی ده خو په اندراش کی یی دا حالت ؤ چی له لری به یی هر سپور ولید د خپل پلار ملګری به یی ګاڼه.

کوچوان وویل : په غرناطه کی به ته د کوم دوست کره اوسی که په سرای کی؟

: ماته نه ده معلومه، دا د هغه ځای په وضعی پوری اړه لری. امکان لری ماته د ایساریدو فرصت په لاس رانه شی.

: ښاغلیه! زه د دی لپاره دا پوښتنه کوم چی په غرناطه کی د اسونو لپاره پروره ډیر په زحمت موندل کیږی، او ستا آس داسی نه دی چی وږی دی وساتل شی، که ته زموږ په سرای کی اوسیدل خوښوی نو هلته به د ښو زحمت درته نه وی، موږ د دی خبری ځانګړی خیال ساتو، او همدغه سبب دی چی اوس خلک

زموږ په سرای کې شپه تیروڵ خوښوي، زه پرون دلته د وښو د پیرلو لپاره راغلی وم، او اوس مې ایله څو ګیډې پیدا کړل.

: مننه، که زه هلته پاتې کیدم، نو د اس په وړې ساتلو به خوښ نه شم، ستاسو سرای چیرته دی؟

: تاسو له جنوبي دروازې نه سیده پر سرك ولاړ شی، کیڼ لورې ته به د سرای دروازه ووینی، د مالك نوم عبدالمنان دی، خو له چانه د پوښتنې حاجت نشته، دروازه دومره لویه ده چې ګاډې هم ترې تیریدای شي، د سرك بلې غاړې ته سرای ته مخامخ حمام دی او څو ګامه وړاندي به یو لوی چوك ووینی، زما نوم عثمان دی.

اسمأ په منډه راښکاره شوه او وړاندی ورغله دوی دانی منی یی سلمان ته ورکړی: موږ په خپل وېجاړ بن کی منی ولتولی، که ته مخکې راغلی وای نو څولی به مې ډکه درته راوړی وای، مور جانې مې ټولې ویشلی یوازی همدغه دوی دانی اوس پاتې وی.

سلمان زړه نا زړه نجلۍ ته کتل او بیا یی د هغی له لاسه یوه منه واخستله او اس یې پونده کړ، او بیا لږ څنډ وروسته یوه معصومه، خفه، او هوښیاره څیره چې د اندلس د ماضی د وړانګو او د راتلونکو تیارو هنداره وه د ده په سترګو کی تاویدله.

*****

سلمان چې د ښار دروازې ته نژدی شو نو یوه ګاډۍ درشل ته ننوتله، له هغی څوګامه شاته د وښو، خسو او غلې نه ډکې ګاډۍ کتار ولاړې وې، کله چې په ګاډې پسی د وښو یوه بله ګاډی هم د درشل په لور ور نژدی شوه نو پهره دار راوړاندی شو او نیزه یی ور اوږده کړه هغه یی بیرته په شا کړه. یو سړی چې پر سر یی د چرګانو کپس ؤ په ویره ویره راوړاندی شو، خو پهره دار هغه په زوره په شا ټیله کړ چې له ټوکری سره شاپه تخته وغورځید.

یو لرګی ماتوونکی خپل خر پریښود منډه یی کړه او هغه یی راپورته کړ، په غوسه یی بیا پر پهره دارانو پټکی وکړی:

تاسو له یوه بی وسی سړی سره په زوږ ازمویلو باید وشرمیږئ. د هغه په لیدو نورو خلکو هم شور ګډ کړ، د چرګانو خاوند په بیړه ټوکری راپورته کړه څوګامه شاته شو اوپهره دارانو ته یی سختی بدی ردی پیل کړی.

سلمان خو ګامه لری اس ودراوه او له یوه کوچوان نه یی د دی هنګامی سبب وپوښت، هغه وویل:

: ښاغلیه ! دا پهره داران ډیر ظالمان دي، کله یی چی زړه وغواړی دروازه تړی موږ له یوه ساعت راسي دلته ولاړ یو، همدا اوس د کوم امیر سړی بګی راغله د یوې شیبی لپاره یی دروازه ورته پرانسته، اوس بیرته دروازه تړی.

سلمان په څیر درشل لوری ته وکتل، دوو تنو د دروازی پلی پوری کولی، هغه په بیړه اس پونده کړ د دروازی په مخه کی د درشل دننه چی کوم پهره داران په مخه کی ولاړ وو هغوی په چیغو او شور یوی او بلی خواته ځانونه شاته کړل، او دوو وسله والو ساتونکو خپلی نیزی سمی کړی، بیا هغوی په ده پسی منډی وهلی، خو سلمان یو ځل شاته ورپسی راوکتل او بیا یی هغوی ته د پام اړلو اړتیا نه لیده او اس یی له هوا سره خبری کولی. لږ ځنډ وروسته یی کیڼ لوری ته یوه لویه دروازه ولیده هغه اس ودراوه او د یوی شیبی لپاره یی شاته وکتل او بیا یی اس راوګرځاوه او د دوه پوړه ودانی پر لویه دروازه ورننوت. هلته د منځنی عمر یو د ښکلی څیری خاوند پر کرسۍ ناست ؤ، سلمان له اس نه پلی شو له مخامخ برنډی نه یو نوکر په منډه راغی او د ده له لاسه یی د اس جلب واخست.

سلمان وپوښتل : دا د عبدالمنان سرای دی؟

: نوکر ځواب ورکړ: هو صیب!

: هغه چیرته دی؟

پر کرسۍ ناست سړی راپورته شو وبی ویل : صیب امر کوی زه عبدالمنان یم.

: ماته عثمان ستا درك راکړ، سلمان دروازی پلو وکتل او زیاته یی کړه : د لاری پر سر [illegible] یوه کلی کی می ورسره ولیدل، زما په ښار کی یو ضروری کار دی، خو زما اس ستومانه دی، ځکه خو غواړم دلته یی پریږدم.

عبدالمنان نوکر ته وویل : اس طبیلی ته بوزه!

خدمتګار آس ورسره بوت، سلمان په بیړه د درشل په لوری ولاړ.

عبدالمان غږ پرې وکړ : ودریږه!

سلمان ودرید او په اندیښنه یی مخ ورته راوګرځاوه:

ګوره زما ډیره بیړه ده.

عبد المنان ورغی او له سلمان سره روان شو ویی ویل : زه ، ددی بی ادبی بخښنه غواړم ، خو که تاته څه خطر درپیښ وی یا څوك درپسی وی نو یوی او

بلی خواته دی د تلو اړتیا نشته، زه مرسته درسره کولی شم.

سلمان ځواب ورکړ: زما دا اندیښنه ده چی د دروازی پهره داران به می تعقیبوی کله چی زه هلته راورسیدم هغوی غوښتل دروازه وتړی، زما بیړه وه د دوی نه راتیر شوم او دلته راغلم، هغوی می ډیر شاته پریښودل، که د هغوی د مرستی لپاره سپاره ورونه رسیدل نو ماته سمدستی څه خطر نشته، په ښار کی د یوه ضروری کار د ترسره کولو نه وروسته بیا زه د دی پروانه لرم چی هغوی له ما سره بیا څه وړ سلوك کوی.

که یوازی دومره خبره وی نو هیڅ پریشانی ته دی ضرورت نشته، پهره داران تر دی ځایه د تعقیبولو جرئت نشی کولای، اوس د ښار دا حالت دی چی ته په بازار کی چیرته د حکومت پر ضد یو شعار ورکړی شاوخوا خلك به ټول ستا د ملاتړ لپاره راټول شی، تاسو چیرته تلل غواړی؟

: غواړم تر البسین پوری ولاړ شم.

: په راتلونکی چوك کی به ګاډی‌درته پیدا شی.

سرك ته چی ورسید سلمان وویل : زه ستا څخه مننه کوم.

اوس ماته اجازه راکړه.

عبدالمنان هغه ته لاس ورکړ ورته ویی ویل : عثمان دا درته ونه ویل چی څه وخت به راشی؟

: هغه د خوځیدو لپاره تیار ولاړ ؤ، خو که پهره دارانو دروازه ورته بیرته نه کړه نو له ښاره بهر به ولاړ وی.

: زه هلته ور روانیږم او چی تاسو بیرته راځی ان شاء الله عثمان به دی هر کلی ته ولاړ وی.

سلمان چی چوك ته نژدی شو یوه وړوکی ډله یی ولیده چی په مخ کی یی یوه سړی نغاره ډنګوله، سلمان چی وړاندی ورغی نو نغاره والا دا اعلان کاوه:

د غرناطی آزادی خوښوونکو!

حامد بن زهره تاسو ته د یوه نوی ژوند پیغام راوړی، هغه غرناطی ته رارسیدلی دی او نن د ماښام له لمانځه وروسته د البسین په جامع جومات کی اولس ته وینا کوی، که تاسو د اولس د خاینانو دسیسی ناکامول غواړی نو د هغه تر بیرغ لاندی راټول شی.

د دی اعلان له اوریدو وروسته د حامد بن زهره په اړه د سلمان اندیښنه تر څه

ځېنې کمه شوه او لږ ځنډ وروسته هغه په يوه بګۍ کې سپور ؤ او البسين ته روان شو.

*****

ګاډي د مدرسې د دروازې په مخه کې ودرېده او سلمان ترې ښکته شو کوچوان ته يې يو دينار په لاس کې ورکيښود او د بندې دروازې په لورې ولاړ، څو ځلې يې د درنې دروازې له ټکولو وروسته تيل وهله ويې ليدل چې دننه له خوا زنځير شوی ده.

له لږ ځنډ دروازې ټکولو وروسته يې غږ وکړ:

څوک شته دروازه خلاصه کړئ! څوک شته!! هلته څو هلکان او درې تنه وسله وال ځوانان ولاړوو په هغوی کې يوه دنګ او د ښکلو جامو خاوند ووېل:

ښاغليه! دننه هيڅوک نشته، مدرسه رخصت شوې ده، سلمان مخ راوګرځاوه کوچوان ته يې ووېل: د هغه د هستوګنځای يوه دروازه د شا کوڅې ته وتلې ده هلته به کوم نوکر خامخا وي.

کوچوان ووېل : راځه زه تا د هغې کوڅې خولې ته رسوم. سلمان په بيره په بګۍ کې کيناست، کوچوان د ګاډي مخه راوګرځوله او د جومات نه پاس د کوڅې خواته راوګرځېد او د تنګې کوڅې په مخه کې ودرېد ويې ويل:

ښاغليه! وراندې کوڅه تنګه ده، بګۍ‌نشي پکې تلای ته پخپله ورشه پوښتنه يې وکړه، امکان لري د مدرسې په خير يې کور هم تش وي او ستا بيرته تګ ته ضرورت شي، تا ماته له دوه طرفه کرايي نه هم‌زياتې پيسې راکړې دي په خوښه ستا تر راتلو پورې انتظار کوم.

: نه ته درځه! زما دلته لږ ځنډ وزي، سلمان دا ووېل او روان شو.

کوچوان ګاډي راګرځوله چې هغه درې ځوانان چې د جومات په مخه کې يې ليدلي وو په مخه کې ورته ودريدل او لاره يې ونيوه په هغوی کې هغه د لوړ قد خاوند ووېل : دا څوک ؤ؟

کوچوان ځواب ورکړ: نه يې پيژنم خو داسې ښکاري چې له بهر نه راغلی دی، د البسين لاره ورته نه وه معلومه د کومې شريفې کورنۍ سړی ښکاري ماته يې يو دينار راکړ.

: دی څوک لټوي؟

: ماته نه ده معلومه، لومړی يې راته ووېل چې د البسين جامع جومات ته مې

ورسوه، بیا یې وویل چې د جومات ترڅنګ یوه مدرسه ده ما هلته ښکته کړه، زه هلته د خپل یوه دوست پوښتنه کوم.

: ساده سړیه تاته معلومه نه ده چې په دې کوڅه کې د حامد بن زهره کور دی او نن د غرناطې هر غدار د هغه په لټه کې دی، ځه له دې ځایه زغله!

کوچوان اندېښمن شو اس ته یې متروکه ورکړه اوهغه درې ځوانان په کوڅه ورننوتل.

سلمان لږ وړاندې له یوه عمر خوړلي سړي نه پوښتنه کوله: ته په همدې کوڅه کې اوسیږې؟

: هوکې! وړاندې اوم کور زما دی.

: دا د حامد بن زهره کور دی؟

: هوکې!

: تاته معلومه ده چې د دې دروازه له کومه وخته راسې تړلې ده؟

: زه چې سهار له لمانځه راوګرځېدم نو دروازه یې بېرته وه، وروسته مې د حامد بن زهره د راتګ خبر واورید او په منده راغلم چې دلته پر دروازه کولپ، پروت و او ډېر خلك بهر ولاړ وو. زه د مدرسې د دروازې په لوری ولاړم هلته مې یې پوښتنه وکړه خو معلومه شوه چې مدرسه رخصت شوې ده، زما په ګومان به ساتونکي د مدرسې د دروازې له تړلو نه وروسته د ښار له خوا په دې کوڅه راوتلې وي.

سلمان وویل : زه له حامد بن زهره سره لیدل غواړم. ته د داسې چا درك راکولی شې چې د ده د اوسیدو ځای ورته معلوم وي؟

: ښاغلیه ما له ځو کسانو د هغه د هستوګنې د ځای پوښتنه کړې ده خو هیچا ته هم معلومه نه وه.

د اوږده قد خاوند چې له دوی نه لرې ولاړ ؤ، او خبرې یې اورېدې ور وړاندې شو ویې ویل:

که څه ضروري خبره وي زه درسره مرسته کولی شم زما باور دی چې دلته یو سړی ته به د هغه د هستوګنې ځای معلوم وي راځه!

: هغه چیرته دی؟

: د هغه کور ډېر لرې نه دی تاسو په ما پسې راځئ!

سلمان له هغه سره روان شو او پاتې ځوانان له شانه وریسې ورغلل، نژدې دوه

سوه گامه وړاندې بني خواته وګرځېد او بوې پراخې کوڅې ته ورننوتل د سلمان لاربښود ناڅاپه وپوښتل:

: ته له کومه ځایه راغلې یې؟

: له اندراش څخه!

: ته نن راغلې؟

: هوکې!

: د حامد بن زهره د راتګ نه هغه خبر شوی؟

: سلمان لږ پریشانه شو ځواب یې ورکړ:

زه تولې خبرې نشم درته ویلی، ستا د داد لپاره دومره عرض کول کافي بولم چې حامد بن زهره زه ډیر ښه پیژنم او زه هغه ته یو ضروري پیغام رسول غواړم.

: ویخښنی! زه پر تا شك نه کوم خو په دې ورځو کې موږ له داسې وضعې سره مخ یو چې یو ورور بل ته د لاس په ورکولو ویریږي.

: ماته معلومه ده اوس په خبرو وخت مه تیروه.

بل ځوان وویل : ولیده! دې سهي وایې موږ باید وخت ضایع نه کړو.

په کوڅې کې چې دوی بنی لوری ته وګرځېدل څو تنه یې ولیدل چې د مدرسې زده کوونکې معلومیدل یوه تن د حامد بن زهره د راتلو اعلان کاوه او خلك له شاوخوا کورونو راوتل او پر هغوی وربتولیدل. یوه تن د سلمان ملګری ولید چیغې یې کړې:

وګوري ولید را روان دی هغه ته به یې خامخا هستوګنځی معلوم وی، هغوی د سترګو په رپ کې پر ولید راتول شول، یوه تن تری وپوښتل:

تاته معلومه ده چې حامد بن زهره چیرته دی؟

: نه!

: ایا هغه رښتیا غرناطې ته راغلی دی؟

: تاسو په شعار ورکونکیو باید اعتماد وکړی، زما باور دی چې هغه د وینا لپاره جومات ته راشي تاسو به یې پخپلو سترګو ووینی، خو اوس که چاته د هغه د اوسیدو ځای معلوم وی هم نه یې درته ښیې، تاسو باید همدومره پوه شی چې اوس تر تاسو زیات د حکومت جاسوسان او غداران د هغه په باب په فکر کې دی. چې د هغه د راتلو په سبب د جګړې د بیا پیلیدو په ویره کې دی، موږ څو تنه غداران ولیدل چې د جومات شاوخوا ګرځیدل، کیدای شی له هغوی نه کوم یو

دلته هم وی، ځکه خو باید تاسو تر ماښامه صبر وکړی، نور زما وخت مه ضایع کوی زما ضروری کار دی، ولید وراندی ولاړ او خلك بوی او بلی خواته تیت شول، سلمان چی لږ پخوا د خپل لاربښود له پوښتنو نه پریشانی احساسوله بیرته لری شوه.

*****

لږ ځنډ وروسته هغوی یو زاړه کورته ننوتل چی د کور پرځای بوی مسافرخانی ته ورته ؤ، د درشل دننه د پراخه غولی دری لوریو ته وړی وړی کوټې وی.

سلمان هلته له یوه بوډا نوکر نه پرته چی د درشل نه بهر لمر ته پروت ؤ او ځړیده هیڅوك ونه لیدل.

: تاسو زه چیرته راوستم؟ سلمان له خپل لاربښودنه وپوښتل، ولید ځواب ورکړ: دا د شاگردانو هستوگنځای دی خو اوس هغوی ټول تللی دی د حامد بن زهره د وینا لپاره خلك خبروی.

: مگر تاسو زه ولی دلته راوستم؟

: تاسو لږ ځنډ د جمیل په کوټه کی استراحت وکړی. زه به اوس د هغه درك راپیدا کړم او تاته به راشم.

: جمیل څوك دی؟

: ښاغلیه! جمیل زما نوم دی راځه! یوه ځوان ځواب ورکړ.

سلمان ولید ته وکتل ویی ویل : گوره که ته د حامد بن زهره د ژوند په ارځښت پوهیږی نو وخت مه ضایع کوه، او ما زر تر زره هغه ته ور وله.

: ستا مطلب دا دی چی د هغه پرخلاف څه دسیسه په کار لویدلی ده؟

سلمان خفه شو ویی ویل : ما یو ځل درته وویل چی د هغه ژوند په خطر کی دی.

ولید وویل : که ته هغه ته دا ویل غواړی چی په غرناطه کی د غدارانو ډله د هغه د وینو تږی ده نو دا هغه ته نوی خبره نه ده، بیا هم زه هڅه کوم چی تا بی له ځنډه هغه ته ورسوم، ما چی د هغه د کوم دوست خبره کوله د هغه کور ډیر لری نه دی، که هغه د حامد بن زهره د هستوگنځی د درك راکولو ته چمتو شو نو زه به سمدستی هلته ورشم او که هغه ته د اعتماد وړ وبللی نو ور رسوم دی. امکان لری هغه پخپله دلته راشی، تاسو یوازی خپل نوم ماته ووایی.

: زما نوم سلمان دی، مگر که ستا په زړه کی څه شك وی هم ماته باید د دی

خبرې فرصت راکړي چې زه خپل برائت ورانډې کړم، او زه په غرناطه کې د حامد بن زهره نه پرته بل ګواه نشم وړاندې کولی.

: ګوره دغه بحث هيڅ ګټه نه لري، که تاسو نور وخت ضايع کول نه غواړې نو لږ څنډ صبر وکړی، وليد دا وويل او په بيړه بيرته وګرځېد او د سترګو په رپ کې تر درشل ووت، سلمان د انديښنې او بې وسی په حالت کې د هغه ملګرو ته کتل.

جميل خپل ملګرې ته وويل : اويس! ته د درشل دروازه بنده کړه او له بهر نه څوك دننه مه را پرېږده.

بيا يې سلمان ته مخ واړاوه: ښاغليه! د انديښنې هيڅ خبره نه ده، که حامد بن زهره تاسو پيژني نو ډير زر به مو ان شاء الله ورسره ملاقات وشي، راځې!

سلمان د مجبورې په حالت کې له هغه سره ولاړ جميل د انګړ نه تير شو او د يوې کوټې دروازه يې خلاصه کړه ورننوتل.

د کوټې دننه سامان ډير لږ و، پر مځکه يوه معمولي سطرنجي غوړيدلې وه، ښې لاس ته د ديوال ترڅنګ پر يوه کټ بستره غوړيدلې وه، پاس د ديوال په يوه تاخچه کې د ډيوې دودونو ديوال تور کړی ؤ، د چپرکټ ترڅنګ يوه وړوکې صندلې او منقل ايښې وو.

د کوټې په يوه ګونج کې يو د لرګې صندوق او د اوبو صراحي ترسترګو کيدل چې پاس پرې يوه ختينه پياله نسکوره وه، ښې لاس ته دروازې ته نژدې په يوه لويه الماری کې کتابونه ايښودل شوې وو، مخامخ په ديوال کې يوه وړوکې دريڅه وه.

تشريف راوړئ! جميل صندلۍ ته اشاره وکړه.

سلمان د تورې د راځړولو پرځای کمربند سست کړ او پر صندلي کيناست، جميل د هغه په مخکې پر چارپايي کيناست ويې ويل: کله چې زه لومړی ځل دې کوټې ته راننوتم داسې راته ښکاريده لکه کوم زندان ته چې راغلی وم، او زما باور دی چې ته به هم همدغسې احساسوې.

: هوکې! سلمان په بې پروايي ځواب ورکړ، ماته دا ودانۍ عجيبه غوندې ښکاري.

جميل وويل : د دې عمر تر سلو کالو زيات دی، رومبی دا يو وړوکی جيل ؤ، نژدې څلويښت کاله پخوا چې مرکزي جيل پراخه کړای شو حکومت دغه بيا په يوه

یهوذي سوداګر باندي وپلوره، هغه بیا سرای تري جوړ کړ، بیا هغه یهودي سوداګر مړ شو کونډې یې دغه سرای پر یوه مسلمان سوداګر باندي وپلوره، د جګړې په لومړیو شپو کې د هغه سوداګر زوی شهید شو او هغه خپل زیات جایداد نیمایي برخه د مدرسي د مستحقو زده کوونکو لپاره وقف کړه او پخپله «طنجي» ته ولاړ.

سلمان ظاهراً په ډیر غور د جمیل خبري اوریدي خو هغه د ودانی له تاریخ سره هیڅ مینه نه درلوده.

جمیل ناڅاپه اوچت شو وېی ویل : وبخښی ما له تانه د ډوډې په اړه پوښتنه ونه کړه، زما په ګومان دی تر اوسه پوري سبا ناري نه دي کړي زه یې همدا اوس درته راغواړم.

سلمان وویل : نه، نه ته زما د ډوډې غم مه کوه، زه د خپلي ذمه واري له سرته رسولو دمخه د لوږې هیڅ احساس نه کوم.

: د یوه سرتیري لومړي ذمه واري دا وي چي خپل ځواك او صحت پرځای وساتي، جمیل دا وویل او بهرته ووت. څو دقیقي وروسته چي بیرته راغی نو په لاس کې یې کوزه وه.

هغه کوزه په دهلیز کې کیښوده وېی ویل : راشه لاس دي ومینځه.

سلمان راپورته شو وړاندي ولاړ او یوه نوکر په پتنوس کې ډوډې راوړه، جمیل د هغه لاس پرې ومینځل وېی ویل:

ماته له بیرون نه د ډوډې راوړو اړتیا نه وه، شاګردانو چي د حامد بن زهره د راتلو خبر اوریدلی دی بهر ته وتلی دي او د هغوی ډوډې ځای په ځای پاتې ده.

نوکر پتنوس پر سطرنجي کیښود او بهر ته ووت او سلمان او د هغه کوربه بیا هم یو بل ته مخامخ کیناستل.

جمیل له پتنوس نه توکر لرې کړ وېی ویل : بسم الله کړی!

سلمان تري وپوښتل : تاسو یې نه خوري؟

: ما د یوه دوست په کور کې ډوډې خوړلی ده.

: بیا دي هغه ملګري راوغواړه!

: هغه هم خوړلی ده.

سلمان په خوراك بوخت شو، لا یې دوې ګولې تر کومې تیرې کړې وې چي په انګړ کې یې د چا د پښو غږ واورید څو دقیقي وروسته اویس په دروازه کې

ودرېد وېې وېل:

جمیله! بهر راووزه! د محلې څو ساده خلك د حویلې مخې ته راغونډ شوي دي، چا دا آوازه گده کړې ده چې حامد بن زهره دلته غلې شوی دی، هغوی دننه راتلو ته ینگار کوي، ما هغوی وپوهول چې دننه څوك نشته خو هغوی زما خبرې اورېدو ته نه دي چمتو، بنایی ته هغوی وپوهوې.

جمیل چې بهر ته وتلو ویې وېل ته راځه! او چې دواړه ووتل ناڅاپه اویس دروازه پورې کړه او له شانه یې زنځیر کړه.

سلمان وارخطا راپورته شو او دروازې ته یې منډه واخسته هغه د دروازې د خلاصولو له ناکامې هڅې نه وروسته چیغې کړې : اویسه! جمیله! دا تاسو څه کوی دروازه خلاصه کړی!

خو هغو هیڅ ځواب وانه ورېد، څو ځلې یې دروازې ته ډیکې ورکړې خو ټولې هڅې یې بې نتیجې وې، بهر دیوال ډېر پلن و، د دروازې چوکات او پلې دومره مزبوتې وې چې سلمان په زور ازمویلو کې هیڅ گټه نه لیده.

له بهر نه د اویس غږ واورېدل شو: بناغلیه! ته باید په زور د بهر راوتلو خیال پرېږدې، کله چې په ښار کې د حامد بن زهره کار پای ته ورسیږي نو تا به د یوې شیبې لځنډه پرته خوشې کړو.

سلمان چیغې کړې: احمقه! که د حکومت جاسوس او د حامد بن زهره دښمن نه وې نو زما خبره واوره!

: چې څومره دې زړه غواړي هومره کنځلې راته کوه خو هیڅ گټه نه لرې، موږ ته دا امر شوی چې په البسین کې به هر نا آشنا خپل دښمن گڼې، او تاسو موږ ته سر تر پایه نا آشنایاست.

امکان لري زموږ په زړه کې ستا له خبرو راپیدا شوي شکونه غلط وي او وروسته به پرې پښېمانه شو، خو اوس زموږ په مخکې له دې پرته بله مسأله نشته چې حامد بن زهره جومات ته ورسیږي. او اولس ته خپله وروستۍ وینا واوروي.

سلمان چیغې کړې: د خدای جل جلاله لپاره ولې. راوغواړې زه له هغه سره څه خبره کوم.

د ولید غږ اوچت شو : گوره تاسو به له ما سره په خبرو کې هم څه گټه ونه کړی. تاسو به په هر حال تر ماښام همدلته پراته یاست. موږ د حامد بن زهره د

راتگ اعلان څکه کاوه چې له دې پرته د خلکو راټولولو بله کومه لاره نه وه، که نه نو موږ په هغو زيانونو ښه پوهيږو چې هغه ته د اولس د غدارانو لخوا ورپېښيداى شي. غداران به خامخا پوره هڅه وکړي چې د ده غږ له کومې رلوژند وزي، په ښار کې داسې خلك لږ نه دي چې په لږ تمه د هغه د وژلو لپاره تيار شي خو که ته د حامد بن زهره خيرغوښتونکی يې او د ده د سلامتي په اړه درسره انديښنه ده نو ستا لپاره دا داډ کافي دی چې د هغه سربندوبان له خپلو ذمه واريو څخه غافل نه دي. موږ هسې موهوم خطر هم له پامه نه دی غورځولی.
داخبری مې د دې لپاره درته وکړې چې زه شخصاً ستا په باب دوه زړی يم. اوس درته په ادب عرض کوم چې په داډه زړه تر مابنام انتظار وکړه، زموږ او د ځان لپاره زياته بد مزگی مه پيدا کوه، چې کله وخت راشي تا به هغه ته وړاندی کړو.
وروستی خبره مې چې درته کوم يې دا ده چې تر مابنام د مخه ستا د دې کوټې نه هر ډول هڅې بې گټې دي. که ته د دروازې له چاکونو بهرته کتلی شي نو اته تنه وسله وال به وگورې ته به خامخا دانه خوښوی چې د دوی په لاس دې بې گناه وينې تو يې شي، خدای پامان.
سلمان په دردناکه لهجه وويل : وليده! د خدای جل جلاله لپاره زما يوه خبره واوره، زه د حامد بن زهره دوست يم د هغه زوی سعيد او نوکو يې جعفر ما پيژني، که له مابنام نه وړاندی له هغوی نه د کوم يوه سره ستا د خبرو فرصت برابر شو نو هغوی ته خامخا دومره ووايه چې پر هاشم اعتماد ونه کړي، هاشم د هغوی د کلی يو مشر دی.
زه د دې خبر وزکولو لپاره راغلی وم چې هغه له غدارانو سره ملگری شويدی. هغه په هيڅ صورت هم بايد حامد بن زهره ته نژدی ورنشي.
وليد وويل : د دې مطلب دا دی چې ته د «اندراش» پر ځای د دوی له کلی راغلی يې او ستا لومړی خبره غلطه وه، په هر صورت زه د دې خبری ذمه واری اخلم که ماته فرصت برابر شو ستا دا پيغام به ورسوم. تر کومه چې په هاشم پوری اړه لری تاسو بايد هيڅ انديښنه ونکړی، په غرناطه کی تر هغه خطرناك دښمنان شته، او ته د هغوی په اړه ما له خپلو ذمه واريو نه را ايساروی خدا ی پامان!
سلمان تر لږ ځنډه له دروازی نه د لری کيدونکو گامونو غږ اوريد او بيا يې سيکه کيناست.
لږ ځنډ وروسته د هغه دا حالت ؤ چې کله به جگ شود دروازی د يوی پلی له

چاکونو به ی ... نه د کتلو هڅه کوله او کله به یې د ناکرارۍ په حال کې قدم واهه، له دې ... څخه د وتلو لپاره د ده په ذهن کې ډېر تدبیرونه راغلل او که هغه پردې خبره ... درلودای چې دی به د ولید او د هغه د ملګرو له مرستې پرته حامد ومونډلی شي نو له دې کوټې څخه د وتلو لپاره بې له لوی څخه لوی خطر قبلولی شوای.

د توري، خنجر او تومانچې نه ... نه د باروتو بوږ کڅوړه له ده سره وه، او په دې هم پوهېده چې د دېوال په بود ... حه کې پر باروتو سوري جوړول ګران نه دي. په دې کې خو خامخا خطر ؤ مګر ... سمن فطرتاً بو نه وېرېدونکی انسان ؤ، هغه د ولید له دې ګواښ څخه ... ... مد چې بهر ته له راوتلو سره سم به د غشو په باران د ده هرکلی وشي.

د هغه ذهني کيفيت ... سي و چې کله به یې د یوې خطرناکې ارادې سره وینې په رګونو کې تودې شوی ... او بیا به ناڅاپه د ده د پرېکړې قوت ځواب ورکړ. ده به له خپل زړه څخه پوښتل ... یا د حامد بن زهره په اړه د ولید او د هغه د ملګرو احساسات زما له احساساتو څخه توپیر لري؟ ... هغوی د احتیاط سبب دا ندي چې په هر صورت یو ناپېژندوی یم. او دغه حس ... له داسې حالاتو سره لاس او ګرېوان دی چې له خپل سیوري څخه هم وېرېږي که زه د دوی پرځای وای نو ایا زما چلن به د دوی سره توپیر درلود؟

او بیا به سلمان داسې احساسوله چې ولید یې په مخکې ولاړ دی او ورته وایي:

وروره! زموږ له تا سره هیڅ دښمني نشته، موږ یوازې خپل مسئولیت ترسره کوو، او تا دا ولې ګڼلې چې له تا پرته بل څوک نه : حامد بن زهره ژوند ګران نه دی؟

ستا په څېر د غرناطې په زرګونو تنه د هغه ... لټه کې دي، په هغوی کې آزادي غوښتونکي هم دي او غداران هم، له موږ سره د دې تولو د پېژندلو فرصت نشته، موږ یوازې دومره پوهېږو چې حامد بن زهره د قوم د ضمیر وروستی غږ دی، او د قوم مجرمان د هغه د وینو تږي دي. زموږ د اخلاص او د مسئولیت د احساس تر دې لوی بل ثبوت څه کېدای شي چې هغوی لا تر اوسه د ده ځای ونه مونډلی شو.

د سلمان ذهني خفګان ورو ورو لرې کېده او نږدې بو ... سهال وروسته هغه په

بستره غحیدلی ؤ او د ډاډ احساس یی کاوه چی ده د خپل عقل او توان په اندازه خپل مسئولیت ترسره کړی دی. له دی زیات د ده له وسه وتلی خبره وه، او بیا لږ ځنډ وروسته خوب ورغی.

پیغام

د البسین په جومات کی د حامد بن زهره غږ وکړنګیده:

: د اولس بچیانو! که د غفلت له خوبه ستاسو د راویښولو او له دی هدیری څخه ستاسو د راپورته کولو لپاره زما چیغو ته اړتیاوی نو زه د دی وروستی ذمه واری د ترسره کولو پوره هڅه کوم. ستاسو د آزادی د مړ ژواندو ډیوو لپاره نن وینی ته اړتیا ده، خو یو بوډا او کمزوری سړی تاسو ته له اوښکو پرته څه نشی درکولی، او یوازی د یوه تن اوښکی د یوه اولس د ګناهونو کفاره نشی کیدای.

په دی نړۍ کی د کومی سیاسی اشتباه جبران ممکن دی، بایللی جګړی له سره ګټل کیدای شی. ویجاړی کلاګانی بیرته جوړیدای شی. په تیارو شپو کی سرګردانه قافلی د سهار په رڼا کی خپلی لاری موندلای شی؛ خو یوه تولنیزه ګناه داسی هم ده چی هیڅ کفاره نه لری، او د لار ورکو قافلو لپاره یوه داسی شپه هم شته چی هیڅ سهار نه لری.

د غرناطی اولسه ! زه تاسو د هغی وروستی ګناه څخه را ایسارول غواړم چی له هغی وروسته د اولسونو پر مخ د رحم او کرم دروازی تړل کیږی.

زه تاسو د هغی توری شپی له هیبتونو خبرول غواړم چی هیڅ پای نه لری.

د یوه اولس وروستی ګناه دا وی چی هغوی د ظلم پرخلاف د جګړی او مقابلی له حق څخه لاس واخلی، او له بده مرغه ستاسو مشران اوس په دی ګناه ککړ شوی دی.

هغوی د خدای جل جلاله د رحمت دروازی د تل لپاره پر تاسو تړلی دی. هغوی راتلونکی تولی هیلی زبندی کړی دی. هغوی هغه ذهنی او خلاقی حصار مات کړی دی چی بی وسه او مظلومو خلکو ته د پناه وروستی مقام وی.

که د دی ګناه سزا ستاسو تر موجوده نسل پوری محدوده وای نو زه به دومره

اندیښمن نه وای خو ستاسو واکمنو هغه ټولې ډیوې مړې کړې دي چې ستاسو راتلونکو نسلونو ته د سلامتی لاره وربنودلای شي.

په یاد ولرئ! کله چې دوی د غـوناطې راتلونکی، سـتـاسـو آزادي او بقـا دښمنانو ته وسپاري نو ستاسو د دردونو او مصیبونو نه ختمیدونکی شپه به پیل شي. زما اروا د هغې شپې د تیاروله تصور نه په لړزه شي.

دوسـتـانو ! مـاته پر هغـه ټرون د څـه ویلو ضـرورت نشتـه چې تاسـو یې د راتلونکی د امن او خوبنې ضـمانت ګڼې، دا د هغې بلا د څیری ښکلی پرده ده چې وینې زبیښونکی لاس یې ستاسو تر شاه رګونو پورې رسیدلی دی.

کـه تاسـو دا ګڼې چې د پسـونو په څیر بـه د لیـوانو په څنګ کې هوسـېږ ژوند وکړې نو زما له تاسو سره د خبرو هیڅ اړتیا نشتـه، خو کـه د انسانیت له تیرو پیښو څخه څه درس اخستلی شي نوزه به په وار وار وایم چې تاسـو د هغـه دوزخ دروازې ټکوی چې د بې لارې او ذلت وروستې پړاو دی. له مـا سـره بوازې د دې خبرې اندیښنه نه‌ده چې تاسو به د هغه دوزخ په اور کې خوړین شی بلکې زه وینم چې سـتـاسـو راتلونکی نسلونه به هم کلونه بلکې تر پیـړیو پورې د دې دوزخ خاشاک وی.

تاسـو یوازې د ژوندی پاتې کیـدو لپاره د دښمن پر غـلامی منلو راضی شوی یاست، خو ستاسـو زامن او لمسیان به په لاسو کې د غلامی پرکړیو پرویاړ برسیره له خپلو بادارانو څخه د ژوندی پاتی کیدو حق نه شي ترلاسه کولی.

زمـا سـره یوازې دا اندیښنه نه ده چې تاسـو به په ډیره بده غلامی مجبور کړی بلکې دا وینم چې تاسـو به دخپلو ارواو او بدن له ټولو آزادیو څخـه په محـرومی برسیره هم د ژوندی پاتې کیدو حق دار نه شي ګڼل کیدای.

تاسـو د قـسطلې او ارغـون د سرتیـرو ظلم لیدلی دی خو تر اوسـه پورې مـو د کلیسا د پادریانو بی رحمی نه ده لیدلې. تاسو د احتسـاب د اداری هغه شکنجه ځایونه نه دي لیدلی چې په اوسپنیزو شکنجو کې راګیـر انسانان په نه کړیو کـ‌ هونو اعتراف ـ محـور وي. ت ـ : اور په سکروټو د ډاډه شویو خلکو کریږی ـ .ن اوریدلی خو . : هر څه . ـ

په غونډه کې څو ـ حـاسانی ـ ـ او چیغه یې وکړه : ابو عبدالله غدار دی! ـ القاسم د دښمن جاسوس دی. ، بیا د جومات له هر ګوټ نه د هغوی پرخلاف نوری چیغې راپورته شوی. له څو شیبو سکوت وروسته د حامد بن زهره غږ بیا

اوچت شو:

زماعزیزانو! ستاسی چیغی هغوی سمی لاری ته نشی رااړولای، هغوی د امن په لټون پسی د هدیری دروازی ټکوی، د هغوی جګړی د خپل اقتدار لپاره دی، ابو عبدالله خپل زړه ته په دی دوکه ورکولی شی چی ده ته به د خپل خیانت انعام ورکړل شی. د هغه وزیر او نور چارواکی هم په دی ځان تیر ایستنه مبتلا کیدای شی چی د بادارانو بدلون د دوی پر راتلونکی اغیزه نه کوی. او دوی به له ابو عبدالله څخه وروسته د فردیناند خدمتګاران وی او د خپل سر او مال ساتنه به وکړی. او ښایی ځینی د دین هغه مفتیان چی د خپلو بد عمله او نا اهله چارواکو د هیلو په چوکاټ کی د دین د احکامو په اچولو عادت شوی دی، همدا فکر وکړی چی د زمانی نوی حالات د الهی احکامو د نوی تعبیر، غوښتنه کوی، اوس به دوی د ابو عبدالله پر ځای د فردیناند د چپنی ښکلول د وضعی سره سم ګڼی. خو ستاسو جګړه د خپلی بقا او آزادی جګړه ده، دا هغه انسانی مسئولیت دی چی د تیښتی هره لاره یی پر بشپړه بربادی پای ته رسیږی.

که تاسو د انسانیت د لوړو هدفونو څخه مخ واړاوه، که تاسو له اسلام نه کاږه شوی نو یوازی د حیواناتو په څیر د ژوندی پاتی کیدو لپاره هم باید له هغو ځناورو سره جګړه وکړی چی ستاسو د وینو له څښلو، د غوښو له شکولو او د هډوکو له شپیللو څخه وراندی دا ډاډ ترلاسه کول غواړی چی تاسو بشپړ د دوی په منګولو کی ایسار شوی یاست، او ستاسو په زړونو کی هغه حیوانی شعور هم نه دی پاتی شوی چی کمزوری وزی هم ښکرغورځولو ته اړی کړی.

غرناطه د اندلس د مسلمانانو وروستی مورچل دی، دا هغو مجبورو او تر جبر لاندی انسانانو ته هم وروستی د امید، ځای دی چی په قرطبه، بلنسیه، اشبیلیه، طلیطله او د شمال په نورو سیمو کی یوازی په دی اسره ژوند کوی چی له دی ځایه به کوم مجاهد میړه راښکاره شی او د هغه د ارادی او عزم په رڼا کی به د غلامی تیاری لری شی.

خو چی کله دښمن ستاسو پردی وروستی مورچل او پناه ځای هم برلاسي شی. نو د اندلس په ساره او اوږدو کی به د هغو لکونو انسانانو لپاره هیڅ د پناه ځای نه وی.

تاسو پر دی خبره باید خوښ نه شی چی د ترون شرطونه نرم دی. او د آزادی له معاملی وروسته به تاسو د خپلی شانداری ښکلی، مال او دولت ، ځمکی او

کښېنتو نه وزغوري.

په ياد ولرئ!

کله چې دښمن پردي ډاډه شو چې ستاسو د ځواك او زور ټول بوټي وچ شول، ستاسو د هيلو ټولې ډيوې مړې شوې او ستاسو ارواوې نورې د کوم ظلم پرخلاف بغاوت نشي کولی نو بيا به دی بلا ته د مکر او فريب تر پردو لاندې دخپلې څيرې د پټولو اړتيا نه وي.

بيا به تاسو د وحشت او ځناورتوب هغه سيلاو وګوري چې د ځمکې پر مخ به تر اوسه پورې کوم شوم نه وي ليدلی. د دغه ترون د ښکليو الفاظو معنی به بدله شي، هغه وخت به تاسو دا احساس کړي چې د ظلم او وحشت د اور په سکروټو مو د امن د ګلانو ګومان کړی ؤ او ځولی مو ترې ډکې کړې وې.

زما يوازې پردې انديښنه نه ده چې ستاسو مدرسې به وتړل شي، ستاسو کتابتونونه به وسوځول شي، او جوماتونه به مو په کليساګانو بدل شي، بلکې زه خو دا وينم چې د مرګ او تباهي د لارې هر نوی پړاو به مو له پخوانی څخه ډير زيات تياره وي.

بيا به د راتلونکي تاريخ ليکونکي ستاسو د ويجاړو شويو ښارونو د کنډوالو په ليدو وايي چې دا کنډوالې د هغه بد مرغه اولس يادګار دی چې د اسمان تر څنډو د عروج څخه وروسته يې د ذلت او پستۍ لاره غوره کړې وه.

دا د هغه قافلې وروستی پړاو دی چې لارښوونکو يې پر خپلو سترګو پټۍ تړلې وې. دا د هغه قوم هديره ده چې په خپلو لاسو يې خپلې مړې خپه کړې وې.

زما دوستانو! له مانه دا پوښتنه په وار وار شويده چې ما د سمندر نه پورې غاړې ورونو څخه څه پيغام راوړی دی. زما ځواب دا دی چې که د غرناطې اولس د عزت لاره غوره کول غواړي او د الله تعالی له رحمت څخه مايوسه نه وي نو زه دا تسلي ورکولی شم چې د اسلامي نړۍ ټولې خواخوږې به له دوی سره وي. که تاسو د دين په حصار کې پناه واخستله او نړۍ ته مو دا ثابته کړه چې په اندلس کې د کفر او اسلام وروستۍ جګړه پيل شوې ده او تاسو به د فتحې او يا شهادت نه پرته بله لاره نه غوره کوئ نو تاسو به بې ملاتړه او مرستندويه پاتې نه شئ.

مسلمانان به ستاسو ملاتړ خپله فريضه وبولي يوازې افريقايان نه بلکې د ترکانو هغه ستره پاچاهي به هم ستاسو تر شا دريږي چې د بيرغ سيوری يې د دجلې او فرات له سيندونو څخه د دانيوب تر سينده پورې غځيدلی دی. که تاسو

د خپلو قربانيو او خپلونه ماتيدونکو ارادو په سبب د غرناطې د آزادۍ جګړه د کفر او اسلام معرکه ثابته کړای شوه نو د روم له سمندرګي څخه به د اندلس ساحل ته د ترکانو د سمندري بيړيو په رارسيدو کې هيڅ ځنډ ونه شي.

خو که تاسو مايوس او نا اميده شوئ او يا مو داسې وګڼله چې د نورو مرستنه ستاسو د خپل قوت بدله کيدای شي نو هيڅوك به هم ستاسو مرستې ته رانشي.

تاسو که د بيرون مسلمانانو ته دننه لاره ورښيي نو لومړی د خپلو وينو ډيوی بلې کړئ، خو که تاسو د مرګ په خوب ويده شوئ نو هغوئ به پر تاسو په دې هديره کې غړونه کړي.

په دې وخت کې يو سړي جګ شو ويې ويل : ښاغليه! زه ستا هره خبره منم، خو که يې تاسو ګستاخي نه بولې نو دا پوښتنه کوم چې تاسو د هغو بنديانو په اړه څه فکر کړی دی؟

د جومات له هر ګوټ څخه د پاريدليو خلکو غږونه را اوچت شول : کينه! چوپ شه! دی وياسې، دا د حکومت جاسوس دی، حامد بن زهره دواړه لاسونه اوچت کړل او په لوړ غږ يې چيغه کړه:

ښاغليو! تاسو مه راپاڅيږئ، زه د ده پوښتنې ته ځواب ورکولای شم، تر اوسه ما خپلې خبرې پای ته نه دي رسولي. خلکو يو د بل د چوپولو هڅه کوله.

حامد بن زهره لږ ځنډ چوپ ؤ او بيا يې پوښتونکي ته مخ واړاوه:

زما وروره! دا پوښتنه واقعاً ډېره مهمه ده، او زه يې د ځواب نه ډډه نه کوم. خو زما سره تر دې ډېر مهم يو بل سوال دی، او هغه دا چې هغو کسانو چې د دښمن د خوښې ترلاسه کولو په خاطر بنديان سينتافي ته واستول هغوی د قوم په اړه څه فکر کړی ؤ؟

زه هغه زلمي نه تورن کوم چې ستاسو تش په نامه واکمنو او لاړښوونکو د يوې شرموونکې پيښې د بشپړيدو په خاطر دښمن ته ورسپارلي دي. هغوی ته يې دا دوکه ورکړې ده چې که تاسو څه موده د دښمن په لاس کې يرغمل پاتې کيدل ومنئ نو هغوی به ډاډه شي او ستاسو اولس به د تيارۍ فرصت ترلاسه کړي.

اوس ستاسو په ذهن کې دا خبره اچوي چې که تاسو ولا ايزی ځان وژنې ته چمتو نه شئ او بيرته مو جګړه پيل کړه نو ستاسو هغه ورونه به بيرته رانشي خو موږ به دغه دسيسه بريالۍ کيدو ته پرې نږدو.

دوستانو! هغه څلور سوه تنه ځوانان د غرناطې د پوځ د ژوند اړواوه. خو د

هغوی بیرته راوستل د هغوی له وسه وتلی ده، اوس یوازی ستاسو همت او اراده او ستاسو عزیمت هغوی بیرته راوستلای شی. اوس تاسو باید عملی ثبوت وړاندی کړی چی د اندلس پر خاوره د آزادی د ژوند حق لری. او که مــو د پســونو لاره غوره کړه نو وینی څښونکی لیوان به مو ووژنی.

زما هیوادوالو! د اوربند د تړون کوم شرطونه چی ماته معلوم شوی دی، د هغو له مخی د وسلی ایښودلو او یا د جګړی د بیا پیلولو د پریکړی لپاره او یا ورځی مهلت ایښودل شوی دی، خو دا یوه دوکه وه، کومو غدارانو چی خپله راتلونکی له فردیننډ سره تړلی ده هغوی دا ډاډ ورکړی ؤ چی د اویا ورځو له پوره کیدو څخه د مخه به داسی وضعه جوړه کړی چی د اولس په زړونو کی به د جګړی حوصله پاتی نه شی.

ماته معلومه شوی ده چی د اولس غداران اوس په الحمرا کی راټول شوی دی، له هغوی نه دا لری نه ده چی نا څاپه دښمن ته د ښار دروازی خلاصی کړی، او تاسو ته باید دا معلومه وی چی تاسو غلامان شوی یاست. ځکه خو تاسو باید د دوی له دسیسو څخه یوه شیبه هم غافل پاتی نشی.

زه همدا نن غرناطی ته رارسیدلی یم، ماته د هغو خلکو د مشورو ضرورت دی چی په جنګی امورو تر مابنه پوهیږی. د حال او راتلونکی له خطر څخه ستاسو خبرول زما لومړنی ذمه واری وه او تاسو شاهدان یاست چی ما د خپل توان او استعداد سره سم خپله ذمه واری تر سره کړه.

د خبرو په پای کی حامد بن زهره لاس په دعا اوچت کړل بیا د البسین خطیب جګ شو ویی ویل:

ښاغلیو! اوس د ښار مشران په یوه ځای کی را غونډ شوی دی او ستاسو د عالیقدر لارښود انتظار کوی ځکه خو حامد بن زهره رخصت درڅخه غواړی، زه له تاسو څخه غواړم چی ده ته لاره ورکړی او له شانه مه وریسی زغلی، یوازی څو تنه ملګری به یی ورسره ولاړ شی، د جومات نه بهر هم د ده د ساتنی لپاره کسان شته، اوس د ماسختن لمانځه وخت دی تاسو ډاډه پر خپلو خپلو ځایونو کښینی.

لږ څنډ وروسته حامد بن زهره له جومات څخه ووت او په یوه بګی کی سپور شو.

* * * * *

سلمان چی له خوبه را ویښ شو په کوټه کی تیاره خپره وه، هغه په بیړه جګ

شو د کوټې دوره په لوري ولاړ، او له درزونو څخه یې بهر ته وکتل، خو په انګړ کې هم تیاره وه، له یوه لوري د خلکو غږونه راتلل خو سلمان یې خبرې نه شوای اوریدای. لږ ځنډ وروسته هغوی په څه خبره په کړس کړس خندل، د سلمان لږ او ډیره پاته اندیښنه هم لرې شوه، په ډاډه زړه یې دیوال ته تکیه وکړه او کیناست، د ورځې په حالاتو یې فکر کاوه او ذهن ته یې ډول ډول خیالونه راغلل:

آیا دا امکان لري چې عاتکې کوم سړی لیدلی ؤ هغه د دې د پلار د وژونکې سره په څیره کې ورته وي او عاتکې د کومې فرضي اندیښنې په سبب زه په پریشانۍ کې غورځولی وم؟

که زه حامد بن زهره ته ور رسیدلی وای هم دا څه ور ممکنه وه چې ما د یوې نجلۍ پیغام ور رسولی وای او د یوې داسې فریضې څخه مې ایسار کړی وای چې د هغې لپاره هغه هر ډول خطر قبلولو ته تیار ؤ؟

ولید رښتیا وویل : په غرناطه کې د حامد بن زهره سر ښندونکو او ملاتړ کوونکو څخه د قوم د غدرانو هیڅ خبره پټه نه وه، د هغوی ترتیبات دومره بشپړ وو چې که ما د عاتکې پیغام ورسولی وای هم د نورو ترتیباتو نیولو ضرورت نه ؤ، ما تر دې زیات نور څه کولی شوای؟ بنایي په دې کې څه غوره والی وي چې هغوی زه یو شکمن سړی وګڼلم او دلته یې بندي کړم.

بیا هغه په تصور کې له عاتکې سره خبرې کولې:

ناپوهې نجلۍ! تا هسې زه پریشانه کړم، تا دا ولې ګڼلې وه چې هغه حق پال چې په غرناطه کې د قوم غدارانو ته چیلنج ورکوي او د فردیناند پر خلاف د جهاد د اعلان حوصله لري ستا د کاکا کسیسې څخه به وویریږي او خپله لاره به بدله کړي؟

دده پوره باور ؤ چې ولید به د ده پیغام حامد بن زهره ته رسولی وي. او هغه چې له جومات څخه وزګار شي یا به پخپله دلته راشي او یا به ما ور وغواړي.

تر یو ساعت پورې نور انتظار څخه وروسته هغه بله ناکراري احساس کړه:

آیا دا امکان لري چې ولید زما د پیغام رسول ضروري نه وي بللي او هغه چې له وینا څخه وزګار شوی وي له غرناطې څخه وتلی وي. او بیا هغو غدارانو چې په غرناطه کې یې له څه ټکر څخه ویره احساسوله په لاره کې د هغه د دړولو هڅه کړې وي؟

نه نه! داسې نشي کیدای! داسې باید ونشي، دغه بدمرغه اولس حامد بن زهره

ته اړتیا لري. هغه بایدژوندی واوسی.

بیا یې په انګړ کې د بوټونو غږ واورید، او لږ ځنډ وروسته چا دروازه خلاصه کړه، سلمان جې بهر ته ورووت، د غوسی پرځای یې په ګیله منه لهجه وویل: تاسو ظالمان هم یاست او ساده ګان هم.

په ځواب کې د جعفر غږ اوچت شو: ښاغلیه زه جعفر یم، او زما باور نه کیده چې ته به غرناطې نه را رسیدلی وې، د جعفر په لیدو د سلمان ټوله غوسه سړه شوه، هغه زر ور وړاندې شو تر مټ یې ونیو او له نورو پنځو کسانو څخه یې یوې ګوښې ته کړ په ټیټ غږ یې تری وپوښتل:

هغه به په خیریت وي؟

هوکې د الله احسان دی، زه افسوس کوم چې تا یې وینا وانه وریدله، که ماته دمخه احوال راغلی وای نو دلته به راتلم او راسره بیولی مې، ولید هغه وخت سعید ته ستا خبره وکړه چې موږ له جومات څخه راوتلو. سعید پر دې ډیر خفه ؤ چې ته غرناطې ته راغلی یې، که له خپل پلار سره د هغه موجودیت ضروري نه وای نو سمدستي به دلته راتلو. اوس هغه پر ما ټینګار کړی دی چې ولید دوی ته دې ورسوم او سهار وختي له تا سره کلي ته روان شم. ولید دا غوښتنه هم کړې ده چې زه د ده له خوا له تانه بخښنه وغواړم.

: هغه چیرته دی؟

: هغه هم له هغوی سره په بګۍ کې سپور شو.

: هغوی چیرته ولاړل؟

: د کوم دوست کره ولاړل خو اوس ستا لیدل ورسره ممکن نه دی. هلته د غرناطې د مشرانو غونډه ده او هغه به تر ډیره مشغول وي. سعید ویل چې د پلار جان اندیښمن کول ضروري نه دي. هغه چې وزګار شي پخپله به درته راشي، راځه چې زه تا د ولید دوی کره ورسوم،

زه بل لور ته روانیږم.

ستا آس چیرته دی؟

. ما خپل آس د جنوبي دروازې څخه لږ لرې په یوه سرای کې پریښې دی. د سرای د خاوند نوم عبدالمنان دی، هغه به زما انتظار کوي.

جعفر وویل : زه عبدالمنان پیژنم، هغه یو مخلص سړی دی، تا که د هغه سرای ته په رسیدو ویلی وای چې د حامد بن زهره دوست یم نو دومره له پریشانیو سره

به نه وي مخ شوي. هغه تا ته دا ډاډ درکولی شوای چي هغه ته په غرناطه کي هيڅ خطر نشته، اوس راځه چي تا د وليد کور ته ورسوم، بيا به دي په اس پسي څوك واستوم.

سلمان وويل : كه تاسو عبدالمنان اعتمادي بولی نو ايا دا غوره نه ده چي زه هم سرای ته ولاړ شم او هلته د حامد د هدايت انتظار وکړم. که ماته د بيرته ستنيدو اجازه شوه نو چي سهار شو له همغه ځايه به ولاړ شم، اوگوره ستا خو پوره باور دی چي په غرناطه کي حامد بن زهره ته څه خطر نشته؟

جعفر ځواب ورکړ: که تا د هغه له وينا وروسته د خلکو احساسات او جوش ليدلی وای نو د دي پوښتني ضرورت به دي نه ؤ احساس کړی. اوس د ښار داسي وضعه ده چي که يوازي څوك پر سرك روان وي هم غداران به د حملي جرئت پري ونکړی. خو زما دا گومان دی چي هغه به په غرناطه کي ډير پاتي نه شي. خو تا دا ونه ويل چي ته د هغه د هدايت پرخلاف دلته ولي راغلی او د هاشم په اړه تا ته څه وړ معلومه شوه چي هغه کوم خطرناکه لوبه لوبوی؟ سلمان لنډه کيسه ورته تيره کړه، جعفر له لږ چورت وروسته وويل:

: موږ چي دلته راغلو هاشم مو نه دی ليدلی، که هغه غرناطي ته راغلی وای نو د حامد بن زهره تلاش به يی خامخا کاوه، بيا دا خبره هم زما ذهن ته رانه غله چي کله حامد بن زهره غرناطي ته د تلو اراده ظاهره کړه هغه په وار وار ورته ويل چي اوس دی د تلواراده وځنډوه، که هغه له غدارانو سره ملگری شوی وای نو د هغه د ژوند او سلامتيا په اړه دومره انديښمن ولي ؤ؟ زما په گومان دا ټولي خبري د عاتکي هسي تشويش او وهم دی. که د هغي انديښني رښتيا وي هم موږ ته د ډير تشويش ضرورت نشته، نن د اولس هر غدار د حامد بن زهره د وينو تږی دی که هاشم هم له هغوی سره ملگری شوی وی نو څه فرق نه کوی؟

حامد بن زهره په غرناطه کي خپل مسئوليت سرته رسولی کله چي هغه د جنوب په لور وخوځيږی نو قبايل به ورسره وی.

سلمان وويل : ماته معلومه ده چي هغه به د ځان د خطر په اړه انديښنه ونه کړی خو ما له عاتکي سره وعده کړی ده چي زه به يی پيغام ور ورسوم. اوس که تاله هغه سره ونه ليدای شوای لږ تر لږه سعيد ته دا خبره ور ورسوه.

جعفر ځواب ورکړ: ته ډاډه اوسه زما له لوری به هيڅ تنبلي ونه شي. سعيد په وار وار پر دی ټينگار کاوه چي دلته بايد څوك ونه پوهيږی چي ته څوك يی په

غرناطه کی له حامد بن زهره څخه ستا لری ساتل هم په همدی خاطر دی. ستا په زړه کی داسی تیره نه شی چی هغه اوس له کومو خلکو سره ګوری نو تر تا زیات ارځښت ورکوی، ولید هم په خپلو کړو وړو ډیر خفه او پښیمانه ؤ او له تاسو څخه یی بخښنه غوښته.

: ولید خپله ذمه واری پوره کړی او زما له هغه څخه هیڅ ګیله نشته، خو زه له تانه یوه ژمنه غواړم.

: وفرمایی!

که حامد بن زهره ناڅاپه له غرناطی څخه د وتلو اراده وکړه نو ماته خامخا خبر راکړه، زه غواړم چی هغه خپل کور او یا کوم بل خوندی ځای ته نه وی رسیدلی ورسره وم.

: زه دا وعده کوم.

: زه به دی انتظار کوم

*****

لږ څنډ وروسته سلمان له دوو ځلمیانو سره د سرای په لور روان ؤ. له تنګی کوڅی څخه ووتل او په پراخ سرك ځای ځای دوی د هغو خلکو ډلی لیدلی چی د ابو عبدالله او ابو القاسم پر خلاف یی چیغی وهلی. له خپلو ملګرو څخه یی چی پوښتنه وکړه ورته معلومه شوه چی د غرناطی اولس د غدارانو پرخلاف د مظاهری لپاره د الحمرا په مخکی راټولیږی. سرای ته نژدی یی په یوه پراخ چوك کی ډیره لویه غونډه ولیده، ده خپلو ملګرو ته وویل : نور تا سو زحمت مه باسی، ماته لاره معلومه ده.

څو دقیقی وروسته چی دی د سرای پر درشل ورننوت عثمان دننه ولاړ و، هغه ده ته هر کلی ووایه او ویی ویل : ښاغلیه زه ستا په انتظار وم، د سرای مالك هم ستا په باب زیات په اندیښنه کی ؤ. هغه ماته دا حکم کړی چی ستاسو تر راتلو په دروازه کی ودریږم.

: هغه چیرته دی؟

: هغه د حامد بن زهره خبرو اوریدو ته البسین ته تللی ؤ او اوس ښایی په کوم جلوس کی شامل شوی وی الحمرا ته به تللی وی، هغه ښایی هلته ډیر ځنډونه. کړی که ماته معلوم وای چی ته دومره ناوخته راځی زه به هم خامخا البسین ته تللی وم، ته د وینا له اوریدو وروسته راغلی؟

: نه! افسوس چي ما د هغه وينا وانه وريدای شوه!

: راځه، ته به شپه همدلته تيروی که نه؟

سلمان له هغه سره روان شو ويې ويل : کيدای شي زه شپه همدلته تيره کړم خو تر اوسه پوری مي دا پريکړه نه ده کړي، زه د يوه ملگري په انتظار يم، کله چي هغه راشي زه به يې په مشورو عمل کوم.

هغه بهر د درشل نه تير شو او انگړ ته ورننوت عثمان يوه نوکر ته غږ وکړ: ته د ميلمه لاسونه ومينځه پاس يې بوزه زه ډوډی ورته راوړم.

سلمان وويل : د ډوډی ارتيا نشته، يوازی د اوداسه لپاره اوبه راوړه.

عثمان وويل : بناغليه : د سرای مالك ستا لپاره په کور کي د ډوډی تيارولو امر کړی ؤ، تاسو لږ خامخا وخوری که نه نو هغه به هم خفه شي او د کور نور غړی به يې هم، تاسو اودس او لمونځ وکړی وروسته به زه ډوډی درته راوړم، راشه زه غلسخانه دروښيم.

*****

د پاسنی پور هغه کوټه چي سلمان پکی ؤ د درشل د لويی دروازی پر سر وه چي يوه دريڅه يې بهر سرك لوری ته خلاصيدله. عثمان ده ته يوه ښکلی قالينه وغوړوله او بهر ته ولاړ.

سلمان چي لمانځه ته اوچت شو نو د کړکی نه يې لږ لږ ځند وروسته د اسونو د پښو ترپهار اوريده، وروسته بيا چي دی له لمانځه نه وزگار شو نو د سرك له لوری يې د ځو تنو غږونه واوريدل، ورجگ شو کړکی يې خلاصه کړه او لاندی يې وکتل، ځو کسان د سرك په يوه او بله خوا ولاړ وو او خبری يې کولی. يوه تن وويل:

وروره هغه غدار ؤ، او زما باور دی چي هغه ښار پريښود او بهر ته تښتی، وگوره هغه نيغ دروازی لوری ته روان دی.

دوهم تن وويل : وروره! غداران له ځو ورځو راسی له کورونو د وتلو جرئت نشي کولی. امکان لری هغه د حامد بن زهرة ملگری وی او د څه کار لپاره يې استولی وی.

دريم وويل : د حامد بن زهرة ملگری دومره بې غيرته نه دی چي د غرناطی پر سرکونو هم پر حيدو ځبرو پردی ... حيری کړی ... دا کله کيدای شي چي د شپی په مهال د درو ... ساتونکی دروازه ورته خلاصه کړی.

څلورم وویل : نن د حامد بن زهره د یوه وړوکي خدمتګار لپاره هم څوك دروازه نشي ترلی، پهره دارانو ته دا معلومه ده چې نور وضعه بدله شوې ده، که هغوی غداران وای نو هغوی له دې دروازې څخه د وتلو پر ځای باید سینتهافي ته تللي وای، ځکه چې هغوی ته یوازې فردیناند پناه ورکولی شي.
بیا یو بل غږ واوریدل شو: وروره! تاسو هسې وخت تیروی راځئ الحمرا لوری ته ور شو. راځئ!!
*****
سلمان دریڅه بنده کړه او پر کرسۍ کیناست، عثمان دروازه وټکوله او بیا کوټې ته ور ننوت او بیا یې د ډوډۍ پتنوس د هغه په مخ کې په یوه وړوکي میز کیښود.
سلمان وپوښتل : عثمانه! تا په سړك څو تنه سپاره ولیدل؟
: هوکې! ما له سرای نه د وتلو په وخت کې درې ډلې ولیدې چې ټول شمیر یې د شلو تنو په شاوخوا کې ؤ هغوی ټولو پر مخونو نقابونه غوړولي وو. که شپه نه وای نو ما به په هغوی کې کوم یوله اس څخه خامخا پیژندلی وای، ما ستا له راتګ څخه لږ وړاندې هم اته تنه سپاره ولیدل چې د ښار د دروازې په لور روان وو.
: آیا دا امکان لري چې هغوی په څه کار پسې وتلي وي او پهره دارانو دروازه ورته خلاصه کړې وي؟
عثمان ځواب ورکړ : ماته هم دا خبره عجیبه ښکاري... د شپې له خوا یوازې هغو خلکو ته دروازه خلاصیږي چې له کوم افسر سره یې شخصي اړیکي وي، خو نن هغوی د ورځې هم دروازه بنده کړې ده.
که په لاره کې زموږ لیده کاته نه وای شوی او تاسو د سرای مالك ته زما په باب یادونه نه وای کړې نو ښایي چې تر اوسه به همالته پاتې وم.
: نو د دې مطلب دا دی چې ماته نا څاپي له ښاره د وتلو ضرورت شي عبدالمنان راسره مرسته کولی شي.
: هوکې د پهره دارانو مشر له هغه سره پیژني، نن د هغه په واسطه زما په شمول نورو خلکو ته هم ښار ته د ننوتلو اجازه وشوه.
سلمان وویل : ایا ته دا معلومولی شي چې کوم سپاره همدا اوس له دې ځایه تیر شول هغوی ته د ښار دروازه خلاصه کړای شوه که نه، که هغوی د حکومت

خلك وی نو بښایی پهره دار درته څه حال ونه وایی، خو دا امکان لری چی هلته شاوخوا چا دوی له دروازی نه بهر ته د وتلو په حال کی لیدلی وی.
: که دا ضروری وی نو زه به سمدستی ووزم او دا معلومات به راوړم.
: ته زما آس درسره بیولی شی!
: نه بښاغلیه ! د اس ضرورت نشته زه همدا اوس بیرته راستنیږم.
عثمان په منډه له کوټی نه ووت او سلمان د ډوډی څخه خو نمړی په خوله کړی، بیا جګ شو، په کوټه کی یی قدم وهل پیل کړل. لږ څنډ وروسته هغه لری د نالندی او بربښنا ګړزهار اوریده.
عبدالمنان کوټی ته ورننوت او ویی ویل : د خدای شکر دی چی ته راغلی، ماتر مابنامه ستا انتظار کاوه، بیا می دا ګومان وکړ چی بښایی ته به د حامد وینا وری او بیا به راځی.
ما د هغه د وینا اوریدو فرصت ونه موند، سلمان ځواب ورکړ.
عبدالمنان د هغه په مخکی کیناست ویی ویل : دا وینا تا باید خامخا اوریدلی وای. ما داسی احساسوله چی د ده له ژبی د موسی بن ابی غسان فریاد اورم هغه د یوی ډوبیدونکی کښتی‌ږد مانو وروستی فرض ادا کړل.
: آیا ستا هیله شته چی د ده له دی وینا وروسته به د غرناطی خلك را په خود شی؟
عبدالمنان تر لږ څنډه سر په ګریوان شو او بیا یی ځواب ورکړ: سمدستی دی پوښتنی ته ځواب ډیر ګران دی. تر کومه ځایه چی د خلکو د خوځولو او د راتلونکو خطرونو څخه په خبرولو پوری اړه لری نو هغه خپل فرض ادا کړی دی. بیا هم د ده دوینا په وخت کی ماته دا خیال په وار وار ذهن ته راتلو چی که بوه سړی د قوم د ګناهونو کفاره ادا کولی شوای نو د غرناطی پر خلکو به د موسی بن ابی غسان وینا بی اغیزی نه ثابتیدله آه په څومره دردناك غږ هغه ویل:
«موږ تر خپلی آزادی او د خپل راتلونکی نسل تر بقا څو چنده له خپل دولت، ځمکو، مڼیو او باغونو سره مینه لرو، د آزادی مړه کیدونکی ډبوه د هغو وینو غوښتنه کوی چی زموږ د نیکونو په رګونو کی یی پریمانی دی ځمکی ته د پیړیو پیړیو سری ور وبخښل خو نن زموږ زینی په اوښکو بدلی شوی دی او زموږ په سینو کی د ژوند اورونه مړه شوی دی.
که حامد بن زهره څو اونی دمخه دلته را رسیدلی وای او موږ ته یی د اسلامی

هیوادونو له خوا د مرستی په باب کوم امیدواروونکی پیغام راوړی وای د دی اولس په سینو کی د ژوند د ولولو راوینښول به بیا هم یوه معجزه وه، اوس بنایی پر نامعلومو امیدونو د تکیی کولو مهال هم تیر شوی وی. موږ دښمن ته د دی اجازه ورکړی ده چی زموږ پر ورمیږونو خنجر کیږدی اوس موږ ځانونو ته دا دوکه ورکوو چی بنایی زموږ شارګونه خوندی پاتی شی او یا مو که شارګونه غوڅ شی هم موږ به ژوندی پاتی وو.

زموږ اخلاقی برجونه را نړیدلی دي. زموږ د ژوند او ځواك ټولی سرچینی زهرجنی شوی دی.

تاسو دا مه ګڼی چی زه د غرناطی د امن خوښوونکو ملګری شوی یم، زما د کورنی اته تنه شهیدان شوی دی، او زه پردی خبره ویاړم چی زما یو ورور د اوربندله تړون نه وروسته دومره مایوسه شو چی له هغو غازیانو سره ملګری شو چی له څلورو خواو را کلابند کیدو سره سره یی د خپلی خپلواکی بیرغ نسکوریدو ته پرینښود. هغه د ذلت د ژوند پر ځای د عزت مرګ غوره کړی دی، خوزه له هغه سره توپیر لرم زه یوازی ژوندی پاتی کیدل غواړم.

وضعی زه دی فکر ته اړ ایستی یم چی د کوم اولس واګی د ابو عبدالله او ابو القاسم غوندی خلکو په لاس کی وی چی مشرانو یی له دی ویری څلور سوه بچیان د برغمل په توګه دښمن ت سپارلی چی خلك هغوی بیا په جګړه پیلولو مجبور نه کړی، نو د هغوی په زړونو کی د ژوندی پاتی کیدو هیله هم غنیمت ده.

د اندلس د مسلمانانو په تاریخ کی راتلونکی څو ورځی ډیری مهمی دی. زه ویریږم چی د حامد بن زهره وینا د تقدیر لخوا موږ ته وروستی جتکه نه وی.

له دی وینا وروسته به په غرناطه کی په هیڅ ګوښه کی هم هغه په امن نه وی، د اولس غداران به د هغه دله منځه وړو لپاره له هیڅ ګام اوچتولو څخه ډډه ونه کړی او که هغه ته څه پیښه وشوه نو پر اولس به هغه عذاب پیلیږی چی نخښنی یی را برسیره شوی دی.

د غوندیی له پای ته رسیدو وروسته چی ما له کومو دوستانوسره خبری کړی وی هغوی ټول دی خبری ته اندیښمن وو چی د غرناطی اولس به په بوه وخت کی څه ډول د بهرنیو او داخلی دښمنانوسره وجنګیږی. د کوم قوم لپاره تر دی لوی عذاب بل کوم دی چی د هغوی د آزادی ساتونکی د دښمن د یرغ لومړنی صف جوړ کړی؟

عبدالمنان تر لږ ځنده نور هم د قوم د غدارانو د دسیسو په اړه خبرې کولې بالاخره جګ شو ويې ویل :

: ویخښښی ! ما دا هیر کړل چې ته بو میلمه یې او زما حیثیت د یوه سرای د مالك نه زیات نه دی، زه د لږ ځنډ لپاره الحمرا ته ځم. که تاسو د غرناطې د اولس احساسات لیدل غواړې تاسو هم راسره ولاړ شی.

سلمان ځواب ورکړ: تاسو لږ صبر وکړی ما عثمان په څه کار پسی لیږلی دی، زه دلته د یوه بل چا په انتظار هم یم.

عبدالمنان بیرته پر کرسۍ کیناست.

لږ ځنډ وروسته عثمان ساه نیولی کوټې ته ورننوت او ويې ویل:

: بناغلیه هغوی له ښاره بهر وتلی دی.

عبدالمنان ویوښتل : څوك له ښاره بهر وتلی دی؟ عثمان د ځواب پرځای سلمان ته وکتل او هغه د مول وهلیو سپرو لنډه یادونه ورته وکړه.

عبدالمنان وویل : که دغه سپاره آزادی غوښتونکی وی او حامد بن زهره په څه کار پسی لیږلی وی نو زه یې زر معلومولی شم. خو که هغوی د حکومت جاسوسان وی نو په دی وخت کی د هغوی له ښاره وتل دوه سببه کیدای شی چی زما ذهن ته راځی لومړی دا چی غرنیو قبایلو ته یې استولی دی چی د حامد بن زهره له ملاتړ څخه یې ایسار کړی، او دوهم دا چی حکومت د حامد بن زهره لاره بندول غواړی.

· مگر د پنځلس شل تنو لپاره د جنوب د ټولو لارو بندول آسانه نه دی.

سلمان وویل : خو دا هم امکان لری چی حکومت د دی لپاره تر اوسه دکوزو دروازو له لاری نور کسان هم استولی وی، نن به ټوله ورځ د سولی غوښتونکی آرام نه وی ناست، ځکه خو حامد بن زهره ته دا ویل ضروری دی چی د خپل حفاظت له بندوبست پرته د سفر خطر قبول نه کړی.

عبدالمنان جګ شو ويې ویل : ماته اجازه راکړه.

: ته چیرته روان شوی؟

: زه په دی تشویش کی یم چی سبهار هغه روان نه شی ځکه د هغه خبرول ضروری دی.

: تاته معلومه ده چی هغه چیرته دی؟

: نه ما قصداً د هغه د ځارلو هڅه ونه کړه، زما کاروبار داسی دی، دا خطرنه

شم قبلولی چی د حکومت جاسوسان په ځان پسی کړم. خو زما دا پیغام به خامخا هغه ته ورسیږی، زه به کوم داسی دوست وګورم چی د هغه د هستوګنی ځای ورته معلوم وی.

: ماته نه ده معلومه چی هغه به ستا پیغام ته څومره ارځښت ورکړی خو که تاسو ما هغه ته ورولی نو دغه ربړه به ډیره اسانه حل شی.

: ډیره ښه ده، زه هڅه کوم راځه!

سلمان جګ شو عثمان ته یی وویل : ته زما آس تیار کړه، امکان لری زه ناڅاپی روان شم، که څوك زما پوښتنی ته راغلل نو همدلته یی ایسار کړه.

عثمان.په منډه بهر ته ووت څو شیبی وروسته سلمان او عبدالمنان په زینو کی ښکته کیدل چی دوی د یوی ګاډۍ غږ واورید. او چی دوی انګړ ته ښکته شول بګی «ګاډۍ» هلته ولاړه وه او یو سړی تری راکوزیده، سلمان چی ولید غږ یی پری وکړ: جعفره!

جعفر په منډه ورغی او عبدالمنان ته یی له سلام وروسته سلمان ته وویل : هغه ماته دا حکم وکړ چی زه سبا ته کلی ته درسره ولاړ شم.زه چی له لمانځه نه وزګار شوم را به شم ته ځان تیاروه.

سلمان وویل : مور د هغه په لټه پسی را روان وو اوس مو بیله ځنډه هلته وروله.

:مګر هغه خو...!

سلمان په اندیښنه وپوښتل : اوس د خبرو وخت نه دی بیره کوه، که هغه چیرته لری وی مور به په دی ګاډۍ کی ورشو. زه د دی خبری ذمه واری اخلم چی هغه به له تانه نه خفه کیږی.

جعفر یوی او بلی خواته وکتل او ورو یی وویل : ښاغلیه! په غرناطه کی ستا له هغه سره ملاقات امکان نه لری هغه له دی ځایه روان شوی دی.

: چیرته؟

: دایی ونه ویل چی چیرته خو ناڅاپی روانیدل یی ماته هم سوال وو. کله چی ما له تا سره ولیدل او بیرته ولاړم نو کور به یی په کور کی نه و یوه ملازم زه ډیر ښه پیژندلم هغه ماته وویل چی هغوی د الحمرا په لور ولاړل.

: د الحمرا په لوری؟

: هوکی! هغه ته دا خبر ور رسیدلی ؤ چی مظاهره کوونکی له قابو وتلی دی،

او دا خطرپیدا شویدی چې هغوی د امارت مانۍ ته اور واچوی. د مظاهره کوونکو د پوهولو لپاره ورغلی دی، او کوم خلك چې د ده د ملاقات لپاره ورغلی وو هغه هم ورسره تللی وو، په هغوی کې کوم یوه زما اس هم ورسره بیولی و. زه پلی پسی ورغلم هغه د الحمرا د دروازې په مخه کې ویناکوله، د خلکو د احساساتو له سړولو او له هغوی نه د آرام اوسیدولو ژمنې اخستلو وروسته له وسله والو رضاکارانو سره له هغه ځایه ولاړ. په زرګونو مظاهره چیان د جلوس په څیر له هغه سره روان شول، زه ډیر په زحمت لنډ ورغلم خو په دې ځند کې وسله والو رضاکارو خلك نژدې نه ور پرېښودل او په شايي تيل وهل. بیا چې ما هغوی ته وویل چې زه د هغه خدمتګار یم نو لاره یې راکړه. لږ وړاندې پر سرك دوې ګاډې ولاړې وې او آغا په هغوی کې سپریده. ما منډه کړه او په وروستۍ بګۍ کې سپور شوم. آغا له درې نورو کسانو سره دننه کیناست. ما ستا یادونه وکړه بیا راته معلومه شوه چې سعید هر څه ورته ویلی دي.

سعید له هغه سره ؤ؟

: نه هغه د مخې په ګاډې کې ؤ، له اغا سره د ولید نه پرته دوه نور کسان مانه پیژندل.

: د زیاتو خبرو ضرورت نشته د خدای جل جلاله په خاطر دا راته ووایه چې هغه چیرته ولاړ؟

: بناغلیه ! ګاډې چې ختیځې دروازې ته ورسیدل نو پهره دارانو بیله دې چې څه پوښتنه ترې وکړي دروازه یې خلاصه کړه، اوه اسونه له دروازې بهر ولاړ وو په هغو کې زما اس هم ؤ، پر هغو ولید سپور شو، هغه راته وویل چې ته د دې په بدل کې زما له کوره زما اس راوستلی شي.

سلمان مخ راواړاوه عثمان ته یې چې څو ګامه لرې له یوه نوکر سره ولاړ و وویل:

ته دلته د څه لپاره ولاړ یې ولاړ شه زما اس راوله، عثمان د طبیلې په لوری منډه واخستله ویې ویل : جنابه! اوس به یې راولم.

جعفر وپوښتل : ته چیرته ځې؟

سلمان په ترخه لهجه ځواب ورکړ: دا به وروسته درته ووایم لومړی ته دا راته ووایه چې ته تر الحمرا پورې په هغه پسې ورتلی ولې دې لومړی زه نه خبرولم؟

: آیا دا کیدای شوای چې ما هغه له کوم خطر څخه خبر کړی وای او زما خبری

ته یی اهمیت نه وای ورکړی! اوس صفا ووایه هغه چیرته ولاړ؟

: صیب! ما له هغه نه وپوښتل خو هغه ماته دا وویل او ځان یی تیر کړ چی ته له میلمه سره ځان کلی ته ورسوه، ماته څه معلومه وه چی هغه به مظاهره‌چیانو ته له وینا وروسته له ښاره وزی، او د هغوی اسونه هم بهر ته رسول‌شوی دی. ما د هغه ایسارولو زیاته هڅه وکړه خو د هغه اراده تل نه ماتیدونکی وی.

عبدالمنان وویل : اوس له جعفر سره بحث بی ځایه دی، زما باور دی چی هغه د غدارانو په اړه څه خوشباوری نه لری او د ختیځی دروازی ښخه یی د وتلو سبب هم همدغه کیدای شی چی د ده ملګری د دسیسی ښخه پوره خبر دی.

ماته معلومه نه ده چی هغه به کومه لاره غوره کړی وی، خو که هغه تاته کلی ته درسیدو هدایت کړی وی نو د دی زیات امکان دی چی هغه د قبایلو د سیمو له دوری ښخه دمخه کلی ته د تلو هڅه وکړی، اوس خو دا دی باران هم راغی امکان لری په غره کی چیرته ایسار شی.

سلمان وویل : زه یوازی په یوه لاره خبر یم او هغه همدغه لاره ده چی زما په نظر، د هغه لپاره زیاته خطرناکه کیدای شی، زه اوس له تانه دا پوښتنه کوم چی اوس له ښاره زما د وتلو امکان شته؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: زما په ګومان به څه ستونزه درته مخی ته نشی. تاسو پر اس سپور شی راځی، زه به دی ګاډی کی ځم او په لویدیځه دروازه کی دی انتظار کوم، که پهره دار ولیدی دروازه یی خلاصه کړه ته بیله دی چی له چا سره څه خبری وکړی ووزه، که نه نو بیرته راوګرځه.

: بیرته؟

: زما مطلب دا دی چی بیا به د ښار په نورو دروازو خپل نصیب وازمویو.

سلمان د خپلی چپنی دننه لاس ننه ویست او یوه کڅوره یی را وایستله عبدالمنان ته یی ونیوه ویی ویل :

دا واخله سل اشرفی پکی دی. امکان لری ورته ضرورت دی شی.

: نه! دا درسره وساته او یوازی دعا کوی چی کوم افسران زه پیژنم له هغوی نه کوم یو په دروازه کی وی.

سلمان وویل : زما یوی ښی لیندی او څو غشیو ته اړتیا ده، د سرای مالک یو بل خدمتګار خپل کورته په لینده او غیشو پسی واستاوه، او بیا په بیړه ګاډی‌ته ورغی جعفر په منډه ورغی تر مټ یی ونیو ویی ویل :

که دلته د کوم بل اس بندوبست کیدای شي نو زه به له ده سره ولاړ شم که نه نو تاسو پهره دارانو ته ووایی چې په ده پسې یو بل سړی هم را روان دی. زه به تر لږ ځنده د ولید اس راولم او ځان به راورسوم. که په لاره کې خطر وي نو د ده یوازې سفر ښه نه دی. زه څو نور کسان هم له ځان سره بیولی شم، د الحمرا په مخکې په زرگونو تنه مظاهره چیان دي او زه چې هلته ورشم یوازې د یوه غږ ضرورت دی.

عبدالمنان وویل : ته زما اس درسره بیولی شي. خو هغه داسې سست دی چې پرې سپور شي له ده سره یوځای سفر نشي کولی. او د کوم بل بندوبست په وجه ناوخته کیږي. ته د هغه د ایسارولو هڅه مه کوه.

سلمان د غوسې په حالت کې وړاندې ورغی او ویې ویل:

جعفره ! د خدای لپاره ما پرېږده، د کومو خلکو لخوا چې هغه ته څه خطر پیښیدای شي ستا او د الحمرا د مظاهره چیانو د ورتگ انتظار نه کوي، زه ستا لپاره یوه شیبه انتظار هم نشم کولی.

جعفر ملامت غوندې شو سلمان ته یې وکتل او عبدالمنان په منډه په گاډي کې سپور شو.

سلمان د جعفر په اوږه لاس ورکیښود ویې ویل : ته باید خفه نه شې، زه یوازې د خپلې اندیښنې د لرې کولو لپاره ځم. که هغوی په لاره کې په مخه راغلل نو ستا د خبرولو لپاره به ژر درته راولیږم.

جعفر وویل : صیب! زه د هغه په باب هیڅ اندیښنه نه لرم. کوم کسان چې له هغه سره تللي دي هغوی به یې په ساتنه کې غفلت ونه کړي! په گاډي کې ما له هغه سره دوه ناپیژندوي ولیدل. هغوی داسې معمولي خلك نه وو. یو خو یې د پوځ یو لوی افسر ښکاریدو. کله چې هغوی له گاډي‌نه پلي او پر اسونو سپاره شول پهره دارانو سلامي ورته ووهله. زه پردې ډیر حیران شوم چې له جامونه هغه د یوه عالم په څیر ښکاریده. او له سترگو پرته یې نور مخ په پرده کې پټ و. سره له دې هم پهره دارانو ته معلومه وه چې هغه څوك دی. زه د داسې خلکو په ملگرې د خپل بادار سفر ته اندیښنه نه لرم زما اندیښنه پردې ده چې ته یوازې روان یې.

: ته زما په باب چورت مه وهه، إن شاء الله زه به ستاسو د کلي لاره نه غلطوم.

څو دقیقې وروسته چې سلمان پر اس سپور له سرای نه راووت نو باران پیل شوی ؤ، پر سرك چوپه چوپتیا وه او هغه اس چارگام زغلاوه.

دروازې ته چې نژدې ور،ورسید هغه گاډي ولیده بیا یې د درشل دننه د ډیوې په رڼا کې عبدالمنان له څلورو وسله والو کسانو سره دریدلی ولید، چې له هغوی نه یو د نورو منصبدار معلومیده. دوه تنو نورو د دروازې درنې پلې بیرته کولې. سلمان څو شیبې د درشل په مخکې ودرید بیا چې دروازه خلاصه شوه او وسله وال کسان یوې خواته لرې شول نو هغه افسر په لاس اشاره ورته وکړه او ده اس پونده کړ.

سلمان یوه شیبه اس ودراوه او بیا یې واگې سستې پریښودې د دروازې نه چې تیر شو شاته یې وکتل منصبدار لاس د خدای پامانی په دود ورته اوچت کړل، سلمان په لوړ آواز ورته وویل : خدای پامان! او بیا یې اس چارگام کړ.

د حامد بن زهره شهادت

باران هره شیبه توندیده، څو دقیقې پرلپسې د ګرندي اس زغلولو نه وروسته سلمان هغه دوه لارې ته ورسید چې له بنې او کیڼ لوري دوی لارې سره یوځای شوې وې. هغه اس ودراوه او څو شیبې یې شاوخواته وکتل او بیا په همغه ګړندي توب پرمخ ولاړ.

نژدې یو میل نور چې وړاندې ولاړ د اسونو شنهار او د پښو ترپهار یې واورید، هغه په بیړه د خپل اس جلب را کش کړ له سړک نه کوز د یوې ونې شاته ودرید. د سترګو په رپ کې دوه اسونه ترې تیر شول او وړاندې ولاړل او ده داسې احساس کړه چې څوك پرې سپاره نه وو. بیا دتورو برښنا دا اټکل سهي کړ.

تر اوسه ده خپل زړه ته تسلي ورکوله چې ښایي حامد بن زهره له بلې دروازې څخه د بهرکیدو نه وروسته خپل کلي ته د تلو اراده بدله کړې وي یا یې کلي ته د تلو لپاره د سړك پرځای بله لاره غوره کړې وي. خو چې تش اسونه یې د ښکلې په لور په منډو ولیدل زړه یې ولوید.

بیا یې په خیال کې ورغلل چې د حامد او یا د هغه د زوی اسونه خو باید د ښار پرځای د کلي په لوري تښتیدلي وای. امکان لري د دې اسونو خاوندان یا د دښمن سرتیري او یا دحامد بن زهره هغه ملګري وي چې له غرناطې څخه ورسره ملګري شوي وو، هغوی به له دښمن سره مقابله کړې وي او د حامد د ژوندي وتلو لپاره به یې فرصت برابر کړی وي هغه پر نا معلومو امیدونو تکیه کوله او وړاندې روان ؤ د هغه د اس زغاسته ورو ورو کراریدله.

بیا هغه ناڅاپه د څو نورو اسونو د پښو ترپهار واورید، مخامخ د سړك ژوره برخه تر اوبو لاندې وه، چې توري ویرېښیدې ښې لوري ته یې څو ونې او د یوې

ويجاړې ودانۍ کنډوالې ولیدې، هغه د اس واګی راکش کړې او آس یې د کنډوالو شاته ورساوه، په یوه ونه پورې یې وتاړه او په منډه راغې سرك ته تر تولو نژدې ونې شاته ودرید.

څو شیبې وروسته هغه د تورو په برېښنا کې شپږ تنه سپاره ولیدل، د سرك په بهېدونکو اوبو کې هغو ناڅاپه اسونه ودرول او غوږونه یې واوریدل شول خو د باران په سبب د هغوی خبرې سلمان نشواې اوریدې. بیاهغوی ورو ورو وخوځیدل، د سرك په منځ کې اوبه ډېرې وې او اسونه ورو ورو په یوه لیکه پکې تیریدل، له اوبو څخه چې تیر شول هغوی بیا ودریدل، اوس هغوی سلمان ته دومره نژدې وو چې د باران د شور سره یې غږونه صفا اوریدل کیدل.

یوه سپاره په لوړ غږ ویل : موږ هسې په دې باران کې ځانونه په زحمت کړي دي. هغو به اوس غرناطې ته رسیدلي وي، او هلته پرې د لاس اوچتولو سوال نه پیدا کیږي.

دوهم سړي وویل : تاته معلومه ده چې که هغه ښار ته ننوزي نو زموږ پای به څه وي؟

دریم وویل : د خدای لپاره اوس دا دعا کوي چې پهره دار هغوی ته دروازه خلاصه نه کړي.

: کله چې په دروازه کې هغه چیغه وکړي چې د حامد بن زهره وژونکي راپسې دي نو پهره داران به د هغو د درولو جرئت ونه کړي. بلکې زه داسې احساسوم چې هغوی به موږ ونیسي او پاریدلیوخلکو ته به مو په لاس ورکړي.

وروره! داسې هم امکان لري چې پهره داران هغوی زموږ ملګري وبولي او دروازه ورته خلاصه کړي، او چې موږ کله هلته ور ورسیږو د ښار خلك مو په دروازه کې مخې ته په انتظار ولاړ وي. اوس زموږ پای په هیڅ صورت هم ښه نشي کیدای.

که ماته دا معلومه واې چې هغه د حامد بن زهره د لاري نیولو لپاره روان دي نو ما به هیڅکله هم ملګري نه وه ورسره کړې. اوس به دا څوك ومني چې موږ له کومو خلکو سره راغلي وو هغوی موږ نه پیژندل او موږ ته یې یوازې دومره وویل چې دوې د یو دښمن د نیولو لپاره زموږ ملاتړ ته اړتیا لري، تاسو ټول پردې شاهدان یاست چې ما تاسو د غشو له ویشتلو نه منع کړي.

: ښاغلیه! تا هغه وخت ایسار کړو چې زموږ غشي له لیندو څخه تللي وو، او

پنځه تنه رالويدلي وو، اوس موږ ټول په يوه کښتي کې سپاره يو، موږ ته په تياره کې دا څه معلوميده چې زموږ د غشيو نخښه حامد بن زهره دی، اوس يو د بل ملامتول هيڅ ګټه نه لري، زموږ هڅه بايد دا وي چې په څه ډول خپلو کورونو ته ځانونه ورسوو.

که ستا سره دا انديښنه ده چې هغه به ښار ته ننوتلي وي نو موږ بايد لږ لږ ودرېږو او وضعه وګورو او وروسته بيا څه پريکړه وکړو. بيا که زموږ نور ملګري راغلل نو امکان لري د هغوی په مرسته ښار ته د ننوتلو موقع ومومو، دا هم امکان لري چې کوتوال پر پهره دارانو اعتبار ونه کړي او پخپله زموږ د راتګ په انتظار وي. اوس د دې خبرو وخت نه دی درځي!

سلمان ته پردې پوهيدل ګران نه وو چې حامد بن زهره او يا لږ تر لږه د هغه دوه ملګري له اسونو څخه د پريوتلو په وخت کې د دوی لاس ته نه دي ورغلي او دوی د هغه دوو اسونو د فرضي سپرو د نيولو په نيت ورپسې دي چې ده لږ ځنډ دمخه په تيښته ليدلي وو.

سمدستي ده ته دا خيال هم ورغی چې له اسونو څخه محروم شوی ټپيان چيرته غلي شوي وي نو تعقيبوونکو ته به د غرناطې تر دروازې پورې دا څرګنده شي چې هغوی په تش اسونو پسې وو، بيا به د غدارانو يو پوځ د دوی د نيولو لپاره ورپسې راولي. د ده په ګومان د حامد بن زهره او يا د هغه د ملګرو دتښتې يوازيني لاره دا وه چې دغه کسان له غرناطې نه بهر مصروف وساتل شي، ځکه خو چې مخکيني سپاره اس پونده کړ سلمان غيشي خوشې کړ. دزخمي چيغې دا ګواهي ويله چې غشي يې په نخښه برابر لګيدلي دي او پخوا له دې چې د هغه نور ملګري وضعيت احساس کړي سلمان دوه نور غشي هم ويشتلي وو.

څو دقيقې په ختو او اوبو کې د اسونو د پښو شرپ شرپ او د سرتيرو چيغې اوريدل کيدې، بيا چې توري وبريښيدې سلمان نژدې په اوبو کې يو ټپي د منډې په حالت کې وليد.

يو بل سړي له لرې خپلو ملګرو ته چيغې وهلې سلمان په ډاډ خپل اس راخلاص کړ پرې سپور شو لږ ځنډ يې يوه او بله خوا وکتل، بيا يې اس پونده کړ او د سترګو په رپ کې تر ګونډو پورې په اوبو کې د تښتيدونکي پر سر ودريد، او په لوړ غږ يې وويل:

ودرېږه! ته نور نشې خلاصيدای!

زخمي دواړه لاسونه اوچت کړل ويې ويل: پرما ورحميږه زه تېې يم.
سلمان ورته وويل : چوپ زما په مخه کې روان شه، زخمي بيله دې چې څه ووايي د هغه په مخ کې روان شو چې له اوبو نه تير شول سلمان وويل : وسله دې وغورځوه! نور دې ملګري مرستې ته نه راځي.
زخمي وسله وغورځوله او له ويرې په رپېدونکې غږ يې وويل: د خدای لپاره په ما رحم وکړه، ما څه ګناه نه ده کړې.
سلمان ځواب ورکړ: د حامد بن زهره قاتل د رحم وړ نه دی.
زخمي چيغې کړې: ما له مجبوري د هغوی ملګرتيا وکړه. هغوی ټول به پردې ګواهي ورکړي چې ما په حمله کې هم برخه وانه خستله. ستا د ژغورل کيدو سبب هم دا و چې ما خپلو ملګرو ته وويل چې غشي ونه اوروي.
سلمان پردې د پوهيدو لپاره زيات فکر ته اړتيا نه درلوده چې زخمي دی د حامد بن زهره له ملګرو څخه بولي چې د غدارانو له حملې څخه ساتل شوی وو او د ده هم دا ګومان په يقين بدل ؤ چې په لاره کې يې کوم اسونه ليدلي وو د هغوی سپاره په زخمي حالت کې کومه خوا چيرته غلي شوي دي، بيا يې ډير ژر په ذهن کې يو تدبير راغی او ويې ويل: کوم دوه کسان چې تاسو ورپسې وی، هغوی غرناطې ته نژدې موږ ته په مخه راغلل او تر اوسه پورې به د ښار نيمايي خلك پر هغوی راټول شوي وي.
زما يوازې پردې افسوس دی چې د حامد بن زهره د وژلو په دسيسه ناوخته خبر شوم. ستا په شان خلکو رحم کول ګناه ده خو که ته د حامد بن زهره په باب رښتيا رښتيا راته ووايي نوزه به دې ژوند وبخښم.
زخمي په اميدواروونکې لهجه وويل:
تاسو وعده کوئ!
: زه وعده کوم او زما وعده د يوه غدار او د دين د دښمن وعده نه ده.
ستا ملګري چيرته دي؟ زخمي زړه نا زړه وپوښتل. سلمان په ډرانده غږ وويل : ته يوازې زما د پوښتنو ځواب راته وايه، او په ياد لره چې که دې کوم ځواب دروغ ؤ نو وبه دې وژنم، زه درنه پوښتم چې حمله په کوم ځای کې وشوه؟
زخمي په ويريدلې لهجه ځواب ورکړ: کلا ته نژدې د وياله د پله دې لورې ته.
: حامد بن زهره وژل شويدی؟
: هوکې!

: د هغه زوی سعید څنګه دی؟ سلمان په ژړه غونی آواز وپوښتل.

: د هغـه په اړه هیڅ‌نشم ویلی، کـه هغـه لـه دوی سـره ؤ نو امکان لری چی ژغورل شوی وی.

: تاسو څو کسه ووژل؟

: مـوږ چی کـوم مـړی ولیـدل شمیـر یی اوه کـسه وو، په هغوی کی دوه زمـوږ ملګری وو، خو خدای شاهد دی چی ما په حمله کی هیڅ برخه نه ده اخیستی.

سلمان په درانه غږ وویل : ته دروغ وایی.

: په خدای سوګند زه دروغ نه وایم، د حامد بن زهره وژونکی مـا نه پیـژاند، موږ ته له غرناطی نه د روانیدو په وخت کی دا هم نه وه معلومه چی موږ حامد بن زهره ته د لاری نیولو په خاطر روان یو.

کـوتوال مـوږ ته یوازی دومـره وویل چی د ښـار څو رضاکـاران د یوه خطرناك پروګرام لپاره روانیږی هغوی ستاسو مرستی ته اړ دی، تاسو د پوځی جامو پر ځای په ساده جامو کی ولاړ شی.او د جنوبی دروازی نه بهر د هغه انتظار وکړی. له دی نه علاوه یی دا امر هم راته وکړ کله چي له چوکی څخه ووتلو باید مولونه ووهو، کله چی له دروازی نه بهر ورسید ولږ څند وروسته هلته شل تنه وسله وال مـول وهلی نور راغلل بیا د هغـوی قومـاندان موږ په دوو برخو وویشلو یوه ډله د جنوب ختیځ لوری ته روانه شوه او زمـا دری تنه ملګری په هغی کی شامل شول، موږ دیارلس تنه په دی لاره راغلو.

سلمان خفه شو پوښتنه یی وکړه: احمقه! زما سره ستا د دومره اوږده داستان د اوریدو وخت نشته لنډه لنډه یی وایه!

: ښاغلیـه! ته بـه د پوره کـیسی له اوریدو پرته باور ونه کـړی چی زه رښتیـا وایم. موږ چی پله ته نژدی شوو باران په زور اوریده، د ډلی مشر پنځو تنو ته امر وکړ چی ټول اسونه د پله بلی غـاړی ته ورسوی او نور د سـړك دواړو خواوو ته د بوټیو او د ډبرو شاته کیناستل او په انتظار شول، بیا موږ د هغوی د اسونو د پښـتـو ترپهـار واورید، کله چی پله ته را نژدی شـول ناڅـاپه چاپه زوره وویل : ودریږئ وړاندی مه ځئ!

له دی سره سم زموږ لاربښونکی د غشو د ویشتلو امر راکـړ. زمـا په ګـومـان پنځه تنه د غشیو په لومړی حمله کی راپریوتل، بیا ناڅاپه یو سپور چی له ټولو وروسته ؤ له سرك څخه راکوز شو د غشی ویشتونکو شاته یی ځان ورساوه، د

سترګو په رپ کې یې یو سري وواژه، بیا د تورو په برېښنا کې ما دوه تنه نور ولیدل چې له سرك څخه ذ لویدیځ په لور یې منډې وهلې.

یو سپور پر زین ځان غورځولی ؤ او بل د هغه د اس جلب نیولی و، زما په ګومان هغه تپي ؤ دریم سپور چې ناڅاپه یې له ښي لوري څخه حمله وکړه او زموږ یو ملګري یې وواژه له سرکه تیر شو او کیڼ لوري ته یې ځان ورساوه، که ما خپل ملګري له غشي ویشتلو څخه نه وای ایسار کړي د هغه روغ وتل له امکان څخه وتلي وو، موږ ته هغه ځناور ګواښ وکړ که له دې درې واړو څخه کوم سري روغ خلاص شو نو کوتوال به ستاسو ورمیږونه غوڅ کړي.

سلمان وویل : تاته د خپل ځان د وکالت ضرورت نشته، ماته معلومه ده چې ته څومره نیك سړی یې، زه له تانه د حامد بن زهره په اړه پوښتنه کوم.

: ښاغلیه! هغه وژل شویدی، هغوی د تورو په برېښنا کې د هغه مړی پیژندلی ؤ، زما په ګومان چې کله هغه له اس څخه ولوید چا پر سر او سینه د تورو ګوزارونه پری وکړل، دوو نورو زخمیانو زګیروی کول هغوی یې هم ووژل.

: د هغوی مړی څه شول؟

: هغوی یې ویالې ته وغورځول، تر اوسه امکان لري سیند ته رسیدلي وي.

سلمان وویل : تایو دروغ وویل.

: صیب! زه سوګند یادوم چې هغوی یې په ویاله کې وغورځول.

: احمقه! زه د مړیو خبره نه کوم، تا وویل چې ستاسو له ملګریو څخه هم دوه تنه ووژل شول، په دې حساب خو د مړیو شمیر شپږ نه بلکې اوه کیږي.

: صیب ! اووم تن بیا وروسته ووژل شو، زموږ لاربښوونکي ماته د اسونو له راغوښتلو وروسته دا حکم وکړ چې له خپلو ملګرو سره پر سرك نیغ د غرناطې لاره ونیسم پخپله له خپلو ملګرو سره په کینه لار ولاړ.

موږ به ایله سل ګامه لرې تللي وو چې د تومانچې له غږ سره مو جوخت د رضا کارانو چیغې واوریدې، موږ اسونه ودرول او د احوال لپاره مو یو تن ور واستاوه هغه چې بیرته راستون شو دا احوال یې راکړ چې د تښتیدونکو سپرو څخه یو تن دویالې سره نژدې په بوټو کې ولاړ ؤ او هغه له رضاکارو څخه یو تن وواژه.

: بیا پر سرك یوازې دوه تنه سپاره تاسو ولیدل؟

: هوکې! موږ د لارې له یوه کلي څخه وراندې د سرك په پیچومې د اسونو د پښو غږ واوریده او زموږ دا اټکل ؤ چې هغوی دوه وو، زموږ په ګومان دریم سړی

د تومانچي په ډز د رضاکارانو پام ځان ته ور واړاوه او دی نورو دوو تنو ته يې د تېښتې زمينه برابره کړه.

اوزه پردې خوښ شوم چې هغوی ځانونه وايستلی شول.

: ته به په دې خبره ډېر خوښ وې چې هغوی ژوندي ووينې او انعام پرې واخلې!

: د خدای په خاطر پر ما اعتماد وکړه، که موږ هغه کولی نو د هغوی رالاندې کول راته گران نه وو. موږ هسې دا سېودله چې په هغوی پسې يو او د دې يو سبب دا و چې موږ يو پر بل اعتماد نه درلود چې کله به مو فاصله ورسره لږ شوه نو موږ به کرار شوو او چې هغوی به رانه لرې شول موږ به بيا ورپسې گړندي شوو.

تاته د حامد بن زهره د شهادت نه وروسته هم دا معلومه نه شوه چې ستاسو لارښود څوك ؤ؟

: نه، ما عرض وکړ چې هغه خپل مخ په نقاب کې پوښلی ؤ.

سلمان وويل : ته هغه جونگړې ته ننوزه، کېدای شي د بام کومه برخه يې روغه وي او له باران څخه پناه پکې واخلې، زه چې غرناطې ته ولاړ شم تاته به کوم مرستندوی راواستوم.

زخمي چيغې کړې: د خدای په خاطر دا ظلم مه کوه، که په غرناطه کې چاته دا معلومه شوه چې زه د حامد بن زهره د وژونکې ملگرې يم نو کوتوال ته به مې هم د سر خير گران شي. خلك به مې د بوټيو شکولو ته چمتو شي.

: ته چيرته تلل غواړې؟

: ماته معلومه نه ده خو اوس غرناطې ته نشم تلای.

زما دا باور هم نه دی چې تر سهاره به ژوندي پاتې شم.

: تا غوندې خلکو ته زر مرگ نه راځي او زه دا احساسوم چې پر تا تر زخم د ويرې اغيزه زياته ده، ته د څه رحم حقدار نه يې خو ما د بخښنې وعده درسره کړې ده. ستا له خبرونه ما دا اټکل کړی دی چې د پوليسو نور کسان ستا تر لاس لاندې وو.

: صيب ! زه له دې څخه انکار نه کوم چې هغوی زما تر قومانده لاندې له غرناطې څخه راووتل، خو د ښار نه تر راوتلو وروسته زما ذمه واري يوازې دومره وه چې پر هغوی د خپل لارښوونکې هدايات عملي کړم، دا زما بد مرغي وه چې کله د رضاکارانو لارښود د غشو اوروولو قومانده ورکړه ما خپل ملگرې پر وخت

ایسار نه کړل، خو که ما هغوی ایسار کړی هم وای څه توپیر به نه ؤ راغلی.
سلمان وویل : زما په گومان به ستا ملگری دا جرئت ونه کړی چی تا په دی حالت کی پری پږدی او غرناطی ته ولاړ شی. څکه خو ته زما په مخ کی درومه، امکان لری لږ وراندی هغوی چیرته غلی شوی وی. راځه!

* * * * *

زخمی د بی وسی په حالت کی د سلمان په مخ کی روان شو، پر سرک کوم دوه سوه گامه له تلو وروسته ناڅاپه له کوم لوری یو غږ راغی، یحیی، یحیی ! مروانه سلمان اس ودراوه او ملگری ته یی وویل : ودرېږه! ستا نوم څه شی دی؟
: زما نوم یحیی دی.
سلمان وویل : ته په څمکه پرېوزه او خپل ملگری را وغواړه، زر کوه که نه نو ورمیږ به دی غوڅ کړم. زخمی زر پرېوت او چیغی یی کړی: زه دلته یم.
سلمان وویل : احمقه په پوره زور چیغی کړه.
که تا د هغوی د پوهولو هڅه وکړه نو زما لومړنی گوزار به پرتا وی، هغوی ته ووایه چی زه ټپی یم او حمله راوړونکی پر ما د مړه گومان وکړ او پری یی ښودم.
زخمی کومی وشلاوه او په زوره زوره یی خپلو ملگروته چیغی وکړی، سلمان د سرک کیڼ لوری ته د څیړیږپه بوټیو کی غلی کیناست. څو شیبی وروسته د سرک له ښی لوری د فصلونو له منځه د اسونو د پښو ترپهار اوچت شو بیا اسونه ناڅاپه ودریدل او د یوه سړی غږ واوریدل شو: یحیی ته چیرته یی؟
هغه ځواب ورکړ: زه دلته یم.
: مروان چیرته دی؟
: ماته نه دی معلوم.
: حمله کوونکی چیرته دی؟
: ماته نه دی معلوم ښایی هغه غرناطی ته رسیدلی وی. تاسو زر راشی موږ باید زر تر زره له دی ځایه ووزو.
یو بل غږ واوریدل شو: هغوی څو تنه وو؟
: ماته نه دی معلوم چی څو تنه وو، خو که تر څو شیبو پوری نور دی ټوکو ته دوام ورکړی نو له غرناطی څخه به په زرگونو کسان راورسیږی.
د اسونو د پښو غږ بیا پورته شو. او د سترگو په رپ کی څلور سپاره سرک ته راووتل، یو تن له اس څخه پلی شو او د ټپی د راپورته کولو هڅه یی وکړه وبی

ویل : ما په وار وار درته ویل چې له سرکه باید لرې شو، ستا اس په موږ پسې راغی موږ هغه لږ وړاندې تړلی دی.

دوه نور سپاره هم له اسونو پلې شول، له هغوی څخه یوه وویل : اوس د خبرو وخت نه دی، ته دې پر خپل اس درسره سپوره کړه، موږ به مروان ولټوو. هغه د ختیځ په لوري ولاړ امکان لري د غرناطې پرځای اوس خپل کلي ته رسیدلی وي.

د بوټیو له منځه آواز راغی : اوس تاسو هیڅرې نشئ تلای. او له دې سره یو ډز اوچت شو، پر اس سپور کس په یوه غرب پر ځمکه راپریوت او بیا د سترګو په رپ کې سلمان پر سرک دریدلی ؤ د هغه د توری په لومړي ګوزار یو بل تن هم وغورځیده، دریم پر اس سپور شو او د تیښتې هڅه یې کوله چې سلمان ورپسې راوګرځید او خپل اس یې ورپسې خوشې کړ.

ناڅاپه هغه اس کیڼ لوري ته وګرځاوه او د سلمان لومړۍ غشې هسې ولاړ خو د سترګو په رپ کې هغه بیا د ده تر ګوزار لاندې راغی، هغه دا ځل هم ځان یوې خواته کوږ کړ او غوښتل یې ځان وساتي خو د یوې کربړې سره ښورند شو، د هغه یوه پښه په رکاب کې بنده وه او بدن یې په اس پسې په ځمکه کش کیده. ترهیدلی اس له ښوګامه وروسته ودرید. ناڅاپه سلمان له شانه څه غږ واورید او هغه په بیړه د خپل اس جلب راوګرځاوه او پونده یې کړ. بیا یې د تورو په برېښنا کې دوه تنه ولیدل چې یو له بل سره غیږ په غیږ وو.

هغه چې ورنژدې شو چیغه یې کړه یحیی! په ځواب کې یې یوه کمزورې چیغه واوریده، له دې سره یو تن جګ شو او د تیښتې هڅه یې وکړه، خو دوهم یې تر پښو لاسونه راوغځول او هغه پرمخې پریوت.

یحیی په ډوبیدونکي غږ وویل : دې درنه خلاص نه شي، ده پر تا د غشي د ګوزار هڅه وکړه.

دوهم سړي د بیا جګیدو هڅه وکړه خو سلمان له اس څخه پلې شو او بیا یې د سترګو په رپ کې توره د هغه په وینو ولمبوله.

سلمان یحیی ته پام واړاوه ویې ویل : ما ګومان کاوه چې دې وتښتید او ته هم ښایي ورسره تللی وې، ما فکر وکړ چې تاته د یوه مرستندوی ضرورت شته، ځکه خو که تښتیدلی نو زه به نه درپسې تلم، اوس تاته یوازې د یوه اس ضرورت دی اوزه ستا دا اړتیا پوره کوم.

یحیی ځواب ورکړ: زما اوس هیڅ شي ته اړتیا نشته، زما وروستی منزل

رارسیدلی دی. تا ماته دا احساس راکړ چې د یوه ګناهګار لپاره تر وروستی سلګۍ د توبې دروازه بیرته وی او زه ستا مننه کوم، اوس ته باید له دی ځایه ځان وباسی.

ته زما ملګری یې،او زه تا په دی حال کی نشم پرېښودلای. دلته نژدی یو کلی دی، زما باور دی چې که هلته ورسیږو زه به ستا د علاج څه بندوبست وکړای شم.

سلمان هغه ته د تکیې ورکولو هڅه وکړه خو یحیی د هغه لاس ونیو او خپل بغل ته یې نژدی کړ، د سلمان ګوتی په تودو وینو کی ډوبی شوی، بیا یې د خفګان په حالت کی دهغه خنجر په موټی لاس وواهه چې د ده په تتر کی ښخ ؤ.

یحیی له درده په زګیروبو شو ویې ویل : ستا غشی زما په ښی اړخ کی ښخ ؤ او ما همغه وخت هغه وکیښ او ومی غورځاوه خو دغه خنجر...

هغه د خپلی خبری د پوره کولو پرځای په ټوخې، پیل وکړ، او بیا یې سمدستی کانګې وکړی. سلمان نژدی ورسره کیناست، لږ څنډ وروسته یحیی لږ راسنبال شو ویې ویل:

ماته معلومه نه وه چې هغه تاته کمین نیولی دی. ما داسی ګڼله چې هغه له ویری تښتیدلی نشی. خو چې کله هغه غشی په لینده کی کیښود مایې لاس ونیو. هغه راته ویل چې ته له دښمن سره ملګری شوی یې، تا موږ ته دوکه راکړه، هغه پر ما زور ورنه ؤ خو زه تېږی وم، ته چې په کوم سړی پسی ورغلی هغه خو به تښتیدلی نه وی؟

: نه!

:اوس له موږ څخه یوازی یو تن چیرته تښتیدلی دی خو هغه تپی دی او زما باور دی چې د غرناطی په ځای به یې هغه خیل کلی ته ولاړ شی.

زه له تا سره نشم تلای خو له دی ځنګو سره یوځای ښخیدل می زړه نه غواړی.

: زه تا دلته نه پریږدم. که ته لږ همت وکړی نو ډیر زر ډیر خوندی ځای ته ځانونه رسولی شو. زه اوس اس درته راولم، سلمان جګ شو پر خپل اس سپور شو.

لږ څنډ وروسته هغه بیرته راغی او یحیی ته یې غږ وکړ: یحیی! راځه تاته می اس راوستی دی.

ته راپورته کیدای شی که زه درسره مرسته وکړم!

خو یحیی هغه ته هیڅ ځواب ورنکړ.

: يحيى! يحيى! هغه په اندېښنه له خپل اس څخه راکوز شو، د يحيى نبضونه يې وکتل خو د هغه په بدن کې د ژوند نخښې نه وې.

د لږ فکر وروسته يې د هغه مړی پر اس واچاوه او بيا يې دواړه اسونه تر جلب ونيول او روان شو. لږ څنډ وروسته هغه د سرك پر غاړه د ويجاړ شوي كور مخې ته ودريد او مړی يې دننه يووړ، بيا زر راووت او پر خپل اس يې پښه واړوله، په بل لاس يې د دوهم اس جلب ونيو او له هغه ځايه روان شو، د هغه مخه جنوب لوري ته وه، د هغه لومړنی منزل همغه کلی ؤ چې سهار يوې ماشومې نجلۍ بلنه ورکړې وه.

اوس باران درېدلی ؤ او سپوږمۍ د وريځو نه سر را ايستلی ؤ.

بدریه

سلمان کلی ته نژدی ودرید او شاوخوا یی تر نظر تیرکړل، بیا څو گامه وړاندی د سرك ښی لوزی ته یوی چوپی کوڅی ته ننوت او د کیڼ لوري ورروستی کور دروازی په مخه کی یی اس ودراوه تری پلی شو.

د کوڅی د نورو کورونو په څیر دغه کور هم داسی ښکاریده چی څوك پکی نه وی، بهر دیوال ځای ځای لویدلی ؤ او د انگړ د دروازی یوه پله ورکه وه.

څو شیبی یی یوه او بل لوری ته له کتلو ورروسته دننه قدم کیښود وروکی انگړ ته یوه دروازه راوتلی وه او د شمال څپو د هغی ماتی پلی رچولی چی کرچ کرچ غږ یی اوچتیده.

سلمان له څو شیبو چوپتیا ورروسته د احتیاط لپاره غږ وکړ:

څوك شته! څوك شته؟ او چی څه ځواب یی وانه ورید دواړه اسونه یی د برنډی په ستنی پوری وتړل او په بیړه بهر ته راووت.

څو شیبی ورروسته د جومات په مخکی د پراخی حویلی په مخه کی ودرید، څو شیبی یی شاوخواته له ځار ورروسته ورو ورو وړاندی ولاړ ،او له یوه لویدلی دیوال څخه دننه واوښت، هغه د یوه غله په څیر حویلی ته ننوتل نه غوښتل خو د ننه کور له بهرنی دروازی څخه دومره لرې و چی که یی هر څومره په زوره چیغی کړی وای هم چا به دننه نه وای اوریدلی او د دی خبری ډیر امکان ؤ چی د کور د خلکو پر ځای کلیوال پری ور تول شوی وای.

په باغ کی نژدی دوه سوه گامه وړاندی هغه د یوی ښکلی ماڼی لویه دروازه ور وټکوله، خو هیڅ ځواب یی وانه ورید، هغه بیا دروازه وټکوله او بیا یی څو شیبی ورروسته چیغه وکړه: مسعوده! مسعوده!

لږ ځنډ ورروسته یی یو ښځینه غږ واورید : ته څوك یی؟

: تاسو مسعود راوغواړی هغه می پیژنی!

: ته ودریږه!

سلمان نژدی پنځه دقیقی نور انتظار وکړ، بیا یی ناڅاپه له شانه څه غږ واورید، او ورسره جوخت چا له رعبه په ډکه لهجه تری وپوښتل: ته څوك یی؟

سلمان مخ واړاوه شاته یی وکتل یو سړی د ونو له منځه را ووت چی په لاس کی یی توره وه.

هغه وویل : مسعوده! سهار زموږ لیده کاته شوی وو، زه افسوس کوم چی بی وخته زحمت درکوم. بهر دروازه تړل شو ی وه، که بند نه وای هم زما دا تمه نه وه چی غږ به می دومره وراندی ولاړ شی، له ما سره د دی خبری په باب هم خطر و چی که ما شور ګډ کړ نو د کلی خلك به په سرك راټول شی، که ماته دا معلومه وای چی ته له کوره بهر پهره کوی نو ما به د کور خلك نه ناکراره کول. ته د کور خاوندی ته خبر ورکړه زه د حامد بن زهره ملګری یم.

له دننه څخه آواز راغی : ستاسو نوم څه شی دی؟

سلمان ته دغه غږ اشنا په غوږو ورولګید او بی له ځنډه یی وویل : زما نوم سلمان دی.

ناڅاپه دروازه خلاصه شوه او یو د لوړ قد خاوند تری راووت هغه ولید ؤ.

سلمان پر خپلو سترګو باور نه کاوه، پوښتنه یی تری وکړه : سعید له تاسره ؤ

: هوکی!

: هغه ټپی دی؟

: هوکی مګر تاته څه وږ معلومه شوه چی هغه ټپی شوی دی؟

: ماته ډیر څه معلوم دی. خو دا راته معلومه نه ده چی تا هغه دلته راوستی دی.

د ولید په پوښتنه سلمان خپل لنډ داستان تیرکړ په پای کی څو شیبی هغه سلمان ته په چوپتیا کتل بیا یی مسعود ته وویل : ته دی میلمستون ته بوزه، بیا د سرك په سر بهر اوسه چی عمر راغی ماته احوال راکړه.

: تشریف راوړی! مسعود سلمان ته وویل:

سلمان په تذبذب ولید ته وکتل ویی ویل:

د سعید وضعه څنګه ده؟

هغه ځواب ورکړ: بنی سده دی، اوس بی پر ټپونو مرهم ایښودل کیږی، خو د

اندیښنې خبره نه شته، هغه به انشا الله روغ شي.زه اوس راځم بیا دننه ولاړ او سلمان له مسعود سره روان شو.

دوي له برج سره روان وو او بیا ښې لورې ته وګرځېدل او له دوهم لوري څخه د کور د نارینه و برخې ته ننوتل، هلته په یوه پراخه کوټه کې ډیوه بلیده او یوډا نوکر چې سلمان سهار لیدلی ؤ دروازې ته نژدې په برنډه کې ولاړ ؤ.

مسعود سلمان له دروازې سره پرېښود او بیرته روان شو، سلمان لمده چپنه او پګړۍ لرې کړل، بوډا ته یې ورکړل او په یوه کرسۍ کیناست.

نوکر د لمدو جامو له مینځلو او پر دیوال [illegible] له راځړولو وروسته په نغرۍ کې اور بل کړ او له کوټې نه راووت، سلمان د لومړي ځل لپاره احساس کړه چې له یخنې څخه یې بدن په لړزه دی. کرسۍ یې راکش کړه او اور ته یې لاسونه ونیول.

*****

نژدې تر نیم ساعت پورې هغه د ولید انتظار وکړ، بیا یې ناڅاپه په دهلیز کې د چا د درنو بوټونو غږ واورید او ده د دروازې لورې ته سترګې ور واړولې.

ولید کوټې ته ورننوت او بې سیکه یې ده ته نږدې په یوه بله کرسۍ ځان ور وغورځاوه.

سلمان په اندیښنه له هغه د سعید پوښتنه وکړه، هغه ځواب ورکړ: اوس خو یې وضعه لږ ښه ښکاریده خو تر اوسه پورې را پخود شوی نه دی.

دوې دواړو بیا تر لږ ځنډه یو بل ته په چوپه خولو کتل بیا ناڅاپه د ولید په سترګو کې اوښکې راغلې او سر یې ځوړند کړ.

سلمان وویل : وروره! اوس باید له صبر او زغم څخه کار واخلې.

ولید ډیر په زحمت خپلې سلګۍ راتم کړې ویې ویل : زما اوس هم باور نه راځي چې حامد بن زهره موږ پرېښې یو، ما هغه د غشو په لومړي حمله کې ولید چې له اس څخه راولوید پردې سربیره مې خپل زړه ته دا دوکه ورکوله چې ښایي هغه ژوندی وي او ظالمانو د وژلو پرځای نیولی وي، خلك به اوس دا وایي چې ما هغه د مرګ په کومي کې پرېښود او ترې وتښتیدم، خو خدای شاهد دی چې زما په مخکې د سعید د ژغورلو مسأله نه وای نو د ژوند تر وروستې سلګۍ به ورسره ملګرې وم، زما به تر مرګ ورځې دا ارمان وي چې زه یو ناپوه دوست وم، که ما تا ته ور، خلاص پرېښې وای ښایي ژوندي ژغورل شوی وای.

سلمان ده ته تسلي ورکړه وبي ويل : هغه خپل منزل ليدلی ؤ او لاره بدلول يې زموږ له وسه وتلي وه، اوس زموږ لومړنی ذمه واري همدغه ده چې د سعيد د ژغورلو هڅه وکړو. د هغه زخم خو به ډير خطرناك نه وي؟

وليد ځواب ورکړ: سمدستي د هغه په باب هيڅ خبره نشي کيدای.

سلمان وويل : که ته د کوم ښه ډاکتر درك راکولی شي زه غرناطي ته تلو ته چمتو يم.

وليد ځواب ورکړ: که زه پر دي ډاډه واي چې د حکومت جاسوسان به هغه تر دي کوره تعقيب نه کړي نو د غرناطي هر ښه ډاکتر دلته راغوښتل کيدای شي خو تاسو بايد انديښنه ونکړي اوس د هغه زخمونه تړل کيږي لږ وروسته به يې پخپله ووينې.

سلمان وويل : دوهمه مهمه مسئله دا ده چې د هغه دريم تن د ژوندي ژغورل کيدو څومره امکان دي چې دوه تنه حمله کوونکي يې ووژل او د نورو پام يې ځان ته ور واړاوه او تاسو ته يې د تيښتي زمينه برابره کړه، د دغسي توريالي ژغورل زموږ لومړني ذمه واري ده، که تاته معلومه وي چې هغه کوم لوري ته تللی زه د هغه مرستي ته چمتو يم.

وليد ځواب ورکړ: اوس به هغه ډير لری تللی وي.که موږ هڅه وکړو هم مرسته ورسره نشو کولی، خو تاسو د هغه په باب انديښنه مه کوی. د هغه اس دومره ګړندي دي چې دښمن يې په ګرد پسي نشي رسيدای.

که د حمله راوړونکو د دوکي لپاره موږ خپل اسونه نه وای پريښي نو دلته د سعيد له رارسولو وروسته به زه وريسي ورغلی وم. په دي کور کې يوازي دوه اسونه وو خو هغه د داسي کار ورنه وو، ما د سعيد په اړه له ډاډ وروسته د کلي خلك راټول کړل خو له هغوی سره يوازي يوه تن ښه اس درلود، ځکه خو ما دا مناسبه وبلله چې څلور تنه پله ته ور واستوم چې دا معلومه شي چې غدارانو له ټپيانو سره څه سلوك کړی دی. اميد دی چې تر لږ ځنډه هغوی بيرته راستانه شي.

سلمان له لږ فکر وروسته وويل : دا دريم تن څوك و؟

: وبخښئ د هغه په باب زه تاته څه نشم ويلی، موږ ته د هغه د نوم ښودلو اجازه هم نشته، اوس تاته همدومره پوهيدل بس دي چې هغه يو ښه سرتيری دی.

: هغو تاسو له پله نه اخوا له تلو څخه ايسار کړی وی؟

: هوکی!

: ته پردې داړه يې چې سعيد ته دغه كور خوندي دی؟

وليد ځواب وركړ: سمدستي له دې كوره غوره ځای د هغه لپاره نشته، كه يې وضعيت لږ ترڼدی غوره وای نو ما به غرناطې ته استولی ؤ. اوس به تر څو ورځو پوري هغه همدلته وی، دا زما د ماما د لور كور دی او يوه ټپې ته ترڼدی ښه سرپرست اوس نشي موندل كيداي، د هغې په گومان كه سعيد په خود شي هم ترڅو ورځو پوري به د سفر توان نه لري.

: كه هغه بې سده وي نو تر ټولو دمخه بايد د يو ښه طبيب بندوبست ور وكړو.

وليد ځواب وركړ: د طبيب په باب انديښنه مه كوه، زما پلار د غرناطې د څو نوميالیو ډاكترانو څخه يو دي، كه ضرورت ؤ هغه به دلته راشي، مگر اوس د حكومت جاسوسان ډيرمځك شوي دی، موږ دا خطر نشوزغملی چې هغه له كوره راووزي او قاتلان وريسی شي.

بدريه زما د ماما لور د هغه شاگرده ده او تر عامو طبيبانو زياته تجربه لري، د سعيد د بيهوښی سبب دا دی چې د ده له بدن څخه د دوو غيشو د ويستلو لپاره يې د بې هوشی دوا وركړی وه.

سلمان وويل : اوس تاسو د هغه بدمرغه د مړی ښخولو بندوبست هم وكړی چې ما په لاره كی پريښی دی، د سرك پر غاړه د يوه ويجاړ كور موندل به زيات گران نه وي. هغه ته نژدی ډيری اوبه بهيږي، دا ضروری ده چې هغه له هغه ځايه ښه لری ښخ كړای شي.

وليد وويل : تاسو د دی غم مه كوی زه ستا په مطلب وپوهيدم.

: اوس تاسو د سعيد احوال واخلی كه د هغه حالت ښه ؤ زه هم درسره ملگری كيږم.

*****

مسعود كوټې ته ورننوت اووليد ته يې وويل : هغوی بيرته راغلل او وايی چې موږ د پله په شاوخوا كی هيڅ مړی ونه ليد. عمر وايی چې كه ستاسو اس ته ضرورت وی زما اس درسره بوزي.

: نه اوس هغه ته د زحمت وركولو ضرورت نشته، خو ته هغه ايسار كړه اوعمر ته ووايه چې دلته راشي.

مسعود بيرته ولاړ وليد سلمان ته وويل : ماله تانه ډير څه پوښتل خو اوس زما سمدستي غرناطي ته تګ ضرور دی.

: اوس به دوهم اس زما په کار راشي.

: خو ته سمدستي غرناطي ته نشي تلای.

سلمان وويل : نو دا څه وړ کيدای شي چي زه د غرناطي د سهی احوال نه پرته بيرته ستون شم؟

: نه،نه! ته هلته نشي تلای. ماته په لاره سعيد ستا کيسه کړی وه، هغه په دی خبره ډير خفه ؤ چی ته غرناطي ته راغلی يی. ځکه خو زما دا مشوره ده چي ته همدلته پاتی شي، إن شاء الله زه به ډير زر بيرته راشم، که زه چيرته غلی شوم هم نو زما پيغام به خامخا درته راورسيږي. د سعيد د ساتنی لپاره هم ستا دلته پاتی کيدل ضروری دی. امکان لری د کوم ناځاپی خطر څخه د هغه د ايستلو لپاره ستا مرستی ته ضرورت پيښ شي، ته تر څه وخته دلته پاتی کيدای شي؟

سلمان ځواب ورکړ: له نن نه ځاير ورځی وروسته به يوه کښتي په ساحل کی چيرته زماانتظار کوی، که په ټاکلی وخت ور ونه رسيدم نو هغه به ولاړه شي او بيا به څو ورځی وروسته په بل ځای کی د هغی انتظار کوم. په دی ډول به تر راتلونکو دوو مياشتو پوری زماملګری پر ټاکليو نيټو د مختلفو ځايونو چکری وهی که زه بيا د ډير وخت لپاره پاتی شوم نو بيا په ساحلی سيموکی هغه کسان پيژنم چی څه مرسته راسره کولی شي.

وليد وويل : په عامو حالاتو کی د حامد بن زهره د شهادت څخه وروسته زموږ دښمن ښايی د سعيد په باب زيات انديښمن نه وای خو زه ويريږم چی د حامد بن زهره د نورو ملګرو د لټولو لپاره دوی د سعيد نيول ضروری ونه بولی. که د دوی دا اشتباه وی چی له بهر نه هم کوم مرستندوی ورته رارسيدلی دی نو د سعيد نيول به ورته د مرګ او ژوند سوال شي، ځکه ته بايد زيات پام وکړی.

*****

مسعود له عمر سره کوټی ته ورننوت، د هغه عمر د ځلوبښتو کالو په شاوخوا کی معلوميده، وليد هغه ته سلمان د حامد بن زهره د يوه دوست په نامه معرفی کړ بيا يی د هغه مړی د ښخولو هدايت ورکړ او مسعود ته يی د اس د راوستلو وويل ، او چی هغوی بيرته ووتل سلمان وويل :زه داسی احساسوم چی په غرناطه کی می خپل کار نيمګری پريښی ؤ او زه بايد هلته ولاړ شم، که ستا له خوا کوم

پیغام راونه رسید امکان لري یوه ورځ ناڅاپه هلته ولاړ شم، زه د دې دعوه نه کوم چې زیات هوښیار یم خو بیا هم زه ستا ملګرو ته دا مشوره ورکوم چې په اوسني وضعیت کې دې د حامد بن زهره د وژل کیدو خبره پټه وساتي. که اولس راپورته شي نو د قوم له غدرانو څخه دا لرې نه ده چې د ځانونو د ژغورنې په خاطر دښمن ته د ښار دروازې خلاصې کړي. تاسو له ننني غدارانو او بهرنیو دښمنانو سره د ټکر نه وړاندې دومره فرصت خامخا باید ترلاسه کړئ چې غرنۍ قبایل له ځان سره ملګري کړئ. له هغې وروسته د حامد بن زهره له قاتلانو څخه هر وخت کسات اخستل کیدای شي.

ولید وویل: تاسو داړه اوسئ موږ ته معلومه ده چې دښمن به زموږ له هرې غلطۍ نه د ګټې پورته کولو هڅه وکړي. اوس وخت په ذهني کشمکش کې د حکومت د ښکیلولو لپاره غوره لاره دا ده چې موږ له خپل لوري هیڅ ونه وایو، له ما پرته یوازې دوه کسان دي چې د دغې دردوونکې پیښې په باب خبر دي یو سعید چې ټپي دی او غرناطې ته نشي تلای او دوهم سړی زما د مخه په هیڅ صورت هم غرناطې ته نشي تلای او که ولاړ شي هم هغه ډیر باتدبیره او هوښیار دی، زه به یوازې څو اعتمادي ملګرو ته د دې پیښې په باب ووایم، یوې بوډۍ خدمتګارې له دروازې وروکتل وې ویل : صیب! بدریه وایي چې اوس له میلمه سره دننه راشئ.

دوی دواړه له کوټې نه ووتل.

*****

لږ ځنډ وروسته دوی د کور دننه یوې پراخې کوټې ته ننوتل، سعید سترګې پټې په بستره پروت ؤ او په څیره یې آرامي او سکون غوړېدلی ؤ، داسې معلومیده چې هغه په درانه خوب ویده دی. سلمان ور وړاندې شو او پر تندي یې لاس کیښود ناڅاپه د بلې کوټې څخه یو ښځینه غږ اوچت شو:

تاسو به تر لږ ځنډه له زخمي سره خبرې نشي کولی، تر اوسه د دواغیزه ده پرې، سلمان مخ ور واړاوه او سترګې یې په یوه ښایسته، با وقاره او جدي څیره ولګیدې.

ولید هغې ته وویل : بدریې! دې سلمان دی، او ده چې څه کیسه وکړه داسې ښکاري چې حامد بن زهره شهید شوی وي. او قاتلاتو پر ده سر بیره زموږ د غلورو نورو ملګريو سرې هم په ویاله کې غورځولي دي. زه اوس سمدستي

غرناطې ته تلل غوارم، دې به د سعید د ساتنې لپاره ستاسو سره پاتې وي، که تاسو ته د سعید د ساتنې په باب څه اندېښنه پیدا شوه نو له دې ځایه پړپلار جان پسې څوك واستوئ.

بدریې ځواب ورکړ: که د وژونکې غشي په زهرو ککړ نه وي نو هغه ته د زحمت ورکولو ضرورت نشته، خو چې ته کله کور ته ورسیدې څو ضروري دواګانې راواستوه، ته یوه دقیقه تم شه زه به د ماما جان په نامه یو لیك درته ولیکم امکان لري هغه کومه غوره مشوره راکړي.

ولید وویل : زما کورته تګ د غرناطې په حالاتو پورې اړه لري، امکان لري زه تر څه وخته پورې غلې شم، په هر صورت زه دا هڅه کوم چې ستا رقعه پلار جان ته ورسیږي.

: زه اوس راځم.

بدریه زر بلې کوټې ته ولاړه، سلمان ولید ته وویل : که د دواګانو د را استولو لپاره بل بندوبست ونشو نو جعفر پیدا کړه او دلته یې راواستوه، تاسو نیغ سرای ته ورشئ، امید دې چې هلته یې پیدا کړئ، او هغه دریم تن چې د سعید لپاره یې د لیوانو دډلي پام ځان ته ورو اړاوه چې په خیریت در ورسیږي زما سلام ورته ووایه، او زما له لوري دا پیغام وررسوه چې که ماته بیا غرناطې ته د راتلو زمینه برابره شوه نو تر ټولو لویه آرزو به مې دا وي چې هغه یو نظر ووینم.

ولید ځواب ورکړ: زما باور دې چې کله زه هغه ته ستا په اړه یادونه وکړم نو هغه به هم ستا لیدو ته ډیر ناکرار شي.

د جګړې د بیا پیلیدو په صورت کې به زموږ تر ټولو زومبې ضرورت دا وي چې د ترکانو او افریقایانو سره د اړیکو لپاره باید یو تجربه کار منصبدار ور واستوو اوزه دا احساسوم چې دغه سړي چې ته یې دریم کس بولې د دې کار لپاره ډیر مناسب دې، ځکه خو دا له امکان نه لرې نه ده چې هغه کله ناڅاپه درته راشي او درته ووایي چې زه له تاسره ځم.

: زه به د داسې سړي په ملګرې سفر د ځان لپاره ویاړ وبولم.

بدریه د څنګ له کوټې نه راغله او یو کاغذ یې ولید ته په لاس کې ورکړ.

ولید سمدستي سلمان ته لاس ورکړ او خدای پامانی یې واخسته له کوټې ووت

*****

بدریې کرسۍ راکش کړه نغرې ته نژدې یې مخامخ کړه او ویې ویل : ویخښئ! زما دې ته پام نه ؤ چې ته په باران کې لوند شوی یې، دلته کښېنئ زه د نورو جامو بندوبست درته کوم.

سلمان د اور خواته ور وښوییده ویې ویل: نه! تاسو کېنئ اوس زما ساړه نه کېږي او جامې به مې هم ډېرې زر وچې شي.

بدریې د سعید نبض وکوت او بیا له سلمان نه دوه ګامه لرې په یوه کرسۍ کېناسته ویې ویل:

ولید ویل چې ته د ترکانو له سمندري ځواك سره یې، زه در څخه د حامد بن زهره د بندي کیدو او ژغورل کیدو کیسه اوریدل غواړم، آیا هغه وخت یې هغه نیولی ؤ. چې له اندلس څخه روان شوی ؤ؟

: نه! هغه د مراکش تر څنډو پورې رسیدلی ؤ. له هغه ځایه یوه بېړۍ مانو تر قسطنطنیې د رسولو ذمه ورته وهلې وه، خو په لاره کې د مالټا دوو جنګي بېړیو حمله پرې کړې وه او کومو مسافرو چې له اور اخستې کښتۍ څخه په اوبو کې ځانونه غورځولي وو هغوی یې نیولي وو او مالټا ته یې رسولي وو. څو اونۍ د حامد بن زهره په اړه دوی ته هیڅ معلومات نه ؤ، خو وروستیو پیښو وښودله چې په اندلس کې د هغه دښمنان غافل نه وو، یوه ورځ یې هغوی بندیان د فردیناند سفیر ته ور وسټلي وواو څو ساعته وروسته حامد بن زهره د هسپانیې یوې جنګي بېړۍ ته وروسټل شوی ؤ.

په همغو ورځو کې د تونس او صقلیه ترمنځ د ترکانو دوو کښتیو ګزمې کولې، هغوی یو ماښام د هسپانیې د بېړیو څرك ولید او راتلونکي سهار وختي هغه د دوو لوریو څخه تر دزو لاندې ؤ. په لومړۍ ګولۍ بادبان را ولوید، دښمن ته له تسلیمۍ او ډوبیدوپرته بله لاره نه وه، ځکه خو یې په څو دقیقو کې سپینه جنډه اوچته کړه، تاته د دې تفصیل ضرورت نشته، حامد بن زهره په داسې حالت کې بلې کښتۍ ته ولیږدیده چې سخته تبه یې وه، هغه تر دوو ورځو پورې بې سده ؤ.

دریمه ورځ چې په هوښ راغی لومړنۍ پوښتنه یې د غرناطې په باب وه، او چې چا ځواب ورکړ چې هلته اوربند شوی دی نو په زوره زوره یې چیغې کړې: نه! نه! ته دروغ وایې، داسې هیڅکله نشي کیدای. ته موسی بن ابي غسان نه پیژنې، له دې وروسته هغه بیا بې سده شو. بله ورځ چې را په خود شو لومړنۍ غوښتنه یې دا وه چې د هسپانوي بېړۍ د کپتان توره بېرته ور وسپاری او دا ډاډ ورکړي چې

له هغه سره به د یوه شریف دښمن په حیث چلند وشی. د دی سبب دا و چی کله پر دوی حمله وشوه نو د بیړۍ د نوروافسرانو پردی پریکړه اتفاق ؤ چی حامد بن زهره سمدستی ووژنی، خو کپتان ډیر په سختی دا تجویز رد کړی ؤ.

بدریی وپوښتل : ته په دی وخت کی د حامد بن زهره سره وی؟

: نه! زموږ ملګری له جګړی وروسته بیل شول زه د هغی بیړۍ کپتان وم چی پر هسپانوی کښتی یی ډزی وکړی، حامد بن زهره یی وروسته زما بیړی ته راوست.

زموږ د سمندری ځواك یوه برخه له یونان څخه د افریقا ځنډو ته لیږدول کیده، او امیر البحر کمال رئیس ترابلس ته نژدی لنګر اچولی ؤ.

د غرناطی د وضعی په باب چی موږ د حامد بن زهره اندیښنه ولیده نو موږ د دی اړتیا احساس کړه چی سمدستی یې امیر البحر ته ورولو.

د سمندری قواو امیر د هغه ډیر تود هرکلی وکړ، او دا مشوره یی ورکړه چی بی له ځنده بیرته ولاړ شه او د دښمن له ولکی د غرناطی د ژغورلو هڅی وکړه، که د غرناطی اهل وسلی کیښودی نو سلطان ته به ستا ورتلل بی ګټی وی موږ به په هغه صورت کی د غرناطی مرسته وکړای شو چی ستاسو دننه مورچل مزبوت وی.

د حامد بن زهره د ډاډ لپاره امیر البحر دا ژمنه وکړه چی دی به پخپله سلطان ته د غرناطی خبره کوی. بیا یی اندلس ته د هغه د رارسولو ذمه واری ماته وسپارله. د افریقا د سمندری ځواکونو څو تنه مانوګان چی د ترکانو حلیفان وو زموږ د سمندری قواو له امیر سره د لیدو لپاره راغلی وو هغوی زما د بیړۍ د دفاع ذمه واری واخستله او خپلی کښتی یی راسره روانی کړی.

د اندلس د ځنډونه څو میله لری د دښمن دوو بیړیو ګزمی کولی، هغوی په موږ پسی راغلی، ماښام لږ لویدوته دوه ساعته پاتی وو موږ د تکر نه د ژغورنی په خاطر د ساحل پرځاي د لویدیځ لاره ونیوه او ترماښامه د هغوی ترمخی زغلیدو له هغی وروسته مو له تیاری نه ګټه واخسته او له خپلو ملګرو سره می تر مشوری وروسته خپله بیړۍ ځنډی ته نژدی د دوو کمرونو ترمنځ یوه تنګ خلیج ته یوړه.

زموږ یوه کښتی له ساحل نه لږ لری ودریده او دوهمی کښتی دوه میله وړاندی د دښمن په یوه چوپی حمله وکړه د دی نتیجه دا شوه چی د دښمن بیړۍ چی په عامو حالاتو کی باید ډیر په احتیاط وړاندی راغلی وای ډیری ګړندی وړاندی

راغلی او لږ څنډ وروسته خلیج ته مخامخ زما د توپونو تر برید لاندې راغلی چې د سترګو په رپ کې یې تختې په هوا کې څرخیدې او په هغه پسې بلې بېړۍ خلاص سمندر لوری ته د تیښتې هڅه وکړه خو هغه چې لاره بدلوله زموږ د بلې کښتۍ تر برید لاندې راغله

بیا موږ.هم له خلیج څخه ور ووتلو او پر هغې مو برید وکړ چې تر څو دقیقو زیات یې د دوارو بېړیو د برید تاب رانه وړ چې له دې پېښې وروسته شاوخوا یو ځای هم د حامد بن زهره د پلې کولو لپاره مناسب نه ؤ.

موږ له ساحل څخه لرې د دریږې کښتۍ د راتلو انتظار وکړ او له هغې وروسته بیا دا پریکړه وشوه چې هغه باید ختیځ لوری ته هغه ځای باید پلې شي چې پخوا مو غوره کړی و.

ماته امیر البحر دا امر کړی ؤ چې د حامد بن زهره د امنیت له پوره او ډاډمن بندوبست پرته بیرته راستون نه شم، او که ضرورت ؤ تر وروستي منزله باید ورسره ولاړ شم.

حامد بن زهره چې د کومې غرنۍ قبیلې د مرستې په تمه ؤ هغه له ساحل څخه پنځه میله لرې وه، که د دښمن له کښتیو سره مو ټکرنه وای راغلی نو ما به هغه په شپه شپه کې هغه ځای ته رسولی ؤ او بیرته به ترې راستون شوی وم او زما ملګرو دومره زما انتظار کولی شوای خو اوس داسې امکان نه ؤ، سهار کیدونکی ؤ او زموږ کښتۍ د ورځې له مخې ساحل ته نژدې د جګړې خطر نشوای قبلولی.

څکه خو ما خپل ملګری رخصت کړل او خپل مرستیال ته مې امر وکړ چې هغه هم خپله کښتۍ بوزي، حامد بن زهره تر اوسه د پلې تلو توان نه درلود او په غرنۍ سخته لاره په وار وار ماته دا مجبوري وه چې هغه تر لاسه ونیسم. له لمر ختو سره مو د څو کهوالو جونګړې ولیدې ما له هغوی نه د حامد بن زهره د سپارلی په خاطر یو اس واخست او بیا موږ د ډېر شپنو او کروند ګرو کلي ته ورسیدو.

د دې کلي مشر په غرناطه کې د حامد بن زهره شاګرد پاتې شوی و، هغوی زموږ ډیر تود هرکلی وکړ، او پردې یې ټینګار کاوه چې ورسره پاتې شو، خو حامد یوه شیبه وخت تیرولو ته تیار نه ؤ، هغه وویل چې موږ ډوډې وخورو بیا به روانیږو او زما ملګري ته د یوه اس بندوبست وکړې، زموږ کوربه ماته یو ډیر غوره اس راکړ وې ویل چې دا زما له لوري سوغات ومنی له هغه وروسته پاتې سفر په آرامۍ تیر شو.

دوی ورځې ورروسته چې حامد بن زهره کور ته ورسید زما مسئولیت ختم شو، خو هغه ناڅاپي غرناطی ته د تلو پریکړه وکړه او ماته یې امر وکړ چې د ده تر راتګ پورې یې انتظار وکړم، خو بیا داسې حالات رامخې ته شول چې زه هم په هغه پسې غرناطې ته ورغلم.

بدریې له لږ فکر وروسته وویل : که غدارانو ته دا معلومه شي چې د حامد بن زهره یو ملګری د ترکانو دسمندري قواو څخه دی نو ژر تر ژره به دښمن ته دا حال ووایي او بیا به د سمندر څنډې ته ستا د تلو لارې بندې کړي. که تاسو د سعید په خاطر پاتې شوې یاست نو زه دادډرکوم چې د ده لپاره څو یوه شیبه هم مه ایسارېږې.

سلمان ځواب ورکړ: ماته معلومه ده چې په موجوده حالت کې هیڅوك هم له سعید سره مرسته نشي کولی، خو اوس د بیرته ستنیدو څخه وړاندې باید د غرناطې وضعه معلومه کړم، که تر سبا پورې د ولید څه درك رامعلوم نه شو نو زه به پخپله هلته د تلو خطر قبلوم. حامد بن زهره د دې لپاره زه ایسار کړې وم چې بنایي په غرناطه کې له خپلو دوستانو سره تر مشورې وروسته امیر البحر ته د څه پیغام استولو ضرورت شي.

*****

بدریې په ډیر غور د سلمان خبرې اورېدلې، او سلمان داسې احساسوله چې ورو ورو یې د زړه بوج لږي کیږي، لږ څند د مخه چې هغه لومړۍ ځل دې کوټې ته راغی نو یوازې د یوې شیبې لپاره یې بدریې ته وکتل خو وروسته یې بیا دا حالت ؤ چې په بې پروایي کې به یې هم هغې ته وکتل نو له حیا څخه به یې سترګې ښکته واچولې. بیا یې ناڅاپه دا په ذهن کې ور وګرځیدل چې لکه چې تر ضرورت زیاتې خبرې کوي او هغه بیا چوپ شو.

بدریې له څو شیبو چوپتیا وروسته وویل : ماته داسې ښکاري چې ته زموږ د وطن سرې یې بهرنی سړی ته زموږ د سمندر غاړې دومره نه دې معلومې.

سلمان ځواب ورکړ: زه د المریې په یوه عربي کورنۍ کې زیږیدلی یم، مور مې بربرۍ وه خو دا یوه اوږده کیسه ده.

: که ته ستومانه نه وې نو زه همدا اوږده کیسه اورېدل غوارم.

د بدریې پر ټینګار سلمان خپله کیسه پیل کړه:

بیرډچلول او سوداګرې زموږ کورنی کسب ؤ، زما د پلار څلور شخصي بیړۍ

وی، هغه د المریی او مالقی نه علاوه په مراکش او الجزایر کی هم د سوداګری مرکزونه جوړ کړی وو او زیاتره به د کوره بهر ؤ، چی زما عمر د شپږو کالو شو مور می وفات شوه، زه می بابا خپل کورته بوتلم، پلار جان می دوی میاشتی وروسته راغی او زه یی له ځانه سره مالقی ته بوتلم هلته ما لومړنی زده کړی ترسره کړی، د پلار جان می تر ټولو لویه هیله دا وه چی زه یو بریالی ماهو شم، د دی لپاره چی ما ورروزی هغه به کله کله له ځانه سره بیولم. دوه کاله وروسته هغه په یوه اوږده سفر ووت او زه د ده په غیاب کی سخت ناروغ شوم، چی بیرته راستون شو هغه له ځانه سره دا پریکړه وکړه چی ما تل له ځانه سره وګرځوی له دی وروسته زما کور د هغه کښتی وه، زما د ښوونی لپاره یی یو داسی استاد راته ونیو چی په کښتی کی به راسره په سفر روان و.

د یو نیم کال په موده کی د المریی او مالقی په منځ کی موږ څو ځله چکر وواهه. کله چی ترکانو پر ایتالیا بریدونه پیل کړل نو د نورو ترکی ماهوګانو په شان زما پلار جان هم د ترکانو د رضاکارانو په ډله کی شامل شو، دا ځل زه هغه په کور کی پریښودم، څو میاشتی وروسته چی هغه بیرته راستون شو نو سلطان ابو الحسن هغه د مالقی د سمندری زده کړو د ښوونځی ناظم وټاکه، زه یو کال نور هم له هغه سره وم، بیا یی زه د کښتی چلولو د اعلی تعلیم لپاره قسطنطنیی ته واستولم، د جګړی په موده کی ما واوریدل چی دی د سمندری قواو د امیر مرستیال ټاکل شوی دی.

ښه نو ته د نائب امیر البحر ابراهیم زوی یی؟

بلدریی ورپوښتل.

: هوکی! د جګړی په موده کی ما له ماما څخه واوریدلی چی بابا می وفات شوی دی او کورنی یی الجیریا ته هجرت کړی دی. شپږ میاشتی وروسته یی دوهم پیغام دا ؤ چی پلار جان می هم په یوه تونده سمندری جګړه کی شهید شوی دی، له هغه وروسته زما اړیکی له اندلس سره غوڅی شوی.

کمال رئیس چی اوس د روم په سمندرګی کی د ترکی سمندری قواو امیر دی زما د پلار له هغه وخت دوستانو څخه دی چی دواړو د «ترانتو» (د ایتالیی مهمه سمندری قرارګاه وه چی ترکانو ونیوله) په جګړهکی برخه درلوده.

هغه به چی کله قسطنطنیی ته راغی نو زما پوښتنه به یی خامخا کوله، د پلار جان د وفات نه وروسته هغه زما پالنه په غاړه واخستله. کله چی زه له تعلیم نه

فارغ شوم په خپله شخصي عمله کې يې شامل کړم او دوه کاله وروسته ماته د يوې جنګي بيړۍ کپتانۍ وسپارل شوه.

سلمان چې تردې ځايه خبره راورسوله چوپ شو، د بدريې په ذهن کې زياتې پوښتنې را پيدا شوې، ناڅاپه سعيد د هغوی پام ور واړاوه، هغه د بيهوشۍ په حالت کې له ورو ورو ژګيرويو سره عاتکې ته ناري وهلې، هغوی دواړه په بيړه جګ شول او د سعيد د بسترې خواته ورغلل، بدريې د هغه په نبضونو لاس کيښود او سلمان ته يې وکتل، سعيد د ناکرارۍ په حالت کې څو ځلې اړخ په اړخ واوښت او بيا چوپ شو، بدريې د هغه له تندي څخه خولې پاکې کړې سلمان ته يې ووېل:

: دی به تر ډېره وخته په هوښ رانشي، که تاسو لږ ځنډ دلته کښېنئ نو زه له تا څخه نورې ډېرې پوښتنې لرم.

سلمان پر کرسۍ کيناست ويې ويل : که ستا اعتراض نه وي نو زه به د سعيد تر بيدارې پورې له دې ځايه لرې کيدل خوښ نه کړم.

بدريه او سلمان دواړه په خپلو خپلو ځايونو کيناستل او بدريې ووېل : وليد ويل چې تاسو د غدارانو له دسيسو څخه د حامد بن زهره د خبرولو لپاره غرناطې ته تللې وئ: خو تاته دا څنګه معلومه شوه چې د هغه پرخلاف دسيسې رواني وې؟

سلمان ځواب ورکړ: د سعيد د کلي يوه نجلۍ ده، هغه سهار وختي د دوی کره راغله هغې ماته ووېل چې د قوم غداران د حامد بن زهره په لټه کې دي، دا يوه غميزه وه چې د وليد او د هغه د ملګرو په رامخې ته کېدو زه حامد بن زهره ته ورونه رسيداى شواى، هغوی زه په يوه کوټه کې بندي کړی وم.

بدريې وپوښتل : د کلي يوې نجلۍ ته څه دول معلومه شوه چې غداران د هغه په لټه کې دي!-تاته معلومه ده هغه څوك وه.

: د هغې نوم عاتکه دی، هغې دا انديښنه ښکاره کړه چې تره يې له خاينانو سره لاس يو کړی دی.

د بدريې په نور ټينګار سلمان خپله پاتې کيسه واوروله.

په پای کې هغې ورته ووېل : سعيد د بې خودۍ په حالت کې هم دوه ځله عاتکې ته غږ وکړ، که تر سهاره دده حالت همدغسې ؤ نو ښايي همغه ورته راولو. خو که د هغې کاکا له خاينانو سره ملګرې شوی وي نو دی ته به له کوره

وتل آسان نه وي.

سلمان وويل:که د سعيد د اوسني حالت په نظر کې نيولو سره بې دلته د ړاوستلو اړتيا احساسوې نو موږ بايد وخت تير نه کړو، تر يو دوو ورځو پورې به په شاوخوا ټوله سيمه کې د حکومت ځړې خپاره شي.

: د حکومت جاسوسان دې کور ته د ننوتلو جرئت نشي کولی، او هغوی ته دا معلوميداې هم نشي چې سعيد ټپي دی. غرناطې ته سمدستي د وليد د تلو مقصد هم همدغه دی چې د غدارانو پام د دې سيمې پرځاې غرناطې ته ور واوړي.

سلمان وويل : که تاسو اجازه راکړې نو زه همدا اوس هلته تلو ته تيار يم.

: نه ته اوس نشې تلای، امکان لري تر سهاره د ټپي حالت ښه شي او موږ هغه نجلۍ ته د پريشانۍ پرځاې کوم ښه پيغام ورکړو.

دواړه لږ ځنډ چوپ شول بيا بدريي وويل:

پرون زما لور ډيره خوښه وه، هغې چې ته وليدې ماته يې پيغام راکړ چې يو مجاهد غرناطې ته تللی او چې بيرته راستون شي زموږ ميلمه به شي. هغه ستا تر راتلو د مخه ويده شوې وه، که نه نو تر سهاره به يې خبرې درسره کولې.

اسما پر دې اصرار کاوه چې زه يې ميلمه شم. او ما هسې د دې د زړه ساتلو په خاطر کومه وعده کړې وه اوس يې په داسې حالاتو کې پوره کوم چې ماته يو ويروونکی خوب ښکاري.

بدريي وويل : تاته معلومه ده چې زه د سعيد په څير ستا په باب هم زياته انديښمنه يم. که غدارانو ته دا معلومه شوه چې له حامد بن زهره سره کوم ترکی يا بربر ملګری هم ؤ نو ستا په نيولو او دښمن ته په سپارلو به هم دريغه ونه کړي. که له تلو نه وړاندې دې د غرناطې له ځينو مشرانو سره ليدل ضروري نه واې نو ما به دا مشوره درکوله چې همدا اوس روان شه.

اوس په دې کور کې هم بايد چاته دا څرګنده نه شي چې ستا له ترکانو سره څه اړيکې شته، که څوک پوښتنه وکړي نو ته ورته ووايه چې له «اندراش» نه راغلی يې او زما د ميړه د عمه زوی يې، زما د خاوند نوم عبدالجبار ؤ.

سلمان وويل : کله چې زه د قسطنطنيې د سمندري قواو د ښوونځي زده کوونکی وم زياتره به مې دا خوب ليده چې زه د يوې جنګي بيړۍ قوماندان يم او د اندلس پر څنډه د دښمن پر کومه کلا ډزې کوم، خو اوس داسې احساسوم چې

تقدیر ناڅاپه پر داسی لاره برابر کړی یم چی بالکل راته نویی ده، زه د داسی کار لپاره مناسب نه وم، د دی لپاره زیات هوښیار سړی ته اړتیا وه په هر صورت زه به دا هڅه وکړم چی دلته زما له پاتی کیدو سره د غرناطی خپلواکی غوښتونکو ته څه گټه ونه رسیږی نو کوم تاوان هم ور ونه رسیږی.

بدریی وویل : ستا له راتلو څخه لږ وړاندی ولید ویل چی د حامد بن زهره وینی بهوونکو پر موږ د الله د رحمت دروازی بندی کړی دی په غرناطه کی د هغه وینا د دی اولس د ضمیر وروستی کریغه ده چی له کلونو راسی د مرگونو او ورانیو توپان ته ناری وهی. اوس به موږ ته د سلامتی لاره څوك راوښیی، بیا چی کله هغه وویل چی ته د ترکانو له سمندری پوځ سره اړیکی لری نو ما ناڅاپه احساس کړه چی موږ یوازی نه یو، زه د غرناطی د اولس په اړه مایوسه کیدای شم خو له ترکانو څخه باید مایوسه نشو.

زه د محمد فاتح د میراث خواره لمن نیولی او ورته ویلی شم چی اوس زما د عزت او آزادی ساتونکی ته یی، اوس که ته د ترکانو د سمندری قواوو امیر را استولی وی نو دا د دی ثبوت دی چی هغوی له موږ څخه غافل نه دی.

سلمان وویل : کاشکی ما د ترکانو لخوا د څه اعلان اختیار درلودای.

له امیر البحر کمال رئیس سره دا اندیښنه وه چی اورېند د وسلی ایښودلو مقدمه نه شی. هغه پر دی خبری امیدوار ؤ چی که حامد بن زهره د هغوی حوصلی را اوچتی کړی نو ترکان به د دوی د جگړو چوپ نندارچیان نه وی، اوس موږ باید دا دعا وکړو چی د غرناطی اولس له وخت څخه وړاندی د ځان وژنی پریکړه ونکړی. تاسو دعا وکړی چی حامد بن زهره د خلکو په زړونو کی کومی ولولی راپارولی هغه سړی نشی.

ناڅاپه د بدریی پر څیره د مایوسی سیوری خپور شو ویی ویل:

کله چی د اولس مشران د نفاق او بی لاری لاره غوره کړی او کله چی فاسق او بد چاری خلك د اولس د تقدیر د پریکړو واکمن شی نو اولس به څه وکړای شی؟

له ما سره د هغوی په اړه هم څه ښه گومان نشته، هغوی پر حامد بن زهره د دی لپاره نه وو راټول شوی چی زړونه یی د ژوند له ولولو او د آزادی له جذبو ډك وو، بلکی د پسونو درمی غوندی د مرگ له ویری د لږ وخت لپاره پر هغه راټول وو.

اوس چی هغوی دا واوری چی د آزادی په لاره د وینو ډیوی بلوونکی به بیا

درته رانشي، نو په دوی کې به زیاتره پردي ډاډه شي چې له نورو قربانیو ورکولو څخه وژغورل شول. زه تا مایوسه کول نه غواړم خو کاشکې ما د غرناطې د اولس په اړه غوره نظر درکولی شوای. ما په شپاړس کلنۍ کې د غرناطې د آزادۍ په جګړه کې برخه اخستل پیل کړل، په ډیرو جګړو کې مې د ټپیانو پر ټپونو پټۍ ایښې دي، ما هغه غازیان لیدلي دي چې ارادې یې د فتحې او برۍ ضمانت بلل کیدې، چې غږ به یې وزو واورید له زمریانو سره د مقابلې حوصله ورسره پیدا کیده، زما د ژوند ملګرې د هغوی له ډلې څخه یو ؤ. هغه د دې کلي مشر ؤ او له موسی بن ابی غسان سره یې په ډیرو جګړو کې برخه اخستې وه. د هغه پر بدن «۱۱» ټپونه وو، هغه له هغو زړګونو غازیانو څخه یو ؤ چې دښمن به یې د نامه په اوریدو په لړزه شو، که هغه مهال چا دا ویلي وای چې د دې غیرتي غازیانو د قرباني او اخلاص سره سره به یوه ورځ زمونږ دغه لویې سوبې په ماتو بدلې شي نوزه او زما په څیر د اندلس هره لور به د هغه د مخ د شکولو لپاره تیاره وه، خو مونږ ته خپل غداران بې اهلیته واکمن او دسیسه کوونکي امیران تر بهرني دښمن زیات خطرناك ثابت شول او نن دا حالت دی چې د اولس با نفوذه طبقه د غلامۍ درس ورکوونکو پر ځای د جهاد لاربښوونکي خپل دښمنان بولي، زه ویریږم چې که د حامد بن زهره د شهادت خبر مشهور شي د اولس حوصلې به ماتې شي او غداران به پر دې خوښي کوي چې د جګړې له مصیبت څخه د تل لپاره خلاص شول، هغوی له دښمن سره د آزادۍ په معامله کې خپل کښتونه، کوروڼه، او شتمنۍ ژغورلي دي.

هغوی به د حامد بن زهره په اړه خلك داسې پوهوي چې هغه یو شر خوښوونکی او باغي ؤ او د خپل غرور په خاطر یې غوښتل اولس د بربادۍ په لاره رهي کړي.

سلمان وویل : ماته ستا له نوکرانو څخه معلومه شوه چې ته دې خپل ویجاړ کور ته څو شپې وړاندې راستنه شوې یې، ایا په دغسې ګډو وډو حالاتو کې دا غوره نه وه چې ته له دې ځایه لرې پاتې وای؟

بدریې ځواب ورکړ: زه هغه وخت له دې ځایه تللې وم چې دلته د ماشومانو او ښځو پاتې کیدل ممکن نه وو، که یوازې د ځان ژغورنې مسئله وای نو زه به په هر صورت له خپل میړه سره پاتې وای خو په دې کور کې تر څلویښت تنو زیات زخمیان پراته وو، په غرناطه کاختې وه او ټول روغتونونه له ناروغانو ډك وو، کله چې زما خاوند ماته له زخمیانو سره د تلو امر وکړ نو انکار مې ونکړای شو، هغه

وعده وکړه چي کله د دی کلی دفاع نا ممکنه شی نو له پاتی خلکو سره به زه هم ځان در رسوم، خو زما زړه هغه وخت هم دا گواهی راکوله چي دا زموږ وروستی دیدن دی، موږ «اندراش» ته نژدی پناه یوړه، هلته زما د میړه د ماما کورنی اوسیږی.

کله چي پر کلی دښمن قبضه وکړه څو تنه کډوال هلته راغلل هغوی راته وویل چي زما میړه شهید شوی دی، هغه یی د کور شاته ښخ کړی دی.

د اورېند نه وروسته زموږ په مخکی دوی لاری وی، یوه دا چي اندلس د تل لپاره پریږدو او مراکش، الجیریا، او یا تونس ته ولاړ شو، دوهمه دا چي موږ له هغو لکونو انسانانو سره پاتی شو چي د دی خاوری نه بهر ځان ته د راتلونکی تصور نشی کولی، زه له هغو یتیمانو او کونډو سره اوسیدل غواړم چي ورور، خاوند او یا پلار یی زما له میړه سره یوځای شهیدان شوی دی.

هغوی تر لږ ځنډه نور هم خبری سره کولی بالاخره بدریی وویل:

ویخښی ستا سره په خبرو کی زما د وخت تیریدو ته پام نه شو ستا خوب ته ضرورت دی.

سلمان ځواب ورکړ: ته زما غم مه کوه، زه له خوب نه د سعید په خدمت کی زیات آرام احساسوم.

: د سعید د خدمت لپاره له مانه پرته دوی خدمتگاری نوری هم دلته شته، ته لږ خوب باید وکړی امکان لری تاسو ناڅاپی سفر کولو ته اړ شی.

بدریی دا وویل او خدمتگاری ته یی غږ وکړ، خدمتگاره له برنډی څخه کوټی ته ورننوته او له دی سره په بله کوټه کی د اسماء غږ اوچت شو.

بدریی وویل : لوری زه دلته یم. تر اوسه تر سهاره لا ډیر وخت دی ته آرامه پر خپله بستره پریوزه زه دا دی درځم.

خو اسماً سترگی مبلی کوټی ته ورننوته څو شیبی یی په حیرانی سلمان ته کتل بیا ناڅاپه ور وړاندی شوه او نژدی ورغله ورته وی ویل : ته خوبه زخمی نه یی؟

: زه بالکل روغ یم سلمان د هغی پر سر لاس ورکښنبود

: مامی مور جانی ته وویل چي دی به خامخا راشی دوی راپوری خندل، ماتوله ورځ ستا د راتلو انتظار کاوه، کله چي باران پیل شو نو ومی ویل چي نه به راځی، بیا چي ولید ماما راغی نو ما داسی گڼله چي ته راغلی.

: لوري! د خبرو وخت نه دی، ده ته د خوب ضرورت دی ته هم ولاړه شه ویده شه.

بدریي دا وویل او بیا یې یوې خدمتګارې ته وویل: ته دې میلمستون ته بوزه.

سلمان جګ شو ویې ویل : نه! دې ته د زحمت ورکولو ضرورت نشته.

لږ څنډ وروسته چې دې خپلې کوټې ته ورننوت په نغرې کې اور بلیده او مسعود مخامخ ورته ناست ؤ او د ده چپنه یې ورته اړوله، سلمان یې چې ولید جګ شو چپنه یې پر میخ راوځړوله ویې ویل:

اوس به دا زر وچه شي، ولید ټینګار کاوه چې تاسو باید له میلمستون څخه بهر ونه وزئ. تاسو څه شي ته ضرورت لرئ؟

: نه ته ورځه ویده شه.

مسعود څو لرګي نور هم نغرې ته ورغورځول او له کوټې ووت.

پلار او زوی

دلوی وزیر ابو القاسم په کور کې د هاشم بې وسې او نا چارۍ هره شیبه په زیاتیدو وه، هغه څو ځلې له محل څخه د وتلو هڅه وکړه خو د پهره دارانو او خدمتګارانو چلن دا ورته معلومه کړه چې دی د بو بندي حیثیت لري. ده هغوی ته بد رد وویل او اخطارونه یې ورکړل تر دې چې په غوسه یې یو خدمتګار پرڅپېړه پر مخ وواهه، سلطان ابو عبدالله او لوی وزیر ابو القاسم یې وطن پلوري او غداران وبلل خو د محل پهره داران د ده د دې کنځلو او ګواښونو څخه بې پروا وو، هغوی ظاهراً له ده سره په ډېر درناوي چلن کاوه خو د کوټې د دروازې څخه د ایستلیو تورو پهره دارانو لرې کولو ته چمتو نه وو.

له پهر· دارانو سره د ده د ټولو پوښتنو . بوازې یو ځواب ؤ:

وزیر اعظم دا امر کړی دی چې ته دلته پاتې شې، هغهٔ وفرمایل چې ستا بهر ته وتل ډېر خطرناك دی، ځکه خو به د ده تر راتګه ته همدلته وې، اوس که ته بهر ته ولاړې او په لاره کې څه پیښه درته وشي نو هغه به زموږ څرمنې وباسي، موږ ته دا امر شوی چې تاته څه تکلیف نه وي خو دا لارښونه راته شوي ده چې تاسو که بهر ته د وتلو هڅه وکړې نو له نیولو څخه به دې ډډه نه کوو.

هاشم د ابو القاسم د کور د ډوډۍ له خوړلو څخه انکار وکړ، ماسپښین یې د یخنۍ په پلمه وغوښتل چې بهر لمر ته کینې، وسله والو کسانو انګړ ته بوتلو، نژدې یو ساعت هغه سترګې پټې کړې او لمر ته یې سده ناست ؤ، بیا ناڅاپه جګ شو او د حویلې د غولي په لوري وراندې ولاړ، خو لا له دروازې څخه پنځوس ګامه لرې ؤ چې پهره دارانو ور منډه کړه راویې نیو او په زور یې د بوه کونج په کوټه کې بند کړ، اوس هغه د یوه وږي ځناور په څېر په کوټه کې قدم واهه.

هاشم پردې پوهیدلو ته ناکرار ؤ چې په غرناطه کې څه پیښیږي. هغه به چې د

چا د تګ او یا راتګ په وخت کی د پښو ترپهار واورید ور غږ به یی کړ خو هغوی له ده څخه بی پروا شوی وو.

بالاخره له ډیر غم او غوسی څخه بی سیکه پر بستره وروغورځید.

*****

د شپی یوه برخه تیره وه چی د کوټی دروازه خلاصه شوه، یو افسر او دوه خدمتګاران ورننوتل، یوه نوکر د مشال له لمبی څخه د کوټی ډیوه بله کړه، هاشم په هیله منه لهجه ورته وویل : د خدای «ج» لپاره ماته ووایه چی تر څه وخته به ستاسو بندی وم. په ښار کی څه تیرېږی او ابو القاسم چیرته دی؟

افسر ځواب ورکړ: په ښار کی بد امنی ده بلکی د بغاوت خطر دی، او لوی وزیر خپل.دوستان له دی هنګامی څخه لری ساتل غواړی، ته اندیښنه مه کوه، زموږ باور دی چی د ښار وضعه به ډیر زر ښه شی، اوس که ستا اجازه وی نو ډوډی به درته راوړی!

هاشم په غوسه ورته وویل : آیا دا نشی کیدای چی ماته زهر تیار کړی!

: وبخښی! موږ د دی سوال ځواب نشو درکولی، افسر د بیرته ګرځیدو په حال کی ځواب ورکړ.

هاشم چیغی کړی: د خدای «ج» لپاره ودرېږه!

هغه ودرید هاشم ته یی راوکتل.

هاشم له لږ ځنډ وروسته وویل : د حامد بن زهره په باب پوښتنه کوم، آیا ابو القاسم د هغه د نیولو او یا وژلو امر کړی دی؟

افسر ځواب ورکړ: لوی وزیر ته د هغه په باب د څه امر کولو اړتیا نشته، د هغه معامله د غرناطی د هغو لکونو انسانانو سره ده چی امن غواړی او له هغه نه ځان ژغورل د دغو خلکو لومړنی فرض دی چی ورونه، پلرونه او زامن یی له دښمن سره دی. زما زوی هم د هغوی په ډله کی دی او اوریدلی می دی چی ستا هم دوه زامن په یرغملو کی تللی دی! ماته دا هم معلومه ده چی تا د هغه له شر څخه د غرناطی د ژغورلو ذمه واری منلی وه.

هاشم د درد په حالت کی چیغی کړی: زه ځان له دی شرمناکی دسیسی څخه لری ساتل غواړم، زه له کومی بدی څخه د ځنګ کولواو له کومی ګناه د توبی او یا د کومی غلطی لاری پرځای د سهی لاری غوره کولو حق لرم او ابو القاسم ما له دی حق څخه نشی محرومولی.

: که ستا په گومان سهی لاره دا وی چی غرناطه یو ځل بیا د جگړی په اور کی ښکیل کړی نو زموږ لومړنی او لویه ذمه واری به دا وی چی د غرناطی اولس د داسی سړی له شره وژغورو چی په خبرو بی ستا په څیر هوښیار خلك هم تر اغیزی لاندی راغلی، زه درسره وعده کوم چی د حامد بن زهره جادو به ډیر زر مات شی.

دا یی وویل او افسر له کوټی نه ووت، هاشم تر ډیره بی حرکته ولاړ ؤ، د هغه په ذهن کی ډیر خیالونه راگرځیدل.

*****

هاشم د غرناطی د پاچاهی له راتلونکی نه تر مایوسی وروسته له ابو القاسم سره مرسته کړی وه، او د خپل ضمیر د ډاډ لپاره تر ټولو لوی دلیل دا ؤ چی حامد بن زهره یا د کومی پیښی قربانی شوی دی یا د غرناطی له وضعی او بهرنی ملاتړ څخه دومره مایوس شویدی چی بیرته راتگ نه خوښوی، خو تیره شپه له هغه سره د ناڅاپی لیدو ورسته بی په زړه کی د امیدونو مړژواندی ډیوی بیا بلی شوی. حامد بن زهره ویلی وو چی که د غرناطی اولس څو میاشتی نور هم دښمن له ښاره بهر ایسار کړی نو ترکان به دوی مایوسه نه کړی، خو که دوی پخپله پر غلامی راضی شول نو له بهر نه به هیڅ ځواك هم د دوی د سیاسی گناهونو د کفاری ادا کولو لپاره را نشی.

کله چی هاشم له غرناطی څخه د حامد بن زهره د ایسارولو لپاره د هغه ځای د خلکو د بی حسی او مایوسی تصویر کاږلو نو د ده پر ذهن دا ویره سپره وه چی که هغه د خلکو په پارولو بریالی شی او جگړه بیا ونښلی نو هغه به د فتحی او ماتی څخه بی پروا ورسره ملگری شی، د دی به لومړنی نتیجه دا وی چی کوم کسان فردیناند ته د یرغمل په توگه سپارل شوی دی هغوی به د دښمن د کسات نخښه شی.

د اولاد مینی دی، دی ته مجبور کړ چی ابو القاسم ته راشی خو بیا هم هغه ابو القاسم ته د زاریو په وخت کی هم خپل ضمیر ته پردی ډاډ ورکاوه چی که حامد بن زهره د غرناطی د اولس په غیرت راپارولو کی بریالی شو او زما زامن د دښمن له منگولو راخلاص شول نوزه به دوی د آزادی د بیرغ اوچتوونکو په لومړی کتار کی وینم، د ابو القاسم چلند د هغه په خوبوری ضمیر د متروکی د گوزار کار وکړ. هغه په وار وار په زړه کی ویل : حامد بن زهره داسی وخت راغی چی اولس

د زهرو پیاله پر سر اړولی ده، کاشکی هغه څو هفتی دمخه راغلی وای، او موږ د قوم له قاتلانوسره د خپل راتلونکی د تړلو له ذلت څخه ژغورل شوی وای.
آیا ماته له حامد بن زهره سره مرگ د ابو عبدالله او ابو القاسم غوندی وطن پلورو سره تر ژوند غوره نه ؤ؟
عمیر به خامخا پردی خبره خوښ وی چی د ابو القاسم او ابو عبدالله د خوښی په ترلاسه کولو سره مو کورنی د راتلونکو خطرونو څخه وژغورله، د ددی په سبب به فردیناند موږ د غوره سلوك وړ وبولی، سلمی به هم د خپلو دوو زامنو په ورخوشی کیدو خوښه شی. خو که د حامد بن زهره اندیښنی رښتیا شوی او نصرانیانو د غرناطی له اولس سره هماغسی وحشیانه سلوك وکړ چی تر دی دمخه یی د نورو فتحه شویو ریاستونو له مسلمانانو سره کړی دی نو راتلونکی نسلونه به زما په اړه څه وایی؟
زه ابو القاسم ته ولی راغلم؟ زه باید له حامد بن زهره سره پاتی شوای وای، ما دخپلو زامنو لپاره د غلامی د ژوند پرځای د آزادی د مرگ آرزو ولی ونه کړه؟ کاشکی ما هغوی د فردیناند د قید څخه را ایسارولی شوای. اوس به څه کیږی او زه څه کولی شم؟
*****
هاشم به لږ څند پر کرسی کیناست او بیا به د خفگان په حالت کی جگ شو او قدم به یی واهه، نژدی نیمه شپه ناڅاپه دروازه خلاصه شوه یو پهره دار مشال په لاس کی ورننوت او ویی ویل : لوی وزیر صاحب ورغوښتی یی: هغه دا هم وفرمایل چی که تاسو خوب کوی نو غرض مه پری لری.
هاشم د وینو غوړپ تر ستونی تیر کړ او له څه ویلو پرته چوپه خوله له پهره دار سره روان شو. څو شیبی وروسته د مجلس په کوټه کی د ابو القاسم په مخ کی ولاړ ؤ. هغه یو ځل هاشم ته وکتل او په لاس یی تشو کرسیو ته اشاره وکړه ویی ویل : مهربانی وکړی!
هاشم زړه نا زړه د هغه په مخکی په یوه کرسی کیناست. څو شیبی دواړو چوپ یو بل ته کتل، بالاخره ابو القاسم وویل : زه افسوس کوم چی زما په غیر حاضری کی په زحمت شوی. ما خپلو خلکو ته دا لارښوونه کړی وه چی تا بهر ته پرینږدی. زما اندیښنه ده چی که تاسو یو ځل د جگړی د پلویانو په گیر کی ورغلی نو د بیرته راتلو هیڅ لاره به ونه مومی. هیڅ هوښیار سړی دا نه خوښوی

چې له خپلو دوستانو څخه محروم شي. که ما ستاسو د ایسارولو هڅه نه وای کړې نو ښایي نن د الحمرا د دروازې په مخه کې زما پرخلاف په شعار ورکوونکو کې ترټولو اوچت آواز ستا وای.

هاشم ځواب ورکړ: که ما د غرناطې په اولس کې د ژوند څه نخښې لیدای، نو د دې پرځای چې حامد بن زهره د غرناطې له راتګه ایسارم کړم د هغه ملګری به مې کړی وه، بیا به ما د دې پروا هم نه درلوده چې فردیناند زما له زامنو سره څه ډول سلوك کوي! ته باید له نارو څخه پریشانه نشې، دا د هغو بې وسه انسانانو وروستی احتجاج دی چې د تباهي پر وروستي ګړنګ دریدلي دي، زما باور دی چې د غرناطې په کوڅو او واټونو کې به ډیر ژر د هدیرو چوپتیا حاکمه شي.

ابو القاسم وویل: ماته یې وویل چې تاسو بهر ته تلو ته ډیر بې تابه یې؟

: ما غوښتل پردې وپوهیږم چې له حامد بن زهره سره مو څه چلند وکړ، خو دلته څوك له ما سره خبرې کولو ته تیار نه وو.

: موږ له هغوی سره کوم بد سلوك نه دی کړی، هغه د خلکو له پارولو څخه وروسته له ښاره ووت او موږ یې د لارې ترلو هڅه هم ونه کړه، زموږ معلومات داسې دي چې هغه به د غرنیو سیمو دوره وکړي او د قبایلو له منظم کولو وروسته به غرناطې ته د رضاکارانو را اسرلو پیل کړي.

هاشم وویل: کوم قبایل چې مایوسه شوي وي بیا جګړې ته دهغوی دتیارولو لپاره یوازې احساساتي وینا ګانې کافي نه دي ، او کوم چې تر اوسه په جګړه بوخت دي هغوی به دغرناطې پر اولس د اعتماد پرځای دا غوره وبولي چې همالته غرونوته د دښمن د راتلو انتظاروکړي هلته چې یو غیښي ویشتونکی د سلو تنو لاره بندولی شي ،د اوربند له تړون وروسته هغوی له موږ نه ډیرلرې شوي دي ،حامد بن زهره په هغه صورت کې بریالی کیدای شي چې ترکان اوبربریان زموږ مرستې ته راورسیږي ،هغه د ترکانو د سمندري ځواك دراتلو امید واردی خوماته یې دا ډاډ رانکړای شو چې داوربند دمودې له پای ته رسیدو وړاندې به هغوی زموږمرستې ته راورسیږي.

ابوالقاسم وویل : حامد بن زهره دغرناطې اولس ته هم کوم ډاډ من پیغام ورنکړای شو ،بیا هم هغه دښاریوزیات شمیر خلك جګړې ته چمتوکړي دي ،امکان لري ځینې قبایل هم دهغه دخبروتراغیزې لاندې راشي اوهغه دجګړې اوربل کړي دښمن ته یوځل بیا دلوټ اووژنې پلمه برابره کړي ،دهغه هدف دادی چې موږ په

هرحال له دښمن سره په جګړه کی کیوزو.له هغه سره داولس د هغو څلور سوه تنو غم نشته چی د اولس د تباهی د مخنیوی لپاره مودښمن ته یرغمل ومنل، هغه ته دا خبره هم هیڅ ارځښت نه لری چی کله قبایل غرناطی ته مخه کړی نو دښمن به بیا پر ښار د کلابندی صرفه نه کوی.

هاشم وویل : تاسو له دی تولو اندیښنو سره د هغه د ایسارولو هڅه ونکړه؟

ابو القاسم ځواب ورکړ: د هغه ایسارول یوازی زما مسئولیت نه دی، په غرناطه کی په زرګونو داسی کسان شته چی د جګړی د بیا پیلیدو د پای په اړه فکر کوی.

هاشم څو شیبی د ابو القاسم پر سترګو سترګی ورښخی کړی بیا یی وویل :

که هغه په خپله خوښه چیرته تللی وی نو د دی مطلب دا دی چی هغه پخپله ستاسو پریشانی لری کړه.

: زه ستا په مطلب ونه پوهیدم!

: زما مطلب دا دی چی تاسو په غرناطه کی پر هغه لاس نشوای اوچتولی، خو له غرناطی څخه بهر به د هغه د امنیت په اړه په تاسو هیڅ ذمه واری نه وی.

ابو القاسمه! ته له مانه څه خبره پټوی، زه پردی پوهیدل غواړم چی تاسو له هغه سره څه ورِ سلوك کړی دی؟

ابو القاسم ځواب ورکړ: زه داسی احساسوم چی تاسو به زما پر کومه خبره باور ونکړی. ځکه خو به دا غوره وی چی تاسو نیغ له هغو کسانو سره خبره وکړی چی تر ما زیات معلومات لری.

: هغوی څوك دی؟

ابو القاسم لاسونه وپړقول او ویی ویل : اوس به درته معلوم شی.

هاشم تر څو شیبو پوری یوه او بله خوا کتل، بیا یی په مخامخ بله کوټه کی د پښو غږ واورید، دروازه خلاصه شوه او ده بیا په حیرانی عمیر او عتبه ته کتل.

ابو القاسم وویل : عمیره! ستا پلار د حامد بن زهره په اړه زیات اندیښمن و ته څه تسلی ورکولی شی؟

عمیر پلار ته وکتل خو د څه ویلو جرئت یی ونکړ، عتبه ور وړاندی شو ویی ویل : صیب! اوس د عمیر د ورونو په اړه ستا اندیښنه باید لری شوی وی!

حامد بن زهره چی په غرناطه کی کوم اور بل کړی ؤ هغه د تل لپاره گل شو، اوس خلك د هغو لیونیانو خبری نه اوری چی دغه لوی ښار یی په هدیره بدلول

غوښتل او نور تاسو ته هم د دې ضرورت نشته چې قبايلو ته ولاړ شي.
هاشم په خپ غږ وويل : تاسو هغه وواژه!
عتبه د خواب پرځاى ابو القاسم ته وكتل، هاشم د درد په حالت كې خپل زوى ته وكتل او په زوره يې چيغه كړه:
عـمـيـره! زه له تا پوښـتم، د خـداى «ج» په خـاطر راته ووايه چې زه په دې دسيسـه كې شريك نه وم، ستـا لاسونه د حامد بن زهره په وينو نه دي داغدار شوي، زه له مرګه وړاندې دا اوريدل غواړم چې د غلامۍ، ذلت او رسوايۍ له منلو سره سره زماكورنۍ د اولس په وروستۍ ګناه كې برخه نه درلوده، ته ولې چپ يې؟
ابوالقاسم وويل : هاشمه !زه ستـا داحساساتوقدر كوم ،كه ته دحامد بن زهره دوست وې موږيې هم دښمنان نه يو ،خوزمـا به پردې خبره بالكل باوررانشي چې ته ديوه له سره تيرسرې دولولو د تسكين په خاطردغرناطې نوره تباهي خوښوى .تا پردې حقيقت اعتراف كړى دى چې موږجګړه بايللې ده ،ته پردې هم خبريې چې دغـرناطې دخلكو احـسـاسـات او جـوش به له شـعـارونو اوناروړاندې ولاړنشي ،اوبيرته قبايلوكې بيا زيات كسان داسې دي چې بې زړه اومايوس شويدي او هغه ځو سرتيرې چې تراوسه جنګيږي دانه خوښوى چې دغرناطې دخلكولپاره له خپلو مورچلو څخه راووزي په يوه لږ محدوده سيمه كې په محلې ډول جګړې دفرديناند لپـاره دځه انديښنې سـبب نشي كـيـداى ،داندلس دحاصل وركـوونكوسـيـمـو مهموښارونواوبندرونوله نيولووروسته به دوى دوروستۍ ګوزارلپاره په پوره ډاډ دمناسب فرصت راتلو انتظاركولاى شي .كله چې دهغو سرتيرو وروستۍ څاڅكى وينې هم وبهيږي نوددوى پوځونه به دځه مزاحمت څخه پرته په هغو درو او ګوټونو كې خپاره شي چې دغه خلك يې نه فتحه كيدونكي بولي.
حامد بن زهره ناڅاپه دا خطر را پيدا كړى ؤ چې امن خوښوونكي قبايل هم د جګړې په اور كې ور ښكيل شي او فـرديناند هسې انتقـامي چلن ته مـجبـور شي چې له ويرې يې موږ د اوربند ترون ته مجبور شوي وو.
هاشمه! ته خپل زامن په خطر كې غورځولى شې، خو د نورو د زامنو او ورونو ژوند په خطر كې اچولو حق نه لرې، ته د لكونو انسـانانو څخه پردې مـاتې، بې وسې او مايوسې برسيره د ژوندي پاتې كيدو حق نشې اخيستلى.
عمير يوازې د ژوندي پاتيكيدودهيلې له ښكاره كولوپرته هيڅ ګناه نه ده كړې.
هاشم په لړزيدونكي غـږ وويل : د دې لكونو انسـانانو مـاته، بې وسې او

مایوسی د هغو غدارانو د دسیسو نتیجه ده چی زموږ د ماضی ټول عظمتونه یی تر خپلو پښو لاندی کړی او د راتلونکی د امیدونو ټولی ډیوی یی ګل کړی دی.

حامد بن زهره اولس ته د هغو عیاشو، بی حسو او بی غیرتو چارواکو د ګناهونو د کفاری ادا کولو له بلنی سره راغلی ؤ چی د اقتدار لپاره یی د هیواد راتلونکی له ګواښونو سره مخ کړی وه.

ابو القاسمه ! ته دا ویلی شی چی هغه یو له سره تیر او بی پروا سړی ؤ، او په دغو حالاتو کی له هغه نه د معجزی هیله هسی لیونتوب ؤ خو ته دا حق نه لری چی ووایی اوس قوم د ذلت پر ژوند رضا شوی دی ځکه خو حامد بن زهره قوم ته د عزت د لاری په ګوته کولو هیڅ حق نه درلود. اوس چی په لکونو انسانان د ظلم او وحشت پرخلاف د جګړی له حق څخه د تل لپاره لاس پر سر شوی دی، ځکه هغه ستر انسان د وژلو لایق ؤ چی له دی حق څخه لاس اخستلو ته تیار نه ؤ

اوس چی د ذلت او رسوایی ژوند زموږ په برخه شوی دی ځکه خو د آزادی د ژوند او یا غیرت د مرګ د لاری په ګوته کوونکی ګناهکاران دی.

حامد بن زهره د هغه نیك ذاته خلکو د ضمیر غږ ؤ چی ډیر بدمصیبتونه یی هم د الله له رحمت څخه نه مایوسوی. که موږ هغه ته له لاس ورکولو څخه انکار کولی او دا مو ورته ویلی چی موږ د دښمن پرغلامۍ‌رضا شوی یو او یوازی د ژوندی پاتی کیدو د ذلت او رسوایۍ‌د زغملو لپاره تیار یو نو نړۍ‌به د بی همته او نامردانو پیغور راکړی ؤ، بیا به هم موږ په همدی تمه ژوندی پاتی وو چی د اوسنی وخت تیاری به تل‌نه وی، موږ به د بیا راپاڅیدلو او سنبالیدو د مناسب فرصت په انتظار وو، موږ به د مایوسی په تیارو کی د هغو لاربښوونکو انتظار کاوه چی لارورکو قافلو ته د رڼا څلی کیږی او په یوه غږ یی په مړو رګونو کی د وینی حرکت توندیږی.

که حامد بن زهره په خپلو مقصدونو کی نه وای بریالی شوی هم دا امید به پاتی ؤ چی تردی ښه لیدونکی او پوهیدونکی او تردی د لوړو ارادو خاوندان به راپورته شی او زموږ راتلونکی نسلونه به د هغوی د ضمیر په رڼا کی د خپلی بقا او سلامتی لاره ووینی.

خو د حامد بن زهره وژل کیدل به د دی ثبوت وی چی موږ د دایمی تیارو سره نه یوازی خپل بلکی د خپلو راتلونکو نسلونو برخلیك هم تړلی دی. اوس به په دی تیارو هیڅکله هم رڼا رانشی، موږ به د هغو تیارو شپو مسافر وو چی لمن به

يې د ستورو او سپوږمۍ له وړانګو نه تشه وی، اوس به هيڅ سرتيري هم د حامد بن زهره په پله د تلو هڅه ونکړي، هغه د دغه بدمرغه اولس په رګونو کې د ژوند د وينې وروستي څاڅکي ؤ، او په کومه څمکه چې دا وينې تويې شوې هغه بنايي تر قيامته زموږ پر بې حسی ماتم وکړي.

د ابو القاسم حوصلې ځواب ورکړی ؤ شونډې يې وچيچلې او ويې ويل : هاشمه!

د غرناطې د زياتې بربادۍ مخنيوی که ګناه وی نو د دې پړه يوازې پرما نه ده، تا پخپله پردې حقيقت اعتراف کړی ؤ چې موږ د بيا جګړې پيلولو توان نه لرو، څکه خو که حامد بن زهره بيرته راغی هم د خلکو، راپارولو ته يې پرينبودل لويه اشتباه ده، تا د دې خبرې ذمه واری منلې وه چې قبايل به د هغه له ملاتړ څخه ايساروی، اوس ته يوازې له دې ويرې خپل دريغ بدلوی چې د خلکو په مخ کې له رسوايې ويرېږی. خو زما پرخلاف د خولې خلاصولو نه وړاندې پردې ښه غور وکړه چې ستا خپل زوی په دې ګناه کې نيغ ککړ دی.

ته به يوه يادوی ورځې خلك زما پرخلاف وپاروليی شی، خو هغه با نفوذه خلك چې زامن او ورونه يې له دښمن سره يرغمل پراته دی ستا تائيد او ملاتړ نه کوی. هغوی تاته ښايي د خولې چوله کولو موقع هم درنکړي. زه دا هم تاته ويلی شم چې د غرناطې هغه خطيبان او مفتيان چې پرخلکو يې اغيزه شته په هر صورت زما ملګرتيا کوی.

هاشم په ماته خوړلې لهجه ووېل : که ما خلکو ته خپل مخ ورښکارولی شواي نو له هر څه وړاندې به مې په خپله بې غيرتي او بې همتی اعتراف کاوه، که زه چوپ پاتې شوم نو ستا له ويرې به نه وم، بلکې د خپل شرم او پښيمانی په سبب به چوپ وم.

مګر ته ګواه اوسه چې زه د حامد بن زهره په وژلو کې شريك نه يم.

ابو القاسم څو شيبې په غوسه او انديښنه هغه ته کتل بيا يې پر شونډو يو له حقارت څخه ډك تبسم خپور شو ويې ويل:

: تر اوسه يوازې څو تنو ته دا راز معلوم دی چې موږ غرناطه د هغه له شره وژغورله، او که ته خپله خوله چوپه وساتلای شی.نو په هغوی کې به يو هم دا ونه وايي چې ستا زوی هم په دې وژنه کې شريك و. چاته به د دې شاهدی ويلو ضرورت هم نه وی چې تا د قبايلو د نه پاريدلو ذمه واری منلې وه، ته له دی

حقیقت ځخه انکار نشي کولی چې موږ د یوې کبنتيءسپاره یو، توپیر یوازې دا دی چې ته پر موږ پره اچوې او د خپل ضمیر بار سپکول غواړې.

اوس تاته د خوب ضرورت دی، تر سبا پورې به دې طبعه ښه شي او ته به دا احساس کړې چې موږ د خپل ضمیر له فریادونو سره ژوندي پاتې کیدل غواړو. زه پردې خبره ډیر خفه یم چې حامد بن زهره وژل شوی، خو زه د دې پاچاهي وزیر یم چې اولس یې په خپلو وینو د آزادۍ د ډیوې بلولو پرځای یوازې د بې وسی په اوښکو سودا او معامله کول غواړي، زه یې د هغه هدیرې ساتونکی ټاکلی یم چې اوسیدونکي یې د کوم ژوندي انسان چیغې نشي زغملی، ته پخپله دا منې چې ما غرناطې ته د هغه د نه راتلو هڅه وکړه، آیا د دې مطلب دا نه دی چې ته د غرناطې له اولس ځخه مایوس شوی یې او د نوي جګړې د دردونو او مصیبتونو ځخه د ژغورل غوښتل؟ تاته اوس زما د پوښتنو د ځواب ارتیا نشته، زما باور دی چې دوې ورځې وروسته ته د البسین په ځلور لارې کې د خلکو خبرې واورې نو د حامد بن زهره یاد به دې نه پریشانه کوي. ابوالقاسم لاسونه وپړقول، یو وسله وال سړی کوټې ته ورننوت. ابو القاسم ورته وویل : دې میلمستون ته ورسوه.

هاشم ځو شیبې په غوسه او پښیماني ابوالقاسم ته کتل بالاخره یې وویل : که زه ستا بندي نه وم نو اجازه راکړه!

ابو القاسم ځواب ورکړ: خلك په نیمه شپه کې له خپلو بندیانو سره بحث نه کوي، که زه ستا دښمن وای هم په دې وخت کې به مې رخصت نه و درکړی. تر سهاره آرام خوب وکړه، اوس د غرناطې وضعه ښه نه ده، تر اوسه د حامد بن زهره ملګرې ډیر ځك دی، امکان لري چې د بهر ته وتلو په وخت کې ورسره مخامخ شي، د حکومت د طرفدارانو معامله له تا سره توپیر لري. دوی به دلته د هغو تلو راتلو ته چندان اهمیت ورنکړي، خو ته د حامد بن زهره پخوانی آشنا او ملګرې یې، که اوس ته هغوی زما له کوره د وتلو په حال کې ولیدې نو په زړونو کې به ډول ډول شکونه ورته پیدا شي، ته پاتې شپه همدلته ویده شه.

هاشم له نوکر سره روان شو خو چې دروازې ته نژدې شو ناڅاپه ودرید مخ یې راوګرځاوه او ویې ویل : عمیره! ته هم راسره راځه!

عمیر په یوازیتوب کې له پلار سره خبروته تیار نه ؤ، هغه په هیله من نظر ابو القاسم ته وکتل ابو القاسم یې پلار ته وویل: عمیر لږ ځنډ له ماسره پریږده، زه

څو ضروري خبري ورسره لرم.
هاشم په دردناك نظر څو شيبې عمير ته کتل او بيا ناڅاپه له کوټي ووت.
*****
ابو القاسم عمير او عتبه ته وويل : که د حامد بن زهره زوی غرناطي ته رارسيدلی وی نو موږ ته به زر احوال راشي، خو که هغه تاسو ته دوکه درکړې وی او په بل لوري تللی وی نو د هغه موندل ستاسو تر ټولو لويه ذمه واري ده، هغه ته په هيڅ صورت هم د قبايلو د راپارولو زمينه بايد برابره نه شي. که هغه خپل کلي ته تللی وی نو عمير ته به يې درك معلومول گران نه وي.
عمير وويل : صيب! تاسو د هغه غم مه کوی، موږ به سهار ته وخوځيږو.
ابو القاسم وويل : د ډيرو کسانو د بيولو ضرورت نشته، په اوسنيو حالاتو کې برالا له هغه سره د ټکر خطر نشو قبلولی، هغه ته بايد معلوم نه شي چې د پلار قاتل يې څوك ؤ، او تاته بايد د يوه دښمن پرځاى د يوه دوست په حيث د هغه راقابو کول آسانه وي. ته اوس تلاى شې، پلار به دې انتظار کوی، خو هغه ته د دې ويلو ضرورت نشته چې ته چيرته روان يې. زما باور دی چې تريو دوه ورځو پوري به د هغه غم او غوسه لرې شي.
عمير وويل : صيب! زه له هغه سره له مخامخ کيدو ويريږم.
ډير ښه! ورځه اوس له هغه سره خبري مناسب نه دي. زه به سهار ته هغه ته د تسلی هڅه وکړم.
سمدستي د سعيد راپيدا کول ضروري دی، د هغه اهميت يوازي پردې نه دی چې هغه د حامد بن زهره زوی دی او د جگړې پلويان به يې د لاس اله کړي د حکومت پرخلاف به يو توپان را اوچت کړي بلکې د هغه په راقابو کولو سره به حکومت ته د حامد بن زهره د بهرنيو ملاتړ کوونکو نيول اسانه شي، د فرديناند پردې باور دی چې کومو بيړيو هغه د سمندر پر څنډه پلی کړي دی هغوی بهرنی جاسوسان هم راوړي دی. که د سعيد په واسطه د هغوی درك ته معلوم کړای شي نو فرديناند به دی دا خدمت هيڅکله هم هير نه کړي. سمدستي بايد د حامد بن زهره د وژلو خبر پټ وساتل شي. که د هغه ملگرو دا خبر مشهور کړ هم تاسو څانونه تری بی خبره ښيی.
عتبه وويل : موږ ته دا معلومه وه چې که موږ دا خبر مشهور کړ نو خلك به پر موږ شکمن شي، ځکه خو ما خپلو ملگرو ته پخوا دا ويلی وو چې بايد پټه خوله

وي. که د هغوی کوم ملګري دلته رارسيدلي وي نو تر سبا پوري به دلته کرېږي پورته شي، د پهره دارانو په اړه موږ له پخوا نه ډاډه نه وو او اوس خو دا خبره هم ثابته شوي چي د هغوی مشر پټ له باغيانو سره ملګري شويدی، د پوليسو کوم کسان چي له موږ سره استول شوي وو هغوی هم د خپلي ذمه واری ښه احساس نه دی کړی، که د هغوی مشر خپل ملګري له دوهم ځلي غيشو ويشتلو څخه نه وای ايسار کړی نو هغو پاتي دري تنو به هم د ژغورني زمينه نه وه موندلې.

زه پدی خبره خفه یم چي موږ له څو ميله اوږده چکر وروسته راورسيدو خو د پوليسو شپږ کسان چي نيغ پر سرك را استول شوي وو تر اوسه پوري ورك دي.

ابو القاسم وويل:

تاسو له پهره دارانو څخه پوښتنه کړی ده؟

: نه! موږ له لويديځي دروازي څخه ښار ته راغلو او نيغ کوتوال ته ورغلو، خو هغه ته هم تر هغه مهاله څه خبر نه و ورغلی. ما پر هغه ټينګار وکړ چي زر تر زره د هغوی درك معلوم کړی او بيا دلته تاسو ته خبر درکړی، که له دی پيښو څخه ستاسو خبرول ضروري نه وای نو موږ به هم ورسره تللي وو، اوس به موږ بيا هغه ته ورشو.

عمير وويل : موږ په يوه سپور پسي ورغلو او دوه نور ناڅاپه چيرته ورك شول، امکان لري هغه موږ ته دوکه راکړی وی او بيرته سرك ته وتلي وی او د پوليسو د ډلي کسانو ته يي درك معلوم شوی وی، دا هم کيدای شي چي هغوی تر اوسه هغه نيولي وی او په ډاډه زړه بيرته راغلي وی.

ابو القاسم وويل : دا هم کيدای شي چي هغوی تر اوسه د هماغه سپاره په تعقيب کي وی، په هر حال تاسو کوتوال ته ورشي او درك يي معلوم کړی. که کومه دانديښني خبره وه هغه ته ووايي چي سمدستي ما خبر کړی وروسته بيا ستاسو ذمه واري دا ده چي سعيد پيدا کړی.

*****

د ابو القاسم د ساتونکو ډلي مشر کوټي ته ورننوت او ويي ويل : صيب! کوتوال د حاضريدو...!

ابو القاسم يي خبره بشپړولو ته پري نښوده چيغه يي کړه : هغه راوله!

هغه په بيړه له کوټي نه ووت او يوه دقيقه وروسته کوتوال سيليدلي کوټي ته ورننوت، د هغه جامي په ختو کي ليت پيت وی او پرمخ يي هم د ختو څاڅکی

ښکارېدل.

هغه وويل : صيب! پرسرك د څلورو تنو مړي ومونډل شول او د پاتې دوو نورو لټون دوام لري.

ابو القاسم په حيرانۍ وپوښتل : څلور واړه د پوليسو كسان دي؟

: هوكې!

: د هغوى وژونكي روغ خلاص شويدي؟

: صيب! تر اوسه له هغو څلورو پرته د بل چا مړي موږ نه دي موندلي، زموږ يو سړى د تومانچې پر ګولۍ وژل شويدى او پاتې نور درې..

ابو القاسم په غوسه شو ويې ويل : احمقه! زما له دې سره هيڅ مينه نشته چې دوزخ ته ستا د خلكو د ليږلو قاتلانو څه وړ وسله كارولې ده، ته بايد اوس دا هڅه وكړې چې تر سهاره د خپلو دوو نورو ملګرو مړي هم پيدا كړې، چې هغوى زخمي د دښمن لاس ته نه وي وراغلي كه داسې وي د ځان د ژغورنې په خاطر به تاسو قرباني ته وتړي، د هغوى موندل او خولې يې ګنډل زما نه ستاسو مسئوليت دى.

كوتوال په دې اړه د نور څه ويلو جرئت ونه كړ او حيران حيران يې ابو القاسم ته كتل.

ابو القاسم لږ نرم شو ويې ويل : تاسو مړي څه كړل؟

: صيب! مړي مودلته راوړي!

: ابو القاسم چيغې كړې: دلته زما كورته!

: نه صيب، مړي به د هغوى كورونو ته ورسول شي.

: د څه لپاره؟

: صيب! كه يې دلته راوړل مناسب نه ګڼې نو په لاره كې به يې ايسار كړو.

: زما پردې څه كار نشته چې تاسو مړي چيرته غلي كوى، خو زه دا درته وايم چې كه خلكو ته دا معلومه شوه چې حامد بن زهره وژل شوى دى نو دا مړي به پر تاسو شاهدي وايي چې د هغه په وژلو كې مو لاس درلود، د خداى «ج» په خاطر ماته داسې مه ګوره!

عتبه كوتوال ته وويل : تاسو زر تر زره د مړيو بندوبست وكړې او د هغو نورو دوو تنو د موندلو هڅه وكړې، له هغې وروسته په غرناطه كې د حامد بن زهره د ملګرو لټون پيل كړې. تاسو له پهره دارانو څخه پوښتنه وكړه؟

: هوکی! هغوی وویل چی تر اوسه هغوی بنار ته نه دی راغلی خو زه پر هغوی اعتماد نشم کولی.

ابو القاسم وویل : کاشکی تا دی ډېر خپلو کسانو په اړه هم داسی پام درلودای. د خدای په خاطر نور زما وخت مه ضایع کوه ورځه!

کوتوال له کوټی نه ووت.

ابو القاسم عتبه او عمیر ته وکتل: تاسو سهار د سعید د کلی په لور ولاړ شی، کیدای شی چی هغه د پولیسو د کسانو له وژلو وروسته غرناطی ته تر راتګ دا مناسبه بللی وی چی همالته پناه واخلی، خو څوك باید پردی پوه نه شی چی تاسو د هغه دښمنان یی، په کلی کی پر هغه د حملی ضرورت نشته، موږ چی د هغه د پټیدو ځای پیدا کړو مناسب ګام به اوچت کړو.

*****

هاشم په زړه یو له زغم نه وتلی بوج احساساوه او د میلمنو حجری ته ننوت، تر لږ ځنډه یی په ناکراری قدم واهه، هغه ته دا خبره له باور نه لری ښکاریده چی حامد بن زهره شهید شوی دی، او په زړه کی یی په وار وار ځانته دا ډاډ ورکاوه چی ابو القاسم یو خیالی داستان ورته اورولی او د ده د ازمویلو هڅه یی کړی ده، ښایی هغه نیول شوی وی او ابو القاسم د هغه د وژلو د امر څخه وراندی غوښتل دا معلومه کړی چی د هغه د دوستانو عکس العمل به څه وی، خو بیا به ناڅاپه د عمیر څیره مخی ته ورغله او زړه به یی ولوید، لږ ځنډ وروسته هغه له زغم نه وتلی فشار احساس کړ، له کوټی راووت په برنډه کی یی یو وسله وال پهره دار مخی ته ورغی او ورته ویی ویل:

: صیب تاسو چیرته ځی!

: زه له صدر اعظم سره یو مهمه خبره کوم.

: صیب! تاسو تر سهار د مخه له هغه سره نشی لیدای، هغه دننه تللی دی؟

: ماته معلومه ده، تاسو هغه ته ووایی چی زه می یوازی له زوی سره لیدل غوارم.

ستا زوی!

: هو هغه د ابو القاسم په کوټه کی دی.

: صیب! زه اوس د هغه کوټی ته چیرته تلای شم!

: تاته د دی ضرورت نشته چی د هغه کوټی ته ورشی، زه دا غوارم چی عمیر

له لومړي وزير سره د مجلس نه وروسته ماته راشي. څکه خو ته کوم نوکر ته روایه چې هغه له کوټې نه راووزي زما پیغام دې ورکړي که نه نو زه به يې پخپله په لاره کې ودریږم.

: نه صيب! تاسو پخپله کوټه کې استراحت وکړې. زه د هغه درك درته را معلوموم.

پهره داردا وويل او له هغه ځايه ولاړ، هاشم کوټې ته د ننوتلو پر ځاى په برنډه کې قدم وهل پيل کړل. د فکر د خرابۍ په سبب په سخته يخنۍ نه پوهيده څو دقيقې وروسته پهره دار بيرته راوګرځيد له هغه سره د ساتونکو د ډلې مشر هم ؤ چې د ورځې يې هم له ده سره ملاقات شوى ؤ پهره دار څو ګامه وړاندې ودريد افسر هاشم ته نږدې ورغی ويې ويل:

: صيب ! عمير خو ډير څنډ وشو چې تللى دى او صدر اعظم اوس د ښار له څو مشرانو سره مجلس کوي.

د هاشم زړه ولويد په لويدلې غږ يې وپوښتل : عمير چيرته تللى دى؟

: صيب! ماته هيڅ معلومات نشته، که کومه ضروري خبره وي نو زه به سهار څوك د هغه په لټون پسې ور وليږم اوس تاسو بايد استراحت وکړي.

هاشم د وړاندې تلو هڅه وکړه ويې ويل : نه زه يې همدا اوس د لټولو هڅه کوم. خو افسر يې سمدستي مخې ته ورغی ويې ويل : زه د دې ګستاخۍ بخښنه غواړم خو تاسو د لومړي وزير له اجازې پرته له محل څخه نشی وتلی. اوس پهره دار تاسو ته د مانۍ د دروازی خلاصولو جرئت نشی کولی.

هاشم له غوسې شونډې وچيچلې ويې ويل : زه له صدر اعظم سره خبرې کول غواړم.

: صيب ! تاسو اوس له هغه سره نشی ليدای، او بيا افسر بيرته مخ واړاوه.

. هاشم په پوره زور هڅه وکړه چې چيغې کړي خو غږ يې په کومي کې بند شو، هغه غوښتل چې منډه واخلي خو په پښو کې يې د ځان بوج پورته کولو توان نه ؤ.

هغه په دواړو لاسونو د برنډې پايه ونيوه او په ړندو ړندو يې پهره دار ته کتل، ساه يې ورو ورو تونده شوه او د درد په څريکو کې يې د زړه درزا ورو ورو کراريدله، بيا يې ناڅاپه لاسونه يې سيکه شول او دواړه ګونډې يې پر ځمکه ولګيدې.

پهره دار په بېره راوراندی شو او غوښتل یی هغه تر متهو ونیسي، خو ده یی لاسونه وښنډل او بیا یوی خواته رنګ شو، بیا یی څو شیبې پښې ووهلی او د وروستی ځل لپاره یی اوږده ساه واخستله او د سترګو مخی ته یی د مرګ دایمی تیاری خپری شوی.

پهره دار یی په وارخطایی په بی روحه بدن لاسونه وهل او بیا یی د خپل افسر د خبرولو لپاره منډه واخستله، لږ ځنډ وروسته دری تنو د هغه مړی کوټی ته یوړ او په بستره یی څملاوه، د ساتونکی ډلی مشر یو پهره دار ته د دروازی ترلو او د کلکی پهری هدایت ورکړ او بیا یی یو بل تن ته وویل چی سمدستی ولاړ شه په دروازه کی دا امر وکړه چی څلور تنه همدا اوس په کوتوال پسی ورشي، هغه ته دا ووایی چی له دروازی بهر یوه ګاډی تیاره ودروی او هم ورته ووایی چی د لومړی وزیر درسره ضروری کار دی.

: صیب! که تاسو غواړی چی عمیر را پیدا کړی نو د کوتوال راوستلو ته هیڅ ضرورت نشته، کله چی دوی د صدر اعظم له کوټی راووتل نو ما واوریدل چی هغه عتبه ته ویل چی اوس سهار کیدونکی دی ځکه خو خپل هستوګنځی ته د تلو پرځای له ماسره ولاړ شه.

افسر وویل : نه اوس عمیر ته د دی خبر ورکول ضرور نه دی. سمدستی خو په دی مانیرکی دننه او بهر هیچا ته هم باید د هاشم د مرګ په باب معلومات ونه شی او په یاد ولری چی دا د لومړی وزیر امر دی.

*****

لا سپیدی نه وی چاودلی چی یوه نوکر عتبه په زوره زوره وخوځاوه او ورته ویی ویل : صیب! زه د دی ګستاخی بخښنه غواړم خو کوتوال همدا اوس له تا سره په لیدو تینګار کوی، هغه وایی چی لومړی وزیر را استولی یم.عتبه ډیر په زحمت خپله غوسه راقابو کړه ویی پوښتل: هغه چیرته دی؟

: صیب! هغه بهر په ګاډی کی ناست دی، ما هغه ته د ملاقات په کوټه کی د کیناستلو وویل خو هغه وایی چی زما بیړه ده او د عمیر په موجودیت کی زما دننه راتګ ښه نه دی. دوه تنه سپاره نور هم ورسره دی، ما ورته وویل چی هغه اوس ویده دی خو دوی ویل چی ضروری پیغام یی راوړی دی.

عتبه له بستری راپورته شو پایزار یی پښو کړ او نوکر ته چینه د هغه پر اوږو ور واچوله. څو شیبې وروسته عتبه د کور دروازی ته ورسید کوتوال چی ولید

له ګاډی نه پلی شو او وېی ویل : ویخښئی بی وخته می له خوبه راپورته کړی، خو ستاسو خبرول ضروری وو، او د لومړی وزیر هم دا مشوره وه چی د هاشم په باب له تاسو سره مشوره وکړم.

عتبه وویل : مګر موږ خوله پریکړی وروسته له هغه ځایه راووتو، چی ترڅو موږ د خپل پروګرام له بری وروسته بیرته نه یو راستانه شوی نو هغه همدلته وساتی، عمیر هم پردی پریکړه څه اعتراض نه درلود چی که د هغه پلار د څه اندیښنی سبب کیدای شو نو تر سهاره یی تردی مناسب ځای ته استولی شی.

: زه د دی لپاره راغلی یم چی درته ووایم چی هاشم مړ شو، زه چی کورته ورسیدم. بیرته هلته د ورتلو امر راته وشو، د هاشم زړه ناڅاپی ودرید، اوس یی مړی له هغه ځایه د یوه حکومتی طبیب ځای ته رسول شویدی، او هغه ته یی دا لارښونه کړی چی سمدستی له دی راز څخه څوك باید خبر نه شی.

صدر اعظم غواړی پردی وپوهیږی چی که عمیر پردی خبره خبر شی عکس العمل به یی څه وی؟

عتبه د هاشم د مرګ په اړه له څو پوښتنو وروسته وویل : عمیر به په مناسب وخت کی خبر کړای شی، اوس هغه پر شرابو مدهوشه پروت دی، له هغه سره یوازینی اندیښنه دا وه چی که سهار ته موږ د سعید د لټون په غرض کلی ته ولاړ شو نو لومړی وزیر د ده پلار راخوشی نه کړی. هغه چی څومره د حامد بن زهره له زوی څخه ویریږی تر هغی زیات له خپل پلار سره د مخ کیدو څخه ویره لری. اوس به هغه په خپل کلی کی په پوره داډ خپلو مشغولتیا و ته دوام ورکړی، او چی کله زموږ سفر پای ته ورسیږی نو دی به موږ ته د څه پریشانی سبب نه وی، په دی ښار کی چاته دا باید معلومه نه وی چی هاشم تیره شپه د ابو القاسم په مانۍ کی د هغه میلمه ؤ. که نه نو د هغه په ناڅاپی مرګ همدا نتیجه اخستل کیږی چی موږ د حامد بن زهره یو بل ملګری هم له خپلی مخی لری کړ.

کومو خلکو چی هغه هلته لیدلی ؤ تاسو هغه هم ښه وپوهوی.

: خو د هغه مړی؟

: عتبه ځواب ورکړ: د هغه د لاش خوندی کول تر ټولو مهم کار دی او زما په ګومان په دی کار کی ته زما مرستی ته ضرورت نه لری، موږ د ضرورت په وخت کی داهم مشهورولای شو چی هغه د حامد بن زهره د لټولو لپاره چیرته تللی دی.

یا هغه د خپلو بندی زامنو لپاره اندیښمن ؤ او لومړی وزیر هغه ته یو سپارښت لیك ورکړ او سینتافی ته یی واستاوه.

عاتکه د بدریی کره

غرناطی ته د تللیو کسانو په اړه عاتکیه د څه خبر په انتظار وه، سهار یی چی لمونځ ادا کړ د سعید دوی کره ورغله په زبیدی او منصور یی تینگار وکړ چی که د غرناطی څخه څوك راغلل ماته سمدستی احوال راکړه، پر دی سربیره د هغی ناکراری شیبه پر شیبه زیاتیدله، له ښه زیات انتظار وروسته لمر ته د کیناستلو په پلمه بام ته وخته هلته به یی کله له کندی پوری غاړی د سعید دوی کورته کتل او کله به یی شمال لوری ته د غرناطی لاری څارلی.

چی کله به یی له دری نه پوری غاړی ته پر کوم سپاره سترگی ونښتی نو د زړه درزا به یی ورسره زیاته شوه خو چی کله به هغه له خوړ نه له پوری وتلو وروسته د سعید دوی د کور پرځای بل لوری ته مخه کړه نو د دې پر تندی به د مایوسی سیوری خپور شو.

هغی اراده وکړه چی کوزه شی چی ناڅاپه یی یو سپور ولید د هغه اس ورو ورو کندی ته ښکته کیده، خوړ ته نژدی یی لږ ځنډ هغه له سترگو پناه شو او چی بیرته یی سترگی پری ولگیدی نو مخه یی د کندې پورې غاړې ته د کلی بلې غاړې کورونو ته وه، او لږ ځنډ وروسته دی سلمان لیده چی د سعید دوی کورته ننوت.

دی منډه واخستله او د زینو په لوری ولاړه، نیمایی زینی ته چی کوزه شوه پام یی شو چی سلمی ورته گوری لږ خجالت شوه یوه شیبه ودریده خو بیا ورو ورو راکوزه شوه په انگړ کی یی د بهرنی دروازی په لوری مخه وکړه چی سلمی پری غږ کړ:

لوری چیرته ځې؟

: د منصور دوی کره کاکا ناوی! هغی بی له دی چی مخ راواړوی دا وویل او گړندی له کوره ووته.

لږ څند وروسته چې دا له خوړ تڼه تېرېدله منصور بې ولید دې ته بې وويل : زه ستا په لور در تلم، بیا په منځه ورغی د دې په څنګ کې ودرېد.

: هغه میلمه بیرته راغی او همدا اوس له تا سره لیدل غواړي.

عاتکې وپوښتل : هغه ستا د بابا په باب څه ونه ویل؟

: نه!

: هغه دا هم ونه ویل چې سعید او جعفر به څه وخت راشي؟

: نه هغه تاته کوم ضروري پیغام راوړی دی. ښه وشول چې ته مې دلته مخې ته راغلې، هغه په وار وار راته ټینګار کاوه چې زه د بل چا د وړاندې هم درته ونه وایم.

: هغه خو به ټپی نه وي؟

: بالکل روغ رمټ دی.

عاتکه لږ ډاډه شوه او له هغه سره روانه شوه، کله چې د منصور دوی کورته ورسیده سلمان بې ولید چې په غولي ولاړ و له زبیدې سره یې خبرې کولې. هغه یوه شیبه تم شوه، بیا ور وړاندې شوه او په سوالیه نظر یې سلمان ته وکتل.

سلمان زبیدې ته وویل : تاسو منصور دننه درسره بوزئ، زه له دې سره یوه ضروري خبره کوم.

زبیده ور وړاندې شوه او منصور یې تر لاس ونیو او هغه زړه نا زړه ورسره روان شو.

عاتکه وارخطا شوه ویې ویل : د منصور دننه استول ضرور نه وو کوم خبر چې ماته د زغم وړ.وي هغه د حامد بن زهره د لمسی لپاره هم له زغم نه وتلی نه شي کیدای. موږ تول ډېرو خبرو له اوریدو سره روږدي شوي یو.

سلمان وویل : کاشکې ما تاته ښه خبر راوړای شوای، سعید په یوه پیښه کې ټپي شوی دی.

عاتکې وپوښتل : ستا پردې باور دی چې تر دې بد خبر خو به دې نه وي راوړی؟

: د سعید په اړه زه دا درته ویلی شم چې حالت یې د خطر نه بهر دی.

: زه د هغه د پلار په اړه درنه پوښتم، چې ماته د هغه په خاطر استولی وې. او د خدای «ج» په خاطر ته زما حوصله مه ازمویه!

سلمان ځواب ورکړ: هغه د خپل بدمرغه اولس د ګناهونو کفاره اداء کړې ده،

د هغه د لاري ترلو په خاطر زما ټولي هڅي ناکامي شوي. او چي کله پرې بريد ؤشو زه ورسره نه وم. هغه د شپې ... ال ناڅاپي له غرناطي څخه د وتلو پريکړه کړي وه.

«هغه شهيد شو»، إنا لله و إنا اليه راجعون». عاتکه څو شيبي هکه پکه ولاړه وه، بيا يي په ژړغوني آواز وپوښتل : سعيد چيرته دي؟

سلمان وويل : له تپي کيدو وروسته يي غرناطي ته نژدي يوه کلي ته رسولي دي، هغه اوس د ډيرو اعتمادي خلکو تر ساتني لاندي دي. او زه د دي لپاره راغلي يم چي هغه د بي هوښي په حالت کي په وار وار ستا نوم اخلي.

: ته به ما هغه ته بوزولي؟

: هوکي خو له دي ځايه په وتلو کي ته بايد ډير زيات پام وکړي. د حامد بن زهره قاتل د هغه د زوی په لټه کي دي، که په تا پسي له شانه څوك د سعيد د غلي کيدو ځاى ته ورسيدل بيا به د هغه ساتنه ډيره گرانه شي. هغه بنايي ډيري ورځي نور هم د تگ راتگ وړ نه وي. ته زما پر اس سپره شه موږ بايد بيله ځنډه هلته د رسيدو هڅه وکړو.

: او ته به څه کوی؟

: زه پلي تلای شم.

عاتکي وويل : نه تاته د پلي تگ ضرورت نشته، زموږ په طبيله کي اوس هم دري اسونه ولاړ دي، تاسو پر خپل اس ولاړ شي او د خوږ نه پوري غاړي ته زما انتظار کوی زه به ډيره ژر هلته ځان دروړسوم.

سلمان وويل : سعيد د غرناطي د لاري پر سر په يوه کلي کي دي، خو تاسو په کور کي چاته مه وايي چي ته چيرته روانه يي.

عاتکي وويل : په داسي حال کي بيا له دي ځايه زموږ يوځاى وتل سهي نه دي، که په لاره کي چا وليدم نو پردي پوهيدل به ورته گران نه وي چي زه چيرته ځم.

: تا په لاره کي يوه ويجاړه کلا ليدلي ده؟

: هوکي! هوکي!

: نو ته هغي کلا ته ځان رسوه او زما انتظار کوه. زه به عامه لاره پريږدم په بله لاره هلته ځان رسوم. دوهمه لاره ډيره اوږده او سخته ده، ځکه خو که لږ وځنډيدم انديښنه مه کوه.

سلمان وویل : کـه زه په کـوم سبب کـلا ته ونه رسیـدای شـوای نو ته هلتـه د ایساریدو هڅه مه کوه، د کلا نه وړاندې د غرناطې سرك د یوه کلي په مینځ کې تیر شویدی، هلته به د سرك کیڼ لورې ته یو جومات درته ښکاره شي چې له هغو نه څو گامه وړاندې د کلي د رئیس کور دی، چې سعید پکې دی، تاسو بې غمه ور ننوزئ د کـور اوسیـدونکي به ستـا د ورتگ په انتظار وي، او تاته به ددې ضرورت نه وي چې ځان ور وپیژنې.

: ما له بهر څخه هغه کور لیدلی دی، تاته یې د دومره بیان ضرورت نشته، تا زبیدې ته ویلي چې سعید هلته دی؟

: نه! ما هغوی ته یوازې دومره ویلي دي چې ما عاتکې ته یو ضروري پیغام راوړی دی.

عاتکې وویل : اوس زه دا احساسوم چې د سعید لټوونکي خامخا دلته راځي، ځکه خو ته زبیده ښه وپوهوه چې که څوك د سعید په باب پوښتنه وکړي دا دې دا ورته ووایي چې یو نا آشنا سړی عـاتکې ته کـوم پیـغـام راوړی ؤ او اوس هغـوی دواړه جنوب لورې ته ولاړل.

عاتکې چې دا وویل پر اس یې پښه واړوله او ولاړه خو چې سلمان وړاندې گام واخست زبیده او منصور یې مخې ته ورغلل.

زبیدې په شاکي لهجه وویل : تاسو له موږ نه څه خبره پټوئ!

سلمان ځواب ورکړ : زما د احتیاط سبب دا نه دی چې پر تا اعتماد نه لرم، کله چې جعفر بیرته راستون شي نو ټوله کیسه به درته وکړی.

: زه د سعید او د هغه د پلار په باب پوښتنه کوم هغوی خو په خیریت دي که نه!

: زما له هغوی سره ملاقات ونشو.

: مگر تا خو ویل چې د سعید له لورې دې عاتکې ته څه پیغام راوړی دی؟

: د هغه پیغام د یوه بل سړي په لاس ماته رارسیدلی دی. جعفر به نن یا سبا، راورسیږي، زه یوازې دومره درته ویلی شم چې سعید په غرناطه کې نه دی،هغه چیرته غلی شوی دی، هغه تـه په کلي کې د هاشم له لورې خطر ؤ. ځکه هغه دلته را نه غی اوس که هاشم یا د هغه ملگرې دلتـه راشي او له تاسو څخه د سعید په باب پوښتنه وکړي نو تاسو یوازې دومره ورته ووایې چې یوه نا آشنا د هغه له خوا یو پیـغـام عـاتکې تـه راوړ او بیرته ولاړ او هغـه موږ ته یوازې دومره وویل چې

سعید جنوب لوري ته تللی دی.

زبیدې وویل : که هاشم د هغه دښمن وي نو زه بیا دا کله ورته ویلی شم چې سعید کوم لوري ته تللی دی؟

سلمان له لږ فکر وروسته ورته وویل : کیدای شي هغه کوم بل لوري ته تللی وي، او موږ د هغه پلټونکي د الفجاره په لاره برابر کړو او له دوی سره څه مرسته وکړو، زه تاته ټولي خبرې نشم کولی. سمدستي همدومره ویل کافي دي چې که تاسو د هغوی د دښمنانو پام الفجاره لوري ته ور واړوئ نو لوی خدمت به ترسره کړئ.

: ستا باور دی چې هاشم د سعید دښمن شویدی؟

: موږ ته به ډیر زر معلومه شي.

سلمان دا وویل او پر اس یې پښه واړوله، زبیدې د نور څه ویلو حوصله نه درلوده.

سلمان د اس د جلب له نیولو وروسته وویل : منصوره! ته باید پریشانه نشې، امکان لري ستا ماما تا ځان ته ور وغواړي.

: ته بیا راځې؟

: إن شاء الله زه خامخا راځم. خدای پامان!

سلمان دا وویل او اس یې پونده کړ.

*****

عاتکې له اوږدې او یوې غرنۍ سختې لارې مزله وروسته له هماغه ژور خوړ څخه تیره شوه چې دوهمه څنډه یې د هغه ویجاړې کلا له جنوبي دیوال سره نښتې وه، دې له ځانه سره توره، لینده او غشي را اخستي وو.

کله چې دا له سرك څخه څو گامه لرې وه سلمان یې ولید چې زر زر یې شاته کتل او راواوښت، هغه زر د لاس په اشاره ورته وویل : زر راشه!

عاتکې خپل ستومانه اس پونده کړ او د سترگو په رپ کې د هغه ځنگ ته ورغله، سلمان د اس جلب ونیو او گړندي د کلا د ماتې دروازې له لارې دننه ننوتل.

عاتکې په ویره تري وپوښتل : څه وشول، ستا اس چیرته دی؟

سلمان د کلا په بله گوښه کې ودرید ویې ویل: څو تنه سپاره دې لوري ته را روان دي. ما په وړاندې غونډۍ ولیدل چې ښکته راکوز شول، تاسو زر هغه برج ته

ځان ورسوي.

عاتکه له اس څخه پلی شوه او په منډه د برج زینو ته ورسیده سلمان د هغې اس په نژدې یوه کوټه کی له خپل اس سره وتاړه له خپلی کڅوړې څخه یې تومانچه را وایستله او په منډه د برج د زینې په لوری ولاړ، عاتکې له یوې دریڅې څخه سر ایستلی ؤ او لاندې یې کتل. د سلمان د پښو د ترپهار له اوریدو سره یې پام ور واوښت ویې ویل : د هغوی شمیر اته تنه دی، پله ته نژدې شویدي، امکان لري د کلا د لټون هڅه وکړي.

سلمان وویل : تاسو اندیښنه مه کوئ، که د دوی تر شا کوم لښکر نه وي نو دا شپږ، اته تنه موږ ته څه خطر نشي جوړولی، عاتکې له ترکش څخه غیشی راویوست په لینده کی یې کیښود، ویې ویل : زما یوازې دا اندیښنه ده چې که په دوی کی کوم یو بهر پاتې شو نو د تیښتې زمینه به ورته برابره شي.

: ته فکر مه کوه! موږ به له دې برج څخه لاره پرې بند کړو. خو زه ویریږم چې ته بې سببه غشی ونه چلوې!

عاتکې له دریڅې څخه لاندې وکتل ویې ویل : ته بې غمه اوسه، لږ ځند وروسته سپاره چې له پله پورې وتل د دوی له سترګو پناه شول، عاتکې د برج د بل دیوال دریڅې ته منډه واخستله، هلته یې د کمره کنډو ته کتل.

سپاره نژدې دوه سوه ګزه وړاندې بیا راښکاره شول، سلمان په اندیښنه کی عاتکې ته وویل : ته شاته شه چې ودې نه ویني.

عاتکه یو ګام شاته شوه هغه ته یې وکتل او ویې ویل:

ښایي دا هماغه وي!

: هماغه څوك؟

عمیر او د هغه ملګري!

: که عمیر له هغوی سره وي نو زما باور دی چې دوی د سعید په لټون ستاسو کلي ته روان دي.

تر لږ ځنډه دواړو په چوپه خوله یو بل ته کتل او چې بیا د اسونو د پښو ترپهار ورنژدې شو نو عاتکه دریڅې ته ورنژدې شوه یو ځل یې پر سرك نظر وغورځاوه، ناڅاپه یې له کڅوړې غیشی راویوست او په لینده کی یې کیښود، خو په هماغه مهال چې دې سر له دریڅې بهر یوست او پر غشي یې نخښه نیوله سلمان دا تر مټ ونیوله او شاته یې کش کړه، عاتکې د بې وسی او غوسې په حالت کی هغه

ته وکتل سملستي يې له بهر څخه واوريدل چې دوړاندې تلونه دا غوره نه ده چې لومړي دغه کلا ولټوو؟

دوهم ځواب ورکړ: هغه دومره احمق نه دی، که هغوی دې لورې ته راغلي وي نو له خپل کلي پرته به بل ځای ايسار نه شي، بلکې زما خو دا ګومان دی چې هغوی به له خپل کلي څخه په ميلونو، ميلونو لرې تللي وي.

عاتکې د سلمان لاس وښنده او بلې کړکۍ ته يې ځان ورنژدې کاوه خو هغه زر ترمټ ونيوه او د زينې لورې ته يې بوتله، عاتکه د هغه په اوسپنيزو پنجو کې بې وسه پاتې شوه.

سپاره تير شول، سلمان له لږ ځنډ وروسته وويل : ويخښنې ما داسې احساس کړه چې ته به رښتيا غشی وولې، تا خپل سر له دريځې نه ور ايستلی ؤ، او دا هسې يو تصادف ؤ چې په هغه مهال هغوی کوم يوه دې خواته نه راکتل.

عاتکې ځواب ورکړ: زه يوازې پردې خبره افسوس کوم چې عمير د دوی په مخکې روان ؤ او چې هغه زما د غشي دم ته برابر شو تا مې لاس ونيو.

د عاتکې سترګې له اوښکو ډکې شوې.

: عتبه ورسره ؤ؟

عاتکې د هو په دود سر ورته وخوځاوه او له دې سره يې اوښکې له سترګو وبهيدې.

سلمان وويل : د سعيد د ژغورلو مسئله له عتبه څخه د انتقام نه مهمه ده، که نه نو ستا دا هيله اوس هم زه پوره کولای شم، اوس به دوی کلا ته نه راځي، زه وريسې ورځم، ته د احتياط لپاره څو دقيقې ودريږه، بيا وخوځيږه!

عاتکې وويل : نه! پر هغوی پسې ستا ورتلو ته اړتيا نشته.

هغوی تر لږ ځنډه په چوپتيا د کلا انګړ ته کتل او بيا رابنکته شول.

سلمان وويل : ته دلته ودريږه زه اوس بيرته راځم!

عاتکه ودريده او هغه په بيړه له کلا راووت، لږ ځنډ وروسته چې هغه بيرته ورغی نو عاتکه يې وليده چې د يوې چوترې ترڅنګ له دوو قبرونو سره ولاړه وه او لاسونه يې په دعا لپه نيولي وو، د چوترې شاوخوا زيات قبرونه وو، سلمان چې نژدې ورغی هغه هم لاس په دعا اوچت کړل. د فاتحې له لوستلو وروسته سلمان وويل : راځه اوس به هغوی ښه وړاندې تللي وي.

: تاته معلومه ده چې دلته زما مور او پلار ښخ دي؟ عاتکې له هغه سره په

تلو کې وويل.

: هوکې! الله تعالی دې د هغوی قبرونه د خپل رحمت په ګلانو کې پټ کړي، حامد بن زهره ماته د دې کلا د تباهی او ستا د پلار د شهادت کیسه کړې وه.

لږ څنډ وروسته هغوی پر اسونو سپاره له کلانه راووتل.

د ويالی له پله نه چې تير شول سلمان ناڅاپه د اس جلب راکش کړ او عاتکې ته يې وويل : زه اوس د منصور په باب په تشويش کې يم، که ما هغه له ځانه سره راوستلی وای نو ډير به ښه وو.

عاتکې ځواب ورکړ: ماته هم د عمير په ليدو هغه را په ياد شو، خو ته غم مه کوه عمير زموږ په کلی کې د حامد بن زهره پر لمسی د لاس اوچتولو جرئت نشي کولی.

: مګر زه داسې احساسوم چې هغه بايد هلته نه وای پاتې شوی، له سعيد سره تر مشورې وروسته که دا پريکړه وشوه چې هغه بايد له کوره راوباسو نو زه به بيرته زر ورپسې راشم.

: نه، نه! هلته چې ورسيدو کوم بل بندوبست به وکړو، ستا دوهم ځلې دلته راتلل سمې نه دي.

سلمان له څه فکر وروسته وويل : زه به د احتياط له مخې د تانه دوه درې سوه ګامه وړاندې ځم، که کوم ځای زه ناڅاپه له سرکه لرې شوم نو معنی يې دا ده چې په مخکې خطر دی او ته بايد شاوخوا د کوم کمره او يا ونو تر شا پټه شې او د وضعې انتظار وکړې. کلی ته چې نژدې شوو نيغ د سرك پرځای په ښي لاس ته په کښتونو کې د کور د شا دروازې له لارې کور ته د ننوتلو هڅه وکړو.

*****

نوره لاره دوی ته څه ستونزه پيښه نه شوه، کله چې دوی د کور د شا دروازې ته نژدې شول اسما او مسعود بهر ته راووتل او د دوی د ور رسيدو په انتظار شول، اسما ور وړاندې شوه سلمان ته يې وويل : ما چې لرې ته وليدې ومې پيژندلې، زه له سهار راسې پريام ناسته وم.

بيا يې زړه نا زړه عاتکې ته وکتل ويې ويل : راځه مورجانه مې ستا هم ډير انتظار کوی، که لږ دمخه زارسيدلې وای نو د تپې شوی کاکا جان سره به مو خبرې هم کړې وی، مورجانه وايي چې اوس هغه ته بيا خوب ورغی، خو هغه به ډير زر روغ شي.

عاتکې د هغې لاس ونيو کورته ننوته، او لږ څند وروسته د سعيد چپرکټ ته ولاړه وه او اوښکې يې پاکولې.

بدرۍ هغې ته په وار وار تسلي ورکوله:

له همت څخه کار واخله، إن شاء الله روغ به شي، تاسو کښېنئ! هيله ده زر را به خود شي، اوس يې يو ساعت وړاندې خبرې کولې او پردې خبره پريشانه ؤ چې ما په تا پسې احوال ليږلی دی. خو بيا يې هم سترګې پر دروازه نښتې وې، زما انديښنه ده لکه چې تا دلته پر راتګ ډېر لوی خطر قبول کړی دی، خو ما دا احساس کړه چې راتګ دې تر زر ژر څله علاج غوره او ضروري دی. موږ به هڅه وکړو چې د ده په باب داړ ترلاسه کړو او تا بېرته واستوو.

نه، نه! عاتکې په دردناکه لهجه ووېل : د خدای «ج» په خاطر داسې مه وايې چې زه دې د حامد بن زهره قاتلين بيا ووينم، او بيا هغې په زوره زوره وژړل.

تښتول

عميراو دهغه ملګري د سعيد دوی له کوره لږ لرې ودريدل عمير له اس څخه پلی شو او عتبه ته يې وويل : تاسو همدلته ودرېږئ! زه به يې اوس دلته درک معلوم کړم تاسو ته به خبر درکړم. زه به هم درسره ولاړ شم، عتبه له اس نه پلی شو ويې ويل.

دوه تنو نورو د دوی د اسونو جلبونه ونيول اول لږ څنډ وروسته هغوی د کور انګړ ته ننوتل.

عمير چيغې کړې : سعيده! سعيده!

د کور له ښۍ اړخه دوه تنه نورکسان راښکاره شول له هغوی نه يو په منډه ورغی او ويې ويل : هغه دلته نشته. په دې څنډ کې منصور او زبيده هم د مينځ له کوټې راووتل او په برنډه کې ودريدل، په انديښنه يې عمير او د هغه انډيوال ته کتل، عمير ور وړاندې شو ويې ويل : ماته معلومه ده چې سعيد دننه دی ما يو مهم پيغام ور رسول غوښتل.

زبيدې ځواب ورکړ: هغه دننه نشته تاسو يې ليدای شئ. عمير يې له دې چې څه ووايي دننه ننوت او يو پر بل پسې يې د ټيټ پوړ د کوټو له لټولو وروسته پرزينو پاس وخوت او د کور ګوټ ګوټ يې ښه ولټول، په دې موده کې عتبه په چوپه خوله د زبيدې ټول حرکات او د څېرې حالت څاره، عمير چې د کور له لټولو څخه وزګار شو زبيدې ته يې وويل: کوم لورې ته تللی دی؟

هغې وويل : زه دروغ نه وايم سعيد يې له پلار سره چې غرناطې ته تللی تر اوسه يو هم بيرته نه دی راستون شوی خو د عمير له څېرې داسې ښکاريدله چې تر اوسه يې تسلی نه ده شوې، بالاخره عتبه وويل : عميره! دلته د وخت ضايع کولو هيڅ ګټه نشته، راځه!

عمير زړه نا زړه زبيدى ته وكتل بيا يې له منصور څخه وپوښتل : منصوره! تا دې هم ماما دلته نه دی ليدلی؟ هغه ځواب ورکړ: نه!

خو عمير زر د عتبه خواته ورغی او بيا دواړه له کوره ووتل، لږ وړاندې دواړه ودريدل او يو بل ته يې وكتل.

عتبه وويل : چې نوکران مې وليدل وپوهيدم چې سعيد دلته نشته، تاته د کور لټولو ضرورت نه و. بيا هم هغې ښځې چې موږ وليدو وويريدله.

عمير وويل : كه ته ماته د څه سختې كولو اجازه راكړې نو زه به هر څه درته پرې ووايم.

عتبه ځواب ورکړ: اوس نه چې کله د سختې وخت راغی بيا به د ايسارنه کړم، كه سعيد دلته راغلی وای نو د حامد بن زهره په باره كې د خبر په اړه به د دې کور وضع او فضا خامخا بدله وای.

عمير وپوښتل : ستا په خيال موږ اوس بايد څه وکړو؟

: زما په گومان موږ بايد همدلته پاتې شو، كه سعيد غرناطې ته نه دی رسيدلی نو کيداې شي کوم وخت دلته راشي، دا هم امکان لري چې هغه تپې وي او د خپل کور پرځاي يې په کوم بل کلي کې پناه اخستې وي، په هر حال زما باور دی چې په هغه صورت کې هم د خپل ځان په باب خبر کورته ورکوی ترڅو چې د هغه ورارو دلته شته هغه له دې سيمې څخه لرې نشي تلای. ځکه خو دا ضروري ده چې موږ دی کور ته د تلو راتلو څارنه وکړو.

عمير وويل : راځې تاسو زموږ په کور کې استراحت وکړې، زه له هماغه ځايه خپل نوکران د دې ځای د پهرې لپاره را استوم. هو رښتيا ستا خو پردې باور دی چې لومړی وزير خو به زما پلار جان دې خواته زر نه را پريږدی؟

زه تر اوسه دا خطر احساسوم چې که هغه ناڅاپه دلته راورسيد نو زه به له سخت جنجال سره مخ شم.

عتبه وويل : ما څو ځله دا ويلی دي چې په اوسنيو حالاتو کې هغه د لومړی وزير له کوره نشي راوتلی، کـه زما دا باور نه وای نو دې کلې ته به مې د راتلو جرئت هيڅکله نه و کړی. ستا پلار تا بخښلی شي خو پر ما به هيڅکله هم رحم ونه کړی، کله چې موږ د سعيد او د هغه د ملگرو له خوا داده شو بيا به لومړی وزير ته ستا د پلار پوهول گران نه وي چې موږ څه وکړل، د اولس او هيواد د خير لپاره مو وکړل، اوس له دې ځايه ولاړ شه، ترڅو ستا کسان دلته نه وي رارسيدلی زموږ يو تن به دلته غلی کور څاري.

لږ ځنډ وروسته دوی پر اسونو پښې واړولې او د عمير د کور په لور ولاړل.

*****

عمیر چی کورته ورسید له یوه غیر معمولی حالت سره مخ شو، د صحن دروازه خلاصه وه، شا او خواته یو نوکر هم نه ؤ، یوازی د کلی ځو تنه د دوی د دروازی تر څنګ ناست وو، هغوی په بیړه راپاڅیدل او وړاندی راغلل خو عمیر تری وپوښتل: زموږ کسان چیرته تللی دی؟

یوه بوډا د اس جلب ونیو ویی ویل : معلومه نه ده چیرته تللی دی سهار ما ستاسو دوه نوکران ولیدل چی پر اسونو سپاره ووتل له هغی وروسته ښایی نور نوکران هم چیرته تللی وی، اوس ستاسو خادمی هم هغوی لټول.

عمیر پریشانه شو عتبه ته یی وکتل او بیا په منډه دننه ننوت.

پنځه دقیقی وروسته بیرته راووت او طبیلی ته د اسونو له بیولو وروسته یی عتبه د میلمنو حجری ته بوت.

عتبه وپوښتل : عمیره! څه خبره ده ته ډیر اندیښمن معلومیږی؟

هغه په غمجنه لهجه ځواب ورکړ: عاتکه په کور کی نشته، هغه سهار وختی له کوره وتلی ده، اوس زما یقین راغی چی سعید تپی دی، او شاوخوا چیرته غلی شوی دی.

: عاتکه د نصیر لور!

: هوکی! زما پخواهم دا اندیښنه وه چی که سعید دی خواته راغلی وی عاتکی ته به خامخا احوال ورکوی.

عمیر څو ځلی له عتبه سره سرسری د خپلی تره دلور یادونه کړی وه خو دا یی نه وو ورته ویلی چی د هغی له سعید سره دلچسپی ده، هغه د خپل ذهنی خفګان د پټولو هڅه وکړه ویی ویل : امکان لری چی په کلی کی د کومی ملګری کره تللی وی؟

: هغه سهار د سپارلی په پلمه له کوره وتلی ده او تر اوسه بیرته نه ده راستنه شوی.

له بهر نه کوم استازی ورته راغلی ؤ؟

: نه! مګر سهار چی لږ څنډ له کوره وتلی وه دایی ویلی وو چی زه د سعید دوی کره ځم. له هغی وروسته بیرته راغله او پر آس سپره شوی او کوم بل ځای ته ولاړه د کلی خلکو ته یوازی دومره معلومه شوی چی هغی د جنوب لاره نیولی وه، تاسو دلته ودریږی زه ځم!

: ته چیرته ځی؟

: زه د سعید دوی کره ځم، زما باور دی چی هلته به د دی ملاقات له سعید

سره شوی وی او هغه به دا ورته ویلی وی چی په پلانی ځای کی به دی انتظار کوم.

: ته به اوس هلته څه وکړی؟

: زه به د هغوی له خدمتګاری او وراره څخه دا زر معلومه کړم چی هغوی چیرته ولاړل که ماتری څرمن وویسته هم صرفه نه پری کوم.

: ته ډاډه کینینه!

:عمیر په حیرانی هغه ته وکتل ویی ویل : زه ډاډه کینینم؟

: هوکی! ته اوس بهر ته نشی تلای!

: مګر زه نه پوهیږم چی ته څه کول غواړی؟

عتبه په ډاډمنه لهجه ځواب ورکړ: د عقل په هیڅ خبره به اوس ستا سر خلاص نشی، اوس ته دا فکر نشی کولی چی د حامد بن زهره د لمسی کورته روان یی او د هغه په یوه وړوکی کریږه به د کلی خلك ټول ورباندی راټول شی، ته پردی هم نه پوهیږی چی که ته هلته د سعید هستوګن ځای معلوم کړی هم د دی کلی د خلکو له مرستی پرته نشی ورتلای، او بیا عاتکه هم له هغه سره ده، نو په دی سیمه کی به داسی څوك نه وی چی هغه ته د پورته کتلو جرئت وکړی.

: خو زه په هر قیمت چی وی غواړم عاتکه بیرته راولم.

: اوس ته هغه بیرته نشی راوستلای، خو زه یی بیرته راوستلای شم.

کښینه او په ډاډه زړه زما خبری واوره!

عمیر بی سیکه پریوه کرسۍ کیناست او عتبه یی په مخ کی کیناست ویی ویل: زموږ وروستنۍ هڅه باید دا وی چی د سعید وراره ونیسو او ویی تښتوو.

له هغه وروسته دا پیغام را استولی شو چی که مو عاتکه موږ ته راونه سپارله نوستا وراره به سینتهافی ته واستوو، بیا به وګوری چی هغوی دواړه څه ور زموږ په ګیر راځی، خو د هغه هلك د نیولو لپاره دغه وخت مناسب نه دی، موږ به د شپی لخوا د هغوی پر کور ورځو او تر څو شپه راځی ستا مسئولیت دا دی چی دوه تنه اعتمادی کسان دی هلته پهره وکړی، که نه نو زما نوکر به درسره مرسته وکړی، خو ته باید له کوره لری اوسی او شا و خوا د کلی څوك باید دا شك ونه کړی چی ته د څه پروګرام لپاره راغلی یی، اوس ته تلای شی زه لږ خوب کوم، خو دا په بد لږه چی که دی زما د هدایت څخه یوه ذره هومره سرغړونه وکړه نو سر له نن څخه به د دواړو لاری بیلی وی.

عمیر وویل . ستا تجویز سهی دی خو زما په زړه کی دا اندیښنه تر اوسه پاتی ده چی که پلار جان څخه یی راوزسیږی نو موږ به ډیر خطرنات حالت سره مخ شو

د هغه په موجوديت کې به د منصور په کور برید ته بیا د یوه لښکر ضرورت وي او د کلې یو سړی به هم زموږ ملګرتیاونه کړي.
زما سره یوازې د ځان په باب اندېښنه نشته بلکې ستا ژغورل به هم ماته محال شي، ځکه خو تاسو زما خبره ومنئ د منصور نیول او له دې ځایه تښتېدل به ځو لحظې ونیسي.
عتبه په غوسه شو وېې ویل : زه به ترڅو ځلې تاته تسلي درکوم چې ستا پلار دلته نه راځي، ما نه غوښتل چې ته اندېښمن شې خو اوس ښايي دا ضروري وي چې درته ووایم چې هغه بالکل د تګ راتګ نه دی او تر ډېرو ورځو پورې ستا د مخامخ کېدو سوال نه پیدا کېږي. که ته نوره تسلي غواړې نو دا ده چې هغه یې د یوه طبیب کورته رسولی دی او طبیب ته یې دا هدایت کړی دی چې ته به دا حال چاته نه وایې. له دې کار ځخه چې وزګار شوی ته د زړه له تله د هغه خدمت کولی شې او امکان لري چې ځو ورځې وروسته د هغه د غوسې په سړولو بریالی شې. خو تر کومه چې ماته احوال راغلی دا دی چې په راتلونکې کې به ستاسو ترمنځ د ناندریو او غوسې وار را نه شي، تقدیر د هغه د خبرو ځواک ترې اخستی دی.
عمیر تر لږ ځنډه په حیرانی هغه ته کتل بیا یې وویل : مګر زه خو له تا سره بوځای وم دغه خبر تاته کله راغی!
سهار وختي له مانېږنه یو استازی راغلی ؤ، ته هغه مهال ویده وې او ما د دې پروګرام د ارځښت په خاطر ستا راپاڅول مناسب ونه بلل، ته خوبه پردې خفه نه وې؟
عمیر ځواب ورکړ: تاته دا ګومان ځه وخت پیدا شو چې زه به د یوه ناروغ سړي د کنځلو داوریدو په خاطر ستا ملګرتیا پرېښودو ته تیار یم! ستا دا ګومان غلط دی چې زه له هغه ځخه ویرېږم، زما سره یوازې دا اندېښنه وه چې هغه زموږ پرېشانی زیاتی نه کړي، دا اوس زه دننه کور ته تللی وم، داسې مې احساسوله چې زه ښايي د پلار په ژوند کې بیا دلته راننشم. او ښايي په مرګ هم هغه په میراث کې ما له ناسکه ورونو سره شریك نه کړي، خو زما پردې خبره هیڅ خفګان نشته، ما ژمنه کړې وه چې خپله برخه مسئولیتونه به خامخا ترسره کوم.
عتبه وویل : ته به د خپلو مسئولیتونو له ترسره کولو وروسته تاوان ونه کړې.
ستا ناسکه ورونه به ستا له رضا پرته له سینتهافي ځخه راستانه نشي، زه د دې خبرې ذمه واری اخلم، کله چې د جګړې خطر لرې شي نو فرديننه ــ تا د ډېر لوی انعام حقدار وګڼي او زما به دا هڅه وي چې زما دوست په دې سیمه کې تر

تولو لوی سردار وی، خو زما دا اندیښنه ده چې ستا یوه هیله به هیڅکله هم ترسره نه شي، ماته هغه تجلي ډېره سرټمبه ښکاري که هغه د سعید لپاره د خپل ظالم تره څخه بغاوت کولی شي او خپل کور او کهول پرېښودلای شي نواوس به په آسانی ستا گیر ته رانشي.

عمیر وویل : زما سره د هغې د کرکې سبب سعید دی، کله چې موږ د هغه کیسه ختمه کړو د عاتکې لارې ته راوستل بیا گران نه دی.

عتبه وویل : مگر مخکې تا هیڅکله هم نه وو ویلي چې هغه تجلي تاته دومره مهمه ده؟

: ما تل دا فکر کاوه چې یوه ورځ به تاته د خپل ژوند تر ټولو لویه هیله بیانوم، او ته به ما مایوسه نه کړې.

عتبه وویل : زما باور دی چې د سعید او د هغه د وراره د ژغورنې په خاطر به هغه تر لویې نه لویې قربانۍ ته تیاره شي. خو که ته دا غواړې چې کومه ورځ د هغې کرکه لرې شي نو کیدای شي تر څه وخته پورې ته له صبر او حوصلې څخه کار واخلې. که هغه ډېره بد دماغه وي نو امکان لري چې د لارې راوستلو لپاره یې موږ د کلیسا د احتساب له اداري څخه مرسته وغواړو، او بیا یوه ورځ تا د هغې د ژغورونکي په حیث ورمخې ته کړو، که ته په دې مسئله کې زما مرسته غواړې نو زه له تا څخه دا ژمنه اخستل غواړم چې ته به په هره خبره کې زما په مشوره او هدایت عمل کوې.

عمیر ځواب ورکړ: زما لخوا به یوه ذره غفلت هم نه وي، دعاتکې تر لاسه کول زما د مرگ او ژوند سوال دی.

عتبه هغه ته په ځیر وکتل او بیا یې ناڅاپه مخ واړاوه.

*****

نژدې نیمه شپه زبیدې داسې احساس کړه لکه څوک چې د کوټې دروازه ورټکوي، هغه وپسیده راجگه شوه او کیناسته، د کوټې په یوه کونج کې ډیوه بلیده، منصور دی ته نژدې په درانه خوب ویده ؤ، راجگه شوه، په گوته یې د ډیوې ایرې لرې کړې، تیل یې پکې واچول او د دروازې ټک ټک یې خپل خیال وباله او بیرته پر بستره وغځیده. څو شیبې وروسته بیا چا دروازه وټکوله، زبیدې په ویریدلې لهجه وپوښتل : څوک یې؟

په ځواب کې د نوکر غږ اوچت شو: زه یم دروازه خلاصه کړې زر کوې. یوه سړی د سعید پیغام راوړی دی.زبیدې وره ته منډه ور واخسته خو چې زنځیر ته یې لاس ور وړل څه یې په خیال کې ور وگرځیدل او لاس یې ودرید.

ویی پوښتل : هغه څه وایی؟

نوکر ځواب ورکړ: هغه دا وایی چې د سعید حالت خراب دی او هغه منصور ورغوښتی دی.

: سعید چیرته دی؟ او له دی سره سم یی دروازه خلاصه کړه. یوه سړی ناڅاپه د دی ورمیږ کلك کړ او شاته یی تیل وهله ویی ویل : تاته به اوس معلومه شی چی سعید چیرته دی؟

د سترګو په رپ کی د نوکر نه علاوه دری نور کسان کوټی ته ورننوتل او زبیدی په حیرانی عمیر او د هغه ملګرو ته کتل.

عمیر د توری څوکه د هغی تر سترګو لاندی تیره کړه ویی ویل : که تا ډیر لږ دشور او زوږ هڅه وکړه پر سرغوڅولو به دی لږ ډیل ونه کړم. اوس ووایه عاتکه او سعید چیرته دی؟

دوهم سړی هغه خوشی کړه خو دی د عمیر د ځواب پرځای نوکر ته په سپك او له خفګان څخه ډك نظر کتل، د هغه پر مخ د نویو سوکونو خاپونه وو او له پزی څخه یی وینی روانی وی.

هغه زبیدی ته وکتل او سر یی کښته واچاوه ویی ویل :

: زه بی ګناه یم، دوی راته وویل چی که دروازه راته خلاصه نکړی کور ته به اور واچوو.

عمیر وغورید ویی ویل : دی خپل ملګری ته بوزی او دواړه کلك وتړی که کوم یوه شور ماشور جګاوه ویی وژنی!

خپلو ملګرو ته ووایی چی اسونه دننه راولی او تر څو چی موږ له دوی نه وزګار شوی نه وو یو سړی له انګړ نه بهر ودریږی، دوو تنونوکر ونیو او بهر ته یی کش کړ.

زبیدی وویل : عمیره! د خدای څخه وویریږه، دا د حامد بن زهره د لور کور دی، د خپلی کورنی عزت او وقار وساته.

عمیر چیغی کړی : زما د کورنی د رسوایی سبب ته یی، ووایه عاتکه چیرته ده؟

: عاتکه؟!

عمیر هغه پر مخ پر څپېړه ووهله او ویی ویل : ته ماته دوکه نشی راکولی، ماته معلومه ده چی سعید دلته راغلی و او عاتکه ورسره تللی ده.

: نه په خدای «ج» سوګند که به سعید دلته راغلی وی!

عتبه وویل : عمیره! وخت مه ضایع کوه، ته دغه هلك درسره واخله له دی

خلکو سره زه پوهیږم چی څه وکړم!

عمیر په بیړه بستری خواته ورغی او منصور یی وخوځاوه، منصور له ویری چیغی وکړی خو عمیر یی په لاس خوله ورپټه کړه او ورته ویی ویل : که دی شور گډ کړ مری به دی غوڅه کړم، ووایه ماما دی چیرته دی؟ زبیدی عمیر له گریوانه ونیو او چیغی یی کړی : د خدای «ج» په خاطر دده ته څه مه وایه، دده ته د سعید په باب هیڅ معلومات نشته.

عمیر په پوره زور یوه څپیړه ورکړه او هغه یوی خواته لری وغورځیده، منصور په غوسه راپورته شو او پر عمیر یی ور توپ کړل، خو عتبه هغه تر ورمیږ ونیوه او ټیله یی ورکړه چی له دیوال سره وجنګید او راوغورځید، هغه د بیا جګیدو هڅه وکړه خو عمیر ور وړاندی شو پر ټټر یی په لغته وواهه او هغه ولوید او بی سده شو. عتبه وویل : دی په اوږه کړه بهر ته یی بوزه.

عمیر منصور ورسره واخست او له کوټی څخه وت چی زبیده یی مخی ته ودریده عتبه د توری څوکه د هغی پرسینه ورکیښوده او ویی ویل:

بوډۍ! کـه ددی هلك ژوند درته گـران وی نو چوپه اوســه اوس د دد د ژوند ژغورلو یوازی یوه لاره ده، ته سعید ته دا پیغام واستوه چی عاتکه یی کور ته ورسوی او ځان حکومت ته وسپاره!

زبیدی سلګی وکړی ویی ویل : ماته نه ده معلومه چی سعید ستاسو څه گناه کړی، خو هغه کور ته نه دی راغلی او زه د عاتکی په اړه هم هیڅ خبره نه یم.

عتبه وویل : امکان لری تر اوسه ته له هغوی نه خبره نه وی، خو زموږ باور دی چی سعید دلته نژدی شا او خوا چیرته غلی شوی دی، که ژوندی پاتی شو نو خپل وراره ته خامخا راځی، ته زموږ له لوری دا پیغام ورکولی شی چی که هغه زموږ پرخلاف د خلکو د پارولو هڅه وکړه نو د خپل وراره مړی به هم ونه گوری، مږ د هغـه دښمنان نه یو خـو زمـوږ په نظر د غـرناطی د نوری بربادی د مـخـه نیـولو وروستی لاره همدغه ده چی شر خوښوونکو ته له سره د جګړی د اور بلولو فرصت برابر نه شی، تاته له دی د زیات څه ویلو ضرورت نشته، ستاسو نوکران تر سهاره باید په کوټو کی بند وی، او له هغه وروسته یی چی ته خلاصوی دا تسلی باید ورکړی چی هغوی باید زموږ په باب چوپه خوله وی، کـه موږ بیا دلته راغلو هیڅوك به ژوندی پرینږدو.

زبیده بی اختیاره د عتبه پر پښو ور پریوته.

د خدای «ج» لپاره هغه پریږدی! زه وعده کوم چی ستاسو حکم عملی نړه، زه سوگند کوم، خو عتبه له کوټی څخه بهر ووت.

*****

لږ څنډ وروسته هغوی له کور نه لږ لرې وو عتبه عمیر ته ویل : ته اوس آرام خپل کور ته ولاړ شه، زه به دا هلك له ځانه سره بوزم، که عاتکه دلته شا او خوا وی نو ډیر زر به بیرته راشي. که هغه بیا رانغله هم بیله څنډه به راته معلومه شي چی هغه چیرته ده.

بیا یی یو بل ملگری ته مخ ور واړاوه او ویی ویل :

ضحاکه! زه تاته ډیر مهم مسئولیت سپارم، دغه خلك به د منصور د ژغورنی په خاطر خامخا د عاتکی د بیرته راوستلو هڅه وکړی، ځکه ته باید ټوله شپه کور ته نژدی ویښ وی، او پهره وکړی، که څوك له دی کوره ووتل نو ته ورپسی شه، هغه چی د کلی کوم کور ته ولاړ شی هلته پر عاتکه برسیره بنایی څو نور باغیان هم وی.

ته باید له کور نه لږ لری انتظار وکړی، که کومه نجلی له هغه کوره راووته باید پوه نه شی چی څوك یی تعقیبوی، هغه به یا په منډه دی کورته ځان رارسوی او له دی ځایه به نیغه خپل کور ته ځی او یا به له هماغه ځایه سیده خپل کور ته ځی، د نورو خلکو د نیولو لپاره مونږ ته د بیړی ضرورت نشته، مونږ به د حالاتو سره سم گام اوچتوو.

عمیر وویل : ایا دا به غوره نه وی چی له کلی څخه څو نور نوکران هم له ده سره وی، او چی کله د عاتکی د پناه اخستلو د کور درك معلوم شی نو هغوی پاتی شپه هلته پهره وکړی.

عتبه ځواب ورکړ: ته یوازی یو سړی د ضحاك د لاربنوونی لپاره را استولی شی او د هغه کار به یوازی دا وی چی هغه غلی په ضحاك پسی شی او د ضرورت پر وخت تاته خبر درکړی.

نور خلك دیوازی له کلی نه وتلی لاری وڅاری، زه خپل دری کسان درته پریږدم او ځم، دوی به د کلی نه بهر ته تللیو لارو په ترلو کی ستاسو د نوکرانو ملاتړ کوی، خو تاسو ته په هیڅ صورت کی هم پر کوم کور د یرغل اجازه نشته، که نه نو تاسو به د کلی د ټولو خلکو مقابله کوی، په دی صورت کی بنایی له عاتکی هم لاس پری مینځی، که د عاتکی له راتلو وروسته کوم بل چا له کلی د وتلو او تیښتی هڅه ونکړه نو د هغی سبب دا کیدای شی چی هغه ټپی دی او مونږ چی کله وغواړو نیولی بی شو. هغه وخت ډیر لری نه دی چی ته د دی کلی پر ټولو خلکو لاس واچوی.

زه سمدستی دغه هلك د غرناطی پرځای «ویگا» ته خپل کلی ته رسول مناسب

بولم، او سمدستي زه په دې کلي کې د عاتکې اوسېدل هم مناسب نه بولم، که هغه راغله ته يې زموږ کلي ته راوله، موږ به بيا له ډېرو انديښنو څخه په امان شو، اوس که ته تر لږ ځنډه چوپ شې زه ضحاك ته څو نورې لارښوونې هم ضروري بولم دابې وويل او بيا يې بېرته ضحاك ته مخ ور واړاوه:

ته زما خبرې په غور واوره، دا حتمي نه ده چې عاتکه او نور ملګرې به يې په همدې کلي کې غلي شوي وي، يو کس به د احتياط لپاره ستا له اس سره له کندې پورې غاړې ته وي، که د دې کلي له کوم کور څخه څوك پر اس سپاره راووتل نو مطلب يې دا دی چې هغوی لرې روان دي، ځکه به يوازې په هغه پسې ورځې چې شکمن نه شې، که هغه د سيمې په کوم بل کلي کې چېرته وګرځېد نو ته کور په نخښنه کړه او ماته ځان رارسوه. دا هم امکان لري چې ته د دې کلي د پيغام وړونکي سپاره په تعقيب آن غرناطې ته ولاړ شې او هغوی په غرناطه کې چېرته غلي شوي وي، په هغه صورت کې بيا ته کور په نخښنه کړه او نيغ کوتوال ته ورشه.

واخله! هغه له خپلې ګوتې يوه ګوته راو ايستله هغه ته يې ونيوله وېې ويل : کوتوال ډېر احتياط کاره دی، له کومې ورځې چې د هغه څو تنه د غرناطې پر لاره وژل شويدي پر هر سړي د آزادي پالو ګومان کوي، که د هغه پردې خبره باور نه کېده چې ته زما په هدايت ورغلی يې نو دا ګوته ور وښيه بيا به ستا سره هر ډول مرسته وکړي.

لږ ځنډ وروسته عتبه او درې سپاره چې له ځانه سره يې غوره کړي وو له هغه ځايه وخوځېدل، يوه سپور خپلې مخې ته منصور پر اس اچولی ؤ.

هغه په نيمه بې هوښۍ کې د دوی خبرې اورېدلې وي او چې لږ مزل وروسته دوی سرك پرېښود ښې لورې ته يې په يوه تنګه مخ ځوړې سفر پيل کړ هغه پوره وا په خود شوی ؤ. خو له وېرې يې د نيغ کيناستلو او يا له چا سره د خبرو جرئت ونکړ.

د جعفر راتګ او د دريم کس پيغام

سعيد په نيم بې هوښې حالت کې د عاتکې غېږ ته واورېد، هغه څو شيبې دا يو خوب ګاڼه او بې حرکته پروت ؤ.

عاتکې په وار وار له بدريې څخه پوښتل: دی ولې تر اوسه په هوش رانغی؟ او بدريې به دې ته داسې تسلي ورکوله: ته غم مه کوه دغه دارو به اوس ډېر زر إن شاء الله اغيزه پرې وکړي، خو له ده سره په خبرو کې بايد ډېر پام وکړو.

عاتکې وويل: زه له دې خبرې وېرېږم چې که هغه ما دلته ووينې خفه نه شي! کله چې دی د کور د احوال پوښتنه وکړي نو زه به دا څنګه ترې پټه کړم چې موږ د حامد بن زهره قاتلان په لاره کې وليدل، آيا داسې نشي کيدای چې تاسو يو حوك له کلي نه د منصور دوی کره واستوی او د هغوی احوال راوړي، زما باور دی چې دی په هوښ راشي نو زما څه يې لومړنی پوښتنه د منصور په باب وي.

سلمان وويل: که وليد جعفر ته دا ويلي وي چې سعيد دلته دی نو هغه به له غرناطې څخه نيغ دلته راشي، موږ به يې د منصور دوی د احوال لپاره واستوو، که نه نو زه پخپله پسې ورځم.

عاتکې وويل: که عمير په کومېده اراده تللی وي، نو له هغه سره د مقابلې همدا يوه لاره ده چې له کليوالو څخه مرسته وغواړو، او دا کار تر هر چا زيات ماته آسانه دی. عمير يو ليونی سړی دی او د هغه له ظلم نه د منصور د ژغورلو لپاره زه د خپل کاکا په پښو کې پريوتو ته تياره يم، زما په خاطر د هغه يو ويښته هم بايد بيځايه نشي، زه د بيرته ستنيدو څخه دمخه يوازې دا تسلي کول غواړم چې سعيد به روغ شي؟

عاتکې ډېر په زحمت خپلې سلګۍ راتم کړې او بدريې هغې ته تسلي ورکوله: زما خورې! له همت څخه کار واخله، که ته دلته نه وای راغلې هم څه فرق يې

نه کاوه، د حامد بن زهره د قاتلانو لپاره د سعید موندل اوس د مرگ او ژوند سوال جوړ شوی، إن شاء الله موږ ته به ډېر زر دا معلومه شي چې هغوی هلته تللي دي څه یې وکړل، او موږ باید د دوی په مقابل کې څه وکړو، اوس ته یوازې دعا کولی شې.

سعید پوره په هوښ راغلی ؤ، څو څو دقیقې یې خپلو خدمتگارانو ته د کتو توان نه درلود، بیا یې یو ځل سترگې له رپولو وروسته وغړولې او دوی ټول چوپ شول. د سعید سترگې د عاتکې پر څېره میخ شوې او په کتو کې یې بې شمېر پوښتنې اوښتې.

بدریه په بېړه ورغله پر تندي یې لاس ورکېښود ویې ویل : وروره، د عاتکې په اړه اندیښنه مه کوه! ستا وضعه ښه نه وه ما پیغام ور واستاوه او راومې غوښته، ستا دې ته اړتیا وه، سعید هڅه وکړه چې پورته شي خو سر یې ورباندې وڅرخید او بېرته یې بې سیکه پر بالښت سر ورکېښود، بیا په خوب کې وبوگنیده: داسې مې گنله لکه خوب چې وینم، کاشکې عاتکه مو نه وای راغوښتې، په دې حالت کې موږ له یو بل سره هیڅ مرسته نشو کولی، بیا یې څو شیبې ترخوله بې معنی غږونه ووتل او بالاخره بې سده شو.

بدریې او سلمان په ډېر زحمت دوا پرې وخوړه، چې بیا لږ را په خود شو یوه شیبه یې خپلو خدمت کوونکو ته وکتل او بیا یې سترگې پټې کړې، لږ ځنډ وروسته په درانه خوب ویده شو.

*****

دوه ساعته وروسته سلمان د میلمنو حجرې ته تللی ؤ او بدریې په بله کوټه کې د مازدیگر لمونځ ادا کړ، چې جگیده اسما چې له عاتکې او سعید سره وه په منډه ورغله ورته ویې ویل : مور جانې! هغه بیا را په خود شو او له عاتکې خاله سره خبرې کوي، هغه له دې نه خفه ښکاري، ما ورته وویل چې خاله پخوا هم ډېر ژړلې دي، اوس یې لږ دون ناست دی. میلمه به لمونځ ادا کړي وې هغه راولم؟

بدریې د هغې لاس ونیو ویې ویل : نه ته دوی پرېږده چې خبرې وکړي، د سبلمه د پریشانه کولو ضرورت نشته، ورشه هغه ته یوازې دومره ووایه چې اوس د تېي وضعه ښه ده.

یو ساعت وروسته بدریه په خپله کوټه کې ناسته وه چې یوه دردناکه چیغه یې واورېده، په منډه له اسما سره د سعید کوټې ته ورغله، خو هغه بې سده شوی ؤ،

او عاتکه ورته ناسته وه په زوره زوره يې ژړل.

بدريې په ويره ترې وپوښتل : څه وشول؟

عاتکې ډېر په زحمت خپلې سلګۍ راتم کړې ويې ويل : دی بالکل روغ ترستر ګو کيده، خو ناڅاپه د عمير او عتبه يادونه راغله هغه لکه چې ماسپښين په نيم بيهوشي حالت کې زموږ خبرې اوريدلې وي، اوس يې پرلپسې په همغه باره کې رانه پوښتنې کولې، د هغه ايسارول راته له وسه بهر وو او تولې خبرې مې ورته وکړې، او چې د هاشم کاکا د غدارۍ خبره مې ورته وکړه نو په يوه خيز راپورته شو او بيا ناڅاپه بيرته بې سده پريوت.

بدريې وويل : ما ګومان کاوه چې له تا سره به په تسلۍ خبرې اترې د ده وضعه ښه کړي، خو سمدستي تا بايد د عمير او عتبه په باب څه نه واې ويلې، اوس که دي را په خود شي نو ډېر به ناکرار وي څکه خو بايد بيا د خوب دوا ورکړم، اسما لوري، ته ورشه په بيړه ميلمه راوله!

* * * * *

سعيد پاتې شپه را په خود نه شو، د هغه پالونکي د ماسختن لمانځه په وخت په يوه کونج کې کيناستل او.ورو ورو يې خبرې کولې چې مسعود کوټې ته ورننوت ويې ويل : له غرناطې څخه يو سړی راغلی او وايي چې زه د سعيد نوکر يم او وليد راليږلی يم.

عاتکې په بيړه ترې وپوښتل : د نوم پوښتنه دې ترې ونه کړه؟

: نوم يې جعفر دی!

: هغه يوازې دی؟

: هوکې!

سلمان جګ شو نوکر ته يې وويل : زه يې يو ځل ګوره!

عاتکه خفه شوه ويې ويل : ته ودريږه تش لاس بهر ته مه وزه، امکان لري هغه بل څوک وي.

: تاسو زما په باب انديښنه مه کوئ، که هغه جعفر نه وي نو دا به ورته معلومه نه شي چې زه څوک يم. سلمان بيا د دروازې په لور روان نوکر ته اشاره وکړه او ورپسې روان شو.

عاتکه او بدريه لږ څنډ چوپې وې چې جعفر له سلمان سره کوټې ته ورننوت د سعيد د کټ ترڅنګ کيناست او تر لږ شيبې پورې يې سترګې اوښلنې شوې.

بدریې هغه ته تسلي ورکړه وی ویل : د سعید وضعه ښه ده، إن شاء الله ډیر زر به روغ شي. اوس یې راپاڅول مناسب نه دي.

جعفر څو شیبې په حیرانۍ عاتکې ته کتل بیا یې وویل : مگر ته...؟

عاتکې د خواب پر ځای بدریې ته وکتل هغې وویل : دا ما راغوښتې وه، سلمان وپوښتل : ته ولید دلته را واستولې؟

: هوکې! سهار د هغه نوکر د سرای مالك ته راغلی ؤ، هغه دا پیغام راکړی ؤ چې له سهاره زما په انتظار دي او څه ضروري خبره راته لري.

هغه د سرای مالك هم راغوښتی ؤ. هغه د خپل کور پر ځای له کوم دوست کره دی، ماته یې د تولو پیښو له کیسې وروسته دا امر وکړ چې سلمان ته کوم مهم پیغام لیږم لږ څنډ په غرناطه کې ایسار شه، بیا هغه یو لیك راکړ او وی ویل چې له عبدالمنان سره زما پلار ته ورشه د سعید لپاره دوا واخله او بیرته راشه همدلته زما انتظار کوه.

زه ابو نصر ته ورغلم، هغه چې لیك ولوست څو دوله دوایي راکړه او دا ټینگار یې وکړ چې که تر سبا پورې د سعید حالت ښه نه شو ماته خبر راکړې، که حالاتو اجازه راکړه نو پخپله به ورشم، یا به مې له شاگردانو څخه څوك ور واستوم، واخلې په دې کڅوړه کې هغه له دواگانو سره یو لیك هم ایښې دی.

سلمان کڅوړه بدریې ته ونیوه هغې په بیړه لیك پرانیست او په لوستلو یې بوخته شوه.

جعفر له جیبه دوهم لیك راوکیښ سلمان ته یې وړاندې کړ او وی ویل:

واخله! دا هغه لیك دی چې ما یې ټوله ورځ په انتظار تیره کړه، سلمان په بیړه لیك پرانیست او په لوستلو یې مصروف شو د لیك مضمون داسې ؤ:

گرانه وروره!

زه هغه دریم کس یم چې په تیاره شپه کې مې له ملگرو څخه بېل شوم، ستا سره مې لیدل ډیر ضروري دي، څکه زما انتظار وکړه، زه به له یوه مهم کار څخه تر وزگاریدو وروسته ستا سره د لیدو هڅه وکړم. امکان لري ته غرناطې ته راشې، هغه زلمي چې د هغه په منځگړیتوب زموږ پته پیژندگلوي شوې په کوم کار پسې تللی دی او تر څو ورځو پورې به تاسو ته درنشي. خو ته باید پریشانه نشې، زه دلته یو بل دوست پیژنم د هغه په مرسته به له تا سره د اړیکو هڅه وکړم. سمدستي دې ته له هستوگنځي څخه مه راوزه، که تاسو په غرناطه کې خپلو

دوستانو ته کوم ضروري پیغام را استول غوښتل نو إن شاء الله ډیر زر به تاته زموږ یو اعتمادي استازي درشي. و السلام، دریم کس.

سلمان جعفر ته وکتل تري ويي پوښتل : ته دا قاصد پیژنې چې څوك دی؟

: نه!

:ته پوهیږې چې د دې لیك لیکونکی څوك دی:

: نه! ما هغه نه دی لیدلی، او له ولید سره هم زما دوهم ځلی ملاقات نه دی شوی، سرای ته چې بیرته راستون شوم تر ماښامه می انتظار وکړ، په دې موده کی دوه ځله عبدالمنان په ولید پسی ورغی او چې بیرته به راغی راته ویل به یې چې، د کوم سړی پیغام چې باید ته ورسوی هغه چیرته تللی دی، ولید د هغه انتظار کوی او ته به هم په هر حالت د هغه انتظار وکړی، بیا د ماښام لمانځه نه وروسته یوه نوکر دغه لیك راوړ او ویی ویل چې ولید د څه کار لپاره بهر ته روان دی ځکه دلته نشی راتلای، عبدالمنان ویل چې د ښار د نورو ځوانانو په څیر یی ښایی ولید هم د غرنیو قبایلو د مشرانو لپاره استولی وی.

سلمان وویل :

ولید به د حامد بن زهره د شهادت کیسه درته کړې وی؟ د جعفر سترګې راډکې شوی ویی ویل : هوکې!

: هغه به تاته دا هم ویلي وی چې عام خلك باید له دې کیسی نه خبر نه شي؟

: هوکې! که هغه ماته د چوپ پاتی کیدو نه وای ویلی نو ما به د غرناطې په کوڅو کی چیغې وهلی وای.

سلمان وویل : ته باید د ولید په لارښوونه عمل وکړې اوس ته بیله ځنډه خپل کور ته د ځان رسولو هڅه وکړه او په منصور پام کوه، هغه باید په هیڅ حالت کی هم له کوره بهر ونه وزي.

جعفر اندیښمن شو ویی پوښتل : هغه ته څه خطر دی؟

: هوکې! عمیر او ملګری یې کلی ته رسیدلی دی، زه ویریږم چې د سعید ددرك معلومولو په خاطر په هغه څه جبر ونکړی، کورته د نیغ ننوتلو پرځای یو ځل څوك واستوه چې هغوی ستا د ورتګ په انتظار غلی نه وی.

جعفر په غوسه وویل : د هاشم زوی زموږ په کور کی دننه پل نشی ایښودلای، زه به یی غوښې وشکوم، خو تاته څه وړ معلومه شوه چې عمیر کلی ته رسیدلی دی؟

سلمان لنډ لنډ پېښې ورته بیان کړې. جعفر تر لږ ځنډه په چوپه خوله هغه ته کتل: بیا یې وویل : په دې حال کې زه باید زر تر زره کور ته ځان ورسوم.
بدریې وویل : که دې په کلي کې څه خطر احساس کړ، نو منصور دلته راوله.
جعفر ځواب ورکړ: زما باور دی چې که عمیر څه جبر پرې وکړ کلیوال به ترسره پرې تیر شي.
عاتکې وویل : بیا هم ته باید ډېر پام وکړې.
تاسو چورت مه وهئ، زه چې کلي ته ورسېږم وضعه به داسې جوړه کړم چې عمیر ته هلته د تم کیدو امکانات نه وي.
سلمان وویل : کله چې هغوی په دې پوه شي چې عاتکه په کور کې نشته پوچوکارونو ته لاس اچولی شي، خو ته باید په هیڅ صورت کې هم احساساتي نه شې دوی باید ونه پوهیږي چې ته د حامد بن زهره په شهادت خبر شوی یې او پر ده شکمن یې، اوس ورځه، که زما له سعید سره پاتې کیدل ضروري نه وای نو له تا سره به یوځای تللی وم.
جعفر وویل : نه ! ولید ماته په وار وار دا ټینګار کړی چې ته باید همدلته پاتې شې، که خدای مه کړه کوم وخت ستا د مرستې ضرورت شي نو زه به درته پیغام واستوم.
سلمان وویل : راځه زه دې بهر ته رسوم.
جعفر څو شیبې په بې حسۍ سعید ته کتل او بیا یې اوښکې پاکولی له کوټې ووت.
لږ ځنډ وروسته هغه پر خپل اس پښه اړولې وه او سلمان ته یې ویل : که له ما سره د منصور غم نه وای نو یوه شیبه به هم له سعید څخه نه وای لرې شوی. زه له تا څخه یوه ژمنه اخلم، چې تر څو د سعید په اړه نه یې ډاډه شوی ته یې ملګرې مه پرېږده، که تا دا احساس کړه چې حالت یې د اندېښنې وړ دی نو ماته پیغام را واستوه.
سلمان هغه ته د تسلی په دود وویل : زه وعده کوم، خو ته باید دومره اندېښمن نه وې، إن شاء الله سعید به ډېر زر بیرته روغ شي.
: خو هغه تر اوسه بې سده دی؟
: دا د دارو اغېزه ده، په موجوده حالت کې هغه ته خوب ډېر ضروري دی.
: بیا هم زما په ګومان د ابو نصر په هدایت باید عمل وشي. زما پوره باور دی

چی کومی دواګانی هغه را استولی دی ډیری به ورته ګټوری وی.

: ته غم مه کوه، سلمان ورته وویل:

جعفر هغه ته یو شیبه وکتل او بیا یی اس پونده کړ.

*****

راتلونکی سهار عاتکه د سعید له بستری سره نژدی په چوکی ناسته وه او بیمی یی ایستل، بدریه کوټی ته ورننوته او.

وراندی ورغله د سعید په نبض یی لاس کیښود او بیا یی وویل : ما درته وویل چی ته خوب ته ضرورت لری. اوس ته ولاړه شه په بله کوټه کی ویده شه، تا ده ته دوا ورکړی ده؟

: هوکی!

: مګر زه حیرانه یم چی دومره څنګ ولی را په خود نه شو؟

عاتکی ځواب ورکړ: ما چی دوهم ځل دوا ورځښله را په خود شو او تر ډیره وخته یی له ما سره خبری کولی، بیا د شپی په دریمی برخی کی هغه په لړزه شو، ما غوښتل تا راویښه کړم خو هغه زه منع کړم، بدریی په اندیښنه وویل : تا باید زه راویښه کړی وای، تر اوسه یی تبه نه ده شکیدلی، اوس ته جګه شه په بله کوټه کی ویده شه.

عاتکی ځواب ورکړ: اوس ماته خوب نه راځی.

: زما خوری! ستا خوب ته اړتیا ده، ولاړه شه!

بدریی په ډیره مینه ورته وویل.

عاتکه جګه شوه بلی کوټی ته ولاړه او بدریی بیا د سعید نبض وکوت او پر کرسۍ کیناستله، څو دقیقی وروسته بوډا نوکر ورو ورو ور وټکولو او بیا دننه ورغی ویی ویل : میلمه وایی که اجازه وی زه سعید وینم.

بدریی زر ټیکری پر سر راسم کړ ویی ویل : هغه زر راوله.

نوکر ولاړ او لږ څنګ وروسته سلمان کوټی ته ورننوت.

: مهربانی وکړی! بدریی وویل : بیا یی زیاته کړه : سعید د شپی بیا را په خود شوی ؤ، ظاهراً یی وضعه ښه معلومیږی خو زه یی د تبی په باب اندیښمنه یم.

سلمان د سعید د نبض له کتلو وروسته په کرسۍ کیناست او ویی ویل : که یی مناسبه بولی زه به غرناطی ته ولاړ شم ډاکټر به راولم.

: نه که یی ډاکتر ته ضرورت شو ستا پر ځای به یل څوك واستوم. هغوی خبری کولی چی مسعود په منډه کوټی ته ورننوت ویی ویل : صیب! جعفر بیرته راغی.
سلمان خفه شو بدریی ته یی وکتل او بیا یی مسعود ته وویل : هغه چیرته دی، دلته یی راوله!
مسعود بهر ته ووت او عاتکه له یلی کوټی راووته ویی پوښتل: جعفر راغی؟!
بدریی ځواب ورکړ: هوکی! مگر ته باید ویده شوی وای.
: زه د منصور په باب پوښتنه کوم خدای «ج» دی وکړی چی هغه کوم ښه خبر راوړی وی.
بیا یی سیکه بدریی ته نژدی کیناستله.

*****

لږ څند وروسته جعفر له مسعود سره یوځای کوټی ته ورننوت او له څیری یی ښکاریده چی کوم ښه خبر یی نه دی راوړی. هغه په ډیر زحمت خپلی سلگی‌ږتمی کړی او ویی ویل:
صیب! کورته زما تر ور رسیدو دمخه هغوی منصور نیولی ؤ او کوم لوری ته یی ورسره بیولی ؤ.
سلمان له ځایه اوچت شو ویی ویل: چا؟
: عمیر او د هغه ملگرو، هغوی زما میرمن ته دا گواښونه هم کړی وو چی که عاتکه زر کورته راستنه نه شوه نو بیاّ به یی له منصور نه اخلی.
د سلمان په پوښتنه جعفر زر زر کیسه ورته تیره کړه.
سلمان بیا وپوښتل : هغوی کومی خواته تللی دی؟
: ماته معلوم نه دی، ما پر سرك نه دی لیدلی.
: تا د عمیر له کوره معلومه نه کړه؟
: نه! امکان لری هغوی له هغه ځایه تللی وی، ما په دوی پسی د ورتلو پرځای دا ضروری وبلله چی تاسو ته خبر درکړم.
عاتکی چی دا واوریدل سر یی کلك ونیو بیا یی وویل : د دی ټول مصیبت سبب زه یم خو زه دا نه خوښوم چی زما په سبب د سعید وراره ته څه تکلیف ورسیږی.
زه همدا اوس بیرته تلو ته تیاره یم.
له دی سره یی په سترگو کی اوښکی راوخوټیدی.

سلمان وویل : پردی خبرو به وروسته فکر وکړو، سمدستی ما پرېږدی چی له جعفر نه پوره معلومات ترلاسه کړم، مسعوده ته زر تر زره زما اس تیار کړه.
مسعود له کوټی څخه ووت او سلمان له جعفر څخه وپوښتل : ته سیده دلته راغلی یی؟
: هوکی!
: په لاره کی خو به دی څوك نه وی لیدلی چی په تا پسی وی؟
جعفر وویل : زه چی له کوره راووتم د خوږ بلی غاړی څخه یو سپور راپسی شو.
سلمان په غوسه وویل : تا چی د منصور په اړه واورېدل بیا دی هم دا په خیال کی در ونه ګرځېدل چی ستا تګ راتګ به څارل کېږی؟ که د هغوی کوم جاسوس په تا پسی را روان وی نو تا خو دی کلی او کور ته د هغه لارښونه وکړه.
جعفر وویل : د شپی په وروستی برخه کی ما هغه ونه لیدای شو چی څوك دی، زموږ په منځ کی ډېره فاصله وه، بیا چی زه کلی ته را نژدی شوم شکمن شوم اس می ودراوه او په فکر کی شوم.
سلمان وویل : هغه تردی کلی درسره راغلی او ته دومره احمق یی چی نیغ دلته راغلی!
: جعفر وویل : صیب! له ما څخه اشتباه خامخا شوی ده خو ته لږ په ډاډ زما خبره واوره! امکان لری بیا می دومره احمق ونه بولی.
کلی ته چی را نژدی شوم پر دی باوری شوم چی هغه په ما پسی دی ځکه چی جومات ته نژدی شوم له اس څخه پلی شوم. اس می په ونه پوری وتاړه او جومات ته ننوتم، له نیکه مرغه د سهار اذان وشو او څو تنه لمونځ کوونکی راټول شوی وو، ما د جومات له غولی څخه د دیوال له څنګه سرك ته وکتل هغه سپور لږ لری ولاړ ؤ، زما باور ؤ چی هغه زه جومات ته د ننوتلو په وخت کی لیدلی یم او ترڅو زما اس د سرك تر څنګ وی دی به ډاډه وی چی زه په جومات کی یم، ځکه خو زه له شا څخه پر دیوال راواوښتم او له جومات څخه راووتم.
له یوه اوږده چکر وروسته می ځان دلته رارسولی دی. زما باور دی چی تر څو خلك له لمانځه څخه وزګار نه شی او بهر راونه وزی هغه به دا ګومان نه کوی چی زه په جومات کی نه یم او بل لوری ته تللی یم.
سلمان لږ ډاډه شو ویی ویل : اوس ته ورځه همدغسی جومات ته ننوزه او له

دروازی څخه ووځه او غرناطی ته مخه کړه، زه به په لاره کی درسره ملګری شم، ستا له څه حرکت څخه باید دا معلومه نه شی چی ته پر هغه شکمن شوی یی.

جعفر وویل : که تاسو څنډ وکړی نو زه به په غرناطه کی په همغه سرای کی ستاسو انتظار کوم.

: ته عادی مزل کوه، زه به نه ځنډیږم.

ورځه اوس بیړه کوه!

جعفر په منډه له کوټی څخه ووت.

بدریی وویل : ته څه کول غواړی؟

سلمان ځواب ورکړ: زه تاسو ته د دی زمینه برابرول غواړم چی سعید له دی ځایه وباسی کوم بل ځای ته یی ورسوی، دی کلی ته نژدی کوم بل ځای شته چی تر دی زیات خوندی او په امن وی؟

بدریی ځواب ورکړ: د شیخ ابو یعقوب کلی له دی ځایه یوازی دوه نیم میله لری دی، هغه څلور ورځی له موږ نه وړاندی خپل کور ته راغلی دی. که زه هغه ته خبر ورکړم نو په خوښی به سعید ته په پناه ورکولو راضی شی. خو په داسی حال کی د سعید وړل خطرناک دی.

: که هغه جاسوس یوازی وی نو دلته سملستی سعید ته څه خطر نشته، زه به په لاره کی ورسره ټکر شم، خو بیا هم سعید او عاتکه هر وخت باید له دی ځایه وتلو ته چمتو وی... هغه کلی کوم لوری ته دی؟

بدریی ځواب ورکړ: ختیځ لوری ته زموږ د کور سره نژدی لاره تیره شوی ده، خو دا لاره ډیره سخته ده، یوه اوږده خو هواره لاره زموږ له کلی څخه دوه میله لری له سرکه بیله شوی ده او په تنګه دره کی د ابو یعقوب تر کلی پوری رسیدلی ده، خو په هغه لاره د خلکو تګ راتګ وی ځکه خو که ضرورت شو نو سعید باید په غرنی لاره هغه کلی ته ورسوو.

سلمان وویل : که تاسو پر شیخ ابو یعقوب اعتماد کولی شی نو دلته یی راوغواړی!

بدریی ځواب ورکړ: هغه زما د میړه ډیر ښه اندیوال ؤ. هره دوهمه دریمه ورځ زموږ د احوال د پوښتنی لپاره راځی!

عاتکی وویل : که کور ته زما په بیرته ستنیدو سره د سعید او منصور د سرونو خیر وی نو زه تیاره یم. سعید هم پردی ډیر ناکرار ؤ چی زه ولی دلته

راغلی يم.

سلمان ځواب ورکړ: سعيد دا نه خوښوي چې تا هغه لوټارو ته وسپاري، د هغوی لاسونه د حامد بن زهره په وينو رنګ دي، تاسو په خپله قرباني منصور نشي راژغورلی، اوس د خبرو وخت نه دی که نه نو ستا پر دي قانع کول راته ګران نه دي چې که ته د هغوی په لاس ورغلی نو لاسونه به يې د سعيد شارګونو ته ورسيږي.

سلمان د دروازې په لوری ولاړ او بيا يې بدريې ته مخ راواړاوه ويې ويل:

تاسو پر دوی پام کوی.

: تاسو د دوی غم مه کوی خو...!

سلمان زر بهر راووت او بدريې خپله خبره پوره نکړای شوه.

* * * * *

له کلی نه نږدې دوه ميله لرې له جعفر سره دوهم سپور وليدل شو، هغوی په عادي رفتار مزل کاوه، لږ ځنډ وروسته سلمان هغوی ته نږدې ور ورسيد او د خپل اس جلب يې راکش کړ، له جعفر سره روان سپور يو زلمی ؤ چې په يوه شين وزمه رنګ اس سپور و، سلمان خپل اس د هغه له اس سره نژدې کړ تری ويې پوښتل :

دغه سړك غرناطې ته تللی دی؟

: هوکې! هغه په بې پروايي ځواب ورکړ او د اس رفتار يې لږ ګړندی کړ.

سلمان بيا وپوښتل : غرناطه له دې ځايه څومره لرې ده؟

نا آشنا ځواب ورکړ: غرناطه هغه مخامخ ښکاري، ته له کوم ځايه راغلی يې؟

سلمان ځواب ورکړ: زه له ډېر لرې ځايه راغلی يم، ته هم غرناطې ته روان يې؟

ځوان د ځواب پر ځای اس پونده کړ او څوګامه وړاندې شو.

جعفر په خپ غږ وويل : دا هماغه دی!

: ماته معلومه ده خو دا ځای د حملې لپاره مناسب نه دی؛ څو تنه دې لوری ته را روان دي او لکه چې په هغوی پسې يوه ګاډۍ هم را روانه ده، تر څو هغوی وړاندې نه دي تير شوي ته داده راسره روان اوسه زموږ له خبرو نه بايد دا ښکاره نه شي چې دواړه سره پيژنو.

هغه وړاندې روان وو، د شين وزمه اس سپور اوس انديښمن و او په وار وار يې شاته پسې راکتل، تر څه وخته ديرش څلويښت ګامه فاصله د دواړو ترمنځ پاتې وه، بيا نا آشنا تګ ورو کړ او چې سلمان ورنژدې شو په زوره يې جعفر ته وويل:

زه ډیر له لری راغلی یم، ما چی تر دی وړاندی غرناطه لیدلی وه هغه وخت زه ډیر کوچنی وم، دوهم ځلی ترڅو ساعته زیات ماته د ایساریدو فرصت په لاس رانغی، د غرناطی وضعه دومره خرابه وه چی کاکا می سمدستی له هغه ځایه د تلو امر راته و کړ، اوس ماته دا معلومه نه ده چی د هغه به څه حال وی؟ له جګړی وروسته د هغه هیڅ احوال نه دی راغلی.

مخکینی سپاره بیله دی چی ده ته وګوری دا خبری اوریدی، لړ چی نور وړاندی ولاړل دری تنه چی یو یی په کچره سپور و په مخه ورغلل او تری تیر شول. بیا سلمان څو دقیقی پر هغوی پسی د ګاډی‌انتظار وکړ، د ګاډی‌خاوند چی پنځلس شل ګامه ور نژدی شو دواړه لاسونه یی اوچت کړل. دا عشمان ؤ، خو سلمان د دی پرځای چی هغه ته پام وکړی خپل اس یی پونده کړ، د شین وزمه اس خاوند په بیره وغوښتل چی ځان یوی خواته کړی خو سلمان ناڅاپه پری ور تیټ شو او یو لاس یی د هغه تر ملا راوڅرخاوه هغه یی له زین څخه راپورته کړ او لاندی یی وغورځاوه. له دی سره سلمان په بل لاس د اس جلب راکش کړ خو ګړندی اس څو ګامه وړاندی تیر شو او بیا ودرید.

غورځیدلی زلمی څو شیبی بی حرکته پروت ؤ، بیا زر راپورته شو او توره یی وکښله، سلمان هم بیرته راوګرځید او له اس څخه پلی شو د هغه مخی ته راغی، په دی ځند کی جعفر هم له اس څخه پلی شو او توره یی را ایستلی وه، خو سلمان ورته وویل :

جعفره! ته شاته شه او زموږ اسونه ونیسه. نا آشنا په ډیره تیزی حمله وکړه، خو سلمان پر خپله توره د هغه حمله ودروله، بیا د هغوی توری سره ټکر شوی. سلمان څو دقیقی دفاع کافی وبلله، خو بیا یی یو پر بل پسی څو حملی وکړی او مقابل لوری یی په شا تلو ته اړ ویست، لږ ځند وروسته هغوی له سرك نه لاندی کیوتلی وو، نا آشنا زلمی ناڅاپه پل بدل کړ او د ځوابی حملی هڅه یی وکړه خو په سلمان یی داو ونه چلیده او یو ځل بیا مات شو او پر شا ولاړ، چی بیا د اوبو په یوه ویالی ډنډ کی وغورځید ورسره سم د سلمان د توری څوکه د هغه پر خیټه ولګیده. هغه ورته وویل : جګ شه! زه یو ځل بیا موقع درکوم.

نا آشنا وپوښتل : ته څوك یی؟

: اوس به درته معلوم شی راجګ شه!نا آشنا توره یوی خواته وغورځوله او له کندی څخه راوچت شو دواړه لاسونه یی اوچت کړل ویی ویل : زه خپله ماته منم!

سلمان وپوښتل : ملګرې دې چيرته دي؟
:زما ملګرې ؟
: هوکې! ستا ملګرې! سلمان په ډرانه غږ وويل او بيا وراندې ورغې د هغه پر مرې يې توره ورکېښوده. هغه په ويريدلې لهجه ځواب ورکړ: صيب! له ما سره هيڅوك نشته، زه يوازې غرناطې ته تلم او دغه سړې مې په لاره کې ملګرې شو.
سلمان وويل : ته دا خوښوې چې همدغه وړوکې کنده دې قبر شي؟
: مګر زما ګناه څه ده؟
: ستا ګناه دا ده چې د حامد بن زهره له وژونکو څخه يې، تاسو يو معصوم ماشوم تښتولې دی. او اوس ته د عتبه او عمير په امر د هغه په نوکر پسې راغلې يې. ستا هيڅ خبره له مانه پټه نه ده، ستا ملګرو د منصور له تښتولو څخه وروسته دا امر تاته کړې چې راشه غلې د دې کور څارنه کوه او که د شپې څوك تري راووتل ورپسې ورشه او دا معلوم کړه چې هغه چيرته ځي؟ ځکه چې يو د شريف سړي زوی چيرته غلې شوی دی او د دښمن جاسوسان د هغه د نيولو هڅه کوي.
نا آشنا د ځواب پرځای په حيرانۍ سلمان ته کتل.
سلمان مخ واړاوه او عثمان ته يې وکتل چې د هغه اس يې رانيولې ؤ او دوی ته نژدې ورغلې ؤ، هغه وويل : جعفره! ماته د دې سړي د خولې چوله کولو په خاطر يوازيتوب ته ضرورت دی، ته يې سمدستې لاس او پښې وتړه، بيا يې بندي ته پر ګاډي د سپريدو امر وکړ او هغه هم سمدستي ومانه، جعفر يوه رسۍ را خلاصه کړه د هغه لاس او پښې يې وتړل او پر خوله يې يوه توټه ورننويستله.
سلمان پر خپل اس سپور شو او عثمان دواړه نور اسونه پر ګاډي له شانه پسې وتړل او بيا يې سلمان ته وويل:
: صيب زه تاته څه وايم!
: ووايه!
عثمان د هغه د اس جلب ونيوله ګاډي څخه څوګامه لرې ولاړل ويې ويل : زه عبدالمنان د تپې د پوښتنې په خاطر را استولې يم. هغه دا هم راته وويل چې ولید په يوه مهم کار پسې تللې دی، خو هغه سړي چې تاته يې ليك را استولې ؤ ډير زر به له تا سره د ملاقات هڅه وکړي، د ډاکتر په باب هغه وويل چې سمدستي له غرناطې څخه د هغه بهر ته وتل خطرناك دي.

د حکومت جاسوسان ډیر ځك دی، خو که هغه تاسو راغواړی نو نن یا سبا ته به یی ورته راواستوو.

سلمان وویل : ډیر ښه اوس ته زر ځان کلی ته رسوه موږ به په ګاډی کی واښه درواچوو او تا به بیرته واستوو. امکان لری چی پر وښو برسیره یو یا دوه تنه هم درسره بوزی.

ته خو واوره یی چی په دروازه کی به دی ګاډی نه تلاشی کوی؟

: که څوك تر وښو لاندی غلی شوی وی نو پهره داران یی نه تلاشی کوی، خو که تاسو څه خطر احساسوی نو د دی بندوبست کیدای شی چی په دروازه ډیر اعتمادی کسان زموږ هرکلی وکړی او کوم پهره دار ګاډی ته د راکتو جرئت هم ونه کړی.

: ستا دا مطلب دی چی ترتلو د مخه ته ږږ عبدالمنان ته پیغام استولی شی چی په دروازه کی له پهره دارانو څخه د خوندی کیدو په خاطر د هغه د مرستی ضرورت دی؟

: عثمان موسکی شو، موږ یوه داسی سړی ته پیغام استولی شو چی د ضرورت په وخت کی د غرناطی هری دروازی ته ستاسو هرکلی ته په سلګونو تنه استولی شی.

: هغه څوك دی؟

: آغا ویل چی هغه دریم سړی دی چی استازی یی هر وخت هغه ته ستا پیغام ور رسولی شی.

: خو هغه استازی یی څوك دی؟

: صیب! هغه استازی په هوا کی الوزی، تا زما په ګاډی کې د کوترو یو کپس ونه لید، ما څلور کوتری درته راوړی دی، او آغا چی دغه کپس ماته سپاره را ته ویی ویل:

دا د دریم سړی سوغات دی، او ته د ډیر سخت ضرورت پر وخت کار تری اخستلی شی. که سعید ته کوم خطر وی نو یوازی یوه کوتره والوزوی. هغه به له پیغام پرته وپوهیږی چی د سعید مرستی ته اړتیا ده، نوری کوتری درروسته درته په کاریدای شی، تاته به د سړی د استولو ضرورت نه کیږی.

: ډیر ښه اوس زر کلی ته د ځان رسولو هڅه وکړه، له هغه ځایه په ګاډی کی واښه بار کړه موږ به بیرته درسره راځو، په لاره کی به په کوم مناسب ځای کی

جعفر دغه سړی کوز کړی او زموږ انتظار به کوی.

عثمان وویل : ما هم دا فکر کاوه چی کلی ته د هغه بیول خطرناك دی، د کلی خلك چی هغه ووینی پری راټول به شی، له دی ځایه لږ لری د کروند گرو څو څپرې تر اوسه پوری تشی دی، ته دی هلته غلی کولی شی.

هغه لوری ته د خلکو تگ راتگ هم زیات نه دی.

عثمان دا وویل او په گاډی کی کیناست، نژدی له نیم میل مزله وروسته عثمان گاډی کیڼ لوری ته وگرځوله او بیا نیم میل نور په کنډه کپره لاره له مزله وروسته پنځلس شل خامو کوررونو ته ورسیدل.

عثمان له لاری څخه نژدی پنځوس گامه لری د کلی د وروستی کور په مخ کی گاډی ودروله.

جعفر زر راکوز شو بندی یی په اوږه کړ او دننه یی یووړ، عثمان دواړه اسونه له بگی نه خلاص کړل او په غولی کی یی دننه وتړل، لږ ځنډ وروسته عثمان او سلمان بیرته تللی وو او جعفر په یوه کوټه کی پر بندی پهره کوله.

د عاتكې پريكړه

مسعود چې د سلمان اس وليد چې حويلي ته ورننوت ورمنډه يې كړل او د اس جلب يې ونيو، هغه غوښتل څه ووايي خو سلمان خبروته پرې نښود او له اس نه راكوز شو وېې ويل:

: زه زر بېرته روان يم، د اس څخه د زين اخستلو ته ضرورت نشته، ته اس وتړه بهر پر سرك ودريږه، تر لږ څنډه به هغه فلك چې كلي ته په وښو پسي راځي را ورسيږي، ته د هغه گاډي هم دننه راوله او د هغه لپاره سمدستي وابنه برابر كړه، زه د يوه ضروري كار لپاره له هغه سره ځم.

مسعود پوښتنه وكړه: ته چې په كوم سړي پسې ورغلى هغه څه شو؟

: ته د هغه غم مه كوه هغه زموږ په ولكه كې دى، اوس د تپې وضعه څنگه ده؟

مسعود ځواب وركړ: لږ څنډ وړاندې هغه ډېر ناكراره ؤ، خو اوس ويده دى.

سلمان په بېړه د كور د هستوگنې كوټو ته ولاړ، اسما په انگړ كې ناسته وه، هغه زر راجگه شوه او چيغې يې كړې: مورجانى! مورجانى كاكا جان راغى. بدريه د منځ له كوټې راووتله او سلمان يې دننه ورسره بوت، په پراخه كوټه كې يو عمر خوړلې سړى پر كرسۍ ناست ؤ چې پر سپين ږيرتوب برسېره زيات روغ او ځواكمن معلوميده.

بدريې وويل : دا شيخ ابو يعقوب دى.

ابو يعقوب جگ شو او سلمان وړاندې ورغى لاس يې وركړ، بدريې وويل:

ما ستا له تلو وروسته د ده د رابللو اراده كوله خو ده پخپله تشريف راوړ، ته ډېر زر بېرته راغلى، د هغه سړي په باب څه معلومات وشول؟

سلمان ځواب ورکړ: هغه ربښتیا هم د قاتلانو جاسوس ؤ، خو اوس موږ ته څه خطر نشي جوړیدای، هغه ټپی دی او ما دلته نژدی جعفر ته لاس او پښی تړلی پریښی.

د بدریی او ابو یعقوب د پوښتنو په ځواب کی سلمان ټوله کیسه ورته تیره کړه.

بدریی وویل : د یعقوب کاکا هم دا نظر دی چی په دی حالاتو کی د ددوی کلی د سعید لپاره ډیر مناسب دی.

ده خپل کلی ته پیغام استولی دی، له هغه ځایه به څو تنه راشی، او إن شاء الله چی ماښام شی سعید به له غرنی لاری هلته ورسوو. خو زه اوس له یوی بلی اندیښنی سره مخ یم، عاتکه خپل کورته تللی ده.

: څه وخت؟ سلمان په حیرانی هغی ته وکتل او ویی پوښتل.

: لږ څنډ وړاندی، ستا له تلو څخه نژدی نیم ساعت وروسته سعید را په خود شو، چی سترګی یی وغړولی لومړنی پوښتنه یی دا وه چی تر اوسه پوری جعفر د منصور په اړه کوم احوال نه دی را استولی؟

موږ د هغه دپام غلطولو هڅه وکړه خو عاتکی ته د اوښکو ایسارول ممکن نه وو، هغه څو شیبی موږ ته په چوپه خوله کتل بیا یی چیغی پیل کړی:

تاسو له مانه څه خبره پټوی، ما لومړی هغه ته د داړ ورکولو هڅه وکړه چی تاسو «سلمان» هم په منصور پسی تللی یاست. او موږ ته به ډیر زر یو داړمن احوال راشی، او بیا چی موږ ته د یوی خبری د پټولو امکان نه ؤ نو په ویره ویره مو د هغوی پر کور حمله او د منصور د تښتولو پیښه ورته یاده کړه، هغه تر لږ څنډه د بی وسی په حالت کی موږ ته کتل، بیا ناڅاپه راپورته شو او له کوټی څخه یی د وتلو هڅه وکړه خو دروازی ته نژدی ولوید، مسعود هغه راپورته کړ او په بستره یی واچاوه، په ډیر زحمت ما د خوب دوا پری وڅښله او تر لږ وخته د لاس او پښی وهلو او غړمبیدو وروسته ویده شو.

: بیا څه وشول؟

سلمان په سوالیه نظر بدریی ته کتل، عاتکی چی د هغه دا حالت ولید ناڅاپه یی د بیرته ستنیدو پریکړه وکړه، هغی پخوا هم څو ځله ماته وویل چی که هغو ظالمانو منصور ته څه زحمت ورکړ نو سعید به ما بالکل ونه بخښی او زه به د هغه له قیده را خلاصولو په خاطر تر سر هم تیره شم.

ما د هغې د ایسارولو ډېرې هڅې وکړې، خو اراده یې کلکه وه، هغې ویل چې که زه کور ته ولاړه نه شم د منصور او سعید دواړو ژوند په خطر کې دی، زما له عمیر څخه د څه خیر تمه نشته خو د خپل تره نه اوس هم تمه لرم چې هغه به د حامد بن زهره د زوی او لمسي د ژغورنې په اړه زما غوښتنه رد نه کړي، که نه نو زه به په کلي کې یو توپان راپورته کړم.

سلمان وویل : هغه یوه زړوره نجلۍ ده، او زه پوهېږم چې د منصور د تښتولو نه وروسته د دې په ضمیر کوم بوج ؤ له هغه نه یې د ځان ژغورلو په خاطر ځان پخپله قربانۍ ته وړاندې کړ، خو هغه ته دا ولې په خیال کې ورنغلل چې کور ته ولاړه شي نو دا پوښتنه به تري کیږي چې ته چیرته وې؟ او بیا به هغوی نیغ دلته راځي.

بدریې ځواب ورکړ: له هغې سره د دې خطر احساس ؤ خو ویل یې چې زه به په اور کې ځان واچوم مگر د سعید درك به ورنکړم، د هغوی د غلطولو لپاره د دې په ذهن کې ډېر تدبیرونه وو، هغې ماته دا وویل چې زه به نیمه د خپل کور پر ځای مابنام مهال د جنوب له لوري کلي ته ننوځم، او کله چې دوی رانه پوښتنه وکړي نو ځواب به ورکړم چې ماته د سعید د کوم ملگري په لاس دا احوال راغی چې د هغه پلار یې وژلی دی او دی د خپل ځان د ژغورلو لپاره چیرته لرې روان دی، اوس د یوه ټپي ملگري په سبب په یوه غار کې پټ دی، هغه پر هاشم کاکا او عمیر شکمن ؤ ځکه خپل کور ته رانغی، زه یې د ځای معلومولو لپاره تللې وم، هلته څو نور مجاهدین هم د دوی مرستې ته ورغلي وو، اوس زه په ډاډه زړه بیرته راستنه شوم چې دوی به څو میله نور تللي وي او له خطر څخه یې ځانونه ایستلي دي.

سلمان وویل : خدای «ج» د وکړي چې د هغې دا پلان کامیاب وي، خو زما اندیښنه ده چې هغه هلته په تللو اشتباه وکړه، هغه به عمیر تیر باسي او ښايي خپل کاکا هم دوکه کړای شي خو عتبه ماته خطرناك سړی ښکاري، که هغه لږ شك وکړي نو پر منصور به د تکلیف اخطار ورکړي او دا به ریښتیا ویلو ته مجبوره کړي.

ابو یعقوب چې تر اوسه پورې چوپ ؤ او خبرې یې اوریدلې وویل : تاسو ډاډه اوسئ، زه هاشم ډېر ښه پیژنم، او د قبایلي مشرانو له خوا هغه ته د دې پیغام ذمه واري اخلم چې دوی ته دسیسې معلومې شوې دي او د حامد بن زهره پر لمسي به

ظلم وړنه زغمي، خو اوس سمدستي مسئله دا ده چې سعيد زر تر زره له دې ځايه وباسو.

سلمان وويل : پخوا زما هم دا نظر ؤ چې دی بايد سمدستي ستاسو ځای ته ورسوو. خو اوس تقدير يو بل سبب پيدا کړ، لږ ځنډ وروسته به له دې ځايه د وړنو يوه ګاډۍ روانيږي. موږ سعيد په هغې کې غرناطي ته رسولی شو، هغه ته به خامخا زحمت وي خو دغه سفر به ستاسو د کلي د غرنيو لارو نه ډير آسانه وي.

ما د سعيد په نوکر پسې راغلي جاسوس هم غرناطي ته بيول غوښتل خو هغه به اوس ستا سره بندي وي، اس يې بايد همدا اوس درسره بوزی او چيرته يې غلی کړې.

بدريي وويل : که سعيد يو ځل غرناطي ته ورسيږي نو هلته به هيڅ خطر ورته نه وي، هلته به په زرګونو آزادي غوښتونکي پرده ځان قربانولو ته تيار وي خو که په دروازه کې يې ګاډۍ ولټوله بيا به څنګه کيږي؟

سلمان ځواب ورکړ:

د دې خبرې بندوبست شوی دی، آزادي غوښتونکو ته به تر لږ ځنډه د هغه د روانيدو خبر ور ورسيږي. او هغه خلك به په دروازه کې زموږ هرکلي ته راغلي وي چې پهره داران د هغوی په وړاندې ګاډۍ ته د نيغ کتو جرئت نه لري.

سلمان ځواب ورکړ: دريم سړی د ګاډۍ د خاوند په لاس ځلور کوترې را استولي دی، ماته يوازې د يوې رقعې ليکل ضروري دي خو د عاتکې په اړه زه اوس هم ډير پريشانه يم، که ماته دا معلومه وای چې تر ما ښام به دا چيرته وي نو ما به اوس جعفر ور استولی ؤ، او دا احوال به مې ور کاوه چې کورته ولاړه نه شي هلته يې تګ خطرناك دی.

بدريي وويل : نه! هغې پردې ډير تينګار کاوه چې ترڅو زه له تاسو سره احوال ونه نيسم څوك دې په ما پسې د راتلو هڅه نه کوي، ستاسو په باب هغې ويل چې د سعيد او منصور څخه پرته ستاسو مرسته هم زه خپله ذمه واري او مسئوليت ګڼم زه به غدارانو ته داسې ور فهموم چې يو مجاهد له حامد بن زهره سره راغلی ؤ هغه هم له سعيد سره د جنوب په لوری تللی دی چې د غدارانو پام په بل لوري واوړي.

ابو يعقوب وويل : اوس ستا په اړه بدريي خبره وکړه او د اوسنيو حالاتو په پام کې نيولو سره خپل کور ته د عاتکې له ستنيدو وروسته ښايي د هغو خلکو تر

سعید هم زیات ستا په باب اندېښنه وی، ځکه خو ته باید زیات پام وکړې، زما څو تنه به د ښار تر دروازې ستا په مخکې او وروسته بدرګه درسره روان وی دخطر په وخت کې به ستاساتنه کوی.

انشاءالله په غرناطه کې به ډېر زرزموږ ملاقات وشی.

بدریې وویل : زه به په کومې لارې دعاتکې احوال واخلم که کومه ضروری خبره وه نودابو نصر په واسطه به تاسوته احوال در کړم، امکان لرې پخپله غرناطې ته درشم، ماچې سعید ته کومه دوا ور کړې ده هغه به تر ډېره پرې په هوښ رانشی، بیا هم تاسو داحتیاط لپاره یو څه دوا ګانی درسره یوسی.

بوډا نو کرکوټی ته راننوت اودکوترو کپس یې دسلمان په مخکې کېښود وېی ویل:

دګاډې خاوند راغې ، مسعود هغه ته وابنه راتولوی سلمان اسما ته وویل چې قلم اوکاغذ ورته را وړی بیا پر کرسی کیناست او به بېړه یې څو کرښې ولیکلی، ترهغې وروسته یې له کپس نه یوه کوتره را وایستله او په نرې تارېې لیك دهغې پرپښه وتاړه بدریې ته یې وویل:

نورې کوترې به له تاسره وی ، زه به جعفر بیرته راواستوم، خو هغه سمدستې کورته دتلو پر ځای باید یوه ورځ وروسته ولاړ شی، ظاهراً ددې خبرې امکان هیڅ نشته چې عمیر دمنصور له تښتولو وروسته په خپل کور کی دپاتی کیدو جرئت وکړې بیا هم ترڅه ځنډه دجعفر دلته پاتی کیدل ضروری دی. بیا که له هغوی نه څوك هلته وو هم دی به ووایې چې نیغ له غرناطې څخه را غلی یم هلته چې دسعید څه دوستان ماولیدل له دې څخه خبر نه وو چې هغه چیرته دی.

ته له هغو کوترو څخه یوه ده ته ور کړه اوزما نه خوا داهدایت ورته وکړه چې دعاتکې احوال واخلی او بیا موږ ته احوال راواستوی، زه به یې له دریم کس څخه خبر اخلم.

سلمان چې له کوره بهرته ر اووت لیك وړونکې کوتره یې والوزوله ،کوتره په هواکې ترکوریو چکرراوګرځیدله اوبیا نیغه دغرناطې په لورې والوته.

سلمان چې بیرته راغې دابو یعقوب په مخکې کیناست . وېی ویل : جعفر به دلته تربیا راتګ دمخه ستادیوه تن په ملګرتیا بندی ستاسوکلی ته ورسوی، ماغوښتل له هغه نه څو خبری معلومی کړم.

خو هغه به په آسانه درازونو را سپړلوته چمتو نشی، ځکه خو ما هغه جعفر

ته وسپاره اوتری راغلم هغه ویل چی زه دداسی خلکو په چاره پوهیږم، په لاره کی به زه دهغه له چلن څخه ځان خبر کړم، که نه نو بیا به هغه زه ستارحم اومهربانی ته حواله کوم.

بوډا نوکریبا کوټې ته را غی اوابو یعقوب ته یی خبر ور کړ چی ستا له کلی څخه شپږ کسه سپاره راورسیدل اولس تنه نور په هغوی پسی پلی راروان دی.

ابو یعقوب خلکو ته دهدایت ور کولو لپاره بهرته ورووت اوسلمان څودقیقی له بدریی سره ترخبرو اترو وروسته جگ شو ویی ویل:

زه هم یوځل کوچوان گورم اوراځم.

یوساعت وروسته له وبنو ډکه گاډۍ دهستو گنی د کوټو مخی ته دریدلی وه، سعید یی په درانه خوب ویده پکی څملاوه او په وبنو کی یی پټ کړ.

بدریه اواسما په دروازه کی ولاړی وی کله چی گاډۍ روانه شوه سلمان هغوی ته نژدی ورغی دواړه لاسونه یی داسما پرسرکیښودل هغی سرځوړند کړاو په سلگیو شوه، بیا لږ راتکیه شوه ویی ویل:

ته خو به بیرته راځی که نه اوس به زمونږ سپی دشپی مهال هم تاته نه غپیږی.

بدریی وویل : لوری ! ته دژړا پر ځای ده ته باید دعا وکړی.

سلمان چی بدریی ته وکتل دهغی په ستر گو کی هم اوښکی ځلیدی. هغه پر خپل زړه له زغم څخه وتلی بوج احساس کړ بدریی اسما ته پام ور واړاوه ویی ویل:

اسما! ددی هیواد هرسر ته د سلامتی په خاطر دخپلو معصومو خویندو اولونو ددعا گانو اړتیا ده ستاسو دکور سپی له یوه نااشنا میلمه سره بلدیدای شی خو کاشکی دهغو بی وسه انسانانو چاره له ماسره وای چی ټول اولس بهرنیولیوانو ته په مخ کی غورځوی.

بیا یی په ډیر زحمت خپلی اوښکی راایساری کړی اوبدریی ته یی وکتل:

زه نه پوهیږم چی تاسو به بیا چیرته او په څه ډول حالاتو کی ولیدای شم، خو که الله تعالی زه د خپل نیمگړی کار د بشپړولو لپاره ژوندی پریښودم نو تل به په دی خبره ویاړم چی له تاسو سره د پیژندگلوی او لیدو نیکمرغی را په برخه شوی وه، ما د الحمرا د لیدو ډیره مینه درلوده، خو اوس دغه کور ماته له هغی نه زیات له دبدبی ډك ښکاری.

زه به تل دا دعا کوم چې د اندلس له افق څخه د مرګ تیارې لیرې شي، خو که خدای «ج» مه کړه غلامي زموږ برخه ګرځیدلې وي نو بیا به دا خیال ما ډیر ځوروي چې هغه ښځه چې په څیره کې یې داولس د تیرو عظمتونو داستانونه لیکل شوي وو د مرګ په تیارو کې سرګردانه ده.

بدریې په غمجنه لهجه ځواب ورکړ:

د اولس د لوڼو د عزت او ذلت مسأله د اولس د زامنو په غیرت او همت پورې اړه لري، بیا هم که د ورکیدو او مرګ لاره غوره کوونکي ولس یوه بې وسه ښځه د عزت ورګښي نو له تا څخه مننه کوم او زه داسې احساسوم چې دا زموږ وروستي لیدل نه دي.

سلمان د نوکر له لاسه د اس جلب واخست او خدای «ج» پامان یې وویل پرې سپور شو، له کوره تر راوتو وروسته د دغې ساده، له وقار او حیا څخه ډکې ښځې څو انځورونه د ده تر سترګو کیدل او ده ته هر انځور تر بل زیات په زړه پورې او جذاب ښکاریدو.

له هغې سره د سلمان لومړی ځل لیدل په داسې حالت کې شوي وو چې که هغه د غیر معمولي شخصیت خاونده نه وای هم نو د یوې ښځې د ایثار او خلوص او د یوې ځوانې کونډې صبر او زغم او د یوه تپي په خدمت کې د دې خلوص او خواخوږي او بالاخره له یوه نا آشنا مسافر سره د مخامخ کیدو پر وخت د دې اعتماد او جرئت بس ؤ چې دی ئې تر اغیزې لاندې راغلی وای.

بیا په لومړي ځل چې هغې له ده سره په کوم جرئت خبرې وکړې دې یوازې تر اغیزې لاندې رانه غې بلکې رعب یې پرې ولوید، خو بیا هم بدریې چې په خپل ښځینه حسن او جمال او خپله بې پروایې د ده د روح په تل کې د ژوند د کتاب په څیر کومې اغیزې پریښودې د هغې سهې احساس ده ته هغه مهال وشو چې کله یې رخصت ترې اخست.

*****

له کلې لږ لرې هغه له عثمان سره مخ شو، بیا یې ناڅاپه دا احساس کړه چې له بدریې څخه ډیر پراوه لرې شوي دي او وړاندې هر ګام د حامد بن زهره اروا ده ته د نویو هدفونو په لورې غږ کوي، دې به د مرګ تر شیبې پورې د عاتکې په څیر د زرګونو نجونو، د منصور په څیر زرګونو ماشومانو کریږې اورې، دې له یوه زړه وړونکې خوبه راویښیده او د ژوند د ترخو حقیقتونو سره مخ کیده.

دشیخ ابویعقوب کسان له دوی نه لږلرې وړاندې وروسته ورسره روان ووهغه به کله کله کوچوان ته دګاډي درولو امرکاوه اوترونښولاندې دټپې زګیروی ته به یې غوږنیوه اوخپل داږ به یې کاوه.

دسرك دکومې دوه لارې نه لږوړاندې چې ده بندي اوجعفر پرېښې وو هلته ابو یعقوب دده انتظار کاوه ده ته یې وویل: مابندي ستاله ملګرې سره واستاوه،پخپله به هم زرورپسې ځان رسوم، دالاره زموږکلي ته تللې ده ته یې ښه په یاد لره ،غوښتل مې درته ووایم چې دهغه ناآ شناسرې نوم ضحاك دی او د ورور نوم یې یونس دی.

جعفروویل چې ماپه ډیرزحمت دامعلومات ترې واخستل اووروسته بیا هغه بې سده شو،مګرزه تردې غوره لارې پيژنم، ان شا الله ترسباپورې به غرناطي ته پوره معلومات درواستوم.

له ابو نصر سره لیدل

پاتې لاره دوی بیله څه پېښې ووهله،له دروازې څخه یو میل لرې یې د عبدالمنان یو نوکر ولید چې پرخره سپورو،هغوی چې نژدې ورغلل ګاډۍیې ودروله عثمان له هغه سره څوخبرې وکړې اوبیا یې مخ راوګرځاوه اوسلمان ته یې چې څوګامه وروسته ور روان و غږوکړ،هغه اس ور وزغلاوه اودسترګوپه رپ کې ور ورسید،خدمتګار په ادب سلام وکړاووېې ویل:

صیب ! زه آغاستالپاره رالیږلی یم چې دریم سرې ته ستا پیغام رسیدلی، خودځینو مهمو کارونو په سبب تراوسه ستاله هغه سره لیدل ممکن نه دی، دغر ناطي په دروازه کې به پهره داران ستاسو د درولو هڅه نه کوې اوتاسو به په پوره داډ ښارته ننوځئ، تاسوله درشل څخه وړاندې کیڼ لورې ته په دوهمه کوڅه ننوزئ،هلته به جمیل پخپله ستاسو دلارښوونې لپاره موجود وي ، آغا ویل چې هغه تاسو ښه پیژني، ګاډۍ به په تاسو پسې راځي اوزه به هم له هغوی سره وم. سلمان وویل: ستادااطمینان دی چې پهره داربه دګاډۍ تالاشي نه اخلي؟

:تاسې داډه اوسې پهره داران زیات له موږ سره دي دکومو کسانو چې افسران داعتماد وړنه دي، هغوی به ګاډۍ ته نژدې هم راپرینښودل شي، اودضرورت په وخت کې به هغوی پخپلو کې لاس اوګریوان شي،شاوخوا به زموږرضاکاران هم وي خوداهسې داحتیاط لپاره که نه نو هیڅ خطراووېره نشته.

ما عثمان ته ويلي دي چي ګاډی بايد چيرته بوزي، آغا ته دا معلومه نه وه چي ځيني نور کسان هم له تا سره راغلي دي، خو اوس تاته د هغوی د وړاندي بيولو اړتيا نشته.

سلمان ځواب ورکړ: دوی به تر لږ ځايه راسره ځي او بيا به بيرته راوګرځي، زه سمدستي په تاپسي يم او چي دروازي ته نژدي شم نو ستاسو څخه به مخکي شم.

نوکر وويل : آغا دا هم وويل چي کله د کوځي په مخکي جميل ويني داسي به ښيي چي نه ورسره پيژني، هغه به په چوپه خوله ستا په مخ کي روان وي.

*****

لږ ځنډ وروسته سبار ته د ننوتلو په وخت کي سلمان داسي احساسوله چي د ده د ملګريو زياتره تدبيرونه بي ځايه او غير ضروري وو، له دروازي نه وړاندي د سرك په شاوخوا کي زيات خلك د کورونو نه بهر راوتلي وو او د حکومت پرخلاف يي ناري وهلي، د کوځي په مخه کي يي چي جميل وليدونو وړاندي روان شو، بيا هم سلمان دګاډي په باب سخته انديښنه درلوده شاته به يي پسي کتل، چي نژدي دوه سوه ګامه وړاندي ولاړل جميل ته يي نژدي اس ودراوه او ورو يي وپوښتل : وروره! هغه ګاډي چيرته ورکه شوه!

هغه په ډاډ ځواب ورکړ: صيب! ته غم مه کوه زموږ په يوه لاره تګ مناسب نه ؤ، کوچوان ته لارښوونه شوی وه چي ګاډی به لومړی کوڅه وګرځوی، هغه به اوس زموږ مخي ته راووزي، د تپي وضعه څنګه ده؟

: هغه مو د بي هوښي په حالت کي راوړی دی.

لږ لری دوه ځوانان او يو نوی زلمکی ولاړ وو، جميل په تلو تلو کي هغوی ته اشاره وکړه او هغوی هم ورسره ملګري شول، څو دقيقي وروسته سلمان شاته مخ واړاوه ويي ليدل چي اته، لس تنه له شاوخوا کورونو څخه راووتل او پر دوی پسي روان شول. وړاندي په يوه چوك کي جميل ښي لاس کوځي ته د سلمان پام ور واړاوه ويي ويل:

ته اوس ګاډي ليدای شي، خو موږ ورسره تلای نه شو، ما يوازي ستا تسلي کول غوښتل اوس دي له اس څخه پلي شه.

سلمان له اسه راکوز شو، جميل کم عمره هلك ته وويل:

ته د ده اس درسره بوزه، ميلمه به له ما سره پلي درځي. هلك پر اس سپور شو او پونده يي ورکړه، په دي ځنډ کي د ښو ګاډي چوك ته را رسيدلي وه، د سرای

دوهم نوکر چي له عثمان سره را روان ؤ د سلمان په ليدو ودريد، جميل په بيړه وويل : اوس ستا له عثمان سره تللو ته ضرورت نشته، ته دې بيرته سراى ته ورشه، که کوم د بهر سړى د عثمان پوښتنه کوله نو ورته ووايه چي د ټولو ونو بيه په دروازه کي يوه سړي ادا کړې ده او عثمان د هغه کور ته واپه رسوي، د پهره دارانو خو د کوم يوه په تا شك را نه غى؟

ملازم يوى او بلى خوا ته وکتل بيا يي وويل چي له موږ سره عجيبه پيښه وشوه، که زما آغا عثمان ته دمخه هدايت نه واى کړى نو ټوله لوبه به خرابه شوى وه، يو پهره دار له عثمان څخه د مفته ونو په اخستلو عادت و، په دروازى کي هغه د ونو د گيډۍ اوچتولو هڅه وکړه، او عثمان دومره په زوره پرى چيغى کړي چي هغه يي وارخطا کړ او شاته شو، افسر را وړاندى شو او د عثمان د چيغو او کوکارو په اړه يي ترى وپوښتل زه وويريدم چي د غدارانو کوم جاسوس ته به د ونو د پلټلو پلمه په لاس ورشي خو عثمان يوه هوښيارى وکړه، هغه زر خپله لهجه بدله کړه، ويي ويل : هيڅ خبره نشته صيبا دي زما پخوانى يار دى، ما ده ته هم د ونو د يوى گيډۍ راوړو وعده ورکړې وه، خو کوم سپور چي همدا اوس تير شو هغه په لاره کي د ټولو ونو بيه راکړه هغه راته وويل چي که دي په لاره کي يو ډکى هم چاته ترى ورکړ نو ورميږ به دي غوڅ کړم، پر دى بيا افسر پهره دار ورټلود خداى شکر دى چي موږ ترى راخلاص شوو او راغلو که نه نو زما حالت داسي ؤ چي له کوڅى نه راتير شوم هم له ويرى لړزيدم. چي که هغوى د ونو گيډۍ اوچته کړې واى نو هر څه به يي ليدلي وو، په خداى «ج» سوگند هغه هلك ډير هوښيار دى په ټوله لاره يي په کړس کړس خندل.

په دى خنډ کي گاډۍ وړاندى تيره شوى وه، جميل لږ وړاندى ولاړ او بيا بنى لاس ته يوى تنگى کوڅى ته وگرځيد، سلمان چوپه خوله ورپسى روان ؤ، څو نورى کوڅى يي چي شاته پريښودى يوى پراخي کوڅى ته ووتل او د يوه کور مخى ته نژدى شول، عثمان يي وليد چي له تشى گاډۍ سره له کوره راووت، هغه په خوله د څه ويلو پر ځاى د لاس اشاره وکړه او وړاندى تير شو او سلمان له خپل لارښود سره کورته ننوت.

په پراخ انگړ کي پر عبدالمنان برسيره يو بوډا سړى او هغه هلك چي د سلمان اس يي راوستلى ؤ ولاړ وو، په يوه کونج کي واپه انبار وو، څلورو نوکرانو واپه گيډۍ گيډۍ را اخستل او طبيلى ته نژدى يي په يوه خونه کي ځاى پر ځاى کول،

مخامخ يوه دوه پوړه ودانی وه، او کيڼ لوری ته په يوه لوړه چوتره څو نوری کوټې وې.

عمر خوږلی سړی ور وړاندی شو سلمان ته يی لاس ورکړ، عبدالمنان هغه سلمان ته ور وپيژاند ويی ويل : دا قاضی عبيد الله دی او دی يی زوی ابو الحسن دی.

ستا ملګرو سمدستی ستا د کوربه توب مسئوليت دوی ته سپارلی دی او سعيد به هم له دوی سره وی، د ده په باب همدومره ويل کافی دی چی د ابو الحسن بل ورور چی لس کاله تری مشر ؤ له حامد بن زهره سره په وروستی سفر کی ملګری ؤ. د حملی په ورځ موږ له سيند څخه دری مړی راوايستل، په هغو کی يو د ده د زوی، بل د اويس او دريم د يوه نا آشنا سړی ؤ.

څرنګه چی سملستی پريکړه وشوه چی دغه پيښه بايد له عام اولس څخه پټه پاتی وی ځکه رضا کارانو هغوی غرناطی ته د راوړو پرځای همالته د ويالی شاو خوا غلی کړل او بله شپه يی د ويجاړ کلی په هديره کی خاورو ته وسپارل.

ده خپل زوی په خپلو لاسو په لحد کی کيښود او چی بيرته راغی له خپلو ډيرو نژدی خپلوانو پرته يی هيچا ته هم نه دی ويلی چی پر ده څومره لوی غم تير شوی دی.

رضاکارانو نور مړی ونه موندلای شول، د هغوی په باب دا ګومان دی چی هغه به په سيند کی بهيدلی او سمندر ته به رسيدلی وی، او دا هم امکان لری چی غدارانو نصرانيانو ته خبر ورکړی وی او هغوی له سيند څخه ايستلی وی.

سلمان سر ښکته اچولی ؤ او ولاړ ؤ، بالاخره يی بوډا ته غيږ ورکړه او ويی ويل:

الله دی همت درکړی، او بيا يی سترګی له اوښکو ډکی شوی. بيا يی څو شيبی وروسته جميل ته وکتل په ژړه غونی آواز يی وويل: وليد دا راته ونه ويل چی اويس هم له دوی سره ؤ.

جميل وويل : دا نيکمرغی بايد زما په برخه شوی وای خو هغه تر ما زيات نيکمرغه ؤ. ماته يی په وروستی وخت کی دا حکم راکړ چی زه بايد د وليد په غياب کی دلته پاتی شم، د حامد بن زهره دا نظر ؤ چی په قبايلو کی د کار لپاره يو ښه خطيب ته اړتيا لری، او په ځوانانو کی اويس ډير ښه خطيب ؤ، ځکه خو يی ماته د پاتی کيدو امر وکړ.

سلمان له عبدالمنان څخه وپوښتل : د طبيب بندوبست شوی دی؟

: هوکی! ابو نصر دننه هغه کوری.
: د ولید په سبب خو به دا خطر نه وی چی جاسوسان په هغه پسی وی؟
عبدالمنان ځواب ورکړ: یوازی دغه کور داسی دی چی ابو نصر بی ویری ورته راتلای شی او چاته دا نشی معلومیدای چی هغه په خپل کور کی دی که نه، د هغه د کور بام د دی کور له بام سره جوخت دی.
عبید الله وویل : اوس تاسو دننه ولاړ شی، ابو نصر ویل چی تر ډیره وخته به بوخت وی.
لږ ځنډ وروسته دوی د هستوګنی په یوه کوټه کی ناست وو، عبیدالله سلمان ته ویل : دا زما نیکمرغی ده چی تاسو دلته تشریف راوړی دی، زما په کور کی چاته دا معلومات نشته چی ته څوك یی، نوکرانو ته به دا وویل شی چی ته له الفجاره څخه راغلی یی او ما له هغه وخته راسی پیژنی چی زه د اسونو د سوداګری په اړه هلته تلم او کله کله به هلته له تاسو کره اوسیدم.
پرون تاسو زما د احوال اخستلو لپاره غرناطی ته راغلی یاست او ما د څو ورځو لپاره دلته ایسار کړی یی. په اوسنیو حالاتو کی د حکومت یو جاسوس هم ستا د احوال په خاطر الفجاره ته نشی تلای، تا چی څوك پیژنی هغوی پر ما ډیر تینګار کړی دی چی تاسو سمدستی له کوم نا آشنا سره خبری مه کوی، دلته چی کوم خلك راځی په هغوی کی کوم یو د حکومت جاسوس هم کیدای شی. ځکه خو ما ستا د هستوګنی بندوبست د میلمه د حجری پرځای دننه په کور کی کړی دی.
سلمان په اندیښنه جمیل او عبدالمنان ته کتل بیا یی وویل: ولید تر اوسه پوری رانه غی؟
عثمان ځواب ورکړ: نه! امکان لری هغه دوی ورځی نور هم بهر پاتی شی.
سلمان وپوښتل : ستاسو کوم ملګری چی عثمان ته لیك ورکړی ؤ له هغه سره به زما لیدل څه وخت وی؟
عبدالمنان ځواب ورکړ: تا ته به وخت پر وخت د هغه احوال په څه طریقه رارسیږی، کله چی وضعه اجازه ورکړی خبری به دی هم ورسره وشی.
: خو وضعه داسی ده چی زه باید زر تر زره ورسره وګورم.
عبدالمنان جمیل ته کتل او ویې وویل:
هغه او د هغه نورو زیاتو ملګرو ته ستا د اندیښنو معلومات شته دی، په عامو حالاتوکی زه هم باید دلته نه وای او عبدالمنان هم ډیر نور کارونه درلودل،

خو هغه موږ ته دا احوال کړی ؤ چې له موږ پرته ښايي نور څوك ستا تسلي ونکړای شي، هغه د حامد بن زهره لمسی ته زيات خفه دی، د عمير او د هغه د ملګرو لټون دوام لري، که هغوی غرناطې ته را رسيدلي وي موږ ته به همدا اوس معلومه شي، بيا به هم هغه داسې کوم ګام اوچت نه کړي چې د کم عمره هلك سرته خطر وي. ستا د پيغام په رارسيدو هغه د هغه تجلي په باب هم زيات انديښمن شو، ځکه خو نور هم دا ضروري شوی ده چې راتلونکی هر ګام بايد په ډير پام واخستل شي، زموږ د ډيری تول راز به په دې کې وي چې کومو د قبايلو مشرانو ته موږ دلته د راتلو بلنه ورکړې ده هغوی تر کوم حده زموږ ملاتړ کوي، د غرناطې اولس د خپلو وګړنې او تولنيزو خطرو مقابلې ته څومره زړ راويښيدای شي او بيا حکومت تر کومه حده د اولس د احتساب له څواك څخه ويريږي؟

که موږ د دې خبرې عملي ثبوت وړاندې کړای شو چې اولس د بهرنيو دښمنانو په مقابل کې د سر قرباني ته چمتو دی نو دننه غداران به زر وپوهيږي چې ورو ستی وخت يې را رسيدلی دی او دوی به له فرډيناند څخه د خپلې غدارۍ د انعام وصولولو پرځای د غرناطې په هره ځلور لارې کې راځړيدلي وي.

دوی به بيا د اولس يوه واره کس ته هم د برندو کتو جرئت ونکړي، د خپلې آزادۍ او بقا لپاره د يوې پريکنده جګړې څخه دمخه به زموږ تر ټولو لويه او مهمه مساله دا وي چې زموږ ترکان ورونه به په څومره وخت کې زموږ مرستې ته راورسيږي او ته به څو ورځې د هغوی لپاره ايسار وي چې ښايي موږ دوی ته د خپلو مشرانو د يو هيأت استولو ضرورت احساس کړو.

تر لږ ځنډ نورو خبرو اترو وروسته چې کله دوی د ماښام لمانځه لپاره جګ شول نو طبيب کوټې ته ورغی او په لمانځه ورسرة شريك شو، له لمانځه څخه چې وزګار شول هغه سلمان ته لاس ورکړ ويې ويل: زما نوم ابو نصر دی، إن شاء الله ستا د دوست ژوند به له خطره وساتل شي، زه غواړم له تانه ډيرې پوښتنې وکړم، خو ممکن نن شپه د دې پوښتنو فرصت نه وي، تر څو ناروغ را په خود کې شوی نه وي زه بايد ورسره واوسم، إن شاء الله سبا ته به سره ګورو، بيا هغه عبيد الله ته وويل : تاسو په ډوډۍ کې زما انتظار مه کوئ، ما د ورځې ناوخته ډوډۍ خوړلې او اوس مې اشتها نشته.

*****

ابو نصر بلې کوټې ته ولاړ سلمان له لږ ځنډ وروسته له عبدالمنان څخه پوښتنه

وکړه : تاته د هاشم په باب څه معلومات وشو؟
: نه‌ا موږ ته د هغه په باب د بنی پلټنی فرصت نه دی برابر شوی، نن د ځینو لوریو څخه دومره معلومه شوی ده چی د حامد بن زهره له راتلو څخه دمخه هاشم د لومړی وزیر ماڼۍ‌ته د ننوتو په وخت کی لیدل شوی دی، د حکومت یوه مامور هغه د محل تر دروازی پوری را رسولی ؤ، له هغی وروسته دی بیا چا نه دی لیدلی، په همغه ورځ او راتلونکی شپه د ابو القاسم په ماڼۍ کی څو غدارانو له هغه سره لیدلی وو، کیدای شی هاشم له کومی ډلی سره وتلی وی، په هغه ورځ کوتوال هم زیات بوخت ؤ هغه د شپی هم یو ځل ابو القاسم ته وراغلی ؤ.
سلمان لږ فکر وکړ بیا یی وویل : زما پوره باور دی چی که د یوی دقیقی لپاره هم له لومړی وزیر سره خبری وکړم دا به تری معلومه کړم چی هاشم چیرته دی؟
جمیل وویل : له لوی وزیر سره د خبرو لپاره نور خلك شته، ستا ملګری تاته د خطر قبلولو اجازه نه درکوی.
سلمان وویل : دوهم کس کوتوال دی چی زما سره د دی په اړه پوره ثبوت شته چی هغه له ابو القاسم سره په هره دسیسه کی شریك دی.
جمیل وویل : دا ټولو ته معلومه ده چی ابو القاسم هر ډول ذلیل کارونه پر هغه کوی، خو تر اوسه د هغه په مخکی هم د څه جرم د ثبوتونو وړاندی کولو وخت نه دی راغلی.
سلمان وویل : زه له تا څخه بل کار اخستل غواړم لومړی دا چی ته د داسی پولیس د کور درك معلوم کړه چی یحیی نومیده، له هغی وروسته به د حامد بن زهره پر قاتلانو د لاس اوچتول درته ډیر آسانه شی، زه د غرناطی له پریښودو څخه دمخه خپلی مهمی ذمه واری پوره کول غواړم.
جمیل وویل : موږ ته د هغه د کور درك معلومول ګران نه دی، په پولیسو کی زموږ زیات ملګری شته په هغوی کی چاته دا کار سپارل کیدای شی.
سلمان وویل : د منصور د میندلو لپاره موږ ته د عمیر او عتبه د تګ راتګ نه خبریدل ضروری دی. إن شاء الله زه به ډیر زر درته ووایم چی هغوی چیرته دی؟ یوازی دا ضروری ده چی ماته کوم پیغام راځی هغه ماته سمدستی راشی. که ابو یعقوب له نیول شوی سړی څخه درازونو په راویستلو بریالی شو امکان لری هغه پخپله دلته راشی، هغه به له سرای څخه زما درك معلوم کړی، او تاسو یی بیله ځنډه ماته راولی او یا ما هلته ورولی.

عبدالمنان وویل : زه د دی تولو خبرو مسئولیت پخپله اخلم، که په څه سبب زه پخپله رانه غلم، عثمان به درته راورسیږی اوس ماته اجازه راکړی.
جمیل وویل : زه هم بیرته ځم، زموږ ملګری به د دی اوریدو ته ناکراره وی چی تاسو په خیر غرناطی ته ورسیدی. عبیدالله هڅه وکړه چی هغوی دواړی ته را ایسار کړی، خو عبدالمنان جګ شو ویی ویل : نه تاسو موږ ته اجازه راکړی، تر اوسه به په سرای کی ماته زیات احوالونه راغلی وی، جمیل هم ډیر کارونه لری، زموږ هیله ده چی زموږ عزتمن میلمه به پر دسترخوان زموږ نشتوالی نه احساسوی.
عبیدالله د دوی د رخصتولو لپار د بهر ته راوتلو هڅه وکړه خو د عبدالمنان پر ټینګار پاتی شو.
لږ څنډ وروسته سلمان د خپل کوربه او د هغه له زوی سره پر دسترخوان ناست ؤ دوډی یی خوړله او د غرناطی د تازه حالاتو په اړه یی خبری اوریدی، د ده اندیښنه شیبه په شیبه زیاتیدله.

* * * * *

له نیمایی شپی نه یو ساعت دمخه په بستره هغه ناکراره پروت ؤ او لټ پر لټ اوښت، طبیب په خپو پښو دننه ورغی او هغه زر راپورته شو کیناست.
ابو نصر وویل : ته پریوزه! زه د دی لپاره راغلم چی ویل می که ویښ وی د ناروغ په باب بشپړ ډاډ درکړم، إن شاء الله سهار به ما دلته وويني، زما یو کس به د ناروغ د خدمت لپاره پاتی شی او که ضرورت شو ما هم هر وخت راغوښتلی شی.
سلمان وویل : که تاسو ډیر نه وی ستومانه نو لږ کښینی! اوس چی ما د غرناطی په اړه کومی خبری واوریدی ډیری د اندیښنی وړ دی، کوم سړی چی ماته تسلی راکولای شوه له هغه سره می سمدستی د لیدو امکان نشته، که زه پر دی ډاډه وای چی د غرناطی اولس را روانو مصیبتونو ته د څه مودی لپاره ایساریدلی شی نوزه به دومره اندیښمن نه وای.
ابونصر بستری ته نژدی کیناست ویی ویل : ستا د خیال ساتلو په خاطر تولله شپه خبری درسره کولی شم، ولید ستا په باب ماته ډیر څه ویلی دی، خو زه ویریږم چی زما په خبرو به ستا اندیښنی لږ نه شی، د غرناطی وضعه ډیره په تیزی سره خرابیږی، د حامد بن زهره په راتلو چی کومی تولنیزی ولولی راپاریدلی وی هغه اوس بیرته سړی شوی دی.

څومره چې آزادي غوښتونکو هڅه وکړه چې د هغه د وژلو خبره پټه کړي هومره حکومت د اولس په زړونو کې د شکونو را پیداکولو لپاره هڅې کوي چې له رواني وضعې څخه مایوس او خفه شوي او چیرته غلي شوي دي. هغه چې د غرناطې د کومو اغیزمنو خلکو د ملاتړ له هیلو سره بیرته راغلي ؤ په هغوی کې زیاتره د اولس د زیاتې بربادۍ لپاره د هغه ملاتړ ته چمتو نه شول.

سلمان ورېل : ما دا خبرې اورېدلې دي او پردې پوهیدلی یم چې کومو غدارانو چې له فردیناند سره خپله راتلونکې تړلې ده هغوی به په اولس کې د مایوسۍ او بې همتۍ د احساس راپیدا کولو لپاره له هرې حربې څخه کار واخلي، خو زما پر دې سر نه خلاصیږي چې د غرناطې اولس د حامد بن زهره په باب داسې خبرې څنګه اورېدای شي؟

ابو نصر ورېل : کومو خلکو چې د حامد بن زهره په ړنا کې د خلکو د احساساتو او ولولو جوش ولید هغوی دا تصور هم نشو کولای چې اوس به کوم غدار له کوره بهر ته د راوتلو جرئت وکړي، خو د غرناطې تازه وضعه داسې ده ې پر دې تـرڅه حقیقت باید اعتراف وکړو چې دښمن تر موږ څو چنده زیات چالاک ؤ، دوی ته د خپلې لارې ټول خنډونه معلوم وو او د ډېرې مودې راهیسې یې د دغو خنډونو د لرې کولو لپاره تیاری نیوه، د غرناطې او سینتافې ترمنځ د سوداګرۍ لاره پرانستل موږ ته د فردیناند له ټولو جنګي چالونو څخه زیات خطرناک شول.

زه په هغه غونډه کې وم چې ابو القاسم دا اعلان پکې وکړ چې دغه ورځ د غرناطې د لوږې او قحطۍ وروستۍ ورځ ده، په راتلونکې کې به په غرناطه کې د لوږې او قحطۍ نوم او نښه نه وي، فردیناند زما دا غوښتنه منلې ده چې د غرناطې د اولس د ستونزو د حل په خاطر له سینتافې سره باید د سوداګرۍ لاره خلاصه شي، ځکه خو به سبا ته له لمر خرك سره سم تر مابنامه ستاسو سوداګر د فردیناند له پړاو څخه غلې او نور ضروري سامان راوړي.

څو شیبې د دغه ناڅاپي اعلان له اورېدو سره اورېدونکو پر خپلو غوږونو باور نشو کولی، او ما داسې احساسوله چې د خوب په حالت کې دغه اعلان اورم.

کله چې بیا ابو القاسم دا اعلان کاوه چې سر له سبا څخه به تاسو سینتافې د یوه دښمن د مرکز په څیر نه د یوه سخي ګاونډي د منډیې په حیث وګورئ او د غرناطې هغه خلك به چې له میاشتو میاشتو یې په مړه ګیډه ډوډۍ نه ده خوړلې

په ډېره ارزانه بیه د ژوند ضروري څیزونه وپیري. چي بیا د خلکو د خولی نعري پورته شوي.

بیا ابو القاسم د خپلو فعالیتونو یادونه کوله ویی ویل : ما له فردیناند سره د دی غوښتنو د منلو په خاطر دري ځله ولیدل او د هغه راضي کول عادي خبره نه وه!

: دی خبرو نتیجه او اغیزه دا وه چي د ده ډېر بد غلیم هم دی ډېر د تدبیر او عقل خاوند وباله او هوښیاري یی ستایله، زه پخپله له هغو کسانو څخه یو وم چي سبا ته یی کور ته ورغلم او مبارکي می ورکړه او زه به تل پر دی پښیمانه وم. خو هغه ورځ دا چا ویلای شو چي ابو القاسم خلکو ته د غنمو د کومی منډیی لاره وربښیی، هغه به څو ورځي وروسته موږ ته د فردیناند د وسله تونو نو څخه زیاته خطرناکه وي. له غرناطي څخه چي کوم سوداګر له هغه ځایه غله واخلي او را یی وړي په هغوی کي به ډېر داسي وي چي د خپل ضمیر معامله به یی کړي وي او بیرته به راستنیږي او له هغوی سره به د دښمن جاسوسان هم غرناطي ته په راتنوتلو بریالي شي.

زموږ ګومان دی چي د حامد بن زهره له راتلو څخه دمخه غرناطي ته په سلګونو جاسوسان راغلي وو، په هغوی کي زیاتره یهودیان دي چي د مسلمانانو په جامه کي د کارکولو هدایت ورکړ شوی دی، هغوی له ځانه سره ډېره زیاته شتمني هم راوړي وه او بی ضمیره خلکو د خپلو کوروںو دروازي ورته خلاصي کړي، د حامد بن زهره تر راتګه د هغوی فعالیتونه پټ وو خو اوس هغوی ناڅاپه رابرالا شوي دي.

له غرناطي څخه د حامد بن زهره له وتلو نه یوه ورځ وروسته حکومت د څو ساعتونو لپاره د سپنتیاني د لاري په تړلو مجبور شو. یوازي هغه خلك ملته تلای شوای چي د پولیسو مرسته به ورسره کیدله، خو ماسپښین مهال یی دروازي خلاصي کړي او ځای ځای یی د پولیسو په مرسته د امن پوستي جوړي کړي، اوس داسي وضعه ده چي د اولس اتحاد ورو ورو ماتیږي، حکومت د دی پوره هڅه کوي چي خلك سره په مخالفو ډلو وویشي، د دښمن جاسوسان او زموږ تش په نامه علماء چي د هغوی په اشارو ناڅي د پولیسو په امنیتي پهرو کي ویناوي کوي، امن خوښوونکي د خلکو د ویرولو لپاره د کسبي وژونکو څخه کار اخلي.

حکومت د اوربند له تېنګیدو وروسته د پوځ د شمیر، راکمولو هڅي پیل کړي

خو د پولیسو شمیر ورځ په ورځ زیاتیږي.
ابو القاسم چې د پوځ په څیر په پولیسو کې له کومو افسرانو څخه ویریده په هغوی کې ځینې برغمل استول شوي دي او پاتې یې یو یو برطرف کیږي.
پخواني کوتوال د سینتهافي د لارې خلاصولو مخالفت کړی ؤ، ځکه خو یې د هغه پر ځای یو داسې څوك کوتوال ټاکلی دی چې ډیر بې ضمیره او بې همته دی او د صدر اعظم د خوشحالولو لپاره هره گناه کولی شي.
د حکومت په هڅو د غرناطې خلك په درې ډلو ویشل کیږي او د دښمن جاسوسان د عربو، بربریانو او د افریقا او هسپانیې پر مسلمانانو بد رد وایي.
دوهمه ډله د افریقایي سارایانو په پلوی خبرې کوي او نورو ته کنځلې کوي، دریمې ډلې د هسپانوي مسلمانانو قیادت اخستی او مقامي عیسایان او یهودیان یې ملاتړ کوي، دغه خلك تر اوسه د اولس له ویرې عامو ځایونو ته نه ځي یوازې په ځلور لارو او بازارونو کې غونډې جوړوي او پولیس د هغوی امنیت نیسي.
د هغوی د جرئت اندازه له دې څخه لگولی شي چې لس ورځې پخوا حکومت د یوې داسې سیمې د جومات خطیب وواژه چې زیاتره اوسیدونکي یې هسپانوي مسلمانان وو. دغه خطیب هم له دوی څخه یو ؤ. عربو او افریقایانو هم د هغه همفسې قدر کاوه، خو حکومت له هغه نه پر دې خبره خفه ؤ چې هغه د اورېند پرخلاف وېناگانې کولې، او لنډ مهالې سوله یې د دایمي غلامۍ مقدمه بلله، یوه شپه هغه د ماسختن له لمانځه وروسته کور ته را روان ؤ چې کوم نا معلوم سړي وواژه.
سبا ته څو د نفوذ خاوندانو د جومات د امامت ذمه واري یوه داسې چاته وسپارله چې د دې منصب لپاره بالکل نوی ؤ. زموږ خلکو دغسې خلك کلك ځارل، خو د یوه وړوکي جومات نوي امام ته د چا پام نه شو او له جومات څخه بهر د هغه فعالیتونه چاته معلوم نه وو، خو تیره شپه هغه په یوه پراخ میدان کې په یوه ډیره لویه غونډه کې پخپله اصلي څیره ژاځرگند شو، ظاهراً دا د ځایي مسلمانانو غونډه وه خو یهودیان او نصرانیان هم زیات پکې وو. نیمې شپې ته نژدې د هغې سیمې یو طبیب چې زما شاگرد پاتې شوی ؤ د هغه خطیب له خبرو اوریدو وروسته نیغ ماته راغی او ویې ویل:
د خدای لپاره د حامد بن زهره ملگرې خبر کړه چې پر موږ په دې نژدې وختونو کې د خدای «ج» عذاب نازلیدونکی دی.

بیا چی هغه د غونډی د جریان کیسه راته وکړه زما پخپله وضعه داسی شوه چی پاتی شپه په بستره کی لټ پر لټ اوښتم، که کوم بل چا د هغه غدار د وینا په باب راته ویلی وای نو باور به می نه و شوی چی د غرناطی اولس په دغه ګرځیدلی ورځ کی هم داسی خبری اوریدای شی، په خاص ډول په داسی وخت کی چی د حامد بن زهره غږ یی لا په غوږونو کی کړنګیږی، هغه غدار خطیب هسپانوی مسلمانانو ته په خطاب کی ویلی وو:

عرب او افریقایان پردی خلك دی، هغوی یوازی د حکم چلولو مینی دلته راوستی دی، اوس اته سوه کاله پردی ځمکه له حکومت کولو وروسته دوی ته دا خطر دی چی کله د دوی برلاسی پای ته ورسیږی نو دلته به یی اوسیدل ګران شی، د هغوی وروستی امید دا دی چی که جګړه بیا پیل کړی نو د افریقا مسلمان هیوادونه او ترکان به یی ملاتړ ته راشی، بیا که دوی له څلور واړه لوریو څخه مایوسه شی نو :ا امید واری به ورسره وی چی په کومو لارو دلته راغلی وو په همغو لارو بیرته تلای شی، خو موږ دلته پیدا شوی وو او همدلته به مرو.

موږ د دی خاوری زامن یو چی د ساتنی لپاره یی «را درك» توره اوچته کړی وه او له اته سوه کاله غلامی وروسته فردیناند آزاده کړه، پر مسلمانی برسیره پر دی هیواد کی له زیاترو سره زموږ نسلی اړیکی ونه شلیدی.

طارق بن زیاد او موسی بن نصیر تیری کوونکی وو، د هغوی بری د عربو او افریقایانو بری ؤ، او د «رادرك» ماته زموږ ماته وه.

زه عربو او بربریانو «افریقایانو» ته دا مشوره ورکوم، چی که هغوی دلته اوسیږی نو باید د دی هیواد له اکثریت سره په امن د اوسیدو او ګاونډیتوب اداب زده کړی، که نه نو هغوی ته د مراکش، مصر او شام لاری خلاصی دی.

موږ د ابو عبدالله او ابو القاسم مننه کوو چی د امن خوښی ثبوت یی وړاندی. کړ او د اندلس د مسلمانانو د زیاتی بربادی مخنیوی یی وکړ.

موږ د فردیناند او ملکی ازابیلا څخه هم مننه کوو چی د عیسویانو او مسلمانانو ترمنځ د کرکی پخوانی دیوالونه یی راوغورځول او پر موږ یی د بشپړ بری ترلاسه کولو سره سره له خپلو عیسوی رعایاؤ څخه زیات امتیازات راکړی.

سلمان وویل : ما فکر نشو کولی چی د غرناطی خلك داسی خبری هم اوریدای شی.

: د غرناطی د اولس زیات اکثریت اوس هم پر دی خبره اتفاق لری چی موږ هر

ځومره زر د خپلې بقا جګړې ته میدان ته راووزو همدومره زموږ لپاره غوره ده، د غرناطې د اولس جرئت به د قبایلو حوصلې اوچتې کړي، خو په موږ کې یوه ډله داسې هم ده چې دا احساسوي چې هغه افسران چې زموږ د پوځ جوهر پیژندل کیدل د دښمن په جیل کې دي، ځکه خو موږ باید د جګړې له پیل څخه پخوا د هغوی د راخلاصولو څه تدبیر ونیسو، لږ تر لږه د اوربند په دوران کې باید داسې ګام اوچت نه شي چې فردیناند ته د هغوی د ایسارولو پلمه په لاس ورشي.

سلمان وویل :

فردیناند ته د هغوی د ایسارولو لپاره د کومې پلمې ارتیا نشته، هغه به د غرناطې له نیولو پرته هغوی په هیڅ صورت هم بیرته را پرې نږدي. او له هغې وروسته هم زما اندیښنه ده چې له کومو خلکو څخه چې د ابو القاسم څخه د تحقیق او پوښتنې ویره ده هغوی به په هیڅ صورت هم بیرته را نشي، زه حیران یم د کومو غازیانو پالنه چې د موسی بن ابي غسان غوندې حقیقت خوښوونکې سپاهي کړي وي هغوی په دې دسیسه کې ولې راغلل؟

د هغوی پردې خبره ولې باور شو چې کله د غرناطې خلك د غذایي موادو څخه ځانونه پوره کړي نو فردیناند به یې د خپلو پوځونو سره د مقابلې لپاره بیرته واستوي.

ابو نصر ځواب ورکړ:

په پوځ کې دننه کومو لویو لویو منصبدارانو چې د ابو القاسم دوکې پیژندلې هغوی د اوربند له ترون سره جوخت برطرف کړای شول، او هغه غوندې چالاك سړي ته دا اسانه وه چې ځوانانو ته دوکه ورکړي چې که تاسو غواړئ چې د اوربند له مودې پای ته رسیدو وروسته بیا جګړه وکړئ نو همدا اوس غذایي مواد ذخیره کړئ او همدایې یوازینۍ لاره ده، او دا کار هغه مهال امکان لري چې د یرغملو په باب د فردیناند شرط ومنل شي.

دا زموږ دومره لویه بدمرغي ده چې په هغه مهال کې حامد بن زهره غوندې ستر شخصیت په غرناطه کې نه ژ ابو القاسم د سولې غوښتونکو سره جوړ جاړی وکړ، نه یوازې دا چې د غرناطې څو ډیرې د نفوذ خاوندانې کورنۍ یې د ځان پلوي کړې؛ بلکې د پوځ زیات شمیر ځوان افسران یې هم د ځان ملاتړي کړل.

له اوس څخه هغه د مخالفت اندیښنه نه درلوده، د سینتافې د لارې په خلاصولو سره ده ډیر هوښیار او باتدبیره خلك هم پردې فکر کولو ته مجبور کړل

چې فردیناند د ده په لاسو کې دی او په کومه آسانۍ چې هغه خلك د لوږې له مرګه وژغورل همدغسې به په اسانۍ سره زموږ سرې د دښمن له جیل څخه راوژغوري.

په دې دسیسو کې د هغو یهودیانو د ماغونو هم کار کاوه چې په غرناطه کې دننه یې د دښمن د لومړي لیکې د سرپو کار کاوه، زه ستا له دې خبرې سره موافق یم چې فردیناند به په هیڅ حالت کې هم د خپلو هلفونو له ترسره کولو پرته جنګي بندیان خوشې نکړي.

ابو القاسم هره دوهمه او دریمه ورځ د یرغملو د لیږلو په پلمه سینتهافی ته ځي او په ښار کې داسې جار وهل کیږي چې هلته هغه بندیان ډیر آرام او په مزو کې دي خو زموږ د مشرانو دا ګومان دی چې تر اوسه هغه له بندیانو سره هیڅ لیدلې هم نه دي. اوس د پوځ د افسرانو خوشباوري لرې شوې ده او هغه پردې خبره ویریږي چې کله د هغوی سترګې پرې ولګیږي نو بوټي به یې وشکوي.

ابو نصر له لږ او ډیر ونورو خبرو وروسته ولاړ او د سلمان حالت داسې ؤ چې نوره شپه خوب ورنغی.

هغه په وار وار په خپل زړه کې ویل، ای زما پروردګاره! زه څه کولی شم؟ ... داولس د ګناهونو بار یوازې اولس اوچتولی شي، زه یو تن یم، ماته یوازې دومره برې را په برخه کړه چې د خپل محدود عقل او څواك سره سم خپله برخه ذمه واري ترسره کړم.

د عمير مشغوليت

د منصور له تښتولو وروسته عمير ته دا خبر ضروري ؤ چې جعفر كلى ته راغى او بيرته غرناطې ته روان شوى دى او ضحاك ورپسې دى. خو سبا ته هغه سخت خفه ؤ چې كه عاتكه ناڅاپه كور ته راشي شور ګډ كړي نو دى به څنګه ورسره مخامخ كيږي.

څكه خو ده لومړى د هغو نوكرانو څخه ځان بيغمه كاوه چې د ده د ناسكه مور «ميرى» په څير يې په هره معامله كې د عاتكې پلوي كوله، چې سهار شو دوو تنو ته يې امر وكړ چې سملستي «لانجران» ته روان شي د عاتكې ماما ته ورشي او د دې درك معلوم كړي، دريم نوكر يې د ګاونډيو اتو تنو سره د جنوب ختيځ هغو لرې كليو ته واستول چې هلته د دوى نور خپلوان اوسيدل. په كور كې يوازې يو داسې خدمتګار پاتې شو چې د ده پرې بشپړ اعتماد ؤ.

د خپلې ميرې د ويرولو لپاره يې همدومره ويل بس وو چې : پلار جان به ډير زر له غرناطې څخه بيرته راستون شي، كه هغه شكمن شو چې عاتكه ستا په مشوره چيرته تللى ده نو هغه به دې هيڅ ونه بخښي.

له دې وروسته د هغې دا حالت ؤ چې د خپلې بې ګناهي د ثابتولو لپاره يې څو ځلې اوښكې تويې كړې وې، تر ماسپښين پورې زيات خلك د غرناطې د احوال په خاطر ده ته راغلل خو د عمير په لاربښونه خدمتګار هغوى ته بهر ځواب وركړ چې آغا مريض دى او بشپړ استراحت ته اړتيا لري.

تر قضا ماسپښين پورې عمير د عاتكې په انتظار كې ؤ د هغه وضعه داسې وه چې د خفګان په حالت كې به كله خپلو ملګرو ته د ميلمنو حجرې ته ورغى او كله به يې د ننه په كور كې په برنډه يا كوټو كې قدم واهه.

ماښام مهال هغه خپلو ملګرو ته د اسونو د تيارولو هدايت وكړ، پخپله پر بام

وخوت يوی او بلی خواته يی وکتل، ناڅاپه يی د جنوب ختيځ په غونډيو کی پر يوه سپاره نظر ولګيد، تر لږ ځنډه يی په ځير ځير ورکتل، بيا ناڅاپه د ده په رګونو کی وينه توده شوه، سپور تر اوسه پوری نيم ميل لری ؤ، بيا هم د ده زړه ګواهي ورکوله چی هغه عاتکه ده، څو دقيقی يی نور په ځير ځير په هغه لوری له کتلو څخه وروسته په بيړه د سلمی کوټی ته راغی او ويی ويل : موری مبارك دی شه عاتکه بيرته راغله، خو ترڅو زه د دی دماغ سم نه کړم ته د ځان وربنودلو هڅه مه کوه، ځکه خو ته پاس کوټی ته ولاړه شه او غلی هلته کښينه!

د غه لحجلی او خدمتګاره هم هلته دربسره يوزه، که ستا له طرفه لږ اشتباه وشوه نو خبره به خرابه شی، راځه زر کوه!

سلمی د خپلی خدمتګاری او خالدی سره زينی پلو ولاړه، عمير په دوی پسی د پاس پورتر دروازی پوری ورغی، سلما چی کوټی ته ننوته ناڅاپه يی مخ راوګرځاوه او ويی ويل:

عميره! زه ويريږم چی که دی څه توندی خبری ورسره وکړی نو خبره به ډيره ورانددی ولاړه شی.

: موری! ته غم مه کوه دا ددی لوميړی حماقت دی او زه يوازی دا تسلی غواړم چی بيا به له کوره دوتلو جرئت نه کوی. عمير دا وويل او له بهر څخه يی دروازه ورپسی زنځير کړه.

سلما چيغی کړی : عميره! عميره! ودريږه زما خبره واوره!

هغه ځواب ورکړ: که ته نه غواړی چی ټول کلی دلته راټول شی نو شور مه کوه!

سلمی نرمه شوه ويی ويل : زويه! زه يوازی پردی ويريږم چی هغه په خبره ونه پاريږی.

: ته فکر مه کوه، که ستا له خوا د هغی حوصله اوچته نه شی زه به يی د پارولو هڅه ونه کړم.

عمير دا وويل او بيا ګړندی په زينو کی ښکته شو هغه نوکر ته وويل : عاتکه را روانه ده خو دننه تر راتلو پوری هغی ته بايد دا معلومه نه شی چی موږ يی دلته په انتظار کی يو، که هغی د پوښتنی هڅه وکړه پردی يی ايساره کړه چی زه له نورو نوکرانو سره ستا په لټون کی مشغول وم، دا ضروری ده چی پردی پسی بل څوك له درشل څخه دننه رانشی. ځکه خو د دی له راتلو وروسته دروازه زنځير

کړه؛ زما بو ملګری به د میلمنو په حجره کی ستا سره د مرستی لپاره چمتو وی، بیا دی په منډه د میلمنو حجری ته ولاړ یوه شیبه وروسته له دوو تنو نورو سره د هستوګنی د کوټو په لور روان ژ.

* * * * *

لږ څنډ وروسته عمیر د ډیری اندیښنی په حالت کی د عاتکی په انتظار ژ، هغه باید تر اوسه پوری کور ته راغلی وای، خو ماښام شوی ژ لا د هغی د راتګ نښه هم نه وه، د کور په منځ یوه کوټه کی د ډیوی له بلولو وروسته به کله هغه راووت او په بړنډه کی به یی قدم واهه او کله به د کوټی دننه په کرسی‌ړ کیناست.

بالاخره هغه له کور څخه بهر داس د پښو ترپهار واورید، په بیړه راووت، عاتکه چی په درشل ورننوته له اس څخه پلی شوه او دی په منډه بیرته کوټی ته ننوت.

عاتکه د برنډی په مخکی یوه شیبه ودریده او بیا زړه نازړه کوټی ته ورننوته چی په عمیر یی سترګی ولګیدی ویی ویل : کاکا ناوی چیرته ده؟

عمیر چی د دی څیری ته وکتل د لومړی ځل لپاره یی په کور کی د برلاسی احساس وکړ په بی پروایی یی ځواب ورکړ:

خالدی له کلی څخه بهر کوم سپور کلی خواته راروان ولید هغوی دواړه بیا ستا په لټه پسی ووتی، که ته نیغه کورته راغلی وای په مخه به درغلی وای. زما په ګومان ته د منصور دوی کره وځنډیدی!

ناڅاپه د عاتکی څیره له غوسی تکه سره وځلیده او ویی ویل: زه په دی تمه هلته تللی وم چی ښایی د حامد بن زهره د قاتلانو د هغه پر لمسی رحم راغلی وی.

: ته څه وایی؟ عمیر په وارخطایی له کرسی‌ړنه جګ شو زیاته یی کړه؛ آیا حامد بن زهره چا وژلی دی؟

عاتکی وویل : که دی اوس هنداره مخ ته ونیسی ځواب به پخپله واوری، زه بوازی دا پوښتنه درڅخه کوم چی منصور چیرته دی؟ په یاد ولره چی دروغ ویل دی هیڅ ګټه نه لری، که تا ماته داڅ رانکړای شو نو تر سبا پوری به د کلی د هر ماشوم او بوډا پر خوله همدا پوښتنه وی.

عمیر وویل : تاته دا سعید ویلی دی چی د هغه پلار وژل شوی دی.

: هوکی! ته دی خپلو ملګرو ته دا خبر ورکولی شی چی هغوی پر خپلو ګناهونو پردی اچولو کی نه شی بریالی کیدای، سعید ژوندی دی او ستاسو له ولکی څخه

ډیر لری تللی دی، سمدستی هغه ته دا نه ده معلومه چی د پلار قاتل یی څوك دی، هغوی د شپی پر مخ نقابونه راخپاره کړی وو خو په غرناطه کی دننه او بهر داسی خلك شته چی ستاسو او ستاسو د ملګرو هیڅ خبره تری پټه نه ده، که هغوی سعید ته د قاتلانو په باب څه ویلی وای نو هغه پردی سربیره چی تپی ؤ په بدله اخستلو کی به یی یوه شیبه هم ځنډ نه ؤ زغملی، خو د هغه ملګری داسی ګنی چی د حامد بن زهره له مرګه وروسته د هغه زوی ته اړتیا ده، هغوی به دی غرناطی ته د بیا راوستلو لپاره د مناسب فرصت په انتظار وی او پردی بیا فکر کول ستا کار دی چی د اولس د غدارانو د ورمیږونو او د وطندوستو غازیانو د تورو په منځ کی به څومره فاصله وی.

د عمیر رنګ تك ژیړ شو هغه تر لږ ځنډه په حیرانی عاتکی ته کتل، بیا یی پر ځان د قابو کیدو هڅه وکړه وبی ویل:

عاتکی ! ما ته نه ده معلومه چی حامد بن زهره کله او چیرته وژل شوی دی، او زه ډاډ درکوم چی منصور ته هیڅ خطر نشته، ما د جعفر له میرمنی سره ژمنه کړی وه چی ته کله راستنه شی نو هغه به روغ رمټ بیرته کورته راستون کړای شی، زه اوس هم پر همغه وعده ولاړ یم.

: ته په ډیرو خبرو خبر نه یی، خو زه پر ډیرو پوهیږم، ځکه خو که نه غواړی چی تر سبا پوری دغه کورایرې او خاوری شی نو په دی.کې دې خیر دی چی د منصور په بیا راوستلو کی یوه شیبه ځنډ مه کوه. ،

: زه د منصور دښمن نه یم، دا ټول ستا په سبب وشول، ستا لټول د کورنی د عزت سوال ؤ، د خدای «ج» لپاره اوس کښینه او په ډاډه زړه زما پوښتنو ته ځواب راکړه، تا د حامد بن زهره د وژنی آوازه او پر ما بی سببه د هغی د تور لګولو ضرورت ولی احساس کړ؟

د عاتکی د زغم او صبر ځواك پای ته ورسید، هغی په زوره وویل : زه پردی شرمیږم چی د کاکا زوی می یی، ته چی د لیوانو له کومی ډلی سره ملګری شوی یی د هغو لارښوونکی زما د مور او پلار قاتل دی، د هغه اصلی نوم طلحه نه بلکی عتبه دی، زه چی څومره د خپل پلار او مور قاتل پیژنم همدومره د حامد بن زهره قاتلان هم پیژنم، ځکه خو ته منصور ته د تکلیف رسولو او یا د سعید د لټولو پرځای د ځان غم کوه.

د عمیر حالت هغه زخمی ځناور ته ورته ؤ چی پر خپل ښکاری وروستی حملی

ته تیاري نیسي، هغه وویل:

عاتکې! ډېرې خبرې داسې وې چې پر خوله یې راوړل خطرناك وې، ترکومه چې په ما پورې اړه لري زه ستا هره خبره زغملی شم، خو که تا د کلي د نورو خلکو په مخکې هم داسې بې احتیاطي کړې وي نو یوازې زما لپاره نه بلکې د ځان لپاره دې هم لوی خطر پیدا کړی دی.

عاتکې وویل : زه په دې ټمه کور ته راغلې یم چې ته به کورته د منصور د راوستلو وعده ترسره کړې او بیا به خلکو ته زما د ځبو ویلو اړتیا پاتې نه شي.

: ته دا وعده کوې چې ته به بیا ما د یوه دښمن په حیث نه ګورې! ؟

: زه یوازې دا وعده کولی شم چې چاته به ستا په باب څه نه وایم، خو زما یو شرط دی.

: څه شرط؟

: دا به راته وایې چې زما د پلار او مور قاتل چیرته دی؟

: په خدای «ج» سوګند چې ماته ستا د پلار او مور قاتل نه دی معلوم.

: کیدای شي چې پخوا درته معلوم نه وي خو اوس ما درته وښود.

: هغه دلته نشته.

: که زما د کورنۍ غیرت مړ شوی وي نو زه به یې د دنیا تر وروستي کونجه ولټوم، تاته معلومه ده چې انسان د یوې ګناه د پټولو لپاره د څو نورو جرمونو په کولو مجبوریږي.

ماته معلومه ده چې تا د حامد بن زهره د وژلو د پټولو په خاطر د سعید د وژلو هڅه کوله، خو اوس د هغه یو ورېښته ضایع کولی نشي.

عمیر وویل : فرض کړه چې پرکومو خلکو تا د حامد بن زهره د وژلو تور لګولی دی په هغوی کې څینې دلته موجود وي او ستا خبرې یې اوریدلې وي او دا پریکړه یې کړې وي چې ستا دلته اوسیدل سهي نه دي. عاتکه پریشانه شوه یوې او بلې خواته یې وکتل او بیا ګړندې د بهر دروازې په لور ولاړه خو عمیر زر تر مټ ونیوه، له دې نسره سم بنې او کیڼ لورې ته دروازې خلاصې شوې او دوه تنه دننه ورغلل.

عاتکې په بل لاس خنجر راوایست او چیغه یې کړه:

غداره! خاینه! خو یو تن په بیړه د هغې مړوند ونیو او دوهم یو دروند څادر پرې وروغوړاوه، عاتکه په تریکو شوه، چیغې او کوکارې یې وکړې خو زر د هغوی په

پنجو کې يې وسه او يې سيکه شوه.

عمير هغه په غولي وغورځوله او په خوله کې يې دسمال ورکړ بيا يې يوه ريتاړه و ايستله او خوله يې پرې وتړله، د هغه نورو ملګرو زر زر د هغې لاس او پښې په پړيو وتړل.

پنځه دقيقې وروسته عمير عاتکه اوچته کړه له کوټې راووت د هغه ملګرې له برنډې سره له اسونو سره ولاړ وو ده عاتکه پر يوه اس واچوله او وروسته دې پرې سپور شو، بيا يې خپلو ملګرو ته وويل:

اوس موږ بايد په بيړه له دې ځايه ووزو، سمدستي دغه ځلېدونکي پر اس نشو سپرولی، خو چې لږ ليرې ولاړ شو بيا به کوم خطر نه وي ځکه خو د دې اس هم درسره بوزي.

سلمی د پاسنې پوړ له کوټې نه چيغې کړې: عميره! عميره! دا څه پيښه ده؟ ته چيرته ځې!

: زه د عاتکې د درك معلومولو لپاره ځم!

: مګر اوس ما د هغې غږ اوريده.

: تا وهم کړی دی، زه د پاس دروازې د خلاصولو لپاره نوکر در استوم دا يې وويل او اس ته يې پونده ورکړه.

لږ خند وروسته هغه له کلي څخه وتلي ؤ او خلك د شپې په تياره کې له کورونو څخه راوتل، له يو بل څخه يې پوښتل : دا څوك وو، او اوس چيرته روان دي؟ خو د دوی تګ دومره ګړندی ؤ چې چاته يې د لارې نيولو او څه خبرو فرصت ورنکړ.

له کلي نه چې يو ميل لرې ولاړل په يوه نرۍغرنۍلاره ورسم شول، پر عاتکې د غوسې پرځای د بې وسۍ احساس زورور کيده او له عمير ځخه يې د ژغورنې په لارو چارو فکر کاوه. ناڅاپه عمير اس ودراوه او ترې کوز شو ويې ويل:

زه ستا په تکليف پوه يم خو دا يوه مجبوري وه، اوس که ته له هوښياري څخه کار واخلې نو پاتې لاره به په آرامه مزل وکړو.

اوس به تاته زما هره خبره بده درلګيږي خو سبا ته بنايي ته پخپله دا احساس کړې چې زه دې دښمن نه يم.

بيا هغه د عاتکې د پښو پړی غوڅ کړ بيا يې د دې د اس جلب يوه سپاره ته ورکړ او امر يې ورته وکړ چې له دې سره يوځای درومه او بيرته پر خپل اس سپور شو.

عاتکه چې بوازې پر اس سپره شوه د بدنې درد او تکلیف سره له روحې او ذهني تکلیف څخه هم تر ډېره حده خلاصه شوه، بیا هم د دې لاس اوس هم تړلې او په غوله کې یې ټوکر ورتړلی ؤ.

* * * * *

د عبید الله په کور کې تر دوو ورځو سلمان د منصور په باب څه خبر وانه ورید، د بدرېې له لوري هم کوم پیغام رانه غی، هغه دوه ځله ابو الحسن د عبدالمنان د درک معلومولو لپاره واستاوه، خو هغه هم په خپل سرای کې نه ؤ، هغه بوازې پر دې داډه ؤ چې د سعید تبه شکیدلې وه او وضعه یې ورځ په ورځ ښه کیده.

د سلمان زیات وخت د ده په خدمت کې تیریده خو څومره به چې ده تسلي ورکوله هومره به هغه خپل ضمیر ملامت کاوه چې تش الفاظ د هغه د زړه بار نشي کمولی، د منصور په باب ده په وار وار همدا ویل چې د هغه لټون دوام لري، امکان لري تر اوسه کورته راستون شوی وي، او نن یا سبابهموږته له کلي څخه خبر راشي، خو هغه د عاتکې د اتکل نه لري پریکړې په باب د څه ویلو جرئت نه کاوه او د خبرو په وخت کې هغه سعید ته د داسې ښودلو هڅه کوله چې هغه د بدرېې په کور کې خوندي او آرامه ده.

سعید د عاتکې او منصور په باب د څه نا آرامی ښودلو پرځای په چوپه خوله د سلمان خبرې اوریدې او په څه ژور فکر کې به ډوب شو، هغه ډیر کمزوری او ډنگر شوی ؤ. او طبیب چې هر سهار او ماښام د هغه د لیدو لپاره راتلو د هغه خدمت کوونکو ته یې په کلکه دا ټینگار کاوه چې د غرناطې په باب کوم خطرناك خبر ورته ونه وایي، ځکه خو به چې کله هغه له عبید الله، د هغه له زوی یا له کوم نوکر څخه څه پوښتنه کوله نو هغوی به د ده د تسلي په خاطر د غرناطې د خلکو د احساساتو او د غرنیو قبایلو د امیدواروونکو پیغامونو خبرې ورته کولې.

* * * * *

دریمه شپه سلمان له سعید سره ناست ؤ، ابو الحسن له طبیب سره کوټې ته ورننوت او ویې ویل: پلار جان می تاسو بللي یاست.

سلمان جگ شو په هغه پسې روان شو کله چې له کوټې ووت ابو الحسن په ټیټ غږ ورته وویل : ته دې خپلې کوټې ته تشریف یوسه.

سلمان زر خپلې کوټې ته ننوت، هلته د عبیدالله پرځای ولید د ده په انتظار

ژ.

سلمان لاس ورکړ او ویې ویل : د خدای «ج» شکر دی چې راغلی، زه ډېر اندیښمن وم، زما له عبدالمنان او جمیل څخه دا تمه نه وه چې دومره غفلت به وکړي.

ولید ځواب ورکړ: ستا ملګری ستا له احساساتو څخه بې پروا نه دی، هغوی ته معلومه ده چې ستا پر زړه څه تیرېږي، همدغه سبب دی چې زه کله غرناطې ته راورسیدم، هغوی امر راته وکړ چې ستا خدمت ته حاضر شم.

: دلته خو به دې په راتګ کې څه خطر نه وي؟

: نه! غدارانو ته معلومه ده چې زه یوازې نه یم.

: تاته معلومه ده چې د سعید وراره یې تښتولی دی؟

: هو کې! ماته دا ټول معلوم دي، ما د عاتکې په باب هم اوریدلی دی، ما غوښتل له تا سره د خبرو نه وړاندې سعید ته داډ ورکړم، خو پلار جان مې سمدستي مناسب ونه بلل او د هغه له لیدو څخه یې ایسار کړم، هغه وایي چې تا وویني ځو پوښتنې به وکړي خو سمدستي د هغه وضعه داسې نه ده چې د بهر احوال ورته ورکړای شي.

سلمان وویل : تاته معلومه ده چې ما هغه ته په وار وار په دروغو تسلي ورکړې ده، او اوس حالت داسې دی چې زه یې اوس مخې ته په ورتلو پښیماني احساسوم.

دلته ما درې ورځې وایستلې خو ماته دا هم معلومات ونه شو چې قاتل منصور چېرته بېولی دی، ما یو داسې څوك پرېښی او راغلی یم چې ډېر څه تری معلومیدای شوای، زما پردې باور ژ چې یو څه پیغام به خامخا راشي او په غرناطه کې به ستا ملګری هغه احوال ماته راوړي، خو چې مایوس شوم د کورپه زوی مې په عبدالمنان پسې واستاوه، خو هغه هم په سرای کې نه ژ، اوس ما سر له سبا څخه پخپله د منصور د لټون اراده کړې ده، ماته په دې کار کې یوازې د یوه ملګري ضرورت دی.

موږ تاته زر تنه درکولی شو خو د هغوی لومړنی مسئولیت به ستا ساتنه وي، ته زما پر خبره خپه نه شې، زه تاته د دې لپاره راغلی یم چې درته ووایم چې ملګري دې د منصور په باب ډېر اندیښمن دي، که دوی سمدستي تاته څه احوال درنکړ نو سبب یې دا ژ چې په غرناطه کې ستا دوستان نه غواړي تا په خطر کې

وغورځوي.

: د څه احوال؟

ولید له جیبه دوه ټوټې کاغذونه راوکښل او سلمان ته یې ونیول ویې ویل : دغه دواړه احوالونه له لږ ځنډ وروسته رارسیدلي دي، د یادرېی لیك پیژنم، ته یې هم ولوله.

سلمان یو پر بل پسې دواړه لیکونه ولوستل.

«د ضحاك خوله چوله شوې ده، د هغه ورور یونس هم د عتبه خدمتګار دی، په ویګا کې درنده لوري ته تلونکی سرك پر سر یو لوی بڼ دی په هغه کې یو کور دی چې د جګړې په وروستیو شپو ورځو کې زما د پلار قاتل قبضه کړی ؤ، د شاوخوا نورو باغونو څلور دیوالونه دومره اوچت نه دي، هغوی منصور هلته بیولی دی، تاسو په غرناطه کې خپلو ملګرو ته ووایئ چې تر ټولو دمخه یونس پیدا کړي، د هغه دا یقین دی چې د ده په لټولو پسې به ویګا ته خامخا راشي او ستاسو ملګري به له هغه نه زیات معلومات ترلاسه کړي.

سلمان سمدستي دوهم لیك خلاص کړ د هغه مضمون داسې ؤ:

ما کوتره الوزولې وه چې جعفر راغی، هغه دا خبر راوړ چې عمیر تیره شپه عاتکه هم ورسره تښتولې ده، په اوسني وضعه کې هغه غرناطې ته نشي تلای، همدغه اټکل دی چې عاتکه به یې هم منصور ته ور وستلې وي، خو زه هیله کوم چې تاسو دغه معامله هغو خلکو ته پرېږدئ چې د ویګا له وضعې څخه خبر دي.

سلمان د ډیر خفګان په حالت کې ولید ته وکتل او هغه ورته وویل : اوس ته پوهیدای شې چې تاته یې ولې احوال درنکړ، د هغوی موندل د غرناطې د خلکو مسئولیت دی، تاته د څه خطر زغملو اجازه نشي درکول کیدای.

سلمان وپوښتل : دا لیکونه چاته لاس ته ورغلي وو؟

: دریم کس ته! ولید ځواب ورکړ، بیا یې زیاته کړه:

ما نن دیرش تنه د قبایلو مشران راسره راوستي دي او له خو نورو سردارانو سره د لیدو لپاره د یوه هیأت سره مې بیرته د تلو نیت ؤ خو دریم کس حکم راته وکړ چې زه تاووینم او بیا ولاړ شم، هغه تاته دا تسلي درکول غواړي چې موږد منصور او عاتکې له حاله بې خبره او غافل نه یو.

سلمان لږ فکر وکړ بیا یې وویل: هغوی د عتبه له هستوګنځي څخه د ضحاك د ورور درك معلوم کړی وي؟

: هوکې! مګر هلته يوازې دوه تنه نوکران وو، هغوی ويل چې يونس دلته نه دی راغلی.

: ته د عتبه کور راښودلی شې؟

: نه ستا تګ هلته مناسب نه دی، زه د دې خبرې ذمه واری اخلم چې که د ضحاك وروز راغی نو بیرته به تلو ته پرې نښودل شي.

سلمان وويل : وليده! دغه وضعه زما له زغم څخه وتلې ده، کله چې سعيد وينم او په هغه او دغه خبره دا‌ړ وركوم نو خپل ضمير مې ملامتوي، زه تاته دا نشم ويلی چې د منصور او عاتکې په خاطر د خپل ټولنيز مسئوليت څخه مخ واړوی، خو د هغوی په څير زه هم يو فرد يم، که زه په خپله ښرښند نه د حامد بن زهره د لمسی او يا د يوه مجاهد د لور عزت وساتلای شم نو دا سودا به راته ګرانه نه وي.

که تاسو د ترکانو د سمندري قواو د امير لپاره کوم هيأت ليږئ نو هغه زما څخه پرته هم استولی شي، زه د دې هيأت مشر ته معرفي خط ورکولی شم او دا هم ورته ويلی شم چې هغه په کومه نيته په کوم ځای کې د کښتی د راتلو انتظار وکړي.

وليد وويل : د جيل پر بدلـون د بندیانو په وضعه کې بدلون نه راځي نن منصور او عاتکه د دښمن په بند کې دي، که يې سبا ته تاسو له ويګا څخه غرناطې ته راولې او څو ورځې يا څو هفتې وروسته غرناطه بيرته د دښمن په لاس کيوزي نو پردې به ستا څه داړ حاصل شي. د منصور په څير په لکونو هلکان او د عاتکې په څير په لکونو لونې به په نيول شويو سيمو کې د دښمن د ظلمونو سره مخ وي.

سلمان وويل : کاشکې ما په لکونو ځله ساه ورکړې وای او د هر منصور او د هرې عاتکې لپاره يو يو ځل مړ وای، د وليد سترګې راډکې شوې او تر لږ ځنډه يې هغه ته کتل، بيا يې وويل : ګوره زموږ هيله ده چې زر تر زره ته له دې ځايه روان شې خو دوې ورځې به خامخا نور انتظار کوې، کوم سړی چې دلته ستا په انتظار تيګار کوی هغه اوس په غرناطه کې په کوم ځای کې د قبايلو له مشرانو سره په مشورو بوخت دی، امکان لري نن يا سبا څه پريکړه وکړي او سبا ته تاته وويلی شي چې تر څه وخته تلای شې.

: ستا باور دی چې کوم سرداران چې له تا سره راغلي دي له غدارانو څخه به څه خطر ورته پيښ نه شي؟

: نه! ترڅو حکومت ته دا معلومه نه شي چې موږ څه کول غواړو هغوی تر هغې

پورې څه لانجه او جنجال نه خوښوي او زموږ هڅه دا ده چې تر وروستي وخته زموږ ارادې چاته معلومې نه شي. د قبايلي مشرانو د غولولو لپاره د حکومت غداران هم بوخت دي، ځکه خو ډېرو اعتمادي کسانو ته دا ويل کيږي چې موږ به څه وخت او چيرته خپل کار پيلوو.

: تاته دا معلومات شته؟

: هوکې! موږ د تيارۍ لپاره چې څومره کولی شو فرصت ترلاسه کول غواړو، ځکه خو زموږ د مشرانو دا پريکړه ده چې د اوربند د مهال تر پای ته رسيدو پورې له ډېر احتياط څخه کار واخلي او يوازې يوه يا دوې ورځې پخوا بايد په ټول اندلس کې جګړه پيل شي.

: ستاسو دا باور دی چې په غرناطه کې دننه او بهرنی دښمنان به تاسو ته د څه تيارۍ فرصت درکړي او د حکومت د هڅو په نتيجه کې چې په ښار کې دننه کوم فسادونه پيل شوي دي هغه به تر څو ورځو پورې د بشپړې کورنۍ جګړې بڼه غوره نکړي؟

وليد لږ په فکر کې ډوب شو بيا يې ځواب ورکړ: موږ ته تر ټولو لوی خطر همدغه دی او موږ له دې خطر څخه د خلکو د خبرولو پوره هڅې کوو، بيا هم زه ستا د دې پوښتنې په باب ډاډمن ځواب نشم درکولی چې زموږ هڅې به تر کومه حده برياليٰ شي.

که موږ ناڅاپه په غرناطه کې د کورنۍ جګړې خطر احساس کړ، نو د اولس د پام اړولو په خاطر موږ بايد سمدستي د جګړې ډګر ته راووزو، خو زموږ دغه هڅه به هم هغه وخت نتيجه ورکوي چې پيل قبايل وکړي او ورسره جوخت زموږ بهرني مرستندوی که سمدستي پر ساحلي برخو حمله ونکړای شي نو لږ تر لږه زموږ دومره ملاتړ وکړای شي چې زموږ خلکو مورال ورسره اوچت شي، همدغه مسأله ده چې ستا مرستې ته په کې اړه يو.

سلمان ورويل : مګر تاته دا معلومه ده چې زه د سمندري قواو له امير څخه د څه پريکړې له صلاحيت سره يوځای نه يم راغلی. زما هدف د حامد بن زهره رارسول وو، اوس زه هغوی ستاسو له وضعې څخه خبرولای شم، کيدای شي زما غوښتنه هغه څه اقدام ته اړ کړي خو زه له تاسو سره وعده نشم کولی.

: که ستا کښتۍ له لرې پر ځنډو ډزې وکړي هم ډېرې ښې او اوږد مهالي اغيزې به ولري، زموږ مشران ګومان کوي چې تقدير بې له کوم سببه ته دلته نه

يې را استولي.

تاته معلومه ده چې سيلاب اخستي انسان ته د خاشاکو تکيه هم غنيمت وي، زموږ د ملګرو دا خيال دی چې کله قبايلي مشران دلته راټول شي نو تا به د هغوی په ورانډې د ويټا کولو لپاره ور وغواړي له هغې وروسته به ته زموږ له يوه هيأت سره روان شې، څو تنه چې ستا خبرې او ملاقات ورسره ضروري دي تر اوسه پورې دلته نه دي را رسيدلي خو زموږ هغه ده چې تاسو ته به تر دوو ورځو زيات دلته د پاتې کيدلو ضرورت پيښ نه شي.

د سعيد په باب پلار جان داډه دی چې تر څو ورځو پورې به د تګ راتګ شي، بيا به په يوه مناسب وخت هغه د البسين په جامع جومات کې په منبر ودريږي چې له هغه ځايه يې پلار وروستي ويټا کړې وه، زما باور دی چې د پلار د شهادت کيسه خلك د زوی له خولې واوري نو غداران به دا احساس کړي چې د حساب ورځ يې زا رسيدلې ده.

سلمان وويل:

وليده زه يوه خبره درته کوم.

: ووايه!

: زه دا نه درنه پوښتم چې هغه دريم کس څوك دی؟

خو زه غواړم هغه ووينم، له هغه سره زما څو خبرې ضروري دي.

: ستا دا هيله به ډير زر پوره شي، او زه دا هم درته ويلې شم چې هغه د «بنو سراج» له کورنۍ څخه دی، مور يې د سلطان د مور د خاله لور او د الحمرا د ناظم لور ده، د جګړې په وروستيو شپو کې د پنځو زرو تنو قومانده ور سپارل شوې وه، خو د موسی بن ابي غسان له شهادت څخه وروسته د نورو څو وتليو مشرانو په څير دی هم له پوځ څخه ووت، ظاهراً اوس هغه له سياسي او پوځي معاملو څخه بيل دی خو د ده ارځښت کم نه شو، په غرناطه کې ډير لږ کسان د ده له پټو مصروفيتونو څخه خبر دي، زه هم يوازې پردې پوهيدلم چې د يوه با نفوذه سړي په واسطه زموږ اړيکې له پوځ سره ټينګې شوې دي، خو له غرناطې څخه د حامد بن زهره له روانيدو څخه لږ دمخه ماته دا معلومات نه ؤ چې هغه سړی له موږ سره روانيږي او نوم يې يوسف دی.

طبيب ابو نصر له ابو الحسن سره کوټې ته ورننوت، دوی دواړه د احترام لپاره ودريدل، هغه وليد ته وويل : زويه! نن د سعيد وضعه ډيره ښه ده، او د دې اميد

دی چی که د خدای «ج» رضا وه نور به په وار وار دلته زما د راتلو ضرورت نه وی.

ولید وویل : پلار جانه! که ته اجازه راکړی نو زه به کور ته د تلو پرځای له همدی ځایه بهر ته ووزم، پر ما ډیره ناوخته شوه او ملګری می انتظار کوی.

ابو الحسن وویل : زه به ګاډی درته تیاره کړم.

: نه، نه! زه له دی ځایه پلی ځم.

هغوی بهر ته ووتل او له ولید سره یی خدای پامانی وکړه لږ څند وروسته سلمان، عبیدالله او زوی یی په بام طبیب ته رخصت ورکاوه، د ابو نصر او ګاونډیو کورونو ترمنځ کوم دوه نیم ګزه لوړ دیوال و چی یوځای یی نرولی ؤ او د تګ راتګ لاره یی په کی جوړه کړی وه، سلمان د لومړی ځل لپاره د هغه د رخصتولو لپاره بام ته راختلی ؤ، ابو نصر هغه ته وویل : که کله درته ضرورت شو ته بی له ځنډه په همدی لاره زما کره راتلای شی.

د یوه راز څرګندیدل

راتلونکی سهار چې سلمان د سعید د پوښتنې لپاره د هغه کوټې ته ورننوت نو هغه د بستری پرځای په کرسۍ ناست و او له ابو الحسن سره یې خبری کولی، سلمان یې چې ولید د جګیدو هڅه یې وکړه خو دی زر ور وړاندې شو او هغه ته یې تکیه ورکړه، ورو یې پر بستره څملاوه ویې ویل: تر اوسه ستا استراحت ته اړتیا ده.

سعید د موسکی کیدو هڅه وکړه ویې ویل : د شپې ابونصر ویل چې ته به زر د ګرځیدو راګرځیدو وړ شې، نن مې لومړی ځل له څه تکیې پرته په کوټه کې د ګرځیدو هڅه وکړه، ابو الحسن په زوره پر کرسۍ کینولم، که نه نو بنایی زه ستا تر کوټې درغلی وای.

: إن شاء الله ته به ډیر زر روغ شې، خو تر اوسه پوری باید ته د ګرځیدو راګرځیدو په باب د طبیب هدایت په پام کې ونیسې.

ناڅاپه عبدالمنان له یوه نوکر سره په دروازه کې راښکاره شو او بیا ژر یوی خواته شو.

سلمان جګ شو بهر ته وتلو ته چمتو شو ویې ویل : زه اوس بیرته راځم. او بیا یې د عبدالمنان لاس ونیو او هغه یې خپلې کوټې ته ورسره بوتلو په یوه ساه یې څو پوښتنې تری وکړی:

ما پر ولید تینګار وکړ چې سهار تا یا عثمان ماته را واستوی تا دومره ځنډ ولې وکړ؟ هغه کور څومره لری دی؟ تر اوسه د ضحاک په لټه څوک راغلی دی که نه؟

عبدالمنان وویل : تاسو داډه کښینئ، ما ډیر مهم خبر درته راوړی دی، یو سپور وختی سهار د عبته کور ته رسیدلی هغه اوس زموږ په ولکه کې دی.

: تاته معلومات شته چې هغه څوك دى؟
: د ضحاك ورور دى.
: تاسو د عتبه نور نوکران هم نيولى دي؟
: نه د هغوى د نيولو ضرورت نه ؤ.
: که هغه ژوندى وي او تاسو د عتبه د کوره يو تن راوستلى وى نو دا بايد ورته معلومه وى چې دا خبره له عتبه څخه پټه نه پاتې کيږى، ستاسو د کړو وړو نتيجه به دا وى چې هغه به نور هم پام کوى او زموږ لپاره به د منصور درك لګول او يا د عاتکې راخلاصول ناممکن کړى، ځکه خو ما غوښتل چې زه پخپله هلته بايد تللى واى.

عبدالمنان په ډاډه ځواب ورکړ: د عتبه په کور کې يوازې دوه تنه نوکران وو هغوى د ضحاك د ورور له نيولو څخه خبر نه دى، کله چې ته ټوله کيسه واورى نو ډاډه به شې. د ضحاك ورور يونس د شپې په وروستي برخه کې هلته راغى، د عتبه نوکران دننه ويده وو، بهرنى دروازه تړلې وه، هغه له اس څخه پلي شو لومړى يې دروازه وټکوله بيا يې په پوره زور دروازه ټيله کړه او چيغې يې وکړې خو دننه څخه يې څه ځواب وانه وريد، ما يوه بل ملګرى ته زر دا هدايت ورکړ چې شاوخوا رضاکاران خبر کړى پخپله له عثمان سره کوڅې ته ووتم، د يونس پام مې ځان پلو ته واړاوه ومې ويل:

ګوره وروره شور او زوږ هيڅ ګټه نه لرى، ستا ملګرى به د لمر له راختو دمخه راويښ نه شى، که د دروازې خلاصول ضرورى وى نو دغه هلك له ديوال څخه اوښتلى شى، هغه زما څخه مننه وکړه عثمان د ده په اوږو ودريد او پر ديوال وخوت، دننه کوز شو دروازه يې خلاصه کړه هغه زر دننه ننوت او په دومره زور يې د نوکرانو د کوټې دروازه ورټيله کړه چې هغوى په چيغو او فرياد بهر ته راووتل، د هغوى د رتلو او ګواښونو څخه وروسته د ده لومړنى پوښتنه د ضحاك په باب وه، هغوى ځواب ورکړ چې ستا ورور له آغا سره يوځاى وتلى دى او بيا مو نه دى ليدلى

لږ ځنډ نور له هغوى سره په خبرو اترو کې موږ ته معلومه شوه چې هغه کوتوال ته د کوم مهم پيغام لپاره ورځي او بيا به بېرته راګرځي، موږ له هغه ځايه لرې شوو او څو دقيقې وروسته چې هغه د کوڅې يوه سرته ورسيد هغه وخت يې د خطر احساس وکړ چې د څلورو تنو رضاکارانو تورى په يوه وخت د هغه په سينه، ګيډه

او پوښتيو ولګيدی، یوه ځوان د هغه غاړی ته کمند وراچولی ؤ او عثمان د ده د اس جلب نیولی ؤ، اوس هغه زموږ په لاس کی بندی دی.

سلمان زر راپورته شو ویی ویل : راځه چی ځو.

: چیرته؟

: زه دغه سړی لیدل غواړم.

: نه ته سملستی هلته نه‌شی تلای، زما هدف تاته دا ؤ، درکول وو چی موږ له خپلو مسئولیتونو څخه غافل نه یو، ماته ولید دا ویلی وو چی ته ډیر پریشانه یی، ځکه خو زه سهار وختی باید ستا خدمت ته راغلی وای خو هغه دا ټینګار هم کړی چی لږ تر لږه به دوی ورځی نور هم ته انتظار کوی، هغه تاته د یوسف په باب خبره کړی ده، او ته باید د هغه په ذهانت او مسئولیت پیژندنه اعتماد ولری.

ما دا ټولی پیښی هغه ته په لیک کی ولیکلی او وامی ستولی او زما باور دی چی هغه فارغ شی دی مسألی ته به پام وکړی، سملستی هغه ډیر مصروف دی، که تاسو په دی مسئله کی څه هدایت راکوی نو زه به ډیر ګړندی عمل پری وکړم. ستا مقصد له دی پرته بل څه کیدای شی چی موږ دضحاک ورور مرستی ته اړ کړو، او دا کار ماته مشکل نه ښکاری چی هغه به د خپل ورور د ځان ژغورنی په خاطر د عمیر او عتبه غوندی خلکو وژلو ته هم چمتو شی.

سلمان پوښتنه وکړه : تاسو هغه ته ویلی چی ضحاک زموږ په لاس کی بندی دی؟

: هوکی! ما هغه ته دا هم ویلی دی چی که ته زموږ سره مرسته وکړی نو د ورور ژوند دی ژغورل کیدای شی. په عامو حالاتو کی هغه ښایی زما پر خبره باور نه وای کړی خو چی کله عثمان د ضحاک د خیری، جامو او قد او د اس نخښی ورته وویلی نو د ده رنګ وتښتید او چیغی یی کړی:

د خدای «ج» لپاره ما ضحاک ته ورولی، زه یوازی هغه ژوندی لیدل غواړم، بیا به زه ستاسو هری خبری منلو ته چمتو یم.

ما ځواب ورکړ چی:

ضحاک دلته نشته، زموږ اندیښنه وه چی عتبه او د هغه ملګری به یی د خپلو ګناهونو د پټولو په خاطر ووژنی ځکه هغه موږ داسی ځای ته رسولی دی چی د عتبه او نورو جنایتکارانو له ولکی لری وی، که ته زموږ سره مرسته وکړی نو د هغوی د کسات څخه ستا او ستا د بوډا پلار د ژغورلو ذمه واری هم اخلو، که نه

نو دا امکان نه لري چي ته هغه بيا ووينې.

هغه تر لږ ځنډه په فکرونو کي ډوب شو بيا يې پوښتنه وکړه: تاسو په څه خبره کي زما مرسته غواړئ؟

ما لږ په تونده لهجه ورته وويل : احمقه! ته په هر څه پوهيږې، ته د فرديناند د هغه جاسوس خدمتگار يې چي په ويګا کي يې يو کشر هلك او يوه عزتمنده نجلۍ بندي کړي دي، ستا ورور موږ ته هر څه ويلي دي او هغه پر دې پوهيدلى دی چي د هغو دوو بنديانو د يو يو ويښته په بدل کي به په سلگونو کسان ووژل شي، د فرديناند جاسوس به په قسطله او يا ارغون کي پناه واخستلی شي خو تاته به په اندلس کي په هيڅ گوټ کي هم د امن ځای نه وي.

هغه وويل : په خدای سوگند چي هغوی کله هغه ماشوم راوست زما ورور ورسره نه و، او د هغې ځوانې نجلۍ په راوستلو کي هم د هغه لاس نه ؤ، هغه يوه نا اشنا او د هغه درې نوکرانو راوستل، نجلۍ او هلك يې په پاسنې پوړ کي په جلا جلا کوټو کي واچول او هغه نا آشنا سړي چي د عتبه د دوست په نامه مو نه پيژاند يوه ورځ يې په حجره کي تيره کړه سبا ته يې زولنې ور واچولې او په يوه زير زميني کوټه کي يې واچاوه.

زما خور چي د هغوی په کور کي کار کوي د دې سبب دا باله چي عتبه سهار سينتافې ته ولاړ او د کور ښځو او نوکرانو ته يې دا امر وکړ چي د بنديانو سخته څارنه وکړي او چاته له هغوی سره د خبرو اجازه مه ورکوی.

ميلمه درې څلور ځله نجلۍ ته د ورتلو هڅه وکړه خو نوکرانو هغه ايسار کړ، ماسپښين مهال هغه يو ځل بيا هڅه وکړه او نوکرانو ته يې دا گواښ وکړ چي کله مو اغا بيرته راشي نو ځرمن به مو وباسي، زه په دې کور کي بندي نه يم ميلمه يم او نجلۍ زما د کاکا لور ده، زه يې يوازې د احوال پوښتنه کوم.

د عتبه مور او خور د ده خبرې واوريدلې او هغه ته يې د پاس تلو اجازه ورکړه، بيا چي کله هغه کوټې ته ورننوت نو نجلۍ لومړی هغه ته ډيکه ورکړه بهر يې ويوسته او بيا يې کرسۍ راپورته کړه او پر سر يې د وهلو هڅه وکړه، د هغه د کاکا زوی کرسۍ ترې واخستله او دواړه لاسونه يې ونيول، زما خور او د کور درې ښځو له بهر څخه دغه ننداره کوله، هغه ويل : عاتکې! د خدای «ج» لپاره زما خبره واوره، او هغې به په ډير زور چيغې وهلې : بې غيرته! دا زما د پلار او مور د قاتل کور دی، زما له مخې لرې شه، زه له تا سره تر خبرو مرگ غوره بولم.

کله چې هغوی جګړه کوله، په بله کوټه کې نژدې هغه هلك د دروازې د ماتولو هڅه کوله، بیا ناڅاپه عتبه راورسید او څو دقیقې وروسته د هغه نوکرانو هغه مېلمه زیر زمینې ته کشولو.

سلمان پوښتنه وکړه : تاسو له هغه نه پوښتنه وکړه چې کوتوال ته هغه څه پیغام راوړی ؤ؟

عبدالمنان له خپل جیب څخه دوه کاغذونه راواخستل هغه ته یې ونیول او ویې ویل:

موږ لومړی د هغه تلاشي واخستله او دغه کاغذونه ورسره راووتل، یو د حکومت ځانګړې اجازه لیك دی چې درلودونکی یې هر وخت کولی شي له ښار څخه ووزي او دروازه ورته خلاصه وي، او دا د هغه لیك نقل دی چې د بندي په وینا عتبه کوتوال ته را استولی دی، ته یې پخپله ولوله.

سلمان زر زر لیك ولوست چې مفهوم یې داسې ؤ: تاسو سمدستي صدر اعظم ته ورشي او ورته ووایې چې فردیناند له پرون راسې د خپل احوال د ځواب په انتظار دی، تاسو باید سمدستي سینتافې ته ولاړ شي، اوس له باغیانو څخه زموږ هیڅ خبره پټه نه ده، او هغوی د کوم کلك انتقامي حرکت لپاره د مناسب فرصت په انتظار دی.

سمدستي د غرناطې د راتلونکې پریکړه زموږ په لاس کې ده، خو باغیانو ته زیات مهلت ورکول به سخت خطرناك وي، موږ سعید پیدا نکړای شو، هغه غالباً په غرونو کې پناه اخستې ده او ښایي ملګرې یې هم هلته ورغلي وي، خو که لوی وزیر پر وخت څه ګام اوچت کړي هغوی به موږ ته د څه اندیښنې سبب نه شي.

سلمان خفه شو ویې ویل : تاسو خپلو مشرانو ته د دې لیك احوال ورکړی دی؟

: هوکې! تر اوسه به د دې لیك خبر یوسف ته هم رسیدلی وي، خو موږ د هغه معلومات نشو اضافه کولی، ځکه چې ابو القاسم سینتافې ته روان شوی دی.

: څه وخت؟

: نژدې یو ساعت وړاندې، زه چې تاته راتلم په لاره کې خبر شوم چې د غدارانو زیات شمیر مشران له هغه سره د خدای پاماني لپاره په دروازه کې ولاړ وو او د هغه ډنډورچي ځای ځای دا اعلانونه کول چې لوی وزیر د نورو اسانتیاو د ترلاسه کولو لپاره سینتافې ته روان شو، ځکه خو د هغه د بری لپاره دعاګانې وکړي، تاسو باید پریشانه نه شي، هغه څو ځلې سینتافې ته تللی، موږ د هغه په

باب هيڅ خوشباوري نه لرو بيا هم دا اميد لرو چي ترڅو د اولس په باب پوره ډاډه نشي د کوم خطرناك گام اوچتولو جرئت ونه کړي، اوس ماته اجازه راکړه.

سلمان په پريکنده ډول وويل : زه له تا سره ځم.

: چيرته؟

: يونس ته.

عبدالمنان پريشانه شو ويې ويل: مگر ما گومان کاوه چي اوس به ستا ډاډ حاصل شوی وي.

سلمان وويل : که د عاتکې خبره تر عمير پورې محدوده وای نو ما به دا گنګله چي هغه يې د کاکا لور ده، او دی به د بې غيرتي او بې حيايي له يوه حد نه ورانديې نه ځي خو اوس دا د کور د يوه سپي ځغه د ځان ژغورنې په هڅه کې د ځنگل د يو خونړی ليوه په پنجو کې لويدلی، عتبه يوازې د قسطلې يو جاسوس نه بلکې د عاتکې د پلار قاتل هم دی، اوس به هغه پر بلو سکروټو ولاړه وي او د خپلو ورونو غيرت ته چيغې وهي او زه خپل غوږونه نشم بندولی، هغې زه د حامد بن زهره د ځان ژغورلو په خاطر غرناطې ته را استولی وم، هغې د حامد د تپې زوی د خدمت په خاطر د کور پرېښودلو خطر قبول کړی ؤ او اوس د حامد بن زهره د لمسی د ژوند ژغورلو په خاطر د خپل پلار د قاتل منگولو ته لويدلې ده.

په خدای «ج» سوگند! زه دا په داسې حال کې نشم پرېښودلای، نن بنايي زه د دې مرسته وکړای شم، خو سبا ته که عتبه هغه سينتافې يا کوم بل ځای ته واستوله نو امکان لري چي څو مياشتې د ځمکې چان کولو ورسته هم ور ونه رسيدای شم.

تاسو يوسف ته ويلی شې چي تاسو د سمندري قواو د امير حضور ته د هيأت له استولو ځغه پخوا ما دلته حاضر واخلې، که نه نو دغه خلك زما ځغه پرته هم تلای شي، که زه بيرته راستون نه شوم نو دوی امير البحر ته دا خبر ورکولی شي چي ستا يو ملگري د يوې داسې نجلۍ پر عزت قربان شوی دی چي هغې ته په لور او خور ويلو به هر ترك وياړ کوي.

عبدالمنان په چوپه خوله سلمان ته کتل او د سترگو په پرده يې ورو ورو د اوښکو پردې راغوړيدې بيا يې وويل:

زه له تا سره بحث نه کوم، او زما باور دی چي که يوسف هم دلته وای ستا د ايسارولو هڅه به يې نه وای کړې.

راځه! زه ستا د ښې لپاره دعا کوم، خو ته سملستي باید د عتبه پر نوکر اعتماد ونه کړې، امکان لري ویګا ته په رسیدو د هغه نیت بدل شي.
: دا پریکړه زه هغه وخت کولی شم چې هغه ووینم زما باور دی چې هغه به ماته دوکه رانکړای شي.
: ډیر ښه راځه! سلمان جګ شو او ویې ویل: ودریږه زه مې اس تیار کړم.
: نه اوس اس ته ضرورت نشته، زه چې په کومه ګاډۍ کې راغلی یم هغه له دروازې ښخه لږ بیرته ولاړه ده، لومړی تاسو له یونس سره ووینئ له هغه وروسته که ضرورت ؤ، نو اس به دې هلته را وغواړم.
هغوی له کوره راووتل او نژدې دوه سوه ګامه لرې په یوه ګاډۍ کې سپاره شول.

*****

ګاډۍ د یوې تنګې کوڅې په مخ کې ودریده او هغوی ترې پلې شول او کوڅې ته ننوتل، لږ وړاندې چې ولاړل عبدالمنان د یوه کور دروازه درې ځلې له لږ وقفې وروسته وټکوله او یوه وسله وال ځوان دروازه خلاصه کړه، بیا سلمان په عبدالمنان پسې کور ته ننوت.
یوه دقیقه وروسته هغه د کور په شاتني برخه کې په یوه کوټه کې د یونس په مخ کې ولاړ ؤ، هغه په غولي پروت ؤ او لاس او پښې یې په پړی کلک تړلې وو، له عثمان ښخه پرته دوه تنه نور رضاکاران هم نژدې ورسره ناست وو، هغوی جګ شول او ودریدل.
سلمان څو شیبې یونس ته کتل بیا یې وویل:
که ته د ضحاک ورور وې نو دا باید درته معلومه وي چې موږ یوازې اته ځابنته نور د بندیانو د راتګ انتظار یو که په دې موده کې هغوی رانه غلل نو سبا دغه مهال ښایي ستا ورور غرغره کړای شي.
یونس په ګونګړو ژبه وویل:
د خدای «ج» لپاره په ما رحم وکړې! زه د خپل ورور لپاره سر قربانولی شم خو د بندیانو را ایستل له هغه ځایه به زما په وس کې نه وي، هلته شپږ تنه وسله وال کسان شپه او ورځ پهره کوي او وړاندې د ویګا په پهره کې یو نیم سل تنه پهره داران دي.
زه یوازې هیڅ نشم کولی، که تاسو له ما سره څو تنه واستوئ هم پر هغه کور

حمله امکان نه لري.

: پردې فکر کول زموږ کار دی، موږ یوازې دومره معلومات کوو چې پر تا څومره اعتماد کیدای شي.

: زه د خپل ورور د ژوند ژغورلو په خاطر له خپل ځانه تیریدلو ته حاضریم، خو هلته زما بوډا پلار او د ضحاك میرمن هم ده او هغوی به د عتبه له کسانو څخه خلاص نه شي.

: زه د هغوی د ژغورنې مسئولیت اخلم، موږ به هغوی هم له هغه ځایه راوباسو او کوم داسې ځای ته به یې ورسوو چې هلته هیڅ خطر هم نه وي.

: مګر په غرناطه کې هیڅ ځای هم موږ ته خوندي نه دی.

: ما ته معلومه ده او زه د دې مسئولیت هم اخلم چې د خطر په وخت کې به غرونو ته ورسولي شي. هلته داسې خلك شته چې تاسو ته پناه درکړي او له ما سره د دې خبرې احساس هم شته چې ته به خپل سامان او لوښي لرګي پرېږدې او ځې به، ځکه خو زه تاته د پنځوس طلایي دینارو وعده د ر کوم.

یونس وویل : که زموږ سره دومره پیسې وای نو د عتبه نوکرۍ به مو نه وای کړې، له باغ سره جوخت چې کوم کور دی هغه هم د عتبه دی، زموږ اصلي بادار د ویګا له رئیسانو څخه یو تن ؤ، د حملې څخه دوې میاشتې دمخه هغه خپل جایداد موږ ته پرېښود او هجرت یې وکړ، بیا چې کله عتبه زموږ د آغا په کور او جایداد قبضه وکړه نو ده ته د څو نوکرانو او موږ ته د سر پناه ضرورت ؤ.

سلمان وویل : زه ستاسو په مجبورۍ پوهیږم، اوس که له اخلاصه ته زموږ سره مرستې ته چمتو وې نو په داډه زړه زما پوښتنو ته ځواب راکړه، بیا دې له بندي سره کیناست نورو کسانو ته یې وویل ماته قلم او کاغذ برابر کړې او د ده لاس او پښې خلاص کړې.

له یونس سره تر یو ساعت پورې خبرو وروسته سلمان د «ویګا» کور ته د تلو او راتلو دننه او بهر لارو نقشه وایستله بیا یې عبدالمنان ته وویل : اوس ماته پنځه تکړه ځوانان په کار دي، زه به د بیرته ستنیدو پرځای همدلته واوسم ته عثمان واستوه چې زما اس راولي.

عبدالمنان ځواب ورکړ: صیب! زه شل تنه سربښندویان درته برابرولی شم، خو اوس تاسو ویګا ته نشي تلای.

سلمان ځواب ورکړ: د دې پروګرام لپاره یوازې پنځه تنه بس دي او ما دا نه

دی ویلی چی زه به همدا اوس «ویګا» ته روانیږم، که د سینتهافی لاره تر لمر لویدو پوری خلاصه وی موږ به د مازیګر له لمانځه وروسته د لویدیځی دروازی څخه ووزو، خو دا ضروری ده چی تر هغه وخته دغه نقشه او زما هدایات زما د ملګرو په ذهن کی ښه کښینی، تاسو هغوی ته د ګرندیو اسونو بندوبست هم وکړی.

یوه ځوان وویل : جنابه! زه ستا په وړاندی د دی ادعا نشم کولی چی ښه سپاهی یم خو دغه نقشه می ښه یاده شوه، زه ستا د ملګرو په اړه ویلی شم چی تا به مایوس نه کړی، که تاسو اجازه راکوی زه به هغه مجاهدین راولم او د دی خبری مسئولیت اخلم چی دوی به په هر ازموینت کی پوره وخیږی او له هغوی سره خپل اسونه هم شته.

سلمان عبدالمنان ته وکتل او هغه وویل : ته پردی ځوان اعتماد کولی شی.

سلمان رضا کار ته وویل : ډیر ښه ته ولاړ شه او زر د بیرته راتلو هڅه وکړه. ځوان جګ شو او بهر ته ووت.

*****

سلمان تر ډیره نقشی ته کتل او په قلم یې پر هغو نوری کرښی ایستلی او د نخښو په لګولو بوخت ؤ، بالاخره یې عبدالمنان ته وویل :

ستا دا باور دی چی موږ ترماښامه بیله څه خنډه له لویدیځی دروازی څخه تیریدای شو؟

: هوکی! د سینتهافی لاره ترماښامه خلاصه وی او که تګ راتګ دوام ولری پهره دار تر څه ځنډه وروسته هم دروازه خلاصه پریږدی. خو کوم خلك چی په ګاډی سامان راوړی هغوی معمولاً ترماښام دمخه بیرته رارسیږی. سهار وختی پر دروازه ډیر بیروبار وی، ځکه خو ځینی سوداګر د وخت د تیریدو په خاطر خپل بارونه له ماښام څخه دمخه اړوی او خپلی ګاډی له ماښام څخه دمخه له دروازی څخه بهر ته باسی او شپه بهر تیروی هلته د کوچوانانو لپاره د شپی لخوا د ساز او نڅا محفلونه هم تاوده وی.

سلمان وویل : دا ټولی خبری ما اوریدلی، ته یوازی زما د خبری ځواب راکړه.

: تاته په بهر وتو کی څه ستونزی نشته، زموږ ملګری به هلته نژدی وی، یوازی د دی خبری خطر دی چی کله شپږ تنه وسله وال کسان پر اسونو سپاره له هغه ځایه ووزی نو هغوی به زموږ د دښمنانو او زموږ د حکومت د جاسوسانو له نظره پناه نه شی، بیا به تاته یوه بله ستونزه جوړه شی چی د ویګا په لوری لاره

چی د سینتبافی له سرك څخه جلا شوی ده هغه دوه میله لری ده، تر هغه ځایه د وررسیدو نه وراندی د دښمن لومړی پهره په مخه راځی.

: تا څنګه دا خیال کړی دی چی مونږ د شپی له سرك پرته سفر نشو کولی؟

مونږ به له ماښام څخه دمخه یو یو له دروازی څخه ووزو او دروازی ته نژدی به چیرته له سرك څخه کوز شو او فصلونو ته به ننوزو، له هغی وروسته به یونس زمونږ لارښود وی څنګه یونسه سهی ده؟

: بلکل سهی ده صیب!

سلمان عبدالمنان ته وویل : اوس زه تاته دا ویل غواړم چی مونږ به وسله وال نه روانیږو، خنجر له ځان سره ساتلای شو خو د نوری وسلی تیرولو ذمه واری به له دروازی نه هغه کوچوان ته وسپارو چی په ګاډی‌کی پروښو راوړو برسیره په دیرو نورو کارونو هم پوهیږی.

عثمان له دروازی سره نژدی ناست ؤ چی د ګاډی‌نوم یی واورید سترګی یی وځلیدی.

سلمان وموسکل ویی ویل : عثمانه! ته زما په مطلب وپوهیدی؟

: هوکی! خو واښه له بهر څخه غرناطی ته راوړل کیږی له دی ځایه بهر ته نه وړل کیږی.

سلمان وویل : ته به د «غنمو» د راوړو په پلمه بهر ته ولاړ شی او زمونږ وسلی به د تشو بوریو لاندی غلی کړی او ربنتیا! ما ته د لس دولس ګزه رسی اړتیا ده، ستا آغا به پرګاډی‌د سوداګری یو څه سامان هم بار کړی، ته به زمونږ ترشا راځی او خپله ګاډی‌به له نورو څخه لږ لری دروی، مونږ به د ننداړچیانو په څیر هلته دلته ګرځو او په مناسب وخت کی به خپلی وسلی واخلو او روانیږو به.

عبدالمنان وویل : زه له عثمان سره یو بل سړی هم استوم هغه به د وسلو غوټه ورسره واخلی او مناسب ځای ته به یی ورسوی.

سلمان وویل : ·اچی مونږ له دی کار څخه وزګار شو د شپی مهال به د دروازی د خلاصولو لپاره ستا مرستی ته اړ یو.

: تاسو به ما د هرکلی لپاره حاضر وګوری، او پرما برسیره به هلته ستاسو نور مرستندوی هم وی، له دروازی بهر به هم څو رضاکاران ستاسو انتظار کوی.

سلمان وویل : که له ویګا څخه څوك په مونږ پسی راغلل نو امکان لری چی مونږ د جنوبی دروازی لوری ته مخه کړو.

: زموږ ملګرې به هلته هم ستاسو هرکلی ته موجود وي، تاسو پهره دارانو ته يوازې دومره ووايې چې تاسو د هشام ورور ياست، هغوی به سملستي دروازې خلاصې کړي.

: هشام څوك دی؟

: هغه يو فرضي نوم دی، پهره دارانو ته به د پوځ له خوا دا امر ور واستول شي چې د هشام د ورور او د هغه د نورو ملګرو لپاره دروازه خلاصه کړي.

راځه عثمانه! تر اوسه نور ډير کارونه دي چې بايد سرته يې ورسوو.

عثمان ورپوښتل : صيب! ستا اس همدا اوس راولم؟

: نه! هغه تر ماسپښين پورې همالته پرېږدی خو له دې څخه وړاندې زما کوربه او د هغه ګاونډي ته دا ويل ضروري دي چې زه په يوه مهم کار مصروف يم خو هغوی ته اوس دا ويل ضروري نه دي چې زه چيرته يم.

عبدالمنان وويل : تاسو فکر مه کوی، هغوی ته د تسلي لپاره به زه په خپله هلته ورشم.

عبدالمنان او عثمان جګ شول او له کوټې ووتل او نژدې يو ساعت وروسته د ويګا د عملياتو لپاره سلمان خپلو ملګرو ته هدايات ورکول.

ماښام يو يو له دروازې څخه ووتل، سلمان ترټولو دمخه ؤ، په هغه پسې يونس ؤ او ورپسې نور، په دروازه کې لا د خلکو تك راتګ دوام درلود، عبدالمنان د پوځ له يوه ځوان افسر سره خبرې کولې، سلمان هغوی وليدل او په بې پروايي ترې تير شو دروازې ته نژدې له آس څخه پلی شو او د خپلو نورو ملګرو انتظار يې کاوه، څو دقيقې وروسته هغوی ټول هلته ورورسيدل.

د عثمان ګاډی تر نورو ګاډيو لږ لرې ولاړ وه، له سرك نه پورې غاړې ته يو ځای څو کسان په لمانځه ولاړ وو دوی هم شاوخوا په ولاړو ونو خپل اسونه وتړل او په لمانځه ور شريك شول.

له لمانځه څخه چې فارغ شول يو رضا کار په عثمان او د سرای په بل نوکر پسې ګاډي لورې ته ورغی او پاتې نور ټول يوه او بله خوا سره تيت شول، سلمان يونس د احتياط لپاره له ځان سره وساته او يو رضا کار مجاهد په دوی پسې له شانه روان ؤ.

د دروازې په شاوخوا کې د خلکو ګڼه ګونه د دوی له هيلې څخه ډيره زياته وه چې د دوکاندارانو په خيمو او په څپرو کې سملاسي جوړو شووودوکانونو کې بې-

پروا گرځیدل، د لوړو مقاماتو خاوندان تر چتریو لاندی په آرامو کوچونو کی ناست وو او ډوډی یی خوړه او ځای ځای سازکوونکو ، سندرغاړو او نڅاگرو د دوی د تفریح او سات تیری لپاره د نڅا او سرود مجلسونه تاوده کړی وو.

ناڅاپه چا د سلمان په اوږه لاس کیښود ویی ویل: که زموږ د بی حسی او بی غیرتی سهی اټکل کول غواړی نو په ما پسی راځه! دا عبدالمنان ؤ، سلمان چوپه خوله ورسره روان شو، لږ وراندی چی ولاړل د خانه بدوشو «کوچیانو» دیره وه، هلته د اور لمبو ته ځو ښځو او نارینه ؤ گډ اتڼ کاوه چی شاوخوا غریب خلك تری راچاپیر وو.

عبدالمنان وویل : د دی کوچیانو نڅا زموږ لپاره نه ده، خو زه ښل څه دربنودل غواړم.

لږ وراندی تر یوه پراخ چتر لاندی خلك راټولیدل چی د مخی له کتار څخه دری فته لوړ په یوه ستیژ یوی ښکلی نجلی په قسطلی ژبه سندره ویله او زیاترو ننداړچیانو بیله دی چی د دی د سندری په مفهوم وپوهیږی پر هغی افرینونه ویل، سندر غاړی د خپلی سندری له پای ته رسولو وروسته دپر دی شاته ورکه شوه، څو شیبی وروسته پنځه نجونی چی له جامو څخه دری مسلمانی او دوی نوری د قسطلی اوسیدونکی ښکاریدلی راووتی او نڅا یی پیل کړه.

سلمان وویل : د خدای لپاره له دی ځایه ځه! زه تر دی زیات څه نشم لیدای.

هغوی له تجیر څخه راووتل بیرته سرك لوری ته راغلل عبدالمنان یوی ونی ته نږدی ودرید یوه او بله خوا یی وکتل او بیا یی سلمان ته وویل:

تا تر اوسه هیڅ نه دی لیدلی، اصلی ننداره به دری څلور ورځی وروسته پیل شی، د سندغاړو او سرود دغه ډله پرون دلته را رسیدلی ده، په غرناطه کی د داسی خلکو کمی نشته چی د ښار په څلور لارو کی د هغوی د کمالونو د لیدلو په انتظار دی.

همدا اوس یوه جارچی دا اعلان کاوه چی د طلیطلی شهزادگی دلته راروانه ده.

: د طلیطلی شهزادگی! دا څوك ده؟

: هغه یوه سندرغاړی ده او د هغی په اړه دا مشهوره ده چی د طلیطلی د پخوانی یوی کورنی سره اړیکی لری نوم یی لیلی دی او ځینی خلك یوازی د دی د راگ د اوریدو لپاره سینتاهفی ته تلل، هغوی وایی چی په غږ کی یی جادو ده، زه د جگړی له اوریند څخه وروسته لومړی ځل دلته راغلی یم او ما دا تصور هم نشو

کولی چې دښمن زموږ د اخلاقي بړجونو رانړولو لپاره کوم سوري وهلی دی هغه په دومره خطرناك وي.

هغه نخاګري نصراني یا یهودي وي، خو دغو بدمرغو چې هغوی د مسلمانانو په جامه کې لیدلی پرې خوښیدل، اوس ته پوهیدای شې چې په څومره جبهو کې باید وجنګیږي؟

سلمان تر لږ ځنډه د درد په حالت هغه ته کتل، بیا یې وویل : زما په ګومان موږ ته نور دلته د ایساریدو ضرورت نشته.

عبدالمنان وویل : ته به لږ نور هم انتظار کوې، تر اوسه ابو القاسم له سینتافې څخه نه دی راستون شوی د هغه تر راتګه د دروازې دننه او بهر د حکومت جاسوسان بنه څك دي، هسې هم تاسو ته لږ وروسته سفر ډیر مناسب دی.

یونس وویل : صیب! ما هم همدا عرض کول غوښتل چې موږ باید تر لږ ځنډه دلته ایسار شو، د خدای تعالی لپاره پر ما اعتماد وکړه، اوس ستا بري زموږ لپاره هم د مرګ او ژوند سوال شو. ما دا عرض کاوه چې د دغه کور سانونکی ډیر ظالمان دي، او پر دې خبره وپاړ کوي چې څو تنه بې ګناه خلك یې وژلي دي، که تا هغوی په ناخبرۍ کې راقابو نکړل نو هغوی به د وړیو لیوانو په څیر مقابله وکړي او بیا دا خطر هم شته چې که له هغوی نه کوم یو وتښتید او د پوځ چوني ته ورغی زموږ څخه به یو هم د ژوندي راوتلو موقع ونه وینو، دا هم ضروري ده چې د طبیلي خدمتګار او دوه تنه نوکران هم ونه تښتي.

سلمان وویل : یونسه! که زما پر تا اعتماد نه وای نو له ځانه سره به مې نه وای راوستلی، د حامد بن زهره د قاتلانو وروستې شیبې ډیرې نږدې دي، خو زه د خپل ضمیر د داډ لپاره له تا څخه پوښتم چې په هغو اتو پهره دارانو کې څو تنو د حامد بن زهره په وژلو کې برخه درلوده؟

یونس په اندیښنه ځواب ورکړ: صیبه! زه قسم خورم چې ما د خپل وررور پر کوم جرم د پردې اچولو هڅه نه ده کړې خو هغه له هغو قاتلانو سره نه ؤ تللی، ما څو ځله د هغوی خبرې اوریدلې دي چې ویل به یې چې عتبه یوازې له غرناطې څخه موږ ورسره راوستلو، او ضحاك یې په کور کې له نورو نوکرانو سره پریښود او چې کله تولې شپې پر موږ اوریدل لانده خیشته وو ضحاك په کور کې خوبونه غورول.

سبا ته یې د بل کار لپاره شپږ کسه له ځانه سره بیولي وو او زه له دې څخه

منکر نه یم چی ضحاك هم په هغوی کی ؤ، نوری خبری تاسو ته پخپله هم معلومی دی، خو که ستاسو ملګری په همدی شپه له غرناطی څخه بهر وژل شوی وی نو په یقین سره ضحاك له هغوی سره نه ؤ.

عبدالمنان وویل : صیب! زما باور دی چی دا ځوان دروغ نه وایی.

: پردی خبره زما هم باور ؤ خو زه پردی ځان پوهول غواړم چی په پاتی نورو کسانو کی څوك زموږ د رحم حقدار دی، یونسه! ته ږاړه اوسه، تا د خپل وروړ د ګناهونو کفاره ادا کړی ده.

هغوی تر لږ ځنډه نوری هم ورو ورو خبری کولی، په دی موده کی د سلمان نور ملګری هم ورو ورو هغوی ته نژدی ورغلل، بیا ناڅاپه د سینتهافی له لوری څلور ګرندی پر اسونو سپاره راښکاره شول، چی دروازی ته رانژدی شول، چیغی یی کړی.

نه لاری نه لری شی! لوی وزیر صیب تشریف راوړی! ناڅاپه دروازه خلاصه شوه او وسله وال پلی او سپاره بل کړی مشالونه د سرك یوی او بلی غاړی ته کتار ودریدل.

څو دقیقی وروسته د سینتهافی له لوری د ډیرو اسونو د پښو ترپهار واوریدل شو او بیا د سترګو په رپ کی پنځلس - شل اسونه ګرندی تیر شول، پر هغوی پسی د لوی وزیر ګاډی«بګی»ه وه، او د بګی‌شاته د وسله والو سپرو یوه بله ډله راروانه وه، لږ ځنډ وروسته هغوی تول دننه تللی وو او عام خلك چی له سرك څخه لری ساتل شوی وو، پر دروازه راټول شول د خوښی نعری یی وهلی.

سلمان او ملګریو یی په ږاړه زړه له ونو څخه خپل اسونه راخلاص کړل او یو یو د هغه باغ په لوری ولاړل چی د عبدالمنان نوکر وسله ساتلی وه او د دوی د ورتلو انتظار یی کاوه.

پاچا او د هغه وزير

ښار ته تر ننوتو وروسته د ابو القاسم بګۍ د خپل محل پرځای نيغه الحمرا ته ولاړه اونيم ساعت وروسته هغه د الحمرا ماڼۍ په يوه کوټه کې د پاچا په مخکې ولاړ و.

: ابو القاسمه! تا ډير ځنډ وکړ، ابوعبدالله له شکايت څخه په ډکه لهجه وويل:

عالي جنابه! که زه سهار وختي روان شوی وای نو ښايي ماسپښين بيرته رارسيدلی وای، خو د شپې ځينې داسې خبرونه راورسيدل چې تر ډيره وخته ايسار شوم، او بيا سينتافي ته رسيدل او د فرديناند واده کول خو آسانه خبره نه ده.

پاچا په مخه کې يوې کرسۍ ته اشاره وکړه او ويې ويل : کښينه!

کاشکې زه د ده د نه واده کيدو په سبب پوهيدای لومړی تا دا ويل چې موږ د ښار څلور سوه تنه وتلي مشران او افسران د يرغمل په ځير دوی ته وسپارل او واده مو کړل، بيا دې ويل چې که د اوربند د مودې له پای ته رسيدو دمخه مو د ښار دروازې ورته پرانستلې نو د دوی پاتې انديښنه به هم لرې شي، د خدای «ج» لپاره روايه! چې ددوی د بدګومانۍ د لرې کولو لپاره نور موږ څه کولی شو؟

د حامد بن زهره څخه وروسته د غرناطې په کڅوړه کې بل کوم داسې غشی پاتې دی چې هغه يې خطرناک ګڼي؟

ابو القاسم وويل : عاليجنابه! د هغه ستا په اړه هيڅ بدګوماني نشته، که داسې څه خبره وای نو هغه به د حامد بن زهره په راتلو او د ښار د خلکو د جوش او احساساتو د خبر په اوريدو يوه شيبه هم نه ؤ ايسار شوی.

: نو بيا هغه څه غواړي؟ ستا ځيره داسې ښيي چې کوم ښه خبر دې نه دی راوړی.

: اعليحضرته! له فرديناند سره دا انديښنه ده چې په غرناطه کې د باغيانو

لاربنوونکی مورږ د حامد بن زهره د وژلو مسئول بولی او دغه خلك هر وخت کولی شی خلك وپاروی، چی بیا به تاسو ته د اوربند د تړون د شرطونو پوره کول ناممکن کړی.

: د دی چاره له دی پرته بل څه کیدای شی چی د اشرارو د آرام ساتلو په خاطر د فردیناند پوځونه بیله ځنډه غرناطی ته ننوزی!

: تاسو سهی فرمایی! فردیناند هم همدغه غواړی چی د جګړی پلویانو ته باید د سر اوچتولو فرصت ورنکړای شی خو...

: خو څه؟!

: اعلیحضرته! ما دا ویل غوښتل چی فردیناند تاسو له نظره نه شی غورځولی، هغه له ما څخه پوښتل چی تاسو د خپلی راتلونکی په اړه څه پریکړه کړی ده؟

ابو عبدالله د ویری او خفګان په حالت کی چیغی کړی:

ابو القاسمه! د خدای «ج» لپاره صفا صفا خبری کوه!

: اعلیحضرته! تاسو په پوره ډاډ زما خبری و اوری، د فردیناند ستاسو په وفاداری کی شك نشته، خو هغه نه غواړی چی تاسو په کوم نوی ازموینت کی واچوی.

د هغه اندیښنه ده چی کیدای شی د حامد بن زهره راوروںکو کښتیو د هغه د ملاتړ لپاره ډیر نور کسان هم پر ځنډه پلی کړی وی او دغه ترکان یا افریقایان به قبایلو ته د بهرنی ملاتړ امیدونه او وعدی ورکوی او جګړی ته به یی هڅوی.

فردیناند ویل چی که دترکانو جنګی بیړیو د ساحل په کوزه ځنډه یرغل راوړ او ویی نیوله نو په ټولو غرنیو سیمو کی به د جګړی لمبی پورته شی، په داسی صورت کی به د غرناطی د خلکو آرام ساتل ستا د وس خبره نه وی.

ابو عبدالله په وارخطایی وویل: تر اوسه ستا په مطلب نه یم پوهیدلی ما کله دا دعوه کړی ده چی د غرناطی اولس په امن او آرام ساتلی شم، که د فردیناند سر له اوسه زما په نیت شك وی او هغه دا ګومان کوی چی که د غرناطی اولس پاڅید نو زه به ورسره ملګری شم نو د خدای «ج» لپاره روایه چی د هغه د ډاډه کیدو لپاره زه نور څه کولی شم؟

ابو القاسم په ډاډ ځواب ورکړ: فردیناند ستا پر خلوص اعتراف کوی، خو هغه نه غواړی چی که په غرناطه د قبضی په صورت کی د هغه لښکر د چا له مقاومت سره مخ شو د هغی پړه پرتا ولویږی. ته پردی پوهیدای شی که د هغه دری ځلور

تنه سرتيرې تېپيان يا ووژل شي نو د لښكر عكس العمل به يې څومره توند وي. د دوى په پوځ كې د داسې كسانو كمې نشته چې د غرناطې له اولس څخه د تېرو ماتو بدل اخستل غواړي او له تاسره به هم څه نرمي ونه كړي.

فرديناند دا احساسوي چې د جګړې په صورت كې چې څومره ته د خپل رعيت په اړه بې وسه يې هومره به دې د خپل لښكر په مخكې بې وسه وې، ځكه هغه غواړي چې سمدستي ته بايد په غرناطه كې ونه اوسې.

ابو عبدالله په رډو رډو هغه ته حيران كتل، په پوره زور يې غوښتل چيغې وكړي خو غږ يې په كومې كې خپ شو ابو القاسم له لږ ځنډ وروسته وويل:

: اعليحضرته! فرديناند غواړي چې سمدستي تاسو د ليكلي تړون له مخې د خپل جايداد انتظام وكړي، كه په غرناطه كې د بغاوت په اړه د ده اندېښنې غلطې ثابتې شوې نو تاسو به بيله ځنډه بيرته راوغواړي او بيله څه ځنډه به د خپلې مرستيالې منصب درته وسپاري.

دا هم كيداى شي چې كومه ورځ هغه د ټول اندلس د واكمنۍ چارې تاسو ته وسپاري. د جګړې په صورت كې تاسو ښايې څو اونۍ او يا څو ورځې انتظار وكړې خو چې كله د باغيانو زور اوبه شي او فرديناند پردې ډاډه شي چې تاسو كومه لويه ذمه واري ترسره كولى شي نو ستا تر ټولو وړوكى انعام به دا وي چې د غرناطې حكومت درته وسپارل شي، زما باور دى چې كله تاسو بيرته راشې نو هغه كسان چې نن پرتاسو د غدار تور پورې كوي ستاسو په مخه كې به خپلې ليمې پړدى.

فرديناند ډير د تدبير خاوند دى او لرې ګورې، هغه پردې پوهيږي چې په فتحه شويو سيمو كې په ځانګړې ډول د بې شميره پوځ د ساتلو پرځاى به د يوه مسلمان په مرسته حكومت كول ډير آسانه وي.

د ابو عبدالله حالت هغه وزې ته ورته ؤ چې پر مرې يې چاړه ور ايښودل شوې وي، هغه په پوره زور چيغه وكړه:

ته خاين يې! ته زما دښمن يې!! ته د فرديناند جاسوس يې!!! تاته ښه معلومه ده چې فرديناند به خپله يوه وعده هم پوره نه كړي، زه غرناطه نه پريږدم، زه جګړه كوم، تر وروستۍ سلګۍ پورې جګړه كوم، زه به اولس ته دا ووايم چې تا يوازې له ما سره نه بلكې له ټول اولس سره دوكه كړې ده، تا څلور سوه تنه د يرغملو په توګه فرديناند ته وسپارل، ته د حامد بن زهره قاتل يې.

ابو القاسم په داډ ځواب ورکړ: ستا ګومان دی چې د غرناطې خلك به تا په اوږو سپور کړي!

زه به ستا ځرمن وباسم! پهره دارانو! پهره دارانو!!

ابو القاسم ووېل : ته زما په وينو د خپلو ګناهونو کفاره نشې ادا کولی.

ځلور وسله وال کوټې ته ورننوتل او زړه نازړه یې یو بل ته کتل، ابو عبدالله له ډيرې غوسې لړزیده او چيغې یې کړې: ویې نیسئ!

سپاهیان زړه نازړه ور وړاندې شول، خو ناڅاپه د ساتونکي ډلې یو مشر کوټې ته ورننوت او په منډه ورغی د ابو القاسم او سرتیرو ترمنځ ودرېده.

ابوالقاسم ووېل : لوی پاچا! زه هرې سزا ته چمتو یم، خو د خدای «ج» لپاره زما خبره واورئ!ما تاته دا نه ویل چې که تر سبا ماښام پورې زما لخوا فردیناند ته داډمن ځواب ورنکړای شي نو بل سهار به هغه پر غرناطه یرغل کوي، او هغه بدنصيبه کسان چې تا فردیناند ته سپارلي دي ټول به لاس تړلي راولي او داسې به یې په مخکښې کتار کې را روان کړي چې دښمن ته د ډال حیثیت ولري.

له دې وروسته بیا ته فکر کولی شې چې د غرناطې خلك به له تا څخه څه ډول د بې ګناهو خلکو د وینو حساب اخلي او که تاسو د هغه د انتقام څخه وژغورل شې هم نو فردیناند به بیا څه ډول سلوك درسره کوي؟

ابو عبدالله د بې وسې په حالت کې سر ځوړند واچاوه او څو شیبې په کوټه کې چوپتیا خپره وه، بیا هغه په لاس اشاره وکړه او سرتیرې او افسر یې له کوټې څخه بیرته ووتل.

ابو عبدالله ووېل : تاته هر څه معلوم وو او ته له پیله د فردیناند د لاس آله وې.

: اعلیحضرته! موږ دا پریکړه باید تاریخ ته وسپارو چې څوك د لاس اله ؤ؟

ابو عبدالله بې وسه شو ویې ویل: ابو القاسمه! ته ما خپل دوست بللی وې.

: زه اوس هم ستا دوست یم.

: ما تل ستا په مشورو عمل کړی دی خو تا ماته د سهې لارې راښودلو پرځای زما د بربادۍ سببونه برابر کړل.

: اعلیحضرته! ماته د هسې لارښوونکو انجام معلوم ؤ، تاته د یوه داسې وزیر ضرورت ؤ چې ستا د ضمیر د ډاډه کولو سببونه برابر کړای شي.

: د دې مطلب دا دی چې تا قصداً ماته دوکه راکوله!

: نه جنابه! تا یوازې زما پر هغو مشورو عمل کاوه چې ستا دغوښتنو په تائید به وي او زه دا منم چې ما د خپل ضمیر د غږ اوچتولو پرځای ستا د ضمیر د ډاډ بندوبست کړی دی.

: اوس ته ماته د دې احوال لپاره راغلی یې چې زه د خپلې لارې د وروستی ګړنګ پر څنډه دریدلی یم؟

: زه تاته د دې لپاره راغلی یم چې اوس دواړه په یوه کښتۍ کې سپاره یو، او زما وروستی هڅه به دا وي چې دغه کښتۍ ډوبه نه شي.

: او ستا په ګومان دا کښتۍ یوازې په دې له ډوبیدو څخه ژغورل کیدای شي چې موږ له غرناطې څخه وتل ومنو؟

: جنابه! زه پردې پوهیږم چې دا پریکړه به تاته څومره ګرانه وي خو دا یوه مجبوري ده.

: تا دا پریکړه کړې ده چې زه باید الفجاره ته ولاړ شم.

: اعلیحضرته! یوازې ته پریکړه کولی شې.

: فردیناند درته ویلي دي چې هغه ماته کوم جیل او یا کلا غوره کړې ده؟

ابو القاسم ځواب ورکړ: اعلیحضرته! ما له فردیناند څخه دا لیك اخستی دی چې دې په الفجاره کې کومه سیمه تاته وسپاري نو ته به د یوه واکمن په حیث په کې اوسې او د هغې حاصل به دومره خامخا وي چې ته د بې وسۍ احساس ونکړې.

: ابو القاسمه! ما ځان ته پخپله ډیره دوکه ورکړه، خو دا دوکه نشم ورکولی چې په الفجاره کې د ځمکې کومه ټوټه داسې هم کیدای شي چې زه په کې ډاډمنه ساه واخستلای شم. د الفجارې یاغي خلك به هلته په خپلو هډیرو کې زما مړې هم پرې نږدي.

: عالم پناه! دا خبره ماته پریږده چې د دې سیمې اوسیدونکي به تاسو په سر سترګو کښینوي، هغوی به پرې پوه کړای شي چې فردیناند په کومه سیمه ستا حق ومنې هغه به د نصرانیانو له غلامۍ نه خوندي وي، زما باور دی چې د الفجاره اوسیدونکي به د عیسویانو په لاس د تباه کیدو پر ځای ستا تر سیوري لاندې د امن ژوند غوره کړي.

: هغه خو وعده کړې وه چې ما به تر یوه کاله پورې د ازموینت لپاره له الحمرا څخه نه وباسي، اوس ته دا ولې نه وایې چې هغه ماته یو ځل بیا دوکه راکول

غواړي.

: عالي مقامه! هغه تاته د دې خبرې فرصت درکول غواړي چې ته د الفجاره جنګيالي قومونه آرام کړې او په دې ډول ځان د يوې لويې ذمه وارۍ اهل ثابت کړې. هغه پوهيږي چې غرني قومونه به په آسانۍ د ده برلاسي ونه مني، ځکه خو که تا هغوی سمې ته راوګرځول نو دی به د خپلې متعصبې ملکې او د قسطلي د سردارانو د مخالفت سره سره تاته په اندلس کې د سلطنت د نايب منصب درکړي.

: ته ويلی شې چې فرډيناند به څومره ورځې په الفجاره کې د ايساريدو اجازه راکړي؟

: عاليمقامه! ته ډاډه اوسه، فرډيناند به پردې اقرار او سوګند کوي چې د الفجاره کومه سيمه تاسو ته درکړای شي پر هغې به ستاسو مالکانه حقوق د تل لپاره وي، او په هيڅ صورت کې به هم نه درڅخه اخستل کيږي، د هغه د ليک په لوستلو به پخپله ستا ډاډ حاصل شي.

: کوم ليک!

: ابو القاسم د خپلې درنې چپنې په جيب کې لاس ننه ويست يو ليک يې راويوست او په دواړو لاسو کې يې ونيوه ابو عبدالله ته يې وړاندې کړ ويې ويل:

واخلي! دا ترون زما د وفادارۍ او وظيفې پيژندلو وروستې ثبوت دی. د دې مضمون ما پخپله ليکلی او فرډيناند زما د يوه ټکي د بدلولو هڅه هم نه ده کړې. د کليسا مشرانو د قسطلي اميرانو او نورو متعصبو سردارانو ډير شور او زور واچاوه، ملکه ازابيلا هم خوښه نه وه خو بيا هم د الفاظو په جګړه کې هغوی ستا خدمتګار مات نکړای شو، تاسو پردې ليک د پاچا او ملکې مهرونه ليدلی شئ.

ابو عبدالله په خپلو لړزيدليو لاسونو ليک راپورته کړ او له لږ ځنډ وروسته يې ابو القاسم ته وکتل ويې ويل:

د غرناطې د اولس بدمرغي داوه چې زما ټول کارونه نيمګړي وو، او زما بدمرغي دا ده چې زما د وزير يو کار هم نيمګړی نه وي.

زه ستا له خيرې څخه د دې ليک مفهوم لوستلی شم، اوس دا راته ووايه چې کله زه له غرناطې څخه ووزم نو ته به الحمرا ته راځې او که به په خپل کور کې پاتې کيدل خوښوې؟

ابو القاسم د خپلې موسکا د پټولو هڅه وکړه ويې ويل:

عالیمقامه! کوم حالات چی ستا لپاره نامناسب دی هغه ستا د غلام لپاره هم مناسب نشی کیدای. ما تر ورروستی سلګۍ له تا سره د اوسیدو پریکړه کړی ده، فردیناند ستا په ګاونډ کی ماته هم یوه وړوکی سیمه رابخښلی ده.

: یو سړی د دوو بادارانو غلام نشی کیدای.

: همدغه سبب و چی ما د غرناطی پرېښودو پریکړه وکړه.

: ته به ربښتیا له ما سره اوسی؟

: هوکی! زه وعده کوم چی په غرناطه کی خپله برخه مهم کارترسره کړم بیا به ستا په خدمت کی حاضر شم.

ابو عبدالله په وریښمین دسمال کی نغښتی لیك پرانست او په لوستو یی بوخت شو.

بیا یی کاغذ بیرته قات کړ یوی خواته یی کیښود او تر لږ ځنډه یی سر ښکته راځاوه په چورتونو کی ډوب شو، بالاخره یی ابو القاسم ته وویل:

فردیناند دا غواړی چی زه بی له ځنډه الحمرا باید پرېږدم، او ته وایی چی د دی لیك مضمون ما تیار کړی دی.

ما له فردیناند سره تر خبرو اترو وروسته دا مضمون ولیکه، ماته معلومه وه چی الحمرا په تاسو ګرانه ده، خو ما دا احساس کړه چی په دربار کی د هغو خلکو خوله بندول ضروری ده چی تر اوسه ستا پر اخلاص شکمن دی.

: اوس تا د هغوی خولی بندی کړی؟

: زما باور دی چی کله تاسو له الحمرا څخه ووزی نو د فردیناند په دربار کی به ستاسو د بدغوښتونکو خولی پخپله بندی شی، بیا به موږ د هغی ورځی انتظار کوو چی په غرناطه کی ستا ضرورت احساس کړای شی.

: ته تر اوسه په دی فکر کی یی چی په غرناطه کی به زموږ ضرورت احساس کړای شی؟

: هوکی! زما باور دی چی که موږ د الفجاره جنګیالی قبیلی د لږی مودی لپاره په امن او آرامی وساتلای شوای نو فردیناند او ملکه ازابیلا به زموږ خدمتونه له پامه ونه غورځوی او په داسی حال کی چی په غرناطه کی هر وخت د امنیت د خرابی خطر وی زه همدا مناسبه بولم چی تاسو د ډیرو بدو ذمه وارو څخه د ژغورنی په خاطر له ځنډه پرته له غرناطی څخه ووزی.

: ته ماته دا ډاډ راکولی شی چی د فردیناند نیت به بیرته خراب نه شی او ته

په کومه ورځ له دې احوال سره نه راځې چې اوس د نور اخلاص د ثبوت ورکولو په خاطر باید له الفجاره څخه هم ووزې؟

: عالیمقامه ! دا چیرته کیدای شي؟

: که مور غرناطه باید پریږدو نو بیا خو د اوربند د مودې د پای ته رسیدو انتظار ولې ونکړو، آخر فردیناند ولې دومره بیړه کوي؟

: د فردیناند هیڅ بیړه نه ده، خو ستا خیر په دې کې ده چې مور بیله ځنډه له دې ځایه ووزو، تاسو ته معلومه ده چې د غرناطې باغیانو له کومو قبایلي سردارانو سره سازشونه کول له هغوی څخه څو تنه دلته رارسیدلي دي.

: تا هغوی نیولي نه دي؟

: سمدستي د هغوی نیول امکان نه لري، د غرناطې د خلکو احساسات او جوش تر اوسه نه دي سوړ شوي، او زه دا نه غواړم چې ستا په موجودیت کې د غرناطې وضعه ویجاړه شي، کله چې تاسو الفجاره ته ورسیږئ نو فردیناند به پخپله له دوی سره ډغرې وهي، تاسو بیا په دې هم پوهیږئ چې تر اوسه له پوځ نه موږ ته زیات خطر دی.

اوس اجازه راکړه تر سهاره باید څو کارونه وکړم.

ابو القاسم جګ شو ودرید ابو عبدالله څو شیبې هغه ته حیران حیران کتل، بیا یې د لاس اشاره ورته وکړه او هغه ځوړند سر له سلام وروسته له کوټې څخه ووت.

له دروازې څخه بهر په برنډه کې د الحمرا ناظم ولاړ ؤ، ابو القاسم چې هغه ولید ولړزید بیا یې په اندیښنه وویل:

: ته دلته ولاړ وې؟

: ما ستا انتظار کاوه.

: تا هر څه واوریدل؟

: صیب! زما غوږونه دومره ځك نه دي، ناظم په شمیرلیو جملو ورته وویل.

: مګر ته له دروازې سره جوخت ولاړ وې.

: صیب په الحمرا کې دننه ستا ساتنه زما ذمه واري ده او زه ډیر لرې ځکه نه ولاړیم چې، بنایي ستا راته ضرورت شي. چې تاسو کله له الحمرا څخه ووزې نو زما مسئولیت به پای ته ورسیږي.

ابو القا سم وویل: زه ستا څخه مننه کوم، ما یوازې دا ویل غوښتل چې د ماني

ناظم باید د داسی خبرو د اورېدو خطر قبول نه کړی چی بیا یی په خپل زړه کی ونه ساتلای شی.

: تاسو ډاډه اوسی! ما د پاچا له کنځلو پرته بله داسی خبره نه ده اورېدلی چی په زړه کی یی ونه ساتلای شم، زه له دروازی څخه بېه لری ولاړ وم.

ابو القاسم له څه ویلو پرته وړاندی ولاړ او نظام له هغه سره ملګری شو. له ړنډوی څخه لاندی په مرمرو ډېرو فرش لاره څو وسله وال ساتونکی د دوی په مخکی روان شول.

*****

ابو عبدالله تر څه ځنډه پر دیوالونو کنبلی ګلونه لیدل بیا یی سر په دواړو لاسو ونیو، په غمجنه لهجه یی وویل: زما غرناطه، زما الحمرا ء.

او بیا یی لاس سترګو ته ونیول او بی اختیاره په ژړا شو، د شا دروازه خلاصه شوه او مور یی ملکه عایشه خپ خپ کوټی ته ورننوته او دواړه لاس یی د هغه پر سر ورکېښودل. هغه ټکان وخوړ مورته یی وکتل او په ارمانجنه لهجه یی وویل:

موری! ما خپل سر د یوه ښامار په خوله کی ایښی دی.

مور یی ځواب ورکړ: زویه! دا د نن خبره نه ده، تا په هغه ورځ خپل سر د ښامار په خوله کی ورکړی ؤ چی له پلار سره دی خیانت وکړ، او تا یوازی خپل سر نه بلکی ټول قوم دی د ښامار مخی ته وغورځاوه.

: موری! زه د فردیناند په اړه نه د ابوالقاسم په باب درسره غږېږم، هغه ماته دوکه راکړی ده، اوس به مور په الحمرا کی نه اوسو، د فردیناند وعده هسی یوه دوکه وه.

: ماته معلومه ده.

: تاټولی خبری اورېدلی دی؟

: هوکی! او ماته دا خبری له اټکل څخه لری نه وی.

: موری! اوس زه څه وکړم؟ څه کولی شم؟!

: دا دی باید هغه وخت پوښتلی وای چی تا څه کولی شوای، اوس ته هیڅ هم نه شی کولی او ستا مور هیڅ مشوره نشی درکولی. د اندلس د تاریخ ترټولو شومه ورځ هغه وه چی ستا په زړه کی د واکمنی خیال را پیدا شو.

: نه موری! تر هغی شومه ورځ هغه وه چی زه وزېږېدلم، کاشکی تا هغه ورځ زما مری‌خپه کړی وای.

: زه اعتراف کوم چې اولس ته مې یو مار زیږولی ؤ، ته دا ویلی شې زه ګناهکاره یم،

: خو زه به دوی ته دا ور وښیم چې ابو القاسم خاین دی، او هغه له مور سره دوکه وکړه.

: ته په وار وار ټول اولس ته دوکه نشي ورکولی، کله چې ته د اولس مخې ته ورشې نو غوښې به دې وشکوي، دوی به د هغو بې ګناهو د وینو حساب درڅخه وغواړي چې تا د میړو او وزو په څیر وګنل او دښمن ته دې وسپارل، ته د مالقې، الحمرا او المیریه د بربادۍ مسئول یې. لاسونه دې د حامد بن زهره غوندي سپیڅلو سرښندونکو په وینو سره دي.

ابوعبدالله! ته داندلس لپاره مړشوی یې،اومور دې اوس راژوندی کولی نه شي.

: موری! که ته امر راته کوې نو زه به همدا اوس د ابو القاسم کور ته ورشم او وبه یې وژنم.

: ای بدنصیبه! تا غرناطه له خاینانو څخه ډکه کړه، اوس به د یوه خاین په وژلو هیڅ ترلاسه نه شي.

: موری! ماته د غرناطې هر سړی خاین ښکاري.

: دا ستا د کړ حاصل دی، تا د اندلس په ځمکه د غدارۍ تخم وشینده، اوس دغه فصل پوخ شوی دی.

: موری د خدای لپاره پیغورونه مه راکوه.

: زه به تر ډیرې مودې پیغورونه درنګړای شم، خو د اندلس مینډې به تر قیامته پر ما لعنتونه وایي.

ابو عبدالله له پښیمانۍ سر کښته واچاوه، او تر لږ ځنډه چوپ ؤ، بیا یې په اندیښنه وویل:

مورجانې! زما اوس هم باور نه راځي چې له الحمراء څخه به ووزم، زه داسې ګنم لکه خوب چې وینم. د مور په سترګو کې اوښکې ډنډ شوې ویې ویل:

زویه! اوس د خوبونو وختونه تیر شوي دي، اوس به ته یوازې د تیرو وختونو د خوبونو تعبیرونه ګوري.

: مورجانې له مور وروسته به په الحمرا کې څوک اوسیږي؟

: ستا څخه وروسته به الحمرا د هغه قوم د پاچاهانو هستوګنځای وي چې تا د خپل قوم د آزادۍ او عزت معامله ورسره کړې ده.

د ویګا عملیات

سلمان او د هغه ملګرو د یونس په لارښونه سفر کاوه، بالاخره دوی د ونو یوه ګڼ بڼ ته ورسیدل اسونه یې ودرول یونس مخ راوګرځاوه سلمان ته یې وویل:

موږ اوس ډیر لنډ راغلي یو، ځکه خو نور اسونه وړاندې بیول سهي نه دي. د سلمان په اشاره هغوی ټول له اسونو پلي شول او اسونه یې په ونو پورې وتړل او پر خولو یې ټوکرې ور وتړلې چې ونه شنیږي او بیا خپ خپ د بڼ په لور ولاړل.

لږ وړاندې چې ولاړل د دیوال د له شانه یې د ګزمې کونکو غږونه واوریدل او دوی چوپ ودریدل.

چې کله پهره داران په خبرو خبرو کې تیر شول او د باغ شاپلو ته ولاړل سلمان له دوو تنو سره دیوال ته ورنږدې شو او نور کسان دیوال ته د نږدې ورتلو پرځای څو ګامه لرې پاتې شول، بیا یو تن له دیوال سره په ملا خم شو او یونس او سلمان یو پر بل پسې د هغه په اوږه اوچت شول او پردیوال وختل.

اوس د دوی په مخکې هغه وړوکې کور ؤ چې د انګړ دوه دیوالونه یې د باغ له دیوالونو سره نښتي وو، د انګړ نه وړاندې د یوې کوټې له نیم کښې دروازې څخه د ډیوې تته رڼا بهر راوتله، ښې لورې ته د انګړ د دیوال په منځ کې یوه وړوکې دروازه وه چې نږدې یوه څېره هم ورسره ترسترګو کیده، کیڼ لورې ته له کونج څخه څوګامه لرې یوه ونه لیدل کیده چې پاڼې یې رژیدلې وې، په تیاره کې چې سلمان څومره لیدی شوای هغه ټول د ده د نقشې سره برابر ؤ چې همدا اوس یې هم په جیب کې وه، ځکه خو هغه بیله ځنډه له یونس سره یوځای پر دیوال وځړیده او انګړ ته وربښکته شو.

• کوټې څخه د چا په ویریدلې لهجه غږ اوچت شو: څوك یې؟ هغه خپ خپ وړاندې ورغی او په کرار غږ یې وویل: پلار جانه زه یم! د خدای «ج» لپاره چوپ

شه چې ټول به ووژلي شو.

سلمان په بیړه رسی له اوږي راښکته کړه او له ونې سره یې نژدې کیښودله او په داده زړه په یونس پسې کوټې ته ورننوت، یو بوډا چې د اندیښنې په حالت کې پر بستره ناست و خپل زوی ته یې کتل، هغه چې له زوی سره یو نا آشنا سړی ولید نور هم ووېرېده او په وارخطایی یې وویل: ضحاک رانه غی؟

د یونس پر ځای سلمان ځواب ورکړ: ضحاک په یوه ځای کې ستاسو انتظار کوي، تاسو به ډېر زر هغه ته ور ورسول شي. خو په دې شرط چې زما خبره ومنې!

یونس ته دا معلومه ده چې ستاسو یوه وړوکې غلطي د هغه ژوند په خطر کې غورځوي.

یونس وویل: پلار جانه! دې ربښتیاوایي، له ضحاک پرته موږ خپلو ځانونو دژغورلو په خاطرهم باید ددوی خبره ومنو.

بوډا د څه ویلو نه پرته په حیرانی سلمان ته کتل چې یوه ځوانه ښځه له بلې کوټې څخه وربښکاره شوه وړاندې ورغله اوپوښتنه یې وکړه: یونسه څه خبره ده، ضحاک چیرته دی؟ ستا د غږله اوریدو څخه مخکې مې خوب لیده چې هغه له آس څخه لویدلی اوټپي شوی وی.

سلمان هغې ته وویل: ستا میړه بلکل روغ دی، خو ستاسو آغا ته داکه معلومه شوه چې هغه چیرته دی نوژوندی به یې پرې نږدي.

:آغانن هم رانه غی اوموږته یې ویل چې ښایی سبا ته هم رانشي. دخدای «ج» په خاطر ما همدا اوس ضحاک ته وورورسوی!

:ستاد دخاوند د ژغورلو یوازینی لاره دا ده چې موږ یوه درنه ګجلې اویوې ګناه هلك له دې ځایه خلاص کړو او راسره یوې ځو.

:دا امکان نه لري تاته معلومه نه ده چې هلته څومره کلکه پهره دریدلی ده.

:موږ ته هر څه معلوم دي، او موږ د هغوی د را خلاصولو لپاره ټول بندو بست کړي دي.

یونس وویل: سمعیی! دا دخبرو وخت نه دی، موږ سمدستی له دې ځایه دوتلو اراده لرو او په څو دقیقو کې باید څوکارونه ترسره کړو، که بندیان همدا نن و نه رسیدل نو موږ ته به د ضحاک ژغورل نا ممکن شي.

سمعیی په اندیښنې وویل:کاشکې د هغوی ژغورل زما په وس کې وای.

یونس پر شونډو ګوتې کیښودې وېې ویل:

سمعیی! وروغږیږه، که نه ټول به ووژل شو. ضحاك رك روغ دی اوترسبا پوری به یی پخپلو سترګو ووینی، خو زما ګومان ږ چی ته به اوس له بندیانو سره یی.

:زه ستاپه انتظاروم اوترماښامه څو ځلی راغلم او ستا پوښتنه می وکړه، بیا می د سرخوږ پلمه کړل او کوټی ته راغلم، آغا زما په کورکی نه ږکه نه د کورخلکو به یی هیڅکله هم اجازه نه وای راکړی، د خدای «ج» لپاره راته ووایه چی ضحاك مووړته ولی خبر نه راکوی؟

:هغه نه غوښتل چی تاسوپریشانه شی.

سلمان وویل: یونسه! ته دی ته تسلی ورکړه زه اوس راځم.

د سمعیی سترګی راډکی شوی سلمان ته یی وویل: ته له هغه سره راغلی یی؟ د خدای«ج» لپاره راته ووایه چی هغه چیرته دی؟ هغه ته خوبه کوم خطرنه وی؟

:اوس هغه ته ترټولولوی خطردادی چی ته شورګډ کړی اودکور نوکران اوپهره داران را ویښ کړی.

یونسه! که دا له هوښیاری نه کارواخلی نود ضحاك ژوند ژغورل کیدای شی.سلمان دا وویل اوله کوره ووت.

بیایی په انګرکی ونی ته نژدی پری راواخیست یوسریی په ونه پوری وتاړه اویل یی ددیوال بل لوری ته و غورځاوه، لږځنډوروسته دوی یوپربل پسی په پری ختل اویل لوریته کوزیدل ، چی کله ورروستی کس هم انګرته ورښکته شونو سلمان هغوی ترڅېره لاندی په انتظارپریښودل اوپخپله په بیره کوټی ته ننوت.

سمعیی په ویریدلی غږوویل: یونسه! هغه ځناوردی که تاسوپه بهرنیو پهره دارانو بریالی هم شی د ننه نور پنځه‌تنه بی رحمه قاتلان به درسره مخ کیږی.

سلمان وویل: مووږته داهر څه معلوم دی اوله هغو ځناوروسره مقابله نورزموږکاردی ، ته یوازی زموږخبروته ځواب راکړه، اوس له کوره څخه بهرڅو تنه پهره کوی؟

: صیب! دری تنه ګزمه کوی، یود دروازی څخه بهر پهره کوی،خو پردی سر بیره یو د طبیلی سنبالوونکی او دوه تنه نوکران هم له طبیلی سره نژدی په خپلو کوټو کی پراته دی، زه دا ددی لپاره وایم چی ښایی له هغوی نه هم کوم یو اوس ویښ وی.

: په طبیله کی څو اسونه دی؟

: سمعیی بوډا ته وکتل او ویی ویل:

صیب! اوس هلته اته اسونه شته دي.

: تر لږ ځنډه به زموږ کار دلته سرته رسیږي او بیا به موږ ته یوازې پنځه اسونه په کار وي. بیا سلمان یونس او نورو ملګرو ته زر زر خپل لارښوونې وکړې او بهر ته ووت.

د یونس پلار او سمعیي تر نیم ساعته په ناکرارۍ د دوی انتظار کاوه چې بالاخره د طبیلې پاکوونکي او دوه تنه نوکران د ایستلو تورو په سیورۍ کې کوټې ته ورننوتل.

سمعیي وپوښتل : تاسو ډېر ځنډ وکړ زه وویریدم چې چیرته پهره دارانو لیدلي نه یاست:

یونس ځواب ورکړ: پهره داران زموږ د لیدو څخه دمخه بلې دنیا ته رسیدلي ؤ. د ځنې له خولې څه چیغه هم ونه وتله.

سلمان ووېل : دوی درې واړه ښه کلك وتړې او بیره کوې، اوس د خبرو وخت نه دی.

څو دقیقې وروسته چې هغوی بهر راووتل نو له لرې یې د اسونو د پښو ترپهار واورید. یونس چې د سلمان په څیره کې د اندیښنې نخښې ولیدې وې ویل: دا د ویګا د پوځ د ګزمې ډلګۍ ده چې د شپې درې وخته یو ځل په ګزمه وزي. ته اندیښنه مه کوه هغه به له دې ځایه لږ وړاندې بیرته وګرځي.

*****

د کور دننه درشل څخه دننه دوو پهره دارانو د مشال رڼا ته د شطرنج لوبه کوله، یوه تن دیوال ته ډډه وهلې وه او خریده، چا برنې دروازه ډیکه کړه وې ویل: دروازه خلاصه کړې زه یونس یم.

یوه پهره دار له څو شیبې ځنډ وروسته ځواب ورکړ: تاته معلومه ده چې موږ ته د شپې د دروازې خلاصولو اجازه نشته، ته له کومه ځایه راغلې یې؟

زه له سینتافي څخه راغلم، آغا د یوه ضروري پیغام لپاره کورته را استولی یم، او تاسو باید ښه فکر وکړې چې که ما د هغه مور او خور ته احوال ورنکړ نو سبا ته به ستاسو څه حال وي؟

: ته یوازې راغلې یې؟ ضحاك چیرته دی؟!

: هغه باغیانو تپې کړې دی، هغه به څو شپې نور هم په غرناطه کې پاتې شي. زه د هغه له لیدو وروسته سینتافي ته آغا ته ورغلم. اوس دروازه خلاصوی که د

کور ښځو ته غږ ور وکړم؟
: ښه ودرېږه!

څو ثانيې وروسته د زنځير کړچ کړچ غږ اوچت شو او له دې سره سم د سلمان ملګرو په پوره ځواك دروازې پله ټيله کړه او په يوه درز خلاصه شوه.

پهره دار چې دننه دروازه خلاصه کړې وه، څو ګامه لرې وغورځېده، سلمان په دوو نورو کسانو باندې حمله وکړه او د سترګو په رپ کې يې په ځمکه ورپولي.

په دې ځنډ کې د سلمان ملګري په درشل ورټول شول. درېم تن چې د دروازې د پلې سره په ټکر کې غورځېدلی ؤ ناڅاپه يوه چيغه وکړه او راپورته شو، خو د يوه رضا کار توره يې پر سر ور برابره شوه او بېرته وغورځېد.

سلمان د انګړ بله دروازه خلاصه کړه او کور يې وڅاره، بيا يې خپلو ملګرو ته اشاره وکړه او انګړ ته ورننوت، لږ ځنډ وروسته د ماڼۍ له يوه کونج څخه څو ګامه لرې ودرېد، او کيڼ لوري ته د يوه پراخ او اوږده دالان په لور ورغی په دالان کې ځای ځای مشالونه بلېدل او په منځ کې يې يوه پراخه زينه پاسنۍ پوړ ته ختلې وه، دوه پهره داران چې خپلو ملګرو ته يې چيغې وهلې لاندې راکوز شول او سلمان په بېړه يو ګام وړاندې ښې لاس ته د برنډې د يوې ستنې شاته ودرېد..

د پهره دارانو په شور ناڅاپه دوې ښځې زينې ته نژدې له يوې کوټې راووتې او د شور د سبب پوښتنه يې کوله.

يوه پهره دار ووېل : زه په دروازه کې پوښتنه کوم، تاسو دننه آرام وکړئ، او هغه په کوم ديرش ګامه ، تللی وي چې يو غشي يې پر پوښتيو ښخ شو او هغه پر ځمکه وغورځېد.

له دې سره سلمان په منډه ځان د دالان منځ ته ورساوه دوهم پهره دار راوړاندې شو او حمله يې پرې وکړه او ترڅو شيبو پورې د تورو په چکاچك کې د ښځو چيغې هم غبرګې پورته کېدې يوه بله ښځه په زينو کې رابښکته شوه او چيغې يې وهلې پهره دار غږ پرې وکړ: د خدای لپاره! تاسو دننه درځئ. خو په دې ځنډ کې د سلمان نور ملګري هلته ور ورسيدل يوه رضا کار چيغې کړې: اوس بهر ستاسو د چيغو اورېدونکی څوك نشته، که خپل ژوند درباندې ګران وي نو چوپې شئ!

ښځې له وېرې چوپې شوې.

د سلمان رقيب له څو ګوزارونو څخه وروسته په شاتګ پيل کړ او بيا په منډه ولاړ پر زينو وخوت، د زينې تر نيمايي وخوت او بيا يې ناڅاپه مخ راوګرځاوه

حمله یې وکړه، حمله دومره تونده وه چې سلمان څو ګامه لاندې راښکته شو، خو د څو ګوزارونو څخه وروسته پهره دار بیا تیښته وکړه، سلمان د پاسنۍ پوړ په برنډه کې را لاندې کړ، هغه مخ راوګرځاوه او بیا یې حمله وکړه خو د سلمان په وړاندې یې څه داو ونه چلیده او خپ بیرته په شا روان شو. د برنډې په وروستۍ څنډه سلمان پر هغه وروستي ګوزار وکړ او توره یې د دیو په څیر لوی پهره دار په ټټر کې ښخه شوه.

بیا یې زر د دروازې زنځیر خلاص کړ دروازه یې تیله کړه، خو دننه خوا څخه ترلې وه، سلمان غږ وکړ: عاتکې دروازه خلاصه کړه زه د سعید دوست یم.

عاتکې دروازه خلاصه کړه او بهر ته راووتله. په دې څنډ کې یونس هم پاس ور ورسید او منصور یې له بلې کوټې څخه راوایست، هغه په سلګیو ورغی او د سلمان تر پښو یې لاسونه راچاپیر کړل.

سلمان یې په مینه پرسر لاس راتیر کړ ویې ویل: منصوره! همت وکړه، موږ تا خپل ماماته بیایو، بیا یې یونس ته وویل: ته هغه درې کسان د خپل کور څخه دلته تاکاوې ته راوله، او پلار ته دې ووایه چې پر اسونو زینونه کېږدي، خو ترټولو وړاندې د تاکاوې د دروازې کلي ترلاسه کول ضروري دي.

یونس له غاړې څخه یو زنځیر راویوست سلمان ته یې وویل: صیب! دا د کلي ګانو زنځیر له هغه پهره دار سره ؤ چې مړې یې په انګړ کې پروت دی.

سلمان کلي ګانې ورسره واخستلې او ویې ویل: ته اوس بیړه کوه او یوه ملګري ته دې ووایه چې په بهرنۍ دروازه کې ودریږي.

یونس په منډه لاندې ښکته شو او چې سلمان د لومړي حل لپاره په څیر وکتل عاتکې سر کښته اچولی ؤ ولاړه وه.

ده ورته وویل : عاتکې! اوس څه خطر نشته، هغې ورو سر راپورته کړ او بیا هغه احساسات چې د دې د روح تر ژورو پورې څپاندوو په اوښکو بدل شول او تر سترګو یې راوبهیدل.

سلمان یې لاس پر سرورکیښود ویې ویل : عاتکې! سعید مخ په رغیدو دی ما هغه غرناطې ته راوستلی دی.

عاتکې په لړزیدلي غږ وویل: سلمانه، سلمانه! زما احسان کونکیه او بیا یې بې اختیاره د هغه لاس ونیو او شونډې یې پرې کیښودې ویې ویل: ته به له مانه ډېر خفه وې!

: خفه! په څه به درڅخه خفه يم؟
: زه ستا له اجازې پرته کورته تللی وم.
: عاتکې! زه له تا څخه خفه نه يم، زما له يوې غيرتي او زړورې نجلۍ څخه همدغه تمه وه، اوس راځه په غرناطه کې ټول ستا په انتظار دي.
عاتکه ور ورانډې شوه د لوېدلي سپاهي توره يې اوچته کړه او منصور د هغه پر ملا راځړېدلې خنجر ترې کش کړ.
سلمان ورېل :عاتکې راځه تاته به لاندې يوه ښه لېنده او له غيشو ډکه کڅوړه هم په لاس درشي، که دې خوښه وه نو زه تومانچه هم درکولی شم.
: نه تومانچه بايد له تا سره وي.
دوی لاندې ښکته شول، د سلمان نور ملګري د ښځو په مخکې توره ايستلې ولاړ ؤ او د عتبه مور هغوی ته زارۍ کولې او ويل يې: ما د ټولو صندوقونو کلي ګاني تاسو ته وسپارلې هر څه درسره يوسی خو پر مورډ رحم وکړی.
سلمان ورېل : مورډ د زوی د ګناهونو سزا د هغه مور او خور ته نشو ورکولی، خو دا مجبوري ده چې مورډ تاسو همداسې خلاص نشو پرېښودای. ځکه به تر څه ځنډه له خپل ميلمه سره اوسې.
د عتبه خور چيغې کړې: د خدای «ج» لپاره مورډ له بندې سره د يو ځای بندې کولو پرځای په بله کوټه کې واچوئ. کوم سړي چې د خپل تره د لور سره داسې سلوك کوی زمورډ د مړي دخفه کولو څخه به دريغه ونه کړی.
سلمان ورېل : که ته ژوندی پاتې کيدل غواړې نو چوپه شه. بندې ته دا معلومه ده چې ستا له زندې کولو وروسته به دې د تا له وينې ښېونکې ورور سره مخ کيږي، پردې سربيره به ستاسو درې تنه نوکران هم ستاسو د ساتنې لپاره درسره وي.

* * * * *

لږ ځنډ وروسته هغه د کور په بل کونج کې د يوې دروازې په مخکې ولاړ ؤ.
ناڅاپه بهر د پښو غږ اوچت شو او سلمان خپل يوه ملګرې ته کلي ګانې ورکړې او ورې ويل: هغوی راغلل ته په بېړه دروازه خلاصه کړه.
هغه يو پر بل پسې کولپ ته درې کلي ګانې ورواچولې خو پر خلاصولو يې بريالی نه شو، بالاخره يوه کونجي ور ولوېده او هغه زر کولپ لرې کړ دروازه يې خلاصه کړه، په دې ځنډ کې يونس درې وارډ بنديان په زغاسته راورسول، سمعيه

له خپل خسر سره وه هغې چې د مشال په رڼا کې عاتکه ولیده په منډه ورغله او ترڅنګ یې ودریده.

د سلمان په اشاره دوه ځوانان چې د یوه په لاس کې مشال او له بل سره کلي ګانې وې کوټې ته ننوتل او بیایې نورو ملګرو بندیان کوټې ته ورتیل وهل.
سلمان خپلو نورو اندیوالانو ته وویل: تاسو بهر ودریږئ موږ اوس بیرته راځو خو چې په دهلیز یې پښه کیښوده ناڅاپه یې څه په زړه کې وروګرځیدل او بیرته راوګرځید ویې ویل: یونسه! د ضحاك میرمن د عتبه له کوره تش لاس باید ولاړه نه شي هغه درسره بوزه.

سلمان کوټې ته ورننوت او سمیعی زړه نا زړه عاتکې ته کتل، عاتکې وویل: ورحه سمعیی! زموږ سره وخت لږ دی بیړه کوه.

د اوږدې کوټې په وروستی څنډه کې زینې ښکته تللې وې او چې دوی ورښکته شول د یوه تنګ دهلیز مخې ته پر یوه دروازه کولپ اچول شوی ؤ. کله چې د سلمان ملګرې د کولپ خلاصولو هڅه وکړه نو له کوټې څخه د بندي چیغې او کړیکې واوریدل شوې:

عتبه! پوهیږم چې ته مې وژنې، خو زه ستا دوست یم، که راته معلومه وای چې ته به دومره په غوسه کیږې نو عاتکې ته به مې د ورتلو جرئت نه ؤ کړی. عتبه ما وبخښه!

دروازه خلاصه شوه او سلمان د خپل ملګرې څخه مشال واخست دننه یې وکتل ویې ویل: عتبه دلته نشته، او هغه به دا هیڅ کله هم ونه غواړي چې په شپه کې ستا کریږې ښځې پریشانه کړي.

: ته څوك یې؟

سلمان د ځواب ورکولو پرځای یوی خواته شو او خپلو ملګریو ته یې اشاره وکړه، هغوی یو پر بل پسې بندیان دننه ورتیل وهل، بیا یې مشال ور وړاندې کړ ویې ویل: عمیره! ته خپل ملګرې ښه وګوره! دوی به تر یوی مودې له تاسره یوځای اوسیږي. عمیر ترڅو شیبو پورې د عتبه مور او خور ته په رډو رډو کتل، بیایې چیغې کړې:

که تاسو زما د وژلو لپاره نه یې راغلي نو د خدای «ج» لپاره ووایي چې څوك یاست؟

: عمیره! ته مړ شوی یې او زه په مړي وار نه کوم، خو عاتکه بهر ولاړه ده، که

هغې ستا چیغې واورېدلې او دلته راغله نو کیدای شي پردې مجبور شم چې خپله توره ستا پر مردارو وينو ککړه کړم.

: ته له سعید سره راغلی یې، د خدای «ج» لپاره هغه راوغواړه، که عاتکه هم پر ما رحم نشي کولی نو ورته ووایه چې د عتبه غوندي بې رحمه او ظالم سړي ته مې د پرېښودو پرځای په خپل لاس ووژنې، زه ناروغ یم، که زما پلار مړ شوی نه وي نو په کوم جیل کې به خامخا ساه ورکوي.

: د غدارانو پای تل همداسې وي.

: زما گناهونه یقیناً د بخښنې وړ نه دي، خو زما پلار خاین نه ؤ، د هغه گناه یوازې دا ده چې د حامد بن زهره د ژوند ژغورلو هڅه یې وکړه، هغه زه د دې ظالمانو له ملگرې څخه ایسارولم، خو افسوس چې پرما د توبې دروازې تړلې وي.

: که ستا پلار د غرناطې په جیل کې وي، نو امکان لري چې راخلاص کړای شي، خو ته باید هیڅکله هم دا گومان ونه کړې چې د حامد بن زهره د قاتلانو په اړه به يې فریاد واورېدل شي.

: د دې خبرې معلومات یوازې له صدر اعظم، عتبه او کوتوال سره دي چې هغه يې چیرته بندي کړې دي.

زه پوهېږم چې هغه به هم ما ونه بخښي خو که زه پردې داده شم چې زما سره به عتبه او د هغه ټولو اندیوالانوته په یوه ځای د پانسې سزا ورکول کیږي نو په مرگ به هیڅ خپه نه شم.

سلمان شاته شو او ملگريو ته يې اشاره وکړه، یوه رضا کار د دروازې د تړلو هڅه وکړه، خو عمیر یوه پله په دواړو لاسونو ونیوله او په پوره زور یې کش کړه، او بهر ته راووت ویې ویل:

د خدای «ج» لپاره ودرېږئ! ما درسره بوزئ، زه به د غرناطې په ټرټولو لویه څلور لارې کې ودرېږم او په خپلو نه بخښونکو گناهونو به اعتراف وکړم. زه د خپل مرگ څخه پخوا دا راز افشا کول غواړم چې ابو القاسم هغوی ته د سرپناه کولو څخه دمخه د غرناطې دښمن ته سپارلو پریکړه کړې ده، او له سینتافې څخه په سلگونو جاسوسان غرناطې ته رانوتي دي.

په زينه کې د عاتکې غږ واورېدل شو: ته څه کوې، موږ کله د سعید د پلار قاتل ژوندي پریښودلای شو؟

سلمان چې مخ ورواړاوه ویې لیدل چې عاتکې غشي په لینده کې ایښي او له

غوسې نه لړزېږي..

منصور دوه گامه تري مخکې ؤ، هغه ور وړاندې شو سلمان یې ترمټ ونیو او ویې ویل: ته له مخې لرې شه!

سلمان خپلو ملگرو ته اشاره وکړه او هغوی په یوه او بله خوا لرې شول، عمیر جگ شو له پښیمانۍ ډکه په ډکه لهجه یې وویل:

عاتکې ودرېږه! زه پوهېږم چې د رحم وړ نه یم، زما د ژوند هیڅ ارزښت او قیمت هم نشته، خو زه په دې جیل کې د سپي په مرگ له مړ کیدو څخه ستا په لاس وژل کیدل غوره گڼم، د خدای «ج» لپاره له دې ځایه زر د وتلو هڅه وکړه او که د سعید د پلار کوم ملگری درسره مرسته کولی شي نو ورته ووایه چې سمدستي مو له سمندر څخه پورې باسي، که نه نو هغه ورځ لیرې نه ده چې دښمن پر غرناطه قبضه وکړي او ستاسو پرمخ د اندلس څخه د وتلو ټولې لارې بندې شي، تاته معلوم، نه ده چې ستا په باب د عتبه ارادې څومره خطرناکې دي، هغه به ستا په لټون پسې اندلس لویشت په لویشت تربښو لاندې کړي.

عاتکې! پرما د تقدیر وروستي احسان همدا کیدای شي چې ته مې په خپل لاس ووژنې، خو د خدای «ج» لپاره له دې ځایه ووزه!

عاتکې د څه ویلو پرځای لینډۍ برابره کړه او غشې یې ورو ورکش کړ، د هغې لاس رېږدیدل، ناڅاپه سلمان مخې ته ورغی ویې ویل:

عاتکې! چا چې په خپلو لاسو خپلې مرۍ ته د غرغرې پړې اچولی وي پر هغې تاته د غشي د ضایع کولو ضرورت نشته، ده ته به د عتبه په لاس مرگ ستا له غشي څخه دردناک وي.

عاتکه راسنبال شوه ویې ویل: د خدای «ج» لپاره ته یوې خواته شه، زما د زړه نا زړه توب سبب دا نه ؤ چې د خپل تره پر خاین زوی مې رحم راغی، د حامد بن زهره له وژلو وروسته زموږ ترمنځ د وینې ټولې رشتې غوڅې شوې، ما غوښتل چې له مرگه وړاندې څو شیبې هغه په غور ووینم، خو دغه بدبخته اوس هم گومان کوي چې زه یې د خبرو تر اغیزې لاندې راغلې یم.

سلمان دوېم ځلې لرې شو، خو پخوا له دې چې عاتکه غشي خوشې کړي منصور په یوه ټوپ ځان ور ورساوه او یو خنجر یې د هغه په زړه کې تر موټې پورې ښخ کړ. له دې سره د عاتکې له لینډۍ څخه غشی خوشې شو او د هغه تر شاه رگ پورې ورخوت.

عمیر ټالونه وخوړل شاته ولاړ او بیا ستونی سنغ وغورځید او لفتی یې ووهلی.
منصور سلګی وهلی او سلمان ته یې وکتل وېی ویل: ما وبخښې خو دا زما فرض ؤ.
سلمان په ډېره مینه د هغه په اوږه لاس کېښود او خپلو ملګریو ته یې اشاره وکړه او هغوی دروازه کولپ کړه.
له کوټی نه چې راووتل سلمان په بېړه د بیرون انګړ په لوری روان شو، سمیعی یوه غوټه په غېږ کې نیولې ولاړه وه، د هغې خسر او یو بل ملګری یې هم څو ګامه شاته وو او درانه پېټي یې پر اوږو وو. د دوی وضعه داسې وه چې له لری ښکاریده چې غوټې یې درنې دي، سمیعه هم په یوه ډډه کږه روانه وه، هغې هم خپلې زړې جامې په نویو بدلې کړې وې.
عاتکې چې د مشال په رڼا کې ورته وکتل وېی ویل: ماته خو داسې ښکاریدله چې له کوره کومه بله ښځه راوتلې ده.
هغې ځواب ورکړ: ما فکر وکړ چې د یوې سوالګرې په جامو کې که له تاسو سره سفر کوم نو عجیبه به ښکاري، بیا هم ما د دې جامو څخه پرته د کور د ښځو په هیڅ شي لاس نه دې لګولی، د هغوی ګانه مې هم پرېښودل، ما خو د عتبه له صندوق څخه یوازې دوی کڅوړې راواخستلې.
لږ څنډ وروسته چې دوی طبیلې ته نژدې ورغلل هلته یوه تن پر اسونو زینونه تړلې او تیار ولاړ ؤ.
سلمان په بېړه د خپل ملګري نه لاسه مشال راواخست او په ځمکه یې وغورځاوه او د دوی ترمخ شو چې کله د بهرنی دروازې درشل ته نژدې شول او بیا لږ ځنډ وروسته ټول له بهرنی دروازې څخه ووتل پنځه تنه د سلمان ملګري پلې روان شول او لږ ځنډ وروسته د ونو هغه ځای ته راورسیدل چې یوه رضاکار له نورو اسونو سره د دوی انتظار کاوه، او بیا ټول پر اسونو سپاره شول او مزله ته یې دوام ورکړ.

* * * * *

د ویګا څخه د راستنیدو په وخت کې د یونس پرځای پخپله سلمان د خپلو اندیوالانو لارښونه کوله، د سینتافی له سرک څخه لږ لرې یوه ویجاړ باغ ته نژدې سلمان خپل اس ودراوه او مخ یې ور واړاوه په ورو یې وویل:
تاسو لږ دلته تم شی زه به اوس احوال درته راوړم. یو سړی ناڅاپه د باغ له

یوې ځنډۍ څخه راښکاره شو اوویې ویل:

صیب! مونږدلته یو، خوستاملګرې موچې ډیرولیدل اتکل موکاوه چې کوم لښکرراروان دی.

عثمان دبلی ونی له ډډې څخه راښکاره شو وړاندې ورغی دسلمان داس جلب یې ونیو ویې ویل:

صیب! وړاندې څه خطر نشته خوآغا ویل چې که څوک درپسې راوتلی نه وی نود دروازې تر خلاصیدو پورې همدلته انتظار وکړی.

:هغه تراوسه همدلته دی؟

: صیب ! هغه چې ته رخصت کړې ولاړ اونژدې نیمه شپه بیرته راـ غی تاسو باغ ته ولاړ شی زه به هغه ته احوال ورکړم، که ضرورت شونو موږله وخته مخکې هم دروازه خلاصولی شو خوغوره داده چې زموږ له خوا دڅه ناکرارۍ احساس چاته پیدا نه شی، تاسوخویه خیر راغلی که نه!

هوکې ،ته ورځه!

عثمان دسرك په لورګرځندی شو اوهغه خلك له اسونوڅخه پلی شول 'وښ ته ننو تل، بیا سلمان یونس ته وکتل ویې ویل:

یونسه! اوس تاته ددې ضرورت نشته چې له مؤښره غرناطې ته ولاړشې، ستاپلار به دخپل زوی لیدوته ناکراروی، عثمان ته دغرناطې څخه بهرهغه کلې معلوم دی چې ستاورور موورسولی دی، که ته سمدستی هلته ورتلل غواړې نو له عثمان پرته خپل یو بل ملګرې هم درسره استولی شم، موږچې کوم اسونه دعتبه له طبیلې څخه راوستی دی هغه ښار ته بیول خطرلرې، که عتبه ته دااحوال ورغی نوهغه به ستاسو په لټون پسې غرناطه لویشت په لویشت وګورې.

دیونس پرځای یې پلار ځواب ورکړ:

صیب! که ستاسو اجازه وی نو یوه شیبه به هم مونږدلته ایسار نه شو.

که ضحاك سفر کولای شوای نو په هغه کلي کې به هم پاتې نه شو.

سلمان وویل:

ته داسې مه ګڼه چې ستاسو دیوه خوندي ځای ته رسولوله وعدې نه منکریم،زه به په غرناطه کې زیات ایسار نه شم، که تاسو زما انتظار کولی شې نوامکان لري دافریقا تر ځنډو پورې مووړسوم، که نه نو په غرونو کې داسې خلك شته چې تاسو ته پناه ورکړای شي زموږ ملګري به تاسو له هغوی سره کوم ځاته وسپاري.

بوډا وویل: په الفجاره کې زموږ داصلي بادار دقوم زیات خلك اوسیږي د المریه په لاره کې هم دهغوی دکورنې څوکلي شته، پرموږ ستاسو له دې ښخه لوی احسان څه کیدای شي چې د دوزخ له اور ښخه مووژغورلو اوډلته موراوستو.

لږ ځنډ وروسته عثمان له خپل بادار اودرې نورو کسانو سره ور ورسید اوچې پرختیځ افق دسباسترګه رابریدله دوی له باغ ښخه ووتل اودعتبه نوکران یې له عثمان اویوه بل رضاکار سره رخصت کړل.

سلمان عثمان ته وویل: ته به دادواړه اسونه له شیخ ابو یعقوب سره پریږدې او پلې به بیرته راځې.

:صیب ماته معلومه ده چې موږ به ددښمن پر اسونو سپاره بیرته نشو راتلی خوموږ ته دپلې راتګ ضرورت نشته ددې په بدل کې به موږ دوه نوراسونه ترلاسه کړای شو، که ستااجازه وی زه به دې کورښو خیرت هم معلوم کړم.

داد سلمان دزړه غږ و و یې ویل:

:هوکې! بدریه به دعاتکې او منصور په اړه ډیره اندیښمنه وي، خوستا رومبنی کاربه ددې خلکو رسول وي ابو یعقوب ته زما له لوري داپیغام ورسوه چې ضحاك زموږ له لوري آزاد دی، موږ ته ددې خلکو

له مرستې پرته دعاتکې اومنصور ژغورل ممکن نه وو، داهم امکان لري چې عاتکه اومنصور کومه ورځ ناڅاپه دهغوی کورته ورشي اوبنايي زه هم په بيرته ستنيدو کې د دوی پرکلي ورشم.

کله چې يونس اودهغه نور ملګري پراسونو سپريدل نو سمعيې دعاتکې لاس ښکل کړ ويې ويل:

خورې! ښايي بيا د دواړو ديدن ونه شي خوزما دژوند هره ساه به ستاليپاره د دعاګانو په خوشبويي تازه وي، داژمنه کوم چې ضحاك به هم دژوند تر وروستي سلګۍ ستا احسان هير نه کړي.

بيا هغه پراس سپره شوه اوپه خپلو ملګرو پسې روانه شوه

******

سلمان ترلږ ځنډه په هغوی پسې کتل بيا يې عبدالمنان ته وکتل ويې ويل: اوس زه له تاڅخه دښاردوضعې په باب پوښتنه کوم دابو القاسم پرراتګ خوپه ښار کې څه نوی هنګامه جوړه نه شوه؟

:نه . نه! په ښار کې له دې پرته بله فوق العاده خبره نه وه چې ابو القاسم د خپلې ماڼۍ پرځای الحمرا ته ولاړ بيا لږ ځنډ وروسته چې کله هغه خپل کورته بيرته ستون شو هلته دښار وتلي خاينان دده هرکلي ته راټول شوي وو. دې خلکو له ماښامه ترهغه مهال انتظارکړی و، بيا چې زه نيمه شپه له خپلو ملګريو سره د يوه پټ مجلس څخه وروسته بيرته راتلم نود وروستي خبر له مخې دابو القاسم په کور کې دهغه دملګروغونډې جريان درلود.دصدراعظم دساتونکې ډلې يوافسر زموږ ملګری دی ، دهغه په مرسته موهلته دراغونډو شويو وطن پلورونکو لست برابر کړی دی، کوتوال اودحکومت څو نور مهم کسان هم پکې شريك وو.خوپر ماڼۍ کلکه پهره ولاړه وه، ځکه تراوسه بيا موږ ته معلومه نه شوه چې څه مشوري وشوې ،خوښيا مې هم باور دی چې ترسبا پورې به

هيڅ خبره هم له موږ څخه پټه پاتې نه شي.

په خاينانو کې ځينې داسې هم دي چې موږ ډير ژر ترې معلومولى شو.

: که کوتوال هلته و نو تاسو ته ددې ضرورت نشته چې په وړوکو وڼى پلورونکو پسې منډې واخلې.

:تاسو ډاډه اوسئ که ددې ضرورت شونودورميږله غوڅولو به يې دريغ ونه کړو اوس تاسو پراس سپور شئ زموږ نور ډېر ملګرى اوډپوځ دوه تنه افسران ستاانتظار دې خواوس دروازه خلاصيدونکي ده اوموږ ته ددوى دمرستى ضرورت نشته.

بيا هغه رضاکارانو ته وويل:

تاسو مخکې ولاړ شئ خپل سامان په ګاډې کې کيږدې.رضاکاران يو يو ولاړل.

څو دقيقې وروسته سلمان، منصور اوعاتکه په عبدالمنان پسې شول، دوى له دروازې څخه نژدې پنځوس ګامه لرې وو چې په پوځې جامو کې يو ځوان په منډه دوى ته ورغى اولاس يې پورته کړل ويې ويل: تاسو دلږ څند لپاره له سرك څخه لرې شئ، عبدالمنان پوښتنه وکړه: څه خبره ده؟

.:داندېښنې څه خبره نعشته، پهره دارانو ته حکم شوى چې دحکومت څو کسان سينتهافي ته روانيږى ځکه خوعام خلك دلږ وخت لپاره تم کړي.

سلمان د دروازې لورى ته وکتل، وسله والو کسانو پر سرك راټول خلك يوې او بلې خواته لرې کول. پنځه دقيقې وروسته دچارګام اسونو دپښو ترپهار واوريدل شو اودستر ګو په رپ کې لس تنه سپاره تير شول.

پوځى افسر وويل: اوس تاسو په ډاډه زړه تلاى شئ ، عبدالمنان ور وړاندې شو ويې ويل : . زما په ګومان داهماغه خلك دي چې دشپې دابو.

القاسم دساتونکی دلگی سره را غلی وو.

څوځوانان له دوی سره ملگری شول، له دروازې څخه لږ لرې دوه سپاره دریدلی وو، یو سپورېلی شو اس یې عبدالمنان ته ورکړ او هغه پرې سپور شو.

له بدریې سره بیا لیدل

سعید په داسې حال کې چې نه ویښ ؤ او نه ویده په کوټه کې یې د چا د راتلو احساس وکړ، هغه پر لټ واوښت او سترګې یې وغړولې او بیا څو شیبې نه پوهېده چې خوبویني که ویښ دی.

دروازه خلاصه وه او عاتکه او منصور نژدې ورته ولاړ وو او سترګې یې له اوښکو ډکې وې.

هغه په کمزوري غږ وویل: عاتکې، عاتکې! او بیا جګ شو دواړه لاسونه یې منصور ته ور وغځول.

منصور سلګې وهلې او ورسره تر غاړې وت، ماما جانه! نور مو ته څه خطر نشته، نور مو له عمیر څخه بدل واخست هغه وژل شوی دی!

د سعید سترګې د عاتکې پر څېره میخ وې، هغې د منصور پر سر لاس راتېر کړ ویې ویل: عاتکې کښېنه!

هغه ده ته نژدې پر کرسۍ کېناسته او خپل لړزانده لاس یې د هغه پر تندي ور کېښود.

: زما تبه نشته، عاتکې! زه ډېر مضبوط یم، او اوس خو مې پردې باوروراغی چې د خپلې عاتکې په ژوند ماته مرګ د کتلو جرئت نشي کولی.

د سعید پر شونډو موسکا وه، خو سترګې یې په اوښکو ځمجنې وې، عاتکې د خپل ټیکري په پیڅکه د هغه اوښکې پرې پاکې کړې.

بیا ناڅاپه سعید د هغې ښکلی لاس ونیو او شونډې یې پرې کېښودې.

: عاتکې! ما خو ځلې ته په خوب کې ولیدې، اوس هم له سترګو غړولو څخه پخوا زه ستا په ملګرې چېرته روان وم. ته دلته څه دول راورسیدې؟ منصور دې چېرته وموند او عمیر څه ډول ووژل شو؟

عاتکی ځواب ورکړ: سعیده! دا د تقدیر یوه معجزه ده چی ته اوس موږ دلته وینی، موږ د عتبه په جیل کی وو. منصور وویل: ماماجانه! موږ سلمان کاکا د هغه له جیل څخه راخلاص کړو، عتبه په خپل کور کی نه ؤ. که نه نو هغه به یی هم ژوندی نه ؤ پریښی.

: سلمان چیرته دی؟ سعید په اندیښنه وپوښتل.

عاتکی ځواب ورکړ: هغه له موږ سره راغلی ؤ، او ستا له یو نظر لیدو وروسته بلی کوټی ته تللی.

: زه ویریږم چی هغه زما له لیدو پرته ولاړ نشی. زه هغه ته ډیری خبری لرم.

عاتکی وویل: سعیده! داسی کله کیدای شی چی هغه ستانه له پوره ډاډ ترلاسه کولو پرته ولاړ شی، هغه ویل چی زه به په مناسب فرصت ورسره خبری وکړم، اوس ته پریوزه.

منصور یوی خواته شو او سعید د عاتکی په ټینګار سر پر بالښت کیښود او ویی ویل:

عاتکی! ستا به باور رانشی خو پرون ماښام ما په انګړ کی دری ځلی چکر واهه، او اوس زه داسی احساسوم چی ګ دسیرانوا داتړلوړی څوکی «مولای حسن څوکی» پوری منډه وهلی شم.

سعید موسکل خو ناڅاپه یی پر څیره مایوسی خپره شوه ویی ویل:

: عاتکی! ماته توله کیسه واوروه، سلمان عجیب سړی دی ماته یی دا هم ونه ویل چی هغه ستا په لټه پسی ځی. بلکی ماته یی تل دا تسلی راکوله چی ته په خیر او خیریت یی او منصور به ډیر زر کورته راستون شی. عاتکی د خپل نیول کیدو او ژغورل کیدو پیښی ورته واورولی.

سعید له منصور څخه څو پوښتنی وکړی او بیا تر لږ څنډه په ژورو سوچونو کی ډوب شو، بیا یی وویل:

عاتکی! نن زه هغه خبری درسره کوم چی ښایی په عامو حالاتو کی می پرخوله نه وای راغلی.

ماته داسی معلومیږی چی سعید دوه تنه ؤ، یو هغه چی له دی اولس او هیواد سره یی مینه له پلرونو یه میراث وړی وه او هغه ته یی د اندلس لپاره مرګ او ژوند وربښولی وو، چی له وروکتویه د اندلس یوی غیرتی لور د سترګو په هر ځل کتو کی دا پیغام ورکاوه چی موږ په دی هیواد کی د آزادی ساه ایستلو لپاره

پیدا شوي یو. دا زما وطن دی او ته یې ساتونکې! په کومه ځمکه چې زما د پلار او مور وینه توېه شوې ده له همدې ځخه مور د ژوند د ټولو راحتونو او آرامیو ترلاسه کولو حق لرو خو نن زه پوهیږم چې هغه سعید مړ شوی دی بلکې، هغه مهال مړ شو چې د پلار مړی یې په یوه کنډواله کې پروت ؤ.

عاتکې په غمجنه وویل : نه، نه! سعید داسې خبرې مه کوه!

هغه وویل : عاتکې! ما خبرې پای ته نه دي رسولې دوهم سعید هغه دی چې د مرګ پر دروازه له ټك ټك ځخه بیرته راوګرځید او اوس ژوندی پاتې کیدل غواړي. عاتکې! کله چې زه تپې تپې وم او زما د نظر په وړاندې له تیارو پرته هیڅ نه وو. زما په زړه کې د مایوسي، بې وسي او ذلت په دې هستوګنځای کې د څو ساه کښلو هیله هم ختمه شوې وه چې ناڅاپه مې احساس کړه چې ته چیغې راته وهې ته دا راته وایې: سعیده! ته د ځناورو په دې کلي کې ما چاته پرېږدې او ځې؟ او بیا ما د بې هوښۍ په حال کې هم د ژرند لمن ونیوله او چې په هوښ راغلم په وار وار مې دا دعا کوله چې کاشکې سلمان د اندلس له پرېښودو دمخه زه ووینم او له مرګه وړاندې زه دا هیله تري وکړم چې ته عاتکه درسره بوزه!

د اندلس دغه لور باید د اولس د ګناهونو سزا ونه ګالي.

عاتکې په ژړه غوني آواز وویل: سعیده! ته څه وایې! تا دا ځنګه سوچ کړی دی چې زه به تا پرېږدم او ځم به؟

: زه پوهیدم چې ته به زما خبره ونه منې، خو د سلمان په راتلو زما په زړه کې دا امید را پیدا شوی دی چې خدای «ج» مور ته مرستندوی را استولی دی او زه چې روغ شم تا به پردې قانع کړم چې په اوسني وضعه کې ته دلته نشې اوسیدای، کله چې د اندلس له افق ځخه تیارې لرې شي نو تا به بیا راوغواړو.

عاتکې! زه پردې اعتراف کوم چې نن زه تر اندلس زیات ستا په باب فکر کوم، د دې لپاره نه چې د اندلس مینه مې په زړه کې پای ته رسیدلې ده، بلکې که ته غواړې چې ستا هغه سعیدچې په موسکا یې مرګ قبلولی شوای ځپل فرض پوره کړای شي نو د خدای «ج» لپاره زما خبره ومنه!

د سلمان کار په غرناطه کې پای ته رسیدلی دی، اوس که زما وس ورسید نو یوه ورځ به یې به نور دلته را ایسار نه کړم، تیره شپه زما کوربه او ډاکټر د لومړي ځل لپاره د زړه له تله زما سره خبرې وکړې، ما چې د هغوی دا خبرې واوریدل زړه مې ګواهي راکوي چې هغه توپان چې پلار جان غوښتل ویې دروي

ډېر ګرندي زموږ په لور را الوتی دی.

نن د غرناطي اولس یو قوم نه دی بلکې د میږو یوه رمه ده چې لیوان خپل ښکار ګڼي، پر موږ عذاب پیل شوی دی، د دې وروستی حجت په هماغه ورځ پوره شوچې پلار جان یې شهید کړ.

عاتکې! ته پوهېږې چې عتبه څوك دی او که خدای «ج» مه کړه دښمن غرناطه ونیسي نو څومره نور عتبه ته ورته کسان به پیدا شي.

لږ فکر وکړه! په هغه وخت کې به ته له څه ډول حالاتو سره لاس او ګریوان وې؟ زه منصور هم له تا سره استوم، نن به له سلمان سره زما خبرې پر همدې موضوع وې او زما باور دی چې هغه به زما خبره رد نه کړي.

عاتکه ناڅاپه نرمه شوه ویې ویل: که ته امر راته کوې نو زه په سمندر کې ځان غورځولو ته هم تیاره یم، خو زما او ستا لپاره خطر یو شان دی، او چې څومره ته زما په باب اندېښمن یې همدومره سلمان ستا په اړه پرېشانه دی. موږ په هیڅ صورت هم تا یوازې نشو پرېښودای. سلمان ویل چې ته به ډېر زر د سفر کولو ور شې او که ته سمدستي په غرناطه کې د خطر احساس کوې نو موږ درې څلور ورځې بهر هم د پناه لپاره ځای موندلی شو، کله چې ته د سفر ور شې نو بیا به موږ د غرونو په لوري ولاړ شو او بیا چې کله داسې ځای ته ورسیدو چې زما باور شو چې نور له دښمن څخه تاته څه خطر نشته او ستا پاتې کیدل په اندلس کې ضروري دی، بیا به زه او منصور د افریقا پر ساحل یا د روم د سمندرګي په کوم ټاپوکې ستا انتظار کوو.

: عاتکې! خدای «ج» ته دعا کوه چې سبا ته زه روان شم، زه پوهېږم چې په غرناطه کې زما ایساریدل زما د ځان لپاره نه بلکې د خپلو ملګرو لپاره هم خطرناك دی.

سعید جګ شو دروازې پلو ته ولاړ.

عاتکې ترې وپوښتل: ته چیرته روان شوې؟

: زه له سلمان سره خبرې کوم.

: ته لږ آرام شه، منصوره! ته دننه ورشه خدمتګاره راوله، هغه به دې بلې کوټې ته بوزي

*****

لږ څنډ وروسته سعید د سلمان کوټې ته ورننوت. له هغه سره هغه وخت پر

جمیل پرسیره یو نا اشنا ناست ؤ، هغوئ جګ شول، په نوبت یې له سعید سره په غیږو ستړي مشی وکړل، جمیل نا اشنا سړی معرفي کړ دی عبدالملك دی د ده کور المریې ته نژدې دی، له هغه ځایه دی د غرناطې د وضعې معلومولو او د خپل پلار د دوستانو د احوال لپاره راغلی دی. د المریه د جګړې په وروستیو شپو کې د ده پلار د جګړې د سالار مرستیال ؤ. په غرناطه کې یوسف او ځینې نور پوځي افسران هغه پیژني.

سلمان وویل: تر اوسه ته باید له ګرځیدو راګرځیدو ډډه وکړې.

: وروړ جانه! زه بلکل روغ یم اوس ډاکتر هم له دې پابندۍ څخه خلاص کړی یم.

سلمان وویل : ښه کبنینه! زه اوس وزګاریږم.

بیا یې پام عبدالملك پلو واړاوه، ستاسو د کلي شمال ته څو سمڅې هم وې چې کله کوچیان په کې اوسیدل او لویدیځ پلو یوه وړوکې شرشره په یوه خوړ کې توئیږي او څو میله لاندې له سمندر سره ګډیږي نو تاته د نور څه ویلو ضرورت نشته، ما ستاسو کلي لیدلی دی او هغه ټوله سیمه چې په وړکتوب کې په کې ګرځیدلی یم زما په سترګو کې ګرځي، که ضرورت شو ستا د کور پیدا کول راته آسانه دي. که نه نو دا خبر به خامخا درته ورسیږي، چې ستا ملګری له ما سره په کوم ځای کې لیدای شي، زما لخوا چې کوم سړي تاسو ته درځي هغه به ستاسو په کلي کې نا آشنا نه وي.

: ته د هغه نوم نشې اخستی!

: ته زما او یوسف تر لیدو پورې انتظار وکړه بیا به له تانه هیڅ خبره پټه پاتې نه شي.

سلمان دا وویل بیا یې جمیل ته مخ راواړاوه زیاته یې کړه:

ته دوی ته ووایه چې زه څومره زر له غرناطې څخه وخوځیږم غوره ده او سعید هم زر تر زره له غرناطې باید ووپستل شي. که هیأت سره د ده استول ضروري وي نو تر څو چې دی د اوږده سفر توان پیدا نه کړي موږ به ورسره په کوم ځای کې پاتې شو.

سعید وویل: زه په همدې خبره له تا سره مشورې ته راغلی یم، د عاتکې او منصور خبره تر ما څو ځله مهمه ده، عتبه او ملګري به یې د دوی په لټه پسې ځمکه او اسمان ګز کړي، او که غدارانو ناڅاپي دښمن ته د غرناطې دروازې

خلاصې کړې نو بیا به دوی ته د تیښتې لارې ښندې شي. په دغسې وضعه کې د غرناطې په نسبت په غرنیو کلیو کې دوی څو څو چنده خوندي وي.

سلمان وویل:

سعیده! ته ډاډه اوسه زه به پر کښتۍ هغه وخت ګام ایږدم چې د عاتکې او منصور په باب پوره ډاډه شم، او دا کیدای شي چې په راتلونکو څو ورځو او یا څو ساعتونو کې وضعه دا ایجاب نکړي چې یو ځای سفر وکړو، او عاتکه به له تا څخه دمخه او یا وروسته له دې ځایه روانیږي او بیا دا هم امکان لري چې منصور او عاتکه هم په جلا جلا لارو غوره کولو اړ شي، نن ماسپښین به زه له یوسف سره ووینم، ولید به هم له هغه سره وي که موږ ناڅاپه څه پریکړه وکړه نو تاسو ته به خبر درکړو زه یوازې دا غواړم چې که منصور جدا سفر ته اړ شي او یا یې څو ورځې له تا څخه د جلا کیدو اړتیا حس شي نو ته به اندیښمن کیږې نه.

سعید ومو‌سکل ويې ویل: زما وراره له یوه ازموینت څخه راوتلی دی اوس زما دا هیله ده چې تاسو یې درسره بوزئ، هغه غواړي چې یو ماڼو شي او زه دا احساسوم چې په راتلونکې کې به ترکانو ته زموږ د مرستې لپاره څو بیړیو چلوونکو ته اړتیا وي.

جمیل وویل: صیب! اوس موږ ته اجازه راکړه، ابو الحسن او یا د هغه نوکر به تا ماسپښین مهال د جومات دروازې ته ورسوي، هلته به ستا لپاره ګاډۍ ولاړه وي. او که زه پخپله را نه غلم نو عبدالمنان یا د هغو رضاکارانو څخه به یو څوک درته راواستوو چې د ویګا په عملیاتو کې ستا ملګری وو.

د عبدالملك او جمیل څخه وروسته سعید هم له کوټې راووت او سلمان پر خپله بستره وغځید، لږ څنډ وروسته په درانه خوب ویده شو.

*****

کله چې د سلمان سترګې وغړیدې منصور یې د بسترې ترڅنګ ولاړ و د هغه شاته یوه نجلۍ خپ خپ له کوټې څخه وتله، سلمان د هغې د جامو له یوه څرك څخه زیاته ونه لیده.

هغه راپورته شو کیناست ويې ویل: راځه منصوره! زما په ګومان چې ډیر زیات ویده شوی یم.

: اوس ماسپښین دی، خور جانه او ماما جان دوه ځلې ستا لیدو ته راغلل، عاتکې خور ویل خدای جل جلاله د وکړي چې ستا طبیعت ښه وي.. اوس ډاکتر

هم راغلی ؤ. له هغه سره میلمه هم ؤ.
: ما نوکرانو ته ویلي وو چې کله چا زما پوښتنه کوله او راغلل نو ما سمدستي راویښ کړي.
: عاتکې خور غوښتل راویښ دې کړي خو طبیب ایساره کړه او میلمه هم ویل چې خوب ته یې اړتیا ده.
: میلمه چیرته دی؟
: همدلته دی زه به یې راخبر کړم، او بیا منصور په منډه له کوټې ووت.
یوه نوکر له دروازې څخه وروکتل ویې ویل:
: صیب! ډوډۍ راوړو!
: هوکې رایې وړه!
نوکر بیرته ستون شو.
سلمان غرناطي ته له راتګ وروسته د لومړي ځل لپاره د لوږې احساس وکړ. هغه د لاس او مخ له مینځلو او د جامو له بدلولو وروسته بیرته په کرسۍ کیناست.
نوکر د ډوډۍ پتنوس راوړ او د ده مخې ته یې په یوه میز کیښود ویې ویل:
: صیب! اوس ډیره ناوخته ده، ما سهار د ناشتې لپاره پاځولی خو ته ویده وې.
سلمان وویل : لکه چې کوم میلمه له ما سره لیدل غوښتل هغه خو به تللی نه وي؟
: نه صیب! میلمه همدلته دی وایي چې ته یو ځل په داډه زړه ډوډۍ وخوره.
سلمان د عبدالمنان او یا د هغه د کوم استازي نه علاوه د عثمان د راتلو انتظارهم کاوه، زرزر یې ډوډۍ وخوړه او نوکر ته یې غږ وکړه بیا یې ناڅاپه داسې احساس کړه چې دی لکه چې خوب ویني، بدریې د خپلي لور لاس په لاس کې نیولي و او کوټې ته ورننوته. سلمان څو دقیقې په ردو رډو هغې ته کتل او بیا یې ناڅاپه سترګې بښکته واچولي.
اسما زړه نا زړه وړاندې ورغله ویې ویل: مورجانه مې وایي چې تا زموږ لپاره ډیرزحمتونه وګالل.
سلمان په مینه د هغې پر سر لاس راکش کړ بدریې ته یې وویل:
مهرباني وکړی! زما تر اوسه باور نه راځي چې تاسو دلته راغلي یاست، عثمان

مو ولید؟

: هوکې! خو که هغه مونږ نه وای لیدلی هم ما دلته د راتلو کلکه اراده کړې وه.

زما په خیال کې په وار وار دا راګرځېدل چې که تاسو ناڅاپي روان شی نو بیا به مو ونه لیدای شو.

دا کیدای شوای چې وضعې زه ناڅاپي تلو ته مجبور کړې وای خو له تاسو سره له خدای پاماني پرته به ماته د اندلس پرېښودل یو لوی ازمویښت ؤ. او بیا به زما سره تر وروستيږسلګۍ دا امید ؤ چې یوه ورځ به خامخا بیرته راځم.

د وی بیا تر لږ ځنډه چوپ وو بیا بدریې دخبرو د موضوع بدلولو لپاره وویل: زما عاتکې او منصور ته ډیره اندیښنه وه، جعفر هره ورځ ماته راتلو، که ما نه وای ایسار کړی نو پر ویګا به یې له حملې دریغ نه و کړی. نن چې زه دی لوری ته راتلم د ده د داډ لپاره می د خپل کلی یو سړی ور واستاوه او هو رښتیا!

بدریې بیا په بیړه لاس جیب ته کړ یو کاغذ او بوه ګوته یې چې د وریښمو په دسمال کې نغښتې وو راوایستل سلمان ته یې وړاندې کړل ویې ویل:

عثمان دغه لیك او ګوته غوښتل پخپل لاس تاسو ته وسپارې، خو له لږ انتظار وروسته یې دا امانت ماته وسپارل.

سلمان پر لیك لنډ مضمون ولوست ویې ویل:

: تا دا لیك لوستی دی؟

: هوکې ما ویل چې کـه کـوم مـهم احـوال وی تا باید راویښ کـرو، داسې معلومېږي چې د ضحاك په ذهن کې لوی بدلون راغلی دی، ما پر ګوته د عتبه نوم هم ولوست.

سلمان له دسمال څخه ګوته راوایستله چې ویې لیده ویې ویل: زما په ګومان د هغه د خپلې خوښې وړاندیز اصلي سبب د هغه میرمن ده.

: هوکې! عثمان ویل چې کله هغې ولید په ژړا شو او ابو یعقوب ته یې ویل چې د دغسې سړی لپاره زه خپل سر قربانولو ته تیاره یم.

: د دی ګوتی په واسطه مونږ د کوتوال په غاره کې پرې اچولی شو.

بدریې په اندیښنه وویل: د خدای «ج» لپاره دکوتوال مسئله هغو خلکو ته پرېږده چې هغوی یې تر تا په اسانۍ راقابو کولی شی، له ماسره وعده وکړې چې تاسو به نور د هغو ملګرو له مشورې پرته هیڅ ګام نه اوچتوی چې ته هغوی ته

یوه لویه تکیه شوی یی.

سلمان وویل: ته فکر مه کوه! نن زما له دریم کس سره ملاقات دی، او وعده کوم چی د هغه د هدایاتو پر خلاف به څه گام اوچت نه کرم.

: دریم سړی! زما پوره باور دی چی هغه به تاته غلطه مشوره درنکړی، ته هغه پیژنی چی څوك دی؟

: تر اوسه می ورسره لیدل نه دی شوی خو زه د هغه په باب ډیر معلومات لرم، د هغه نوم یوسف دی او د موسی بن ابی غسان له نومیالیو سالارانو څخه و.

بدریی وموسکل ویی ویل: زما باور و چی له یوسف پرته بل څوك نه دی، هغه د ماما ډیر اندیوال و، او په وروکتوب کی ما او ولید د هغوی په کور کی لویدلی یو. د هغه میرمن زما سره ډیره مینه کوله، د جگړی په وخت کی د هغه یوازینی زوی شهید شو.

هغه څو شیبی چوپه شوه بیا سلمان په غمجنه لهجه وویل: بدریی زه داسی احساسوم چی د تل وخت می نژدی شوی دی، امکان لری زه په کوم سبب بیرته دلته را نه شم، ما له تا سره ډیر څه ویل غوښتل خو اوس چی زه د خپلو احساساتو د ترجمانی لپاره په کومو الفاظو فکر کولی شم هغه پر یوه لنډه دعا پای ته رسیږی.

بدریی! سلمان د لومړی ځل لپاره د هغی نوم واخست.

: زه الله «ج» ته دعا کوم چی ستا ملگری او ساتندوی شی، او زه کومه ورځ تاته له دی پیغام سره راشم چی د اندلس کښتیې د گردابه راووته، د ماضی تیاری لری شوی، او د نوی سهار رڼا په ځلیدو ده.

اسمأ وویل: کاکا جانه! که ته ناڅاپی بیرته روان شوی؟ نو زه به دی هره ورځ انتظار کوم او چی بیرته راغلی بیا به دی پری نژدم چی ولاړ شی.

بدریی سلمان ته وکتل په سترگو کیی یی اوښکی راغلی ویی ویل: کله کله زه داسی گنم چی ښایی له موږ نه د دعا وختونه تیر شوی دی، ما اوریدلی دی چی د قیامت په ورځ به هیڅوك د بل چا پوښتنه نشی کولی. خویندی به خپل ورونه هم ونه پیژندلی شی، او میندی به د خپلو اولادونو پر کریږو خپل غوږونه کانه کړی، خدای «ج» دی وکړی چی دا عذاب لری شی که نه نو په موږ چی کوم وخت را روان دی دا به له قیامت څخه کم نه وی.

خو پردی برسیره زه دا احساسوم چی کله زموږ په مخ کی د مایوسی له تیارو

پرته هیڅ نه وی هم زموږ سترګی به ستا په لټه کی سرګردانی وی، او چی کله د مرګ له ویری زموږ مغزونه جام شی او تیر وختونه د یوه خوب په بڼه شی، بنایی هغه وخت هم زه اسماً ته دا تسلی ورکړم چی یوه ورځ به یو شریف او زړور انسان زموږ احوال واخلی.

ابو نصر کوټی ته ورننوت، دوی ټول په احترام پاڅیدل هغه وړاندی ورغی سلمان ته یی لاس ورکړ ویی ویل:

تاسو مهربانی وکړی! سهار دی د لیدو لپاره راغلی وم، خو ته ویده وی، زه تاته مبارکی وایم، خبر شوم چی یوسف وژلی یی.

: هوکی! زه لږ ځنډ وروسته هغه ته ورغلم، او له تا څخه دا پوښتنه کوم چی سعید به تر څه وخته د سفر وړ شی؟

ابو نصر ځواب ورکړ: که کوم معمولی سفر وی نو تر دری څلورو ورځو پوری به پر اس د سپریدو جوګه شی، خو د اوږده سفر لپاره هغه باید څو ورځی نور هم استراحت وکړی، د هغه یوزخم تر اوسه پوری ښه نه دی روغ شوی.

سلمان وویل: زما مطلب دا دی چی که ناڅاپی د.دی ضرورت پیښ شی چی دی باید چیرته ولاړ شی نو د مجبوریت په وخت کی به څو میله پر اس سفر ده ته څه تاوان نه کوی؟

: د مجبوری په حالت کی موږ هر ډول خطر باید وزغمو خو که سفر داسی وی چی په هغه کی د اس ځغلولو ته ضرورت نه وی نو هیڅ د اندیښنی خبره نشته، یوازی احتیاط ته ضرورت دی نن د هغه وضعه ښه ده، خو بیا هم هغه تر اوسه ډیر کمزوری دی.

: زموږ هڅه به دا وی چی هغه ډیر آرام وکړی، خو په بدو حالاتو کی به دا مجبوری وی. ځکه زه غواړم چی کومه دوا هغه ته ضروری وی باید د سفر په وخت کی هغه له موږ سره وی.

ابو نصر وویل: د هغه لپاره به د پټی تړلو سامان او د دوا کڅوره تل تیاره وی او په هغی کی به ضروری هدایات هم وی.

سلمان وویل: زه ستا څخه مننه کوم چی زما د زړه بوج دی لږ کړ.

ابو نصر وویل : که له ولید سره ستا ملاقات وشو نو دا تینګار پری وکړه چی هغه ته د بل کوم دولت پرځای د یوسف کور ترټولو خوندی ځای دی.

ابو الحسن د دروازی له ټک ټک وروسته کوټی ته ورننوت او سلمان ته یی

وویل:

صیب ! مازدیگر کیدونکی دی، ځکه خوتاسو تیاری نیسی!

ابو نصر وویل: زویه! ته چی له ده سره روانیږی باید زیات پام وکړی:

: پلار جانه ته چورت مه وهه! نیم ساعت وروسته سلمان له یوه رضا کار سره په ګاډی کی ناست و.

دریم کس

گاډی د یوه کور په مخکی ودریده د سلمان ملګری وویل: ته کوز شه او نیغ دننه ولاړ شه، په درشل کی به تاته د ځان معرفی کولو اړتیا نه وی.

سلمان ښکته شو او د کور د انګړ د دروازی په لوری ورغی، ناڅاپه ولید راښکاره شو او ورغی ده ته یی په مینه لاس ورکړ ویی ویل:

راځه! هغه دننه ستا انتظار کوی، لومړی ته له هغه سره وګوره وروسته به موږ بیا سره غږیږو!

دوی بیا له یوه پراخ انګړ څخه چی یوه لوری ته یی دالان او بل ته طبیله ده تیر شول او د کور دننه برخی ته ننوتل.

لږ ځنډ وروسته سلمان د لاندینی پوړ په یوه کوټه کی د یوسف په مخکی ولاړ ؤ.

هغه جګ شو لاس یی ورکړ ویی ویل: زه هغه دریم کس یم! بیا یی زیاته کړه: کاشکی زموږ لیدل څو میاشتی وړاندی شوی وای او بیا دواړه غاړه غړیږشول.

د یوسف قد تر سلمان لږ لوړ ؤ، د پراخه سینی او غوړیدلی تندی خاوند دغه سړی چی د ډیری تر نیمایی زیات ویښتان یی سپین شوی وو اوس هم د نیغ زلمی په څیر ښکاریده.

د هغه مخ لږ بیضوی او وچ ؤ، ژوری ځلیدونکی سترګی یی د هوښیاری او جرئت ښکارندوی وی.

سلمان یی میز ته نژدی په یوه کرسی له کښینولو وروسته هغه ولید ته وکتل او ویی ویل: اوس ته په میلمستون کی د میلمنو خدمت کوه، دوی به لږ ځنډ وروسته راورسیږی او عبدالملك ته ووایه چی خپل کار خلاص کړی دلته دی راشی.

ولید بهر ته ووت او یوسف پر خپله کرسی ناست ؤ سلمان ته یی وکتل ویی

ویل:

زه افسوس کوم چی زما په سبب ستا ډیر قیمتی وخت ضایع شو.

سلمان ځواب ورکړ: زه پردی پوهیدم چی ته ډیر مصروف یی خو زه پر دی حیران یم چی تازه کور ته راپللی یم او هغه هم په داسی وخت کی چی د حکومت جاسوسان دلته راتلونکی کسان ښه لیدای شی، ما گومان کاوه چی د هری شیبی بدلیدونکو حالاتو به ته نور هم محتاط کړی یی!

یوسف وویل: تازه حالات داسی وایی چی موږ نور د احتیاط له پړاوه تیر شوی یو، ته زما په اړه څه خوشباوری مه کوه، زه د هغه بدنصیبو خلکو له ډلی څخه یم چی په سهی وخت کی غلطی او په غلط وخت کی سهی پریکړی کوی.

کله چی په الحمرا کی د جگړی د اوربند په باب پریکړه کیدله، نو ما تر وروستی شیبی پردی باور درلود چی د موسی بن ابی غسان وینا به بی اغیزی نه پاتی کیږی، او بیا چی کله هغه د غرناطی له مشرانو څخه مایوس شو او د شهادت لاره یی غوره کړه نو ما له پوځ څخه استعفی ورکړه. زه به تر مرگه پردی خبره خفه یم چی تر وروستی شیبی زه ولی له هغه سره ملگری نه شوم.

او بیا چی کله حامد بن زهره ناڅاپه له غرناطی څخه د وتلو پریکړه وکړه، نو زما د شخصی فعالیتونو نتیجه له دی پرته هیڅ نه شوه چی هغه له غرناطی څخه بهر څو میله وړاندی شهید کړای شو.

د سعید د ژغورنی لپاره د قاتلانو پام خپل ځان ته را اړول دومره لویه کارنامه نه ده چی زه پری وویاړم، که ما له هوښیاری څخه کار اخستی وای نو کله چی د هغه پلار د البسین په څلور لاری کی وینا کوله، هغه وخت پوځ باید پردی پوهول شوی وای چی له موسی وروسته حامد ستاسو وروستی هیله ده، او د ده ساتنه ستاسو تر ټولو لوی مسئولیت دی. د هغه د ساتنی لپاره په سلگونو رضاکار هم استول کیدای شوای خو موږ په دی خوشباوری کی راگیر شوو چی که هغه ناڅاپه غلی ووزی نو په غرنیو سیمو کی به څو ورځی د ده فعالیتونه غلی پاتی شی او د غرناطی اولس به د تیاری نیولو فرصت ترلاسه کړی.

کاشکی هغه وخت زموږ څخه چا دا فکر کولی چی دښمن تر موږ زیات ښیدار دی. او کله چی ولید ستا په باب راته وویل ما ډیر امیدونه په تا پوری وتړل، همدغه سبب ؤ چی ما غوښتل ته له هر ډول خطر څخه لری وی.

تیره شپه که ماته پر وخت معلومه شوی وای چی ته د یوه خطرناک پروگرام

لپاره روانیږي نو خامخا به مې ستا د راګرځولو هڅه کوله، خو دا به زما یوه بله اشتباه وه.

سلمان وویل: ته رښتیا وایې! د دې عملیاتو نتیجه زما د هیلې پرخلاف هم کېدای شوای، خو دا نوري د تیرې زمانې خبري دي، زه دا پوښتنه کوم چې د راتلونکي لپاره دې څه چورت وهلی دی؟

یوسف په غمجنه لهجه ځواب ورکړ: کاشکي له مونږ سره د چورت وهلو او پرېکړې کولو واك وای، خو زه به تا ډیر پریشانه نه کړم، اوس زمونږ لومړنۍ مسئله دا ده چې تاسو زر تر زره له دې ځایه روان شي.

: د قبایلو کوم مشران چې تاسو غرناطې ته رابللي ؤ هغوی څه پرېکړه وکړه؟

: هغوی یوازې په هغه صورت کې پرېکړه کولای شي چې د پوځ له لوري څه وعده ورسره وشي، او د پوځ بیا داسې حال دی چې کله د غرناطې اولس ته ګوري او کله ابو القاسم خپله وروستۍ پناه بولي.

: ابو القاسم!

: هوکې! کله چې د یوه اولس ذهني او جسماني قوه فلج شي نو بیا د خپل تولنیز ځواك د فعالولو پرځای د کوم هوښیار سړي اشارې ته ګوري. ابو القاسم د خپل پخواني کرکتر سره سره په خلکو کې داسې ذهنیت پیدا کړی دی چې دی د اندلس ترټولو هوښیار سړی دی. او دا د عامو خلکو نه بلکې د ډیرو هوسیارو خلکو رایه هم ده چې اوس یوازې هماغه وروستۍ دیوال دی چې زمونږ او دغه ورانوونکي توپان ترمنځ ولاړ دی له ده پرته زمونږ هغه بندیان بیرته نشي راتلای او ده چې د سینتافي لاره خلاصه کړه مونږ یې د لوږې له مرګه وژغورلو.

د حامد بن زهره په راتلو د هغه پرخلاف د خفګان یوه څپه راپورته شوه خو اوس دا حالت دی چې کوم خلك هغه پیژني په هغوی کې هم ډیرداسې خلك دي چې ته به دا ترې واوري چې اوس له مونږ سره د دښمن د پوځې ځواك د ځواب لپاره بل څوك شته؟

دغه خلك ابو عبدالله ته براﻻ بدرد وایي خو پر ابو القاسم د انتقاد جرئت نه کوي.

: مګر زما په ګومان د قبایلو غازیان د ابو القاسم په اړه خوشباوري نه کوي!

یوسف ځواب ورکړ: د قبایلو ډیرش تنه سرداران غرناطې ته را رسیدلي دي او د هغوی زیاتره له مونږ سره موافق دي خو ابو القاسم هم له هغوی څخه غافل نه ؤ،

هغه هم څو تنه سرداران دلته راوغوښتل او د آزادی غوښتونکو د اغیزی کمولو هڅی یی پیل کړی، دا زموږ یوه بله اشتباه وه چی موږ د قبایلو د مشرانو د غوندی لپاره د غرناطی پرځای د غرنیو سیمو څخه کوم ځای ولی غوره نه کړ، هغوی مو دلته راوبلل او غدارانو ته مو دا فرصت برابر کړ چی د هغوی په زړونو کی بدگومانی راپیدا کړی.

ورمه شپه د حکومت جاسوسانو د الفجاره څلور تنه ساده زړی سرداران په دوکه ابو القاسم ته وروستلی وو، د هغوی نیتونه بد نه وو هغوی خپلو ملگرو ته دا ویلی وو او تللی وو چی موږ به ابو القاسم نیغی لاری ته راوگرځوو، خو د دی لیدو کتو نتیجه دا شوه چی هغوی بیرته راغلل څو نور ملگری یی هم دوه زړی کړل.

د هغه منطق تل دا وی چی زه د خپل اولس دښمن کله کیدای شم! تاسو دا ولی گڼلی چی کله تاسو د جگړی لپاره تیار شی نو زه به مو را ایسار کړم، خو د کوم گام اوچتولو څخه دمخه تاسو د پوره حقیقت په رڼا کی باید د خپل بری امکانات وڅیړۍ

زما دوسته! یوسف له څو شیبو ځند څخه زیاته کړه:

نن زه د تیږان لومړنی څپی احساسوم ځکه خو می د غرناطی له مشرانو او څو تنو قبایلی سردارانو سره نیغ په نیغه د خبرو اترو ضرورت ولید، زما زړه گواهی راکوی چی غداران به زموږ داتکل څخه وړاندی د غرناطی د قسمت پریکړه وکړی، له هغوی څخه څو تنه دلته راغلی دی او څو تنه نور به تر لږ ځنډه راشی.

له دغه خلکو سره به زما خبری ډیری لنډی وی، لومړی زما دا هیله وه چی هغوی په غرناطه کی راټول شی خو اوس زما دا هڅه ده چی دوی زر تر زره خپلو سیمو ته ولاړ شی ما په همدی تمه ته دلته را ایسار کړی چی ته د ترکانو لخوا دوی ته څه امیدواروونکی خبرورکړی. خو حکومت دومره ځك دی چی اوس په کومه غونډه کی ستا گډون مناسب نه گڼم. ما چی غوښتل کومی خبری ته وکړی هغه به زه په خپله کوم.

له نیکه مرغه د المریی یو هوښیار او زړور سپاهی دلته رارسیدلی دی او ما هغه تاته ددی لپاره در واستاوه چی تاسو یو له بل سره ښه بلد شی، هغه زموږ د سمندری پوځ د تجربه کارو افسرانو یوه ډله په خپله سیمه کی راغونډه کړی او ستا سره یی د استولو ذمه واری قبوله کړی ده، له دی ځایه چی څو کسان

روانیږي هغوی به په مختلفو لارو ځان رسوی. عبدالملک په بله کوټه کې ناست دی د هغوی لپاره ضروري لارښوني ليکي، له هغې وروسته به له تا سره تفصيلي خبرې کوی.

سلمان لږ په خفگان وويل: مگر! تاسو د سعيد په اړه څه فکر کړی دی؟

يوسف په ډاډ ځواب ورکړ: وروره! ته چې اوس له کومو جنجالونو سره مخ يې زه ترې بې خبره نه يم. زه پوهيږم چې ته سعيد، عاتکه او د حامد بن زهره لمسی دلته نشې پريښودلای، هغوی ته دلته واقعاً خطر دی. خو سعيد تر اوسه د سفر وړ نه دی.

سلمان وويل : مگر زما په گومان هغه له غرناطې پرته په بل هر ځای کې په امن دی، کـه هغـه په بيـړه واسـتـول شي نو په لاره کې کيـدای شي هغـه ته ډير خوندي پناه ځای پيدا شي.

يوسف وويل : ريره دا نه ده چې هغه ته د پناه ځای پيدا شي، بلکې له هيأت سره بايد بهر ته واستول شي. اوس موږ په غرناطه کې له هغـه څخه د څه کار اخستلو موقع له لاسه ورکړې ده، خو په هيأت کې د غرناطې د خلکو د ترجمان په حيث هغه اغيزمن رول درلودلی شي. ما له وليد او عبدالملک سره پر دې خبرې کړې دی، زمـا رايه هم دا ده چې ته له ده سره د يو ځای سـفر په ځای ساحل ته نژدې د هغـه د رسيدو انتظار وکړې، موږ به هڅه وکړو چې هغه زر تر زره تاسو سره يوځای شي.

سلمان وويل: که تاسو د هغه د ساتنې مسئوليت اخلې نو زما په تللو کې بايد ځنډ ونه شي.

يوسف وويل: زه به د هيأت غړي تاته دروپيژنم بيا به پريکړه وکړم! بيا يې يوه ژوره ساه واخسته ويې ويل:

وروره! زما زړه گواهي راکوی چې ډير زر به يو بد خبر واورم.

له تيرو دوو ورځو راهيسې مې کور ته د يو قدم ور اخستلو فرصت نه دی مـوندلی، له خپلو پوځي انډيوالانو او ځينو سـردارانو سـره په پټو خبـرو اترو مصروف يم.

مـاته يوه دوست وويل چې ته په يوه خطرناك پروگام وتلی يې، ځکه تولـه شپـه راباندې په شوگيرو تيـره شوه، که مې سهار له څو مهمو کسـانو سره ملاقـات نه وای نو د عبيدالله کورته به مې د جميل او عبدالملک د درليږلو پرځای پخپله

درتلم. اوس چې کورته راغلم راته معلومه شوه چې زما په غیاب کې له الحمرا څخه دوه پیغامونه راغلي دي.

سهار د شاهي مانۍ د ناظم پیغام راغلی ؤ او زما میرمن هلته تللې وه، هغې پیغام را استولی دی چې زه کله کور ته راورسیږم باید سمدستي الحمرا ته ورشم د پاچا مور له ما سره لیدل غواړي په ژوند کې مې دا لومړی ځل دی چې هغه ته په ورتلو د ویرې احساس کوم، که هغه زما میرمن، د خپلې مور په واسطه الحمرا ته نه وای وربللې او لیك یې نه وای ورکړی ماته یې پخپله نیغ په نیغه امر کړی وای چې ورشم نو دومره به پریشانه نه وم.

اوس زه هلته له تلو پخوا دا ډاډ ترلاسه کول غواړم چې که زه وځنډیږم یا په څه سبب هلته پاتې شم نو زما ملګري به خپله دنده او مسئولیت سرته رسوي ځکه ما خپلې میرمنې ته دا ځواب ولیکه او ورمې کړ چې تر ماښامه به زه درشم.

*****

عبدالملك کوټې ته ورننوت او د یوسف په مخکې یې څو کاغذونه کیښودل ویې ویل:

صیب! ما د غرناطې څخه تر المریې پورې د درې لارو نقشې کښلې دي، تر کومه چې زما ذهن ته راتلل پر هغو ټولو ځایونو مې نخښې ایښې دي چې د خطر احساس ترې کیږي. او یا له شاو خوا کلیو څخه مرسته ترلاسه کیدای شي.

څلورمه نقشه چې ستا له حکم سره سم مې د سلمان لپاره جوړه کړې ده ډیره تفصیلي ده، په هغې کې مې د لارې د ټولو پړاوونو په اړه معلومات لیکلي ، پردې سربیره مې د لارې په اوږدو کې د مهمو کسانو نومونه هم لیکلي چې د دوی د روانیدو څخه دمخه باید هغوی ته خبر ورکړای شي. یوسف درې نقشې او ورسره کاغذونه ولیدل یوې خواته یې کیښودل بیا یې څلورمه نقشه راواخسته قلم یې راویوست او په هغې کې یې څو نخښې نورې زیاتې کړې او سلمان ته یې وړاندې کړه ویې ویل:

دا نقشه ښه وګوره! کیدای شي ستا دې ته اړتیا پیښه نه شي او له غرناطې څخه وړاندې په دوهم یا دریم پړاو ټول په یوه لاره سره یوځای شي. خو د خطر په صورت کې به دا نقشه درته په کار شي.

دغه لاره اوږده هم ده او سخته هم، خو موږ غواړو چې دښمن پر تا هیڅ شك ونه کړي. او د کومې نه اټکل شوي پیښې په وخت کې مرسته هم ترلاسه کړای

شي. ستا سره يوځاى روانيدونكى به لږ ځنډ وروسته دلته راورسيږي. كه زه د هغوى په موجوديت كى له الحمرا بيرته راستون شوم نو هغوى ته به نورى لارښوونى هم وكړم. كه نه نو كوم بل تجربه كار افسر به راواستوم.

عبدالملك سلمان ته په خطاب كى ووېل: په دى نقشه كى بې پوازى د المريى لاره ښودلى ده، كه ته ماته ووايى چې د ساحل له كوم ځاى څخه به په كښتى كى سپرېږى نو زه به د شاوخوا د لوړو ژورو او ددښمن د پوستو ځايونه او د سمندرى ځنډو د تاڼو ځايونه هم درته تيار كړاى شم.

سلمان وموسكل ويې ويل:

له المريى نه تر مالقى پورى ټوله سمندرى سيمه ماته د خپل لاس د كرښو په څير معلومه ده ، خو كه تاسو پر ځنډه د دښمن د نويو تاڼو او پهرو ځايونه په نخښه كړى دا به راته په ګټه وى.

وليد كوټى ته ورننوت او ويې ويل:

صيب! هغوى ټول راورسيدل، د «الحمرا » له.احصار څخه يو افسر هم راغلى دى او له تاسره ليدل غواړى، هغه وايى چې ما د قوماندان له خوا يو مهم احوال راوړى دى.

: هغه راوله.

وليد له كوټى ووت غږ يې وكړ: مهربانى وكړى!

****

څو شيبې وروسته يو پوځى افسر كوټى ته ورننوت او له سلام وروسته يې وويل:

صيب! د قوماندان هيله ده چې د لږ ځنډ لپاره كلا «الحمرا » ته تشريف راوړى! هغه ته دا خبر رسيدلى چې د ښار مشران او د قبايلو سپين روبى ستا په كور كى راغونډيږى، خو هغه دا غوارى چې معلومه كړى ته تر څه وخته وزګاريږى چې سركارى ګاډى درته راواستوو؟

يوسف څو شيبې په انديښنه نوى راغلى سړى ته كتل بيا يې په زحمت ځان راسنبال كړ ويې ويل: زه به هڅه وكړم چې زر تر زره ځان وزګار كړم، خو كه كومه خاصه خبره وى ته په ځغرده راته ويلى شى، دا زما ملګرى دى.

: صيب! زه په دى نه پوهيږم چې هغه به ته د څه لپاره وربللى يې، خو كومه خبره چې ما اوريدلى ده دا ده چې لوى وزير به ډير زر له خپل محل څخه كلا

«الحمرا» ته راکډه شي، پاچا د هغه د سمدستي هستوګنې لپاره د يوه کور د وزګارولو امر کړی دی. پردې سربيره يې له کلا «الحمرا» څخه د پوځ يوه بله ډلګۍ هم د هغه د کور د ساتنې لپاره ور استولې ده . داسې ښکاري چې نن هغه څه خطر احساس کړی دی، هغه دوه ځله له سلطان سره ملاقات هم کړی دی. په لومړي ځل کتنه کې د غرناطې هغه مهم مشران او علما هم په الحمرا کې وو چې د ابو القاسم په اشارد ناځي، خو په دوهم ځل يوازې د سلطان مور ورسره وه.

يوسف وويل: زه پردې خبرو خبر يم، زما لپاره يوازې دا نوې خبره ده چې ابو القاسم کلا «الحمرا» ته کډه وړي.

لږ څنډ دمخه د ښارپرکوتوال برسېره څو نور چارواکي هم د ده د نوي هستوګنځي د ليدو لپاره راغلي وو. زموږ قوماندان له هغوی نه دده ددې ناڅاپي کډې د سبب پوښتنه وکړه کوتوال وويل چې اوس به هره شيبه پاچا د لوی وزير مشورو ته او پوځ د هغه هداياتو ته اړتيا لري.

يوسف سلمان ته وکتل او په غمجنه لهجه يې وويل: زما اندېښنې سهي شوې، ابو القاسم خامخا کوم خطرناك ګام اوچت کړی دی..

بيا يې د قوماندان استازي ته وويل: ته سمدستي بيرته ولاړ شه، هغه ته ووايه چې ډېر زر به کلا ته درشم، نه رښتيا ته ودرېږه زه يوه پاڼه درته ليکم چې ور يې کړې. يوسف په بيړه قلم راواخست او څو کرښې يې وليکلې کاغذ يې قات کړ هغه استازي ته يې ورکړ ويې ويل: دا هغه ته ورکړه!

وليد وويل: صيب! زه داسې احساسوم چې موږ به له وخته وړاندې په څه ګام اوچتولو مجبور شو، د کور څخه بهر زموږ ملګري ډېر پريشانه دي، اوس ماته يوه رضاکار وويل چې په شاوخوا سر کونو پوليس ګزمې کوي.

د قوماندان استازي وويل: صيب! پوليس ډېر وارخطا ښکاري! ما له درشل څخه لږ وړاندې د کوتوال له مرستيال سره څو تنه وليدل ګاډي يې ودروله ښه يې ولټوله بيا يې هم په وار وار پوښتل چې زه چيرته ځم او چې ما ورته وويل چې زه د خپل پخوانې مشر سلام ته ځم هغوی د يوې مسخره موسکا سره خواب راکړ چې ته ډېر بې وخته راغلی يې دننه دومره کسان راټول شوي دي چې تاته به په اسانې د سلام کولو فرصت په لاس درنشي.

:تاته! هغه موسکل؟... او تابې د غابښونو ماتولو هڅه ونه کړه! د غرناطې پر سپاهيانو څه شوي دي، اوس درځه او د ګاډي‌پردې دې راخوشې کړه له دې ځايه

روان شه، که د کوتوال مرستیال چیرته تللی نه وی امکان لری بیا ورسره مخ شی.
افسر وویل: صیب! که تاسو ما د قوماندان له سزا څخه ژغوری نو زما دوهم ملاقات به داسی وی چی تر ډیره وخته به یی په یاد وی.
د پوځی افسر له رخصتولو څخه وروسته یوسف جګ شو سلمان ته یی وویل: ته زما سره راځه!

هغه وریسی ورغی او دواړه یوی بلی کوټی ته ننوتل. دغه کوټه د یوه وړوکی وسله تون په څیر وه، په دیوالونو توری، ډالونه، خنجرونه، نیزی، تومانچی او نوری وسلی راځړیدلی، یوسف د یوه صندوق کولپ خلاص کړ. وی ویل: کیدای شی د دی ځای د اضطراری حالاتو په سبب تاته له دی ځایه د وتلو په خاطر پوځی جامو ته ضرورت شی. د سمدستی اړتیا لپاره ته له دی ځایه مناسبه وسله هم درسره اخستلی شی، اوس ته همدلته کښېنه او زما تر راتګه انتظار وکړه زه به په حجره کی له میلمنو سره خبری وکړم او الحمرا ته به ولاړ شم، إن شاء الله چی زر به بیرته راستون شم. او هو رښتیا! ترمابنامه به د هیأت غړی چی زیاتره یی پخوانی د پوځ منصبداران دی زیاتره راورسیږی.

*****

لږ ځنډ وروسته یوسف په لویه حجره کی د قبایلو له سردارانو او د غرناطی له سپین روبو سره خبری کولی.
د غونډی زیاترو خلکو هغه د لومړی ځل لپاره په یوه غونډه کی لیده او ډیر داسی هم وو چی د ده د پټو فعالیتونو په اړه په څه خبر نه وو، د غرناطی اولس په دی ګرځیدلی او بده ورځ هم د بنی وینا او خطبی لیوال وو، په ځانګړی ډول په داسی ورځو کی چی د دوی د برخلیك پریکړه کیدله دوی د موسی بن ابی غسان د یوه نومیالی ملګری څخه د ډیری له جوشه ډکی او احساساتی وینا هیله درلوده، خو د یوسف حالت هغه سړی ته ورته و چی هره شیبه د یوی پیښی په انتظار وی.
هغه د څه مقدمی پرته په غمجنه لهجه وویل:
ورونو! د احتیاط غوښتنه دا وه چی زه تر څه وخته نور هم داولس د یوه نومورکی رضاکار په توګه خپل خدمت ته دوام ورکړم، او چی کله زه پردی ډاډه شم چی له هڅو څخه می څه ښی نتیجی راپیدا کیدای شی. او زما د اولس له

نظره پټ اوسيدو ته اړتيا پاتې نه شي نو زه به د البسين په څلور لارې کې ودرېږم او دا اعلان به وکړم چې د اولس زامنو !که تاسو د ژوند او شهادت نه پرته بله درېيمه لاره نه وي غوره کړې نو د موسي بن ابي غسان ملګرې به مو مايوس نه کړي، ما د تاسو له ځينو ښاغليو سره خبرې کړې دي او تر پرون پورې زما زياته هڅه دا وه چې د قبايلو مشران د جګړې په باب د وروستي پرېکړې له کولو وړاندې بايد ولاړ نشي، خو نن وضعه داسې ده چې زه يې د يوې ورځې لپاره د ايسارولو مشوره نشم ورکولی، د دې لپاره نه چې ما يا زما ملګرو خپله ماته منلې ده، غلامي،ذلت او رسوايي د هغو خلکو برخليك نشي کيدای چې د حق لپاره يې مړه کيدل او ژوندي پاتې کيدل زده کړي دي، موږ به جنګيږو تر هغه وخته به جنګيږو چې زموږ په رګونو کې د وينو وروستي څاڅکي وينې هم وبهيږي.

خو اوس ښايي غرناطه زموږ هستوګنځای نه وي، موږ به په غرونو کې نوی هستوګنځای پيدا کوو، په کوټه کې ترلږځنډه چوپتيا شوه، بيا د پوځ يوه پخواني منصبدار وويل:

صيب! که تاته کومه داسې خبره معلومه وي چې موږ پرې خبر نه وو نو زموږ صبر مه ازمويه، موږ په هره شيبه د بد خبر اوريدو روږدي شوي يو. همدا اوس له حصار څخه د پوځ يو افسر ستا ليدو ته راغلی ؤ او ما چې هغه له وليد سره يوځای وليد له بګۍ څخه راکوز شو او دننه راغی وپوهيدم چې موږ له کومې نوی انديښنې سره مخ کيدونکي يو.

يوسف ځواب ورکړ: زما هدف دا نه دی چې تاسو پريشانه شي، اوس په الحمرا او پوځي قرارګاه کې څوك راته منتظر دي. او هلته زما هغه ملګرې په څه خبره خفه دي چې د شپې په يوازيتوب کې د وطن د غدارانو څخه پټ د راتلونکې جګړې نقشې جوړوي. کيدای شي چې ما له نوی خبر څخه غلط تعبير کړی وي او زما انديښنې غلطې وي څکه خو تاسو ته د سهي ځواب درکولو په خاطر زما ورتګ

هلته ضروري دي. او زه د دي مسئوليت اخلم چي که کومه نوي خبره راته معلومه شوه يا مي کوم سمدستي خطر احساس کړ نو تاسو ته به خامخا احوال درکوم.

زموږ رضاکاران به کور په کور دروازي وټکوي، خو د قبايلو د مشرانو په باب زما همدا رايه ده چي سمدستي له دي ځايه ولاړ شي او خپل غازيان چمتو کړي. وخت ډير ګرندي روان دي، د غرناطي دننه دښمنان هر وخت داسي وضعه جوړولی شي چي د غرناطي مجاهدين کور او کلي پريږدي او په غرونو کي پناه واخلي. اوس زموږ درانه ميلمانه بيله څه ځنډ او ستونزو تلای شي، له رضاکارو غازيانو پرته پوځ هم د دوی د ساتني ذمه واري اخستلی شي. غداران به دوی ته د پورته کتو جرئت هم ونه کړي. خو يوه دوی ورځي وروسته به څه کيږي پردي هيڅوک څه نشي ويلای که زموږ درانه ميلمانه زما له خبري سره سلاوی نو زه تري غوښتنه کوم چي سهار ته له خيره روان شي.

د اندراش يوه غرني سردار وويل: صيب!

موږ ټول درسره موافق يو، اوس چي د غرناطي اولس له کومو خطرونو سره مخ دي موږ ته دا نوي نه دي. زموږ د خاينو چارواکو وروستي پريکړه دا کيدای شي چي ناځاپي د دښمن لپاره د ښار دروازي خلاصي کړي، خو موږ غواړو پردي وپوهيږو چي که خدای مه کړه زموږ دغه انديښني او اټکلونه سهي شول نو د پوځ عکس العمل به څه وي؟

يوسف ځواب ورکړ: که د غرناطي اولس دا پريکړه وکړه چي د غلامي تر ژوند د شهادت مرګ غوره دي نو د پوځ زياته برخه به هر حال د دوی ملاتړ کوي، او د غرناطي د خلکو مورال به په هغه صورت کي اوچت وي چي قبايل ډګر ته راووزي.

د غرناطي يوه بوډا عالم وويل: په اوسني حالت کي غرني قبايل په هغه صورت کي سر پورته کولی شي چي له دوی سره د بهرني ملاتړ اميد وي، د هغوی استازي له تلو مخکي پردي پوهيدل غواړي چي د جګړي ډيپلولو په

صورت کې به تر څه وخته د ترکانو د جنگي بېړيو انتظار کوې؟

يوسف لږ سوچ وکړ بيا يې ځواب ورکړ: زه د خپلو شخصي معلوماتو له مخې په پوره باور ويلای شم چې له ترکانو سره د اسلامي نړۍ په اړه پوره د مسئوليت احساس دی او اندلس د اسلامي نړۍ څخه بيل نه گڼي، خو هغوی پردې هم پوهېږي چې په اندلس کې د اسلام د دښمنانو پرخلاف د کوم اغيزمن گام اوچتولو څخه وړاندې د دوی شا بايد مزبوته او خوندي وي لکه خو د روم په سمندرگی کې د ايتاليا، جينوا او وينس پر جنگي بېړيو پرېکنده گوزارونه ضروري گڼي، تاسو ته معلومه ده چې که د روم په سمندرگی کې د ترکانو جنگي کښتۍ نه وای نو له مصر څخه تر مراکش پورې به يوه اسلامي هېواد هم د ازادۍ ساه نه وه اخستې. زما باور دی چې ترکان او افريقايان به ډېر زر د روم په سمندرگي کې دومره ځواکمن شي چې د دښمن هره ساحلي کلا به زموږ د توپونو تر دم لاندې راشي. او بيا به د اندلس مسلمانانو ته د دې ضرورت نه وي چې هغوی ته ورغږ کړي.

زموږ له لوری د څو مسئولو کسانو يو هيأت د روم په سمندرگی کې د ترکانو د سمندري قواو امير ته ورغلی دی، او يو داسې مجاهد د هغوی لارښونه کوي چې حامد بن زهره يې د اندلس په څنډو پلې کړی او د دښمن دوی جنگي بېړۍ يې ويجاړې کړې وي.

يوه تن وويل: مگر موږ ته خو يې دا ويلي وو چې ډېر زر به هغه مجاهد چې له حامد بن زهره سره راغلی ؤ په يوه غونډه کې کوم مهم خبر واوروي!

يوسف ځواب ورکړ: ښاغليو! د دې لپاره چې هغه د اندلس له څنډو څخه د وتلو فرصت ترلاسه کړي موږ خپلو داخلي او بهرنيو دښمنانو ته داسې ذهنيت ورکړ چې هغه په غرناطه کې چېرته غلی دی، اوس زه تاسو ته دا زيری اورولی شم چې تيره شپه د ساحل له کومې گوښې څخه هغه په خپله کښتۍ کې سپور شويدی زه د هغه له خوا تاسو ته دا زيری هم درکوم چې په کومه ورځ تاسو د

جهاد اعلان وکړی د هغو نه څو ورځې وروسته به تاسو دا خبر واوری چی د ترکانو جنګی بیړیو په ساحل کی د دښمن په کومه مهمه پوځی تانه ډزی کړی، خو اوس د وطن خلکو ته دا احساس ورکول ستاسو ذمه واری ده چی اولسونه د خپلی بقا او آزادی جګړی د بهرنی ملاتړ په امید نه کوی، دا هغه سپیڅلی فریضه ده چی په هر حالت کی یی باید دوی پوره کړی.

ترکان او د افریقا خلك به خامخا ستاسو مرستی ته رارسیږی خو کاشکی چی ما له تاسو سره له دی داږ سره خدای پامانی کولی شوای چی د اولس غداران به ستاسود پښو له تکیه کیدو نه وړاندی دښمن ته دغرناطی دروازی نه خلاصوی، زه اوس له تاسو څخه اجازه غواړم، که په پوځی قرارګاه او یا الحمرا کی کومه نوی خبره راته معلومه شوه نو زه به‌ستاسو د سمدستی خبرولو هڅه کوم.

بیا یی ولید ته مخ واړاوه ویی ویل: اوس د عزتمندو میلمنو رخصتول ستا په غاړه دی. یوسف زر بهر ته ووت او بیا یی بګی،ګرندی،روانه شوه.

*****

له دی پیښو دمخه د یوسف د کور په مخکی د کوتوال مرستیال له یوی نه اتکل کیدونکی پیښی سره مخ شو، هغه له دروازی څخه څو ګامه لری هر تلونکی او راتلونکی ډیر په ځیر څارلو، اوه تنه وسله وال کسان چی دوه کسه یی پر اسونو سپاره وو ده ته نژدی ولاړ وو، او ده پر خپل ګومان یوه ډیره مهمه ذمه واری سرته رسوله.

یوه افسر خپل اس بګی،ته ورنژدی کړ او ویی ویل:

صیب! دا ځای موږ ته مناسب نه دی، یوسف غوندی سړی باید پردی پوه نه شی چی وسله وال کسان یی پر کور پهره کوی، کوتوال موږ ته لاربښونه کړی وه چی هغه ته یوازی د یوسف په کور کی د راغونډو شویو کسانو د لست ضرورت دی او دا کار زموږ جاسوسان کولی شی.

: زه پوهیږم! هغه په بی پروایی ځواب ورکړ، خو کوتوال ته تر اوسه دا خبر نه

دی رسیدلی چی زموږ لاس ته یو لوی ښکار راتلونکی دی، هغه پردی څوک چی د خبر سره سم نه د غرناطی دی او نه د کومی غرنی قبیلی سردار دی، خامخا د هغو جاسوسانو څخه کوم څوک دی چی له حامد بن زهره سره یوځای دلته راغلی ؤ. ناڅاپه د یوسف د کور څخه د هغه افسر بګۍ راښکاره شوه چی د قرارګاه د قوماندان پیغام بی راوړی ؤ. خو څرنګه چی د بګۍ پردې تیټې شوی وی او د کوتوال د مرستیال کسانو دا ونه لیدل چی دننه څوک دی ځکه وړاندی ورغلل او ګاډۍ بی ودروله.

کوچوان په غوسه وویل: ته زما بګۍ نه شی درولی که د سر خیر غواړی نو له مخی لری شه! که نه نو دا ګستاخی به درته ګرانه پریوزی.

د کوچوان جرئت د نورو خلکو پام وروآړاوه او د سترګو په رپ کی هلته ډیر کسان راټول شول.

د کوتوال مرستیال له خپلی بګۍ څخه راکوز شو وړاندی ورغی او ویی ویل: ګوری تاسو شور مه کوی، موږ یوازی دا غواړو چی ووینو د بګۍ دننه څوک دی؟ بیا یی د دروازی پرده لری کړه دننه یی وکتل، یوځی افسر په دروند غږ وویل:

تاسو دومره بی شرمه شوی چی اوس د یوځ عزت هم درڅخه خوندی نه دی. تا دوه ځله زما د ګاډی د درولو هڅه وکړه.

: صیب! د دی بی ادبی بخښنه غواړو! د بګۍ پردی لویدلی وی، ځکه مو ونه لیدل چی دننه تاسو یاست! یوځی افسر د هغه خبره بشپړیدو ته پری نښوده او پریږه یی په زوره په سوك وواهه او په زوره یی وویل: کوچوانه درځه!

کوچوان اسونو ته مترکه ور واچوله د کوتوال د مرستیال ملګری له وارخطایی یوی او بلی خواته شول او بګی د سترګو په رپ کی لری ولاړه.

د کوتوال نایب چی پر خوله یو اوسپنیز سوك وخوړ او وغورځید د خپلو ملګرو په مرسته راپاڅید او زګیروی یی کاوه. یو تن له اس څخه پلی شو د هغه خوله یی په دسمال پاکوله ویی ویل: صیب! که ستاسو امر وی چی وریسی ورشو!

نائب کوتوال په شرمیدلی لهجه وویل: اوس ټوکی مه کوی!

بیا یې خپلی جامې له خاورو وڅنډلی او گاډۍ ته ور وخوت ویې ویل: کوچوانه د کوتوال په لور درځه! یو سپاهی ور وړاندې شو ویې ویل:

صیب! زموږ لپاره څه حکم دی؟

: تاسو هم زما له مخې نه ورک شئ!

د سترگو په رپ کې د هغه بګۍ له هوا سره خبری کولی، او نیم ساعت وروسته یې د کوتوال په مخکې فریاد کاوه، د هغه دی ته هم پام نه شو چې دوه تنه نور هم ناست دی. ده وویل:

صیب! اوس اوبه له سره اوښتی دی، هغه د کلا د ساتونکی خاص سړی و، له یوسف سره یې ولیدل او بیرته راروان ؤ، زما پزه یې ماته کړه.

کوتوال په داډ ځواب ورکړ: زه دی وینم، ستا د خپل مظلومیت د ښودلو لپاره دی ته اړتیا نشته چې خپلی په وینو ککړی جامې دی راوړی، خو زه دا پوښتنه درنه کوم چې تا په لویه لاره کې د پوځ له یوه افسر سره ولی د جنجال هڅه وکړه؟ او دا گومان دی ولی کاوه چې د خلکو په زړونو کې د پوځ احترام پای ته رسیدلی دی؟

: صیب! ما له هغه سره د جنجال هڅه نه ده کړی، ما یوازی د بګۍ ددنه سر ورلری کړ.

کوتوال وویل: امکان لری هغه ته زما د مرستیال پرځای کوم عادی سړی بللی وی!

: صیب! هغه ما ډیر ښه پیژنی، کله چې هغه د یوسف کورته تلو ما ودرواه او ځو خبری می هم ورسره وکړی، هغه وخت هغه هیڅ په غوسه نه شو.

: ستا مطلب دا دی چې تا د پوځ یو افسر دوهم ځلی درولی دی، په دی صورت کې که هغه ستا ټول غاښونه مات کړی وای هم زه به حیران نه وم.

: ښاغلیه! دوهم ځلی چې کله سپاهیانو د ده د گاډۍ درولو هڅه وکړه د گاډۍ

پردی غورځېدلی وی. او هغوی ته دا نه ښکاریده چی دننه څوك دی؟

: زه د پوځ خلکو ته دا حکم نه شم کولی چی له بګیو نه دی پردی لری کوی چی ستا پاتی غابښونه روغ پاتی شی.

: ښاغلیه! ماته دا معلومه وه چی د یوسف په کور کی د قبایلو مشران راغونډیږی.

: او ته پخپله هلته ورغلی او پهره دی پری کوله؟

: نه صیب! زما د ځك کیدو سبب دا و چی د ګزمی په وخت کی ماته خبر راغی چی یو نا آشنا د یوه با نفوذه سړی له کوره په بګۍ کی سپور شو او له هغه وروسته په همغه بڼه او جامه یو ناپیژندوی زموږ جاسوسانو لیدلی ؤ چی د یوسف کورته ورغلی ؤ، بیا ما څو کسان هغه کور ته واستول او پخپله د یوسف د کور په لور ولاړم. زما په ګومان دا د هماغو جاسوسانو څخه یو دی چی موږ یی له څو ورځو را په دی خوا په لټه کی یو، د کور د خاوند زوی تر بګی پوری ورسره راغلی ؤ او د هغه په باب زه په ډاډ سره ویلای شم چی حکومت یی بدایسی.

کوټوال جدی شو ویی ویل: اوس په پوره ډاډ ماته ټول جریان واوروه!

کله چی مرستیال ټولی پیښی په تفصیل سره ورته ور اوریدلی نو کوټوال وویل: اوس ته ورځه او د یوسف دکور پر ځای د عبید الله کورته زیات پام کوه، په هر صورت موږ له ښه ډاډ پرته څه اقدام نشو کولی خو که د هغه د هستوګنی ځای معلوم شی موږ یی هر وخت نیولی شو. د یوسف د کور په شاوخوا کی له چا سره ته باید څه جنجال ونه کړی،په هغه بل ځای کی هم ستا مسئولیت تر اوسه پوری یوازی د سهی معلوماتو ټولول دی.

د کوټوال مرستیال نورو کسانو ته په فاتحانه انداز وکتل او له کوټی څخه ووت.

دوی دقیقی وروسته د کوټوال نوکر کوټی ته ورننوت له سلام وروسته یی یو لیك ور وړاندی کړ، کوټوال چی لیك پرانیست د عتبه لیك یی وپیژاند هغه لیکلی

وو:

زه د يو له باور نه اوچت خبر په اوريدو له سينتبافي څخه خپل کور ته راغلم، د شپې زما په غير حاضرۍ کې څو کسانو چې اسونو د پښو نخښې يې غرناطې ته تللي دي زما په کور حمله کړې وه او زما باور دی چې دغه خلك له سعيد سره راغلي وو.

ته پوهيږې چې زه دوې ورځې ښار ته نشم ننوتلی ځکه خو ته د سعيد د هستوګنې ځای معلوم کړه، دا هم کيدای شي چې هغه ښار ته له ننوتلو څخه ويريدلی وي او خپل کلي خواته تللی وي، زه به د اندلس تر وروستۍ څنډې په هغه پسې ورشم. که ته ماسپښين مهال د لويديځې دروازې څخه بهر کوم دوه ميله لرې د سينتبافي په سرك زما انتظار وکړې زمونږ د ليدو امکان دی، امکان لرې تر هغه وخته ماته نور معلومات هم په لاس راشي.

کوتوال په غوسه شو وې ويل: دا ليك چا او څه وخت راوړی دی؟

: صيب! هغه ماسپښين مهال راغلی ؤ.

· او تاسو ماښام ماته دا ليك راکوی!

: صيب! زه درې ځلې دلته راغلم خو هر ځل دا راته وويل شول چې تاسو له دفتر څخه بهر په کوم مهم کار مصروف ياست.

: احمقه! تا دا ليك کوم مسئول افسر ته ولې نه سپاره؟ زه به څرمن درنه وباسم.

: صيب! استازی ټينګار کاوه چې زه دا ليك له تا پرته بل چاته ور نه کړم.

کوتوال وويل: ته همدا اوس کورته ولاړ شه او که له کوم ځايه کوم بل احوال راغلی ؤ ماته سمدستي خبر راکړه.

نوکر وويل: صيب! ته نن ډوډۍ ته هم کور ته را نه غلې، باداره صاحبه ډيره انديښمنه وه!

: هغې ته ووايه چې زه ډير مصروف يم اوس وځه!

یوسف له بگی څخه راکوز شو د قوماندان د هستوګنی ځای ته یی مخه کړه، ناڅاپه یو ځوان ګړندی مخی ته ورته راغی او ویی ویل: صیب! قوماندان شاهی مانۍ ته تللی دی او دا پیغام یی تاسو ته پریښی چی سیده لویی ملکی ته تشریف یوسی.

یوسف په بیره راوګرځید او په بګۍ کی سپور شو. څو دقیقی وروسته هغه د محل په یوه کوټه کی د خپل خسر او د الحمرا د ناظم په مخکی ولاړ و. بوډا سړی چی دی ولید ویی ویل:

زویه! ته ډیر ناوخته شوی، لویِ ملکی دی څو ځله پوښتنه وکړه، دلته ته زما د لټون پرځای باید نیغ د هغی لیدو ته ورغلی وای.

یوسف وویل: خو زه غواړم پردی ځان وپوهوم چی هغی زه د څه لپاره ورغوښتی یم! د کلا ساتونکی هم دا پیغام را استولی ؤ خو هغه هم په خپل ځای نه ؤ.

: هغه دلته دی او په څه کار ډیر مصروف دی.اوس ته نور ډیر وخت مه تیروه، ملکی ته ورشه تا ته به د هری پوښتنی ځواب په لاس درشی، زه یوازی دا مشوره درکول غواړم چی هغه تا خپل زوی ګڼی او د هغی له تا څخه دا تمه ده چی د مصیبت په وخت کی به د دوی ملګرتیا نه پریږدی اوس ورځه! په لاره کی به خواجه سرا درته په انتظار وی.

د لویی ملکی تر تولو لوی مصیبت د هغی زوی دی زه د ابو الحسن د کونډی هر خدمت ته چمتو یم خو د ابو عبدالله د مور خوشحالول زما له وسله وتلی خبره ده.

یوسف دا وویل او له کوټی ووت

لږ ځنډ وروسته هغه د محل د خواجه سرا په لارښونه یوی لویی کوټی ته ننوت، د ابو عبدالله مور چی په مړاوی څیره کی یی د اندلس د تاریخ د وروستی باب سرلیک کښل شوی و په دالان کی ناسته وه.

یوسف به ادب سلام پرې واچاوه او له دې نه خوګامه لرې ودرید، ملکي څو شیبې په چوبه خوله هغه ته کتل، بیا یې په لاس اشاره وکړه او هغه بیا وړاندې ورغی پر یوه کرسۍ کیناست.

ملکې له لږ ځنډ وروسته وویل:

د خدای «ج» شکر دې چې ته راغلې! کله چې د انسان وروستي وخت راشي نو هیله لري چې د هغه خپل ځیني دوستان نژدې ورته ناست وي، خو ستا د لیدو لپاره زه په څو نورو سببونو ناکراره وم. سهار ما غوښتل د الحمرا د ناظم په لاس یو احوال در واستوم، خو دا داسې معامله وه چې د هغه نیغ په نیغه له تا سره د خبرو حوصله نه وه، او ما د خسر او زوم د اړیکو نزاکت احساس کړ دلته مې ستا د راغوښتلو اړتیا حس کړه، خو ته په کور کې نه وې او میرمنې ته دې معلومه نه وه چې چیرته یې.

اوس زه د ابو عبدالله د مور په حیث نه بلکې د سلطان ابو الحسن د ملکې په حیث څو خبرې درسره کوم. یوسف بوډۍ ملکې ته وکتل او بیا یې د اوښکو پردې د لیدو په مخه کې وغوړیدې.

: زویه! ملکې په ژړه غوني غږ زیاته کړه: که ماته ستا د مصروفیتونو لږ او ډیر معلومات نه وای، هم زه پردې بوهیدم چې په دې ورځو کې به ستا په زړه کې څه تیریږي.

ما په زړه کې ستا لپاره دعاګانې کولې، اوله دې ټولو مایوسیو سره مې زړه ته دا ډوکه ورکوله چې بنایي ډوبیدونکې کښتۍ کله له کوم ساحل سره ولګیږي.

خو اوس زه غواړم تاته ووایم چې موږ ته له الحمرا څخه د وتلو لپاره بوازې دوې ورځې مهلت راکړل شوی دی، او دریم سهار به هغه لمر چې اته پیړۍ پخوا یې د اسلام غازیان لیدل چې په جبل الطارق یې پښه کیښودده د اندلس وروستي پاچا په داسې حال کې ویني چې له غرناطې څخه رخصتیږي او بیا بنایي په دې ځمکه د تل لپاره زموږ بخوانۍ کنډ والې یږ هغه مور لعنتونه وایي چې ابو

عبدالله يې زېږولی و.

يوسفه! زه څومره بدنصيبه يم!

ملکې ډېرې په زحمت خپلې سلګۍ را ايسارې کړې او د يوسف هم دا همت نه ؤ چې دی ته يې کتلي وای. هغه سر ځوړند اچولی ؤ د هغو ورځو تصور يې کاوه چې د ابو الحسن ملکه به د کلا په برج کې ولاړه وه جهاد ته پر تلونکو او بريالي بيرته راستنيدونکو به يې ګلونه ورشيندل. ملکې د ځان راټولو هڅه وکړه ويې ويل:

زموږ له روانيدو څخه به لږ ځند وروسته د دښمن پوځ غرناطې ته ننوزي، موږ ته يې د خپلو شخصي خدمتګارانو څخه پرته د پوځ د پنځه زره تنو د بيولو اجازه راکړې ده، خو... ملکې بيا يو کاغذ اوچت کړ يوسف ته يې ورکړ او بيا يې څو شيبې وروسته وويل: دا د هغو پنځوس کسانو لست دی چې د هغوی په باب دا شرط اېښودل شوی دی چې په دوی کې کوم کسان که له موږ سره تلل غواړي دوی بايد زموږ له تلو څخه لږ تر لږه دوی ورځې بايد دلته پاتې شي، په دې کې د کلا د ساتونکي نه علاوه ته خپل نوم هم لوستې شې.

ابو القاسم سهار له ابو عبدالله سره ليدلې دی او هغه يې پر دې قانع کړی دی چې د غرناطې د پوځ او اولس د آرام ساتلو لپاره ضروري ده چې دغه د نفوذ خاوندان همدلته پاتې وي. خو له هغه وروسته چې کله سلطان له ما سره وليدل نو ماته پردې پوهيدل ګران نه وو چې ابو القاسم دغه پنځوس کسه چې زياتره يې د پوځ پخواني افسران دي د ځان لپاره څومره خطرناک بولي، او کله چې د دښمن پوځ پر غرناطه قبضه وکړي نو له دوی سره به څه وړ سلوک کوي.

ځکه خو زما په ټينګار ابو عبدالله له خپل وزير سره بيا وکتل زه په دې ملاقات کې موجوده وم، هغه ډېرې پلمې او دليلونه راوړل، خو زما دې ګواښ کار وکړ چې که تا د دوی له خوښې پرته دلته د يو تن د پاتې کيدو هڅه وکړه نو زه به دا مسئله پوځ ته وړاندې کړم، او تا ته به له دې ځايه د تلو له اجازې څخه

دمخه هغه پنځوس کسان هم خبر کړای شي چې [ ] دغاړې لپاره غړوندې ورته تیاربږی.

بیا ابو القاسم دا وویل چې دا هسې یو احتیاط و که تا له دې څخه کومه بله نتیجه اخستې وې نو زه دا وراندیز بیرته اخلم.

هغه زموږ دا غوښتنه هم منلې ده چې د لښکر څخه هغه پنځه زره تنه چې له موږ سره درومې موږ به یې غوره کوو، پردې سربیره کوم کسان چې غرناطه پرېږدي او غواړي کوم بل ځای ته ولاړ شي له هغوی سره به هم هیڅوک څه تیری نه کوی.

زما دا امید نشته چې.ته به له ابو عبدالله سره اوسیدل خوښ کړې خو دا ضرور وایم چې ته باید په غرناطه کې پاتې نشې. زه پوهیږم چې ته به تر وروستې مهاله ماته ونه منې. خو یو سپاهی باید د توری له پورته کولو څخه دمخه باید په پهو ودرېږی. په اوسنې حالت کې چې د ابو القاسم پلویان د دښمن لومړنی د حملې گروپ جوړ شوی دی ستا د مقاومت یوازینی نتیجه دا کیدای شي چې له دښمن سره د تکر نه پخوا باید د خپلمنځې جگړې خطر قبول کړې.

بیا کله چې د فردیناند لښکر د توری په زور ښار ته ننوزي نو دلته به د مالقه او الحمه تاریخ په څو چنده تریخ او دروند تکرار شي. که زما په مخکې دا خطرونه نه وای نو ما به تیره شپه له خپل زوی سره د ابو القاسم د خبرو اوریدو وروسته هغه ضرور وژلی وای.

یوسفه! ستا پردې پوهول ضروری نه بولم چې د اولس د لونو به څه حالت شي؟ زه پوهیدم چې د اولس مشران د قبایلي مشرانو سره سلا مشوری کوی او ماته دا خبر هم را رسیدلی دی چې کله د کلا د ساتونکی ایلچی تاته درغلی ؤ هغوی ستا په کور کې راټولیدل خو اوس هغوی ته د دې ویلو ضرورت دی چې تاسو باید د توپان له راتلو څخه دمخه له دې ځایه ووزی، اوس د آزادی د جگړې لپاره باید تاسو غرناطې څخه لرې نوی مورچلونه جوړ کړی.

يوسف ځواب ورکړ: ما دا خبره احساسوله او ما هغه مشرانو ته همدا مشوره ورکړه او راغلم چې هغوی دې سهار له غرناطې څخه وخوځېږي.

ملکې وويل:

سبا ته به د پوځ څو ډلګې او زموږ د خدمتکارانو د کورنيو څو قافلې له دې ځايه روانيږي او د ناظم هيله ده چې د ده د کور له نورو غړو سره ستا ميرمن هم روانه شي. که ستا اجازه وي نو چې کور ته ولاړ شي هغې ته د تياريدو لارښونه وکړه.

ته خپلو ملګريو ته هم احوال واستوه هغوی که سبا ته نه وي بله ورځ له بلې قافلې سره تلای شي، ته که مناسبه بولې دوی ورځې ايسار شه که نه له دوی سره يوځای روان شه.

يوسف وويل: په داسې حالاتو کې ماته له دې پرته بله چاره نشته چې ميرمن مې له قافلې سره واستوم. او د ځينو ملګريو په اړه هم زه دا ضروري بولم چې هغوی بايد سمدستي له دې ځايه ځانونه وکاږي، که هغوی ما په څه سبب د شپې روان نکړای شول نو سهار به له قافلې سره روان شي، د ځان په اړه به زه له څو دوستانو سره له مشورې وروسته څه پريکړه وکړم. زه هغوی ته داسې احساس نه ورکوم چې زه له خطره تښتيدم. اوس ماته اجازه راکړه.

: ودريږه! ملکې لاسونه وپړکول.

د بلې کوټې نه يوه وينځه راووتله دې ورته وويل:

د يوسف ميرمن دننه راواستوه؟

څو شيبې وروسته د يوسف ميرمن دننه ورننوته او چې د خپل ميړه مخ ته يې وکتل اوښکې يې په سترګو کې ډنډ شوې.

د ابو اعبدالله مور وويل: لورې! ستا اوښکې د غرناطې تقدير نشي بدلولی، ته اوس کورته ولاړه شه او د سفر تياري ونيسه، تاته د يوسف په اړه د دومره انديښنې ضرورت نه و.

: مگر ... هغی په ژړه غونی آواز وویل:
که هغه دلته د پاتی کیدو پریکړه کړی وی نو زه دی نشم پریښودلای.
: لوری زه د دی ذمه واری اخلم چی یوسف به دلته نه پاتی کیږی. ما له ده سره خبری کړی دی، د هغه پردی پوهول ضروری نه دی چی دوی ورځی وروسته به دلته اوسیدل څومره گران وی، نه دی اوس زر کورته ځان رسوه یوسف به تر لږ ځنډه همدلته پاتی شی.

وفاداری میرمن د اجازی په دود یوسف ته وکتل هغه وویل:
معلومه نه ده چی زه به دلته څومره پاتی شم ته ولاړه شه. ما په کور کی ولید او څو تنه نور کښینولی دی، هغوی ته دا ووایه چی تر لږ ځنډه زما انتظار وکړی.
د یوسف میرمن ور وړاندی شوه د ملکی لاس یی ښکل کړل او بیا یی په هیله من نظر خپل میړه ته وکتل او له کوټې څخه ووته.
ملکی یوسف ته وویل: ما چی ته د کوم کار لپاره ایسار کړی یی هغه په پوځ پوری اړه لری، د کلا ساتونکی زموږ سره په تلو راضی دی او د پوځ څو تنه افسران د هغوی د لست په جوړولو بوخت دی چی موږ یی له ځان سره بیایو، هغوی په دی اړه ستا مشوری ضروری بولی.
یوسف ځواب ورکړ: زه به ستا حکم عملی کړم، خو که پوځ ته دا پریکړه معلومه شوی وی نو دهغوی پردی پوهولو ته ضرورت نشته چی د کوم هیواد پاچاهی پای ته ورسیږی نو پوځ یی هم شړیږی. اوس زه په کومه خوله دوی ته څه مشوره ورکړم؟
ملکی ځواب ورکړ: زه یوازی دا غواړم کوم خلك چی په خپله خوښه زموږ ملگرتیا کوی د هغوی په غوره کولو کی باید ډیر پام وشی، لږ تر لږه په افسرانو کی باید داسی څوك نه وی چی پر هغوی د فردیناند د جاسوسی گومان کیدای شی. زه په دی پوهیږم چی زموږ ملاتړ کوونکی به زیاتره هغه خلك وی چی کور او کورنی یی له غرناطی څخه بهر دی او مقامی خلك خو به پخوا له دی چی د ابو

عبدالله په خاطر جلا وطنه شي سل څله به سوچ کوي. خو زه دا ضروري بولم چي ته د پوځ کومو لويو افسرانو چي هغوی ته سملستي خطر احساسوي د هغوی نومونه بايد د غرناطي دپرېښودونکو په لست کي شامل کړای شي.

که زما سره دا احساس نه وای چي زموږ نه وروسته به ډير خلك له غرناطي څخه بهر د پناه اخستلو په هڅو مجبور شي نو ما به له ځانه د پنځو زرو تنو د بيولو غوښتنه نه کوله.

هغه سيمه چي دښمن زما زوی ته په نظر کي نيولي د هغي د اداري لپاره پنځه سوه تنه هم بس دي، او زه د خپل زوی د ټولي خوشباوري او ځان تير ايستلو سره سره پردي پوهيږم چي زموږ هستوګنه به عارضي وي، د توپان يوه بله څپه به موږ د اندلس څخه پورته کړي او د افريقا څنډو ته به مو ورسوي له هغي وروسته که خدای «ج» د دي بد نصيبه اولس فرياد واورېد نو امکان لري چي يوه نه يوه ورځ به غرني قبايل د بهرني کوم کومك په اميد راپاځي او هغوی به ستا د ملګرو څخه کوم لاربنود پيدا کړي.

يوسفه ! زه پخپله هم د سلطان ابو الحسن د کوم نوميالي سالار په مخکي د دي خبري جرئت نشم کولی چي اوس دي د فرديناند د يوه وړوکي باج ورکوونکي خدمتګاري ومني.

زما وروستي هڅه دا ده چي پر کومو غازيانو، دغه بدمرغه اولس خپله راتلونکي تړلي شي هغوی بايد په غرناطه کي پاتي نشي. اوس ورځه! هغوی ستا انتظار کوي او زه د دي خبري مسئوليت اخلم چي ابو عبدالله به ستا په کار کي څه لاسوهنه نه کوي.

لږ څنډ وروسته يوسف پر خپل زړه له يوه له زغم څخه اوچت بار سره د دوو وسله والو کسانو په لارښوونه د الحمرا د هغي کوټي په لوري روان ؤ چي هلته د کلا قوماندان او د هغه ملګري راټول وو. بيا هم د سلمان، سعيد، عاتکي او منصور له غرناطي څخه زر تر زره دوتلو په اړه دده ناکراري يو څه کمه شوي وه.

د ترور‌مي مسافر

د یوسف له روانیدو څخه لږ څنډ وروسته د سمندري قواو پنځه تنه پخواني افسران د هغه کورته راورسیدل او نژدې تر یوه ساعت پورې یې له سلمان او عبدالملك سره د خپل سفر په باب ضروري خبري پاي ته ورسولې. اوس دوی له الحمرا څخه د یوسف د راستنیدو په انتظار وو.

ناڅاپه عبدالمنان او جمیل ویریدلی کوټې ته ورننوتل، او عبدالمنان ساه نیولی سلمان ته وویل: د خدای «ج» احسان دی چې ته بیرته نه وې ستون شوی، د عبید الله د کور په شاوخوا کې د حکومت خلك پهره کوي.

سلمان په وارخطایی جګ شو وېی ویل: هغوی ته د سعید په باب معلومات شوي دي؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: نه! سعید ته څه خطر نشته، پولیس ستا په بنه او څیره د چا لټون کوي، زما باور دی چې د حکومت کوم جاسوس ته له ابو الحسن سره لیدلی یې چې د دوی له کوره راوتلی یې او دریسی شوي دي. پولیسو ته ستا نه پرته د هغه کوچوان بنه او حیره هم معلومه ده چې ته ورسره سپور شوی وې.

ولید پوښتنه وکړه: تاته چا وویل.

: ماته د پولیسو یو افسر وویل چې د خپلو نورو یو شمیر ملګرو په څیر پټ زموږ سره ملګری دی. هغه له پخوا څخه د ابو الحسن د مشر ورور دوست و او

زما د کور ترخنګ اوسیږي، هغه ماته دا وویل چې د کوتوال نایب ته د ابو الحسن له کوره د وتلي پردې په باب دوه خبرونه ورغلي دي، لومړی دا چې هغه په سرك جومات ته نژدې په بګۍ کې سپور شوی ؤ، او دوهم دا چې هغه له بګۍ څخه پلې شو د یوسف کورته ننوت. هلته دښار ځینې خلك او قبایلي مشران راغونډیدل.

د کوتوال مرستیال په ښار کې د ګزمې په وخت کې دا معلومات ترلاسه کړي وو اوبیا پخپله همالته ورغلی ؤ.هلته دي له بوی نه اټکل کیدونکي پیښې سره مخ شو،هغه دکوم پوځي افسرګاډي درولي وه او غوښتل یې تلاشي یې واخلي چې...

سلمان وارخطا شو ویې ویل: ته د ټولې کیسې اورولو نه پرته په دوو جملو کې نشې ویلای چې اوس وضعه څه ډول ده؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: صیب! اوس وضعه داسې ده چې د پولیسو اته، لس تنه د عبید الله د کور په شاوخوا کې په ساده جامو کې پهرې کوي، او هغوی په کوڅه کې له هر چا څخه چې تیریږي د یوه نا آشنا سړي په اړه پوښتنه کوي. هغه دوست چې ماته یې دا خبر راکړ د کوتوال او د هغه د مرستیال خبرې اوریدلې دي هغه دا اندیښنه ښکاروله چې د هغوی په کوم سړي د ترکانو د جاسوس شك دی. زه ویریدم چې تاسو بیرته هلته نه وی راستون شوی. ځکه مې جمیل او نور ملګري خبر کړل او بیا مې ستا د دفاع لپاره د خو رضاکارانو له استولو وروسته زه له جمیل سره د ولید دوی کورته ورغلم خو د ولید پلار ته دمخه د پولیسو د تګ راتګ او ګزمې احوال رسیدلی ؤ. هغه د احتیاط لپاره سعید او د هغه ملګري خپل کورته ورسره بیولي وو. بیا چې ما کله هغه ته دا وویل چې پولیس سعید نه بلکې ستاسو په نیولو او لټون پسې راوتلي دي نو هغه په بیړه خپله بګۍ تیاره کړه او موږ ته یې دلته د راتلو حکم وکړ.

سلمان وپوښتل : د پولیسو کوم چا له ابو الحسن سره هم خبره کړی ده؟

: نه ! تر اوسه پولیسو د عبید الله د کور دروازی ټکولو جرئت نه دی کړی، او د نورو خلکو په څیر ابو الحسن هم د ولید د پلار کورته راغلی دی. هغوی ټولو تینګار کاوه چی ته بیله ځنډه له غرناطی څخه ووزه او پر لاره په کوم خوندی ځای کی غلی شه او د خپلو ملګرو د راتلو انتظار کوه، هغوی چی مناسب فرصت پیدا کړی تاته به ځان دوررسوی.

ما په لاره کی دا بندوبست کړی او راغلی یم چی څو سپاره د ښار له دروازی څخه بهر ځانونه ورسوی، هغوی به تر یوه پړاوه ستا سره ملګری وی او له دی تسلی وروسته به راستنیږی چی د غرنیو قبیلو کوم مشر ستا د ساتنی لپاره مناسب بندوبست وکړی، ماتاته اس رانه وستلای شو، خو اوس له دی ځایه تاته یو ښه اس برابریدای شی عثمان یا د دی کور کوم بل نوکر به یی د ښار نه بهر ورسوی. موږ به تا په بګیه کی بوزو.

د څو شیبو لپاره د سلمان د پریکړی قوت ځواب ورکړ، هغه د اندیښنی په حالت کی کله عبدالمنان او کله نورو خلکو ته کتل.

عبدالمنان له خپل جیبه یو کاغذ راویوست او سلمان ته یی وړاندی کړ ویی ویل:

وبخښنی! ما د اندیښنی په وجه دا لیک تاته درونه ښودلای شو. سلمان کاغذ پرانست ویی لوست، د بدریی یو لنډ پیغام ؤ او د کږوږو لیکونه معلومیده چی دغه څو کرښي یې په ډیره بیړه لیکلی:

د تروږمی مسافره!

که زه تاته د څه ویلو حق لرم نو زما ږومبی او وروستی هیله دا ده چی تاسو د ماما جان خبره ومنی! او زما باور دی چی په دی مسئله کی سعید او یوسف کاکا

هم له ماما سره همنظره دی چی ته باید بی له ځنډه نور له غرناطی څخه ووزی.

تاته خدای پامان ویل ماته په هر حالت کی ډیر گران دی، خو که خدای مه کړه ته غدارانو ونیولی نو دا به یوازی زما لپاره نه بلکی د سعید او عاتکی لپاره هم له زغم نه وتلی صدمه وی. د خدای لپاره زما خبره ومنه!

په دی دنیـا کی خو داسی څوك هم باید وی چی له سترگو ډیر لری وی هم د ژوند یوه هیله پری تړلی وی. کـه وخت اجـازه راکـولای نو زمـا دا لیك بـه ډیر اوږدوای خو په هر حال... ستا دوستـانو ته بگۍ تیـاره ده، مـاما جان مـاته ناری وهی او زه به تل تاته ناری وهم، خدای دی مل شه سلمانه!

«بدریه»

سلمـان تر لږ ځنډه پردی گډو وډو کربنـو د اوښکو هغو وچو شویو څاڅکو ته کتل بیا یی ژوره ساه واخسته او لیك یی ولید ته ور اوږد کړ.

ولید د لیك له لوستلو وروستـه بیرته هغه ته ورکړ ویی ویل: زه له بدریی سره همنظره یم، خو یوسف کاکا تر اوسه بیرته نه دی راگرځیدلی او مور د هغه له مشوری پرته هیڅ گام نشو اخستی. له بده مرغه دا وخت داسی دی چی مور په آسانی سره په الحمرا کی هغه ته احوال هم نشو استولی

په همدی کی دوی بهر د بگۍ د عرابو غږ واورید، سلمان وویل: لکه چی هغه راغی!

ټولو دروازی لوری ته وکتل او ولید جگ شو له کوټی څخه ووت.

بگۍ ودریده او څو شیبی وروسته د ولید او د یوسف د میرمنی د خبرو اترو غږ اورچت شو:

کاکا جان درسره رانه غی؟

: نه! هغـه اوس د یوه ضروری کـار لپـاره په الحمرا کی پاتی دی او بنـایی تر

ځنډه پاتې شي، خو د عزتمندو میلمنو لپاره هغه دا پیغام را استولی دی چې د ده انتظار وکړی.

: کاکا ناویی! ته یو څه اندیښمنه ښکاری! هغه ته خو به هلته څه خطر نه وی؟

: نه! هغې په غمجنه لهجه وویل: لږ تر لږه تر دوو نورو ورځو پوری هغه ته خطر نشته.

: دوی ورځې! د ولید غږ په ستونی کې خپ شو او سلمان او نور ملګری یې د پریشانی په حالت کې له کوټې څخه برنډې ته ور ووتل.

د یوسف میرمن هغه ولید ور وراندی شوه او په لړزیدلی غږ یې وویل:

ما باید د خپل خاوند میلمانه پریشانه کړی نه وای، خو دا داسی خبره ده چې زړه می غواړی د خپل کور پر بام وخیژم او چیغی کړم چې: د غرناطی د برخلیك پریکړه شوی ده. دوی ورځې وروسته به سلطان ابو عبدالله الحمرا پریږدی او له هغې وروسته به د دښمن پوځونه غرناطی ته ننوزی، زما میړه په دی وضعه کې هم د څه معجزی منتظر ؤ، خو اوس ښایی د معجزو وخت تیر شوی وی.

هغه اوښکې پاکولی او د کور د پاسنی پوړ د زینو په لوری ولاړه، سلمان او ملګري یې تر څه ځنډه حیران دریان ولاړ وو او یو بل ته یې کتل. بالاخره ولید وړاندی ورغی او خپلی سلګی یې ایساری کړی ویې ویل:

: تاسو دننه تشریف یوسی! زه به الحمرا ته ورشم او د دی احوال د ور رسولو هڅه به وکړم. خو په دی ځنډ کې د سلمان د دفاع شعور پوره راویښ شوی ؤ، هغه په یوه پریکنده لهجه وویل:

نه! که هغه په الحمرا کې په خپله رضا پاتې وی نو ددی یوازې یو مطلب کیدای شي چې هغه د کومی مهمی ذمه واری سره مخ شویدی. لږ تر لږه به زه په داسی وخت کې دی د خپلو ذمه واریو په ترسره کولو کې پریشانه نکړم.

عبدالملك وویل: زما هم همدا مشوره ده، چی په دی وضعه کی ته باید نور یوه شیبه وخت هم ضایع نه کړی، کله چی راشی نو موږ به ورته ووایو چی له غرناطی څخه ستا وتل ضروری وو. امکان لری له هغه سره تر خبرو وروسته موږ په تا پسی درشو که نه نو سبا ته خو به خامخا در پسی روان شو.

سلمان ولید ته وویل:

ولیده ته که له بی بی څخه اجازه واخلی زما د هغی له بګی پرته څلور د سپارلی اسونه هم په کار دی. بګی به بهر له سرك څخه بیرته راشی او بیا به یی اسونه هم وروسته بیرته ورته راواستوو.

ولید ځواب ورکړ: د بی بی د اجازی ضرورت نشته، زما سره د دی پوره صلاحیت دی چی ستا څه شی ته ضرورت وی هغه درته وسپارم، زه همدا اوس اسونه تیاروم او ولید له کوټی څخه بهر ته ووت.

سلمان جمیل ته وویل: ته بهر ته ورشه معلومات وکړه چی که شاوخوا رضاکار وی څلور تنه تری راوغواړه هغوی به هغه فالتو اسونه بهر ته ورسره بوزی.

بناغلیه! د دی سیمی سربندونکو ته لاربښونه شوی ده چی تر څو د یوسف هدایت نه وی له خپلو ځایونو څخه باید لری نه شی زه به یی همدا اوس راوغواړم.

جمیل دا وویل: او بهر ته ووت.

عبدالمنان چی تر اوسه پوری چوپ ولاړ ؤ سلمان ته یی وویل: ښاغلیه ماته څه امر کوی؟

سلمان وراندی ورغی په مینه یی د هغه پر مټ لاس کیښود ویی ویل: دوستانو ته څوك امر نه کوی غوښتنه تری کوی، او ته یو داسی دوست یی چی د غوښتنی ضرورت هم درته نشته، ته له ما سره بهر راځه!

بیا یی نورو کسانو ته وویل: تاسو دننه کښینی زه له تاسو څخه له خدای

پاماني پرته نه څم.

*****

لږ څنډ وروسته سلمان له درشل څخه راووت عبدالمنان ته يې وويل: عثمان له تا سره راغلی و؟

: هوکې! هغه د ابو نصر د کوچوان سره ناست دی.

سلمان وويل: دا عجيبه خبره ده چې کله ماته د يوه هوښيار ملګرې ارتيا احساس شي نو دغه زلمی هلك را ورسيږي.

: عثمان ته تر دې لوی انعام څه کيدای شي چې تاسو يې يو با کماله هلك بولی.

هغه داسې ګڼي چې ته به يې درسره بيايي او ما وعده هم ورکړې وه د هغه د سمندر او بيړيو له ليدو سره ډيره مينه ده.

: تا د ځان په باب څه فکر کړی دی؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: کله چې محشر جوړ شي نو ما غوندې خلك يوازې ليدای شي فکر نشي کولی.

که ما ستا د ارادو او عزايمو ملګرتيا کولای شوای نو ځواب مې بايد همدا وای چې زه هم ستا سره تلل غواړم خو د غرناطې له سقوط سره به زما ارادې او هدفونه هم ختم شي او زه به يوازې د ژوند د ساه ګانو پوره کولو لپاره ژوندی يم.

سلمان وويل: په هر صورت تاته د فکر کولو څه وخت شته که دې په خيالونو کې څه بدلون راغی نو يوسف به تاته په ساحل کې هغه ځای در وښيي چې زما کښتۍ به هلته نژدې چيرته لنګر اچولی وي. او په هغه کښتۍ کې به ستا لپاره ډير ځای وي.

دوی په خبرو کې طبيلې ته نژدې ورسيدل هلته نوکران پر اسونو د زينونو په

ترلو بوخت وو، ولید بهر ولاړ ؤ هغه سلمان ته وکتل وئی ویل:

: صیب! اسونه به اوس چمتو شی او ترڅو دقیقو پوری به رضاکاران هم دلته راورسیږی.

ولیده! تا دا پوښتنه ونه کړه چی زه فالتو اسونه د څه لپاره بیایم؟

: صیب! ماته د پوښتنی ضرورت نشته. زه پوهیږم چی ته د سعید او د هغه د ملګرو څخه پرته نشی تلای خو پردی می سر نه خلاصیږی چی زموږ د بګی پر موجودیت برسیره ته بله بګی ولی درسره بیایی؟

: تاته بـه دا هم مـعلومـه شی ته اوس ورځه! د یوسف له وسلـتـون څـخـه دوی لیندی غشی، دوی تومانچی او باروت درسره راوړه.

ولید وویل: ښاغلیه! ته که زموږ کره روان یی نو هلتـه هم پوره وسله موجوده ده.

:زه یوازی احتیاط کوم، کیدای شی موږ ته ستاسو تر کوره ددی ضرورت شی.

سلمـان څو ګـامـه وړاندی ورغی او عـثـمـان ته یی ناری کـړی، هغـه لـه بګی نه توپ وواهه او نژدی ورغی سلمان ورته وویل: ستا د کښتی لیدو ته هوس دی؟

عثمان لومړی خپل آغا او بیا سلمان ته وکتل ویی ویل: که آغا اجازه راکوی نوزه له تاسره د تلو اراده لرم، د هغه په سترګو کی اوښکی ځلیدلی.

سلمان عبدالمنان ته په وویل:

اوس تاته دلته د ایساریدو ضرورت نشته.

ته د ابو نصر په بګۍ کی سپور شه د هغه کور ته ولاړ شه هغه ته ووایه چی عاتکه، منصور او سعید له ما سره د تلو لپاره سفر ته چمتو کړی. او کله چی زما بګۍ دروازی ته نژدی ورغله تاسو سمدستی دروازه خلاصه کړی، د ښار تر دروازی پوری تاسو هم باید راسره ولاړ شی.

ما به په عادي وضعه کې د جنوب ختیځ په لور مخه کړې وه خو سعید لا استراحت ته اړتیا لري موږ به بګې د هغه تر کلي پورې بوزو او له هغه ځایه به رضا کاران هم بیرته راستانه شي، د سعید دوی له کلي څخه موږ ته د مرستې لپاره ډیر کسان پیدا کیږي.

دوهمه بګې به له لارې څخه بیرته راواستوو.

عبدالمنان وویل: شیخ ابو یعقوب عثمان ته یو ډیر ښه اس ورکړی دی، ستا سره د تګ لپاره ده ته پر ښه اس برسیره د ښو جامو هم ضرورت دی، ځکه خو که ستا اجازه وي نو زه به په لاره کې په سرای کې د ده جامې وربدلې کړم او په لویه دروازه کې به ستا انتظار کوي.

سلمان وویل:

هوکې ! عثمانه ته له ده سره تلای شې خو که ته په تیارۍ کې ځنډ ونکړې نو یو بل کار هم درسره کولی شې.

عثمان ځواب ورکړ: ښاغلیه! څومره ځنډ چې زما په جامو بدلولو کې وزي په دې ځنډ کې به زما پراس زین وتړي تاسو امر وکړئ!

: ته نیغ ابو یعقوب ته ورشه هغه ته دا احوال ورکړه چې سرك ته بیرته راشه موږ لږ ځنډ وروسته در روانیږو سمدستې له موږ سره همدا اراده ده چې بګې له سرك څخه لږ لرې بوزو، ځکه خو هغه باید څو تنه سپاره راواستوي چې که په لاره کې څه خطر وي موږ ته دمخه احوال راکړي. دا هم امکان لري چې موږ د سرك لاره پریږدو او د ابو یعقوب د کلي په لور مخه کړو، تا به په لاره کې یو ویجاړ کور لیدلی وي چې په مخکې یې مخ ځوړې سرك د باران اوبو د ویالې په څیر ژور کړی وي؟

عثمان ځواب ورکړ: صیب! تاسو امر وکړئ زه به پټو سترګو هم هلته رسیدای

شم.

: کوم رضاکار چی له دروازی څخه بهر ته وتلی هغه ته ووایه چی د کور شاته غلی ودریږه!

سلمان دا وویل او بیا یی عبدالمنان ته مخ راواړاوه ده ته خو به له ښاره په وتلو کی څه ستونزه نه وی؟

: نه صیب! تاسو ډاډه اوسی، موږ هلته پوره بندوبست کړی او راغلی یو، راځه عثمانه!

هغه په منډه بګی ته ورغی او په کی سپور شو.

*****

د غرناطی کوتوال پر بستره غځیدلی ؤ او د ورځی په پیښو یی فکر کاوه، ناڅاپه چا دروازه وټکوله. دی له غوسی جګ شو وبی ویل: څوك یی؟ نوکر دروازه خلاصه کړه او دننه راغی یوه ګوټه یی ده ته وښودله وبی ویل:

صیب! یو څوك په دروازه کی بهر ولاړ دی له تا سره د لیدو هیله لری، هغه د نبلسی په توګه دا ګوټه راواستوله.

کوتوال د ډیوی په رڼا کی ګوتی ته وکتل وبی ویل: هغه بهر ولاړ دی... تا ولی دننه رانه وست؟

: صیب! په دی وخت کی ستا له اجازی پرته پهره دار ویریده، او هغه د دروازی د څنګ له کړکی څخه د دغه ګوتی د ورکولو په وخت کی د خپل نامه له ویلو څخه ډډه کوله. هغه یوازی دا ویل چی دغه نخښه یوسه، زما ډیره بیړه ده او یو ضروری احوال ورکوم او بیرته ځم.

: هغه خره د عتبه غږ هم ونه پیژاند! کوتوال دا وویل او بیا یی بیرته پښی په پښو کړی یوه درنه کمپله یی په اوږو واچوله له کوټی څخه ووت.

لږ څنډ وروسته پهره دار د هغه ګواښونه او کنځلې اوریدلې او د بهرنی دروازی په خلاصولو بوخت شو. کوتوال په بیړه بهر ووت خو په همدې څنډ کې بهر پر سړك ولاړه بګۍ روانه شوه.

: ودرېږه! ودرېږه! کوچوانه بګۍ ودروه، هغه ډېر ګړندی منډې پسې وهلې، چاغ کوتوال سیلیده او ګاډۍ ته یې ځان ورساوه دننه یې ور وکتل وېې ویل: عتبه! په خدای «ج» سوګند ستا پیغام ماته ډېر ناوخته...

هغه خپله خبره پوره نکړای شوه، د سترګو په رپ کې د هغه ورمېږ د سلمان اوسپنیزو ینجو ته لویدلې ؤ، ولید د هغه متې ونیولې او دننه یې ګاډۍ ته ننه یوست. بګۍ بیا ګړندۍ شوه، جمیل خپل خنجر د هغه په سینې ورکېښود او زور یې پرې راوړ د هغه لږ او ډېر همت هم ځواب ورکړ. سلمان د هغه پر ورمېږ فشار کم کړ او ورته وېې ویل:

ګوره! که دې د شور هڅه وکړه نو پخوا له دې چې غږ دې اوچت شي ورمېږ به دې بوټ مات شي. موږ به د خنجر اویا تومانچې په استعمال دغه ښکلې بګۍ ستا په وینو ککړه نه کړو.

کوتوال وټوخیده او په ډېر زحمت یې وویل: زه پوهیږم چې ستاسو له خوښې پرته زما غږ تر ستونې نشي راوتلای خو تاسو څوك یاست، او څه غواړئ؟ زه به ستاسو هره خبره ومنم؟

سلمان له شا څخه د بګۍ پرده لرې کړه څو شیبې یې سړك لورې ته وکتل بیا یې کوتوال ته وویل: ته هوښیار سړی ښکارې، زما لومړنۍ حکم دا دې چې که د پولیسو کوم سړی دې بګۍ ته درانژدې کیدو هڅه وکړه ته له لیرې غږ پرې وکړه او ترې ایسار یې کړه که ضرورت ؤ له بګۍ دې سر ورته راوباسه او ورته وایه چې ته دې له دوستانو سره چیرته روان یې. خو ستا د غږ په اوریدو باید څوك دا

احساس نکړی چی ته له ویری او یا مجبوری زموږ امر منلو ته مجبور یی.

ستا دا اشتباه به یوازی ترتا پوری محدوده پاتی نه شی. باید دا درته ووایم چی اوس زموږ ملګرو ستا کور کلابند کړی دی که هغوی ته څه وخت دا خبر ور ورسید چی زموږ په بګی پسی څوك را روان دی نو هغوی به ستا د کور یو تن هم ژوندی پری نږدی.

: صیب! پر ما ورحمیږی! زه وعده کوم چی هیڅ غلطی به نه رانه کیږی.

سلمان جګ شو له دروازی څخه یی سر ویوست غږ یی وکړ: کوچوانه بګی آرامه بیایه!

بیابیرته پر خپل ځای کیناست ویی ویل:

إن شاء الله موږ به تا ته د څه غلطی کولو فرصت درنکړو. اوس راشه او داږه زما ترڅنګ کښینه!

جمیله ته یی لاسونه او پښی وتړه، خو ډیر باید په زحمت نشی.

کوتوال بیله دی چی څه پلمی او دلیل ووایی په پټه خوله امر ته غاړه کیښوده سلمان له لږ ځنډ وروسته تومانچه را وایستله د هغه پر ککره یی ورکیښوده ویی ویل:

زه له تا څخه یوه بله پوښتنه کوم! که دی لږ دروغ وویل هم نو ستا په سر کی د یوه سوری کولو وروسته به زه یوازی پردی خپه وم چی لږ باروت می مصرف شول.

صیب! هغه په ریږدیدلی غږ وویل: زه به دروغ ونه وایم.

سلمان وویل: عتبه چیرته دی؟

: صیب! هغه به په ویګا کی وی.

: تا هغه ته څه پیغام ورکړی و؟

: هغه ماسپښین مهال له ښار څخه بهر له ماسره لیدل غوښتل خو د هغه احوال

ماته څو ساعته وروسته راورسید.

: ستا باور دی چې هغه ښار ته نه دی راغلی؟

: صیب! زما پوره باور دی، که هغه دلته په راتګ د خطر احساس نه کولای

نو زه به یې لیدو ته له ښاره بهر ته نه ورغوښتم.

: خو د هغه د نخښې په لیدو چې ته څومره په ګرمې او ناکراری راووتې له دې

څخه داسې ښکاري چې ته یې په انتظار وې.

: صیب! ما داسې وګڼل چې که هغه له خطره بې پروا شوی وی او راغلی وی

نو خامخا به کومه خبره وی.

: تاته معلومه نه ده چې هغه به په څه له تاسره لیدل؟

: صیب! هغه په خپل لیك کې یوازې دومره لیکلي وو چې د هغه په کور کې

یوه له اټکل نه لرې پېښه شوې ده.

: ډېر ښه اوس ته چوپ اوسه، او د دې خبرې خیال ساته چې ستا په کور کې

هم څه پېښه ونشي.

*****

لس دقیقې وروسته د ابو نصر د کور د شانداری کلا دروازه خلاصه شوه، بګې

دننه ننوته او نوکرانو زر بیرته دروازه‌پورې کړه. بیا پنځه دقیقې وروسته دروازه

بیا خلاصه شوه او دوې بګۍ یوه پر بله پسې بهر ته ووتې، پر لومړنې بګۍ چې د

یوسف له کوره راغلې وه یوې خواته سعید، عاتکې او منصور ته مخامخ د سلمان

په څنګ کې کوتوال ناست ؤ. پر هغوې پسې په بله بګۍ کې ولید، جمیل او

عبدالمنان سپاره وو. هغه شیبې څومره زر تیرې شوې چې کله د ترورېمیو مسافر له

خپلو دوستانو او ملګریو څخه خدای پاماني اخسته، هغه داستان څومره اوږد ؤ

چی بوازی د خدای «ج» پامان په الفاظو پای ته ورسید! او بیا هغه چوپتیا چی کله سلمان یوه پښه په بګۍ کې کېښوده بدریی ته یی د وروستی ځل لپاره سترګې ور واړولی د ژوند د څومره نغمو او خوبونو څومره جزیرې یی په خپله غیږه کی رانغښتی وي؟

بدریی! بدریی! بدریی! هغه په خیال کی‌ناری وهلی، هغه د ګرندیو اسونو د پښو په ترپهار او د بګۍ د عرابو په کرچهار کی هم د هغې سلګۍ اوریدلی، بیا یی داسی احساس کړه چی سعید غږ ورته کوی تکان یی وخوړ، د خوب او خیال نړۍ یی له سترګو څخه پناه شوه.

سعید وویل: وروورجانه! له ښاره بهر اسونه دی نو بګۍ باید بیرته راواستوو، زه نور بالکل روغ یم او ستاسو سره پر اسونو په سفر کی به هیڅ په زحمت نه شم.

ولید او جمیل باید زر تر زره د یوسف کور ته ورشی، زه نه غواړم چی زموږ په سبب دی زموږ دوستان د دی بګیو له امله په اندیښنه کی شی.،

سلمان ځواب ورکړ: زما په ګومان خو چی تر کومه ځایه سرك تللی تا ته به په ګاډۍ کی سفر کول ښه وی، خو که ته د اس د سپارلی تکلیف زغملی شی نو موږ به له ډیرو ستونزو څخه وژغورل شو.

: وروره! نن زه داسی نه احساسوم چی زه کله ناروغ وم. نن می په کور کی تر لږ څنډه د غشو ویشتلو تمرین هم وکړ، او ډاډه شوم چی په منډه کی له اس څخه هم ما پرغشی نخښه ویشتلای شوه.

: ما ستا لپاره دوی لیندی او دوی تمانچی هم راوړی دی. زه پردی ډاډه نه وم چی تاسو به د عبید الله له کوره زما سامان هم درسره راوړی.

سعید وویل: د دی سړی په باب دی څه فکر کړی دی؟

: دغه سړی اوس په دومره خبرو پوهیدلی دی چی موږ یی د ژوندی پرېښودو

خطر نشو قبلولی موږ به له ښاره بهر په دی اړه څه پریکړه وکړو.

کوتوال وویل:

د خدای «ج» لپاره پر ما رحم وکړی!

: چوپ! سلمان په درانده غږ ورته وویل ستا له خولی چی د رحم لفظ وزی د حامد بن زهره روح به څوریږی.

کوتوال په ویریدلی لهجه وویل: صیب! د حامد بن زهره له قاتلانو سره زما هیڅ اړیکی نشته، زه د هغوی ټولو نومونه دربښودلی شم او پر خدای «ج» سوگند زه به هیڅ دروغ ونه وایم.

سلمان وویل: په نړۍ کی پر هر بدکرداره سړی یو داسی مهال راځی چی هغه ته په دروغو ویلو کی هیڅ گټه نه ښکاری، خو ته زما تر اټکل هم زیات بد خصلته یی. ته یحییٰ پیژنی هغه ستا په پولیسو کی کار کاوه؟

: هوکی! مگر هغه اوس یی درکه دی!

: که هغه ستا په مخکی حاضر شی نو ته به له هغه سره سترگی پر سترگو کړی او دا به وویلی شی چی د حامد بن زهره له وژونکو سره ستا هیڅ اړیکی نشته؟

د کوتوال تر سترگو لاندی یو ځل بیا د مرگ تیاری خپری شوی، لږ څنډ وروسته د بگۍ تگ وروشو سلمان بهر ته وکتل ویی لیدل دوهمه بگۍ د دروازی په مخ کی ولاړه وه، عبدالمنان لاندی ورکوز شوی او په ډاډ یی د څو پهره دارانو په منځ کی له یوه افسر سره خبری کولی او دوو نورو کسانو دروازه خلاصوله.

څو شیبی وروسته عبدالمنان پر بگۍ سپور شو او هغه افسر په منډه د سلمان دوی بگۍ ته راغی او ویی ویل:

صیب! تاسو په ډاډه زړه تلای شی! اوس به تاسو د دروازی شاوخوا هیڅ کوم

پولیس هم ونه گوری.

زموږ په خیر دوی ته هم دا خبر ورغلی دی چې دوی ورځې وروسته به نه د غرناطې پاچاهي وي او نه به يې پوځ او پوليس وي، ستاسو ملگري پر سرك درته انتظار دي خو تاسو دښمن ته پام کوئ. سلمان له دروازې څخه سر بهر راوېوست هغه ته يې لاس ورکړ او بيا بگۍ روانه شوه.

بگۍ د سرك په مخ ځوړ ودريدې او رضاکاران د ړنگ کور له کنډوالو راښکاره شول پر دوی راتول شول، سلمان کوتوال ته ډیکه ورکړه او لاندې یې وغورځاوه او پخپله له بگۍ څخه راووت. په دې ځنډ کې د بلې بگۍ سپاره هم راکوز شوي وو، عثمان چې خپل کمال ښودلو ته سخت ناکراره ؤ را وړاندې شو ويې ويل:

زه نيم ساعت مخکې د ابو يعقوب له کلي څخه راگرځيدلی يم، هغه ويل چې زما سړي به د راتلونکې کلي د خلکو له خبرولو وروسته ستاسو سره ملگري شي او د سعيد دوی تر کوره به ورسره ملگري وي.

بل سړي وويل: صيب! موږ ستاسو لپاره اسونه همدلته راوستلي دي. سلمان وليد ته وويل: د يحيى اروا په دې ويجاړ کور کې د کوتوال انتظار کوي دي همالته ورولی، جميل په خنجر د هغه د پښو رسۍ پريکړه، دوو تنو تر مټو ونيو او پورته يې کړ وليد په توره وزغلاوه.

کوتوال چې تر اوسه پورې د نامعلومو اميدونو په تکيه ؤ خپل وروستی وخت يې چې وليد په چيغو شو: د خدای « ج » لپاره! په ما رحم وکړئ زه ستاسو ملاتړ ته چمتو يم، زه د حامد بن زهره د ټولو قاتلانو نومونه درښودلای شم.

تاسو د ابو القاسم په وروستي خيانت تر اوسه خبر نه یاست. د خدای « ج » لپاره. زما خبره واورئ. بله ورځ به د دښمن پوځ غرناطې ته ننوزي، ما خوشې کړئ. زه به عتبه لاس ترلی تاسو ته راولم، ما وبخښئ پرما رحم وکړئ!!

د کوټوال پښې د بدن د وزن اوچتولو څخه بې وسه وې او پښې یې په ځمکه کښولې، بیا د رنګ کور له یوې تیارې کوټې څخه د هغه وروستې کریغه واوریدل شوه، او بیا په فضا کې بشپړه چوپتیا خپره شوه.

سلمان عبدالمنان ته وویل: اوس تاسو بیرته پر بګیو ولاړ شې، او موږ ته بې چې اسونه راوستل د غه رضاکاران هم درسره بوزئ، بیا یې خپلو ملګرو ته وویل: تاسو سمدستي پر اسونو سپاره شې، زه او عثمان به له تاسو څخه پنځوس شپیته ګامه وړاندې وو، ظاهراً کوم خطر نشته خو بیا هم احتیاط ضروري دی. پنځه دقیقې وروسته د اسونو او بګیو سپرویو د بل مخالف لورې ته خپل سفر پیل کړ.

تعقیب

کله چې دوی له سرك څخه د شیخ ابو یعقوب د کلی په لوری ورګرځېدلی لاری ته ورسیدل نو مخامخ یې د اسونو دپښو ترپهار واورید.

عثمان وویل: صیب! داسې ښکاری چې د ابو یعقوب د کلی خلك لکه چې موږ له څه خطر څخه خبروی!

سلمان وویل:

ته په بیړه شاته ورشه ورته ووایه چې له سرکه یوی خواته شی.

عثمان خپل اس راوګرځاوه، د سترګو په رپ کې سپاره سلمان ته راورسیدل او چیغې یې کړې:

ود ږوړی! ودریږی چې وړاندې تاسو ته خطر دی!

عثمان ته دغه غږ آشنا معلومیده او ویې ویل:

یونسه څه خبره ده؟

: صیب! ستاسو دښمنان وړاندې کلی ته راورسیدل، بیا یې دوهم سپاره ته مخ واړاوه ویې ویل:

ته بیرته ولاړ شه خپلو ملګریو ته خبر ورکړه چې زه له دوی سره ولاړم.

کله چې هغه د اس جلب راوګرځاوه یونس سلمان ته وویل:

صیب! د ابو یعقوب د کلی په لور وروګرځی، موږ به هڅه وکړو چې د عتبه کسان هر څومره زیات ایسار کړای شو، بیړه کوی چې له سرك څخه لری ولاړو زه به بیا ټول حال درته بیان کړم.

سلمان خپلو ملګرو ته غږ وکړ او هغوی اسونه وزغلول او نژدې ورغلل، بیا هغه ورته وویل: موږ باید لاره بدله کړو، تاسو په موږ پسې راځئ!

لږ ځنډ وروسته دوی له سرك څخه لرې د ویجاړ کلي د کنډوالو ترشا ولاړ وو او یونس سلمان ته کیسه کوله.

: موږ د ابو یعقوب له کلي څخه په بله لار د بل کلي په لوري راغلو کله چې کلي ته رانژدې شوو دوه تنه په مخه راغلل چې ابو یعقوب ته یې دا احوال ورسوو چې د وسله والو سپرو یوه ډله د دوی کلي ته ورغلې ده، او پاتې شپه هم الته غواړي تیره کړي.

هغوی د کلي په یوه ویجاړ کور قبضه کړې ده او په کې اړولې یې دي، له هغوی نه د څو پوښتنو څخه وروسته موږ ته معلومه شوه چې دغه کسان د جنوب له لوري راغلي، دي او ماښام مهال د سپرو یوه بله لویه ډله چې دلویدیځ لوری رابنکاره شوه خلکو ولیده چې د خوړله پله څخه له تیریدو وروسته د ویجاړې شوې کلا په لوري ولاړه ځکه خو د کلي د خلکو دا اندیښنه ده چې د ډاکه مارانو یوه لویه ډله د دې سیمې د لوټ لپاره راغلې ده. له دې وروسته موږ بیا د کلي پر سر راوګرځیدو سرك ته چې رانژدې شوو د اسونو د پښو ترپهار او شنبهار مو واورید او موږ د احتیاط لپاره یوه باغ ته ننوتو، بیا مو څو تنه سپاره ولیدل چې کرار کرار د غرناطې په لور روان وو، ستاسو سمدستي خبرول ضروري وو خو ضحاك دا اندیښنه وښوده چې که موږ د هغوی په مخکې د تیښتې هڅه وکړو نو راپسې راځي ځکه خو موږ هغوی مخې ته پریښودل او بیا چې سرك ته راورسیدو ګړندي مو اسونه چارګام وزغلول، هغوی بنایي موږ خپل ملګري بللي وو د تښتیدو پرځای ودریدل ځکه خو د سترګو په رپ کې موږ له هغوی څخه درې کسان پرسرك راوغورځول او بیا مود سرك کیڼ لوري ته په فصل کې ترلږځنډه نور کسان وزغلول یو یې ضحاك په نیزه وواهه او راویې غورځاوه، کله چې موږ بیرته سرك ته راستانه شوو یوه تن د قسطله خلکو په ژبه خپلو ملګریو ته څه ویل،

خو زموږ پوره باور وو چې دوی د عتبه خلك دي.

خو افسوس چې موږ دوه نور کسان ونه وژل، اوس به هغوی په کلي کې خپل نور ملګري خبر کړي، له ضحاك سره د شیخ ابو یعقوب د کلي پنځه تنه نور شته هغوی به ستاسې له دې ځایه د وتلو لپاره چې هر څومره ممکن وي هومره لاره بنده ساتي، ضحاك یو تن ماته را استولی ؤ ویلي یې وو چې دښمن به زموږ پر مړیو تیرېږي بیا به ستاسو لوري ته درځي.

سلمان سعید ته وویل: سعیده ته له عاتکې او منصور سره سمدستي روانیږه، د ابو یعقوب په کلي کې زموږ انتظار کوه، عثمان به تاسو ته لاره دربښیي. سعید زړه نا زړه کله سلمان او کله عاتکې ته کتل. سلمان بیا په دروند غږ وویل:

ورځه سیعده! زما خبره ومنه، او عاتکې! ته په څه فکر کې یې! دلته کومه کلا نشته او تاته د دې ثابتول ضروري نه دي چې ته یوه زړوره نجلۍ یې. کله چې زما د غشیو ګڅوړه تشه شي نو زه به تا په جګړه کې د ګډون څخه نه منع کوم. تر لږ ځنډه به ضحاك او د هغه ملګري دلته راورسیږي او زما باور دی چې عتبه او د هغه کسان به یې تعقیبوي. بیا به له هغوی سره د مقابلې لپاره ستا تر مرستې ماته دا ضروري وي چې ته د هغه لاس ته نه ورځې، د خدای «ج» لپاره ولاړه شه، ستا د دې زړه نازړه کیدو په سبب به خلك بیځایه مړه شي.

هغوی اسونه پونده کړل.

سلمان خپلو ملګرو ته پام راواړاوه:

ملګریو! خپل اسونه شاوخوا ونګو کورونو ته بوزئ، امکان لري د دښمن شمیر زموږ څخه ډیر زیات وي ځکه خو ستاسو برې پردې خبره پورې تړلې دی چې کوم غیشی مو تش ولاړ نشي. کوم کور چې لارې ته ډیر نژدې وي د هغې بام ته وخیژئ. د غیشو له اوریدلو څخه دمخه زما د تمانچې د غږ انتظار وکړئ.

یونسه! ته سرې ته ورشه د خپل ورور او نورو ملګرو انتظار کوه او هغوی دلته راوله، زه ویریږم چې هغوی پردې ګومان وړاندې تیر نشي چې موږ د ابو

یعقوب د کلی لوری ته خوځېدلی یو او موږ ته د زیات فرصت په خاطر په بل لوری کی د دښمن د زیات بوخت ساتلوضرورت دی. اوس چی موږ څومره زر له دښمن سره مقابله وکړه هومره به په پاتی سفر کی زموږ ستونزی لږی وی. ځکه خو اوس باید زموږ هڅه دا وی چی د عتبه کسان په تاسو پسی دلته راشی او دا ضروری ده چی تاسو زموږ تر شا د دریدو پرځای د کلی د وروستی کور ترشا پوری ولاړ شی.

: صیب زه وپوهیدم! د هغوی د دلته راوستلو لپاره که تر هماغه کلی پوری زموږ ،ورتګ ته اړتیا وه هم دریغه به ونکړو. یونس دا وویل او اس بی پونده کړ، دوی تر لسو دقیقتو پوری د هغوی د راتلو انتظار وکړ بالاخره یونس له شپږو کسانو سره بیرته راورسید او له دی سره سم سلمان وړ پسی د نورو اسونو د پښو ترپهار واورید.

بالاخره اوه تنه سپاره رابنکاره شول او د کلی تر وروستی کور پوری ولاړل پر دوی پسی د ګڼو اسونو د پښو ترپهار رانژدی شو او بیا شل پنځه ویشت تنه سپاره چی د دوی د غشو دم ته راورسیدل د سلمان د تومانچی غږ اوچت شو او بیا پر هغوی د غشو باران جوړ شو. هغوی په بربری، هسپانوی او عربی ژبو فریادونه اوچت کړل. د مخی سپرو د بیرته ګرځیدو هڅه کوله د هغوی اسونه په تیاره کی د خپلو ملګریو له اسونو سره ټکر شول، څو سپرو د وارخطایی په حالت کی د وراندی وتلو هڅه وکړه چی پر هغوی د کلی په پای کی غلیو شوبو سپرو غشی واورول. څو کسان روغ پاتی شول او ووتل خو په تیاره کی د هغوی د شمیر معلومول ګران وو.

په دوو دقیقو کی دغه جګړه پای ته ورسیده سلمان داؤد راپورته شو او خپلو ملګریو ته بی وویل: د مړیو د شمیرلو ضرورت نشته بوازی ټپیان پرځای کړی. بوه تن چی خپل اس بی تر جلب رانیولی ؤ سلمان ته په مخکی ودرید وبی ویل: ښاغلیه زه ضحاک یم. څو سپرو د وراندی وتلو هڅه وکړه، په هغو کی موږ

دری تنه راوغورځول خو زما په ګومان په هغو کی هم یو تن تپی ؤ، که ستا اجازه وی زه د احتیاط لپاره وړاندی ولاړ شم.

سلمان ځواب ورکړ: زموږ ملګری به د ابو یعقوب کلی ته رسیدلی وی، ځکه خو موږ د یوه یا دوو تنو په باب باید څه اندیښنه ونه لرو، هغوی به خامخا په لاره کی په یوه او بله خوا د تیښتی هڅه وکړی.

په دی کی هغه یو پر بل پسی دوه د تومانچی ډزونه واوریدل او سلمان په بیړه پر اس سپور شو ویی ویل: ضحاکه ته له ماسره راتلی شی او نور کسان دی دلته خپل کار پای ته ورسوی او په ډاډه زړه په موږ پسی راځی، دا ډزی زموږ د ملګریو کارنامه معلومیږی او زه ویریږم چی هغوی په بدګومانی کی پر موږ غشی ونه چلوی. بیا هغه ګام پر ګام عثمان ته ناری وهلی او وړاندی روان وو.

لږ وړاندی چی ولاړل د عثمان غږ یی واورید:

صیب! موږ دلته یو، او بیا د سترګو په رپ کی دوی د عاتکی او عثمان په مخکی د یوی خاورینی غونډۍ ترڅنګ ولاړ وو، دواړه مړی دوی ته نږدی په خاورو پراته وو تر څو شیبو پوری ټول چوپ وو.

عاتکی په لږ ویریدلی لهجه وویل: وروړجانه! ته به موږ احمق وبولی، خو موږ له تا پرته چیرته تلای شو؟ موږ کله ډاډه کیدای شوای چی راتلونکی سهار به تردی تیاری شپې زیات تیاره او ویروونکی نه وی؟

او بیا ما د محمد بن زهره زوی او لمسی ته دا څه ډول ورښودلی شوای چی هغوی دی خپل احسان کوونکی د انتظار پرځای د هغه حکم عملی کړی، د غرناطی لور په خپل ژوند کی د لومړی ځل لپاره په زوره زوره ژړیدله.

سلمان په ژړه غونی آواز وویل:

عاتکی! زه تا احمقه نشم بللی! کاشکی پردی اوښکو د دی بدنصیبه اولس د کړو وړو داغونه مینځل کیدای شوای، سعیده! زه له تا څخه هم نشم خفه کیدای، خو ته زما د ناکراری په سبب پوهیږی.

سعید وویل: وروره! موږ ته د ابو یعقوب کلي ته رسیدل او په لاره کې غلې کیدل یو شان وو، موږ د غونډې شاته ولاړ و او بنایي په دې کې به هم کوم مصلحت ؤ، منصور له وړاندې تلو څخه انکار کاوه، د هغو دوو سپرو د پښو غږ مو چې واورید اسونه مو عثمان ته وسپارل او لارې ته نژدې د ډېرو شاته غلي وو د تومانچې له ډزو نه وړاندې موږ ته د دې تسلي ضروري وه چې هغوی زموږ خلك نه وي، بیا له دوی نه یو تن چې غالباً پخوا تپي شوی ؤ له اس نه پلی شو او په قسطله یې زبه یې له خپل ملګري څخه څه غوښتل، هغه موږ ته دومره لنډ ؤ چې په ډېره مو هم راغورځولی شوای.

سلمان وویل: سعیده موږ یو لوی برې ګټلی دی. او زموږ د دې برې یو سبب دغه ځوان دی. بیا یې خپل ملګري ته وویل:

ضحاکه زه ستا مننه کوم خو زما دومره تمه نه وه.ضحاك ځواب ورکړ: صیب! دا زما فرض و یو سړی بد کیدای شي خو ستا غونډې داحسان کوونکي ناشکري نشي کولی.

: خو اوس زه ستا پوروړی شوم.

: صیب! که ته وغواړې نو دا پور هم ادا کولی شې.

یوازې زما یوه وړوکې غوښتنه ومنې!

: هغه وړوکې غوښتنه څه ده؟

: صیب! زه، یونس او زما میرمن غواړو له تاسره ولاړ شو.

: تاته معلومه ده چې موږ چیرته ځو ؟

: صیب! ماته د دې ضرورت نشته.

: او ستا پلار!

: صیب! دا د هغه هیله ده چې موږ له تاسره ولاړ شو.

: مګر هغه د ابو یعقوب په کلي کې نشي اوسیدای.

: صیب! هغه به په غرونو کې د خپل مالك له عزیزانو سره پناه واخلي، که هغه

د سفر ور وای نو راسره بیولی به مو ؤ.

: ډېره ښه ده، زه ستاسو بوه هیله هم نشم ردولی، ته ولاړ شه خپلی میرمنی ته دی ووایه چی تیاره شی، عثمانه ته هم ورسره ولاړ شه او شیخ ابو یعقوب ته زما دا پیغام ورکړه چی موږ غواړو د شپی له پای ته رسیدو مخکی بو پړاو مزل ووهو. زموږ څخه سمدستی خطر لری شوی دی او اوس له موږ سره د رضاکارانو د وړاندی تګ ضرورت نشته.

*****

کله چی د سلمان نور ملګری راورسیدل دوی ټول د ابو یعقوب د کلی په لور وخوځیدل، او بیا لږ څنډ وروسته ابو یعقوب پخپله له څو کسانو سره له کلی څخه بهر د دوی هرکلی ته راوتلی ؤ.

سلمان له اس څخه پلی شو ابو یعقوب ته یی لاس ورکړ، او د غرناطی رضاکارانو ته یی وویل:

اوس به موږ سعید کلی ته دبیولو پرځای له همدی ځایه نیغه د غرونو لاره غوره کړو څکه تاسو له همدی ځایه بیرته ستانه شی او زر تر زره غرناطی ته د رسیدو هڅه وکړی.

او کوم کسان چی په بګی کی زموږ سره راغلی وو هغوی ته دا ووایی چی اوس موږ په بله لاره ځو. کوم کسان چی په موږ پسی راځی هغوی به د شیخ ابو یعقوب څخه زموږ د بل پړاو معلومات واخلی، نور وخت مه تیروی! هغوی خدای پامان وویل او د اسونو جلبونه یی وګرځول، دوی تر لږ څنډه د شپی په تیاره کی د هغوی د اسونو د پښو ترپهار اوریده. ابو یعقوب د سلمان پر اوږه لاس ورکیښود ویی ویل:

بچیه څینی مسلمانه داسی وی چی د خدای پامان ... ل ورته ډیر تکلیف غواړی. خو زه له تاسره څو دقیقی هم خبری نشم کولی، نه ستا د احوال له راتلو سره سم بو تن مخکی استولی چی د مخکی کلیو خلک خبر کړی. له ضحاک او

یونس پرته به له کلی څخه څلور تنه نور هم له تاسره ولاړ شي. وراندی د غره پیچومی ډیر سخت دی او تاسو باید ډیر په احتیاط پری ولاړ شی، زما د سعید د روغتیا په باب ډیره اندیښنه وه خو دا یوه مجبوری ده، په راتلونکی پړاو کی به تاسو ته د پوره ارام موقع په لاس درشی او إن شاء الله له هغه وراندی به هم د هیڅ کور په دروازه کی هم د حامد بن زهره زوی او د نصیر لور ته د دوهم غبږ کولو ضرورت نه وی سلمان له بوډا سردار سره خدای «ج» پامانی وکړه او پر اس سپور شو.

* * * * *

عتبه او د هغه ملګری دویچاړی کلا په انګړ کی اور ته شاوخوا ناست وو چی ناڅاپه د برج له کونج څخه غږ راغی: صیب! یو سپور راروان دی.

: هغه را پریږده چی راشی!

څو شیبی وروسته سپور دننه راغی او په لوړ غږ یی وویل: صیب! زموږ خلك له هنه کلی څخه چیرته تللی دی او ما هغه پاتی دری سپاره وراندی واستول.

: تا د کلی له خلکو څخه معلومات وکړ؟

: صیب! د کلی خلك دومره ویریدلی وو چی چا بهرته د راوتلو او زموږ سره د خبرو جرئت ونکړ.

: دا کله کیدای شی! ما هغوی ته په کلکه دا هدایت کړی ؤ چی پر سرك د ګزمی لپاره له شپږو اوو کسو څخه زیاتو ته ضرورت نشته.

یوه تن وویل: هغوی به په کوم ویجاړ کور کی ننوتلی او ویده شوی وی!

سپاره وویل: ستا په ګومان ستا نه پرته ټول په دنیا احمقان دی؟ زه په یوه یوه کور راوګرځیدم او چیغی می ووهلی.

یوه بل تن په قسطله یی ژبه وویل: ایا دا ضروری ده چی کوم کسان تاسو لیږلی هغه دی په هسدی لاری راغلی وی؟

عتبه په وارخطایی وویل: ما تاته ویلی دی چی تر اوسه به په غرناطه کی هر

ګوټ ته دا خبر رسیدلی وی چی زموږ پوځونه ښار ته ننوتونکی دی. او له هغی وروسته به هغه کسان چی زما په کور یی د چپاو جرئت کړی ؤ یوه شیبه هم هلته د پاتی کیدو جرئت ونه کړی.

: مګر د غرناطی ښځه د تیښتی نوری لاری هم شته!

: که هغوی سمدستی د تیښتی هڅه کړی وی نو د شپی لخوا دوی د خپل کلی نه پرته بل لوری ته نشی تلای.

: په داسی حال کی دا غوره نه وه چی موږ د هغوی کلی نیولی وای؟

که ته د دی کار ذمه واری په خوښی قبلوی زه تیار یم چی اجازه درکړم، خو هلته به د هغه په یوه غړ د شاوخوا کلیو په سلګونو کسان راټول شی.

هوکی! دوی ورځی وروسته به دا ټوله سیمه زموږ رحم او کرم ته پاتی وی او زه به تا هغه وخت د هغه کلی د سردار په کور کی پریږدم، اوس غلی شه!

عتبه د خفګان په حالت کی قدم وهل پیل کړل. یو ساعت وروسته یو بل سپور چی چیغی یی وهلی هلته ور ورسید، او بیا عتبه چی خپلو ملګریو ته د سفر د تیاری حکم ورکاوه په ډیره وارخطایی د هغه کیسه اوریده:

: صیب! موږ ته دا معلومات نه ؤ چی دغه ټوله سیمه له دښمنانو ډکه ده، هغوی زموږ زیات ملګری ووژل، او زما ښځه پرته یوازی دری یا څلورو کسانو ژوندی ځانونه وژغورلای شوای.

عتبه د غوسی په حالت کی خپلی شونډی وچیچلی او ویی ویل: پر تاسو په هغه کلی کی حمله وشوه؟

: نه هغوی له کلی نه لږ بهر پر موږ حمله وکړه.

: احمقه داسی کله کیدای شی چی هغوی ټولو دی کلی پریښی وی او تللی دی وی؟

: نه صیب! موږ ستاسو د امر سره سم د ګرمی لپاره د سپرو یوه ډلګی واستوله، خو د دښمن یوی ډلی چی له کلی څخه بهر یی مورچل نیولی ؤ پر

هغوی حمله وکړه او څلور کسان یې تري ووژل. دوه تنه نور بیرته راوګرځیدل او موږ ته یې احوال راکړ چې د حمله کوونکو شمیر له اوو اتو کسانو څخه زیات نه ؤ. بیا موږ په هغوی پسې ورغلو، بیا دوی موږ په ځان پسې هماغه ځای ته ور وستلو چې اوس هلته د مړیو ډیري جوړي دي.

ما د دښمن له منګولو څخه یوازي دوه تنه ولیدل چې د لویدیځ لوري ته ووتل، له هغوی څخه یو سپور چې تېښتې ؤ له ما سره راروان ؤ. له سرك څخه لږ لري هغه له اس څخه ولوید، تاته سمدستي احوال ضروري ؤ خو د ځنکدن په حالت کې د هغه پریښودل راته ممکن نه وو. ما هغه پر خپل اس را واچاوه لږ لري مې د ونو منځ ته ورساوه او په دې امید هلته تم شوم چې که کوم ملګری بل دی لوري ته راووزي او زه تېښتې هغه ته وسپارم او پخپله ستاسو خدمت ته راشم، خو چې کله ما د دوهم ځل لپاره غوښتل هغه پر اس را واچوم احساس مې کړه چې یخ شوی دی له هغه وروسته زه دې لوري ته را روان شوم او ما له لري د دښمن د اسونو د پښو تربهار اوریده.

عتبه وپوښتل: د شپې تاته څه معلوم شو چې هغوی د دښمن خلك دي.

هغه لږ په ترخه لهجه ځواب ورکړ: صیب!

زموږ ملګري خو بیرته نشي ژوندي کیدای او د اسونو د پښو له غږ څخه ماته دا اندازه لګول ګران نه و چې د هغوی وژونکي د غرناطې په لور روان دي.

: ته چې بیرته راتلې څوك دې ولیدل؟

: نه! زه د سرك لوري ته د تلو پرځای له یوې اوږدې دوري وروسته د ویالې په بله ډډه راتیر شوم.

هغوی ترڅو شیبو په چوپه خوله یو بل ته کتل بالاخره عتبه وویل:

ما تاسو ته د هر سړي سر ۳۰ دوګت «د هسپانیې د هغه وخت د سکې نوم» وعده درکړې وه اوس زه هر یوه ته د شپیته دوګته وعده کوم، زما باور دی کوم کسان چې موږ یې په لټه کې یو بیرته نه دي ستانه شوي، کیدای شي چې هغوی

زموږ له رارسیدو دمخه د دی ځایه وړاندی تیر شوی وی.

*****

د لمر ختو په وخت کی سلمان او د هغه ملګري له یوی غرنی سختی لاری څخه تیریدل. د دوی شاته د سترګو ترڅاره د غرونو او درو هسکی تیټی دری تر ګردونو لاندی ډوبی وی، ستومانه اسونو ورو ورو ګامونه اخستل، سپاره د ډیری یخنی له امله ریږدیدل سعید د خپل اس پر زین سر څوړنداچولی ؤ، سلمان شاته وروکتل هغه ته یی وکتل ویی ویل: سعیده ته خوبه روغ یی؟

سعید سر راپورته کړ ویی ویل: بالکل روغ رمټ یم، سلمان بل لوری ته پام واړاوه ویی ویل: ضحاکه! لاره ډیره خرابه ده ته پلی شه د ده د اس جلب ونیسه.

ضحاك په بیړه پلی شو د اس واګی یی یونس ته ورکړی او وړاندی ورغی د سعید اس یی تر جلب ونیو.

سمعیه د عاتکی تر شا را روانه وه، هغی اس راوړاندی کړ ویی ویل. ګوره! یخنی ډیره زیاته ده، ته زما شال هم درواخله!

هغی د سفر په وخت د دوهم ځل لپاره دا وړاندیز وکړ.

عاتکی ځواب ورکړ: نه سمعیی! ته دی خپل شال له ځانه سره وساته ماته د دوو اړتیا نشته. لږ وړاندی چی ولاړل په ګرځندی کی راوګرځیدل او لاره یوی تنګی دری ته مخ په ځوړ شوی وه، او یو ساعت وروسته د سارایی شپنو او بزګرانو له کلی څخه بهر څو کسانو دوی ته هرکلی وایه.

د کلی مشر ته دوه ساعته دمخه د دوی د ورتګ خبر ور رسیدلی ؤ. د ډیری یخنی او ستومانی څخه د سعید وضعه خرابه وه. له اس څخه چی پلی شول د خپل میلمه د کور په لور د تلو په وخت کی یی پښی لړزیدلی، سلمان ورغی تکیه یی ورکړه ویی ویل:

سعیده! زموږ د سفر ستونزمنه لاره پای ته رسیدلی ده، اوس به په دی کلی کی د ارام لپاره ښه زیات وخت ولری، که د خدای رضا وه بیا به له دی ځایه سفر

کړو.

د کلي رئيس وويل: د حامد بن زهره زوی کوم يو دی؟

: هغه همدی دی، خو تر اوسه پورې ښه نه دی روغ شوی، سلمان سعيد ته اشاره وکړه، بوډا سرې په ېيره وراندی ورغی سعيد ته ورترغاړی ووت.

لږ ځنډ وروسته عاتکې او سمعيې د کور له ښځو سره ډوډی خوړله او په بله کوټه کې په يوه لوی دسترخوان پر نورو ميلمنو علاوه د کلي څو کسان هم ناست وو.

منصور چې ترټولو زيات تازه تر نظره کيدو له خپل ماما سره په ځنګ کې ناست ؤ، د ډوډی نه چې وزګار شول کور به خپلو ملګريو ته وويل: ميلمانه ډير ستړی دی آرام ته يی پريږدی! هغوی پر وچو وښو د غوړيدلی پوزی پرسر بسترې وغوړولی او سعيد په يوه بستره د پريوتو په وخت کې سلمان ته وويل: له لږ استراحت وروسته به زه دمه شم له هغې وروسته غواړم چې د شپې تر رارسيدو څو ميله نور هم مزل وکړو.

رئيس وويل: اوس ته بايد ښه زيات استراحت وکړی، دلته تاته هيڅ خطر نشته.

زموږ کسان د کلي نه بهر په ټولو لارو پهرې کوی پر آسمان وريځې راخوری دی، امکان لری چې نن باران يا واوره پيل شی.

سلمان د ابو يعقوب له کلي نه راغليو ملګرو ته وکتل ويی ويل: تاسو هم ترماسپښين پورې آرام وکړی او وروسته بيا له دی ځايه بيرته ستانه شی.

يوه تن ځواب ورکړ: زموږ سردار به د دی خبر اوريدو ته ناکرار وی چې تاسو په خير تردی ځايه راورسيدی، ځکه خو موږ ته همدا اوس اجازه راکړی!

سلمان د هغوی د رخصتولو لپاره له رئيس سره بهر ته راووت چې ضحاک او يونس هم ورسره ملګری شول، او بيا چې لږ ځنډ وروسته د ابو يعقوب کسان پر اسونو سپاره شول ضحاک د کلي مشر ته وويل: صيب! موږ به بهر د نوکرانو سره

پاتي شو.

سلمان ووېل: ضحاکه! دغه کوټه زموږ ټولو لپاره بس ده.

هغه ځواب ورکړ: نه صیب! زه دا گستاخي نشم کولای او له موږ څخه بیا د یو چا وېښ پاتې کېدل هم ضروري دي.

د کلي مشر دی د کلي له یوه تن سره بهر ته واستاوه، لږ ځنډ وروسته چې سلمان بیرته راوگرځېد نو سعید او عثمان هم په درانده خوب ویده وو.

منصور ووېل: کاکاجانه! طبیب ماما جان ته له خوب څخه مخکې د یوې دوا د خوړلو ټینگار کاوه، د دوا کڅوړه د عاتکې خاله سره ده زه یې ترې راوړم؟

: نه! اوس د هغوی راوېښول مناسب نه دي او ته هم ویده شه!

سلمان دا ووېل او پرېوت، منصور هغه ته نژدې په بله بستره څملاست ویې ویل: کاکا جانه! ما اسماً ته ووېل چې زه لوی شم نو ته به بیرې راکوې او زه به یوه ورځ غرناطې ته راشم!؟

هغې ویل چې که نصرانیان موږ ونیسي او بوموزي نو ته به څه وکړې؟

ما وعده ورسره وکړه چې زه به د کاکا جان په څېر یو ډیر لوی ماټو شم او د دښمن ټولې کښتۍ به ویجاړې کړم. خو هغې ژړل او د هغې د مورجانې په سترگو کې هم اوښکې ډنډ شوې وې، عاتکې خاله ویل چې د اسماً مورجانه یوه پرښته ده، هغې د سعید ماما ژوند ژغورلی دی.

کاکا جانه! په غرناطه کې خو به هغوی ته څه خطر نه وي؟ د سلمان په زړه یوه څریکه راغله او په ژړغوني غږ یې ځواب ورکړ: زما باور دی چې ته به یوه ورځ ډیر لوی کښتي چلوونکی شې، او اسماً به درباندې وياړي! خو اوس ویده شه.

منصور چوپ شو، سلمان تر څه ځنډه په ناکراري کې اړخ په اړخ اوښت بالآخره خوب ورغی. په بله کوټه کې سمعیه له عاتکې سره په خواکې پرته وه او دواړو ورو ورو خبرې کولې سمعیې، ویل: خورې! پښې دې چاپې کړم؟

: نه سمعیې ته آرامه ویده شه. زموږ راتلونکی سفر به ډیر سخت وي.

: په خدای «ج» سوګند که ما ستاسو په سبب دا احساس کړی وی چی څومره مزل مو وکړ.

تاته معلومه ده چی کله ضحاک دا خبر راوړ چی موږ به له تاسو سره يوځای سفر کوو نو ما د کور ښځو ته څه وويل:

: تا څه ورته وويل؟

: ما ورته وويل چی زه د خپلی شهزادګی د وينځی په دود ځم.

عاتکی په زړه ګوزار وخوړ په زحمت يی وويل:

سمعيی تا هغوی ته بايد ويلی وای چی د اندلس په يوی لور د خپل وطن ځمکه تنګه شوه او زه د هغی د تسلی لپاره ورسره ځم.

سمعيی د نور څه ويلو حوصله نه درلوده.

* * * * *

سلمان چی له درانه خوبه راويښ شو نو بهر يی د باران وريدو غږ واوريد، سعيد او منصور تر اوسه ويده وو، دی ور وراندی شو د سعيد په تندی يی لاس کيښود د هغه بدن لږ تود ؤ، بيا يی هم چی هغه په ارام خوب ويده وليد ډاډه شو چی د باران په سبب به نوره ورځ او راتلونکی شپه هم آرام پاتی شی. او که واوره اوريدل پيل شی نو د ده لږ او ډيره نوره أنديښنه به هم لری شی.

د کوتی څخه راووت يوه نوکر ته يی د اوداسه لپاره د اوبو راوړو وويل او لږ څنډ وروسته له اوداسه وروسته بيرته کوتی ته راغی او مازديګر په لمانځه ودريد، له لمانځه وروسته بيرته راغی او په بستره وغځيد.

سعيد په اړخ واوښت سترګی يی وغړولی او په بيړه را اوچت شو کيناست ويی ويل:

لکه چی ډير زيات ويده وم، زه دی ولی راويښ نه کړم؟ موږ بايد تر ماښام وړاندی څو ميله نور هم وړاندی تللی وای.

سلمان وويل: سعيده ته آرام ويده شه، بهر باران وريږی او امکان لری واوره هم

پیل شی، ستا صحت څنګه دی؟

: زما ستومانی لږ شوی ده او اوس به په واوره او باران کی هم څو ساعته مزل ماته هیڅ زحمت نه وی.

سلمان وویل: مګر ما بی سببه نه غوښتل چی ته په تکلیف شی. مخامخ دروازه خلاصه شوه عاتکه وړاندی راغله د سعید په لاس کی یی د دوا یوه پوړی ورکړه ویی ویل: ما ته ناڅاپه دوا رایاده شوه، خو ته ویده شوی وی، ډاکتر په ټینګار ویلی وو چی دغه دوایی باید قضا نه کړی. زه اوس شیدی راوړم، دایی وویل او بیرته ووته.

لږ څنډ وروسته هغه بیا کوټی ته راننوته او سعید ته یی د تودو شیدو پیاله ورکړه، د دوا له خوړلو وروسته ده لا شیدی څښلی چی د کلی رئیس بله دروازه ټک ټک کړه.

سلمان چی دروازه خلاصه کړه نو بوډا سړی په ولاړه ولاړه وویل:

زه د دی لپاره راغلم چی درته ووایم چی په دی موسم کی تاسو سفر نشی کولی، سبا ته که موسم ښه ؤ نو زه مو د ایسارولو هڅه نه کوم خو نن تاسو په هیڅ صورت هم وړاندی نشی تلای.

سلمان وویل: ستا ډېره مننه، خو موږ پخوا دا پریکړه کړی وه، بوډا سردار بیرته ستون شو. او سعید سلمان ته وویل:

زه په وار وار داسی احساسوم چی له مرګه تښتم،

: نه سعیده! تقدیر زموږ مرستندوی دی، زما باور دی چی تاته نور هیڅ خطر نشته.

سعید ځواب ورکړ: کله چی په یوه اولس تباهی نازلیږی نو د کوم یوه کس ژوندی پاتی کیدل هیڅ معنی نه لری.

هغوی تر لږ څنډه یو بل ته کتل، او چوپ وو، بیا سلمان وویل:

سعیده! څو شیبی وړاندی زما په خیال کی هم نه راګرځیدل چی د څو کسانو

گناه به ټول اولس د مرګ دروازې ته ورسوي.

سعید ځواب ورکړ: دا څو کسان زموږ د ډله ایزې ګناه سزا ده، د هرې لارې یو وروستی منزل وي، موږ چې له پیړیو پیړیو په کومه لاره روان وو د هغې وروستی منزل او پړاو له دې پرته بل نشو کیدای. پر موږ په ناخبرۍ کې ناڅاپي دا مصیبت نه دی را نازل شوی بلکې یو، یو ګام وړاندې تللي یو او دې پړاو ته رارسیدلي یو. موږ د دې اور لپاره پخپلو لاسونو خس راټول کړي دي. په اندلس کې زموږ د لوړتیا او ځوړتیا داستان اته پیړۍ غځیدلی دی، موږ ته معلومه ده چې کله په نیغه لاره روان وو پروردګار څه وړ وپاللو، او چې کله مو د ټولنیزو غوښتنو څخه مخ واړاوه نو څومره قیامتونه راباندې راکوز شول، کله چې موږ یو اولس وو، یو بیرغ او یو مرکز مو درلود د جبل الطارق څخه د اندلس تر وروستي څنډې موږ په هر ډګر د الله د نصرت او لوړینې معجزې لیدلې، خو...!

کوم ښاخونه چې د یوې لویې ونې څخه غوځ شي، هغه بالاخره توند او ګړندي توپان ورسره والوزوي او وړي یې، د کومې ودانۍ تاداوونه چې وراسته شي او درزونه وکړي د هغې د راغوځېدو لپاره یوازې د زلزلې یوې جټکې ته اړتیا وي.

زموږ د یووالي یوازینۍ بنسټ دین ؤ او موږ پوهیدو چې څومره زموږ عقیدوی بنیاد کمزوری کیږي هومره به مو ږ تیت پرك او د یوه مرکز نه لرونکي وو، قرطبه زموږ سیاسي او نظامي مرکز ؤ، او موږ له هغې ورځې د بربادۍ په لور روان شوو چې موږ دغه ستر ملي حصار د قبیلوي او نژادي عصبیتونو د جګړې په مرکز بدل کړ. ماته ستا په مخ کې د هغو ورځو د داستان تکرارولو ضرورت نشته چې د عربو بچیانو له خپل کلي کور څخه په زرګونو میله لرې پردې پوهیدو برسیره قومي جاهلي عصبیتونه را ژوندي کړل چې له اندلس پرته دوی د پناه لپاره بل ځای نه لرې، او تاسو د هغو وختونو له تاریخ څخه هم خبر یاست چې عرب افریقایي او هسپانوي مسلمانان یو له بل سره په جګړه وو.

پر موږ د تیت او پرك کیدو او اختلاف یوځلې داسې دوران هم راغی چې په

دی هیواد کی دری خلافتونه جوړ شول، له هغی وروسته ملوك الطوایفی د اولس په هڅوکو د عیش او مستی مانۍ جوړولی، موږ لیدل چی په شمال کی د عیسوی ریاستونو په یووالی کی د کلیسا هغه قوت رامنځته کیږی چی لومړی او وروستی هدف یی د اندلس مسلمانان دی، خو زموږ برخلیك د هغو طالع ازمویونکو په لاس کی ؤ چی د هغوی په نظر اندلس یو هیواد نه بلکی یو ښکار ځای ؤ. چی دوی په څو برخو ویشلی ؤ. بیا په هغو وړو وړو ښکارځایونو کی د بهر هغه لوی ښیرونکی ښکاریان ننوتی وو چی غاښونه یی ډیر تیره وو، ځکه خو هغوی شاته تګ غوره کړ.

بیا د دوو پیړیو له سیاسی، پوځی، ذهنی او اخلاقی شاتګ وروسته غرناطه زموږ وروستی مورچل او د دفاع او پناه ځای شو، خو د ماضی تیارو موږ دلته هم پرینښودو، موږ خپل پروردګار ته دا شکایت نشو کولی چی په دی ګرځیدلی ورځ کی هم که کله موږ په نیغه لاره قدم پورته کړی نو هغه د څه انعام وړ نه یو بللی.

سعید تر دی ځایه راورسید او بیا چپ شو، او سلمان تر ډیره هغه ته کتل، هغه داسی احساسوله چی د حامد بن زهره روح ناځاپه د دغه چوپی خولی خاوند انسان بدن ته ننوتی دی.

* * * * *

د شپی په وروستی برخه کی اوربښت تم شو، او لږ څند وروسته هغوی روان شول.

د کلی دری کسان پر اسونو او څلور نور پلی له دوی سره روان شول، د کلی سردار سعید ته پر یو تود پوستین بخښلو برسیره د خپلو میلمنو لپاره د سهار ډوډی هم یوه سپاره ته ورکړه.

نژدی یو میل وړاندی د بل غره پیچومی پیل شو د ذوی اسونو ورو ورو ګامونه اخستل، پلیو کسانو د سعید او منصور د اسونو جلبونه نیولی وو، له نژدی دوه ساعته مزله وروسته دوی یوه داسی ځای ته ورسیدل چی یوه ژور خوړ دوه غرونه

سره بیلول، او لاره د لوړیدو سره ورو ورو نرۍ کیدله، پیچومی ډیر سخت ؤ، هره شیبه ژور خوړ ته د کوم اس د ورښوئیدو خطر ؤ. نژدی یو میل په دی لاره له سفر وروسته دژور خوړ سور پنځوس فټه پاتی شو او مخامخ لږ وړاندی د رسیو هغه پل برالا ښکاریده، وړاندی لاره لږ څه پراخه وه او د خوړ د اوبو غږ اوریدل کیده، پله ته نژدی چی ورسیدل سلمان له خپل لار بلد ځخه وپوښتل:

اوس هغه کلی څومره لری دی؟

: صیب! تاسو چی له غره نه واوړی لږ ښکته به کوز شی، وړاندی لاره سمه ده، که پر هغه پله ستاسو اسونه تیریدای شوای نو بیا تاسو ته دوو مره اوږدی لاری غوځولو ضرورت نه ؤ. د کنډې پوری غاړی ته دری څلور میله وړاندی هغه کلی راځی چی تاسو به سبا ته ور ورسیږی.

له دری میله مزله وروسته چی سلمان د کنډې د وروستی ځنډې پرسر د غره څوکی ته نژدی د سپرو یو تت ځرك ولید نوځپلو ملګریو ته یی د اسونو د بیرته ګرځولو امر وکړ. لږ ځنډ وروسته دوی بیرته د رسیو پله ته راوګرځیدل. سلمان له اس ځخه پلی شو ویی ویل: سعیده! ته اس دلته پریږده پر پله پوری وزه، ما د غره څوکی ته نژدی څو سپاره ولیدل، که هغوی دی خواته راغلل نو ډیر ژر به راته معلومه شی چی هغوی څوك دی او څه غواړی.

په هر صورت تر څو زه غږ در ونه کړم ستا هلته چوپ او غلی اوسیدل ضروری دی، عثمانه! ته هم له دوی سره ولاړ شه! او عاتکی! ښایی په ژوند کی د لومړی او وروستی ځل لپاره تاته هم دا امر کوم! سعید د پله په لوری ورغی ویی ویل: عاتکی راځه! د غرناطی لور د بی وسۍ په حالت کی سلمان ته وکتل او منصور یی تر لاس ونیو او په هغه پسی روانه شوه، څو شیبی وروسته سمعیه او عثمان هم په هغوی پسی پر پله تیریدل.

د شاته کلی یو ځوان سلمان ته ورنژدی شو او ویی ویل:

صیب! د کنډی پوری غاړی ته د هغه کمره نه لږ وړاندی یو غار دی که ستا

اجازه وی نو ستاسو ملګری به زه هلته ورسوم.

: څومره لری دی؟ سلمان زر وپوښتل، ځوان وراندی یوی لوړی اوږی ته اشاره وکړه ځواب یی ورکړ: صیب! هغه ګرنګ ته بالکل نژدی، د ګڼو بوټو په سبب یی له دی ځایه تاته لاره نه ښکاری، ستا ملګری چی هلته غلی شی دښمن به یی ونه وینی.

سلمان وویل: ډیر ښه ته هغوی زر هلته بوځه او بیرته دلته د راتلو پرځای کلی ته احوال ورسوه، إن شاء الله موږ به څو ساعته د دښمن پام خپل لور ته راواړوو، پر سعید تینګار وکړه چی له سمڅی څخه د راوتلو هڅه ونه کړی. ځوان په منډه پر پله تیر شو او د سترګو په رپ کی د سعید له ملګریو سره یوځای شو.

سلمان د کلی نورو کسانو ته مخ واړاوه ویی ویل: اوس تاسو دوه تنه اسونه شاته لږ لری بوزی! اسونه په تنګه دره بوی او بلی خواته تښتیدای نشی، ځکه خو یی یو تن له مخی او بل له شانه ایسارولای شی، نور له ماسره راځی.

*****

بیا سلمان، یونس او د کلی څلور نور کسان له پله څخه وراندی تیر شول پر غره وختل او له لاری څخه دیرش څلویښت فټه لری د بوټو او ډبرو شاته غلی شول، ضحاک له دوی نه لږ وراندی تیر شو او نژدی پنځوس متره پاس په یوه کمره پریوت، تر یوه ساعته پوری هلته چوپه چوپتیا وه، بیا ضحاک له پاسه یوه ډبره راوغورځوله او ویی ویل: هغوی راروان دی.

لس دقیقی وروسته دوی د اسونو د پښو ترپار اوریده او بیا د سترګو په رپ کی هغوی د دوی د غشو دم ته برابر شول، څلور تنه ټپیان وغورځیدل، دوو ټپیانو پر خپلو نورو ملګرو پسی اسونه وروګرځول، یو سپور وارخطا شو اس یی وښوئیده او لاندی کندې ته وغورځیده له دی وروسته نورو سپرو د وراندی تلو همت ونه کړ، دوی لږ لری ولاړل او په زوره زوره یی چیغی وهلی.

ضحاک چیغی کړی:

صیب! دوی د کندی بل لوری ته مخونه اړولی او څه اشاری کوی!

سلمان د کندی بری غاړی ته وکتل او یوه شیبه یی وینی په رګونو کی وچی شوی، د کمره بنی لوری ته په څه فاصله کی څوکسان په بوټو کی غلی غلی راکوزیدل، دی هم له غره راکوز شو او په پوره زور یی چیغی وهلی د پله پوری غاړی ته ځی! د پله پوری غاړی ته ځی! د سترګو په رپ کی هغه لاندی کوز شو او د پله په لور یی منډی وهلی، بیا یی د تومانچی د ډز غږ واورید، او چی څو دقیقی وروسته پر پله تیریده ویی لیدل چی څلور کسان چی له غره راکوزیدل بیرته یی ولیدل چی پر غره د ختلو هڅه کوی.

سلمان له هغوی نه یو په غشی وویشت او را ویی غورځاوه، نور دری کسان یی خپلو ملګریو ته پریښودل او تری راوګرځید په عاتکه او سعید پسی یی چیغی وهلی.

سمعیی له بوټو سر راوپوست او ویی ویل: هغوی دی خواته دی هلته ګوره! هغوی ټول په عتبه پسی دی.

سلمان پورته وکتل عتبه نژدی شل ګزه پاس پر غره د ختلو هڅه کوله او سعید پر هغه پسی ؤ.

بیا لږ لاندی منصور او عثمان وو، سلمان ته دا اټکل ګران نه و چی سعید او عتبه دواړه ټپی دی هغه تر بوټو او ډبرو ټوپونه ووهل او وراندی تلو چیغی یی وهلی: عاتکی! عاتکی!!

سمعیی چیغی کړی: عاتکه دلته ده ټپی ده!

سلمان یو نظر پر عاتکه واچاوه، هغه د یوه بوټی تر خوا پرته وه او جامی یی په وینو تکی سری وی، د یوی شیبی لپاره د سلمان پر سترګو تیاره راغلله او بیا د لیونتوب په حالت کی پر غره وروخوت د هغه تر زړه کوکی وتلی خو شونډی یی ګنډلی وی.

د کمره څخه نژدی څلوېښت ګزه پاس نور د هغوی همت ځواب ورکړی ؤ، ډیر

په زحمت يې يو يو ګام اخست، سلمان چيغې کړې:

عتبه! عتبه!! ته نور خلاصون نه لرې، عثمانه ته منصور ښکته درسره بوزه، او بيا دې پخپله ګرندې پورته وخوت او سعيد ته يې چيغې وهلې:

سعيده! ودريږه! زه راغلم عتبه نور نشي تښتيدای، ته لاندې راځه!

خو سعيد څه ځواب ورنکړ او په خپل ټول توان يې هغه کوله چې پر غره وخيژي.

سلمان لانژدې پنځه ګزه لاندې ؤ چې سعيد عتبه تر ښپه راونيو، هغه ښپې ته جټکه ورکړه او غوښتل يې ځان د سعيد له منګولو خلاص کړي په دې ټيل ماټيل کې د عتبه لاس له ډبرې خطا شول او بيا د سترګو په رپ کې دواړه پنځوس شپيته ګزه لاندې پرېوتل.

لږ څنډ وروسته سلمان د سعيد مړي د عاتکې ترڅنګ کېښود، د هغه پر مټ د تورې درې زخمونه له پخوا څخه وو او اوس له ګړنګ نه د لويدو په سبب د هغه هيڅ هډوکې هم روغ نه و پاته شوی. عاتکې اوس هم سلګۍ وهلې، د هغې په ټټر کې خنجر او په پوښتيو کې يو غشي ښخ وو، چې د سعيد مړي يې وليد سترګې يې پټې کړې.

سلمان نژدې ورته کيناست او په نبض يې لاس کېښود، عاتکې سترګې وغړولې، په ډوبيدونکې غږ يې وويل: زه پوهيدم چې دی به ژوندی بيرته راستون نه شي؛ سعيد له ما پرته ژوندی نشوای پاتې کيدای، اوس به موږ څوك تعقيب نکړای شي، او چاته به زموږ د بار اوچتولو ضرورت هم نه وي، دې د موسکې کيدو هڅه کوله خو په سترګو کې يې اوښکې ځليدلې، عتبه خو به تښتيدلی نه وي؟ زما د تومانچې نښه پرځای ولګيده خو ظالم ډير سخت سری دی.

: هغه مړ شوی دی عاتکې! ما هغه ډير ښه وليد او راغلم، د هغه پر غوږ ستا د غشي نخښه اوس هم شته.

: سلمانه! زما وروره! هغې د سلمان لاس ونيو ويې ويل: ته ولې دومره ښه

سړی یې؟

سعید ویل چې نور ماته د سلمان د نیکیو د بار اوچتول ګران دي، بیا یې په بل لاس د سعید بې حرکته لاس ونیو:

سعیده! ته اوس خپل دوست ته ویلی شې چې زه د ژوند له هر بار څخه خلاص شوی یم، د هغې نظر بیا د منصور په څیره بنخ پاتی شو، سمعیې هغه په خپلو پښو کې کلك نیولی ؤ.

څو شیبې وروسته دی بیا سلمان ته وکتل: وروړجانه! اوس په دې دنیا له تا پرته د منصور هیڅوك هم نشته، څومره چې ژر کیدای شي تاسو له دې ځایه ځانونه وباسی، موږ همدلته بنخ کړی، سلمان چوپ ؤ له سترګو یې اوښکې بهیدلې، عاتکې څو ځلې بنده بنده ساه واخسته او بیا یې وویل: تاته خو معلومه ده چې زما وروستی هیله څه ده؟

سلمان په دردناکه لهجه وویل: عاتکې! زه به ستا هره هیله پوره کړم.

: زه غواړم چې کله د ترکانو جنګې بیړی راشي، نو زما ارواړې د اندلس پر څنډو هرکلی ته راشي. او بدریه !

ستا لپاره د ګلونو امیل په لاس کې ولاړه وي. هغه یوه ستره میرمن ده، له وقاره ډکه او سپیڅلې!ته خو به هغه هیروی نه؟

سلمان په ریږیدونکې غږ ځواب ورکړ:

نه، هیڅکله هم نه!

د کمزوری په سبب د عاتکې غږ ورو ورو خپ کیده، هغې تر څه وخته سترګې پټې کړې او بې حسه پرته وه، بیا ناڅاپه وتوخیده، سترګې یې وغړولې او له دې سره یې تر خولې د وینو داره ووتله او سر یې د سعید پر سر ورکیښود.

سعیده! سعیده!! زه درسره یم. سعیده، سعیده!!! بیا یې سلګې ووهلې او غږ یې د تل لپاره چوپ شو.

عاتکې! عاتکې!!

سلمان په بی وسی او وارخطایی د هغه نبض کوت خو د تروږمی دشپی دوارو مسافرو خپله خپل سفر پای ته رسولی ؤ.

هغه جگ شو خپله چپنه یی څیری کړه او د هغوی په یخو بدنونو یی وغوړوله او د تیارو په پنډو پردو کې دوب شول.

*****

د سیرانویدا په لمنو کی خپرو رڼاگانود تیاره شپی له راتگ څخه دمخه خپلی لمنی نغښتی، خو هغه په خپلو ژورو چورتونو کی ډوب ؤ، د ماضی او حال له کړکیو یی کتل، چی پر غوږو یی یو آشنا غږ ولگید:

آغا! آغا!

سلمان داسی احساس کړه لکه څوك یی چی له خوبه راویښوی، چی را بیدار شو ویی لیدل چی عثمان یی خوځوی، وگوره دوه مری!!

: هغوی له کوم لوری راغلل؟

په دردمنه لهجه یی له عثمان څخه وپوښتل: عثمان خپلی اوښکی پاکې کړی ځواب یی ورکړ:

صیب! ماته معلومات نشته زه د غار دننه وم، او هغوی موږ په یوه کونج کی کښینولی وو. بیا هغه ناڅاپه د غار خولی ته راغلل، د منصور خاله او ماما غشی پری واورول، له هغی وروسته هغوی په بوټو کی غلی شاته ولاړل، خو عاتکی خاله د منصور ماما ته وویل: چی زما د پلار قاتل ژوندی نشی تلای، او هغه غشی ویشتل بهر ته راووته.

بیا عتبه خپلو ملگریو ته د حملی امر وکړ، د منصور ماما لینده وغورځوله توره یی راواخستله او پر هغوی یی حمله وکړه، دغه دواړه کسان هغه ووژل، خو پخپله هم ډیر بد ټپی شو، پر عتبه د منصور د ترور د تومانچی گولی ولگیده، خو هغه د بوټو له شانه غشی وویشتل، بل سری په خنجر ووهله او ویی غورځوله، زه او منصور هم له غار څخه راووتو او د عاتکی خاله قاتل مو په غیشو سوری

سوری کړ، له دی دوو کسانو څخه هم یوه تپی د بیا اوچتیدو هڅه کوله، خو سمعیی پر سر پر ډبره وویشت او ویی واژه، بیا عتبه چی د عاتکی ترور پر تومانچه زخمی شوی ؤ ناڅاپه جګ شو او د تیښتی هڅه یی وکړه، خو د منصور ماما چی ډیر په وینو تك سور شوی ؤ ورپسی شو.

سلمان تر لږ ځنډه چوپ ؤ، بیا یی منصور راپورته کړ او په غیږ کی یی ټینګ کړ او هغه سیلاب چی تر اوسه د ده په سترګو کی تم ؤ ناڅاپه وبهیده، لږ ځنډ وروسته د نژدی کلی څخه دیرش څلویښت کسان هلته ور ورسیدل او ماسپښین مهال د سعید او عاتکی پر قبرونو خاوری واړول شوی.

او چی لمر په لویدیځو غرونو کی پناه شو، دوی شهیدانو ته د وروستی دعا او اوښکو له نذرانی وروسته پر اسونو پښی واړولی.

*****

دوهمه ورځ دوی د سیرانویدا له واورینو څوکو څخه لږ لاره چپه کړه او په هغو غرونو کی یی سفر ته دوام ورکړ چی لمنی یی د سمندر له څنډو سره نښتی وی.

یوه ورځ وروسته ماسپښین مهال له سمندر څخه اته میله لری یي عبدالملك او د هغه ملګری ولیدل چی یوه کلی ته ننوتل، سلمان ته بیا معلومه شوه چی د ابو یعقوب په کلی کی یی دوی ته د انتظار پرځای هر یو په جلا جلا لارو هلته رارسیدلی وو. عبدالملك په دی موده کی په پنځلس، شل ساحلی سیمو کی د دښمن د بیړیو د تګ راتګ په باب پر معلوماتو برسیره د شاو خوا سیمو څخه پر خپل سر پنځه ویشت تنه بیړۍ چلونکی هم راټول کړی وو، دغو ځوانانو ډیر په تودو احساساتو له سلمان سره ستړی مشی وکړل او د هغه لاسونه یی ښکل کړل.

د ډوډی له خوړلو وروسته عبدالملك یوازی له سلمان سره خبری کولی ویی ویل: موږ به زیات نه زیات تر دری ورځو پوری د خپلی کښتی د راتلو انتظار کوو، ته له څو اعتمادی کسانو سره لرګی او د وښو وری درسره واخله او ختیځ لوری ته یی له کلی نه‌لږ لری یوسه. هلته یی په لوړو لوړو غونډیو څلور ځایه لږ لږ

کیږده او اور ورواچوه، لومړی اور د شپې د لومړي برخې له تېریدو وروسته بېرته باید مـــړ شي. دوهم باید د دوهمې برخې او دریم د دریمې او څلورم د شـپې د وروستي برخې په پای کې باید مړ شي.

دوهمه شپه باید د اور بلولو او مړ کولو ترتیب بدل شي، خو دغه اور باید په داسې برخه کې نه وي چې د سمندر له څنډې څخه ولیدل شي. إن شاء الله دریمه شپه که موسم خراب نه ؤ او یا بل څه سبب نه وي نو د نیمې شپې او وروستي برخې ترمنځ به زموږ کښتي څنډې ته راورسیږي. دغه ټوله هفته به زموږ دوې کښتي په سمندر کې ګزمې کوي.

* * * * *

عثمان په منډه راغی او ویې ویل: صیب! له جمیل سره دوه تنه نور سپاره را روان دي. هغه جګ شو بهر راووت ویې لیدل چې جمیل او دوه تنه نور ملګري یې د کلي د رئیس د کور په مخکې له اسونو پلي کیدل.

سلمان وویل: ماګومان کاوه چې ته به له یوسف سره اوسې.

: موږ ته هغه ټینګار کاوه چې کله لومړنی قافله الفجاره ته ورسیږي نو موږ به په دوهمه لاره بېرته ځي او ماشومان راسره ملګري کړو او تاسو ته به ځانونه وررسوو، اوس پنځه تنه بېرته ځي، یوولس ماشومان او اوه کسه نور هم په موږ پسې راروان دي.

: ولید درسره را نه غی؟

: نه! هغه به خپل مور او پلار او نور دوستان په بله قافله کې الفجاره ته له رسولو وروسته پریکړه کوي، هوکې د یوسف میرمن راسره راغلې ده.

سلمان وپوښتل: هغوی به څه وخت راورسیږي؟

: صیب! إن شاء الله بله ورځ تر سهاره به راورسیږي، موږ ویریدو چې ستاسو کښتي زموږ د رارسیدو څخه دمخه ولاړه نشي، ځکه خو ستاسو د خبرولو لپاره ګړندي راغلو.

سلمان وویل: اوس د هغوی دلته راتلو ته ضرورت نشته، ته همدا اوس بیرته ولاړ شه! زما له خوا دا احوال ورکړه چې په لاره کې څنډې ته نژدې چیرته په یوه خوندي ځای کې ایسار شي، او سر له سبا دې د غونډیو پر سرونو اوروته بلوي، زموږ سره وخت ډیر لږ دی، ځکه خو باید ساحل ته نژدې وي، اوس ته ورځه او د خپلو ستومانه اسونو پرځای زموږ اسونه درسره بوزې، هغه لږ څه تازه دمه دي.

لږ ځنډ وروسته جمیل روان شوی ؤ.

بيرته ستنيدل

دريمه ورځ نيمه شپه يوې جنګي بيړۍ له ساحل څخه لږ لرې لنګر غورځولی ولاړه وه او يوه وړوکې کښتۍ د سلمان دوی د راوستلو لپاره څنډې ته وخوځيده.

يو ساعت وروسته د کښتۍ افسرانو او ماڼو ګانو د خوشالۍ په نعرو د خپل کپتان او د هغه د ملګرو د راتګ هرکلی کاوه.

سلمان تر لږ ځنډه په چوپه خوله خپلو سربښندويانو ته کتل او دغه چوپتيا هغه وخت ماته شوه چې د ده مرستيال وپوښتل:

صيب ! تاسو له غرناطې څخه څه خبر راوړی دی؟

د سلمان له زړه يوه څړيکه اوچته شوه او د خبرو د موضوع د بدلولو لپاره يې منصور ته اشاره وکړه ويې ويل:

زما دوستانو! زه چې تاسو ته کوم مهم خبر اوروول غواړم دا دی چې ماته د کوم لوی شخصيت غرناطې ته د رسولو امر شوی ؤ د هغه لمسی له تاسو څخه د کښتۍ چلولو د زده کولو په اراده راغلی دی. زه هيله کوم چې دی به تاسو نا اميده نه کړی، او دغه عزتمن کسان! چې تاسو يې له ما سره وينې، د غرناطې د اولس لخوا د سمندری قواو امير ته کوم مهم پيغام وړی.

د غرناطې يوه بله وړوکې قافله چې څو عزتمندی ښځې او ماشومان په کې شامل دی له دې ځايه څو ميله لرې زموږ انتظار کوی، زه دا غواړم چې د کښتۍ يوه برخه ښځو او ماشومانو ته ځانګړې شي او نوره برخه نورو ميلمنو ته، او د دوی د استراحت او آرام هم پوره خيال وساتلی شي.

زه پوهیږم چې تاسو به د غرناطې د وضعې په اړه زيات ناکرار وی، خو ستومانه مسافر په کښتۍ کې چې سپاره شي آرام ته اړتيا لري اوس چې تاسو له دوی څخه څه وپوښتۍ نو د اوښکو پرته به څه ځواب وانه وري، او ښايي زما وضعه هم له دوی څخه بدله نه وي.

اوس زه د تاریخ د يوې ډيرې سترې غميزې ټول تفصيلات نشم اوروولی، يوازې دومره ويلی شم چې غرناطه دښمن ونيوه، سلمان چې دا وويل غږ يې کښيناست، او د هغه ملګريو د عزم او ارادې خاوند لاربنود ته کتل، چا د نور څه پوښتلو جرئت ونکړای شو.

سلمان خپل مرستيال ته څو لارښوونې وکړې او بيا يې د کښتۍ پر مخ قدم وهل پيل کړل، کښتۍ د پراخ سمندر پر سينه د ځنډي سره جوخت د لويديځ په لور وخوځيده او دری ساعته وروسته ماهوګانو بيا لنګرونه غورځول، لږ ځنډ وروسته د مسافرو د راوړو لپاره دوی وړی کښتۍ ځنډي ته روانې شوې.

*****

د لمر ځرک په وخت کې سلمان له ساحل څخه څو ميله لرې د کښتۍ د غولي له پنجرو سره ولاړ ؤ د جنوب د غرونو په لوري يې کتل چې شاته يې په ميلونو لرې په يوه ويرانه کې د عاتکې او سعيد قبرونه پرېښې وو. په تيرو څو شپو کې هغه ويښه او خوب کې څو ځله پر هغو قبرونو راګرځيدلی ؤ، څومره اوښکې هغه له خپلو ملګرو څخه پټې وبهولې! بيا د هغو ويرانو څخه وړاندې د غرناطې له وقاره ډکې ماڼې له ګڼې ګوڼې ډک بازارونه او کوڅې هغه ليدلې ، د اندلس د تاريخ څومره رڼاګانې او تيارې وې چې يوه يوه د ده د سترګو مخې ته راتله.

هغه د ساحل له هغه ډبرينو ګړنګونو څخه لرې د اندلس د غازيانو هغه قافلې هم ليدلې چې د لارو په ګردونو او ذوړو کې يې د اسلام د بچيانو د تيرو وختونو عظمتونه پټ وو.

او بيا ده د همغو شيبو تصور کاوه، چې کله د فرديناند پوځونه غرناطې ته

ننوتل...

ده د طارق او عبدالرحمن د لوښو چيغې او فريادونه اوريدل، ده د غرناطې د هغو بوډاګانو او ځوانانو د ذلت او رسوايۍ زړه بوږنوونکې ننداري ليدلې شواى چې د رحم او بخښنې تهولې دروازې پرې تړل شوى وې. او بيا ده د هغو غدارانو کړس کړس خنداګانې هم اوريدلې چې له يوې مودې را په دې خوا يې د دښمن د هرکلي تيارې کاوه. د اندلس د عظمتـه ډکه مـاضي او دغمـوونکي حـال تهول داستانونه ده ته يو خوب او خيال ښکاريدل.

او بيا لکه کوم ډوبيدونکی انسان چې خس ته لاس اچوي هغه ته بدريه ور په ياد شوه، څو شيبې د هغه حالت هغه مسافر ته ورته ؤ چې د شپې په تياره کې په يوه بې سر او پايه دښته کې له سرګردانۍ وروسته ناڅاپه د سهار ستورى وويني او د هغه په غوږونو کې تر ډيره د عاتکې وروستي الفاظ کړنګيدل:

«زه غواړم چې د ترکانو جنګي بيړۍ راشي زما اروا يې د اندلس پر څنډو هرکلي وکړي، او بدريه، ستا لپاره د ګلانو اميل په لاس کې ولاړه وي، هغه يوه ستره ميرمن ده، له وقاره ډکه او لويه، ته خو به هغه هيروې نه؟!»

د هغه زړه بې ترتيبه ودرزيدو، بدريې! بدريې! زه تا چيرته هيرولې شم؟ او بيا هغه د خپل ژوند د دوو تيارو شپو تصور کاوه. يوه هغه شپه وه چې کله يې د لومړي ځل لپاره د بدريې په کور کې پښه کيښوده، او بله هغه چې د ابو نصر په کور کې يې خداى پاماني ورسره کوله. د دغو دوو شپو ترمنځ څومره پيښې وې چې اوس د ماضي داستان ترې جوړ شوى ؤ.

سلمان تر ډيره له خپل شاوخوا څخه ناخبره ؤ، او بيا چا ورو د هغه په اوږه لاس کيښود ويې ويل: سلمانه! هغه تکان وخوړ او د بدريې غږ يې د اروا تر تل پورې ورسيد.

هغه مخ راواړاوه ويې کتل او د دواړو د کتو ترمنځ د اوښکو پردې ودريدې. اسماً د هغې شاته ولاړه وه، سلمان هغه زر راپورته کړه او په غيږ کې يې

واخستله.

هغې په سلګيو ترې وپوښتل: کاکا جانه! منصور چېرته دی؟

زما لورې! هغه ويده دی، دايي وويل او بيا سلمان بدريي ته وکتل وېې ويل: تا ته معلومه ده چې پر موږ څه تېر شول؟

هغې سر پر اثبات وخوځاوه وېې ويل: ما ته په کښتۍ کې د سپرېدو په وخت کې عثمان ټوله کيسه وکړه. هغه تر لږ ځنډه چوپ ؤ د دوارو ځنګنو سترګو د جنوب په غرونو کې څه لټول. بيا عثمان احوال ورکړ:

صيب! يوه ښځه ستا سره ليدل غواړي. وايي چې ما کوم ضروري احوال ورته راوړي دي.

بدريي وويل: هغه ښايي خالده ترور وي، زه هم له هغې سره ځم.

: خالده ترور!

: د يوسف ميرمن!

بيا دوی د کښتۍ يوې کوټې ته ورغلل چې هلته يوه معمرّه او له وقاره ډکه ميرمن د دوی د ورتلو په انتظار وه.

خالدې وويل: هغه پر ما ټينګار کړی ؤ چې دا ليك پخپله تا ته درکړم. واخله!

سلمان ليك پرانيست او په لوستلو يې بوخت شو. يوسف ليکلي وو:

زما ملګريه! تردې وړاندې چې زما ليك ته ولولې ابو عبدالله به د غرناطې کنجياني فرديناند ته سپارلي وي. او تردې وروسته به موږ هيڅ وطن ونه لرو.

د غرناطې بچيان به په دوارو لاسونو مخونه وهي او ژاړي به، د دين عالمان به خپلې سپينې ږيرې په اوښکو لمدوي او د اندلس لوڼې به خپل د سر ويښتان شکوي.

ما ليدلي چې کله توپان راځي مارغان ناڅاپه چوپ شي، همدغه حالت نن د غرناطې د اولس دی، نن هغه خلك هم ګونګ او چوپ وليدل چې د سينتافې د لارې په پرانستلو يې د خوښۍ نعرې وهلې، نن د غرناطې هر سړی له بل څخه

همدا پوښتنې چې: اوس به څه کیږی؟ زه به هم له وروستي قافلې سره ووزم، هغه زړه بوږنوونکی منظری به ونه لیدای شم چې په تصور یې زما اروا ولړزیږی.

ماته معلومه نه ده چې کوم خلك له ما سره درومی هغوی به په خپل هدف کی څومره کامیاب شی، خو یوه خبره معلومه ده چې ژر یا وروسته د هغوی بیرته راګرځیدل هیڅ فرق نه کوی. او که ته دلته له رارسیدو سره سم بیرته ستون شوی وای هم هیڅ فرق به نه و راغلی. اوس غرناطه زموږ له لاسو وتلی ده. او له دی وروسته زموږ تولی هیلی په غرنیو جنګیالیو قبایلو پوری تړلی دی، ځکه خو زه ستا ملګرو ته دا پیغام رسول ضروری بولم چې تر څو وخت بیا یو ځل وانه وړی او قبایل منظم نشی او په تولنیز پاڅون او مبارزه لاس پوری نکړی تر هغه وخته دی دوی همالته له تاسو سره پاتی شی.

زما دوسته!

پر موږ یو داسی وخت هم راتلونکی دی چې د اندلس د مجبورو او ځپل شویو مسلمانانو لپاره د هجرت څخه پرته بله لاره نه وی. په هغه صورت کی که موږ ته د هجرت لاری خلاصی وی هم دا به ستاسو یوه لویه کارنامه وی.

سمدستی زه اندلس نشم پریښودلای، ځکه خو مراکش ته زما د میرمن د رسولو بندوبست وکړی. هلته د هغی خپلوان شته، پاتی نور خلك به هم په مراکش او یا الجزایر کی خپل خپلوان پیدا کړی. د زمانی په توپانونو کی موږ ته کله کله دا هم په فکر کی نه راځی چې د ژوند څومره راحتونه چې موږ د وخت د بی رحمه لاسو څخه اخستی شوای.

زما دوسته!

له ولید سره تر لیدو وروسته زه حیران شوم چې تا بدریه په غرناطه کی پریښی او ولاړی! آیا ماته د دی ویلو ضرورت و چې د راتلونکو سیلیو سره د مقابلی لپاره تاسو یو د بل تکیی ته اړتیا لری!

« یوسف »

سلمان لیك ولوست بیا یی بدریی ته په لاس کی ورکړ، څو شیبی د هغی په مخکی سری او سپینی څپی راوگرځیدی بیا یی په سترگو کې اوښکې راغلی.

الحمد لله ختم شو
د ۱۳۷۸ کال د غوایی ۱۲مه
یکشنبه د شپی اته نیمی بجی
الفاروق بلډنگ د سهار ورځپانی دفتر

د ژباړن چاپ شوي آثار

* د جهاد زمزمې — د شعري غونډ
* د وينو پيغام
* د تيارو په تل کې — د لنډو کيسو مجموعه
* ميړونه او ګړنګونه — منځنی داستان
* د جهاد او پاڅون په اړه څو رسالې
* شاهين — «ژباړه چاپ»
* محمد بن قاسم — «ژباړه چاپ»
* وروستی مورچل — «ژباړه چاپ»
* د غازي داستان — «ژباړه چاپ»
* د ترورمې مسافر — همدغه اثر
* وروستی جګړه — (ژباړه چاپ)
* د مرګ کاروا — (ليکنه) چاپ ته
* له تکبيره تر فرياده — (کالمونه) چاپ

او...

Get More e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com - ebooks library